

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Arkivexemplar

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

SOCIALSTATISTIK

LEVNADSKOSTNADERNA
I STÄDER OCH INDUSTRIORTER

OMKRING ÅR 1923

Centralbiblioteket

Ref.

Oi-c

SOS

Rep. (may.)

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
SOCIALSTATISTIK

LEVNADSKOSTNADERNA
I STÄDER OCH INDUSTRIORTER

OMKRING ÅR 1923

AV

K. SOCIALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1929

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

283858

STATISTISKA CENTRALBYRÅEN
SOCIALSTATISTIK

LES BUDGETS DE MÉNAGE

dans les villes et dans les agglomérations industrielles vers 1923.

Pour la table des matières voir page	5
Pour le résumé voir page	143

1923

K. SOCIALSTATISTIKEN

STATISTISKA CENTRALBYRÅEN
SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

Det arbete, som härmed framlägges för offentligheten, är i allt väsentligt ett verk av en nu bortgången tjänsteman hos socialstyrelsen, t. f. förste aktuarien Nils Cederblad. Denne, som sammanställt den redan år 1926 i Sociala Meddelanden (h. 6) publicerade preliminära redogörelsen för 1922/24 års levnadskostnadsundersökning, var därefter sysselsatt med utarbetandet av den slutgiltiga, mera detaljerade berättelsen rörande sagda undersökning, vilken beräknades kunna utkomma under år 1928. Vid hans oväntade frånfälle den 19 januari 1928 förelägo också inledningen jämte kapitlen I—IV samt tabellbilagorna i tryckfärdigt skick, varjämte kap. V var under arbete. Planerade voro ytterligare ett par ännu ej påbörjade kapitel, avseende »prisläget å viktigare varuslag», samt »familjemonografier». Det var ej socialstyrelsen möjligt att omedelbart sätta in någon ny arbetskraft på det avbrutna arbetet, och då i varje fall ett fullföljande av det ursprungliga undersökningsprogrammet under en ny ledare skulle ha medfört ytterligare försening av arbetets publicering, har styrelsen funnit sig nödsakad att något beskära detta program. Sålunda har allenast det ofullbordade femte kapitlet slutförts, varjämte som en avslutning (kap. VI) tillagts en ur den ovannämnda preliminära redogörelsen hämtad framställning av »förändringar i levnadsstandarden under perioden 1914—1923».

Stockholm i oktober 1929.

GUNNAR HUSS.

NILS BERGSTEN.

	Sid.
Tab. 6. Inkomster och utgifter i medeltal per normalhushåll bland industriarbetare och lägre tjänstemän på olika orter	174
» 7. Konsumerade kvantiteter av viktigare varuslag per normalhushåll inom olika social- och välståndsgupper	184
» 8. Konsumerade kvantiteter av viktigare varuslag i medeltal per familj med viss totalutgift inom olika socialgrupper och familjetyper	188
» 9. Konsumerade kvantiteter inom industriarbetar- och lägre tjänstemannafamiljer där mannens huvudinkomst uppgick till 3 000—3 500 kr., med fördelning på olika familjetyper	190
» 10. Konsumerade kvantiteter i medeltal per normalhushåll inom olika socialgrupper och landsdelar	191
» 11. Konsumerade kvantiteter i medeltal per normalhushåll i de mellersta välståndsgруппerna inom olika socialgrupper och landsdelar	192
» 12. Konsumerade kvantiteter i medeltal per normalhushåll bland industriarbetare och lägre tjänstemän på olika orter	193
<i>Formulär till hushållsbok</i>	198

TABLE DES MATIÈRES.

Introduction.	
Origines et plan de l'enquête	7
Etendue de l'enquête	10
Utilisation du matériel	12
I. Situation sociale et composition des familles.	
Situation sociale des familles	16
Composition des familles	19
II. Revenus et dépenses des familles suivant les différents groupes sociaux et suivant leur classe de prospérité.	
Aperçu général des revenus et dépenses	25
Revenus	28
Dépenses	40
III. Consommation quantitative des principales denrées alimentaires, de combustible et d'éclairage.	
Denrées alimentaires et de luxe	86
Valeur nutritive de l'alimentation	93
Combustible et éclairage	96
IV. Genre de vie dans les divers groupes de familles.	
Genre de vie dans des familles de même composition, mais de revenus différents	99
» » » » » » ayant même revenus, mais de composition différente	102
» » » » » » se trouvant à des stades différents d'évolution	107
» » » » 15 familles dont le chef avait une instruction universitaire	113
» » » » des familles dont le mari a chômé pendant une grande partie de l'année budgétaire	115
V. Genre de vie dans différentes provinces et dans certaines localités plus spécialement visées par l'enquête	118
Sud du Götaland	124
Nord du »	126
Svealand	129
Norrland inférieur	131
Norrland supérieur	133
VI. Modifications survenues dans le niveau de la vie de 1914 à 1923	139
<i>Résumé en français</i>	143

Tableaux.

Sid.

Tableau 1.	Moyenne des revenus et dépenses d'une famille normale dans les différents groupes sociaux et suivant les diverses classes de prospérité	156
› 2.	Moyenne des revenus et dépenses par famille atteignant une certaine dépense globale, suivant les différents groupes sociaux et les divers types de famille . 164 Col. 1. Articles des comptes de ménage. — Col. 2—13. Ménages d'ouvriers industriels ou de fonctionnaires subalternes ayant une dépense annuelle de 3 500—4 500 cour. — Col. 14—25. Ménages de la classe moyenne ayant une dépense de 7 000—10 000 cour. — Col. 2 (14). Familles sans enfants. — Col. 3—10 (15—22). Familles ayant des enfants, dont l'aîné était âgé de: moins de 7 ans (col. 3—4, 15—16); de 7 à 14 ans (col. 5—7, 17—19); plus de 14 ans (col. 8—10, 20—22). — Col. 11 (23). Familles ayant des locataires, des pensionnaires, etc. — Col. 12 (24). Autres familles. — Col. 13 (25). Toutes les familles.	
› 3.	Revenus et dépenses dans les familles d'ouvriers industriels ou de fonctionnaires subalternes, dans lesquelles le mari a un revenu principal de 3 000 à 3 500 couronnes, avec répartition suivant les divers types de famille	168
	Col. 1—11, voir tabl. 2. — Col. 12. Toutes les familles.	
› 4.	Moyenne des revenus et dépenses pour une famille normale, suivant les divers groupes sociaux et les différentes régions	170
› 5.	Moyenne des revenus et dépenses dans les familles jouissant d'une prospérité moyenne suivant les différents groupes sociaux et les différentes régions . . .	172
› 6.	Moyenne des revenus et dépenses dans les familles normales d'ouvriers industriels et de fonctionnaires subalternes, suivant les différentes localités	174
› 7.	Consommation quantitative moyenne des denrées les plus importantes pour une famille normale dans les différents groupes sociaux et suivant les diverses classes de prospérité.	184
› 8.	Consommation quantitative moyenne des denrées les plus importantes par famille atteignant un certain chiffre de dépenses totales dans les différents groupes sociaux et les divers types de famille	188
	Col. 1—25, voir tabl. 2.	
› 9.	Consommation quantitative dans les familles d'ouvriers industriels et de fonctionnaires subalternes, dans lesquelles le mari a un revenu principal de 3 000 à 3 500 couronnes, avec répartition sur les divers types de famille	190
	Col. 1—11, voir tabl. 2. — Col. 12. Toutes les familles.	
› 10.	Consommation quantitative moyenne par famille normale dans les divers groupes sociaux et les différentes régions	191
› 11.	Consommation quantitative moyenne par famille normale appartenant à un groupe de prospérité moyenne, suivant les différents groupes sociaux et les différentes régions	192
› 12.	Consommation quantitative moyenne par famille normale d'ouvriers industriels ou de fonctionnaires subalternes dans les différentes localités	193
	<i>Formulaire d'un livret de comptes . . . . .</i>	198

Inledning.

Undersökningens tillkomst och planläggning. Den första allmänna levnads-kostnadsundersökningen i Sverige företogs av socialstyrelsen under året 1913—1914 och omfattade 1 355 hushållsräkenskaper från 36 städer och stadsliknande samhällen. Denna utredning kompletterades sedermera med en undersökning över levnadskostnaderna på landsbygden år 1920, varvid hushållsräkenskaper från 372 lantarbetarhushåll insamlades.¹ Redan vid den förberedande utredningen till den förstnämnda av dessa utredningar påpekades, att det låge i sakens natur, att resultaten av en dylik undersökning icke bibehölle sitt aktuella värde under obegränsad tid, utan att det måste förutsättas, att med vissa mellanrum förnyade undersökningar påkallades, särskilt om desamma finge större praktisk tillämpning. De starka förändringar, som konsumtionen under de gångna krisåren varit underkastad, medförde, att resultaten av 1913—1914 års undersökning förlorade sin giltighet förr än vad under lugnare förhållanden skulle ha varit fallet, och redan i oktober 1919 framhöll socialstyrelsen i underdånig skrivelse behovet av en förnyad allmän levnadskostnadsundersökning. Huvudorsaken härtill var, att 1913—1914 års utredning kommit till användning såsom grundval för styrelsens beräkningar över levnadskostnadernas förändringar och deras höjd å olika orter (»socialstyrelsens indexberäkningar och dyrortsgrupperingar») och att dessa beräkningar inom den närmaste framtiden måste moderniseras. Styrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t ville till riksdagen ingå med begäran om ett anslag att av styrelsen vid lämplig tidpunkt användas för införskaffande av material för en sådan undersökning. Sedan 1920 års riksdag beviljat detta anslag, uppdrog Kungl. Maj:t den 9 juli 1920 åt styrelsen att inkomma med förslag till närmare föreskrifter rörande denna undersökning. Beträffande de förarbeten, som bedrevos under de därpå följande åren, hänvisas till Sociala Meddelanden årgång 1922, sid. 216 ff., varest även återfinnes den plan för undersökningens verkställande, som socialstyrelsen i december 1921 inlämnade till Kungl. Maj:t. Sedan denna plan godkänts den 31 december 1921, slutfördes arbetet med att organisera undersökningen å de särskilda orterna.

¹ Resultaten av de båda undersökningarna ha offentliggjorts i Sveriges officiella statistik: Levnads-kostnaderna i Sverige 1913—1914 del I—III och Levnadskostnaderna på landsbygden i Sverige vid år 1920.

I oktober 1920 hade styrelsen genom en cirkulärskrivelse vänt sig till 61 städer, 9 köpingar och 18 municipalsamhällen med förfrågan, huruvida de önskade deltaga i undersökningen och vore villiga att medverka vid primärmateriallets införskaffande samt bestrida en del av de därmed förknippade kostnaderna. Dessa kostnader utgjordes av ersättning åt bokförarna, premier för de bäst förda hushållsböckerna och arvoden åt de lokala kommittéer, som hade överinseendet av bokföringen å varje ort. Ersättningen per hushållsbok skulle utgå med 30 å 50 kr., alltefter ortens storlek och dyrhetsförhållanden; premierna, i allmänhet två eller tre per ort, varierade oftast mellan 25 och 100 kr. Av de tillskrivna orterna förklarade sig 39 villiga att medverka vid undersökningen på de uppställda villkoren. Å varje särskild ort tillsatte de kommunala myndigheterna på styrelsens anmodan en kommitté, som anskaffade och instruerade bokförarna samt fördelade och insamlade hushållsböckerna. Bokförarna utvaldes i allmänhet bland arbetar- och lägre tjänstemannaklassen.

I planen för undersökningen ingick även, att levnadskostnadsundersökningen skulle omfatta arbetare vid industriföretag, belägna på landsbygden (järnbruk, sågverk, pappersmassfabriker m. fl.), samt tjänstemän i stationsamhällen av mera lantlig karaktär. I samråd med arbetsgivar- och arbetarorganisationerna utvaldes ett tjugotal dylika orter, och lyckades det styrelsen att å flertalet av dessa orter organisera bokföringsarbetet. Varje bokförare erhöll en ersättning av 25 kr. Några premier utgingo i allmänhet ej.

Hushållräkenskaper ha emellertid insamlats ej blott från hushåll, tillhörande de mindre bemedlade klasserna, utan även från familjer med högre inkomst. Dessa »medelklasshushåll» representera såväl hushåll, där familjeförjaren erhållit akademisk eller annan högre utbildning, som sådana, där detta ej varit fallet. Genom medverkan av de organisationer, som finnas inom medelklassen, och genom presspropaganda erhöll styrelsen adresser på medelklassfamiljer, som voro villiga att mot en ersättning av 25 kr. deltaga i undersökningen.

Undersökningen begränsades till att avse familjehushåll, i flertalet fall bestående av man, hustru och några minderåriga barn. Ensamstående personer voro på förhand uteslutna från deltagande.

Hushållsboken, i vilken familjerna skulle dag för dag under ett helt år införa sina inkomster och utgifter samt för livsmedel, lyse och bränsle även de inköpta kvantiteterna, var i huvudsak uppställd efter samma system som den vid 1913—1914 års undersökning använda, d. v. s. med tryckta rubriker för de olika varuposterna. Bearbetningen av räkenskaperna blir mycket lättare, när detta system tillämpas, än när hushållsboken saknar rubriker och inkomster och utgifter inskrivas i kronologisk ordning. En olägenhet med fast rubricering är dock, att bokföraren kan införa inköpen under fel rubrik, utan att detta upptäckes vid granskningen av räkenskaperna. Man sökte därför vid utarbetandet av hushållsformuläret för 1923 års undersökning gå en medelväg mellan systemen med fasta rubriker och kronologisk bokföring genom att efter de tryckta rubrikerna införa en kolumn med plats för närmare angivande av varuslagets eller utgiftens art. Taek vare de utförliga anteckningar, som i

flertalet hushållsböcker gjorts i denna kolumn, har det blivit möjligt att dels noggrant granska räkenskaperna, dels företaga en mera ingående uppdelning av de flesta posterna, än vad själva rubrikerna i hushållsböckerna medgiva.¹

Såsom en kontroll på att räkenskaperna verkligen blevo fullständiga, skulle för varje vecka av bokföraren göras ett enkelt bokslut, en balansräkning mellan å ena sidan behållningen vid veckans början + inkomsterna under veckan och å den andra utgifterna + behållningen vid veckans slut. I övrigt innehöll hushållsboken frågor om familjens sammansättning, huru lång tid och i vilken utsträckning varje hushållsmedlem deltagit i förbrukningen, rörande bostadens storlek och bekvämlighetsförhållanden, rummets längd, bredd och höjd, tillskottet i livsmedel genom egen produktion eller genom gåvor, värdet av förmåner in natura, hushållens förråd av viktigare slag av livsmedel vid räkenskapsårets början och slut m. m. Innehavare av eget hem skulle vidare lämna en del uppgifter om fastighetens taxeringsvärde, storleken av amortering och underhållskostnader etc. Varje hushållsbok var åtföljd av utförliga anvisningar och exempel för att underlätta bokföringen.

En nackdel med en bokföringsperiod på ett år är, att lång tid förflyter, innan den bearbetande myndigheten får tillgång till räkenskaperna och kan komma i förbindelse med bokförarna för att få eventuella fel och ofullständigheter i bokföringen rättade. För att undgå denna olägenhet uppdelade man (vid den senaste undersökningen) hushållsboken i 4 kvartalshäften, vilka skulle insändas till socialstyrelsen, allteftersom de blevo slutförda. Härigenom blev det möjligt att redan kort efter bokföringsårets början kontrollera, att inga missförstånd insmugit sig.

Då man kunde vänta, att en del av familjerna skulle vara så intresserade av bokföringen och dess resultat, att de gärna ville ha en översikt av sina egna räkenskaper, lät man varje hushållsbok åtföljas av ett särskilt häfte, i vilket bokföraren kunde, om han ville, från hushållsboken överföra de viktigaste resultaten av årets räkenskaper. Av detta årssammandrag, som fick behållas av bokföraren, kunde han själv se, om bokföringsåret gått med vinst eller förlust, på vilka poster besparingar eventuellt kunde företagas i framtiden o. s. v. Det har visat sig, att i många fall familjerna gärna gjort detta extraarbete. Genom årssammandraget uppehölls även kontinuiteten i bokföringen, som eljest lätt blivit lidande på att räkenskaperna skulle successivt insändas för varje kvartal.

Hushållsboken var så uppställd, att bokföringen kunde börja vilken vecka som helst. De första hushållsböckerna började föras i juni månad 1922. För flertalet hushåll, bosatta i städerna, har bokföringstiden sträckt sig från oktober 1922 ett år framåt. Å industriorterna kom bokföringen i gång i allmänhet något senare, i ett fall ej förrän i januari 1924. Medelklassböckerna avse oftast år 1923. Denna skiljaktighet i bokföringsperiodens förläggning torde ej spela någon större roll, enär levnadskostnaderna ej undergått några mera väsentliga förskjutningar under de sagda åren. Socialstyrelsens levnadskostnadsindex uppgick sålunda under bokföringsåret för de först utlämnade hushållsböckerna

¹ Ett utdrag ur hushållsboken finnes återgivet å sid. 198.

(juni 1922—juni 1923) till omkring 183 och har sedan befunnit sig i långsamt sjunkande, så att den för tiden för de senast förda böckerna (år 1924) var 174 eller c:a 5 procent lägre. I den mån den fallande tendensen ej varit gemensam för de olika posterna i budgeten, kommer emellertid dennas sammansättning att påverkas av bokföringsperiodens förläggning. Av socialstyrelsens indexberäkningar framgår, att under tiden 1922/23—1924 priserna på livsmedel, bränsle och lyse, kläder och »övriga utgifter» följt den allmänna sänkningen i prisnivån, medan skatteposten sjunkit betydligt mera (nedgången utgjorde omkring 25 %) och hyrorna stigit med c:a 10 %. För de orter, där bokföringen igångsattes jämförelsevis sent, kommer till följd härav skatteposten att framstå såsom något lägre och hyresposten såsom något högre än om bokföringsperioden börjat under år 1922.

Undersökningens omfattning. Under loppet av åren 1922 och 1923 utsändes till de städer och industriorter, som förklarar sig villiga att deltaga i undersökningen, sammanlagt omkring 2 670 hushållsböcker. Socialstyrelsen meddelade härvid varje ort, hur många slutförda böcker det vore önskvärt att erhålla för att vinna en god uppfattning om levnadsförhållandena å orten. Samtidigt framhöll styrelsen, att det vore nödvändigt att utdela bortåt dubbelt så många hushållsböcker, enär man kunde förvänta, att ett betydligt antal hushåll ej skulle fullfölja bokföringen. På många orter befanns det emellertid ej möjligt att utdela hela det önskade antalet böcker, å några däremot var intresset för undersökningen så stort, att man ansåg sig kunna få till stånd det erforderliga antalet slutförda böcker, även om man inskränkte antalet utdelade under vad styrelsen föreslagit. Slutligen visade det sig i några fall praktiskt att i propagandasyfte överlämna ett mindre antal böcker till personer (exempelvis lokalkommittéernas ledamöter och instruktörer) utan att dessa förbundo sig att föra dem för styrelsens räkning. Av dessa orsaker blevo endast 2 072 av de från styrelsen översända böckerna utdelade till bokförare. I *tab. A* redovisas för varje ort antalet slutförda böcker samt dessutom det antal böcker för arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer, som medtagits efter den slutgiltiga granskningen.

Vad först *städerna* beträffar hade socialstyrelsen räknat med att av 2 120 översända böcker erhålla omkring 1 235 slutförda. Förhoppningarna överträffades i någon mån, i det att resultatet blev 1 292. Bland städer, där införskaffandet av räkenskaper gått över förväntan väl, må nämnas Stockholm, Jönköping, Hälsingborg, Göteborg, Uddevalla, Åmål, Karlstad, Falun och Gävle. Vid bearbetningen befanns det, att några böcker ej voro förda med den noggrannhet och utförlighet, som var önskvärd, samt att en del utdelats till hushåll, vilkas sammansättning ej var lämplig för undersökningens syftemål, varför de uteslötos; å några orter, där materialet blivit särskilt rikhaltigt, blevo i avsikt att nedbringa kostnaderna för bearbetningen några böcker ej medtagna; slutligen blevo en del räkenskaper, som förts av familjer, tillhörande de bättre situerade samhällslagren, överförda till medelklassundersökningen. På grund av dessa orsaker ha sammanlagt 330 slutförda böcker uteslutits, så

Tab. A. Undersökningens omfattning å olika orter m. m.
(arbetar- och lägre tjänstemannahushåll).

Landsdel och ort (samt dyrortsgrupp)	Antal slut- förda böcker	Antal bear- betade böcker	Landsdel och ort (samt dyrortsgrupp)	Antal slut- förda böcker	Antal bear- betade böcker
Svealand:			Södra Götaland:		
Städer			Städer		
Stockholm (V)	191	140	Växjö (I)	31	28
Uppsala (III)	36	29	Oskarshamn (II)	15	12
Eskilstuna (III)	25	21	Karlskrona (III)	45	37
Katrineholm (III)	25	22	Kristianstad (II)	16	15
Karlstad (III)	39	32	Malmö (IV)	82	51
Västerås (III)	35	25	Hälsingborg (III)	70	48
Falun (III)	32	25	Landskrona (III)	17	11
Ludvika (III)	11	5	Ystad (II)	28	24
Gävle (III)	65	48	Summa	304	226
Summa	459	347	Industriorter		
Industriorter			Strömsnäs bruk (I)	8	6
Rimbo (II)	6	6	Bjuv (I)	13	13
Nynäshamn (IV)	7	5	Oskarsström (II)	18	16
Skutskär (II)	8	8	Summa	39	35
Söderfors (I)	4	3	Nedre Norrland:		
Hagfors (II)	9	8	Städer		
Munkfors (I)	17	17	Härnösand (III)	13	9
Slottsbron—Stömne (II)	12	12	Östersund (IV)	35	27
Bofors (II)	13	13	Umeå (III)	8	8
Valskog (II)	8	6	Summa	56	44
Fagersta (II)	15	14	Industriorter		
Krylbo—Avesta (II)	13	10	Morastrand (III)	11	8
Stora Tuna (II)	29	12	Vansbro (III)	7	6
Hofors (II)	17	16	Ljusne (II)	5	3
Summa	158	130	Forsa (II)	3	1
Norra Götaland:			Bollnäs (III)	1	1
Städer			Östavall (II)	2	2
Linköping (III)	23	17	Kramfors (III)	18	14
Mjölby (II)	18	10	Bräcke (III)	10	10
Jönköping (II)	76	60	Robertsfors (II)	14	13
Nässjö (II)	18	14	Vänafjärden (IV)	2	1
Visby (II)	31	27	Summa	73	59
Göteborg (IV)	118	77	Övre Norrland:		
Uddevalla (III)	37	31	Städer¹		
Borås (III)	53	36	Gällivare-Malmberget (V)	17	13
Trollhättan (III)	26	19	Kiruna (V)	13	9
Åmål (III)	21	17	Summa	30	22
Lidköping (II)	22	15	Hela riket:		
Summa	443	323	Städer	1 292	962
Industriorter			Industriorter	277	230
Finspong (II)	6	5	Summa	1 569	1 192
Kinna (II)	1	1			
Summa	7	6			

¹ Såsom städer ha genomgående räknats såväl Gällivare-Malmberget som Kiruna.

att 962 kvarstodo; härigenom har materialet blivit i hög grad homogent och torde uppfylla synnerligen stora krav på tillförlitlighet och detaljrikedom.

På några *industriorter* visade det sig mycket svårt att få till stånd ett mera livligt deltagande i undersökningen, medan från andra, exempelvis Oskarsström, Munkfors, Fagersta, Stora Tuna, Hofors och Kramfors, ett synnerligen gott resultat ernåddes. Sammanlagt inkommo nämligen 277 slutförda böcker mot ett beräknat antal av 286. Vid bearbetningen uteslötos en del böcker, så att 230 kvarstodo.

Av samtliga 2 072 hushållsböcker, som utdelats av kontrollkommittéerna, återkommo sålunda 1 569 eller 75.7 % i slutfört skick. I förhållande till hela antalet av socialstyrelsen till kommittéerna översända böcker, utgjorde de slutförda 58.8 %. Av dessa ha 1 274 eller 61.5 % av det distribuerade antalet blivit bearbetade. Sedan 82 böcker överförts till medelklassundersökningen, kvarstodo 1 192 hushållräkenskaper för mindre bemedlade familjer. Med hänsyn till den stora avfallsprocent, som plägar känneteckna utländska undersökningar av detta slag, får det uppnådda resultatet anses synnerligen gott. För tjänsten tillkommer i hög grad kontrollkommittéerna, som i regel nedlagt ett mycket intresserat arbete vid materialets införskaffande.

Bland *medelklassfamiljer* distribuerades sammanlagt omkring 350 hushållsböcker, av vilka dock 65 återsändes utan att bokföringen alls påbörjats. Sammanlagt inkommo 172 eller 49.1 % av hela antalet utdelade böcker i slutfört skick. Trots den intensiva propaganda, som bedrevs för att få till stånd ett talrikt deltagande inom medelklassen, visade sig här intresset för undersökningen vara betydligt mindre än inom arbetarklassen. Av de slutförda böckerna utgallrades en del, medan å andra sidan 82 räkningskaper såsom ovan nämnts tillkommo, så att materialet för medelklassutredningen utgöres av 208 räkningskaper.

I hela levnadskostnadsundersökningen ingå sålunda 1 400 bearbetade hushållräkenskaper. Med avseende på antalet undersökta familjer är utredningen den mest omfattande av alla hittills företagna undersökningar, där bokföringsperioden varit ett helt år.¹ Kostnaderna för ersättning och premier till bokförarna utgjorde sammanlagt i dåvarande penningvärde c:a 77 400 kr., varav omkring 32 950 kr. bestritts av statsmedel. Per slutförd bok uppgå kostnaderna till ej fullt 45 kr.

Materialets bearbetning. Så fort hushållsböckerna inkommit till socialstyrelsen, underkastades de en mycket ingående granskning. Därefter sammanlogos för varje familj inkomster, utgifter och förbrukade kvantiteter till en årsbudget, som överfördes till en kartolin. Härvid beaktades även värdet av förmåner och gåvor in natura, av självproducerade eller på annat sätt (bärplockning, fiske, insamling av ved o. d.) erhållna produkter, av hushållens förråd vid räkningsårets början och slut samt, för egna hemsinnehavare, av nyttjanderätten av deras bostad. Värdet av förmåner, gåvor och genom bärplock-

¹ En översikt av alla viktigare budgetstatistiska undersökningar återfinnes i internationella arbetsbyråns publikation: »Methods of conducting family budget enquiries», Genève 1926.

ning etc. erhållna produkter har med sitt fulla belopp både uppförts såsom inkomst och inräknats i utgifterna för resp. poster, varemot värdet av självproducerade produkter och eget hem insatts på budgetens inkomstsida med nettobelopp, d. v. s. efter avdrag av vissa produktions- och underhållskostnader (utsäde, djurfoder, reparationskostnader för den egna fastigheten o. s. v.) och på utgiftssidan med bruttobelopp under resp. poster, samtidigt som nämnda kostnader strökos ur utgiftsbudgeten. Såsom inkomst har även räknats skillnaden mellan värdet av hushållens förråd vid början och slutet av bokföringsåret.

Kartolinerna sorterades efter vissa indelningsgrunder i grupper (jfr nästa kapitel), varefter inkomster och utgifter för hushållen inom varje grupp summerades. Dessa gruppsummor lades sedan till grund för medeltalsberäkningar per hushåll.

Då emellertid hushållen med hänsyn till familjemedlemmarnas antal, kön och ålder ej äro likartade och ej heller alla medlemmarna deltagit i konsumtionen under hela bokföringsåret eller i samma utsträckning, bliva medeltals-siffrorna ej fullt jämförbara. Härtill kommer den omständigheten, att en del familjer haft inackorderade, spisande gäster eller inneboende samt tjänare. Enär man i vissa fall vill eliminera den störande faktor, som hushållens olikartade sammansättning utgör, har man vid undersökningar av detta slag funnit det nödvändigt att omräkna resultaten till att avse en gemensam enhet. Såsom utgångspunkt har man härvid valt konsumtionsbehovet hos en vuxen man, vilket betecknats såsom en »*konsumtionsenhet*». Av de många konsumtionsenhetsskalor, som uppgjorts, har det i förevarande undersökning ansetts lämpligast att utvälja den s. k. amerikanska skalan, vilken använts vid de flesta modernare undersökningar. Angående betydelsen av valet av enhets-skala hänvisas för övrigt till den utförliga redogörelsen för hithörande spörsmål, som lämnats i den av socialstyrelsen utgivna publikationen, »Livsmedelsförbrukningen inom mindre bemedlade hushåll under krisåren 1914—1918» (sid. 92 ff).¹ För män och kvinnor i olika åldrar äro enhetstalen i den amerikanska skalan följande:

		Å l d e r s å r				
		0—3	4—6	7—10	11—14	15 o. däröver
Konsumtions- enheter	män	0·15	0·40	0·75	0·90	1·00
	kvinnor	0·15	0·40	0·75	0·90	0·90

Vid omräkningen av antalet individer till konsumtionsenheter har hänsyn tagits till frånvaro under bokföringstiden ävensom till att vuxna barn, inackorderade, inneboende, tjänare och spisande gäster endast deltaga i en del av den i hushållsräkenskaperna redovisade konsumtionen. För att möjliggöra jämförelser med undersökningar, utförda på grundval av andra konsumtionsenhetsskalor, ha familjemedlemmarna i kap. I (sid. 22) redovisats fördelade efter åldersår, varigenom omräkningar av undersökningens resultat till andra enhets-skalor lätt kunna företagas.

¹ Jämför även internationella arbetsbyråns rapport till tredje internationella arbetsstatistiska konferensen i Genève: »Methods of conducting family budget enquiries (Genève 1926, sid. 45 ff).

Budgeterna ha emellertid ej redovisats per konsumtionsenhet utan per »normalhushåll», varmed betecknats ett hushåll, bestående av 3-3 enheter, vilket var genomsnittstorleken av de undersökta familjerna. Ett normalhushåll motsvarar ungefär en familj bestående av man, hustru och 2 å 3 barn. Detta redovisningssätt giver en mera konkret bild av förbrukningens storlek än den förut använda metoden att återgiva resultaten per konsumtionsenhet.¹ Omräkningen av budgeterna till att gälla för normalhushåll innebär å ena sidan, att för en familj med mer än 3-3 enheter budgetens alla poster reduceras i den proportion, som angives av förhållandet mellan familjens enhetstal och normalstorleken, 3-3 enheter, medan å den andra en budget, som avser en familj under normalstorlek, utökas i motsvarande grad. I de barnrika familjerna är alltså den faktiska budgeten större än vad siffrorna per normalhushåll angiva, och vice versa i de barnlösa familjerna. För några poster, vilkas storlek ej nämnvärt influeras av familjens sammansättning, är emellertid en dylik omräkning ej lämplig. Dessa utgiftsposter redovisas därför ej blott per normalhushåll utan även per familj.

Även i ett annat avseende ha konsumtionsenhetsberäkningarna kommit till användning. I äldre undersökningar ha familjerna vanligen grupperats efter inkomsternas eller utgifternas absoluta höjd. Denna indelningsgrund tager dock ej hänsyn till familjernas växlande storlek. För att eliminera denna störande faktor kan man lägga den relativa inkomsthöjden, d. v. s. inkomsten per konsumtionsenhet till grund för hushållens gruppering efter »välstånd».

Man har vidare vid klassificeringen av familjerna beaktat, att inkomstens realvärde är olika å skilda orter alltefter orternas dyrhetsförhållanden. Sålunda har en familj med en inkomst per konsumtionsenhet av 900 kr., bosatt å en ort, där levnadskostnaderna ligga 10 procent under medeldyrheten för hela riket, ansetts ha samma reala välstånd som ett annat hushåll med en inkomst på 1 200 kr., bosatt å en ort, som är 20 procent dyrare än riksmedeltalet. De i undersökningen deltagande orterna ha med ledning av socialstyrelsens dyrortsgrupperingar fördelats på fem ortsgrupper, I—V, varvid I betecknar den lägsta och V den högsta ortsgruppen. För att närmare illustrera tillvägagångssättet meddelas här nedan det gruppschema, som kommit till användning vid fördelningen av hushållen efter inkomsten per konsumtionsenhet. Välståndsklasserna betecknas här med bokstäver (grupp A omfattar de fattigaste hushållen o. s. v.), varemot i övriga tabeller genomgående klassgränserna för grupp III, »normalort», angivits.

Ortsgrupp	Dyrortsindex	Inkomst (kr.) per år och konsumtionsenhet			o. s. v.
		A	B	C	
I	intill 950	intill 675	676— 900	901—1 125	
II	951—1 050	> 750	751—1 000	1 001—1 250	
III	1 051—1 150	> 825	826—1 100	1 101—1 375	
IV	1 151—1 250	> 900	901—1 200	1 201—1 500	
V	1 251 o. däröver	> 975	976—1 300	1 301—1 625	

¹ Utförligare behandlas denna fråga i en artikel, N. Cederblad: »The Swedish family budget enquiry 1923» i International Labour Review oktober 1926.

Liknande schema ha uppställts vid grupperingen av familjerna efter dels totalutgifternas storlek, dels mannens huvudinkomst.

Vid införskaffandet av hushållsräkenskaperna uppställdes relativt få föreskrifter angående *urvalet av familjer*. I stället har man vid bearbetningen uppdelat materialet efter skilda synpunkter i homogena grupper för att få de faktorer, som bestämma levnadsstandardens höjd, att klart framträda. Vid föreliggande undersökning ha hushållen grupperats efter boningsort, hushållsföreståndarens yrke, hushållens inkomstförhållanden och sammansättning. Med avseende på boningsorten ha räkenskaperna för de mindre bemedlade sammanförts allteftersom familjerna voro bosatta i städer eller industriorter samt i olika landsdelar; för en del större städer och orter meddelas även särskilda uppgifter (jfr kap. V). Hushållsföreståndarens yrke ligger till grund för indelningen i tre »socialgrupper»: industriarbetare, lägre tjänstemän och medelklass. Mest givande för studiet av levnadsstandardens är dock klassificeringen efter en kombination av familjernas inkomstförhållanden och sammansättning. Härvid har man i första hand utgått från inkomsten per konsumtionsenhet, såsom ett uttryck för familjernas välstånd. Men dessutom har en annan klassificeringsmetod använts, som är mera konkret och lättfattlig än välståndsgrupperingen. Sedan hushållen indelats efter totalutgifternas höjd,¹ ha inom varje utgiftsgrupp urskilts vissa konkreta familjetyper, exempelvis barnlösa familjer, familjer med ett, två eller tre småbarn, familjer med ett vuxet barn o. s. v. Vid 1913/14 års undersökning var tillvägagångssättet ett annat. Såsom mått på familjernas storlek användes då antalet konsumtionsenheter. Den nya klassificeringsmetoden medför emellertid en del fördelar. Så länge frågan om den lämpligaste konsumtionsenhetsskalan ej blivit tillfredsställande löst, är det önskvärt att, där så kan ske, undvika att vid bearbetningen använda sig av konsumtionsenhetsberäkningar. I detta sammanhang må framhållas, att en klassificering efter antalet konsumtionsenheter inom varje familj är rätt mångtydig. Ett hushåll på exempelvis 3 enheter kan bestå av man, hustru och en vuxen son eller av man, hustru och några småbarn; levnadssättet är ej det samma i båda fallen. Vid en gruppering efter naturliga familjetyper blir det möjligt att erhålla en bild av levnadsstandardens förändringar inom familjer, som befinna sig på olika utvecklingsstadier i sitt liv. Såsom indelningsgrund har man därför valt en kombination efter antalet hemmavarande barn och äldsta barnets ålder, vilket grupperingssystem tager hänsyn både till konsumtionsbehovets storlek och till de olika perioderna i familjernas utvecklingshistoria.

¹ Inkomster och utgifter balansera varandra i allmänhet, så att det är av föga praktisk betydelse, om familjerna grupperas efter inkomsterna eller utgifterna. I tidigare svenska liksom i flertalet utländska undersökningar har man utgått från totalutgifternas storlek.

I. Hushållens samhällsställning och sammansättning.

Familjernas samhällsställning. De i undersökningen ingående familjernas samhällsställning karakteriseras i första hand av *hushållsbudgeternas storlek*.

	Antal hushåll	Årsinkomst per familj, kr.	Årsutgift per familj, kr.
Industriarbetare	747	3 546·9	3 564·4
Lägre tjänstemän	445	4 423·7	4 448·4
Medelklass	208	7 635·0	7 697·5

Redan av dessa siffror framgår, att de deltagande industriarbetarhushållen företräda en relativt hög inkomstnivå.¹ Inkomsten bland de lägre tjänstemännen var något större än bland arbetarna. Medelklassfamiljernas inkomster voro mer än dubbelt så höga som industriarbetarnas. De här anförda uppgifterna äro emellertid medeltal för budgeter av mycket växlande storlek. Det totala utgiftsbeloppet varierade sålunda för arbetarhushållen mellan 1 634 och 7 386 kr., för de lägre tjänstemannafamiljerna mellan 2 444 och 10 160 kr. samt för medelklasshushållen mellan 2 970 och 17 042 kr. Hushållens fördelning efter totalutgifternas storlek framgår av nedanstående tablå. Vid denna och följande grupperingar har man tagit hänsyn till att utgifternas (inkomsternas) reala höjd blir beroende av dyrhetsförhållandena å resp. familjers bopingsorter. Gruppgränserna hänföra sig till normalort.

	intill 3 000	Antal hushåll med en årsutgift per familj av kronor						
		3 000— 3 500	3 500— 4 500	4 500— 5 500	5 500— 7 000	7 000— 8 500	8 500— 10 000	10 000 o. däröver
Industriarbetare	184	201	272	72	16	2	—	—
Lägre tjänstemän	15	65	203	108	43	10	—	1
Summa	199	266	475	180	59	12	—	1
Därav i städer	126	213	401	153	56	12	—	1
› › industriorter	73	53	74	27	3	—	—	—
Medelklass	—	3	11	33	46	53	32	30

Som synes finnes det i ekonomiskt avseende ej några fixa gränser mellan de tre socialgrupperna, utan de övergå omärkligt i varandra. Än mera belysande för hushållens ekonomiska ställning torde vara följande uppgifter om deras välstånd.

	intill 825	Antal hushåll med en årsinkomst per konsumtionsenhet av kronor						
		825— 1 100	1 100— 1 375	1 375— 1 650	1 650— 1 925	1 925— 2 200	2 200— 2 750	2 750— 3 300
Industriarbetare	166	257	154	99	51	15	5	—
Lägre tjänstemän	35	75	118	99	69	30	15	4
Summa	201	332	272	198	120	45	20	4
Därav i städer	144	250	226	178	101	41	18	4
› › industriorter	57	82	46	20	19	4	2	—
Medelklass	—	—	18	8	16	18	57	37

¹ Jfr härom sid. 37.

Skillnaden mellan de fattigaste och de mest välbärgade hushållen i undersökningen är högst väsentlig. Välståndet i den högsta gruppen är mer än 4 gånger så högt som i den lägsta. Av båda dessa tablåer framgår vidare, att bland industriarbetarna och de lägre tjänstemännen hushållen från industriorterna i större utsträckning än familjerna från städerna hörde till de lägsta inkomstgrupperna, trots att man tagit hänsyn till penningens större köpkraft å de relativt billiga industriorterna.

Hushållsföreståndarnas *yrkesfördelning* belyses av efterföljande översikt (tab. B). Även med avseende på yrket voro gränserna mellan de tre socialgrupperna rätt flytande. En mellanställning mellan industriarbetargruppen och de lägre tjänstemännen intages av verkmästare och förmän, av vilka en del på grund av de jämförelsevis stabila avlöningsförhållandena förts till gruppen »övriga tjänstemän». På samma sätt är gränsen mellan den lägre tjänstemannaklassen och medelklassen svävande; i allmänhet ha till denna senare förts befattningar, för vilka kräves att ha avlagt studentexamen eller förvärvat däremot svarande utbildning.

Fördelningen av industriarbetarna på olika industrigrenar visade mycket stor överensstämmelse med resultaten av 1920 års folkräkning. Grupperna malmbrytning, metall- och maskinindustri samt belysnings- och vattenverk äro dock något överrepresenterade i hushållsboksmaterialet, varemot grupperna jord- och stenindustri, trävaruindustri samt läder-, hår- och gummivaruindustri blivit otillräckligt företrädade. Bland de lägre tjänstemännen dominerar gruppen tjänstemän av lägre grad inom trafikverken (stationskarlar, lokomotivförare, konduktörer, brevbärare m. fl.). Under rubriken »kontors-, bank- och försäkringspersonal» ha huvudsakligen förts kontorsvaktmästare, till »förvaltning och försvar» stamanställt manskap och underofficerare samt till »övriga» verkmästare och förmän.

Av medelklasshushållen utgjordes drygt en tredjedel av personal vid trafikverken (stationsskrivare, postexpeditörer, telegrafkontrollörer). Den näst talrikaste gruppen var kontors-, bank- och försäkringspersonal (kontorister, kassörer, kamrerare) samt därefter lärare (19 folkskollärare och 15 läroverkslärare). I 22 familjer hade hushållsföreståndaren en anställning, för vilken fordras utbildning vid universitet eller högskola (12 läroverksadjunkter, 3 lektorer, 3 civilingenjörer, 2 officerare, 1 apotekare och 1 redaktör). Av dessa familjer hörde 15 till den högsta välståndsgruppen.

Bland större yrkesgrupper, som ej finnas representerade vid denna undersökning, märkas jordbrukare, affärsidkare och självständiga företagare, husligt arbete, f. d. yrkesutövare och understödstagare, vilka grupper upptaga omkring hälften av alla manliga yrkesutövare i riket.

Av tab. B framgår även *hushållens fördelning på städer och industriorter*. Av industriarbetarna voro blott 75.9 % bosatta i städer, mot 88.8 % bland de lägre tjänstemännen och 80.3 % inom medelklassen. I detta sammanhang kan nämnas, att dyrhetsnivån för de undersökta städerna låg drygt 10 procent högre än för industriorterna. Socialklassernas fördelning på skilda städer och industriorter var ej fullt densamma. Medeldyrheten för industriarbetarhushållen

Tab. B. Hushållsföreståndarnas yrkesfördelning.

Y r k e s g r u p p	Hushåll med en års- inkomst per konsum- tionsenhet av kr.			Samtliga hushåll		Därav i	
	intill 1 100	1 100— 1 650	1 650 o. däröver	antal	%	städer	industri- orter
<i>Industriarbetare . . . . .</i>	423	253	71	747	62·7	567	180
Malmbrytning, metall- o. maskinindustri	145	90	24	259	21·7	171	88
Jord- och stenindustri	16	4	4	24	2·0	12	12
Trävaruindustri	53	34	4	91	7·6	53	38
Pappers- och grafisk industri	33	26	8	67	5·6	44	23
Närings- o. nyttningsmedelstillverkning .	23	7	4	34	2·9	34	—
Textil- och beklädnadsindustri	23	15	2	40	3·4	35	5
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	13	2	5	20	1·7	19	1
Kemisk-teknisk industri	14	3	2	19	1·6	19	—
Byggnadsverksamhet	39	18	4	61	5·1	55	6
Belysning, vattenverk m. m.	44	36	9	89	7·5	85	4
Handel och samfärdsel	13	14	4	31	2·6	30	1
Annan industri	7	4	1	12	1·0	10	2
<i>Lägre tjänstemän . . . . .</i>	110	217	118	445	37·3	395	50
Kontors-, bank- o. försäkringspersonal .	10	26	13	49	4·1	38	11
Järnvägs-, post-, telegraf- o. tullper- sonal	58	105	46	209	17·5	180	29
Spårvägs-, polis-, brand- o. fängvårdspers- sonal	21	50	30	101	8·5	101	—
Förvaltning och försvar	4	10	12	26	2·2	23	3
Övriga	17	26	17	60	5·0	53	7
	Inkomst per konsum- tionsenhet, kr.			Samtliga hushåll		Därav i	
	1 100— 2 200	2 200— 3 300	3 300 o. däröver	antal	%	städer	industri- orter
<i>Medelklass . . . . .</i>	60	94	54	208	100·0	167	41
Kontors-, bank- o. försäkringspersonal .	23	13	11	47	22·6	35	12
Järnvägs-, post-, telegraf- o. tullper- sonal	24	44	11	79	38·0	72	7
Ingenjörer	2	16	9	27	13·0	17	10
Folkskollärare o. läroverkslärare	3	13	18	34	16·3	25	9
Förvaltning och försvar	4	6	2	12	5·8	10	2
Övriga	4	2	3	9	4·3	8	1

låg några få procent under dyrheten för de lägre tjänstemanna- och medelklassfamiljerna.

Familjernas sammansättning. I flertalet fall bestodo hushållen av man, hustru och några minderåriga barn. I få fall förekommo släktingar såsom medlemmar av familjen. Hela antalet *familjemedlemmar* i de 1 400 hushåll, som deltagit i undersökningen, uppgick till 6 117, därav inom industriarbetarfamiljerna 3 339, inom de lägre tjänstemannafamiljerna 1 951 och inom medelklassfamiljerna 827. Härvid har man blott räknat med de familjemedlemmar, som varit närvarande minst halva bokföringsåret. Efterföljande tablå visar, att det ej förefanns någon större skillnad mellan industriarbetar- och de lägre tjänstemannafamiljerna med avseende på familjernas genomsnittliga storlek, medan däremot medelklassfamiljerna hade ett relativt litet antal familjemedlemmar. Tablån visar även antalet konsumtionsenheter i medeltal per hushåll. Dessa siffror innesluta ej blott familjemedlemmarna utan även inneboende, inackorderade, spisande gäster samt tjänare, alltefter den tid och den utsträckning som alla dessa kategorier deltagit i hushållets förbrukning.

	Industriarbetare			Lägre tjänstemän			Industriarbetare och lägre tjänstemän			Medelklass
	Städer	Industriorter	Summa	Städer	Industriorter	Summa	Städer	Industriorter	Summa	
Antal familjemedlemmar per hushåll	4'45	4'52	4'47	4'38	4'40	4'38	4'42	4'50	4'44	3'98
Antal konsumtionsenheter per hushåll	3'35	3'45	3'37	3'32	3'40	3'33	3'33	3'44	3'35	2'99

Familjernas storlek, som väsentligen beror på antalet barn, står ofta i ett visst siffermässigt sammanhang med utgifternas (inkomsternas) höjd. Såsom efterföljande tablå visar, ökades antalet familjemedlemmar från den lägsta till den högsta utgiftsgruppen bland industriarbetar- och de lägre tjänstemannahushållen. Inom medelklassen synes däremot sambandet mellan budgetens och familjens storlek vara långt svagare än bland de mindre bemedlade.

	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll			
	Utgift per år och hushåll, kr.					Utgift per år och hushåll, kr.			
	intill 3 000	3 000—3 500	3 500—4 500	4 500—5 500	5 500 o. däröver	intill 5 500	5 500—7 000	7 000—10 000	10 000 o. däröver
Antal familjemedlemmar per hushåll	3'95	4'19	4'47	4'92	5'31	3'55	3'74	4'08	4'70
Antal konsumtionsenheter per hushåll	2'85	3'07	3'37	3'86	4'38	2'60	2'69	3'13	3'62

En närmare inblick i dessa förhållanden erhåller man av *tab. C* över hushållens fördelning efter familjetyper och utgiftsbudgetens storlek. Såsom inledningsvis antytts, ha familjetyperna urskilts med hänsyn till antalet hemmavarande barn och äldsta barnets ålder. I sistnämnda avseende ha hushållen in-

Tab. C. Hushållens fördelning efter familjetyper.

Industriarbetar- o. lägre tjänstemanna- hushåll	Antal hushåll med en årsutgift per hushåll av kronor					Samt- liga hus- håll	Hushålls- förestån- darnas me- delålder (år)	
	intill 3 000	3 000- 3 500	3 500- 4 500	4 500- 5 500	5 500 o. däröver			
Familjer utan barn	13	14	16	5	—	48	39.9	
Familjer med barn								
Äldsta barnet under 7 år	Familjer med 1 barn . .	35	48	52	9	—	144	32.3
	» » 2 el. 3 barn	37	28	56	10	1	132	32.9
Äldsta barnet 7—14 år	Familjer med 1 barn . .	14	17	28	6	3	68	38.4
	» » 2 el. 3 barn	51	70	104	43	10	278	38.1
	» » 4 o. fl. barn	16	34	51	0.16	6	123	38.2
Äldsta barnet 15 år o. däröver	Familjer med 1 barn . .	8	9	13	3	3	36	49.9
	» » 2 el. 3 barn	8	12	57	30	9	116	45.4
	» » 4 o. fl. barn	7	11	39	31	19	107	45.1
Familjer med inneboende, inackorderade etc.	10	23	59	27	21	140	38.9	
Samtliga familjer	199	266	475	180	72	1 192	38.7	

Medelklasshushåll	Antal hushåll med en årsutgift per hushåll av kronor				Samt- liga hus- håll	Hushålls- förestån- darnas me- delålder (år)	
	intill 5 500	5 500- 7 000	7 000- 10 000	10 000 o. däröver			
Familjer utan barn	3	5	6	1	15	34.3	
Familjer med barn							
Äldsta barnet under 7 år	Familjer med 1 barn . . .	18	14	19	5	56	33.4
	» » 2 el. 3 barn .	6	10	15	5	36	34.9
Äldsta barnet 7—14 år	Familjer med 1 barn . . .	3	—	3	1	7	38.6
	» » 2 el. 3 barn .	7	5	14	1	27	39.1
	» » 4 o. fl. barn .	4	1	7	6	18	41.3
Äldsta barnet 15 år o. däröver	Familjer med 1 barn . . .	1	1	1	—	3	51.0
	» » 2 el. 3 barn .	3	4	6	3	16	46.3
	» » 4 o. fl. barn .	—	2	4	—	6	44.0
Familjer med inneboende, inackorderade etc. .	2	4	10	8	24	38.6	
Samtliga familjer	47	46	85	30	208	37.5	

delats i tre grupper, nämligen där det äldsta barnet var under 7 år, 7—14 år och över 14 år. Den andra gruppen omfattar sålunda familjer med barn i skolåldern och den tredje gruppen familjer med något barn i den ålder, då det kan skaffa sig arbete och bidra till familjens uppehälle. Denna indelningsgrund lämpar sig givetvis bäst för familjer, tillhörande de mindre bemedlade samhällsklasserna. För att få fram renodlade familjetyper ha de hushåll, där det förekom inneboende, inackorderade, spisande gäster eller vuxna släktingar till familjen, urskilts och sammanförts till en grupp. Inom medelklassen har man dock ej särskilt hushåll med eller utan tjänare.

Inom industriarbetar- och lägre tjänstemannaklassen voro de barnlösa familjerna relativt få. Familjerna med ett barn uppgingo till inalles 248, motsvarande 20·8 % av totalantalet. Den talrikaste gruppen utgjorde familjer med 2 eller 3 barn, nämligen 526 eller 44·1 %. Familjer med minst 4 barn funnos till ett antal av 230 eller 19·3 %. Man finner vidare, att i 276 fall eller 23·2 % det äldsta hemmavarande barnet var under 7 år gammalt och att familjerna härav att döma voro jämförelsevis nybildade. Betydligt mera vanligt var, att det äldsta barnet var 7—14 år gammalt, nämligen inom 469 familjer eller 39·3 %. Den sista gruppen slutligen, där det äldsta barnet var minst 15 år, bestod av 259 familjer, motsvarande 21·7 % av totalantalet. Dessa familjer voro helt naturligt avsevärt äldre. Att man genom denna indelning efter äldsta barnets ålder får familjerna i stort sett grupperade efter äktenskapets varaktighet bekräftas av den sista kolumnen i tabellen över mannens medelålder.

Inom medelklassen var hushållens fördelning på olika familjetyper rätt anorlunda än bland de mindre bemedlade. De barnlösa familjerna och familjerna med ett barn voro sålunda jämförelsevis talrikt företrädde (resp. 7·2 och 31·7 % av samtliga), varemot familjerna med minst 4 barn voro fåtaliga. I samband härmed stod, att den familjetyper, där äldsta barnet var högst 7 år gammalt, var den dominerande. Medelklasshushållen representerade i allmänhet en tidigare period i familjernas utveckling än arbetar- och de lägre tjänstemannahushållen. Att mannens medelålder inom varje särskild familjetyper oftast var högst inom medelklassen torde sammanhänga med att äktenskapen inom denna samhällsklass vanligen ingås vid relativt hög ålder.

Tabellen visar även, att bland arbetar- och lägre tjänstemannahushållen en förskjutning ägde rum från lägre till högre totalutgift, när antalet barn växte eller deras ålder ökades. Den lägsta utgiftsgruppen bestod sålunda till drygt en tredjedel av familjer med barn under 7 års ålder, medan i den högsta utgiftsgruppen endast en sådan familj fanns. Å andra sidan voro familjer med barn över 15 år mycket fåtaliga i den lägsta utgiftsgruppen, men denna familjetyper blev mera talrikt förekommande i de högre utgiftsgrupperna. För medelklasshushållen kunde man spåra en tendens till ett liknande förhållande, även om denna tendens framträdde långt svagare än bland de mindre bemedlade. Denna fråga om sambandet mellan familjens och budgetens storlek kommer att utförligare behandlas längre fram (sid. 107).

Ett resultat av väsentligt olika art erhålles, om hushållen grupperas efter stigande inkomst per konsumtionsenhet, »välstånd». Av nedanstående tablå framgår, att såväl antalet familjemedlemmar som antalet konsumtionsenheter per hushåll inom alla socialklasser sjönk grupp för grupp, när välståndet ökades.

	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll						Medelklasshushåll				
	Årsinkomst per konsumtionsenhet, kr.						Årsinkomst per konsumtionsenhet, kr.				
	intill	825-	1 100-	1 375-	1 650-	1 925	1 100-	1 650-	2 200-	2 750-	3 300 o.
	825	1 100	1 375	1 650	1 925	o. däröver	1 650	2 200	2 750	3 300	däröver
Familjemedlemmar per hushåll . . .	6·09	4·89	4·11	3·67	3·26	3·04	5·27	4·50	3·91	3·70	3·28
Konsumtionsenheter per hushåll . . .	4·68	3·74	3·12	2·70	2·35	2·23	4·32	3·38	2·85	2·64	2·46

Tab. D. Familjemedlemmarnas fördelning efter ålder.

Ålder	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll												Medelklasshushåll								
	med en inkomst per konsumtionsenhet av kronor						Summa		Därav i				med en inkomst per konsumtionsenhet av kronor						Summa		
	intill 1 100		1 100—1 650		1 650 o. däröver				städer		industriorter		1 100—2 200		2 200—3 300		3 300 o. däröver				
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	
0—1	26	26	22	19	9	8	57	53	48	41	9	12	4	1	9	8	4	4	17	13	
1—2	29	34	40	34	21	15	90	83	78	68	12	15	6	7	9	10	5	10	20	27	
2—3	34	45	38	34	22	22	94	101	77	87	17	14	1	5	6	11	6	3	13	19	
3—4	33	34	35	34	17	14	85	82	65	64	20	18	3	3	11	13	8	6	22	22	
4—5	33	42	34	29	11	6	78	77	61	60	17	17	4	6	3	6	1	3	8	15	
5—6	39	60	27	39	13	9	79	108	64	94	15	14	3	5	12	10	2	6	17	21	
6—7	46	41	34	29	7	8	87	78	70	61	17	17	6	5	7	6	1	3	14	14	
7—8	52	61	30	28	5	2	87	91	73	64	14	27	2	6	7	6	1	—	10	12	
8—9	56	68	24	24	2	3	82	95	68	77	14	18	3	2	2	2	1	—	6	4	
9—10	64	54	20	18	3	2	87	74	70	65	17	9	3	4	3	1	—	2	6	7	
10—11	62	62	28	23	4	2	94	87	72	68	22	19	8	3	2	1	—	1	10	5	
11—12	56	60	20	20	1	1	77	81	60	60	17	21	9	3	3	—	—	—	12	3	
12—13	68	59	17	20	1	—	86	79	65	64	21	15	5	4	1	3	1	—	7	7	
13—14	69	57	23	15	2	3	94	75	73	66	21	9	6	6	2	—	1	—	9	6	
14—15	45	46	18	12	1	2	64	60	49	46	15	14	6	3	3	1	—	—	9	4	
15—16	34	50	11	16	1	—	46	66	35	51	11	15	3	4	2	2	—	—	5	6	
16—17	31	36	14	11	—	—	45	48	35	39	10	9	6	4	—	1	—	—	6	5	
17—18	14	21	6	8	—	—	20	29	18	23	2	6	1	3	—	2	—	—	1	5	
18—19	16	9	4	3	—	3	20	15	20	9	—	6	—	4	—	1	—	—	—	5	
19—20	10	15	5	4	—	—	15	19	12	17	3	2	3	—	—	1	—	—	3	1	
20—21	4	10	1	4	2	1	7	15	5	12	2	3	—	1	1	—	—	—	1	1	
21—22	12	6	4	9	—	—	16	15	13	13	3	2	1	2	—	1	—	1	1	4	
22—23	4	7	3	7	—	4	7	18	4	13	3	5	—	1	—	1	—	—	—	2	
23—24	3	5	1	6	—	3	4	14	3	13	1	1	2	—	—	3	—	3	2	6	
24—25	1	2	1	4	—	9	2	15	2	12	—	3	—	—	1	1	—	3	1	4	
25 o. däröver	541	554	472	461	189	172	1 202	1 187	970	959	232	228	61	62	93	92	54	47	208	201	
Summa	1 382	1 464	932	911	311	290	2 625	2 665	2 170	2 146	515	519	146	144	177	183	85	92	408	419	
Därav i % inom åldersgrupperna																					
0—5	11·2	12·4	18·1	16·5	25·7	22·4	15·4	14·9	15·6	14·9	14·6	14·7	12·3	15·3	21·5	26·2	28·2	28·3	19·6	22·9	
5—10	18·6	19·4	14·5	15·1	9·7	8·3	16·1	16·7	16·3	16·8	15·0	16·4	11·6	15·3	17·5	13·7	5·9	11·9	13·0	13·8	
10—15	21·7	19·4	11·4	9·9	2·9	2·7	15·8	14·3	15·1	14·2	18·6	15·0	23·3	13·2	6·2	2·7	2·4	1·1	11·5	6·0	
15—20	7·6	8·9	4·3	4·6	0·3	1·4	5·5	6·6	5·7	6·5	5·0	7·3	8·9	10·4	1·1	3·8	—	—	3·7	5·2	
20—25	1·7	2·0	1·1	3·3	0·6	5·9	1·4	2·9	1·3	2·9	1·7	2·7	2·1	2·8	1·1	3·3	—	7·6	1·2	4·1	
25 o. däröver	39·2	37·9	50·6	50·6	60·8	59·3	45·8	44·6	46·0	44·7	45·1	43·9	41·8	43·0	52·6	50·3	63·5	51·1	51·0	48·0	

Tab. D visar familjemedlemmarnas fördelning efter ålder inom olika välstånds- och socialklasser. Det framgår härav, att den lägsta välståndsgruppen bestod av de barnrika familjerna, framför allt sådana med barn mellan 10 och 20 år. I den högsta gruppen återfinns de barnlösa familjerna och familjer med barn i de allra yngsta åldrarna. Vidare finner man, att i de familjer, som voro bosatta å industriorterna, antalet halvvuxna barn var jämförelsevis stort. Denna omständighet är en av orsakerna till det lägre välståndet bland hushållen från industriorterna. Denna utförliga redovisning av familjemedlemmarna efter ålder gör det även möjligt att omräkna undersökningens resultat till att avse andra konsumtionsenhetsskalor än den amerikanska.

I anslutning till denna tabell lämnas här nedan en sammanställning över hushållsföreståndarnas och deras hustrurs fördelning efter ålder.

		Åldersgrupper, år							
		intill 25	25— 30	30— 35	35— 40	40— 45	45— 50	50— 60	60 o. däröver
Industriarbetarhushåll:	män .	3	68	144	216	166	82	60	8
	kvinnor	26	120	189	180	123	61	34	11
Lägre tjänstemanna-	män .	—	45	97	124	101	47	26	5
hushåll:	kvinnor	12	75	108	130	73	26	17	2
Summa:	män .	3	113	241	340	267	129	86	13
	kvinnor	38	195	297	310	196	87	51	13
Medelklasshushåll:	män .	1	24	59	46	48	19	11	—
	kvinnor	14	44	59	47	26	13	4	1

De produktionskraftigaste åldrarna voro tydligen mycket talrikt representerade. Påfallande var det ringa antalet familjer, där mannen var över 60 år gammal.

Ur konsumtionsstatistisk synpunkt är emellertid ej blott familjemedlemmarnas antal och ålder av betydelse utan även antalet till familjen ej hänförliga främmande personer, som i större eller mindre utsträckning deltaga i den gemensamma hushållningen. Dessa främmande element äro av tre olika slag: *inneboende*, varmed här menas dem, som begagna sig av familjens lägenhet såsom bostad utan att deltaga i livsmedelsförbrukningen, *inackorderade*, som ha både kost och logi, samt *spisande gäster*. Av vikt är även att få reda på under huru lång tid de utanför den egentliga familjen stående personerna deltaga i konsumtionen eller med andra ord huruvida dessa personers närvaro endast är av mera tillfällig art eller ej. Härvid kommer det givetvis ej an på, huru länge en viss inneboende eller inackorderad deltagit i förbrukningen, utan det gäller att utan hänsyn till eventuell personförändring fastställa varaktigheten av exempelvis sambandet mellan hushållet och de främmande personerna.

Av efterföljande tabell synes framgå, att antalet hushåll med inneboende, inackorderade och spisande gäster var procentuellt taget nästan lika stort i alla socialgrupper.

	Arbetar- och lägre tjänstemannahushåll						Medelklasshushåll	
	arbetare		tjänstemän		summa			
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Hushåll med inneboende	48	6.4	35	7.9	83	7.0	13	6.2
Hushåll med inackorderade	38	5.1	20	4.5	58	4.8	11	5.3
Summa hushåll med inneboende eller inackorderade	86	11.5	55	12.4	141	11.8	24	11.5
därav under längre tid	52	7.0	24	5.4	76	6.4	12	5.8
Hushåll med spisande gäster	11	1.5	6	1.3	17	1.4	2	1.0
därav under längre tid	5	0.7	2	0.4	7	0.6	1	0.5
Hushåll utan inneboende, inackorderade eller spisande gäster	650	87.0	384	86.3	1034	86.8	182	87.5
Samtliga hushåll	747	100.0	445	100.0	1192	100.0	208	100.0

Det bör dock framhållas, att dessa siffror ej kunna göra anspråk på att giva en riktig bild av inneboendesystemets förekomst inom olika sociala lager, enär siffrorna helt bli beroende på urvalet av familjer och man eftersträvat att i undersökningen få med så få hushåll med inneboende som möjligt; familjer med inneboende eller inackorderade under längre tid, d. v. s. under minst sex månader, ha ofta fränskilts, där detta kunnat ske, utan alltför stark inskränkning av materialets omfång.

Av väsentlig betydelse för förekomsten av inneboende och inackorderade synes den av hushållet bebodda lägenhetens storlek vara.

		Hushåll, boende i lägenheter om					
		1 kök (rum)	1 rum o. kök	2 rum o. kök	3 rum o. kök	4 rum o. kök	5 o. fl. rum o. kök
Hushåll med inneboende eller inackorderade i % av samtliga	Industriarbetare	—	3.3	11.9	18.4	—	—
	Lägre tjänstemän	—	1.1	4.8	20.4	33.3	—
	Summa	—	2.7	8.7	19.6	16.7	—
	Medelklass	—	—	3.3	5.9	9.4	8.8

Ju större lägenheten var, i desto flera fall förekommo inneboende och inackorderade. Detta synes gälla för alla socialgrupper.

Vad slutligen den lejda arbetshjälpen beträffar, kan meddelas, att *tjänare* funnos endast i ett fåtal fall bland industriarbetar- och den lägre tjänstemannaklassen, nämligen i 3 resp. 12 familjer. Däremot hade precis hälften av alla medelklassfamiljer tjänare. Härvid ha endast medräknats sådana familjer, som haft tjänare under minst halva bokföringsåret. Mera tillfällig arbetshjälp förekom dessutom rätt ofta. Antalet hushåll med tjänare stegrades synnerligen markerat med växande välstånd; i den högsta välståndsgruppen inom medelklassen hade 48 familjer av 54 tjänare under större delen av bokföringstiden.

II. Hushållens inkomster och utgifter inom olika social- och välståndsgrupper.

Översikt av hushållens inkomster och utgifter; räkenskapernas balans. Hushållsböckerna innehålla endast uppgifter över löpande inkomster och utgifter under bokföringsåret. Däremot lämna de ej en fullständig bild av vare sig förmögenhetens storlek eller förändringen i förmögenhetsställning. Härför skulle krävas en ingående inventering ej blott av hushållens kontanta tillgodohavanden utan även av deras uppsättning av inventarier, husgeråd, kläder m. m. vid bokföringsårets början och slut för att avgöra, om inköpen under året motsvara vad som fordras för hemmets underhåll. En dylik utredning skulle emellertid ej kunna verkställas utan stort besvär. Det är dock troligt att, när man såsom i föreliggande undersökning rör sig med medeltal för ett betydande antal räkenskaper, skiljaktigheterna taga ut varandra, så att man för flertalet poster, som avse nyttigheter med en längre varaktighet än ett år, kan antaga, att nyan-skaffning och reparationer ersätta förlusten genom slitage. Förskjutningen i den k o n t a n t a förmögenhetsställningen framgår emellertid av balansen mellan hushållens inkomster och utgifter.

Totala inkomstbeloppet under räkenskapsåret för samtliga 1 192 arbetar- och lägre tjänstemannahushållen utgjorde 4 618 108 kr. och utgiftsbeloppet 4 642 149 kr. För medelklasshushållen voro motsvarande siffror 1 588 089 kr. och 1 601 090 kr. Sammanlagt redovisas alltså i denna undersökning ett belopp av drygt 6·2 milj. kr., fördelat på olika inkomst- och utgiftsposter.

Bokföringsåret hade sålunda för arbetarna och de lägre tjänstemännen gått med en förlust av inalles 24 041 kr. eller 20 kr. per hushåll och bland medelklassfamiljerna med en förlust av 13 001 kr. eller 63 kr. per hushåll. En fullständig balansräkning återgives här nedan för de tre socialgrupperna.

	Medeltal per familj, k r.			
	Industri- arbetare	Lägre tjänstemän	Till- hops	Medel- klass
Kontant i kassan vid bokföringsårets början . . .	59·3	104·2	76·0	194·2
Inkomster	3 546·9	4 423·7	3 874·3	7 635·0
Upptagna lån	107·1	184·4	135·9	411·2
Återbekomna lån	14·8	34·9	22·3	91·4
Uttaget ur bank	108·1	189·6	138·6	1 237·0
Summa	3 836·2	4 936·8	4 247·1	9 568·8
Kontant i kassan vid bokföringsårets slut . . .	64·7	103·4	79·2	163·6
Utgifter	3 564·4	4 448·4	3 894·4	7 697·5
Återbetalning av lån	101·8	193·0	135·9	550·4
Utlånat	9·1	14·5	11·1	56·4
Inköp av premieobligationer	4·6	8·5	6·0	18·7
Insättning i bank	91·6	169·0	120·5	1 082·2
Summa	3 836·2	4 936·8	4 247·1	9 568·8

Av denna balansräkning framgår, att nyssnämnda förlust huvudsakligen täckts genom uttagningar av medel innestående å bank. Såsom i det följande (sid. 110) kommer att närmare utvecklas, befinner sig flertalet av de familjer, som deltagit i undersökningen, i en relativt brydsam period i familjernas utvecklingshistoria, då man ofta får taga i anspråk eventuella sparmedel för att få budgeten att gå ihop. Vidare bör erinras om att man av den negativa balansen mellan inkomster och utgifter ej får draga den slutsatsen, att det ej sparsats något bland de undersökta familjerna; bland utgifterna ingå nämligen en del poster, framför allt utgifter för livförsäkring, vilka egentligen innebära en kapitalbildning (jfr härom sid. 75).

Tablån visar även, vilken dominerande roll de egentliga inkomsterna och utgifterna spela i förhållande till balansräkningens slutsumma. Sålunda utgjorde inkomsternas andel av nämnda summa 92.5 % bland industriarbetarna, 89.6 % bland de lägre tjänstemännen och 79.8 % inom medelklassen. Att procenttalen sjunka, när balansens totalsumma stiger, är helt naturligt.

I tab. E lämnas en översikt över sambandet mellan *balansen av inkomster och utgifter* och storleken av familjernas inkomster och välstånd. Som synes uppgick bristen inom samtliga arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer till blott 0.5 % av inkomsten och bland medelklassen till 0.8 %. Att man sålunda som allmänt omdöme kan säga, att inkomster och utgifter balanserade varandra nästan fullständigt, bekräftas därav, att bokföringsåret i nästan hälften av alla hushåll gått med överskott och i resten följaktligen med brist. Bland de mindre bemedlade familjer, för vilka ett överskott uppstått, uppgick detta till i medeltal 210 kr. eller 5.2 % av inkomsten inom dessa hushåll, medan bristen för de familjer, som redovisa sådan, utgjorde 224 kr. eller 6.0 % av deras inkomster. Inom medelklassen voro motsvarande siffror för hushållen med överskott 538 kr. och 7.0 % samt med brist 652 kr. eller 8.6 %.

Tabellen visar även, att balansen stod i ett ganska nära sammanhang med inkomstens och välståndets höjd. Inom arbetar- och lägre tjänstemannahushållen övergick balansen från överskott till brist, när budgetens storlek växte. I överensstämmelse härmed minskades det relativa antalet hushåll med överskott med stigande utgifter; av hushållen i den lägsta utgiftsgruppen hade 56.3 % överskott mot blott 37.5 % i den högsta. Förklaringen till att sålunda bokföringsårets resultat blivit alltmer ogynnsamt, ju större budgeten är, torde givetvis vara att söka i en samtidigt inträdande stegring i familjens storlek (jfr ovan och sid. 108). Slutligen finner man, att såväl överskottet som bristen växte absolut taget, när budgeten blev större.

Välståndsgrupperingen visar brist i de lägsta grupperna, vilken brist blev allt mindre, ju mera välståndet ökades och till sist i de högsta grupperna förbyttes till överskott. Fördelas familjerna inom varje välståndsgrupp alltefter som överskott eller brist uppstått, finner man, att det relativa antalet hushåll med överskott steg och med brist följaktligen sjönk med ökat välstånd. För både hushållen med överskott och hushållen med brist växte balansens absoluta storlek vid stigande välstånd.

Vid bedömande av tabellens utgifter må ihågkommas, att räknenskaperna ej

Tab. E. Balansen mellan inkomster och utgifter.

Hushålls- grupp	Samtliga hushåll					Hushåll med överskott			Hushåll med brist		
	An- tal	Inkomst per familj, kr.	Utgift per familj, kr.	Överskott (+) eller brist (-)		An- tal	I % av samt- liga hus- håll	Över- skott per familj, kr.	An- tal	I % av samt- liga hus- håll	Brist per familj, kr.
				per familj, kr.	i % av in- kom- sten						
<i>Industriarbetar- och lägre tjänste- mannahushåll</i>											
Årsutgift per familj, kr.											
intill 3 000	199	2 589'5	2 562'6	+ 26'9	+ 1'0	112	56'3	+ 129'1	87	43'7	- 104'8
3 000—3 500	266	3 280'0	3 266'6	+ 13'4	+ 0'4	137	51'5	+ 158'9	129	48'5	- 141'3
3 500—4 500	475	4 017'6	4 023'3	- 5'7	- 0'1	203	42'7	+ 246'5	272	57'3	- 193'9
4 500—5 500	180	4 953'1	4 990'0	- 36'9	- 0'7	82	45'6	+ 251'9	98	54'4	- 278'5
5 500 o. däröver . . .	72	5 978'2	6 305'8	- 327'6	- 5'5	27	37'5	+ 392'2	45	62'5	- 759'4
Årsinkomst per kon- sumtionsenhet, kr.											
intill 825	201	3 357'1	3 435'4	- 78'3	- 2'3	75	37'3	+ 119'1	126	62'7	- 195'7
825—1 100	332	3 646'6	3 679'0	- 32'4	- 0'9	158	47'6	+ 155'8	174	52'4	- 203'2
1 100—1 375	272	3 899'8	3 933'0	- 33'2	- 0'9	127	46'7	+ 195'5	145	53'3	- 233'5
1 375—1 650	198	4 170'1	4 174'8	- 4'7	- 0'1	98	49'5	+ 252'8	100	50'5	- 257'0
1 650—1 925	120	4 199'5	4 178'4	+ 21'1	+ 0'5	62	51'7	+ 256'8	58	48'3	- 230'8
1 925 o. däröver . . .	69	4 960'8	4 817'9	+ 142'9	+ 2'9	41	59'4	+ 449'8	28	40'6	- 306'4
Samtliga industriar- betare											
	747	3 546'9	3 564'4	- 17'5	- 0'5	349	46'7	+ 171'9	398	53'3	- 183'5
, lägre tjän- stemän											
	445	4 423'7	4 448'4	- 24'7	- 0'6	212	47'6	+ 271'3	233	52'4	- 294'1
Samtliga hushåll											
	1 192	3 874'3	3 894'4	- 20'1	- 0'5	561	47'1	+ 209'5	631	52'9	- 224'4
därav i städer											
	962	4 022'7	4 057'7	- 35'0	- 0'9	436	45'3	+ 215'0	526	54'7	- 242'2
, å industriorter											
	230	3 253'2	3 211'4	+ 41'8	+ 1'3	125	54'3	+ 190'2	105	45'7	- 135'0
<i>Medelklasshushåll</i>											
Årsutgift per familj, kr.											
intill 5 500	47	5 085'7	4 897'0	+ 188'7	+ 3'7	34	72'3	+ 347'2	13	27'7	- 226'1
5 500—7 000	46	6 362'3	6 391'9	- 29'6	- 0'5	23	50'0	+ 440'1	23	50'0	- 499'2
7 000—10 000	85	8 232'2	8 417'7	- 185'5	- 2'3	32	37'6	+ 571'7	53	62'4	- 642'7
10 000 o. däröver . . .	30	11 888'6	12 046'5	- 157'9	- 1'3	14	46'7	+ 1 088'5	16	53'3	- 1 248'6
Årsinkomst per kon- sumtionsenhet, kr.											
1 100—1 650	26	6 214'3	6 599'6	- 385'3	- 6'2	7	26'9	+ 139'6	19	73'1	- 578'8
1 650—2 200	34	6 641'7	6 588'3	+ 53'4	+ 0'8	20	58'8	+ 425'2	14	41'2	- 477'7
2 200—2 750	57	6 897'4	7 144'0	- 246'6	- 3'6	21	36'8	+ 238'9	36	63'2	- 529'7
2 750—3 300	37	7 665'4	7 949'4	- 284'0	- 3'7	19	51'4	+ 473'7	18	48'6	- 1 083'9
3 300 o. däröver	54	9 702'3	9 336'3	+ 366'0	+ 3'8	36	66'7	+ 887'8	18	33'3	- 677'5
Samtliga hushåll											
	208	7 635'0	7 697'5	- 62'5	- 0'8	103	49'5	+ 538'4	105	50'5	- 652'0

kunna uppvisa hur stor brist som helst, om ej några mera betydande besparingar finnas. För en arbetare äro möjligheterna till kredit resp. till besparingar i allmänhet rätt små, så att redan härmed sättes en gräns för alltför stora underskott resp. överskott.

Siffrorna för medelklasshushållen förete i regel samma utveckling inom de olika utgifts- och välståndsgrupperna som för arbetarfamiljerna; dock äro inom medelklassen sifferserierna betydligt mera ojämna till följd av det ringa antalet räkningspar.

Inkomsterna. I tab. 1 i tabellbilagan meddelas uppgifter i absoluta tal angående inkomster och utgifter i medeltal per normalhushåll för de tre socialgrupperna industriarbetare, lägre tjänstemän och medelklass samt beträffande de båda förra särskilt för familjerna från städer och från industriorter. Inom var och en av dessa huvudgrupper ha familjerna därjämte uppdelats efter välstånd. Ett sammandrag av denna tabell återfinnes å sid. 38—39 (tab. K). Vidare lämnas i tab. 2 i tabellbilagan uppgifter rörande inkomster och utgifter för arbetar- och lägre tjänstemannahushåll med en årsutgift av 3 500—4 500 kr. och för medelklasshushåll med en årsutgift av 7 000—10 000 kr., klassificerade på 11 olika familjetyper. Denna tabell kompletteras av texttabell DD å sid. 101, varest bland arbetar- och medelklasshushållen utvalts familjer med 2 eller 3 barn under 14 år, vilka familjer fördelats på olika utgiftsgrupper. Slutligen meddelas i tab. 3 i tabellbilagan uppgifter om inkomster och utgifter inom de arbetarhushåll, där mannens huvudinkomst utgjorde 3 000—3 500 kr., klassificerade på 10 olika familjetyper. Ett sammandrag av denna sista tabell återfinnes å sid. 109 (tab. II). Samtliga dessa tabeller gälla riket i dess helhet; beträffande de särskilda landsdelarna och orterna hänvisas till kap. V.

I det följande kommer att behandlas *inkomsternas och utgifternas storlek inom olika social- och välståndsgrupper* (tab. 1 i tabellbilagan). Med avseende å förhållandena inom hushåll av olika typer hänvisas till kap. IV.

För att kunna bedöma hushållningens förutsättningar är det av vikt att lära känna, från vilka olika *inkomstkällor* totalinkomsterna härflyta. Efterföljande *tabeller F* och *G* lämna en utförlig upplysning härom. Den första av dessa tabeller visar i absoluta och relativa tal de olika inkomsttitlarnas betydelse inom olika socialklasser; uppgifterna äro medeltal per familj, ej per normalhushåll. Då emellertid där upptagna inkomstarter ej förekommit hos alla i undersökningen deltagande hushåll, ha i den senare tabellen uträknats medeltal för de hushåll, där resp. inkomstarter faktiskt förefunnits.

Inkomsttitlarna ha uppdelats i tvenne huvudgrupper, kontanta inkomster och inkomster in natura. Uppgifterna rörande de förra äro givetvis noggrannare och tillförlitligare än för de senare; värdet av naturainkomsterna har framkommit genom uppskattningar av bokförarna själva, vilka uppskattningar, trots en del rätt betydande justeringar vid materialets bearbetning, ibland måste betecknas såsom rätt osäkra.

Av de olika *kontanta inkomstkällorna* var givetvis inkomsten av arbete (mannens, hustruns, barnens kontanta inkomster) viktigast. Arbets-

Tab. F. Inkomsternas fördelning inom olika socialgrupper.

Inkomstkällor	I medeltal per familj, kr.						I % av totalinkomsten					
	Indu- stri- ar- be- tare	Lägre tjän- ste- män	Till- hopa	Därav i		Medel- klass	Indu- stri- ar- be- tare	Lägre tjän- ste- män	Till- hopa	Därav i		Med- del klass
				stä- der	indu- stri- orter					stä- der	indu- stri- orter	
<i>Kontanta inkomster:</i>												
Mannens huvudinkomst	2 948·1	3 829·8	3 277·3	3 429·5	2 640·6	6 566·8	83·1	86·6	84·6	85·3	81·2	86·0
» biförtjänster .	102·8	147·7	119·6	128·3	83·1	339·9	2·9	3·3	3·1	3·2	2·5	4·5
Hustruns inkomst . .	66·7	45·7	58·9	64·8	34·2	213·1	1·9	1·0	1·5	1·6	1·0	2·8
Barnens bidrag	152·6	85·1	127·3	125·6	134·9	47·3	4·3	1·9	3·3	3·1	4·2	0·6
Inackordering, uthyrning	78·3	74·5	76·9	80·2	63·0	86·2	2·2	1·7	2·0	2·0	1·9	1·1
Sjukhjälp, understöd o. d.	38·0	12·9	28·6	26·5	37·4	15·0	1·1	0·3	0·7	0·7	1·2	0·2
Gåvor	13·2	13·2	13·2	13·9	10·0	50·1	0·4	0·3	0·3	0·3	0·3	0·7
Räntor	5·6	11·9	8·0	9·5	1·6	70·9	0·2	0·3	0·2	0·2	0·1	0·9
Försålda produkter . .	16·0	16·1	16·0	13·5	26·9	16·3	0·4	0·4	0·4	0·3	0·8	0·2
Återbäring från konsum- tionsförening	8·3	3·0	6·3	6·4	5·9	4·2	0·2	0·1	0·2	0·2	0·2	0·1
Lotterivinster	3·7	16·5	8·5	8·6	7·9	9·5	0·1	0·4	0·2	0·2	0·2	0·1
Övr. kontanta inkomster	1·6	5·4	3·0	3·2	2·1	10·5	0·0	0·1	0·1	0·1	0·1	0·1
<i>Inkomster in natura:</i>												
Eget hem, netto . . .	3·6	— 2·6	1·3	— 1·8	14·0	5·2	0·1	— 0·1	0·0	— 0·1	0·4	0·1
Egen produktion, netto	17·2	15·0	16·4	14·8	23·0	13·0	0·5	0·3	0·4	0·4	0·7	0·2
Förmåner	57·6	116·4	79·6	69·6	121·4	137·9	1·6	2·6	2·1	1·7	3·8	1·8
Gåvor	8·6	11·1	9·6	10·0	7·7	24·9	0·2	0·3	0·3	0·3	0·2	0·3
Bärplockning, fiske o. d.	9·0	6·0	7·8	6·0	15·6	4·8	0·3	0·1	0·2	0·1	0·5	0·1
Förbrukade förråd, netto	16·0	16·0	16·0	14·1	23·9	19·4	0·5	0·4	0·4	0·4	0·7	0·2
Summa inkomster	3 546·9	4 423·7	3 874·3	4 022·7	3 253·2	7 635·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

inkomsten inklusive värdet av naturaförmåner uppgick sammanlagt till 3 663 kr. eller 94·6 % av totalinkomsten bland arbetar- och lägre tjänstemannafamiljerna samt till 7 305 kr. eller 95·7 % inom medelklassen.

Från mannens huvudyrke härrörde ej blott vad som i tabellerna redovisats såsom *mannens huvudinkomst* utan även större delen av förmånerna in natura. Dessa poster upptogo inom socialgrupperna ungefär samma andel av totalinkomsten, nämligen 86·7 % bland arbetar- och lägre tjänstemannahushållen och 87·8 % inom medelklassen. Någon väsentlig skillnad mellan städer och industriorter förefanns ej heller. Tab. H visar, att frånsett den högsta välståndsgruppen inom medelklassen procenttalen stego med ökat välstånd. Till en del berodde denna stegring därpå, att de högre välståndsgrupperna huvudsakligen bestodo av barnlösa familjer eller familjer med småbarn, där bidrag från barnen nästan helt och hållet saknas och följaktligen övriga inkomstkällors relativa betydelse växer. — *Mannens biförtjänster* voro inom arbetarklassen oftast av

Tab. G. Förekomsten av olika inkomstarter.

Inkomstkällor	Antal hushåll, där resp. inkomstarter förefunnits, i % av hela antalet hushåll inom de olika grupperna						Inkomst i medeltal för de hushåll, där resp. inkomstarter förefunnits					
	Industriarbetare	Lägre tjänstemän	Tillhops	därav i		Medelklass	Industriarbetare	Lägre tjänstemän	Tillhops	därav i		Medelklass
				städer	industriorter					städer	industriorter	
Hela antalet hushåll	747	445	1 192	962	230	208						
	%	%	%	%	%	%	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
<i>Kontanta inkomster</i>												
Mannens huvudinkomst	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	2 948·1	3 829·8	3 277·3	3 429·5	2 640·6	6 566·7
» biförtjänster	61·6	57·8	60·2	60·0	60·9	61·5	167·0	255·7	198·8	213·9	136·5	552·4
Hustruns inkomst	34·5	23·8	30·5	31·4	27·0	19·7	193·1	192·0	192·8	206·3	126·9	1 080·8
Barnens bidrag	24·9	16·6	21·8	21·4	23·5	8·2	612·6	511·6	583·9	586·3	574·5	578·3
Inackordering, uthyrning	19·4	18·9	19·2	19·8	17·0	18·7	403·2	394·8	400·1	406·0	371·7	459·9
Sjukhjälp, understöd o. d.	33·9	15·1	26·8	23·6	40·4	8·2	112·1	85·8	106·6	112·3	92·6	184·0
Gåvor	30·0	22·0	27·0	28·1	22·6	29·3	43·9	59·9	48·8	49·7	44·1	170·8
Räntor	9·5	12·8	10·7	11·6	7·0	42·8	59·3	93·0	74·3	81·7	22·5	165·7
Försålda produkter	22·1	21·6	21·9	20·7	27·0	29·3	72·5	74·6	73·3	65·0	99·7	55·7
Återbäring från konsumtionsförening	20·1	8·8	15·9	15·1	19·1	10·1	41·3	34·7	40·0	42·7	30·9	41·9
Lotterivinster	9·1	13·5	10·7	11·7	6·5	15·9	40·7	122·2	78·9	73·4	120·4	59·6
Övr. kontanta inkomster	2·8	4·0	3·3	3·4	2·6	9·6	58·4	132·7	92·7	94·6	82·3	109·4
<i>Inkomster in natura</i>												
Eget hem, netto	14·6	9·9	12·8	11·3	19·1	10·6	24·4	— 26·5	9·7	— 16·0	73·4	49·4
Egen produktion, netto	56·1	48·1	53·1	47·2	77·8	39·4	30·7	31·2	30·9	31·4	29·6	33·0
Förmåner	51·7	77·8	61·4	55·8	84·8	53·4	111·5	149·7	129·6	124·6	143·2	258·5
Gåvor	22·4	23·6	22·8	23·0	22·2	37·5	38·6	47·2	41·9	43·6	34·8	66·4
Bärplockning, fiske o. d.	33·5	25·6	30·5	24·3	56·5	25·0	26·8	23·3	25·7	24·6	27·5	19·3
Förbrukade förråd, netto	80·1	81·3	80·5	79·1	86·5	88·9	20·0	19·7	19·9	17·9	27·6	21·8

tillfällig natur (handräkning, revisionsuppdrag i fackföreningar m. m.); inom medelklassen förekommo någon gång mera regelbundna bisysslor. Biförtjänsterna uppgingo i medeltal för samtliga familjer till 3·1 % av totalinkomsterna bland de mindre bemedlade och 4·5 % inom medelklassen. Procenttalen stego med ökat välstånd. För ungefär 60 procent av alla familjer, lika för arbetar- och medelklasshushållen, redovisades i hushållsböckerna dylika biförtjänster. Beloppen företedde däremot stora skiljaktigheter både mellan industriarbetare, lägre tjänstemän och medelklass (resp. 167, 256 och 552 kr.) samt mellan hushållen i städer och å industriorter (resp. 214 och 137 kr.).

Hustruns inkomster härflyta bland arbetar- och lägre tjänstemannahushållen oftast från olika slag av husligt arbete utom hemmet, framför allt städning, men inom medelklassen i flera fall från kontorsarbete. Bland de

Tab. H. De olika inkomstposterna i procent av totalinkomsten.

Inkomstkällor	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll						Medelklasshushåll			
	med en inkomst per kons.-enhet av kr.			till- hoppa	därav i		med en inkomst per kons.-enhet av kr.			till- hoppa
	intill 1 100	1 100- 1 650	1 650- o. där- över		städer	indu- stri- orter	1 100- 2 200	2 200- 3 300	3 300 o. där- över	
<i>Kontanta inkomster</i>										
Mannens huvudinkomst	81·9	86·3	86·9	84·6	85·3	81·2	87·5	89·4	80·6	86·0
» biförtjänster	2·7	3·1	3·8	3·1	3·2	2·5	3·3	3·3	6·7	4·5
Hustruns inkomst	1·5	1·5	1·7	1·5	1·6	1·0	0·6	1·3	6·4	2·8
Barnens bidrag	5·9	2·1	0·2	3·3	3·1	4·2	2·4	0·1	0·0	0·7
Inackordering o. uthyrning	1·8	2·1	2·1	2·0	2·0	1·9	1·2	1·5	0·6	1·1
Sjukhjälp, understöd o. d.	1·0	0·7	0·3	0·7	0·7	1·2	0·4	0·2	0·1	0·2
Gåvor	0·4	0·3	0·3	0·3	0·3	0·3	0·5	0·8	0·5	0·7
Räntor	0·2	0·2	0·3	0·2	0·2	0·1	0·8	0·8	1·2	0·9
Övr. kontanta inkomster	0·8	0·6	1·4	0·9	0·8	1·3	0·6	0·4	0·6	0·4
<i>Inkomster in natura</i>										
Förmåner	2·0	2·0	2·2	2·1	1·7	3·8	1·6	1·7	2·1	1·8
Övr. inkomster in natura	1·8	1·1	0·8	1·3	1·1	2·5	1·1	0·5	1·2	0·9
Samtliga inkomster	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

förre spelade hustruns inkomst en underordnad roll, 1·5 % av totalinkomsten. Även inom medelklassen var denna posts andel av totalinkomsten i allmänhet ganska ringa, 2·8 %. Procenttalen stego med växande välstånd; i de lägsta välståndsgруппerna, omfattande som ovan nämnts de bärrikaste familjerna, tages hustruns tid i anspråk för hemmets skötande, och hennes förtjänster bliva därför små, trots att tvånget för alla familjemedlemmar att söka skaffa sig inkomster är störst bland dessa hushåll. Synnerligen betydande var ifrågakvarande inkomstpost i den högsta välståndsgруппen inom medelklassen, 6·4 %. Denna höga siffra har framkommit såsom ett medeltal av tvenne skilda hushållstyper; inom flertalet av de familjer, som tillhörde gruppen, hade hustrun ej någon inkomst, men inom 11 hushåll, av vilka de flesta voro barnlösa, hade hon regelbundet förvärvsarbete, såsom folk- eller småskollärlarinna, skrivbiträde i statstjänst e. d., vilket inbringade 2 000 à 4 500 kr. om året. Tab. G visar, att bland medelklassfamiljerna hustrun hade inkomst endast i 19·7 % av samtliga undersökta fall; för de lägre tjänstemannahushållen var motsvarande procenttal 23·8 och för industriarbetarna 34·5.

Barnens förtjänster utgjordes bland arbetarhushållen oftast av betalning för arbete som springpojkar e. d. I några fall förekomma emellertid jämväl familjer med vuxna barn med mera kvalificerade yrken. De barn, som hade egna

inkomster, kunna uppdelas på tvenne kategorier, mellan vilka gränsen dock är flytande, nämligen dels sådana, som överlämna praktiskt taget hela sin förtjänst till det gemensamma hushållet, och dels sådana, som endast betala en inackorderingsavgift hemma men själva av sina inkomster bestrida en del utgifter, t. ex. för kläder, nöjen o. d. Av dessa båda kategorier var den förstnämnda talrikast representerad. Barnens bidrag voro av avgjort större betydelse bland arbetarhushållen, där de uppgingo till 4.3 % av totalinkomsten, än bland de lägre tjänstemännen och inom medelklassen, med resp. 1.9 % och 0.6 % av hela inkomsten. Procentalen sjönko starkt med stigande välstånd, vilket torde sammanhänga dels med den förut framhållna olikartade sammansättningen av välståndsgrupperna, dels därmed att barnen i de fattigaste hushållen måste vid tidigare ålder söka förvärvsarbete. Skillnaden mellan socialklasserna beror till en del därpå, att bland industriarbetarna funnos flera familjer med vuxna barn än vad fallet var bland tjänstemännen och medelklassen, men även den omständigheten, att behovet av att samtliga familjemedlemmar efter förmåga bidra till familjens gemensamma uppehälle är störst inom arbetarklassen, spelar här in. Härtill kommer särskilt inom medelklassen den längre utbildningstiden för barnen. Olikheten mellan socialklasserna i nu berörda avseende framgår även av tab. G, enligt vilken inkomstposten förekom i 24.9 % av samtliga industriarbetarhushåll mot i 16.6 % bland de lägre tjänstemännen och blott 8.2 % inom medelklassen. Det bidrag, som barnen lämnat inom dessa familjer, uppgick till i medeltal 500 à 600 kr., högst bland industriarbetarna. Tilläggas kan, att genomsnittsinkomsten för de barn, som lämnat hela sin förtjänst till hushållet, uppgick till 489 kr. bland industriarbetarna, 469 kr. bland de lägre tjänstemännen och 420 kr. inom medelklassen; de inackorderade barnens bidrag utgjorde i medeltal resp. 535, 483 och 805 kr.

Under rubriken inkomst av *inackordering* och *uthyrning* ha förts bruttoinkomster från inackorderade och inneboende personer samt spisande gäster ävensom för uthyrning av lägenheter. Denna senare inkomstkälla, som endast förefinnes för innehavare av egen fastighet, uppgick i medeltal för samtliga hushåll till 30 kr. bland arbetarna och de lägre tjänstemännen samt till 36 kr. inom medelklassen. De sammanlagda inkomsterna för inackordering och uthyrning upptogo blott 2.0 % av totalinkomsten inom arbetarhushållen och 1.1 % inom medelklassen. Ifrågavarande post var ungefär lika ofta förekommande inom alla socialgrupper, och genomsnittsbeloppen för de hushåll, där den förefanns, varierade inom rätt snäva gränser.

Sjukhjälp, understöd (särskilt arbetslöshetsunderstöd) och *pension* uppgingo tillsammans bland industriarbetarna till 1.1 %, bland de lägre tjänstemännen till blott 0.3 % och inom medelklassen till 0.2 % av totalinkomsten. Postens relativa betydelse sjönk med stigande välstånd. Att den förekom betydligt oftare bland industriarbetarhushållen (33.9 % av samtliga familjer) än bland de lägre tjänstemännen (15.1 %) och inom medelklassen (8.2 %) har sin förklaring däri, att arbetarna i större utsträckning voro medlemmar av sjukkassor (jfr sid. 75) än de båda andra socialgrupperna, varest dessutom arbetslöshetsunderstöd praktiskt taget ej förekom. Med avseende på förefintligheten av arbetslöshetsunder-

stöd må framhållas, att man vid urvalet av familjer konsekvent ej medtagit sådana, där mannen varit arbetslös under någon längre tid.

Kontant erhållna *gåvor* uppgingo till obetydliga belopp bland de mindre be- medlade; inom medelklasshushållen var posten större, men utgjorde blott 0.7 % av totalinkomsterna. Den förekom ungefär lika ofta inom alla socialgrupper.

Räntor, utdelningar på aktier och obligationsvinster voro givetvis störst och vanligast inom medelklassen, men spelade även där ej någon roll för samhälls- gruppens ekonomi.

Inkomster av *försålda produkter* redovisas med bruttovärden utan avdrag för kostnader. Större delen av dessa inkomster härrörde från försäljning av alster från egen trädgårds- eller djurskötsel; särskilt gällde detta för hushållen från industriorterna. Av mindre betydelse var försäljning av inventarier, gamla kläder o. d. Posten uppgick inom alla socialgrupperna till i medeltal 16 kr. Den förekom ävenledes ungefär lika ofta i alla grupper.

I tabellerna redovisade belopp över *återbäring* från konsumtionsföreningar och utdelad »handelsvinst» äro ej fullständiga så till vida, att en del av åter- bäringen ibland ej utbetalas av konsumtionsföreningarna utan fonderas och så- lunda ej kommer till synes i hushållsböckerna. I genomsnitt för samtliga fa- miljer, kooperativa och andra, torde dock dessa dolda inkomster endast uppgå till några få kronor. Återbäring förekom oftast bland industriarbetarna. Bland de familjer, där posten förefanns, uppgick den till omkring 40 kr.

Lotterivinster (på penninglotterier och premieobligationer; vinster på varu- lotterier ha ej redovisats i hushållsböckerna) och *övriga kontanta inkomster* (arv, spelvinst, pris i tävlingar m. m.) voro utan större betydelse.

Inkomsterna i natura redovisas med avdrag för kostnader. Upp- gifterna för *egot hem* avse sålunda hyresvärdet av den egna bostaden, minskat med omkostnaderna för hela fastigheten, även om denna förutom den egna lägen- heten innehåller en annan lägenhet, som uthyres. Då omkostnaderna någon gång överstego hyresvärdet av den egna bostaden, kunna negativa belopp före- komma. Några uppgifter över de egna hemmens ekonomi lämnas i efterföl- jande *tab. I*, där fastigheterna fördelats efter taxeringsvärdets höjd. I flera fall måste dock dessa uppgifter betecknas såsom osäkra, enär egnahemsinnehav- varna ibland haft svårt att nöjaktigt besvara hushållsbokens frågor angående taxeringsvärden, amortering m. m.

Av såväl fastigheternas fördelning efter taxeringsvärdet som av de genom- snittliga taxeringsbeloppen framgår en väsentlig skillnad mellan de olika social- grupperna. Taxeringsvärdet uppgick i medeltal för industriarbetarna till nära 8 000 kr., för de lägre tjänstemännen till drygt 11 000 kr. och för medelklassen till ej fullt 19 000 kr. För fastigheter, belägna i städer, var givetvis taxerings- värdet högre än för fastigheter å industriorter. Den vid räkenskapsårets slut återstående skulden uppgick till nära hälften av taxeringsvärdet. Möjligen kan man ur siffrorna för de särskilda taxeringsgrupperna utläsa, att ju högre taxeringsvärdet var, desto högre var även procentalet för den återstående skulden. I många fall synes någon amortering av skulden ej ha ägt rum under rä- kenskapsåret; i genomsnitt för samtliga egna hem uppgick amorteringen till

Tab. I. Uppgifter rörande familjer med egen fastighet.

		Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					
Antal fastigheter:		industri- arbetare	lägre tjänstemän	till- hoppa	d ä r a v i städer	industri- orter	Medel- klass- hushåll
Taxerings- värde	intill 6 000 kr. .	52	7	59	32	27	1
	6 000—10 000 > .	28	15	43	31	12	3
	10 000 o. däröver > .	29	22	51	46	5	18
	Samtliga fastigheter	109	44	153	109	44	22
Fastigheternas taxeringsvärden:		kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Samtliga fastigheter		7 982·6	11 180·7	8 902·3	9 929·9	6 356·8	18 969·1
Återstående skuld å fastigheten:							
Taxerings- värde	intill 6 000 kr. .	2 072·2	2 779·9	2 156·1	2 375·0	1 896·7	3 200·0
	6 000—10 000 > .	4 511·4	4 145·8	4 383·9	4 392·9	4 360·4	2 999·7
	10 000 o. däröver > .	10 284·8	10 559·4	10 403·2	10 497·1	9 540·0	10 468·7
	Samtliga fastigheter	4 883·8	7 135·2	5 531·2	6 376·6	3 437·2	9 119·8
Återstående skuld i % av fastig- hetens taxeringsvärde:		%	%	%	%	%	%
Taxerings- värde	intill 6 000 kr. .	50·1	72·6	52·6	57·8	46·4	64·0
	6 000—10 000 > .	59·1	56·9	58·3	57·0	62·2	42·9
	10 000 o. däröver > .	67·6	65·3	66·6	67·8	55·9	48·2
	Samtliga fastigheter	61·2	63·8	62·1	64·2	54·1	48·1

63 kr. bland industriarbetarna, 127 kr. bland de lägre tjänstemännen och 176 kr. inom medelklassen.

En summarisk balansräkning över de egna hemmen återgives här nedan. Såsom inkomster ha räknats hyresvärdet av den egna bostaden samt hyran för annan uthyrd lägenhet, när någon sådan förefanns. Detta var fallet med 44 av de 109 fastigheter, som ägdes av industriarbetare, 23 av de 44 lägre tjänstemannafastigheterna och 8 av de 22 medelklassfastigheterna. Såsom utgifter ha räknats räntor och avgifter för underhåll, skatter och onera. Däremot ha ej medtagits inkomster (skörd) eller utgifter för den trädgård, som ofta hörde till fastigheten.

	I n k o m s t e r			U t g i f t e r			Balans
	från egen bostad	från uthyrd lägenhet	Summa	räntor	under- håll m. m.	Summa	
Industriarbetare	366·7	195·2	561·9	220·8	124·5	345·3	216·6
Lägre tjänstemän	503·7	321·8	825·5	351·7	183·1	534·8	290·7
Tillhoppa	406·1	231·6	637·7	258·4	141·4	399·8	237·9
därav i städer	433·2	293·4	726·6	293·6	160·4	454·0	272·6
> > industriorter	338·9	78·4	417·3	171·2	94·2	265·4	151·9
Medelklass	941·8	341·3	1 283·1	491·0	401·5	892·5	390·6

Balansräkningen visar överskott för samtliga socialgrupper: lägst, 217 kr., för industriarbetarna och högst, 391 kr., för medelklassen. Överskottet ökades med stigande taxeringsvärde. Den största utgiftsposten utgjordes av räntorna.

Ränteprocenten uppgick i medeltal till 4 à 5 %; att den ej var högre sammanhänger därmed att i några fall räntefria lån förefunnos.

För att få en fullständig bild av inkomsten av *egen produktion* måste man taga hänsyn till både vad som förbrukats i hushållet av självproducerade varor och vad som försålts samt till omkostnaderna för produktionen. Större delen av produktionen härrörde från trädgårdsodling. Drygt hälften av alla i undersökningen deltagande familjer ägde eller arrenderade en trädgårdstäppa, en kolonistuga med täppa eller ett potatisland. Vanligast var förekomsten av trädgård bland hushållen från industriorterna och mest sällsynt inom medelklassen. Efterföljande tabell visar skördens bruttovärde och dess användning samt driftkostnadernas storlek.

Antal hushåll med	Arbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll
	industriarbetare	tjänstemän	Summa	därav i städer industriorter		
kolonistuga	50	33	83	82	1	6
trädgårdstäppa	315	169	484	335	149	72
potatisland	54	12	66	37	29	4
	Summa 419	214	633	454	179	82
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Skördens värde i medeltal	47·2	47·1	47·2	49·9	40·3	60·6
därav använt i hushållet	40·7	41·9	41·1	43·9	34·1	54·7
» försålt	6·5	5·2	6·1	6·0	6·2	5·9
Driftkostnader	14·3	14·4	14·4	14·5	14·1	27·2

Bland industriarbetar- och de lägre tjänstemannafamiljerna uppgick skördens bruttovärde till 47 kr., något mer i städerna och mindre å industriorterna, vilken skillnad huvudsakligen torde bero på olikheten i prisnivån. Då driftkostnaderna (utsäde, gödsel, arrendeavgifter) uppgingo till i medeltal 14 kr., skulle alltså en förtjänst ha uppstått på omkring 33 kr. Inom de medelklassfamiljer, som hade trädgård, voro såväl skördens värde som driftkostnaderna något högre men förtjänsten densamma som bland de andra socialgrupperna. Av de skördade trädgårdsprodukterna hade drygt 5/6 använts i det egna hushållet. Tilläggas kan, att av hela skörden utgjorde värdet å potatis omkring 55·3 % bland arbetarna och 46·9 % bland de lägre tjänstemännen samt 35·1 % inom medelklassen.

Åtskilliga familjer, 11·6 % av arbetarna och de lägre tjänstemännen samt 12·0 % av medelklasshushållen, hade husdjur, i de flesta fall höns. Nettoförtjänsten var störst för hushållen från industriorterna, 109 kr., och lägst för medelklassfamiljerna, 63 kr.

Antal hushåll med husdjur	Arbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll
	industriarbetare	tjänstemän	tillhopa	därav i städer industriorter		
	94	44	138	83	55	25
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Avkastningens värde i medeltal	203·4	219·4	208·6	186·3	241·9	157·4
därav använt i hushållet	129·9	127·9	129·3	106·4	163·7	112·6
» försålt	73·5	91·5	79·3	79·9	78·2	44·8
Driftkostnader	111·4	117·0	113·2	100·3	132·6	94·9

Bland naturinkomsterna intogo förmånerna den främsta platsen. Från denna inkomstkälla härrörde 1.6 % av totalinkomsten bland industriarbetarna, 2.6 % bland de lägre tjänstemännen och 1.8 % inom medelklassen. För hushållen från städer och industriorter voro motsvarande siffror rätt olika, 1.7 % resp. 3.8 %.

En sammanställning över olika slag av förmåner lämnas i *tab. J*. Såsom förmån ha räknats ej blott sådana fall, då utgifterna för en post helt bestridas av arbetsgivaren, utan även när löntagaren exempelvis bor i arbetsgivarens hus för en hyra, som är lägre än i fria marknaden; i tabellen redovisas en förmån av sistnämnda slag under rubriken »hyresbidrag».

Tab. J. Uppgifter rörande olika slag av förmåner.

Antal hushåll med	Arbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll
	industriarbetare	tjänstemän	tillhopa	därav i städer	industriorter	
fri bostad	46	33	79	45	34	17
hyresbidrag	79	4	83	7	76	2
fritt bränsle	61	28	89	52	37	13
bränslebidrag	43	7	50	12	38	7
fritt lyse	44	34	78	54	24	7
fri uniform	29	83	112	110	2	1
fri läkare, ev. även medicin	322	310	632	452	180	84
fria resor	45	187	232	204	28	45
övriga förmåner	24	19	43	40	3	16
Värde per hushåll:	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
fri bostad	316.2	435.6	366.1	423.0	290.7	710.3
hyresbidrag	73.9	130.0	76.6	94.0	75.0	220.0
fritt bränsle	91.0	136.5	105.3	120.4	84.1	226.9
bränslebidrag	60.7	43.4	58.3	33.3	66.2	149.1
fritt lyse	29.5	38.7	33.5	33.6	33.2	117.9
fri uniform	68.0	135.6	118.1	119.9	21.0	120.0
fri läkare, ev. även medicin	25.1	27.7	26.4	29.0	19.8	29.5
fria resor	58.3	58.3	58.3	55.5	78.9	170.0
övriga förmåner	19.5	63.7	39.0	39.8	28.3	66.4

Ekonomiskt viktigast av förmånerna var fri bostad, som förekom i 6.2 % av alla industriarbetarhushåll, 7.4 % bland de lägre tjänstemännen och 8.2 % inom medelklassen. Denna förmån var vanligare å industriorterna än i städerna. Detta gällde i än högre grad för hyresbidragen, som praktiskt taget endast förekommo bland arbetarfamiljerna å industriorterna, där de å en del platser hörde till regeln (exempelvis Munkfors, Hofors, Bjuv). Det beräknade värdet av såväl fri bostad som hyresbidrag var helt naturligt högst inom medelklassen och lägst för arbetarna. Fritt bränsle eller till nedsatt pris förekom oftast bland industriarbetarna, särskilt å industriorterna; järnbruksarbetarna i Munkfors fingo sålunda köpa ved till billigt pris, liksom gruvarbetarna i Bjuv sven-

ska stenkol. Fria arbetskläder (uniform) voro däremot vanligast bland de lägre tjänstemännen.

Fri läkare och ibland även fri medicin och sjukhusvård var den förmån, som redovisats oftast, nämligen i 43.1 % bland industriarbetarna, 69.7 % bland tjänstemännen och 40.4 % inom medelklassen. Förmånen gällde ibland ej blott för hushållsföreståndaren utan även för hans familj. Bokförarna ha i många fall anmärkt, att de ej begagnat sig av denna förmån under räkenskapsåret, men har, såsom förut framhållits, likväl värdet av förmånen uppskattats och medräknats. Här liksom beträffande värdet av fria resor äro uppskattningarna mycket osäkra. Fria resor redovisades i främsta rummet av järnvägstjänstemännen. Övriga förmåner voro av skiftande slag, såsom bland arbetarfamiljerna fria bad, friexemplar av dagliga tidningar (för typografer), bland tjänstemännen dessutom fria frakter och bland medelklassen fri telefon.

Det tillskott i inkomsterna, som erhållits genom *gåvor in natura, bärplockning, fiske, vedinsamling o. d.* var i allmänhet av mycket ringa betydelse. Såsom inkomst har även räknats skillnaden mellan *förråden* av viktigare slag av livsmedel och bränsle vid räkenskapsårets början och vid dess slut. Då förråden vid det förra tillfället ibland uppgivits mera fullständigt än vid det senare, kommer inkomsten och även förbrukningen att framstå något för hög. Felet torde dock ej uppgå till mer än 10 à 20 kr. i genomsnitt för samtliga hushåll.

Såsom s a m m a n f a t t n i n g av inkomsternas fördelning på olika inkomstarter torde kunna sägas, att fördelningen var förvånande likformig inom de olika socialklasserna, väl i första rummet beroende på den dominerande ställning, som inkomsten av arbete intog, och på familjernas i stort sett likartade sammansättning. Jämföres inkomstfördelningen särskilt för de mindre bemedlade familjerna i städerna och å industriorterna framträda för de senare dels naturahushållningen såsom en ganska betydelsefull faktor, dels de små möjligheterna för såväl mannen som hustrun att skaffa sig några kontanta extrainkomster; däremot voro barnens bidrag anmärkningsvärt stora. Inom medelklassen voro förhållandena motsatta. Biinkomsterna spelade en relativt betydande roll, medan barnens bidrag voro blygsamma. Välståndets inverkan på inkomstfördelningen sammanhänger delvis med den omständigheten, att de lägsta välståndsgrupperna till övervägande grad omfatta de barnrikaste familjerna, där följaktligen barnens bidrag blevo mest betydande och hustruns inkomster relativt små, medan motsatsen var fallet inom de högsta välståndsgrupperna.

Av intresse är även att undersöka, i vad mån de i undersökningen deltagande hushållen med avseende på sina inkomstförhållanden kunna anses *representativa* för förhållandena inom respektive samhällsklasser. Egentligt jämförelsematerial för besvarande av denna fråga föreligger endast för industriarbetarklassen. Enligt socialstyrelsens fortlöpande lönestatistik, omfattande bl. a. den övervägande delen av arbetarpersonalen inom industri, handel och samfärdsl, utgjorde medellönen år 1923 för manliga arbetare över 18 år vid företag, som varit i gång under minst 250 dagar av året,

Socialgrupp	Industriarbetar- o. lägre tjänstemanna- hushåll						Medelklasshushåll				
	Inkomst per konsumtions- enhet, kr.	intill 1 100	1 100- 1 650	1 650 o. där- över	samtl. hus- håll	därav i		1 100- 2 200	2 200- 3 300	3 300 o. där- över	samtl. hus- håll
						städer	indu- stri- orter				
Antal hushåll	533	470	189	1 192	962	230	60	94	54	208	
Antal konsumtionsenheter per hushåll	4·09	2·94	2·31	3·35	3·33	3·44	3·79	2·77	2·46	2·99	
Inkomster											
Mannens huvudinkomst	2 335·4	3 882·1	5 563·8	3 223·8	3 393·7	2 532·4	4 918·0	7 677·1	10 495·3	7 252·4	
> biförtjänster	77·9	139·6	246·2	117·5	127·0	79·8	188·1	284·8	877·5	375·6	
Hustruns inkomst	42·9	65·7	107·6	58·1	64·0	32·7	31·0	109·2	834·6	235·3	
Barnens bidrag	167·7	94·4	11·2	125·0	124·4	129·4	134·7	6·9	0·3	52·4	
Inackordering o. uthyrning	50·8	96·7	132·3	75·6	79·2	60·4	69·6	128·1	75·9	95·0	
Sjukhjälp, understöd o. d.	28·7	29·4	20·8	28·0	26·1	36·0	23·8	16·5	5·3	16·5	
Gåvor	11·5	13·5	18·2	12·9	13·9	9·6	28·7	71·6	69·6	55·4	
Räntor	5·6	8·6	16·8	7·9	9·6	1·6	47·8	65·7	155·7	78·2	
Övriga kontanta inkomster	23·1	30·9	92·1	33·4	31·4	40·9	31·0	38·6	80·9	45·0	
Förmåner in natura	58·1	90·7	140·6	78·2	69·0	116·5	92·7	141·9	276·9	152·5	
Övriga inkomster in natura	51·5	47·6	51·1	50·5	42·5	80·5	58·8	46·2	157·1	74·2	
Summa inkomster	2 853·2	4 499·2	6 400·7	3 810·9	3 980·8	3 119·8	5 624·2	8 586·6	13 029·1	8 432·5	
Utgifter											
Födo- o. njutningsämnen	1 388·6	1 831·8	2 240·7	1 635·5	1 693·9	1 399·5	1 830·2	2 377·7	2 776·0	2 271·7	
Matvaror	1 286·3	1 639·4	1 923·6	1 478·4	1 518·7	1 315·0	1 575·4	1 916·7	2 161·5	1 856·2	
animaliska matvaror	739·9	985·7	1 161·6	871·4	901·9	746·4	933·6	1 148·4	1 288·6	1 107·5	
kött	109·2	156·7	187·5	134·3	144·9	91·4	157·6	206·3	246·5	198·8	
fläsk	80·9	107·6	127·0	95·0	98·3	82·2	85·1	113·2	115·5	103·9	
korf och sylta	33·7	41·2	48·2	38·0	38·6	34·6	37·6	38·6	38·3	38·3	
fisk	41·6	60·4	70·3	51·1	55·1	35·3	57·4	81·2	111·2	80·2	
färsk sill o. strömming	11·9	15·2	17·5	13·9	14·5	10·2	12·2	14·2	16·5	14·2	
färsk annan fisk	16·1	28·0	34·0	21·7	25·1	10·6	28·7	46·6	67·0	45·3	
salt sill	9·6	11·9	13·2	10·9	10·6	11·5	10·9	12·2	15·8	12·5	
salt annan fisk	4·0	5·3	5·6	4·6	4·9	3·0	5·6	8·2	11·9	8·2	
färdiglagad mat o. konserv.	20·1	36·4	47·2	28·7	31·7	16·2	37·2	53·4	68·9	51·7	
mjölk och grädde	211·5	265·0	303·3	240·5	242·0	235·3	249·5	279·9	292·7	272·2	
oskummad mjölk	184·5	223·7	246·5	204·9	200·7	221·8	209·9	231·7	244·5	227·0	
separerad mjölk	8·2	3·3	1·7	5·9	6·0	5·9	1·6	2·0	0·3	1·6	
grädde	18·8	38·9	55·1	29·7	35·3	7·6	38·0	46·2	47·9	43·6	
smör	101·3	144·9	180·2	125·1	129·0	109·6	137·9	169·0	185·1	162·0	
margarin	43·9	39·3	40·6	41·9	39·9	49·8	42·6	41·2	44·2	42·6	
fett och flott	10·9	12·2	9·2	11·2	10·9	12·5	6·9	11·5	13·6	10·6	
ost	35·0	43·6	48·8	39·3	40·9	32·7	44·9	49·2	49·5	47·9	
ägg	51·8	77·5	99·3	66·0	70·6	46·5	76·9	104·9	123·1	99·3	
vegetabiliska matvaror	546·4	653·4	762·0	607·3	616·8	568·9	641·8	768·3	872·9	748·7	
bröd	100·0	136·0	164·4	119·5	131·7	70·9	148·5	159·1	165·0	156·7	
mjöl	117·9	104·7	98·1	111·0	103·6	140·6	82·3	86·8	86·8	85·1	
vetemjöl	81·5	76·2	73·6	78·9	74·9	94·1	64·4	63·4	65·0	64·0	
rågmjöl	6·3	3·7	3·0	5·3	4·6	6·9	3·0	3·6	2·6	3·3	
rågsikt mjöl	24·4	18·8	13·2	21·1	18·5	32·7	9·2	11·2	11·6	10·6	
annat mjöl	5·7	6·0	8·3	5·7	5·6	6·9	5·7	8·6	7·6	7·2	
gryn	15·7	16·7	18·0	16·4	16·1	18·5	17·7	21·1	24·4	20·8	
ärter och bruna bönor	4·2	4·3	4·3	4·3	3·9	5·0	4·3	4·6	6·3	4·9	
potatis	40·6	42·6	45·8	41·9	39·6	51·1	35·0	43·3	49·2	41·6	
rotfrukter	4·0	5·3	6·6	4·6	5·0	3·9	4·6	6·9	9·2	6·6	
grönsaker, frukt o. bär	53·5	85·1	120·5	72·0	76·9	51·5	112·8	158·1	205·6	153·8	
socker	104·3	124·4	140·9	115·5	116·2	111·9	112·9	126·4	139·9	124·7	
sirap	5·9	5·3	5·3	5·6	5·0	7·3	4·0	5·6	7·3	5·3	
kaffe	63·7	78·8	91·4	71·9	72·2	70·6	61·3	69·0	69·3	66·7	
te och kakao	7·3	9·2	11·9	8·6	9·2	6·0	11·6	13·2	18·8	13·9	
kryddor m. m.	29·3	41·0	54·8	36·0	37·4	31·6	46·8	74·2	91·1	68·6	

Socialgrupp	Industriarbetar- o. lägre tjänstemanna- hushåll						Medelklasshushåll			
	intill 1 100	1 100- 1 650	1 650 o. där- över	samtl. hus- håll	därav i		1 100- 2 200	2 200- 3 300	3 300 o. där- över	samtl. hus- håll
					städer	indu- stri- orter				
Dryckesvaror	50.2	90.4	151.1	75.5	85.1	35.5	109.2	194.4	292.0	182.6
spritdrycker	33.0	61.1	105.6	50.8	58.4	19.8	67.6	127.7	172.9	114.5
vin	0.7	2.3	5.8	1.7	2.0	0.6	5.0	9.6	27.7	11.6
öl (pilsnerdricka)	9.6	16.8	27.4	14.2	15.8	7.6	25.4	39.9	63.7	39.3
svagdricka o. läskedrycker	6.9	10.2	12.8	8.6	8.9	7.3	11.2	17.2	27.7	17.2
Tobak	29.0	51.5	83.5	42.9	44.6	35.5	56.8	104.9	142.6	94.7
Förtäring utom hemmet	23.1	50.8	82.5	38.9	45.5	13.9	88.8	161.7	179.9	138.2
Bostad	266.0	461.4	655.4	376.2	408.5	242.9	640.5	974.2	1 305.5	934.6
Bränsle och lyse	128.4	195.4	262.7	166.0	173.3	136.6	228.0	323.4	419.1	312.2
ved	68.7	97.4	128.1	84.8	84.2	88.1	107.9	139.3	206.6	143.8
kol och koks	11.9	20.2	28.4	16.5	17.8	11.6	20.8	53.1	47.5	40.6
gas	13.2	24.4	31.7	19.2	23.8	—	33.3	36.3	40.2	36.0
fotogen	4.0	5.6	7.9	5.3	5.9	1.7	3.0	4.3	6.3	4.3
elektriskt ljus	23.7	36.3	48.8	31.0	31.4	28.7	47.8	66.3	89.8	65.3
annat bränsle och lyse	6.9	11.5	17.8	9.2	10.2	6.5	15.2	24.1	28.7	22.2
Kläder och skodon	401.9	635.2	864.3	533.6	548.7	471.0	808.8	1 058.7	1 374.8	1 029.6
gångkläder och underkläder	152.4	275.2	420.1	224.1	232.3	192.4	384.4	496.6	724.6	501.3
tyg, garn och sybehör	76.6	110.6	133.3	94.7	93.7	98.0	122.8	181.5	201.3	163.7
andra beklädnadsartiklar	45.9	83.1	119.8	67.0	71.3	47.9	121.1	176.3	208.3	162.0
skodon och galoscher	90.1	118.4	136.0	104.9	105.6	102.6	125.7	153.5	180.9	148.8
skolagning och material	36.9	47.9	55.1	42.9	45.8	30.1	54.8	50.8	59.7	53.8
Skatter	185.5	375.2	605.5	297.0	321.1	199.3	513.1	1 086.4	1 837.8	1 025.6
Inventarier	101.3	210.9	385.8	170.3	176.6	144.5	306.9	536.6	900.2	525.0
möbler	37.9	93.4	197.4	74.6	79.9	52.5	158.1	301.9	491.4	286.8
sängkläder och linne	20.8	34.0	49.8	28.4	27.7	31.4	38.9	59.4	70.3	54.1
köksaker, glas, järnvaror m. m.	32.0	63.0	108.6	51.1	52.8	44.8	83.8	146.6	251.4	144.5
sportartiklar	10.6	20.5	30.0	16.2	16.2	15.8	26.1	28.7	87.1	39.6
Förenings- o. försäkringsavgifter	132.0	226.1	331.0	186.1	193.1	159.1	250.8	470.6	655.7	426.4
fack- och yrkesföreningar	40.6	53.8	60.4	47.5	46.9	49.2	16.5	18.2	22.8	18.5
övriga föreningar	4.3	10.2	22.8	8.3	9.2	4.3	15.2	27.7	38.9	25.4
sjuk- och begravningskassor, olycksfallsförsäkring	30.4	42.0	48.2	36.3	36.3	36.6	40.2	44.5	32.4	40.6
liv- och kapitalförsäkring	46.2	98.0	142.2	74.6	79.9	53.8	139.6	255.1	432.6	248.2
brandförsäkring	4.6	8.9	12.2	6.9	7.3	6.3	10.6	24.4	40.6	22.4
pensionsavgifter	5.9	13.2	45.2	12.5	13.5	8.9	28.7	100.7	88.4	71.3
Barnens undervisning	22.8	46.5	21.1	30.7	35.0	13.2	178.2	135.9	32.0	130.4
Tidningar	28.7	47.2	67.0	39.3	41.3	31.3	51.5	77.6	93.4	71.0
Böcker	5.6	17.5	34.7	12.9	13.8	9.2	52.5	119.4	231.3	117.5
Skrivmaterial, porto, telefon	12.9	27.7	48.8	21.8	23.4	16.2	61.7	127.4	173.9	112.2
Tvätt o. strykning utom hemmet	4.3	10.6	19.5	8.2	9.2	4.0	21.4	39.9	60.7	37.3
Rengöringsmedel m. m.	33.3	49.2	72.0	43.2	43.9	39.6	59.1	95.3	138.2	90.4
personlig hygien	8.6	13.2	19.8	11.6	11.9	10.9	16.5	28.7	39.6	26.4
putsmedel, såpa o. d.	21.1	30.1	41.6	26.7	27.1	23.8	33.0	52.1	79.5	50.5
färg, borstar m. m.	3.6	5.9	10.6	4.9	4.9	4.9	9.6	14.5	19.1	13.5
Sjukvård	38.9	75.9	110.6	59.7	63.0	45.9	100.0	189.1	199.0	157.7
läkararvoden	22.1	45.9	68.3	35.6	37.3	28.1	59.7	118.8	128.0	98.7
medicin	11.2	17.8	28.4	15.5	15.8	14.2	21.8	43.6	43.6	35.3
sjukhusvård m. m.	5.6	12.2	13.9	8.6	9.9	3.6	18.5	26.7	27.4	23.7
Hälsovård	7.9	17.2	28.0	13.2	14.9	7.6	23.1	42.6	52.8	37.3
Arbetshjälp i hemmet	6.6	18.8	47.8	15.2	15.8	12.9	95.4	257.7	642.5	275.5
tjänare	1.3	6.9	24.4	5.6	5.9	4.6	66.7	194.0	540.9	217.1
tillfällig hjälp	5.3	11.9	23.4	9.6	9.9	8.3	28.7	63.7	101.6	58.4
Gävor	35.6	79.2	153.4	63.7	67.0	48.8	129.7	224.4	450.8	235.3
till familjemedlemmar	7.6	17.2	28.7	13.2	14.2	9.2	25.8	20.1	38.3	26.1
» andra	28.0	62.0	124.7	50.5	52.8	39.6	103.9	204.3	412.5	209.2
Nöjen och förströelser	14.9	31.0	46.5	23.8	25.1	19.5	55.8	90.8	166.7	93.1
Resor	43.9	94.3	171.6	75.6	81.9	48.8	121.1	192.0	265.7	180.5
Ränta & lån	4.6	8.9	20.1	7.9	8.6	4.6	42.6	100.0	175.2	94.0
Övriga utgifter	29.4	63.0	119.8	50.8	57.4	25.4	172.6	380.1	584.1	344.2
Summa utgifter	2 893.1	4 523.6	6 306.3	3 830.7	4 015.5	3 079.9	5 743.0	8 899.8	12 535.4	8 501.6

2 632 kr. Detta belopp bör närmast sammanställas med mannens huvudinkomst, kontant och in natura, utgörande för industriarbetarfamiljerna i genomsnitt 3 006 kr. Även om jämförelser av dylik art äro synnerligen vanskliga och på grund av primärmaterialets olikartade beskaffenhet ej tillåta några klart preciserade slutsatser, torde man dock kunna påstå, att de i levnadskostnadsundersökningen medtagna arbetarna i stort sett synas vara relativt välavlönade och alltså snarast böra räknas till arbetarklassens elit.

Utgifterna. Det största intresset vid undersökningar av förevarande slag erbjuder utgifternas fördelning på skilda poster inom hushåll av olika sammanställning, ekonomisk och social karaktär.

I tabellerna 1, 2 och 3 i tabellbilagan meddelas, såsom förut nämnts, uppgifter angående utgifternas storlek inom olika socialklasser, välståndsgrupper och familjetyper. Ett sammandrag av tab. 1 återfinnes i *tab. K* (sid. 38—39). Av *tab. L* framgår vidare huru stor andel (i %) av totalinkomsten disponerats för de viktigaste utgiftsposterna inom olika välståndsgrupper. Förevarande kapitel kommer huvudsakligen att ägnas åt förhållandena inom olika social- och välståndsgrupper.

Storleken av utgiftssummorna påverkas helt naturligt i främsta rummet av inkomstens höjd; förstoring resp. minskning av inkomsterna medför i regel ökning resp. minskning av utgifterna, ty såsom förut framhållits ha inom de undersökta familjerna sparverksamheten resp. kreditmöjligheterna visat sig vara av underordnad betydelse. Men inkomstens inflytande på de särskilda utgiftsposternas storlek blir mindre i samma mån dessa poster representera behov, som äro nödvändiga för livets uppehållande. För de s. k. »e x i s t e n s b e h o v e n» ökas sålunda utgiftsbeloppen i relativt ringa grad med en förbättrad ekonomisk ställning, vilket tager sig uttryck i att hithörande utgifters andel av inkomsten sjunker vid växande välstånd; däremot medför en nedgång i välståndet, att en större del av inkomsten måste tagas i anspråk för tillfredsställandet av existensbehoven. De s. k. »k u l t u r b e h o v e n» åter äro väsentligt känsligare för en förändring av inkomstläget, och utgifterna för dem ökas resp. minskas relativt taget vida mer än utgifterna för existensbehoven vid en ökning resp. minskning av inkomsterna. Detta innebär, att den andel av inkomsten, som disponeras för kulturbehovens tillgodoseende, stiger med tilltagande välstånd och omvänt sjunker vid en minskning i välståndet. Tilläggas kan, att det ibland visar sig förenat med stora svårigheter att i varje speciellt fall draga skarpa gränser mellan nyssnämnda båda huvudtyper av behov. En och samma post kan i en socialklass framstå såsom representant för ett existensbehov men i en annan för ett kulturbehov. Härtill komma individuella skiljaktigheter mellan olika hushåll å samma ort och skilda levnadsvanor inom olika orter och landsdelar.

Det viktigaste av alla behov är givetvis näringsbehovet. Till *födo- och njutningsämnen* åtgingo bland industriarbetarna 1 578 kr. per normalhushåll, motsvarande 45.5 % av inkomsten, bland de lägre tjänstemännen resp. 1 733 kr. och 39.5 % samt inom medelklassen resp. 2 272 kr. och 26.9 %. Även mellan städer

Tab. L. De olika utgiftsposterna i procent av totalinkomsten.

Utgiftsposter	Arbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll				
	med en inkomst per kons.-enhet av kr.			till- hops	därav i		med en inkomst per kons.-enhet av kr.			till- hops
	intill 1 100	1 100— 1 650	1 650 o. där- över		städer	indu- stri- orter	1 100— 2 200	2 200— 3 300	3 300 o. där- över	
Födo- o. njutningsämnen	48·7	40·7	35·0	42·9	42·6	44·9	32·5	27·7	21·3	26·9
Bostad	9·3	10·3	10·2	9·9	10·3	7·8	11·4	11·3	10·0	11·1
Bränsle och lyse	4·5	4·3	4·1	4·4	4·4	4·4	4·0	3·8	3·2	3·7
Kläder	9·6	10·4	10·5	10·1	10·0	10·8	11·2	10·0	8·7	9·8
Skodon	4·5	3·7	3·0	3·9	3·8	4·3	3·2	2·4	1·8	2·4
Skatter	6·5	8·3	9·5	7·8	8·0	6·4	9·1	12·6	14·1	12·2
Inventarier	3·6	4·7	6·0	4·5	4·4	4·6	5·4	6·2	6·9	6·2
Fören.- o. försäkringsavg.	4·6	5·0	5·2	4·9	4·9	5·1	4·5	5·5	5·0	5·1
Barnens undervisning . .	0·8	1·0	0·3	0·8	0·9	0·4	3·2	1·6	0·3	1·5
Tidningar	1·0	1·1	1·0	1·0	1·0	1·0	0·9	0·9	0·7	0·8
Böcker	0·2	0·4	0·6	0·3	0·3	0·3	0·9	1·4	1·8	1·4
Skrivmaterial, porto, telef.	0·5	0·6	0·8	0·6	0·6	0·5	1·1	1·5	1·3	1·3
Tvätt och strykning . . .	0·1	0·2	0·3	0·2	0·2	0·1	0·4	0·5	0·5	0·4
Rengöringsmedel m. m. . .	1·2	1·1	1·1	1·1	1·1	1·3	1·1	1·1	1·1	1·1
Sjukvård	1·4	1·7	1·7	1·6	1·6	1·5	1·8	2·2	1·5	1·9
Hälsovård	0·3	0·4	0·4	0·3	0·4	0·2	0·4	0·5	0·4	0·4
Arbetshjälp i hemmet . . .	0·2	0·4	0·8	0·4	0·4	0·4	1·7	3·0	4·9	3·3
Gåvor	1·2	1·8	2·4	1·7	1·7	1·6	2·3	2·6	3·5	2·8
Nöjen och förströelser . .	0·5	0·7	0·7	0·6	0·6	0·6	1·0	1·1	1·3	1·1
Resor	1·5	2·1	2·7	2·0	2·1	1·6	2·2	2·2	2·1	2·2
Ränta å lån	0·2	0·2	0·3	0·2	0·2	0·1	0·7	1·2	1·3	1·1
Lottsedlar	0·3	0·5	0·6	0·4	0·4	0·3	0·4	0·4	0·2	0·3
Blommor	0·2	0·3	0·3	0·3	0·3	0·1	0·3	0·4	0·4	0·4
Semesterutgifter	-	-	-	-	-	-	1·0	2·2	2·5	2·0
Övriga utgifter	0·5	0·6	1·0	0·6	0·7	0·4	1·4	1·4	1·4	1·4
Samtliga utgifter	101·4	100·5	98·5	100·5	100·9	98·7	102·1	103·7	96·2	100·8

och industriorter råde rätt avsevärd skillnad; bland arbetar- och tjänstemannahushållen i städerna uppgick denna post till 1 694 kr. eller 42·6 % och å industriorterna till 1 400 kr. eller 44·9 %. Den förnämsta orsaken till den skillnad, som förefanns mellan socialgrupperna är givetvis att söka i olikheter i den ekonomiska ställningen. Tab. K visar, att bland såväl de mindre be-medlade som medelklassen stego livsmedelsutgifterna, när välståndet växte. Ökningen av utgifterna var emellertid ej så stark som stegringen i välstånd, vilket medförde, att utgifterna i procent av totalinkomsten, den s. k. »livsmedelsprocenten», sjönk med stigande välstånd. Då frågan om livs-

Tab. M. Utgifter för livsmedel i % av totalinkomsten.

Inkomst per konsumtionsenhet	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll
	arbetare	tjänstemän	tillhoppa	därav i städer industriorter		
intill 825 kr.	52·7	50·2	52·2	52·0	52·6	—
825—1 100 »	47·4	44·6	46·7	46·8	46·5	—
1 100—1 375 »	43·9	40·6	42·3	42·3	42·2	36·5
1 375—1 650 »	40·2	37·4	38·7	38·6	39·6	
1 650—1 925 »	36·7	35·8	36·2	36·3	35·7	29·7
1 925—2 200 »	35·5	32·5	33·3	33·2	34·1	
2 200—2 750 »						
2 750—3 300 »	—	—	—	—	—	26·1
3 300 kr. o. däröver	—	—	—	—	—	21·3
Samtliga hushåll	45·5	39·5	42·9	42·6	44·9	26·9

medelsprocentens storlek är av allra största betydelse för avgörandet av hela levnadsstandardens höjd, meddelas i ovanstående tab. M några mera detaljerade upplysningar härom.

Vid här förekommande uppdelning av familjerna efter välstånd — de absoluta talen redovisas i tab. 1 i tabellbilagan — framträder i alla tre socialgrupperna samt för städer och industriorter den nyssnämnda regeln, den s. k. Engels lag, att livsmedelsutgifternas andel av totalinkomsten sjunker, när inkomsten (i detta fallet inkomsten per konsumtionsenhet) stiger. Livsmedelsposten hör alltså till existensbehoven. Skillnaden mellan de fattigaste och mest välbärgade hushållen var som synes mycket stor; bland industriarbetarfamiljerna i den lägsta välståndgruppen uppgick livsmedelsprocenten till 52·7 % mot endast 21·3 % för den högsta välståndgruppen inom medelklassen.

Framhållas må vidare, att livsmedelsprocenten inom varje särskild välståndsgroup var nästan precis densamma för hushållen i städerna och å industriorterna (i lägsta välståndgruppen 52·0 % resp. 52·6 %, i de därpå följande 46·8 % resp. 46·5 %, 42·3 % resp. 42·2 % o. s. v.), vilket synes angiva ett mycket nära samband mellan livsmedelsprocenten och välståndets höjd. Tabellen visar emellertid, att livsmedelsprocentens storlek ej är i så hög grad beroende på enbart välståndet, att man kan säga, att en viss välståndsnivå är förbunden med en viss livsmedelsprocent (jfr även följande tabell). Man finner nämligen, att inom varje välståndsgroup livsmedelsprocenten bland industriarbetarna regelbundet var ett par enheter högre än bland de lägre tjänstemännen. Att förutom välståndet även yrket påverkade livsmedelsprocentens höjd bestyrkes jämväl därav, att inom de medelklassfamiljer, som befunno sig i samma ekonomiska ställning som arbetarna och de lägre tjänstemännen, livsmedelsprocenten var jämförelsevis låg.

Sambandet mellan välstånd och livsmedelsprocent belyses närmare av tab. N, där hushållen fördelats efter livsmedelsprocentens höjd.

Frapperande är, hur starka variationerna äro ej blott för samtliga familjer inom en socialgroup utan även för familjer, tillhörande en och samma väl-

Tab. N. Familjernas fördelning efter livsmedelsutgifternas relativa höjd (>livsmedelsprocent>).

Utgifter för födo- och njutningsämnen i % av totalinkomsten	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll								Medelklasshushåll				
	med en inkomst per konsumtionsenhet av kr.						tillhoppa	därav		med en inkomst per kons.-enhet av kr.			tillhoppa
	intill 825	825-1100	1 100-1 375	1 375-1 650	1 650-1 925	1 925 o. däröver		arbetarhushåll	tjänstemannahushåll	1 100-2 200	2 200-3 300	3 300 o. däröver	
Intill 25 % .	—	—	—	1	2	6	9	—	9	4	21	26	51
25—30 » .	—	—	2	7	10	12	31	8	23	20	36	20	76
30—35 » .	—	5	17	30	25	20	97	30	67	9	23	7	39
35—40 » .	6	33	64	75	50	14	242	117	125	17	13	1	31
40—45 » .	18	77	95	56	24	17	287	178	109	5	1	—	6
45—50 » .	41	115	53	19	8	—	236	174	62	3	—	—	3
50—55 » .	56	68	33	8	1	—	166	134	32	2	—	—	2
55—60 » .	43	20	6	2	—	—	71	60	11	—	—	—	—
60—65 » .	32	12	2	—	—	—	46	39	7	—	—	—	—
65% o. däröver	5	2	—	—	—	—	7	7	—	—	—	—	—
Summa	201	332	272	198	120	69	1192	747	445	60	94	54	208

ståndsgrupp. Inom exempelvis den lägsta i tabellen upptagna välståndsgruppen funnos sålunda å ena sidan några familjer, där livsmedelsprocenten endast uppgick till 35 à 40 %, samt å den andra några med en livsmedelsprocent av minst 65 %. Även bortsett från dessa extrema fall visar sig dispersionen omkring medeltalet för varje välståndsgrupp vara anmärkningsvärt stor. Inom nästan alla välståndsgrupperna finnes dock ett klart utpräglad maximum, d. v. s. en livsmedelsprocent, omkring vilket tal familjerna gruppera sig. Förskjutningen av dessa typtal från högre till lägre livsmedelsprocentgrupper med stigande välstånd framträder tydligt.

Tab. O giver ytterligare en inblick i frågan om vad som konstituerar hög eller låg livsmedelsprocent och därmed hög eller låg levnadsstandard.

En stigande livsmedelsprocent är tydligen beroende både på att inkomsterna falla och på att familjens storlek och därmed utgifterna för livsmedel ökas. Inom varje socialklass visa inkomsterna fallande siffror vid växande livsmedelsprocent, fränsett några av de fåtaligt besatta extrema procentgrupperna. Antalet konsumtionsenheter, beräknat för enbart livsmedelsposten, stiger däremot. Denna stegring medför naturligtvis även en ökning av utgifterna för födo- och njutningsämnen, vilken senare ökning dock ej är fullt så stark som stegringen i familjens storlek, så att följaktligen utgifterna för livsmedel per konsumtionsenhet sjunka. Bland arbetar- och lägre tjänstemannahushållen med en livsmedelsprocent av exempelvis 30—35 % uppgingo utgifterna till 1 512 kr. per familj och till 532 kr. per konsumtionsenhet mot i gruppen 50—55 % resp. 1 783 och 462 kr. Inom familjer med hög livsmedelsprocent voro

Tab. O. Sambandet mellan livsmedelspostens, inkomsternas och familjernas storlek.

Utgifter för födo- och njutningsämnen i % av totalinkomsten	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll						Medelklasshushåll					
	Antal familjer	Utgifter för födo- o. njutningsämnen per familj	Inkomst per familj			Antal konsumtionsenheter per familj			Antal familjer	Utgifter för födo- o. njutningsämnen per familj	Inkomst per familj	Antal kons-enheter per familj
			arb- etare	tjän- ste- män	till- hopa	arb- etare	tjän- ste- män	till- hopa				
		kr.	kr.	kr.	kr.					kr.	kr.	
Intill 25 % . . .	9	1 364·8	—	6 023·4	6 023·4	—	2·66	2·66	52	1 908·1	8 872·3	2·84
25—30 » . . .	31	1 444·2	4 317·3	5 462·5	5 167·0	2·16	2·93	2·73	75	2 132·6	7 752·0	3·24
30—35 » . . .	97	1 512·0	4 110·6	4 866·0	4 632·4	2·40	3·03	2·84	39	2 335·3	7 238·2	3·34
35—40 » . . .	242	1 565·5	3 970·0	4 372·0	4 177·6	2·82	3·11	2·97	31	2 321·8	6 307·2	3·40
40—45 » . . .	287	1 635·2	3 605·2	4 262·4	3 854·8	3·12	3·21	3·15	6	2 825·9	6 739·5	4·87
45—50 » . . .	236	1 730·2	3 512·1	4 093·4	3 664·8	3·56	3·98	3·67	3	2 268·0	4 822·8	3·80
50—55 » . . .	166	1 782·9	3 310·9	3 904·2	3 425·2	3·82	4·04	3·86	2	3 663·2	6 865·6	5·40
55—60 » . . .	71	1 900·7	3 219·0	3 949·3	3 332·1	4·17	4·65	4·24	—	—	—	—
60—65 » . . .	46	1 960·4	2 980·2	4 202·5	3 166·2	4·22	4·73	4·30	—	—	—	—
65 % o. däröver .	7	2 064·5	3 049·5	—	3 049·5	4·09	—	4·09	—	—	—	—
Summa	1 192	1 674·3	3 546·9	4 423·7	3 874·3	3·41	3·35	3·39	208	2 180·4	7 635·0	3·26

sålunda inkomsterna i regel små, barnantalet stort och livsmedelsförsörjningen relativt dåligt anordnad. Av tabellen framgår även ett annat intressant förhållande. Inom en och samma livsmedelsprocentgrupp voro alltid inkomsterna, antalet konsumtionsenheter och därmed livsmedelsutgifterna större bland de lägre tjänstemännen än bland arbetarna.

Posten födo- och njutningsämnen företedde en väsentligt olikartad sammanfattning inom skilda samhälls- och välståndsgupper, vilket framgår av tab. I i tabellbilagan och tab. K. I detta sammanhang skall emellertid blott behandlas de viktigaste varugruppernas betydelse; för de särskilda varuslagen hänvisas till redogörelsen över förbrukade kvantiteter (kap. III).

Av samtliga utgifter för födo- och njutningsmedel kommo utgifterna för matvaror i främsta rummet, med bland arbetarna 91·0 %, bland de lägre tjänstemännen 89·5 % samt inom medelklassen 81·7 %. Mellan de mindre bemedlade hushållen från städerna och industriorterna rådde rätt stor skillnad, 89·7 % resp. 94·0 %. Skillnaden mellan grupperna var till väsentlig del beroende på olikheten i välstånd; matvarornas andel sjönk med en förbättrad ekonomisk ställning. Tab. P över matvarukontots fördelning på olika varuslag visar, att bland arbetarna och de lägre tjänstemännen en svagt markerad omläggning synes försiggå, när välståndet stiger, i det att de animaliska livsmedlen vinna i betydelse på bekostnad av de vegetabiliska; de förra pläga till en viss utsträckning föredras framför de senare på grund av sin större smak-

Tab. P. Födans sammansättning efter kostnad.

	Industriarbetar och lägre tjänstemanna-hushåll						Medelklasshushåll			
	med en inkomst per kons.-enhet av kr.			till-hopa	därav i		med en inkomst per kons.-enhet av kr.			till-hopa
	intill 1 100	1 100—1 650	1 650 o. där-över		städer	indu-stri-orter	1 100—2 200	2 200—3 300	3 300 o. där-över	
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Animaliska matvaror . . .	57.5	60.1	60.4	58.9	59.4	56.7	59.2	60.0	59.6	59.7
kött	8.5	9.5	9.7	9.1	9.6	7.0	10.0	10.8	11.4	10.7
fläsk	6.3	6.6	6.6	6.4	6.5	6.2	5.4	5.9	5.3	5.6
korv och sylta	2.6	2.5	2.5	2.6	2.5	2.6	2.4	2.0	1.8	2.1
fisk	3.2	3.7	3.7	3.5	3.6	2.7	3.6	4.2	5.1	4.3
färsk sill o. strömming	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9	0.8	0.8	0.7	0.8	0.8
färsk annan fisk	1.3	1.8	1.8	1.6	1.7	0.8	1.8	2.5	3.1	2.4
salt sill	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.9	0.7	0.6	0.7	0.7
salt annan fisk	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2	0.3	0.4	0.5	0.4
färdiglagad mat o. kon-server	1.6	2.2	2.5	1.9	2.1	1.2	2.4	2.8	3.2	2.8
mjök och grädde	16.4	16.3	15.8	16.2	15.9	17.9	15.8	14.6	13.5	14.7
oskummad mjök	14.3	13.7	12.8	13.8	13.2	16.9	13.3	12.1	11.3	12.2
separerad mjök	0.6	0.2	0.1	0.4	0.4	0.4	0.1	0.1	0.0	0.1
grädde	1.5	2.4	2.9	2.0	2.3	0.6	2.4	2.4	2.2	2.4
smör	7.9	8.8	9.3	8.4	8.5	8.3	8.8	8.8	8.6	8.7
margarin	3.4	2.4	2.1	2.8	2.6	3.8	2.7	2.2	2.1	2.3
fett och flott	0.9	0.7	0.5	0.8	0.7	1.0	0.4	0.6	0.6	0.6
ost	2.7	2.7	2.5	2.7	2.7	2.5	2.8	2.6	2.3	2.6
ägg	4.0	4.7	5.2	4.5	4.7	3.5	4.9	5.5	5.7	5.3
Vegetabiliska matvaror . .	42.5	39.9	39.6	41.1	40.6	43.3	40.8	40.0	40.4	40.5
bröd	7.8	8.3	8.6	8.1	8.7	5.4	9.4	8.3	7.7	8.4
mjöl	9.2	6.4	5.2	7.5	6.8	10.7	5.2	4.5	4.0	4.6
vetemjöl	6.3	4.7	3.8	5.3	4.9	7.2	4.1	3.3	3.0	3.4
rågmjöl	0.5	0.2	0.2	0.4	0.3	0.5	0.2	0.2	0.1	0.2
rågsikt mjöl	1.9	1.1	0.7	1.4	1.2	2.5	0.6	0.6	0.5	0.6
annat mjöl	0.5	0.4	0.5	0.4	0.5	0.3	0.4	0.4	0.4	0.4
gryn	1.2	1.0	0.8	1.1	1.1	1.4	1.1	1.1	1.1	1.1
ärter och bruna bönor . . .	0.3	0.3	0.2	0.3	0.3	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3
potatis	3.2	2.6	2.4	2.8	2.6	3.9	2.2	2.2	2.3	2.2
rotfrukter	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4	0.4
grönsaker, frukt o. bär . . .	4.1	5.2	6.3	4.9	5.1	3.9	7.2	8.2	9.5	8.3
socker	8.1	7.6	7.3	7.8	7.6	8.5	7.2	6.6	6.5	6.7
sirap	0.5	0.3	0.3	0.4	0.3	0.5	0.3	0.3	0.3	0.3
kaffe	5.0	4.8	4.7	4.9	4.7	5.4	3.9	3.6	3.2	3.6
te och kakao	0.5	0.5	0.6	0.5	0.6	0.5	0.7	0.7	0.9	0.7
kryddor m. m.	2.3	2.6	2.9	2.5	2.5	2.4	3.0	3.8	4.2	3.7
Tillsammans	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

lighet och lättsmälthet. Skillnaden i välstånd torde dock ej vara hela förklaringen till att hushållen å industriorterna uppvisade den lägsta procenten (56.7) för animaliska matvaror, medan hushållen i städerna och medelklassen hade högre procenttal (resp. 59.4 och 59.7). Man finner nämligen, att vid samma välståndsgrad den animaliska kostens andel regelbundet var lägre å industriorterna än i städerna, vilken olikhet torde ej blott bero på att pris-skillnaden mellan landsbygden och städerna är större för animaliska än för vegetabiliska livsmedel utan även bottna i olikartade sedvanor. Siffrorna för

medelklassen synas antyda, att tendensen till en relativt större förbrukning av animaliska livsmedel ej fortsätter oavbrutet, i samma mån som den ekonomiska ställningen förbättras.

Inom den animaliska varugruppen utvisade medelklassfamiljerna för flertalet artiklar de högsta utgiftsbeloppen och arbetarna särskilt å industriorterna de lägsta. Härvid är dock att märka, att de låga beloppen för industriorterna i någon mån bero på den lägre prisnivån därstädes. Vad först utgifterna för kött beträffar, voro dessa inom medelklassen drygt en halv gång högre än bland arbetarna och en tredjedel högre än bland tjänstemännen samt mer än dubbelt så höga som bland hushållen å industriorterna. Även i förhållande till totalutgifterna för matvaror uppvisade medelklassen den högsta siffran för kött och arbetarna den lägsta. Med stigande välförstånd ökades procentalen oavbrutet. Såsom efterföljande tablå visar, voro skiljaktigheterna mellan socialgrupperna särskilt stora för de bättre kvaliteterna, kalvkött, fårkött och »färskt annat kött» (omfattande bl. a. fågel och vilt).

Utgifter per normalhushåll för	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll
	arbetare	tjänstemän	tillhoppa	därav i		
				städer	industriorter	
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	
Kött	126.1	148.9	134.3	144.9	91.4	198.8
färskt nötkött	49.2	58.4	52.5	55.5	40.3	67.7
> kalvkött	20.4	27.4	23.1	25.1	14.2	44.9
> fårkött	9.9	12.9	10.9	12.5	4.9	20.5
> malet kött	27.4	29.4	28.0	29.7	21.8	30.0
> annat kött	16.2	17.8	16.8	18.8	8.6	32.7
salt kött	3.0	3.0	3.0	3.3	1.6	3.0
Fläsk	91.4	100.6	95.0	98.3	82.2	103.9
färskt fläsk	64.3	72.9	67.6	68.3	65.0	74.2
salt fläsk	27.1	27.7	27.4	30.0	17.2	29.7
Korv och sylta	37.6	38.6	38.0	38.6	34.6	38.3
Färdiglagad mat o. uppskuret . .	18.5	20.8	19.5	21.8	9.9	28.0
Konserver	7.6	11.5	9.2	9.9	6.3	23.7

För fläsk samt korv och sylta voro utgiftssummorna betydligt jämnare, var emot för konserver iaktogs en mycket markerad skillnad mellan hushåll i olika social ställning. Inköp av färdiglagad mat och uppskuret förekommo i mycket ringa utsträckning å industriorterna. Begränsas jämförelsen till familjer boende i städer, finner man samma utgiftssumma, 22 kr., för både arbetare och lägre tjänstemän.

Utgifterna för fisk ökades med stigande ekonomisk standard ganska starkt, varvid ökningen särskilt framträdde för annan fisk än sill och strömming. Salt sill upptog, procentuellt taget, samma andel (0.7 %) av hela matvarubudgeten inom alla socialgrupper.

Den viktigaste posten bland matvarorna var oskummad mjölk, som bland arbetarna uppgick till 14.2 %, bland de lägre tjänstemännen till 13.3 % och inom medelklassen till 12.2 % av hela matvarubudgeten. Procentsiffrorna föllo med stigande välförstånd. Det senare gällde även för ost och margarin, för vilket sistnämnda varuslag de absoluta utgiftsbeloppen voro i stort sett oförändrade

vid en förbättring av familjernas ekonomiska ställning. För smör stego utgifterna starkare bland de mindre bemedlade än bland medelklassen vid växande välstånd, varemot ägg inom alla socialgrupper förededde mycket kraftigt stigande siffror.

Utgiftsbeloppen för vegetabiliska livsmedel voro i allmänhet mera jämna än för de animaliska varuslagen, och välståndets inverkan var ofta ej särdeles stark. Sammanslås utgifterna för bröd och mjöl, finner man det lägsta beloppet för arbetarna, 229 kr., och det högsta för medelklassen, 242 kr., men i förhållande till totalutgifterna för matvaror var siffran högst för arbetarna, 15·9 %, och lägst för medelklassen, 13·0 %. Bland arbetarna voro utgifterna för bröd något lägre än för mjöl, men vid stigande social och ekonomisk standard blev förhållandet det motsatta, så att inom den högsta välståndsgruppen inom medelklassen utgifterna för bröd voro nästan dubbelt så stora som för mjöl. Fördelningen mellan bröd och mjöl var emellertid i hög grad beroende på lokala förhållanden, om vilket den stora skillnaden mellan hushållen i städer och industriorter bär vittne. Mjölförbrukningen sammanhänger givetvis i första hand med i vilken utsträckning hembakning förekommer, och här framträdde liksom beträffande flera andra poster den mera lantliga karaktären av hushållningen å industriorterna. Såsom av nedanstående tablå närmare framgår, voro nyssnämnda olikheter särskilt framträdande för vissa slag av bröd och mjöl, medan för andra, exempelvis hårt rågbröd, inköpen voro ungefär lika stora inom de skilda socialgrupperna.

	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklass-hushåll
	arbetare	tjänstemän	tillhopa	därav i		
Utgifter per normalhushåll för	kr.	kr.	kr.	städer	industriorter	kr.
Bröd	112·9	131·0	119·5	131·7	70·9	156·7
hårt rågbröd	28·0	28·1	28·1	27·4	31·3	33·7
surlimpa, grovbröd	13·5	15·2	13·9	16·2	5·3	16·5
sötlimpa, siktebröd	29·7	33·3	31·0	35·0	15·8	33·0
vetebröd	8·3	10·2	9·2	10·5	3·3	15·2
skorpor	8·3	8·9	8·6	9·6	4·3	9·2
kaffebröd m. m.	25·1	35·3	28·7	33·0	10·9	55·1
Mjöl	115·6	103·4	111·0	103·6	140·6	85·1
vetemjöl	81·2	75·2	78·9	74·9	94·1	64·0
rågmjöl	5·9	3·6	5·3	4·6	6·9	3·3
rågsiktmjöl	22·8	18·5	21·1	18·5	32·7	10·6
havremjöl	1·7	2·4	2·0	2·3	1·6	3·3
kornmjöl	1·0	0·7	0·7	0·3	2·0	0·3
potatismjöl	2·3	2·3	2·3	2·3	2·6	2·3
annat mjöl	0·7	0·7	0·7	0·7	0·7	1·3
Gryn	16·7	16·1	16·4	16·1	18·5	20·8
havregryn	9·9	9·9	9·9	9·6	10·9	14·5
korngryn	0·3	0·3	0·3	0·3	0·7	0·4
mannagryn	1·0	1·0	1·0	1·0	1·0	1·3
risgryn	4·9	4·3	4·6	4·6	5·6	4·0
sagogryn	0·3	0·3	0·3	0·3	0·0	0·3
andra gryn	0·3	0·3	0·3	0·3	0·3	0·3

Utgifterna för gryn gingo till drygt en procent av samtliga utgifter för matvaror inom alla socialgrupper; även fördelningen på olika grynsorter var mycket likartad.

Med avseende på potatis framträdde den största olikheten mellan hushållen i städer och å industriorter, vilka senare uppvisade den högsta såväl absoluta som relativa siffran. Någon enhetlig inverkan av välståndet kunde ej iakttagas. Detta var däremot fallet beträffande grönsaker, frukt och bär (innefattande även sylt och saft), vilken post ökades mycket kraftigt med växande välstånd; bland arbetarna uppgick posten till 4.6 %, bland de lägre tjänstemännen till 5.3 % och inom medelklassen till 8.3 % av samtliga utgifter för matvaror. Den betydande skillnaden mellan beloppen för städer och industriorter torde till en del bero på skiljaktigheter i priserna. På industriorterna härrörde $\frac{1}{3}$ av förbrukningen från egen odling, i städerna $\frac{1}{6}$ och bland medelklasshushållen $\frac{1}{8}$.

De absoluta utgifterna för socker ökades något med stigande standard och voro sålunda lägst bland arbetarna och högst inom medelklassen, men ökningen var så svag, att procentuellt taget medelklassen uppvisade den lägsta siffran. För kaffe gävo arbetarna och de lägre tjänstemännen ut precis lika mycket, 72 kr., under det att inom medelklassen beloppet var något lägre. Välståndets inflytande på dessa båda poster var rätt obetydligt; de stego visserligen, absolut taget, med ökat välstånd men i så ringa mån, att procentalen sjönko.

	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll
	arbetare	tjänstemän	tillhoppa	därav i		
Utgifter per normalhushåll för	kr.	kr.	kr.	städer	industriorter	kr.
Kaffe	71.9	71.9	71.9	72.2	70.6	66.7
Kakao	5.9	7.3	6.6	6.9	5.0	8.6
Te	1.7	2.3	2.0	2.3	1.0	5.3
Kryddor	20.5	21.8	20.8	21.4	19.1	27.7
Karameller, konfekt	10.2	11.6	10.9	11.6	7.9	29.0

I ovanstående tablå redovisas utgifterna för en del kolonialvaror m. m. Av kakao, te och kryddor voro utgifterna lägst bland arbetarna och högst inom medelklassen. Till kryddor ha bl. a. förts jäst, vilken post var särskilt stor bland hushållen från industriorterna.

Utgifterna för dryckesvaror (såväl sprit- som läskedrycker) voro inom medelklassen betydligt större (183 kr.) än bland såväl arbetarna (65 kr.) som de lägre tjänstemännen (93 kr.). I förhållande till familjernas inkomster spelade dryckesvaror dock föga större roll inom medelklasshushållen, där de upptogo 2.2 %, än bland de båda andra socialgrupperna med resp. 1.9 % och 2.1 % (jfr dock nästa kapitel sid. 91); hushållen å industriorterna uppvisade emellertid betydligt lägre siffror, 35 kr. eller 1.1 %. Med stigande välstånd växte utgifterna men knappast så hastigt, att deras procentuella andel av inkomsten ökades för varje välståndsgrupp. Beträffande de olika slagen av dryckesvaror var stegringen relativt starkast för vin och därefter för spritdrycker.

Posterna tobak och förtäring utom hemmet visade även höjda siffror, när välståndet steg. Den förra upptog 1.2 % av inkomsten bland arbetarna, 1.0 % bland de lägre tjänstemännen och 1.1 % inom medelklassen, den

senare resp. 1.0 %, 1.1 % och 1.6 %. Av utgifterna för förtäring utom hemmet kommo bland arbetarna och de lägre tjänstemännen knappt hälften (18 kr.) på måltider, medan inom medelklassen två tredjedelar (92 kr.) av utgifterna gällde måltider och resten (46 kr.) gällde kaffe, öl, läskedrycker o. s. v. vid besök på kaféer och konditorier.

Vad beträffar utgifterna för *bostad*, torde till en början böra meddelas några uppgifter angående bostädernas beskaffenhet m. m., vilka uppgifter kunna vara ägnade att belysa såväl de undersökta hushållens sociala ställning som skilljaktigheterna inom de olika hushållsgrupperna. Fördelas hushållen efter bostadslägenheternas *uppplåtelseformer*, erhålles följande resultat:

	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll
	arbetare	tjänstemän	tillhopa	därav i städer	därav i industrierter	
Hyrd bostad	592	368	960	808	152	169
Fritt upplåten »	46	33	79	45	34	17
Egen »	109	44	153	109	44	22
Summa	747	445	1 192	962	230	208
Därav:						
1 kök (rum)	18	3	21	13	8	—
1 rum och kök	436	176	612	497	115	13
2 » » »	252	208	460	376	84	61
3 » » »	39	54	93	71	22	68
4 » » »	2	3	5	4	1	32
5 » » »	—	1	1	1	—	21
6 » » »	—	—	—	—	—	7
7 o. fl. rum och kök	—	—	—	—	—	6
Antal rum (boningsrum o. kök)						
per lägenhet	2.43	2.73	2.54	2.54	2.53	4.16

De flesta familjerna voro hänvisade till hyrda lägenheter, nämligen av de mindre bemedlade 84.0 % i städerna och 66.1 % å industriorterna samt av medelklasshushållen 81.3 %. Fritt upplåtna bostäder voro vanligast å industriorterna, där även, såsom förut nämnts, arbetarna ofta bodde för nedsatt hyra i arbetsgivarnas hus. Även de egna hemmen voro relativt taget talrikast å industriorterna, där en femtedel av alla familjer bodde i eget hus; bland de i undersökningen ingående arbetar- och lägre tjänstemannahushållen från städerna och bland medelklassen hade blott en tiondel eget hem. För såväl stads- som industriortsfamiljerna gällde, att de egna hemmen förekommo i större omfattning inom industriarbetargruppen än bland tjänstemännen.

För att i någon mån belysa frågan, från vilka samhällslager innehavarna av egna hem rekryteras, kan meddelas, att genomsnittsinkomsten för de 109 industriarbetare, som hade egen fastighet, uppgick till 3 539 kr., för de 44 lägre tjänstemännen till 4 805 kr. samt för de 22 medelklassfamiljerna till 7 926 kr. Med avseende på inkomstens höjd skilde sig alltså egnahemsinnehavarna föga

Tab. Q. Bostadsförhållandena inom olika välstånd- och utgiftsgrupper.

Lägenhetskategori	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll						Medelklasshushåll					
	med en inkomst per kons-enhet av kr.			med en årsutgift per hushåll av kr.			med en inkomst per kons-enhet av kr.			med en årsutgift per hushåll av kr.		
	intill 1 100	1 100-1 650	1 650 o. där-över	intill 3 500	3 500-4 500	4 500 o. där-över	1 100-2 200	2 200-3 300	3 300 o. där-över	intill 7 000	7 000-10 000	10 000 o. där-över
Hyrd bostad	412	389	159	392	388	180	50	81	38	78	67	24
Fritt upplåten >	41	26	12	21	31	27	4	6	7	6	7	4
Egen >	80	55	18	52	56	45	6	7	9	9	11	2
Summa	533	470	189	465	475	252	60	94	54	93	85	30
Därav:												
1 kök (rum)	11	5	5	14	7	—	—	—	—	—	—	—
1 rum och kök	306	228	78	312	230	70	10	3	—	13	—	—
2 > > >	182	195	83	127	201	132	21	32	8	42	18	1
3 > > >	31	39	23	12	35	46	16	37	15	30	33	5
4 > > >	3	2	—	—	2	3	10	10	12	6	22	4
5 > > >	—	1	—	—	—	1	3	7	11	2	10	9
6 > > >	—	—	—	—	—	—	—	3	4	—	1	6
7 o. fl. rum o. kök	—	—	—	—	—	—	—	2	4	—	1	5
Antal rum (boningsrum o. kök) per lägenhet	2'45	2'59	2'66	2'29	2'57	2'94	3'58	4'03	5'04	3'38	4'36	6'03

från övriga familjer, som deltagit i levnadskostnadsundersökningen. Däremot voro de familjer, som hade eget hem, oftast större än de andra. Bland industriarbetarna var sålunda antalet familjemedlemmar 4.78 bland egnehemsinnehavarna och 4.42 bland övriga, för de lägre tjänstemännen voro motsvarande tal 5.02 resp. 4.31. Inom medelklassen var förhållandet motsatt, 3.73 resp. 4.01. Det ser sålunda ut, som om det bland de mindre bemedlade framför allt vore de barnrika familjerna, som skaffade sig ett eget hem. Detta framgår även av ovanstående tab. Q, enligt vilken de egna hemmen äro vanligast förekommande i den lägsta välståndgruppen och i den högsta utgiftsgruppen, vilka båda grupper omfattade de största familjerna.

Den vanligaste bostadstypen bland industriarbetarna var ett rum och kök, vilken lägenhetstyp omfattade nära tre femtedelar av alla bostäder; en tredjedel av arbetarna bodde i lägenheter om 2 rum och kök. Denna lägenhetskategori var däremot den oftast förekommande bostaden bland de lägre tjänstemännen. Mellan städer och industrier rådde ej någon skillnad med avseende på bostadens rumsantal. Inom medelklassen voro lägenheter på 3 rum och kök talrikast företrädade men även 2 resp. 4 rum och kök funnos relativt väl representerade.

En höjning av välståndet medförde en jämförelsevis ringa ökning av rums-

Tab. R. Bostädernas luftrymd.

Lägenhetskategori	Luftrymd (i kbm) per lägenhet						Luftrymd (i kbm) per rum		
	Indu- stri- arbetare	Lägre tjänste- män	Summa	Därav i		Medel- klass	Indu- stri- arbetare	Lägre tjänste- män	Medel- klass
				städer	industri- orter				
Hyrd bostad .	98·8	115·7	105·3	103·5	114·8	208·2	42·4	43·9	52·2
Fritt upplåten » .	109·6	160·8	131·0	133·3	128·0	259·6	47·1	51·0	50·1
Egen » .	121·0	139·4	126·3	124·0	132·1	221·5	40·6	43·2	46·9
Summa	102·7	121·4	109·7	107·2	120·1	213·8	42·3	44·4	51·4
Därav:									
1 kök (rum)	53·9	50·8	53·4	46·5	64·8	—	53·9	50·8	—
1 rum och kök . . .	91·8	92·6	92·0	89·1	104·5	96·1	45·9	46·3	48·1
2 » » »	116·7	131·8	123·5	121·2	133·7	150·3	38·9	43·9	50·1
3 » » »	153·0	171·1	163·5	162·8	165·9	200·5	38·3	42·8	50·1
4 » » »	198·4	196·8	197·4	197·3	197·9	257·0	39·7	39·4	51·4
5 » » »	—	320·1	320·1	320·1	—	324·1	—	53·4	54·0
6 » » »	—	—	—	—	—	396·3	—	—	56·6
7 o. fl. rum och kök .	—	—	—	—	—	435·7	—	—	52·3

antalet, men härvid har man att beakta, att samtidigt familjernas genomsnittstorlek avtog. Något mera markerad var stegringen av antalet rum, när totalutgifterna växte; att märka är, att härvid även hushållens storlek tilltog.

I hushållsböckerna skulle bl. a. angivas längd, bredd och höjd för varje särskilt rum. De fullständiga upplysningarna härom göra det möjligt att beräkna ej blott golvytan utan även luftrymden per lägenhet, varvid dock ej ingå några uppgifter för garderober, tambur o. d.

Tab. R visar, att de fritt upplåtna och egna bostäderna voro rätt avsevärt större än de hyrda. Med avseende på de egna hemmen berodde detta helt därpå, att antalet rum (kök) per lägenhet var högre (3·05 för arbetar- och tjänstemannahushållen samt 4·73 inom medelklassen) än vad fallet var för de hyrda (resp. 2·45 och 3·99); troligen voro de egna hemmen även bättre utrustade med småutrymmen, garderober, vindskontor etc. Även i de fritt upplåtna lägenheterna var rumsantalet relativt högt (resp. 2·67 och 5·18), vartill kom, att rummen också voro stora.

Vidare framträder den förut påpekade skillnaden mellan de lägre tjänstemännens och arbetarnas bostadsstandard bl. a. däri, att de förras lägenheter inom alla mera fulltaligt representerade lägenhetskategorier voro större än de senares. I än högre grad gäller det om medelklassens bostäder, att de voro rymligare än industriarbetarnas, även då rumsantalet var detsamma. Per rum uppgick sålunda luftkuben till 51·4 kbm inom medelklassen mot 42·3 kbm bland arbetarna och 44·4 kbm bland tjänstemännen. Av intresse är även den iakttagelsen, att inom medelklassen luftkuben per rum stiger något, när rums-

antalet ökas, medan det motsatta är fallet inom de båda andra samhällsklasserna. Orsaken till dessa förskjutningar kan vara att söka i att materialet för varje lägenhetskategori ej är i lokalt hänseende lika fördelat. I södra Sverige består en typisk arbetarbostad av 2 rum och kök, där rummens dimensioner ofta äro rätt små, medan i norra Sverige lägenheter, bestående av endast ett stort rum, äro ganska vanliga bland de mindre bemedlade. Mellan städer och industriorter rådde en rätt väsentlig skillnad inom de olika lägenhetskategorierna; luftkuben per rum uppgick i genomsnitt för samtliga mindre bemedlade stadshushåll till 42·2 kbm och för hushållen från industriorterna till 47·4 kbm. Ehuru frågan om det hygieniskt nödvändiga bostadsutrymmet ej torde vara slutgiltigt avgjord, synes man dock kunna fordra, att ett rum (eller kök) bör mäta minst 40 kbm för att kunna betecknas såsom normalt stort. Rummen i de undersökta lägenheterna torde därför kunna anses vara i allmänhet relativt rymliga.

Uppdelas lägenheterna i tre grupper — normalt stora (40 kbm och däröver per rum eller kök), små (20—40 kbm) och mycket små (under 20 kbm) — erhållas följande resultat:

Lägenhetskategori	Industriarbetare			Lägre tjänstemän			Medelklass		
	Antal lägenheter med en luftrymd per rum av								
	intill 20 m ³	20—40 m ³	40 m ³ o. där- över	intill 20 m ³	20—40 m ³	40 m ³ o. där- över	intill 20 m ³	20—40 m ³	40 m ³ o. där- över
1 kök (rum)	1	4	13	—	—	3	—	—	—
1 rum och kök	2	137	297	1	60	115	—	4	9
2 » » »	7	133	112	3	84	121	—	8	53
3 » » »	1	25	13	—	29	25	—	9	59
4 o. fl. rum o. kök	—	1	1	—	2	2	—	7	59
Samtliga	11	300	436	4	175	266	—	28	180

Några sammanfattande siffror över bostadsutrymmet inom olika välståndsgupper återgivas här nedan:

Socialgrupp	Industriarbetare			Lägre tjänstemän			Till- hoppa	Medelklass			
	intill 1 100	1 100— 1 650	1 650 o. där- över	intill 1 100	1 100— 1 650	1 650 o. där- över		1 100— 2 200	2 200— 3 300	3 300 o. där- över	Till- hoppa
Antal rum per lägenhet	2·40	2·44	2·54	2·66	2·77	2·73	2·54	3·58	4·03	5·04	4·16
Golvyta » » m ²	38·0	37·2	39·5	41·8	43·7	43·7	39·9	62·3	72·3	89·8	74·0
Rumshöjd » » m	2·7	2·7	2·7	2·8	2·8	2·8	2·7	2·9	2·9	2·9	2·9
Luftrymd » » m ³	102·6	101·6	107·7	116·1	124·2	121·1	109·7	177·9	208·1	259·8	213·8
Golvyta per rum m ²	15·8	15·2	15·6	15·7	15·8	16·0	15·7	17·4	17·9	17·8	17·8
Luftrymd » » m ³	42·8	41·6	42·4	43·6	44·2	44·4	43·2	49·7	51·6	51·5	51·4

Bland industriarbetarna bodde 41.6 % i lägenheter, som med avseende på rummens dimensionsförhållanden voro att beteckna såsom mycket små eller små. För de lägre tjänstemännen var motsvarande procenttal 40.2 samt inom medelklassen 13.5. Med avseende å de särskilda lägenhetskategorierna erinras om att lokala förhållanden kunna spela in.

En höjning av välståndet medförde i allmänhet, att luftrymden per lägenhet ökades avsevärt, vilket nästan helt berodde på att antalet rum växte; luftrymden per rum var nästan densamma i alla välstandsgrupper. Skillnaden mellan de olika socialklasserna med hänsyn till bostädernas storlek är synnerligen påfallande. Vid en och samma välstandsgrad voro medelklassens bostäder betydligt större än de lägre tjänstemännens och dessa i sin tur något större än industriarbetarnas. Denna olikhet framträder genomgående med avseende å ej blott antalet rum utan även rummens dimensioner.

Jämte det att en bostad skall erbjuda visst minimum av utrymme, kräves att den är försedd med nödiga bekvämligheter, för att den skall kunna anses fullgod. Förefintligheten av bekvämligheter befordrar givetvis en god och sparsam hushållning, antingen direkt genom att möjliggöra förvaring av förnödenheter, köpta i större poster och sålunda till billigare pris, eller indirekt genom att inskränka behovet av för hushållets skötsel nödig arbetskraft.

Tab. S. Förekomsten av bekvämligheter av olika slag.

Absoluta tal	Industriarbetar- och lägre tjänstemannabushåll				Medelklass-hushåll	
	industri-arbetare	tjänste-män	summa	därav i städer industriorter		
Hela antalet lägenheter	747	445	1 192	962	230	208
Därav med						
centralvärme	12	19	31	29	2	15
elektriskt ljus	732	431	1 163	935	228	205
kokgas	250	232	482	482	—	109
vattenledning	485	370	855	789	66	183
skafferi	708	435	1 143	926	217	202
matkällare	564	343	907	697	210	178
tvättstuga	594	403	997	842	155	192
<i>Relativa tal</i>						
Hela antalet lägenheter	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Därav med						
centralvärme	1.6	4.3	2.6	3.0	0.9	7.2
elektriskt ljus	98.0	96.9	97.6	97.2	99.1	98.6
kokgas	33.5	52.1	40.4	50.1	—	52.4
vattenledning	64.9	83.1	71.7	82.0	28.7	88.0
skafferi	94.8	97.8	95.9	96.3	94.3	97.1
matkällare	75.5	77.1	76.1	72.5	91.3	85.6
tvättstuga	79.5	90.6	83.6	87.5	67.4	92.3

Medelklassens bostäder befunnos, som framgår av *tab. S*, i alla avseenden och de lägre tjänstemännens i de flesta vara bättre utrustade med bekvämligheter än arbetarnas. Även mellan städer och industriorter rådde ofta rätt väsentlig skillnad i berörda hänseende. Tabellen visar, att lägenheter med centralvärme förekommo endast i några få fall, medan praktiskt taget alla bostäder både i städer och å industriorter voro försedda med elektriskt ljus. Kokgas saknades helt å industriorterna och i många smärre städer (exempelvis Katrineholm, Nässjö, Växjö, Borås, Trollhättan, Åmål, Härnösand m. fl.). Omkring en fjärdedel av alla hushållen från industriorterna hade vattenledning mot i städerna 82·0 %; denna senare siffra kan förefalla låg, men härvid är att märka, att bland stadslägenheterna funnos några, som lågo utanför resp. städernas planlagda områden, samt att i några småstäder endast ett fåtal hushåll hade vattenledning (exempelvis i Visby, Ystad, Falun). Nästan alla bostäder voro utrustade med skafferi och det stora flertalet även med matkällare. Tillgång till tvättstuga var mycket vanligt särskilt i städerna.

Socialgrupp	Industriarbetare			Lägre tjänstemän			Medelklass		
	1 r. o. k.	2 r. o. k.	3 r. o. k.	1 r. o. k.	2 r. o. k.	3 r. o. k.	2 r. o. k.	3 r. o. k.	4 r. o. k.
Hela antalet lägenheter	436	252	39	176	208	54	61	68	32
Därav (i %) med									
centralvärme . . .	0·9	2·4	2·6	4·5	3·4	7·4	3·3	8·8	6·3
elektriskt ljus . . .	97·9	98·4	97·4	97·7	96·6	96·3	98·4	98·5	100·0
kokgas	36·0	29·8	28·2	63·1	50·0	33·3	57·4	61·8	37·5
vattenledning . . .	67·2	65·5	48·7	88·1	82·2	75·9	88·5	83·8	87·5
skafferi	94·7	96·8	87·2	97·7	97·1	100·0	95·1	95·6	100·0
matkällare	71·3	82·5	84·6	66·5	84·6	79·6	78·7	88·2	96·9
tvättstuga	79·8	82·9	69·2	93·2	89·9	85·2	91·8	91·2	93·8

Såsom framgår av ovanstående tablå, vilken endast redovisar förhållandena inom de vanligaste lägenhetskategorierna inom varje socialklass, rådde oftast intet bestämt samband mellan bostadens storlek och förekomsten av bekvämligheter; de lokala förhållandena voro tydligen av utslagsgivande betydelse.

Ett hushålls bostadsstandard mätes emellertid ej blott av bostadens utrymme, beskaffenhet och bekvämlighetsförhållanden utan även genom antalet boende. Hänsyn måste härvid tagas både till familjens egna medlemmar och till tjänstefolk, inackorderade och inneboende. Det vanligaste måttet på boendetheten är antalet boende per 100 rum inom olika lägenhetskategorier.

Trots att, såsom förut påvisats, de familjer, som skaffat sig egna hem, voro jämförelsevis stora, var dock enligt *tab. T* boendetheten här i regel lägst. Inom alla socialklasser sjönk den med växande rumsantal. Vidare finner man, att den för en och samma lägenhetskategori var nästan genomgående störst bland industriarbetarna och avgjort lägst inom medelklassen. Denna skillnad

Tab. T. Antal boende per 100 rum.

		Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklass-hushåll
		arbetare	tjänstemän	tillhopa	däruv i städer	däruv i industriorter	
Hyrd bostad	191	165	180	179	188	113	
Fritt upplåten »	217	159	188	187	190	100	
Egen »	162	160	161	166	150	90	
Samtliga	187	164	178	177	179	109	
Däruv:							
1 kök (rum)	389	300	376	362	400	—	
1 rum och kök	226	214	222	222	222	200	
2 » » »	150	152	151	151	152	136	
3 » » »	131	119	124	123	128	111	
4 » » »	140	120	128	135	100	98	
5 » » »	—	83	83	83	—	83	
6 » » »	—	—	—	—	—	90	
7 o. fl. rum och kök	—	—	—	—	—	70	

skärpes ytterligare, om man tager hänsyn ej blott till rummens antal utan även till deras storlek (jfr tab. å sid. 52).

I föregående sammanställning utgick man från lägenheternas rumsantal och redovisade antalet boende inom olika lägenhetskategorier, medan i efterföljande tab. U frågeställningen är den motsatta. Såsom utgångspunkt har sålunda valts antalet boende per lägenhet, varefter rumsantalet per lägenhet uträknats.

Tab. U. Bostädernas fördelning m. m. efter antalet boende per lägenhet.

	Antal lägenheter			Antal rum i medeltal per lägenhet				Antal boende i medeltal per 100 rum			Antal konsumtionsenheter i medeltal per rum					
	Industriarbetare och lägre tjänstemän			Industriarbetare och lägre tjänstemän				Industriarbetare och lägre tjänstemän			Industriarbetare och lägre tjänstemän					
	arbeta-re	tjänsteman	tillhopa	Medelklass	arbeta-re	tjänsteman	tillhopa	Medelklass	arbeta-re	tjänsteman	tillhopa	Medelklass	arbeta-re	tjänsteman	tillhopa	Medelklass
Lägenheter med																
2 boende	31	17	48	9	2'52	2'41	2'48	4'00	79	83	81	50	0'76	0'79	0'77	0'49
3 »	166	92	258	46	2'38	2'60	2'46	3'65	126	115	122	82	1'01	0'91	0'97	0'65
4 »	221	156	377	61	2'38	2'65	2'49	3'98	168	151	161	100	1'29	1'16	1'23	0'74
5 »	141	92	233	43	2'40	2'92	2'61	4'14	209	171	192	121	1'58	1'30	1'46	0'87
6 »	112	51	163	24	2'43	2'84	2'56	4'25	247	211	235	141	1'89	1'60	1'79	1'00
7 »	47	21	68	17	2'60	3'10	2'75	5'82	270	226	255	120	1'97	1'72	1'88	0'84
8 »	17	8	25	5	2'76	2'75	2'76	5'00	389	291	290	160	2'16	2'12	2'14	1'21
9 »	10	4	14	2	3'00	2'50	2'86	6'00	300	360	315	150	2'34	2'52	2'39	1'08
10 »	2	2	4	1	2'50	3'00	2'75	3'00	400	333	364	333	2'64	2'63	2'64	1'83
11 o. flera boende	—	2	2	—	—	2'50	2'50	—	—	440	440	—	—	2'84	2'84	—
Samtl. lägenheter	747	445	1192	208	2'43	2'73	2'54	4'16	187	164	178	109	1'44	1'25	1'36	0'80

Tab. V. Förekomsten av överbefolkade bostäder.

Antal boende per rum	Antal hushåll (lägenheter)						Antal personer				
	Industriarbetare och lägre tjänstemän						Medelklass	Industriarbetare och lägre tjänstemän			Medelklass
	arbetare	tjänstemän	summa	därav i		arbetare		tjänstemän	summa		
				städer	industriorter						
Under 1	21	13	34	29	5	58	48	36	84	209	
1	83	72	155	125	30	55	243	221	464	230	
1:1—1:9	233	187	420	344	76	79	916	810	1 726	422	
2	169	98	267	215	52	11	760	452	1 212	56	
2:1—2:9	112	38	150	120	30	3	620	214	834	12	
3	79	21	100	76	24	1	468	123	591	6	
3:1—3:9	25	10	35	27	8	1	178	80	258	10	
4 o. däröver	25	6	31	26	5	—	160	53	213	—	
Summa	747	445	1 192	962	230	208	3 393	1 989	5 382	945	

Härav framgår, att bland industriarbetarna ett växande antal boende knappast åtföljes av att bostaden blir större. För de lägre tjänstemannahushållen kan man spåra en tendens åt detta håll, men mera utpräglad blir denna ej förrän inom medelklassen. Först här finner man, att de barnrika familjerna även bo i lägenheter, som äro avgjort större än de små familjernas. Tabellens senare avdelning visar dock, att även inom medelklassen bostadens rumsantal ej kan hålla jämna steg med ökningen i antalet boende, utan att de större familjerna äro mera trångbodda än de mindre. I huru hög grad trångboddheten bland arbetarklassen är koncentrerad till de större familjerna framgår tydligt. Vid bostadsundersökningar i vårt land har i allmänhet överbefolkning ansetts inträda, när medelfolkmängden per rum (boningsrum och kök) uppgår till mer än 2 personer. Enligt denna princip rådde överbefolkning bland industriarbetarna vid minst 5 boende per lägenhet, bland de lägre tjänstemännen vid minst 6 boende och inom medelklassen praktiskt taget ej.

En mera belysande bild av förekomsten av överbefolkade lägenheter än föregående genomsnittstal kunna giva, erhålles, om lägenheterna och de boende såsom i tab. V grupperas efter boendetätheten.

Den vanligast förekommande boendetätheten inom alla socialgrupper var, att det bodde 1 à 2 personer per rum. Olikheten mellan socialklasserna framträder, om man beräknar antalet trångbodda familjer, d. v. s. antalet familjer, som innehade lägenheter med mer än 2 boende per rum. Bland industriarbetarna uppgick de trångbodda hushållens antal till 32.3 % av samtliga och bland tjänstemännen till 16.9 %, medan av medelklasslägenheterna endast 2.4 % voro i denna mening överbefolkade. Det är klart, att trångboddheten i allmänhet var

störst i de lägenheter, som utgjordes av endast ett kök eller ett rum och kök. Bland industriarbetarna och de lägre tjänstemännen voro samtliga enkelkökslägenheter överbefolkade, 40·8 % av lägenheterna på ett rum och kök, 9·1 % av lägenheterna på 2 rum och kök samt 3·2 % av lägenheterna på 3 rum och kök.

Tabellens senare avdelning visar, hur många av de boende, som voro hänvisade till överbefolkade lägenheter, d. v. s. bodde i lägenheter med minst 2 personer per rum. Inom arbetarklassen var detta händelsen med 42·0 % av samtliga familjemedlemmar och inneboende, bland tjänstemännen med 23·6 % och inom medelklassen med blott 3·0 %.

Några av de svåraste fallen av trångboddhet må här nämnas: en arbetarfamilj (pappersmassfabrik) bestående av man, hustru och 4 barn i åldern 3—8 år, boende i ett enkelkök med 20 kvadratmeters golvyta; under några veckor hade familjen en vuxen man inneboende; en metallarbetare med hustru och 8 barn i åldern 1—13 år, boende i ett rum och kök med en golvyta av sammanlagt 27 kvm.; en verkstadsarbetare med hustru och 8 barn i åldern 8—22 år, boende i ett rum och kök med en golvyta av 36 kvm.; en grovarbetare med hustru och 6 barn i åldern 7—19 år, boende i ett rum och kök med en golvyta av 26 kvm.; en tändsticksfabriksarbetare med hustru och 6 barn i åldern 2—15 år, boende i ett rum och kök med en golvyta av 22 kvm.; en chaufför med hustru och 5 barn i åldern 2—15 år samt en inneboende man, boende i ett rum och kök med en golvyta av 23 kvm.

Ytterligare några relationstal, som huvudsakligen belysa frågan om välståndets betydelse för boendetätheten lämnas i efterföljande sammanställning.

Socialgrupp	Industriarbetare			Lägre tjänstemän			Till hopa	Medelklass			
	intill 1 100	1 100— 1 650	1 650 o. där- över	intill 1 100	1 100— 1 650	1 650 o. där- över		1 100— 2 200	2 200— 3 300	3 300 o. där- över	Till- hopa
Antal boende per lägenhet .	5·27	3·72	3·10	5·89	4·32	3·42	4·52	5·17	4·35	4·19	4·54
Antal boende per 100 rum .	220	153	122	221	156	125	178	144	108	83	109
Antal överbefolkade lägenheter (mer än 2 boende per rum) i % av samtliga lägenheter . . . . . %	49·9	11·1	2·8	44·5	9·7	4·2	26·5	6·7	1·1	—	2·4
Antal personer, boende i överbefolkade lägenheter, i % av samtliga personer . . . %	57·4	14·6	3·2	52·5	11·8	4·7	35·2	9·0	1·2	—	3·5
Golvnya per person . . . m ²	7·2	10·0	12·7	7·1	10·1	12·8	8·8	12·1	16·6	21·4	16·3
Golvnya per konsumtionsenhet . . . . . m ²	9·3	13·3	17·3	8·9	13·2	17·7	11·5	15·4	23·4	30·0	22·3
Luftrymd per person . . m ³	19·5	27·3	34·7	19·7	28·3	35·4	24·3	34·4	47·8	62·0	47·1
Luftrymd per konsumtionsenhet . . . . . m ³	25·0	36·4	47·2	24·8	37·5	49·1	31·6	44·0	67·3	88·2	64·0

Alla relationstal visa, att boendetätheten inom de tre socialgrupperna avsevärt minskades, när välståndet ökades. Förut har framhållits, att vid en och

samma välståndsgrad tjänstemännens bostäder voro rymligare än arbetarnas. Då emellertid tjänstemannahushållen voro större än arbetarhushållen, blev boendetätheten ungefär densamma inom resp. välståndsklasser. Även inom medelklassen medförde det stora antalet hushållsmedlemmar, att boendetätheten inom de medelklassfamiljer, som med avseende på välståndet kunna jämföras med de bättre ställda arbetar- och lägre tjänstemannahushållen, ej var påfallande låg. Skillnaden mellan de fattigaste industriarbetarna och de mest välbärgade medelklassfamiljerna var däremot synnerligen stor; inom den förra gruppen voro hälften av alla bostäder överbefolkade, inom den senare ej en enda.

I viss utsträckning är det möjligt att genom jämförelser med resultaten av andra utredningar utröna, i vad mån de i levnadskostnadsundersökningen deltagande familjerna med avseende på sina bostadsförhållanden kunna anses *representativa* för förhållandena inom respektive samhällsklasser. Ett rikhaltigt jämförelsematerial föreligger beträffande boendeförhållandena i 1924 års hyresräkning,¹ vilken undersökning omfattade 103 städer (däribland dock ej Stockholm, för vilken stad en kommunal hyresräkning från år 1925 här använts), 28 köpingar, 64 municipalsamhällen och 25 industrialiserade landskommuner. Uppgifter rörande bl. a. upplåtelseform, rumsantal och antalet i varje lägenhet boende redovisas för (inklusive Stockholm) drygt $\frac{1}{2}$ miljon lägenheter. Den förskjutning mot en högre bostadsstandard, som ägt rum under de senare åren, förringar i någon, ehuru troligen ringa mån jämförbarheten mellan de båda undersökningarna. Av väsentligt större betydelse kunna de lokala skiljaktigheterna i undersökningarnas omfattning vara. Det har därför syntts lämpligt att ur hyresräkningen utbryta de 33 städer (inklusive Stockholm), som deltagit i levnadskostnadsundersökningen och sammanställa hyresräkningens resultat för dessa städer med bostadsuppgifterna för levnadskostnadsundersökningens arbetar- och tjänstemannahushåll i nämnda städer samt med medelklasshushållen; den omständigheten, att härvid ett femtiotal medelklassfamiljer medtagas, vilka voro bosatta å industriorter, är av underordnad vikt.

Med avseende på lägenheternas fördelning efter upplåtelseformer visa de båda undersökningarna mycket stor överensstämmelse, särskilt om jämförelsen inskränkes till samma städer. Fördelningen efter lägenhetskategorier klarlägger däremot en ej obetydlig brist i levnadskostnadsundersökningens representativitet. I denna undersökning saknas nämligen helt den grupp av lägenheter, som utgöres av ett eller flera rum utan kök eller med del i kök, vilken grupp enligt hyresräkningarna uppgår till ungefär en tiondel av hela bostadsbeståndet. Ifrågavarande lägenhetsgrupp bebos till stor del av ensamstående eller av personer, som ej bilda fullständiga familjer. Orsaken till att den helt fallit bort vid levnadskostnadsundersökningen är, att i denna endast medtagits egentliga familjehushåll, särskilt sådana som bestå av man, hustru och ett par min-

¹ Hyresräkningen år 1924, del II, Boendeförhållandena. Sveriges officiella statistik, Stockholm 1926.

deråriga barn. Vidare finner man, att lägenhetskategorierna 1 och 2 rum och kök äro i levnadskostnadsundersökningen överrepresenterade, varemot de största lägenhetstyperna äro alltför fåtaligt företrädda. Härav följer, att medelantalet rum per lägenhet är något litet lägre enligt levnadskostnadsundersökningen än enligt hyresräkningen.

	Samtliga orter		33 städer	
	Hyresräkningen 1924 (1925)	Levnadskostnadsundersökningen 1923	Hyresräkningen 1924 (1925)	Levnadskostnadsundersökningen 1923
Antal lägenheter	515 735	1 400	320 538	1 170
Lägenheternas fördelning i %				
Hyrd bostad	78·2	80·6	83·1	83·5
Fritt upplåten bostad	5·0	6·9	4·6	5·3
Eget hem	16·8	12·5	12·3	11·2
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0
Därav				
1 kök (rum)	4·1	1·5	2·9	1·1
1 o. fl. rum utan kök eller med del i kök	9·2	—	10·2	—
1 rum och kök	36·3	44·7	37·3	43·6
2 » » »	26·1	37·2	25·0	37·3
3 » » »	11·1	11·5	10·8	11·9
4 » » »	5·3	2·6	5·5	3·1
5 » » »	3·4	1·6	3·7	1·9
6 » » »	2·1	0·5	2·3	0·6
7 o. fl. rum och kök	2·4	0·4	2·3	0·5
Antal rum (kök) per lägenhet	2·94	2·78	2·95	2·83

Nämnda omständighet, att ensamstående personer och icke fullständiga familjehushåll helt uteslutits ur levnadskostnadsundersökningen samt att barnlösa familjer endast i ringa utsträckning medtagits, torde givetvis vara främsta anledningen till att boendetätheten inom levnadskostnadsundersökningens hushåll är så mycket större (c:a 160 personer per 100 rum) än inom de hushåll, som inneslutas av hyresräkningen (c:a 120 personer per 100 rum). En bidragande orsak härtill är även, att de större mera glest befolkade lägenheterna äro relativt fåtaligt representerade i levnadskostnadsundersökningen, eller med andra ord att medelklassfamiljerna tydligen äro för få i förhållande till de mindre bemedlade. Vore rumsantalets fördelning i levnadskostnadsundersökningen densamma som enligt hyresräkningen (härvid bortses i båda fallen från gruppen ett och flera rum utan kök eller med del i kök), skulle boendetätheten i de 33 gemensamma städerna vara 147 personer per 100 rum enligt den förra mot 121 enligt den senare, d. v. s. skillnaden mellan undersökningarna skulle något minska. Slutligen är det möjligt, att hyresräkningens uppgifter om antalet boende ej alltid äro så fullständiga som levnadskostnadsundersökningens. Efterföljande tabell visar dock, att skillnaden i boendetätheten är genomgående för alla lägenhetskategorier.

	Antal boende per 100 rum			
	Samtliga orter		33 städer	
	Hyresräk- ningen 1924 (1925)	Levnadskost- nadsundersök- ningen 1923	Hyresräk- ningen 1924 (1925)	Levnadskost- nadsundersök- ningen 1923
1 kök (rum)	207	376	218	362
1 o. fl. rum utan kök eller med del i kök . .	144	—	154	—
1 rum och kök	171	222	175	222
2 » » »	124	149	127	149
3 » » »	97	119	100	117
4 » » »	83	102	84	102
5 » » »	75	83	77	83
6 » » »	70	90	71	90
7 o. fl. rum och kök	63	70	65	70
Samtliga lägenheter	119	162	122	160

I mycket begränsad omfattning är det även möjligt att utsträcka jämförelsen till bostädernas kvalitet, i främsta rummet deras kubikinnehåll. För sammanlagt 5 städer, av vilka 3 (Uppsala, Jönköping och Göteborg) ingå i levnadskostnadsundersökningen, ha företagits ingående bostadsbeskrivningar, varvid bl. a. rummens dimensioner undersökts. Dessa bostadsbeskrivningar in-skränka sig till att behandla förhållandena inom smålägenheter, och har till följd härav i nedanstående tabell jämförelsen med levnadskostnadsundersökningens resultat begränsats till lägenhetstyperna 1 och 2 rum och kök.

Stad	Bostadsbeskrivningar						Levnadskostnadsundersökningen						
	År	1 rum och kök				2 rum och kök		1 rum och kök		2 rum och kök			
		An- tal	Luftrymd per		An- tal	Luftrymd per		An- tal	Luftrymd per		An- tal	Luftrymd per	
			lägen- het	per- son		lägen- het	per- son		lägen- het	per- son		lägen- het	per- son
Uppsala	1907	1 855	69·2	18·5	319	99·8	21·7	17	89·4	19·0	12	122·4	26·2
Jönköping	1915	675	79·6	19·1	198	123·0	26·1	37	88·9	22·1	22	135·9	31·8
Göteborg	1921	3 986	77·6	19·5	1 489	131·5	30·8	58	86·8	18·9	26	133·7	30·0
Norrköping	1914	1 079	74·2	19·5	345	123·8	27·7	—	—	—	—	—	—
Sundsvall	1915	268	89·2	22·6	90	147·1	36·7	—	—	—	—	—	—

Trots att jämförbarheten lider av att de olika undersökningarna avse väsentligt skilda tidpunkter — nybyggnadsverksamheten har dock under större delen av perioden 1915—1923 varit synnerligen låg — synas likväl tabellens uppgifter giva en fingervisning åt bedömandet av det i levnadskostnadsundersökningen ingående bostadsbeståndets kvalitet. Tabellen visar, att luftrymden för de i sistnämnda undersökning medtagna lägenheterna var större än vad som

enligt bostadsbeskrivningarna var det vanliga i resp. städer. Skillnaderna mellan undersökningarnas resultat bliva i allmänhet mindre, om man beräknar luftrymden per person, enär oftast levnadskostnadsundersökningens hushåll voro större än de i bostadsbeskrivningarna redovisade.

Sammanfattas slutsatserna rörande levnadskostnadsundersökningens representativitet med avseende på bostadsförhållandena, torde man komma till följande resultat. Den omständigheten, att i levnadskostnadsundersökningen ingå huvudsakligen en enda hushållstyp, familjer med barn, medför dels att en del mindre viktiga lägenhetskategorier ej bliva alls representerade, dels att boendetätheten kommer att framstå såsom ovanligt hög. De förhyrda bostäderna synas däremot vara av relativt god beskaffenhet, vare sig deras rymlighet sammanhänger med att familjerna voro jämförelsevis stora eller med att hushållens inkomster förefalla vara rätt höga. Bostadsstandarden framträder ur en synpunkt, boendetätheten, såsom låg men ur en annan, bostädernas beskaffenhet, såsom hög. Bostadsförhållandena torde följaktligen kunna karakteriseras på så sätt, att bostäderna voro goda men tätbefolkade.

Med avseende på utgifterna för bostad (hyra, reparationer och sommarbostad) må till en början erinras om att hyrorna under större delen av bokföringstiden voro underkastade statlig reglering — särskilt gällde detta de större städerna — och följaktligen ej äro uttryck för fri prisbildning på bostadsmarknaden. På grund härav komma dels hyrorna för olika lägenhetskategorier och å skilda orter att ej alltid intaga de rätta proportionerna till varandra, dels hyresposten att i budgeterna framstå såsom alltför låg för att gälla mera normala förhållanden. Av denna anledning komma här de i levnadskostnadsundersökningen ingående familjernas hyresförhållanden att behandlas relativt kortfattat.

Bostadsposten uppgick bland industriarbetarna till 328 kr. per normalhushåll eller 9·4 % av inkomsten, bland de lägre tjänstemännen till 459 kr. eller 10·4 % och inom medelklassen till 935 kr. eller 11·1 %. Mellan städer och industriorter rådde stor skillnad i detta avseende resp. 409 kr. eller 10·3 % och 243 kr. eller 7·8 %.¹ I vad mån dessa olikheter äro beroende av skillnader i lokalt och socialt hänseende eller i välstånd kan närmare studeras av tab. 1 i tabelbilagan samt av nedanstående översikt över hyresprocentens storlek i olika grupper.

Bostadskostnad i % av inkomsten inom olika välförhållningsgrupper	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklass-hushåll
	arbetare	tjänstemän	tillhoppa	därav i städer industriorter		
Inkomst per konsumtionsenhet						
intill 1 100 kr.	9·1	10·0	9·3	9·9	7·4	—
1 100—1 650 »	9·7	10·8	10·3	10·5	8·3	11·4
1 650—2 200 »	10·2	10·3	10·2	10·5	7·9	
2 200—3 300 »						
3 300 kr. o. däröver	—	—	—	—	—	10·0
Samtliga hushåll	9·4	10·4	9·9	10·3	7·8	11·1

¹ Alla dessa hyresbelopp avse som sagt ett normalhushåll. De verkligen betalade hyrorna utan omräkning efter familjernas storlek framgå av tab. X å sid. 63.

Man finner härvid, att skillnaden mellan städer och mera lantliga orter i fråga om hyrespostens storlek framträder inom alla välståndsgupper. Detta resultat står i full överensstämmelse med vad som framkommit vid andra undersökningar (socialstyrelsens dyrortsgrupperingar, bostadsräkningar och livsmedelsstatistik), nämligen att prisskillnaden mellan orter med starkt sammanträngd befolkning och mera spridd bebyggelse är med avseende på bostäderna många gånger större än vad fallet är med exempelvis livsmedel.

Med stigande välstånd ökades givetvis utgifterna för bostad men, såsom efterföljande tablå visar, företedde hyrans storlek i förhållande till inkomsten ej någon enhetlig tendens. Vid undersökningar av hithörande slag har man i allmänhet funnit, att inom en och samma sociala klass hyresprocenten plägar sjunka med en förbättrad ekonomisk ställning. Sjunkande procenttal iakttogos endast inom medelklassen men ej bland arbetarna och de lägre tjänstemännen. För att nämnda regel skall framträda fullt klart torde fordras, att materialets sammansättning inom de olika välståndsgupperna ej är alltför olikartad i lokalt hänseende, ty, såsom nyss framhölls, äro de lokala variationerna med avseende på hyresnivån utomordentligt starka. Härtill komma verkningarna av hyresregleringen samt den omständigheten, att i hyresuppgifterna ingå en del uppskattade hyror för fritt upplåtna lägenheter och hyresvärden å egna hem.

Vidare visa tabellerna, att hyresposten inom en och samma välståndsgrupp är såväl absolut taget som i förhållande till inkomsten lägst bland industriarbetarna och högst inom medelklassen. En höjning i den sociala ställningen skulle av detta att döma utmärkas av att bostadsstandarden stiger mera än den allmänna levnadsstandarden.

I det föregående har bostadsposten behandlats företrädesvis ur synpunkten att få dess ställning i totalbudgeten belyst; här nedan skola några upplysningar om dess absoluta höjd lämnas. Mest konkret framträder denna, när man tager hänsyn till lägenhetens storlek. Det har därvid befunnits lämpligast att bortse från de fritt upplåtta eller till nedsatt pris hyrda lägenheterna samt från de egna hemmen och endast räkna med de i fria marknaden hyrda lägenheterna. Härigenom reduceras materialet till att avse 801 arbetar- och lägre tjänstemannalägenheter i städer, 76 å industriorterna och 167 medelklassbostäder (tab. X).

Skillnaden i hyresnivån mellan städer och industriorter framträder mycket tydligt. Av större intresse är, att inom varje lägenhetskategori hyresbeloppen för tjänstemännens bostäder lågo betydligt över arbetarnas och att hyrorna för medelklassens bostäder i sin tur voro högre än tjänstemännens. Hyresskillnaden mellan socialklasserna kan endast till en mycket ringa del förklaras därigenom, att de bodde på orter med olika hyresnivå — på grund av att familjer med hyresbidrag ej medräknats, rekryteras ej arbetargruppen från de billiga industriorterna i så hög grad som vad eljest skulle ha varit fallet — utan skillnaden är givetvis ett uttryck för en olikhet i bostädernas kvalitet. Förut har påvisats, att rummen i medelklassens och de lägre tjänstemännens bostäder voro större än i industriarbetarnas, men att det dessutom råder en kvalitets-

Tab. X. Hyrespris för i fria marknaden uthyrda lägenheter.

Lägenhetskategori	Hyra i kr. per lägenhet						Hyra i kr. per kbm. luftrymd					
	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll
	arbetare	tjänstemän	tillhopa	därav i			arbetare	tjänstemän	tillhopa	därav i		
städer				industriorter	städer	industriorter						
1 kök (rum) . . .	186·7	221·6	194·2	203·5	138·3	—	3·9	4·4	4·0	4·4	2·1	—
1 rum och kök . .	329·4	378·5	346·2	359·2	204·7	499·6	3·7	4·2	3·9	4·0	2·0	5·1
2 » » » . . .	421·7	522·7	473·3	492·0	292·6	696·2	3·8	4·1	3·9	4·1	2·2	4·7
3 » » » . . .	511·8	643·9	605·0	634·1	337·5	995·3	3·4	3·7	3·6	3·8	2·0	5·0
4 » » » . . .	—	1 203·5	1 203·5	1 203·5	—	1 158·9	—	5·8	5·8	5·8	—	4·2
5 o. fl. rum och kök	—	—	—	—	—	1 415·4	—	—	—	—	—	3·8
Samtl. lägenheter	360·9	469·7	407·2	423·0	245·8	934·2	3·7	4·1	3·9	4·1	2·1	4·5

skillnad, framgår av tabellens högra avdelning. Tager man nämligen hänsyn till rummens dimensioner och beräknar hyran per kubikmeter, finner man alltså, att medelklassens bostäder voro dyrast och arbetarnas billigast. Om man för att i görligaste mån eliminera den något olika fördelningen på städer och industriorter begränsar jämförelsen till städerna, erhålles till resultat, att hyran per kubikmeter luftrymd uppgick till 3·9 kr. för arbetarna, 4·2 kr. för tjänstemännen och 4·8 kr. för medelklassen. Trots de svagheter, som vidlåda hyresuppgifterna, bekräfta de den förut berörda skillnaden i bostadsstandarden mellan socialklasserna.

Hyrespostens storlek i familjer av olika sammansättning behandlas i kap. V.

Med avseende på de egna hemmens ekonomi samt hyresvärdet av de fritt upplåtna lägenheterna hänvisas till i det föregående lämnade redogörelser (sid. 33 och 36).

I tabellbilagans uppgifter över bostadskostnaderna ingå förutom den egentliga hyran även smärre belopp för av hyresgästerna bekostade reparationer samt för sommarbostäder. Reparationskostnaderna uppgingo per år och normalhushåll till 2·3 kr. bland arbetarna och de lägre tjänstemännen samt till 4·3 kr. inom medelklassen. Utgifterna för sommarbostad spelade någon egentlig roll endast inom medelklassen, där de i medeltal för samtliga familjer utgjorde 29·7 kr. Inalles hade 48 familjer sommarbostad eller 28·7 % av de medelklasshushåll, som voro bosatta i städer. Av sommarbostäderna voro 6 egna och för 4 erlades ingen avgift. Medelhyran för de återstående 38 uppgick till 147 kr. om året. Nämnas kan slutligen, att av de 40 familjerna i högsta välståndgruppen, som voro bosatta i städer, hade 14 särskild sommarbostad.

Posten *bränsle* och *lyse* uppgick per normalhushåll bland arbetarna till 154 kr. eller 4·4 % av inkomsten, bland tjänstemannafamiljerna till 187 kr.

eller 4·3 % samt inom medelklassen till 312 kr. eller 3·7 %. För hushållen från städer och industriorter voro siffrorna 173 kr. eller 4·4 % resp. 137 kr. eller likaledes 4·4 %.¹ Vid bedömandet av utgiftsbeloppen har man även här att taga hänsyn till skiljaktigheter i prisnivån. Vedpriserna pläga vara högst i de större städerna, medan däremot priserna på kol, koks, fotogen och elektrisk kraft ofta nog äro högre å orter med lantlig karaktär. Utgiftsbeloppen stego regelbundet med en förbättring i välståndet inom alla olika grupper, men denna ökning var mindre än tillväxten av inkomsten, vilket resulterade i fallande siffror i procent av inkomsten (tab. L); denna post skulle alltså kunna räknas till existensbehoven. Procenttalen överstego ej inom någon av de 41 hushållsgrupperna i tab. 1 i tabellbilagan 4·9 och understego ej 3·2. Inom en och samma välståndsgrupp voro de oftast högre bland arbetarna än inom den lägre tjänstemannaklassen.

Storleken av bränsle- och lyseutgifterna blir givetvis i första hand beroende av bostadens rumsantal.

Tab. Y. Utgifter för bränsle och lyse.

Lägenhetskategori	Utgifter (i kr.) per lägenhet					Medelklass	Utgifter (i kr.) per rum					Medelklass
	Industriarbetare och lägre tjänstemän						Industriarbetare och lägre tjänstemän					
	arbete	tjänstemän	tillhopa	därav i			arbete	tjänstemän	tillhopa	därav i		
			städer	industriorter				städer	industriorter			
1 kök (rum)	130·2	137·7	131·3	154·4	93·7	—	130·2	137·7	131·3	154·4	93·7	—
1 rum och kök	152·1	174·8	158·7	166·5	124·7	201·5	76·1	87·4	79·4	83·3	62·4	100·8
2 > > >	174·5	201·1	186·5	191·1	165·9	250·4	58·2	67·0	62·2	63·7	55·3	83·5
3 > > >	212·9	228·5	221·9	232·6	187·5	300·8	53·2	57·1	55·5	58·2	46·9	75·2
4 > > >	291·2	254·2	269·0	264·2	288·2	375·8	58·2	50·8	53·8	52·8	57·6	75·2
5 o. fl. rum och kök	—	370·0	370·0	370·0	—	451·2	—	61·7	61·7	61·7	—	68·2
Samtliga lägenheter	162·7	194·3	174·5	181·5	145·4	315·9	67·0	71·2	68·7	71·5	57·5	75·9

Utgifterna stegrades med antalet eldstäder men ej lika starkt som rumsantalet, vilket hade till följd, att kostnaden per rum sjönk. Förklaringen härtill ligger i öppen dag. I en större våning kan uppvärmningen lätt ordnas mera ekonomiskt, de i alla familjer förefintliga bränslekostnaderna för matlagning torde vara relativt konstanta, alla rummen behöva ej samtidigt lysas upp o. s. v. Det framgår vidare av tabellen, att kostnaderna per rum voro i alla de rums-kategorier, som voro något så när talrikt representerade, högst i medelklassen och lägst bland arbetarna. Den förnämsta orsaken synes vara, att, såsom förut påpekats, rummen voro störst inom medelklassen och minst bland arbetarna. Tager man hänsyn till detta förhållande och beräknar bränslekost-

¹ De verkliga kostnaderna per familj, ej normalhushåll, redovisas i tab. Y.

naderna per kubikmeter luftrymd, finner man i genomsnitt för samtliga lägenheter ungefär samma kostnad, nämligen 1.6 kr. för arbetarna, 1.6 kr. bland tjänstemännen och 1.5 kr. inom medelklassen. Dessa siffror röna dock inverkan av nyssnämnda kostnadssänkande faktorer för större våningar. Det visar sig i själva verket, att inom en och samma lägenhetskategori bränsle- och lyseutgifterna per kubikmeter luftrymd i allmänhet voro lägst bland arbetarna och högst inom medelklassen, exempelvis för ett rum och kök resp. 1.7 kr. och 2.1 kr. samt för två rum och kök resp. 1.5 kr. och 1.7 kr.

För alla socialgrupperna framträdde det förhållandet, att bränsle- och lysepostens andel av inkomsten steg, när bostadens rumsantal växte. Bland arbetarfamiljerna upptogo sålunda utgifterna resp. 4.2, 4.4, 4.8 och 5.5 %, när lägenhetens storlek ökades från enkelkök till 3 rum och kök; för de lägre tjänstemännen blevo motsvarande procenttal resp. 3.9, 4.2, 4.5 och 4.4. Inom medelklassen slutligen voro procenttalen resp. 3.7, 4.0, 4.1 och 4.7, när antalet rum steg från 1 rum och kök till 4 rum och kök.

Bränsle- och lysepostens sammansättning av olika varuslag kommer att närmare behandlas i samband med redogörelsen för storleken av de förbrukade kvantiteterna.

Beklädnadsposten (kläder och skodon) var med avseende på storleken den andra av de poster, i vilka budgeten vid denna undersökning uppdelats; i de högsta medelklassgrupperna överflyglades dock posten av skattekontot. De sammanlagda utgifterna per normalhushåll för kläder och skodon uppgingo till 468 kr. eller 13.5 % av inkomsten bland arbetarna, 644 kr. eller 14.7 % bland tjänstemännen och 1 030 kr. eller 12.2 % inom medelklassen; för städer och industriorter voro siffrorna 549 kr. eller 13.8 % resp. 471 kr. eller 15.1 %. För posten i dess helhet torde lokala prisskillnader vara av jämförelsevis underordnad betydelse, även om i några fall, exempelvis sylön och skolagning, priserna på landsbygden ligga åtskilligt lägre än i städerna. Olikheten i utgiftsbeloppen för posten i sin helhet motsvaras sålunda i stort sett av en skillnad i standarden. Framhållas bör likväl, att flera beklädnadsartiklar äro av så stor varaktighet, att de ej förbrukas under ett år och att följaktligen en längre bokföringsperiod än ett år behövdes för att få postens normala storlek inom olika samhällsklasser fullt klarlagd. Det är dock troligt, att när man utgår från förhållandena inom ett så stort antal familjer som vid denna undersökning variationer i inköpens fördelning på olika år taga ut varandra, så att man blir berättigad att antaga, att medeltalssiffrorna faktiskt uttrycka de normala kostnaderna för nyanskaffning och underhåll och därmed standarden med avseende på beklädnadskontot.

Då en uppdelning av beklädnadskontot i kläder och skodon visar, att dessa båda poster förhålla sig väsentligt olika vid en förändring i den ekonomiska ställningen, skola de här behandlas var för sig. För enbart kläder uppgingo utgifterna till 9.5 %, 10.9 % och 9.8 % inom resp. arbetar-, tjänstemanna- och medelklassgruppen. Procenttalen visade ej en enhetlig tendens, när välståndet växte; bland de mindre bemedlade stego de oftast men sjönko däremot

Tab. Z. Sambandet mellan utgifterna för kläder samt inkomsten och familjens storlek.

Utgifter för kläder i % av totalinkom- sten	Industriarbetare och lägre tjänstemän								Medelklass			
	Antal famil- jer	Utgif- ter för klä- der per familj	Inkomst per familj			Antal konsumtions- enheter per familj			Antal famil- jer	Utgif- ter för klä- der per familj	In- komst per familj	Antal kons- enhe- ter per familj
			arbe- tare	tjän- ste- män	till- hopa	arbe- tare	tjän- ste- män	till- hopa				
Intill 4 % . . .	52	100·7	3 190·3	3 604·3	3 277·9	2·97	2·31	2·83	7	210·6	7 157·4	2·40
4—6 » . . .	136	180·4	3 323·4	4 141·7	3 564·1	3·16	3·27	3·19	24	404·2	7 972·2	2·32
6—8 » . . .	206	264·2	3 473·2	4 405·5	3 758·3	3·24	3·21	3·23	46	539·7	7 730·2	2·75
8—10 » . . .	264	339·8	3 563·1	4 321·5	3 807·3	3·28	3·31	3·29	51	740·7	8 190·7	2·76
10—12 » . . .	217	449·8	3 722·4	4 677·9	4 131·9	3·47	3·29	3·40	35	830·3	7 636·1	3·06
12—14 » . . .	156	525·3	3 788·9	4 504·7	4 087·1	3·54	3·45	3·50	27	926·6	7 195·7	3·13
14—16 » . . .	96	580·3	3 467·0	4 348·8	3 898·7	3·20	3·12	3·16	7	998·8	6 648·2	3·17
16 % o. däröver .	65	766·5	3 707·5	4 539·6	4 232·4	3·49	3·47	3·48	11	1 096·4	5 931·8	2·94
Summa	1 192	385·1	3 546·9	4 423·7	3 874·3	3·30	3·28	3·30	208	706·3	7 635·0	2·82

ganska markerat inom medelklassen. Redan av dessa uppgifter framgår, att posten kläder intager en mellanställning mellan kultur- och existensbehoven. Tilläggas kan, att inom samma välståndsgrupp posten var regelbundet något högre för tjänstemännen än för arbetarna.

De särskilda hushållen utvisade emellertid rätt stora avvikelser från nyssnämnda medeltal, vilket framgår av ovanstående tab. Z. I några fall användes ej ens 4 % av inkomsten till kläder, i andra över 16 %.

En hög utgiftsprocent synes bland arbetarna och de lägre tjänstemännen i regel förekomma inom familjer med relativt höga inkomster, medan i medelklassen hushållen med stora utgifter för kläder ofta nog hade jämförelsevis små inkomster. De allra högsta utgiftsprocenterna synas bero på mera tillfälliga orsaker, såsom större inköp av dyrbarare gångkläder. Det ser ut, som om en stegring av utgiftsprocenten skulle sammanhänga med familjens storlek, så att procentalen äro låga i de små familjerna och höga i de stora. Dock var ökningen i familjens storlek ej på långt när lika stark som utgifternas stegring, så att utgiften per konsumtionsenhet steg. Bland arbetar- och lägre tjänstemannahushållen med en utgiftsprocent för kläder av exempelvis 4—6 uppgingo utgifterna per konsumtionsenhet till 56·6 kr. mot i gruppen 12—14 % 150·1 kr.; för motsvarande medelklassgrupper voro talen resp. 174·2 kr. och 296·0 kr. Inom familjer med hög utgiftsprocent för kläder var sålunda beklädnadsstandarden hög, trots att barnantalet oftast var stort; förhållandet var alltså rätt olika mot vad förut konstaterats för livsmedelsposten (jfr sid. 43). Framhållas må vidare, att inom familjer med samma utgiftsprocent för kläder inkomsterna alltid voro högre för tjänstemännen än för arbetarna liksom även

beklädnadsstandarden. Slutligen kan tilläggas, att inom familjer med vuxna barn i förvärvsåldern det var ganska vanligt, särskilt inom arbetarklassen, att barnen höllo sig själva med kläder. Deras utgifter för kläder kommo följaktligen ej med vid hushållsbokföringen, vadan beklädnadsposten är något för låg för att gälla för hela familjen; de ha för konsekvensens skull ej heller inräknats i tabellens uppgifter angående antalet konsumtionsenheter per hushåll.

Med ledning av hushållsböckernas upplysningar har det varit möjligt att uppdelat utgifterna för kläder på en del viktigare poster. I efterföljande tabell redovisas fördelningen av utgifterna något utförligare än i övriga tabeller.

Varupost	Utgifter per normalhushåll, kr.						Utgifternas fördelning i %					
	Industriarbetare och lägre tjänstemän					Medelklass	Industriarbetare och lägre tjänstemän					Medelklass
	arbetare	tjänstemän	tillhoppa	därav i			arbetare	tjänstemän	tillhoppa	därav i		
städer				industriorter	städer	industriorter						
Gångkläder	136·9	235·6	173·6	179·2	151·5	399·0	41·4	49·1	45·0	45·1	44·8	48·2
Underkläder	45·2	59·8	50·5	53·1	40·9	102·3	13·7	12·5	13·1	13·4	12·1	12·4
Tyg och garn	76·6	83·5	79·2	77·9	83·8	133·3	23·2	17·4	20·5	19·6	24·8	16·1
Sybehör	14·5	16·8	15·5	15·8	14·2	30·4	4·4	3·5	4·0	4·0	4·2	3·7
Sömlön	13·5	21·1	16·5	17·5	11·2	53·1	4·1	4·4	4·3	4·4	3·3	6·4
Hattar, handskar m. m.	38·0	54·1	43·9	46·5	32·7	91·8	11·5	11·3	11·4	11·7	9·6	11·1
Diverse	5·6	8·6	6·6	7·3	4·0	17·1	1·7	1·8	1·7	1·8	1·2	2·1
Summa	330·3	479·5	385·8	397·3	338·3	827·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Nästan hälften av alla utgifter för kläder kommo på gångkläder. En mindre specialundersökning över förhållandena inom 175 typiska arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer har visat, att av utgifterna för gångkläder ej fullt hälften avsågo kostymer och klänningar och en tredjedel överrockar och kappor. Beträffande dessa båda poster är skillnaden mellan arbetar- och de lägre tjänstemannahushållen särskilt stor (fri uniform bland tjänstemännen). Utgifterna för tyg och särskilt garn voro anmärkningsvärt höga bland hushållen från industriorterna, vilket väl är ett tecken på mera lantliga vanor med sömnad i hemmet. Enligt nyssnämnda specialundersökning bestod posten i städerna till nära $\frac{9}{10}$ av inköp av ylle- och bomullstyg. Posten »diverse» omfattar utgifter för kappor, paraplyer, handväskor, inköp och reparationer av fickur, smycken m. m.

För skodon voro utgifterna i procent av inkomsten högst bland arbetarna (4·0 %) och lägst inom medelklassen (2·4 %). I motsats till vad fallet var med kläder sjönko procenttalen för skodon oavbrutet med en förbättring av ekonomien (tab. L). Denna post skulle alltså kunna hänföras till existensbehoven.

En fråga, som i det föregående ej berörts, är i vad mån utgifterna per konsumtionsenhet för kläder och skodon inom en viss grupp av hushåll kunna godtagas såsom ett mått på beklädnadsstandarden inom nämnda grupp. Härvid är först att beakta, att utgifterna kunna hållas nere, utan att konsumtionen undergår en lika kännbar inskränkning, därigenom att klädesplagg ärvas från äldre familjemedlemmar till yngre; i vad utsträckning detta verkligen förekommit bland de i undersökningen deltagande familjerna, framgår ej av hushållsböckerna. Vidare är det möjligt, att den amerikanska konsumtionsenhetsskalan ej är tillämplig för beklädnadsposten.

För att i någon mån belysa denna senare fråga har vid den förut omnämnda specialbearbetningen av beklädnadsposten inom 175 typiska arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer de särskilda inköpen fördelats på familjemedlemmarna. I hushållsböckerna skulle nämligen vid större inköp angivas den person, för vilken inköpet gjorts. Även beträffande flertalet smärre inköp ha hushållsböckerna lämnat så rikhaltiga upplysningar, att det blivit möjligt att fördela dem. En del inköp, t. ex. av sybehör, vilka gälla hela familjen, ha approximativt utportionerats på medlemmarna. Följande medelvärden ha erhållits:

Utgifter för kläder:	B a r n i å l d e r n					Föräldrarna
	0—3 år	4—6 år	7—10 år	11—14 år	15—17 år	
män	29·7 kr.	42·6 kr.	63·4 kr.	100·4 kr.	163·8 kr.	147·0 kr.
kvinnor	31·4 »	46·3 »	69·2 »	105·8 »	150·2 »	103·9 »
Utgifter för skodon:						
män	15·9 »	33·1 »	41·5 »	54·5 »	54·4 »	40·3 »
kvinnor	17·2 »	28·0 »	44·2 »	51·0 »	56·0 »	34·3 »
Summa utgifter för kläder och skodon:						
män	45·6 »	75·7 »	104·9 »	154·9 »	218·2 »	187·3 »
kvinnor	48·6 »	74·3 »	113·4 »	156·8 »	206·2 »	138·2 »
Enhetstal (utgifterna för en vuxen man = 1·00)						
Kläder:						
män	0·20	0·29	0·43	0·68	1·11	1·00
kvinnor	0·21	0·31	0·47	0·72	1·02	0·71
Skodon:						
män	0·39	0·82	1·03	1·35	1·35	1·00
kvinnor	0·43	0·69	1·10	1·27	1·39	0·85
S:a kläder och skodon:						
män	0·24	0·40	0·56	0·83	1·16	1·00
kvinnor	0·26	0·40	0·61	0·84	1·10	0·74

Utgifterna per person växa med stigande ålder, till dess kulmen nås för ungdomsåldrarna över 15 år. Visserligen är antalet i undersökningen ingående personer i denna ålder ringa och siffrorna därför osäkra, men det bekräftas dock

av utländska undersökningar, att utgifterna för barn över 15 år äro högre än för föräldrarna.¹ En markerad skillnad förefinnes mellan enhetstalen för kläder och för skodon. För alla barnåldrarna ligga talen för skodon mycket högre än för kläder. Utgifterna för skodon växte mycket snabbt, så att de redan för barn i skolåldern voro högre än för en vuxen man.

Jämföres slutligen förestående enhetsskala för kläder och skodon med den amerikanska enhetsskala, som använts vid denna levnadskostnadsundersökning för budgetens samtliga poster, finner man en relativt god överensstämmelse. Avvikelserna torde vara alltför små för att nämnvärt rubba de slutsatser, som i det föregående dragits av beräkningarna över beklädnadsutgifterna per konsumtionsenhet.

Uppgifterna över *skatternas* storlek avse de belopp, som faktiskt erlagts av de i undersökningen deltagande familjerna under bokföringsåret, vilka belopp ej alltid torde överensstämma med vad som borde ha betalats under samma tid. I några fall ha bokförarna tydligen ej erlagt samtliga de utskylder, som påförts dem, medan å andra sidan i hushållsräkenskaperna ibland införts restantier från föregående skatteterminer. En approximativ beräkning visar dock, att dessa båda felkällor i stort sett uppväga varandra. Den skatt, som de 1 192 arbetar- och lägre tjänstemannahushållen i medeltal borde ha betalat, torde avvika från den i hushållsböckerna redovisade summan, 297 kr. per familj, med högst c:a 20 kr. Nämnas kan, att kommunalskattesatsen (inklusive municipalskatt) för dessa familjer uppgick till 7·49 kr. per inkomsthundra (7·57 för hushållen i städerna och 7·14 å industriorterna), vilket var något högre än genomsnittet för rikets samtliga städer, 6·90 kr., och landsbygd, 7·04 kr. Denna skillnad i kommunalskattesatsen medför, att skatteposten för de i levnadskostnadsundersökningen ingående hushållen kommer att framstå c:a 15 kr. högre än vad fallet skulle ha blivit, om skattesatsen varit den för riket i dess helhet normala.

Skatteposten, i vilken även ingå smärre avgifter för folkpensionering, uppgick bland industriarbetarna till 7·2 % av inkomsten, 8·6 % bland tjänstemännen och 12·2 % inom medelklassen. Skillnaden beror till väsentlig del på olikheter i inkomstens storlek och på skattesystemets progressivitet; skattebeloppen stego mycket hastigt såväl absolut som i förhållande till inkomsten, när den ekonomiska ställningen förbättrades. Inom en och samma välståndsgrupp voro de procentuellt taget nästan genomgående högre för tjänstemännen än för arbetarna och högre för stadshushållen än för familjerna från industriorterna.

¹ Bland de fåtaliga utländska undersökningarna av denna fråga må nämnas 1918—1919 års utredning i Förenta staterna. De därvid erhållna enhetstalen stämma rätt väl överens med de svenska för motsvarande åldersgrupper.

Ålder	Förenta staterna		Sverige	
	m.	kv.	m.	kv.
0—3 år	0·31	0·33	0·24	0·26
4—7 »	0·44	0·46	0·44	0·45
8—11 »	0·55	0·55	0·60	0·62
12—14 »	0·66	0·70	0·88	0·90
15— »	1·15	1·35	(1·16)	(1·10)
vuxna	1·00	0·89	1·00	0·74

Inventarieposten uppgick bland arbetarhushållen till 148 kr. eller 4·3 % av inkomsten, bland de lägre tjänstemännen till 208 kr. eller 4·7 % och inom medelklassen till 525 kr. eller 6·2 %. Detta konto hörde i övervägande grad till kulturbehoven, ty procenttalen stego med växande välstånd. Postens storlek rönt starkt inflytande av bostaden. Inom arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer med en bostad på ett rum och kök utgjorde inventarieutgifterna 144 kr., vid två rum och kök 192 kr. och vid tre rum och kök 226 kr. Medelklasshushållen med två rum och kök köpte inventarier för 380 kr., med tre rum och kök för 477 kr. och med fyra rum och kök för 497 kr. Denna stegring av inventarieposten vid ökat rumsantal berodde huvudsakligen på större inköp av möbler. Postens sammansättning inom olika grupper framgår av nedanstående tablå.

	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll
	arbetare	tjänstemän	tillhoppa	därav i städer industriorter		
Utgifter per normalhushåll för	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
möbler	61·0	97·0	74·6	79·9	52·5	286·8
sängkläder	15·8	16·5	16·2	15·5	18·2	27·4
linne	10·9	14·9	12·2	12·2	13·2	26·7
kökssaker, glas, porslin	24·1	30·0	26·4	26·7	24·4	69·0
järnvaror	7·6	11·2	8·9	9·6	5·9	37·9
sportartiklar	14·9	18·5	16·2	16·2	15·8	39·6
diverse	13·5	19·8	15·8	16·5	14·5	37·6
Summa	147·8	207·9	170·3	176·6	144·5	525·0

Största skillnaden mellan socialklasserna iaktogs beträffande utgifterna för möbler (innefattande även mattor, gardiner, musikinstrument m. m.) och järnvaror (verktyg, spik, kaminer, ugnar, dammsugare o. d.). Utgifterna för sportartiklar voro anmärkningsvärt höga bland hushållen å industriorterna, där de upptogo 0·51 % av inkomsten mot i städerna 0·41 % och inom medelklassen 0·47 %; vid växande välstånd visade denna post stigande siffror i förhållande till inkomsten, trots att barnantalet sjönk. Bland arbetarna och de lägre tjänstemännen avsåg större delen av utgifterna för sportartiklar inköp och reparationer av velocipeder.

Med avseende på *förenings- och försäkringsavgifter* har det befunnits lämpligt att ej blott såsom i tabell 1 i tabellbilagan redovisa beloppen, omräknade till att avse ett normalhushåll, utan även meddela de faktiskt erlagda beloppen utan någon omräkning efter familjens storlek; hithörande poster torde nämligen endast i ringa grad vara influerade av hushållets sammansättning. De i följande tabeller med tillhörande text meddelade utgifterna äro sålunda vanliga aritmetiska medeltal per familj. Det har vidare ansetts önskvärt att underkasta denna post en relativt utförlig behandling, enär man här kommit till det konto, där familjernas besparingar huvudsakligen placerats.

De sammanlagda utgifterna för föreningar och försäkringar upptogo ungefär samma andel av totalinkomsten, c:a 5 %, inom alla socialgrupper. Undersöker

Tab. Ä. Utgifter för olika förenings- och försäkringsändamål.

Utgiftspost	Utgift i medeltal per familj, kr.						Utgift i % av totalinkomsten					
	Industriarbetare och lägre tjänstemän					Medelklass	Industriarbetare och lägre tjänstemän					Medelklass
	arbetare	tjänstemän	tillhoppa	därav i			arbetare	tjänstemän	tillhoppa	därav i		
städer				industriorter	städer	industriorter						
Fack- o. yrkesföreningar	58·8	28·1	47·3	46·6	50·3	15·8	1·7	0·6	1·2	1·2	1·6	0·2
Övriga föreningar . . .	4·8	14·4	8·4	9·3	4·6	21·7	0·1	0·3	0·2	0·2	0·1	0·3
Sjuk- o. begravningskassor	38·5	25·7	33·8	33·4	34·8	20·7	1·1	0·6	0·9	0·9	1·1	0·3
Olycksfallsförsäkring . .	1·4	4·3	2·5	2·5	2·6	13·8	0·0	0·1	0·1	0·1	0·1	0·2
Liv- o. kapitalförsäkring	60·2	98·5	74·5	79·1	55·2	211·9	1·7	2·3	2·0	2·0	1·7	3·0
Pensionsavgifter	2·8	29·0	12·6	13·5	9·0	60·9	0·1	0·7	0·3	0·3	0·3	0·8
Brandförsäkring	6·2	8·2	6·9	7·1	6·3	19·2	0·2	0·2	0·2	0·2	0·2	0·3
Summa	172·7	208·2	186·0	191·5	162·8	364·0	4·9	4·8	4·9	4·9	5·1	5·1

Utgiftspost	Antal familjer, där resp. utgift förefunnits, i % av hela antalet familjer inom de olika grupperna						Utgift (kr.) i medeltal för de familjer, där resp. utgiftspost förefunnits					
	Industriarbetare och lägre tjänstemän					Medelklass	Industriarbetare och lägre tjänstemän					Medelklass
	arbetare	tjänstemän	tillhoppa	därav i			arbetare	tjänstemän	tillhoppa	därav i		
städer				industriorter	städer	industriorter						
Fack- o. yrkesföreningar	80·5	59·1	72·5	70·7	80·0	63·0	73·0	47·6	65·3	65·9	62·9	25·0
Övriga föreningar . . .	45·8	69·9	54·8	54·7	55·2	76·9	10·5	20·6	15·3	17·0	8·3	28·2
Sjuk- o. begravningskassor	86·5	71·2	80·8	79·7	85·2	48·6	44·6	36·0	41·8	42·0	40·9	42·7
Olycksfallsförsäkring . .	13·9	38·4	23·1	23·2	22·6	36·5	10·1	11·3	10·8	10·7	11·5	37·7
Liv- o. kapitalförsäkring	76·6	87·9	80·8	81·4	78·3	93·8	78·6	112·1	92·2	97·2	70·6	226·0
Pensionsavgifter	5·4	22·5	11·7	11·6	12·2	32·7	53·0	129·2	107·5	115·8	74·0	186·3
Brandförsäkring	71·1	74·2	72·2	74·2	63·9	80·8	8·7	11·1	9·6	9·6	9·9	23·8

man posten mera ingående, finner man dock flera karakteristiska olikheter. Med avseende på familjerna från städer och industriorter äro skiljaktigheterna i avgifternas storlek av mindre intresse. Föreningsavgifterna spelade den avgjort största rollen bland arbetarna, 1·8 %, och den minsta inom medelklassen, 0·5 %; följaktligen var förhållandet beträffande försäkringsavgifterna det motsatta. Gränsen mellan dessa båda slag av avgifter är emellertid svävande; fackföreningarna tjänstgöra ofta som arbetslöshetskassor, någon gång som sjukkassor o. s. v.

Tab. Ö. Familjernas fördelning efter förenings- och försäkringsavgifternas storlek.

	Antal familjer med nedanstående utgiftsbelopp								
	0 kr.	1-4 kr.	5-9 kr.	10-24 kr.	25-49 kr.	50-74 kr.	75-99 kr.	100-199 kr.	200 kr. o. där- över
<i>Industriarbetare (747 familjer)</i>									
Fack- och yrkesföreningar	146	19	12	24	117	165	141	116	7
Övriga föreningar	405	145	88	75	21	11	—	2	—
Sjuk- och begravningskassor	101	10	27	114	276	142	47	30	—
Olycksfallsförsäkring	643	40	26	32	5	1	—	—	—
Liv- och kapitalförsäkring	175	—	6	53	145	119	100	128	21
Pensionsavgifter	707	—	12	2	9	5	4	8	—
Brandförsäkring	216	195	201	119	15	1	—	—	—
<i>Lägre tjänstemän (445 familjer)</i>									
Fack- och yrkesföreningar	182	12	11	31	77	100	28	4	—
Övriga föreningar	134	66	68	92	55	17	8	5	—
Sjuk- och begravningskassor	128	9	15	96	128	50	18	1	—
Olycksfallsförsäkring	274	35	65	59	10	1	—	1	—
Liv- och kapitalförsäkring	54	—	4	19	64	70	61	126	47
Pensionsavgifter	345	—	10	4	11	12	4	39	20
Brandförsäkring	115	97	125	89	17	2	—	—	—
<i>Medelklass (208 familjer)</i>									
Fack- och yrkesföreningar	77	7	18	66	29	5	2	3	1
Övriga föreningar	48	26	35	44	24	21	5	3	2
Sjuk- och begravningskassor	107	—	5	35	33	12	10	6	—
Olycksfallsförsäkring	132	9	6	20	23	7	6	4	1
Liv- och kapitalförsäkring	13	—	—	6	12	14	18	59	86
Pensionsavgifter	140	—	1	8	5	4	3	18	29
Brandförsäkring	40	15	29	74	35	11	2	2	—

Föreningsavgifternas stora betydelse inom arbetarklassen kan helt tillskrivas kontingenterna till fack- och yrkesföreningar. Dylika avgifter förekommo i $\frac{4}{5}$ av alla arbetarfamiljer, för vilka genomsnittsbeloppet uppgick till 73 kr. Nämnas kan, att inom de till landsorganisationen anslutna fackförbunden (exklusive järnvägsmannaförbundet och några mindre förbund, vilka ej finnas representerade i levnadskostnadsundersökningen) uppgingo ordinarie kontingenter och extra uttaxeringar till i genomsnitt 67 kr. under år 1923; inom 3 förbund (år 1922 5 förbund) överskredo kontingenterna 100 kr. per år. I några fall förekommo i hushållsböckerna mycket höga belopp, vilka tydligen bero på tillfälliga uttaxeringar inom enstaka fackföreningar. Avgifterna voro däremot i regel små i de förbund, som icke voro anslutna till landsorganisationen.

De familjer, som ej redovisat några utgifter alls, tillhörde sällan de egentliga industriarbetarna, utan kunde oftast hänföras till hantverksyrkena, eller också hade familjeföreståndaren en jämförelsevis självständig ställning (ex. skomakare och skraddare med delvis egen rörelse, maskinister vid skolor och ämbetsverk).

Bland de lägre tjänstemännen förekommo avgifter till fack- och yrkesföreningar i drygt hälften av alla familjer. Genomsnittsbeloppet för dessa utgjorde 48 kr. Enligt särskilt inhämtade upplysningar uttaxerade under år 1923 järnvägsmannaförbundet 35 kr. (år 1922 55 kr.), lokomotivmannaförbundet 30 kr. (år 1922 50 à 60 kr.), postmannaförbundet 13 à 24 kr. om året samt telegraf- och telefonmannaförbundet omkring 80 kr. (år 1922 c:a 150 kr.).

Inom medelklassen redovisades egentliga fackföreningsavgifter endast i några få fall (en faktor, en ombudsman i en fackförening, några järnvägstjänstemän o. s. v.) men däremot ofta smärre avgifter till andra kårsammanslutningar för tillvaratagande av vederbörandes yrkesintressen. Medelbeloppet för samtliga avgifter uppgick till 25 kr. per år.

Avgifter till andra föreningar än fackföreningar (exempelvis till nykterhets-, välgörenhets-, idrotts-, politiska, vetenskapliga m. fl. föreningar) förekommo inom arbetarklassen i ej fullt hälften, bland de lägre tjänstemännen i $\frac{2}{3}$ och inom medelklassen i $\frac{3}{4}$ av alla familjer. Bland arbetarna inskränkte sig denna post i regel till endast några få kronor om året, varemot inom medelklassen beloppen voro mycket växlande och i genomsnitt högre än utgifterna för fack- och yrkesföreningar.

Välståndets inflytande på föreningsavgifterna framgår närmare av nedanstående tabell. Vid en förbättring av välståndet stego inom arbetarklassen fackföreningsavgifterna ganska starkt. Detta synes ha berott på att avgifterna inom en del högt avlönade yrkesgrupper (typografer, målare) voro jämförelsevis stora. Bland de lägre tjänstemännen och medelklassen sjönko avgifterna med växande välstånd. Utgifterna för övriga föreningar stego inom alla samhällsklasser med en förbättring i välståndet.

Socialgrupp	Industriarbetare			Lägre tjänstemän			Medelklass		
	intill 1 100	1 100- 1 650	1 650 o. där- över	intill 1 100	1 100- 1 650	1 650 o. där- över	1 100- 2 200	2 200- 3 300	3 300 o. där- över
Inkomst per konsumtionsenhet, kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Utgifter för									
fack- och yrkesföreningar . .	53·9	62·1	75·6	32·0	30·3	20·6	18·2	14·4	15·5
övriga föreningar	4·2	4·5	9·1	9·5	14·0	19·6	17·0	22·2	26·1
sjuk- och begravningskassor .	38·2	39·9	36·1	22·3	27·9	24·7	33·3	19·3	9·3
olycksfallsförsäkring	1·5	1·2	1·4	3·1	4·2	5·8	11·4	16·1	12·4
liv- och kapitalförsäkring . .	49·7	70·5	85·9	79·8	104·6	104·5	154·8	202·9	291·0
brandförsäkring	5·5	7·0	7·1	6·0	8·9	9·0	11·6	19·4	27·3
pensionsavgifter	3·0	2·2	4·3	23·1	22·3	46·9	31·9	80·1	59·6
Summa	156·0	187·4	219·5	175·8	212·2	231·1	278·2	374·4	441·2

Avgifterna till sjuk- och begravningskassor voro såväl absolut som relativt taget störst inom arbetarklassen, där de uppgingo till 1.1 % av inkomsten mot 0.6 % bland tjänstemännen och blott 0.3 % inom medelklassen. Det var nästan dubbelt så vanligt bland arbetarfamiljerna som bland medelklasshus-hållen, att man var medlem i sjuk- och begravningskassa. Avgifterna voro inom alla samhällsklasser rätt varierande; i de fall, då i en familj både mannen och hustrun voro sjukförsäkrade, ha avgiftsbeloppen hopslagits. Denna omständighet torde vara den huvudsakliga anledningen till att genomsnittsbeloppen äro så höga. Enligt socialstyrelsens redogörelse för registrerade sjukkassors verksamhet uppgingo medlemmarnas avgifter till i medeltal 19.55 kr. under år 1923. Vid stigande välstånd sjönko utgifterna bland de i levnadskostnadsundersökningen ingående medelklassfamiljerna, medan i de andra samhällsklasserna tendensen var svävande.

Utgifter för egen olycksfallsförsäkring förekommo endast i undantagsfall inom arbetarklassen, och beloppen voro små, 10 kr. om året. Bland de lägre tjänstemännen voro avgifterna föga större, men här liksom inom medelklassen förefanns denna post mera ofta eller närmare bestämt i drygt en tredjedel av alla familjer. Beloppen voro inom några medelklassfamiljer ganska betydande.

Viktigast av alla försäkringsavgifter voro premierna för liv- och kapitalförsäkring, vilka inom arbetarklassen upptogo 1.7 % av inkomsten, bland tjänstemännen 2.3 % och inom medelklassen 3.0 %. En eller någon gång flera försäkringar funnos i 76.6 % av alla arbetarfamiljer med en genomsnittsutgift av 79 kr. per familj. Bland de lägre tjänstemännen och inom medelklassen voro försäkringarna än vanligare; i 87.9 % resp. 93.8 % av samtliga familjer fanns åtminstone en livförsäkring, för vilken erlades i medeltal 112 kr. resp. 226 kr. om året. Det framgår av tab. Ö å sid. 73, att i några familjer premiebeloppen voro mycket små, t. o. m. under 25 kr. om året; i en del av dessa fall rörde det sig om försäkringar, som nytecknats under året. Å andra sidan visar tabellen, att även bland arbetarna funnos familjer, som erlade över 200 kr. om året i livförsäkringspremier. Inom alla samhällsklasser stego utgifterna för livförsäkring vid en förbättring av ekonomin.

Då det visat sig, att de i undersökningen deltagande familjernas sparmedel huvudsakligen placerats i livförsäkringar, torde några uppgifter om premiebeloppens förhållande till inkomsterna vara av intresse. I tab. AA ha familjerna grupperats efter det procenttal, som angiver utgifternas för liv- och kapitalförsäkring andel av totalinkomsten i resp. familjer.

Sambandet mellan storleken av detta procenttal och inkomsten synes vara ganska lösligt. Inkomsterna visa ej i någon av de tre samhällsgrupperna en enhetlig tendens, när familjerna ordnats efter stigande försäkringspremier; de mera fylligt representerade procentgrupperna bland arbetarna och de lägre tjänstemännen företedde likväl sjunkande inkomstsiffror. Gemensamt för alla socialgrupper var vidare, att inkomsterna i de familjer, som ej redovisade några utgifter alls för försäkringar, voro relativt låga. Med avseende på familjernas storlek kunde ej heller någon enhetlig tendens iakttagas, när procenttalet för

Tab. AA. Sambandet mellan utgifterna för liv- och kapitalförsäkring samt inkomstens och familjens storlek.

Utgifter för liv- och kapitalförsäkring i % av totalinkomsten	Industriarbetare och lägre tjänstemän								Medelklass			
	Antal familjer	Utgifter för liv- o. kap.-försäkr. per familj	Inkomst per familj			Antal konsumtionsenheter per familj			Antal familjer	Utgifter för liv- o. kap.-försäkr. per familj	Inkomst per familj	Antal kons.-enheter per familj
			arb- tare	tjän- ste- män	till- hopa	arb- tare	tjän- ste- män	till- hopa				
0 %	229	—	3 473·8	4 252·3	3 657·4	3·55	3·27	3·49	13	—	7 368·9	3·12
0—1 »	161	26·8	3 776·1	4 623·5	4 128·8	3·51	3·66	3·57	27	46·2	7 830·6	2·85
1—2 »	291	56·1	3 634·9	4 547·0	3 960·9	3·80	3·19	3·26	54	113·1	7 656·0	2·89
2—3 »	247	94·1	3 537·8	4 317·7	3 850·4	3·20	3·18	3·20	36	189·9	7 841·9	2·61
3—4 »	131	127·8	3 405·7	4 276·8	3 724·9	2·99	3·13	3·04	26	268·2	7 672·3	2·83
4—5 »	68	178·9	3 339·0	4 707·2	4 043·3	3·10	3·29	3·20	24	329·9	7 492·2	2·68
5—6 »	28	195·4	3 304·4	3 940·8	3 645·3	2·92	3·33	3·14	10	349·9	6 452·7	2·94
6 % o. däröver . .	37	284·2	3 396·6	4 333·1	3 978·8	2·73	3·25	3·05	18	638·2	7 850·7	2·86
Summa	1 192	74·5	3 546·9	4 423·7	3 874·3	3·30	3·28	3·30	208	211·9	7 635·0	2·82

försäkringar växte, men även här sjönk antalet konsumtionsenheter i de procentgrupper, där materialet var mera rikhaltigt. De familjer, som ej hade några försäkringar, voro i allmänhet relativt stora.

Förhållandet mellan inkomsten, familjens storlek och premiebeloppet torde vara rätt komplicerat. Å ena sidan är det givet, att möjligheten att göra besparingar, vare sig genom försäkringar eller på annat sätt, växer när inkomsten ökas eller familjens storlek avtager, medan å andra sidan tvånget att sörja för framtiden är störst i de ekonomiskt svagare, barnrika familjerna. Det är först, när de båda faktorerna inkomst och familjestorlek kombineras på så sätt, att man grupperar familjerna efter inkomsten per konsumtionsenhet, som man erhåller en mera klar tendens. Det visar sig då, att procenttalen för livförsäkring nästan oavbrutet stiga, när välståndet ökas; inom en och samma välståndsgrupp voro procentsiffrorna för tjänstemannafamiljerna alltid något högre än för arbetarna. Tilläggas kan, att procentsiffrorna röna inflytande därav, att premiebeloppen oftast kvarstå oförändrade år för år och ej rätta sig efter inkomsternas fluktuationer. De mycket höga procenttalen för en del hushåll kunna sålunda sammanhänga därmed, att försäkringarna tagits vid en tidpunkt, då familjens ekonomiska ställning varit väsentligt bättre än vid tiden för levnads-kostnadsundersökningen. Socialstyrelsens undersökningar över levnadssättet under krisåren visa, att man i de mindre bemedlade klasserna sökt att även under svåra år ordentligt fullgöra premiebetalningarna.¹

¹ Jfr styrelsens publikation i serien Sveriges officiella statistik »Livsmedelsförbrukningen inom mindre bemedlade hushåll under krisåren 1914—1918», sid. 69 ff.

Utgifter för brandförsäkring (inklusive inbrottsförsäkring) funnos i omkring $\frac{3}{4}$ av alla familjer. Beloppen ökades med en förbättring i familjernas ekonomiska ställning.

De i tabellerna upptagna pensionsavgifterna, under vilken rubrik även förts avgifter till understödsföreningar, utvisa ej familjernas hela kostnad för pensionering, enär däri oftast ej ingå dels utgifter för folkpensionering, vilka nästan undantagslöst inräknats i skattebeloppen, dels sådana pensionsavgifter, som frändragits lönen, innan denna utbetalas till befattningshavaren. Av båda dessa skäl äro uppgifterna ofullständigast för de lägre tjänstemännen och för medelklassfamiljerna.

Utgifterna för barnens undervisning utgjordes av skolböcker, material och skolavgifter. Sammanlagt uppgingo kostnaderna per normalhushåll till 19 kr. eller 0.6 % av inkomsten bland arbetarna, 51 kr. eller 1.2 % bland de lägre tjänstemännen och 130 kr. eller 1.5 % inom medelklassen. Skillnaden mellan städer och industriorter var betydande; posten uppgick till 35 kr. resp. 13 kr. Storleken av hithörande utgifter beror givetvis i främsta rummet på familjens sammansättning; detta är förklaringen till att beloppen i de högre välståndsgrupperna äro så små, ty, såsom förut anmärkts, omfatta dessa grupper huvudsakligen barnlösa familjer eller familjer med små barn. Genom att sammanställa totalutgifterna för barnens undervisning med antalet hemmavarande barn över sju år, varvid dock ej medräknats de vuxna barn, som hunnit skaffa sig ett så pass avlönat yrke, att de själva kunna till väsentlig del bestrida sina egna utgifter, erhåller man ett uttryck för en familjs genomsnittskostnad för undervisning av ett barn under dess uppväxttid. Resultaten, 14 kr. per år och barn inom arbetarklassen, 38 kr. bland de lägre tjänstemännen och 149 kr. inom medelklassen, måste betraktas såsom ganska approximativa. Å ena sidan ha medräknats sådana barn, som efter slutad skolgång ej åtnjuta någon fortsatt utbildning, men ej fått ett mera krävande arbete, medan å den andra sidan vid totalkostnadernas fördelning hänsyn icke kunnat tagas till sådana barn, som studera på annan ort och följaktligen ej medtagits bland de hemmavarande. Antager man, att bland arbetarna och de lägre tjänstemännen de i hushållsböckerna redovisade utgifterna på detta konto helt och hållet gälla barn i åldern 7—14 år, erhåller man en genomsnittskostnad per år och barn i denna ålder av resp. 17 kr. och 47 kr.; dessa sista siffror torde snarast representera maximikostnaderna inom nämnda samhällsklasser för barnens undervisning. Det bör slutligen betonas, att samtliga belopp kunna influeras av olikheter i barnens åldersfördelning i skilda samhällsgrupper samt att kostnaden per barn räknat stiger starkt med växande välstånd.

Med ledning av hushållsböckernas uppgifter har en ungefärlig uppdelning av denna post företagits på skolavgifter samt skolböcker och material. Av de ovan redovisade kostnaderna per normalhushåll kommo bland arbetarna 7 kr. på avgifter och 12 kr. på böcker och material, bland tjänstemännen resp. 31 kr. och 20 kr. samt inom medelklassen resp. 103 kr. och 27 kr. Det är sålunda framför allt skolavgifterna, som ökas vid stigande kulturell nivå.

Under rubriken *tidningar* ha hänförts ej blott dagliga tidningar utan även

veckotidningar, »magasin» och journaler med övervägande förströelseläsning, varemot tidskrifter med innehåll av mera bestående värde sammanförts med böcker. Utgifterna för tidningar uppgingo per år och normalhushåll till 38 kr. eller 1·1 % av inkomsten bland arbetarna, 41 kr. eller 0·9 % bland tjänstemännen och 71 kr. eller 0·8 % inom medelklassen. Procenttalet var detsamma (1·0) för hushållen från städerna som från industriorterna. Variationerna i procentsiffrorna vid stigande välstånd voro synnerligen små och utvisade ej någon regelbunden tendens; däremot var procenttalet inom en och samma välståndsgrupp i regel högre för arbetarna än för tjänstemännen. Det lägsta procenttalet, 0·7, iaktogs för medelklassfamiljerna i den högsta välståndsgruppen.

Upplysningar i hushållsböckerna giva vid handen, att orsaken till att beloppen ibland kunna nå betydande storlek är att söka i inköp av veckotidningar. En specialundersökning, omfattande de 140 arbetar- och lägre tjänstemannahushållen i Stockholm, över tidningar och böcker gav bl. a. till resultat, att i 16 familjer översteg tidningskontot 80 kr. om året.¹ I dessa familjer bestod man sig oftast med två, någon gång tre veckotidningar i veckan. Inom flertalet av de 140 hushållen köpte man regelbundet åtminstone en veckotidning; exempel funnos, där man avstod från den dagliga tidningen för att ej behöva gå miste om veckans journal.

Till böcker ha, såsom ovan nämnts, förts tidskrifter för fackliga, politiska och vetenskapliga ämnen ävensom avgifter för föreläsningar och utbildningskurser men däremot ej barnens skolböcker. De sammanlagda utgifterna uppgingo per normalhushåll till 10 kr. eller 0·3 % av inkomsten för arbetarna, 19 kr. eller 0·4 % bland tjänstemännen och 118 kr. eller 1·4 % inom medelklassen. Procentuellt taget var posten lika stor (0·3 %) i städerna som å industriorterna. Denna post, som i eminent grad hör till kulturbudgeten, visade en ganska regelbunden stegring, såväl absolut som relativt, vid växande välstånd. Inom en och samma välståndsgrupp var procenttalet oftast högre för tjänstemännen än för arbetarna och högst för medelklasshushållen. Den allra högsta procentsiffran (1·8) iaktogs för den högsta välståndsgruppen inom medelklassen. Nämnas kan, att bland de 15 familjer inom denna grupp, där mannen avlagt akademisk examen, uppgingo utgifterna för böcker till 2·3 % av inkomsten; utgifterna för tidningar inom dessa familjer stannade vid 0·8 %. Vid stigande välstånd eller vid höjd kulturell standard uttränger alltså boken tidningen från främsta platsen såsom bildningsmedel.

Av den nyssnämnda specialundersökningen över inköp av böcker och tidningar bland de 140 deltagande arbetar- och lägre tjänstemannafamiljerna i Stockholm framgick, att 29 familjer eller ungefär en femtedel av hela antalet ej redovisade några utgifter alls för böcker. Inom 47 familjer understego utgifterna 5 kr. för hela året och inskränkte sig till inköp av en almanacka, kalender, kokbok, deklarationsbok o. d. Genomsnittsutgifterna för böcker bland samtliga 140 hushåll uppgingo till 19 kr. Till minst 60 kr. steg denna post

¹ De högsta utgiftssummorna för tidningar redovisades i Stockholm av en chaufför (132 kr.), en typograf (125 kr.), en poliskonstapel (120 kr.) och en byggnadssnickare (118 kr.).

inom 7 hushåll.¹ Bildningsintresset syntes att döma av dessa utgifter koncentrerat till några få familjer. Det var långt ifrån regel, att utgifterna för tidningar och böcker följdes åt. Den mest frapperande disproportionen utvisade räknenskaperna för en metallarbetare, som köpt för 103 kr. tidningar men blott för 65 öre böcker (en almanacka). I detta sammanhang torde dock bära erinras om den stora roll, som å många orter folkbiblioteken spela för tillfredsställandet av läslusten inom folkets bredare lager, vilket icke kommer till synes i hushållsböckerna. Tilläggas kan, att inom flertalet familjer ej förekommo några utgifter för föreläsningar och kurser.

Posten *skrivmaterial*, *porto* och *telefon* upptog sammanlagt 18 kr. eller 0·5 % bland arbetarna, 29 kr. eller 0·7 % bland tjänstemännen och 112 kr. eller 1·3 % inom medelklassen. Postens sammansättning framgår närmare av följande tablå.

Utgifter för	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll
	arbetare	tjänstemän	tillhopa	därav i städer industriorter		
skrivmaterial	4·6	5·9	5·0	5·3	4·3	15·5
porto	5·6	7·6	6·6	6·6	6·3	21·5
telefonabonnemang	5·0	11·9	7·6	8·6	3·3	68·6
telegram, enstaka telefonsamtal	2·3	4·0	2·6	2·9	2·3	6·6
Summa	17·5	29·4	21·8	23·4	16·2	112·2

Med växande välstånd stego utgifterna såväl absolut som relativt; särskilt gällde detta ifråga om avgifterna för telefonabonnemang.

Utgifterna för *tvätt* och *renhållning* utom hemmet uppingo till mycket små belopp, vilka dock stego rätt väsentligt med en förbättring i familjernas ekonomi.

Till *rengöringsmedel* ha förts tekniska preparat av olika slag samt borstar. Kostnaderna belöpte sig till 40 kr. eller 1·2 % bland arbetarna, 48 kr. eller 1·1 % bland tjänstemännen och 90 kr. eller 1·1 % inom medelklassen; utgifterna ökades i nästan precis samma tempo som välståndet. Ett försök har i tabellerna gjorts att uppdelna denna post, allt eftersom inköpen avsett personlig hygien eller använts till att hålla hemmet rent och snyggt. Någon markerad skillnad mellan olika samhälls- och välståndsgrupper med avseende på postens sammansättning framträdde ej härvid.

Vid beräkning av utgifterna för *sjukvård* har, såsom förut framhållits, hänsyn tagits till förekomsten av fri läkarvård, medicin och sjukhusvård, vare sig denna förmån begagnats under bokföringsåret eller ej. Antalet familjer med dylika förmåner liksom värdet av dessa framgår av tabellen å sid. 36. Det sammanlagda beloppet av kontanta utgifter och beräknade förmåner uppgick till 52 kr. eller 1·5 % av inkomsten bland arbetarna, 73 kr. eller 1·7 % bland de lägre tjänstemännen och 158 kr. eller 1·9 % inom medelklassen, därav kontanta utgifter resp. 41 kr., 54 kr. och 144 kr. Med stigande välstånd växte utgifterna

¹ De högsta utgiftsbeloppen i Stockholm redovisades av en möbelsnickare (185 kr.), en skräddare (178 kr.), en brandsoldat (139 kr.) och en spårvägskontrollör (83 kr.).

i allmänhet både absolut och i förhållande till inkomsten. Omkring tre femtedelar av utgifterna kommo på arvoden till läkare, tandläkare och barnmorskor, drygt en femtedel på medicin samt resten på sjukvård, förbandsartiklar o. d.

Till *hälsovård* ha räknats utlägg för rakning, klippning och bad, vilka utgifter sammanlagt belöpte sig till 12 kr. eller 0·3 % bland arbetarna, 16 kr. eller 0·4 % bland tjänstemännen och 37 kr. eller 0·4 % inom medelklassen. Posten föredde en stigande tendens, när välståndet ökades. Något mer än hälften av dessa utgifter avsågo rakning och klippning. Fria bad förekommo någon gång inom alla socialgrupperna.

Posten *arbetshjälp i hemmet* omfattar endast kontant utbetald lön men ej värdet av fritt vivre, i den mån detta förekommit. Beloppet uppgick till 11 kr. eller 0·3 % bland arbetarna, 23 kr. eller 0·5 % bland tjänstemännen och 276 kr. eller 3·3 % inom medelklassen. Välståndets inflytande på utgifternas storlek var synnerligen utpräglat, i det att både de absoluta och relativa siffrorna visade en stark stegring, när inkomsten ökades. Samtidigt ägde en förskjutning rum i postens sammansättning; medan i de fattigaste hushållen utgifterna för tillfällig hjälp regelbundet voro större än för fast anställda tjänare, var förhållandet det motsatta bland de mera välbärgade familjerna och särskilt inom medelklassen. I flertalet av de familjer, som tillhörde den högsta välståndsgruppen, fanns en tjänare, någon gång två, trots att familjerna voro jämförelsevis små.

Enligt instruktionen för bokförarna skulle under rubriken *gåvor* ej föras gåvor till familjemedlemmarna själva, exempelvis julklappar, utan borde utgifterna härför fördelas på de olika posterna. Under denna rubrik kvarstå dock »fickpengar» till barnen samt alla gåvor till andra än familjemedlemmar, däribland även kollekt, bidrag till välgörenhetsinrättningar o. d. Sammanlagt utgjorde gåvorna 54 kr. eller 1·6 % bland arbetarna, 80 kr. eller 1·8 % bland tjänstemännen och 235 kr. eller 2·8 % inom medelklassen. Beloppen stego hastigt med växande välstånd. Den avgjort största anparten utgjordes av tillfälliga gåvor till andra än familjemedlemmar; endast en relativt ringa del torde ha varit periodiskt understöd i sammanhang med försörjningsplikt.

Till *nöjen och förströelser* ha förts endast biljettkostnader men ej utlägg för förtäring utom hemmet vid besök å konditorier, kaféer och restauranger eller inköp av leksaker. Utgifterna uppgingo till 21 kr. eller 0·6 % bland arbetarna, 29 kr. eller 0·7 % bland tjänstemännen och 93 kr. eller 1·1 % inom medelklassen. Beloppen stego absolut och oftast även relativt taget med en förbättring i ekonomin.

Upplysningar i hushållsböckerna visa, att bland arbetar- och de lägre tjänstemannahushållen avse hälften av utgifterna för nöjen besök på biografer, c:a 12 % teater, 4 % konserter, 7 % sporttävlingar och resten, 27 %, basarer, »fester», folkparker, utställningar m. m.

De i tabellen redovisade beloppen för *resor* innefatta ej blott kontanta utgifter utan även värdet av de fria resor, som bl. a. befattningshavare vid järnvägarna i regel åtnjuta (jfr sid. 37). Förutom biljettkostnader ha utgifterna

för transport av effekter, för rum och drickspengar inräknats i denna post, men däremot ej resekostnader i samband med semester, vilka kostnader förts till semesterkontot. Tillsammans utgjorde resekostnaderna 62 kr. eller 1·7 % bland arbetarna, 99 kr. eller 2·2 % bland tjänstemännen och 181 kr. eller likaledes 2·2 % inom medelklassen, därav resp. 58 kr., 73 kr. och 152 kr. i kontanta utgifter. I hushållsböckerna har posten uppdelats i dels arbets-, torg- och skolresor, omfattande mer eller mindre regelbundna resor, dels andra resor av mera tillfällig natur. Såsom nedanstående siffror visa, var i detta avseende skillnaden mellan stads- och industriortshushållen mycket stor.

Utgifter i kr. för	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll
	arbetare	tjänstemän	tillhopa	därav i		
				städer	industriorter	
arbets-, skol- o. torgresor . . .	15·5	17·8	16·5	19·5	3·3	39·3
andra resor	46·2	80·9	59·1	62·4	45·5	141·2
Summa	61·7	98·7	75·6	81·9	48·8	180·5

Fördelas resekostnaderna efter det använda kommunikationsmedlet, finner man, att bland arbetar- och tjänstemannafamiljerna i städerna omkring 55 % av hela posten avsågo järnvägsresor, c:a 30 % spårvägsresor och endast c:a 5 % resp. buss-, bil- och båtresor. På industriorterna saknades givetvis alla utgifter för spårvägsresor; där gingo kostnaderna för järnvägsresor till omkring $\frac{2}{4}$ av hela resekontot.

Posten *ränta å lån* (exklusive egnahemslån) spelade inom arbetarklassen en försvinnande liten roll och var även bland de lägre tjänstemannafamiljerna av ringa betydelse, nämligen resp. 4 kr. och 15 kr. per normalhushåll (resp. 4 kr. och 14 kr. i medeltal per familj utan reducering till normalhushåll). Inom medelklassen uppgingo räntorna till 94 kr. per normalhushåll (motsvarande 80 kr. per familj) eller 1·1 % av inkomsten och bland de förut omnämnda 15 familjerna, där hushållsföreståndaren avlagt akademisk examen, till 199 kr. per normalhushåll (139 kr. per familj) eller 1·4 %. Utgifterna stego i allmänhet med växande välstånd. Alla dessa belopp äro troligen något för låga, enär i en del fall bokförarna ej särskilt räntorna från den egentliga amorteringen, utan uppfört alltsammans såsom »återbetalning av lån» (se sid. 25).

»Övriga utgifter» fördela sig på följande sätt.

Utgifter (i kr.) för	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll
	arbetare	tjänstemän	tillhopa	därav i		
				städer	industriorter	
Lottsedlar	14·9	17·2	15·8	17·1	10·6	25·4
Blommor	7·9	11·9	9·6	10·9	3·3	31·0
Leksaker	3·6	5·9	4·6	5·3	2·3	13·9
Fotografering	3·3	4·6	3·6	4·0	2·6	16·5
Frakt	1·3	1·3	1·3	1·3	1·7	10·9
Flyttning	0·7	2·0	1·0	1·3	0·0	8·9
Kolonistuga	3·0	8·3	5·0	6·3	—	22·1
Semester	.	.	.	.	.	169·0
Diverse	7·9	11·2	8·9	10·2	3·6	44·2
Ej specificerat	1·0	1·3	1·0	1·0	1·3	2·3

Uppgifterna för lottsedlar avse både penning- och varulotterier men ej inköp av premieobligationer, vilket senare ansetts vara en kapitalplacering (jfr tabellen sid. 25). I förestående tabell redovisade utgiftsbelopp kunna alltså ej jämföras med förut meddelade uppgifter över lotterivinsternas storlek (tab. F och G).

Posten frakter är ofullständig såtillvida, att däri ej alltid ingår värdet av de fria frakter, som en del järnvägstjänstemän åtnjuta.

För medelklassfamiljernas vidkommande har det ansetts av intresse att särskilja kostnaderna för semester (utgifter för resa och vivre), även om uppgifterna endast kunna tillmätas approximativt värde. I medeltal för samtliga hushåll uppgingo rese- och vivreutgifterna till 169 kr. per normalhushåll. Härtill kan läggas ett belopp av 30 kr. för sommarbostad, vilket belopp har inräknats i bostadsposten (jfr sid. 63). Semesterutgifter, inklusive hyra för sommarbostad, förekommo inom 155 familjer med ett genomsnittsbelopp för dessa av 273 kr. per normalhushåll, varav 43 kr. för sommarbostaden. Inom ett tiotal familjer gingo kostnaderna ej ens upp till 50 kr., beroende på att man erhållit gratis inackordering hos släktingar, medan i ett ungefärligen lika stort antal hushåll kostnaderna överstego 500 kr. Av de 48 familjerna med sommarbostad redovisade 21 ej några andra särskilda semesterutgifter än hyran för sommarbostaden. I de fall, där man företagit egentliga semesterresor, hade dessa ofta gällt den år 1923 anordnade utställningen i Göteborg, någon gång utlandet.

Flertalet av de poster, som ingå under rubriken »övriga utgifter», stego både absolut och relativt med växande välstånd.

Söker man att *sammanfatta* vad här framhållits rörande de olika utgiftsposterna inom var och en av de fem grupperna, industriarbetare, lägre tjänstemän, hushåll i städer och å industriorter samt medelklassen, torde man komma till det allmänna resultatet, att utgiftsbudgetens sammansättning är i ganska hög grad olikartad, åtminstone i jämförelse med vad förut påvisats beträffande inkomsternas fördelning på olika inkomstarter.

Vad som i första hand torde kunna sägas karakterisera en budget, är storleken av livsmedelsposten i förhållande till totalinkomsten, alltså »livsmedelsprocenten». De flesta av de andra större posterna, bostad, bränsle och lyse, beklädnad samt förenings- och försäkringsavgifter, upptaga i allmänhet mera likformiga andelar av inkomsten. Vad som kan frigöras från livsmedelsbudgeten och från nyssnämnda mera konstanta utgiftsposter plägar kallas för den »fria inkomsten»; denna går till tillfredsställande av en mängd smärre behov, som i flertalet fall tillhöra kulturbehoven. Kulturbudgeten blir följaktligen livsmedelsbudgetens komplement, och livsmedelsprocenten torde därför kunna anses vara det mest kortfattade och rationella uttryck för levnadsstandarden som finnes.

Med utgångspunkt från i främsta rummet livsmedelsprocentens höjd inom de särskilda budgeterna finner man, att den viktigaste orsaken till olikheterna i deras sammansättning är att söka i skillnaden i välstånd. När, såsom i föreliggande fall, undersökningen omfattar endast familjer med övervägande pen-

ninghushållning, synes en ändring i välståndet i allmänhet bliva av mera framträdande verkan än olikheter i yrke och boningsort (stad eller mindre ort av lantlig karaktär; från regionala förskjutningar i konsumtionen bortses tills vidare). I överensstämmelse härmed är skillnaden mellan samtliga arbetarhushåll å ena sidan och samtliga tjänstemannafamiljer å den andra, mellan samtliga hushåll i städerna och å industriorterna o. s. v. väsentligt mindre än mellan de fattigaste och de mest välbärgade arbetarhushållen eller mellan motsvarande grupper av den lägre tjänstemannaklassens, städernas och industriorternas hushåll. Likaledes är olikheten i välstånd huvudanledningen till att medelklassfamiljernas hushållning så skarpt avviker ifrån de mindre bemedlades i såväl städer som industriorter. Skall man få fram det för varje samhällsgrupp specifikt karakteristiska, måste man jämföra hushåll med samma välståndsgrad; de därvid funna skiljaktigheterna äro dock i allmänhet små.

Av en jämförelse mellan genomsnittsbudgeterna för samtliga arbetare och samtliga lägre tjänstemän framgår, att bland tjänstemännen utgifterna per normalhushåll på nästan alla punkter voro större än bland arbetarna — de viktigaste undantagen voro vissa livsmedel (exempelvis separerad mjölk, margarin, mjöl, potatis), fackförenings- och sjukförsäkringsavgifter — samt att skillnaden mellan de båda budgeterna för varje särskild post var nästan genomgående större än vad som kan förmodas ha föranletts av den omständigheten, att tjänstemannafamiljerna voro bosatta å något dyrare orter än arbetarna. Om sålunda det högre välståndet bland tjänstemännen tagit sig uttryck i en allmänt högre levnadsstandard, innebär ej detta, att höjningen i standard varit lika stark för budgetens olika poster. Tvärtom kan man finna, att standardförbättringen koncentrerar sig på vissa poster, vilket på ett summariskt sätt belyses av efterföljande tablå, där utgifterna för varje huvudpost eller grupp av poster inom arbetarklassen satts lika med 100 och utgifterna för motsvarande poster i de andra socialgrupperna omräknats i förhållande därtill.

<i>Absoluta tal</i>	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll
	arbetare	tjänstemän	tillhopa	därav i		
				städer	industriorter	
Inkomster	kr. 3 469·3	4 390·0	3 810·9	3 980·8	3 119·8	8 432·5
Utgifter för matvaror	> 1 435·9	1 550·7	1 478·4	1 518·7	1 315·0	1 856·2
bostad, bränsle, lyse, beklädnad, fören.- o. försäkringsavgifter	> 1 122·0	1 499·6	1 261·9	1 323·6	1 009·6	2 702·8
skatter	> 248·8	378·8	297·0	321·1	199·8	1 025·6
kulturella ändamål, inventarier m. m.	> 679·8	985·3	793·4	852·1	556·0	2 916·9

Indextal

(Resp. poster i industriarb.-hushållen = 100)

Inkomster	100	127	110	115	90	243
Utgifter för matvaror	100	108	103	106	92	129
bostad, bränsle, lyse, beklädnad, fören.- o. försäkringsavgifter	100	134	112	118	90	241
skatter	100	152	119	129	80	412
kulturella ändamål, inventarier m. m.	100	145	117	125	82	429

De lägre tjänstemännens inkomster förhöllo sig till arbetarnas såsom 127 till 100, vilket förhållande, med en ringa modifikation för skillnaden i dyrheten å boningsorterna för de båda socialgrupperna, uttrycker den allmänna skillnaden i standard. För enbart matvaror var relationen 108 till 100, d. v. s. tjänstemännens livsmedelsstandard låg endast obetydligt över arbetarnas. För posterna bostad, bränsle, lyse, beklädnad samt förenings- och försäkringsavgifter erhöles indextalet 134; dessa poster anslöto sig sålunda mycket nära till den allmänna standardskillnaden. Detsamma gäller även för den grupp av poster, som i sig innesluter »kulturbudgeten» i egentlig bemärkelse. Däremot visa skatterna en mycket större skillnad än inkomsten. Tjänstemännens inkomstöverskott går följaktligen i första hand till deras högre skatter och därefter till en bättre bostad och till kulturella ändamål.

Sammanställas vidare budgeterna för arbetar- och de lägre tjänstemannahushållen i städerna å ena sidan och på industriorterna å den andra, finner man, att för de förra de särskilda utgiftsposterna i absoluta tal så gott som genomgående voro större än för de senare, delvis beroende på högre prisnivå. Bland undantagen från denna regel må nämnas salt sill, oskummad mjölk, margarin, mjöl, potatis, ved och tyg. Skillnaden mellan de båda budgeternas huvudposter var jämförelsevis ringa för livsmedel, som å industriorterna upptog en större andel av budgeten än i städerna. Större olikhet rådde för bostad, skatter och kulturbudgeten. Dessa skiljaktigheter synas i allmänhet kunna tillskrivas de mera lantliga förhållandena å industriorterna, vilket framgår av en jämförelse mellan hushållsbudgeter av samma välstånd från städer och industriorter. Vad särskilt livsmedelsbudgeten beträffar, framträdde även några markanta olikheter, vilka kunde härledas från den mera omfattande naturhushållningen på industriorterna; kosten verkade å dessa senare orter även mera enformigt sammansatt.

Medelklassen slutligen uppvisade för nästan alla poster de högsta utgiftssiffrorna och, då här olikheter i prisnivån äro av underordnad betydelse, följaktligen även den högsta levnadsstandarden. Genomsnittsinkomsten förhöll sig till industriarbetarnas såsom 243 till 100.¹ Den föregående framställningen gör det dock uppenbart, att de särskilda utgiftsposterna inom de båda samhällsklasserna företedde mycket olika proportioner. Utgifterna för matvaror inom medelklassen förhöllo sig till motsvarande utgifter inom industriarbetarfamiljerna såsom 129 till 100, posterna bostad, bränsle och lyse, beklädnad samt förenings- och försäkringsavgifter såsom 241 till 100, skatter såsom 412 till 100 och slutligen kulturbudgeten m. m. såsom 429 till 100. Vid disponerandet av den merinkomst, som medelklassfamiljerna förfogade öfver, har alltså livsmedelsstandarden icke höjts i någon högre grad, utan den större inkomsten har förnämligast gått till att betala större skatt och framför allt till kulturella ändamål. Den höjning av levnadsstandarden, som framkommer, då man övergår från en typisk industriarbetares till en lägre tjänstemans levnadssätt, tog sig

¹ Om man i stället utgår från genomsnittsbudgeten för samtliga arbetar- och lägre tjänstemannahushåll, får man följande indextal för de olika posterna i medelklassbudgeten: inkomst 221, matvaror 126, bostad etc. 214, skatter 345, kulturella ändamål m. m. 368.

såsom nyss nämndes ej uttryck i någon särskilt anmärkningsvärd stegring av kulturbudgeten, utan det är först när man kommer upp till medelklassens levnadsstandard, som man finner, att höjningen är starkare för kulturutgifterna än för alla andra viktigare poster i budgeten.

Av särskilt intresse torde vara att genom en jämförelse av de arbetar- och lägre tjänstemannahushåll och de medelklasshushåll, som ha samma välståndegrad, söka få klarlagt, huruvida några speciellt för medelklassfamiljerna utmärkande drag i hushållningen finnas. Härvid visar det sig, att utgifterna för livsmedel voro genomgående låga för medelklassen. Såsom framgår av den följande redogörelsen över de förbrukade kvantiteterna av viktigare varuslag, var även kostens näringsmängd lägre inom medelklassen, vilket måhända kan tillskrivas ett mindre tungt arbete. Möjligen rådde bland dessa medelklassfamiljer en strängare sparsamhet med och ett bättre utnyttjande av de inköpta livsmedelsförråden än vad fallet var bland de i ekonomiskt avseende likställda arbetar- och lägre tjänstemannahushållen. Samtidigt var även kostens sammansättning mera omväxlande inom medelklassen. Även på några andra punkter företedde medelklasshushållen de lägsta utgiftsbeloppen, t. ex. för bränsle, fack- och yrkesföreningsavgifter samt tidningar. De genom denna inskränkning vunna besparingarna gingo dels till att hyra en bättre bostad (med avseende på luftrymden voro medelklasslägenheterna c:a 60 % större än bostäderna inom arbetar- och lägre tjänstemannahushållen med motsvarande välstånd), dels till en del smärre poster, såsom barnens undervisning, böcker, skrivmaterial, porto och telefon, arbetshjälp, nöjen, räntor och semesterutgifter.

III. Förbrukade kvantiteter av viktigare varuslag av livsmedel, bränsle och lyse.

Såsom förut omnämnts, skulle bokförarna för alla viktigare slag av livsmedel, bränsle och lyse angiva den varumängd, som dag för dag inköpts. An-teckningarna härom voro för de flesta varuslag synnerligen fullständiga och noggranna, så att de vid bearbetningen av uppgifterna endast behövde undergå mycket obetydliga kompletteringar. För några varuslag, exempelvis mjukt bröd, vilka sällan försäljas efter vikt, ha bokförarna ofta nog själva uttrönt och uppgivit mängden eller också meddelat antalet inköpta brödstycken samt vikten av de vanligaste brödtyperna; med hjälp av dessa upplysningar har det varit möjligt att med ganska stor grad av tillförlitlighet beräkna kvantiteterna, även där endast utgiftssummorna meddelats. Vad slutligen beträffar grönsaker, frukt och bär, konserver, kryddor, tobak m. fl. varuslag, har det ej ansetts möjligt att vare sig infordra eller beräkna några mängduppgifter. Nämnas kan, att de livsmedel, för vilka vikt meddelas i efterföljande tabeller, upptaga med avseende å kostnaden 84.9 % av hela födo- och njutningsämnesposten bland arbetarna och de lägre tjänstemännen samt 75.3 % inom medelklassen; för bränsle och lyse finnas viktuppgifter för resp. 94.5 % och 92.9 % av hela bränsle- och lyseposten.

I tab. 7 i tabellbilagan redovisas förbrukade kvantiteter per år och normalhushåll inom industriarbetar-, lägre tjänstemanna-, stads-, industriorts- och medelklasshushåll, varvid dessa hushållsgrupper uppdelats på skilda välståndsklasser. Ett sammandrag av denna tabell återfinnes i tab. BB. Samtliga dessa uppgifter innefatta ej blott de inköpta kvantiteterna utan även av hushållet förbrukade mängder av självproducerade produkter, av varuslag, som erhållits såsom förmån och gåva eller förskaffats på annat sätt (bärplockning o. d.), samt av förråd, som funnos vid räkenskapsårets början, med borträk-nande av förråden vid dess slut. Kvantitetsuppgifterna korrespondera alltså fullständigt med förut lämnade uppgifter angående utgifternas storlek, men de förra giva dock en mera konkret bild av förbrukningens gestaltning än de senare, ty vid bedömandet av dessa senare måste man ständigt taga hänsyn till olikheter och förändringar i prisnivån.

Födo- och njutningsämnen. Förbrukningen av *animaliska* varuslag var i allmänhet störst inom medelklassen och lägst bland arbetarna; särskilt låga tal

Tab. BB. Konsumerade kvantiteter av viktigare varuslag i medeltal per år och normalhushåll.

	Industriarbetar- och lägre tjänstemanna- hushåll						Medelklasshushåll				
	med en inkomst per kons.-enhet av kr.			till- hoppa	därav i		med en inkomst per kons.-enhet av kr.			till- hoppa	
	intill 1 100	1 100- 1 650	1 650 o. där- över		städer	indu- stri- orter	1 100- 2 200	2 200- 3 300	3 300 o. där- över		
Matvaror											
Kött och fläsk . . . kg	115·5	151·8	173·3	134·3	137·9	119·5	131·4	170·0	185·1	160·1	
färskt nötkött . . . »	23·4	31·3	34·0	27·4	28·4	23·8	28·4	33·3	32·3	31·4	
» kalvkött . . . »	8·6	14·2	18·2	11·6	12·2	8·6	14·5	22·8	26·4	20·8	
» får- o. lamm- kött . . . »	4·0	7·3	9·2	5·6	6·3	3·0	7·3	10·6	14·5	10·2	
» malet kött . . . »	11·2	13·9	14·5	12·5	12·9	10·9	11·6	12·9	14·2	12·9	
» annat kött . . . »	11·2	15·2	17·5	13·2	14·5	7·9	13·9	21·8	28·7	20·8	
salt eller rökt kött . . . »	1·0	1·6	2·0	1·3	1·7	0·7	1·3	1·0	1·6	1·3	
färskt fläsk . . . . . »	27·0	34·3	39·9	31·0	30·0	35·0	26·7	36·6	37·3	33·3	
salt fläsk . . . . . »	9·6	12·2	13·9	10·9	11·5	8·2	9·2	12·2	11·6	10·9	
kory och sylta . . . . . »	19·5	21·8	24·1	20·8	20·4	21·4	18·5	18·8	18·5	18·5	
Fisk . . . . . »	59·7	75·2	83·2	67·7	71·9	51·8	67·3	84·2	112·2	84·8	
färsk sill o. ström- ming . . . . . »	21·4	25·4	29·4	23·8	24·7	19·4	20·5	22·8	28·7	23·4	
färsk annan fisk . . . »	17·5	25·8	26·4	21·5	24·8	9·6	21·7	35·7	49·2	33·7	
salt sill . . . . . »	16·5	19·1	22·4	17·8	17·5	18·8	19·2	20·1	26·4	21·4	
salt annan fisk . . . »	4·3	4·9	5·0	4·6	4·9	4·0	5·9	5·6	7·9	6·3	
Mjök och grädde . . l	880·9	1 029·9	1 141·6	960·8	936·2	1 061·0	961·0	1 058·9	1 091·2	1 032·6	
oskummad mjök . . . »	794·0	944·8	1 036·2	872·5	838·9	1 008·8	888·7	976·8	1 018·4	956·0	
separerad mjök . . . »	88·8	31·3	17·2	61·1	59·7	67·0	16·5	19·8	4·3	15·2	
grädde . . . . . »	11·2	22·1	31·7	17·2	20·5	4·0	20·8	23·4	23·4	22·5	
Smör . . . . . kg	29·1	40·9	50·8	35·6	36·6	31·7	33·9	48·5	52·1	46·2	
Margarin . . . . . »	23·4	20·5	21·1	22·4	21·1	26·7	22·8	21·8	24·1	22·4	
Fett och flott . . . . . »	5·9	6·6	5·0	6·0	5·6	6·6	3·6	6·3	7·3	5·6	
Ost . . . . . »	14·5	17·2	18·8	15·8	16·5	13·2	17·5	18·5	17·2	17·8	
Ävg . . . . . st	463	678	855	580	624	401	657	941	1 064	871	
Hårt rågbröd . . . kg	33·3	32·3	38·0	33·7	31·4	42·9	41·9	37·0	35·0	33·3	
Surlimpa . . . . . »	31·7	39·3	34·0	34·3	39·3	14·2	23·1	25·4	19·8	23·1	
Sötilmpa . . . . . »	47·5	60·1	60·4	53·1	60·0	25·7	48·5	56·4	44·6	50·8	
Vetebröd . . . . . »	7·9	12·9	17·1	10·6	12·2	4·0	17·5	16·8	18·8	17·5	
Skorpor . . . . . »	5·0	5·9	5·3	5·3	5·9	3·0	6·0	6·3	4·6	5·9	
Mjöl . . . . . »	277·9	234·0	214·9	255·8	235·0	340·0	184·5	189·4	192·7	188·5	
vetemjöl . . . . . »	182·2	166·0	159·7	174·3	164·7	211·9	141·9	138·9	142·9	140·9	
rågmöl . . . . . »	23·1	12·9	10·9	18·2	15·9	26·7	9·9	12·9	10·2	11·2	
rågsiktmjöl . . . . . »	64·0	47·8	34·7	55·1	47·2	87·8	25·1	29·1	30·7	28·1	
annat mjöl . . . . . »	8·6	7·3	9·6	8·2	7·2	13·6	7·6	8·5	8·9	8·3	
Gryn . . . . . »	27·7	28·0	30·0	28·0	27·0	32·2	31·0	36·0	41·2	35·6	
Ärter och bruna bönor »	7·3	7·3	7·6	7·3	7·0	8·6	8·0	8·9	11·2	9·3	
Potatis . . . . . »	382·5	406·6	434·3	396·6	386·7	435·6	315·8	388·7	416·8	369·9	
Rotfrukter . . . . . »	14·5	18·1	21·1	16·5	16·5	15·8	16·8	20·8	26·7	20·8	
Socker . . . . . »	93·1	108·2	123·4	101·7	100·0	108·3	102·3	117·5	132·3	115·8	
Sirap . . . . . »	7·3	6·3	6·3	6·9	6·3	9·3	4·9	6·9	8·6	6·6	
Kaffe . . . . . »	17·8	21·8	25·1	19·8	19·8	20·4	17·2	19·4	19·4	18·5	
Kakao . . . . . »	1·6	1·7	2·3	1·7	1·7	1·3	2·0	2·0	2·7	2·3	
Te . . . . . hg	2·0	2·6	4·0	2·3	2·6	1·3	3·3	5·9	8·9	5·6	
Dryckesvaror											
Spritdrycker l	6·9	11·9	19·8	10·3	11·6	4·3	11·2	19·5	25·1	17·5	
Vin . . . . . »	0·0	0·3	1·0	0·3	0·3	0·0	1·0	1·3	3·6	1·6	
Öl (pilsnerdricka) . . »	15·3	26·5	44·8	22·4	25·2	11·3	39·2	61·1	101·6	61·2	
Svagr. o. läskedr. . . . »	37·3	48·4	60·8	43·7	43·3	45·4	34·0	43·8	63·9	44·3	
Bränsle och lyse											
Ved . . . . . kbm	7·9	9·6	12·6	8·9	7·6	14·5	9·9	13·2	18·8	13·2	
Kol . . . . . hl	2·3	3·0	3·6	2·6	2·3	4·0	1·6	2·7	2·6	2·3	
Koks . . . . . »	1·7	3·0	5·0	2·6	3·0	0·3	4·3	11·2	11·5	8·9	
Gas . . . . . kbm	49·8	90·1	117·1	71·0	88·5	—	119·8	149·5	161·7	141·9	
Fotogen l	13·2	18·5	25·4	16·5	19·1	5·6	9·6	14·5	20·5	14·2	

redovisades för hushållen från industrierna. Detta var sålunda fallet med totalkonsumtionen av kött och fläsk. Speciellt stor var skillnaden för de finare köttarterna, såsom gödkalkkött, »färskt annat kött» (höns, organ o. d.) samt får- och lammkött. Betydligt mindre var olikheten för färskt nötkött och malet kött. Med avseende på färskt fläsk rådde även föga skillnad mellan de tre socialgrupperna men i stället mellan städer och industrier, vilka senare uppvisade den allra högsta siffran, 35 kg; c:a 6 kg härav härledde från egen produktion. Den sammanlagda förbrukningen av fläsk, färskt och salt, var dock ej större bland hushållen från industrierna än inom medelklassen. För korv och sylta voro siffrorna mycket jämna, högst å industrierna och lägst bland medelklassfamiljerna. Med stigande välstånd ökades totalkonsumtionen av kött och fläsk regelbundet; dock kan man iakttaga, att denna ökning var särskilt stor för de finare köttarterna.

Upplysningar i hushållsböckerna ha gjort det möjligt att uppdelat förbrukningen av fisk på flera olika sorter, av vilka efterföljande tablå upptager de viktigaste.

Förbrukade kvantiteter (kg) per år och normalhushåll	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll
	arbetare	tjänstemän	tillhopa	därav i		
				städer	industrier	
Fisk	65.4	72.3	67.7	71.9	51.8	84.8
färsk fisk	43.0	49.5	45.3	49.5	29.0	57.1
sill	8.9	7.9	8.6	8.9	6.9	6.9
strömming	14.5	16.2	15.2	15.8	12.5	16.5
abborre	0.7	0.7	0.7	0.7	1.3	1.0
gädda	1.3	1.6	1.6	1.7	1.7	4.0
kolja	3.0	3.3	3.0	3.6	0.7	4.0
makrill	2.0	2.6	2.3	2.6	0.3	1.6
rödspotta	1.0	1.6	1.3	1.3	0.3	2.3
sik	0.7	1.0	0.7	1.0	0.7	1.6
torsk	3.3	4.3	3.6	4.3	0.7	4.3
annan färsk fisk	5.0	6.3	5.3	6.3	2.3	9.6
ej spec. färsk fisk	2.6	4.0	3.0	3.3	1.6	5.3
salt fisk	22.4	22.8	22.4	22.4	22.8	27.7
sill	17.8	18.2	17.8	17.5	18.8	21.4
strömming och annan fisk	4.6	4.6	4.6	4.9	4.0	6.3

Den sammanlagda konsumtionen av fisk var störst inom medelklassen och lägst bland arbetarna. Mycket låga siffror erhöles för industrierna. Lokala förhållanden spela en stor roll med avseende på förekomsten av olika sorter av färsk fisk. Vanligast var strömming och sill; därefter kom torsk och kolja. Den låga förbrukningen av färsk fisk i industrierna sammanhänger tydligen med att saltsjöfisk nästan ej alls förekom där. Förbrukningen av salt fisk var bland de mindre bemedlade mycket jämn; medelklassen uppvisade något högre siffror. Välståndets stegrande inflytande på förbrukningen av färsk fisk var mindre starkt framträdande för sill och strömming än för annan färsk fisk; av salt fisk ökades konsumtionen jämförelsevis ringa vid stigande välstånd.

Hopräknas konsumtionen av mjölk och grädde, varvid hänsyn tages

till de olika varuslagens näringsvärde,¹ finner man, att den per normalhushåll uppgick till 960 liter oskummad mjölk bland industriarbetarna, 962 liter bland de lägre tjänstemännen, 936 liter i städerna, 1 061 liter å industriorterna samt 1 033 liter inom medelklassen. Såsom ofta är fallet beträffande livsmedelsförbrukningen, är skillnaden mellan städer och industriorter större än mellan industriarbetare och lägre tjänstemän. Några av de i undersökningen ingående hushållen från industriorterna hade egen ko, och inom dessa var mjölkkonsumtionen särdeles stor. Medelklassen hade de största inköpen av grädde och de minsta av skummjölk. Med växande välstånd ökades, speciellt bland de mindre bemedlade, den sammanlagda förbrukningen av mjölk och grädde, trots att samtidigt antalet barn per familj minskades. I de barnrika familjerna var sålunda mjölkförbrukningen per konsumtionsenhet lägst. Särskilt oskummad mjölk och grädde utvisade stigande siffror, när välståndet tilltog; för den separerade mjölken däremot sjönk konsumtionen mycket starkt.

Arbetarhushållen använde 57 kg smör och margarin, tjänstemannafamiljerna 59 kg och medelklassen 69 kg. Då margarinkvantiteterna voro ungefär desamma, beror skillnaden på smörförbrukningen. Denna steg i utpräglad grad med växande välstånd, medan en förbättring i ekonomin syntes medföra oförändrad eller ibland minskad användning av margarin. Proportionen mellan förbrukningen av smör och margarin torde under den tid, som förflutit sedan levnadskostnadsundersökningen, ha förskjutits rätt väsentligt, i det att användningen av margarin med eller utan tillsats av smör ökats avsevärt. — Konsumtionen av ost var högst inom medelklassen och lägst bland hushållen å industriorterna; bland de mindre bemedlade ökades förbrukningen med växande välstånd, medan den inom medelklassen var ungefär densamma för alla inkomstgrupper.

Med avseende på ägg voro skiljaktigheterna betydliga både mellan socialgrupperna och mellan hushållen från städer och industriorter, vilka senare uppvisade den lägsta siffran, trots att tillskottet från egen produktion här var ojämförligt störst. Detta varuslag var synnerligen känsligt för en förändring i välståndet och uppvisade kraftigt stegrade siffror vid ökat välstånd.

I fråga om de *vegetabiliska* livsmedlen var skillnaden mellan de olika socialgrupperna i allmänhet mindre än vad fallet var med de animaliska; de högsta liksom även de lägsta förbrukningssiffrorna voro mera jämnt fördelade på arbetarhushållen och medelklassen, medan de lägre tjänstemännen intogo en mellanställning. Den sammanlagda konsumtionen av bröd och mjöl, omräknat till mjöl,² redovisas i följande tablå, varest mjölkkvantiteten fördelats på vetemjöl, rågmjöl samt annat mjöl (havre-, korn- och potatismjöl m. m.). Till vetemjöl ha evalverats mjukt vetebröd, kaffebröd (kvantiteterna ha beräknats approximativt), skorpor samt 40 % av sötlimpa (siktebröd) och till rågmjöl hårt rågbröd, surlimpa (grovbröd) och 60 % av sötlimpa.

¹ En liter separerad mjölk har härvid ansetts motsvara 0·6 liter oskummad och en liter grädde 3 liter oskummad mjölk.

² Härvid ha följande reduktionstal använts: 1 kg. hårt bröd eller skorpor = 1·25 kg. mjöl samt 1 kg. mjukt bröd = 0·77 kg. mjöl.

	Förbrukning per år och normalhushåll av				Förbrukningens fördelning i %		
	vetemjöl	rågmjöl	annat mjöl	s:a	vetemjöl	rågmjöl	annat mjöl
<i>Industriarbetare och lägre tjänstemän:</i>	kg	kg	kg	kg			
Årsinkomst per enhet							
intill 1 100 kr.	222	175	9	406	54·7	43·1	2·2
1 100—1 650 „	226	159	7	392	57·6	40·6	1·8
1 650 kr. o. däröfver	235	147	10	392	59·9	37·5	2·6
Samtliga hushåll	225	166	8	399	56·4	41·6	2·0
därav: arbetare	227	173	9	409	55·5	42·8	2·2
tjänstemän	221	155	8	384	57·5	40·4	2·1
hushåll i städer	223	160	7	390	57·2	41·0	1·8
„ å industriorter	235	191	14	440	53·4	43·4	3·2
<i>Medelklass:</i>							
Årsinkomst per enhet							
1 100—2 200 kr.	210	128	8	346	60·7	37·0	2·3
2 200—3 300 „	213	134	9	356	59·8	37·7	2·5
3 300 kr. o. däröfver	225	121	9	355	63·4	34·1	2·5
Samtliga hushåll	215	129	8	352	61·1	36·6	2·3

Totalförbrukningen av bröd och mjöl var störst för arbetarna, 409 kg, och lägst för medelklassen, 352 kg. Skillnaden mellan städer och industriorter var rätt betydande. Dessa olikheter berodde huvudsakligen på användningen av rågmjöl, som varierade mellan 191 kg å industriorterna och 129 kg inom medelklassen; för vetemjöl höllo sig variationerna inom den betydligt trängre gränsen av 235 kg och 215 kg för dessa båda grupper. Vid stigande social standard kom en allt större del av förbrukningen att bestå av vetemjöl; bland arbetarna utgjordes 55·5 % av totalkonsumtionen av vetemjöl mot 61·1 % inom medelklassen. En liknande förskjutning kunde även iakttagas vid en höjning av välståndet. Den totala förbrukningens storlek blev relativt föga påverkad av en ändring i hushållens ekonomiska ställning.

Övergår man till att mera ingående undersöka, hur den totala mängden av mjöl fördelar sig på olika sorter av bröd och mjöl, må till en början framhållas, att användningen av olika brödtyper visat sig vara huvudsakligen betingad av regionala skiljaktigheter, vilka icke komma till synes i de här behandlade riksmedeltalerna. Dessa skiljaktigheter behandlas närmare i kapitel V. Dock må här påpekas, att till följd av den stora roll, som hembakningen spelar bland hushållen å industriorterna, voro de inköpta brödkvantiteterna i allmänhet små och inköpen av mjöl betydande, medan det motsatta var förhållandet inom medelklassen. Ett undantag från denna regel utgjorde hårt rågbröd, för vilket varuslag industriorterna uppvisade den högsta siffran.

Till komplettering av tabellernas uppgifter över totalförbrukningen av g r y n lämnas här nedan en specifikation över förekomsten av viktigare sorter.

Förbrukade kvantiteter (kg) per år och normalhushåll	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll				Medelklasshushåll	
	arbetare	tjänstemän	tillhoppa	därav i städer industriorter		
Gryn	28·7	27·3	28·0	27·0	32·2	35·6
havregryn	18·5	18·5	18·5	17·8	20·4	26·7
risgryn	7·3	5·9	6·6	6·3	8·9	5·3
managryn	1·3	1·3	1·3	1·3	1·3	2·0
korngryn	1·0	1·0	1·0	1·0	1·3	1·0
sagogryn	0·3	0·3	0·3	0·3	0·0	0·3
andra gryn	0·3	0·3	0·3	0·3	0·3	0·3

Den sammanlagda konsumtionen var störst inom medelklassen och minst bland de lägre tjänstemännen. En ganska svag ökning iaktogs vid höjt välstånd, mest beroende på stegrad användning av havregryn.

Förbrukningen av ärtor uppgick till 5·3 kg bland både arbetarna och tjänstemännen samt till 7·3 kg inom medelklassen. För bruna bönor voro siffrorna resp. 2·3 kg, 2·0 kg och 2·0 kg. Med stigande välstånd följde en svag ökning för både ärtor och bönor.

Mellan samtliga arbetarhushåll och lägre tjänstemannafamiljer rådde föga skillnad beträffande konsumtionen av potatis men däremot en mera väsentlig olikhet mellan hushåll i städer och å industriorter. Inom medelklassen var förbrukningen lägst. En tendens till stegring förefanns, när inkomsten växte. Bland hushållen i städerna härrörde en tredjedel av konsumtionen från egen odling, å industriorterna nära hälften och inom medelklassen en fjärdedel. Beträffande andra rotfrukter än potatis uppvisade hushållen från industriorterna den lägsta och medelklassen den högsta förbrukningssiffran; konsumtionen syntes mera markerat ökas med stigande välstånd.

Genomsnittsförbrukningen av socker var något högre inom medelklassen än bland de mindre bemedlade; de olika välståndsgrupperna företedde även mycket regelbundet stigande serier. Sirap användes mest av familjerna från industriorterna; någon enhetlig påverkan av välståndet framträdde ej.

Kaffe konsumtionen var densamma bland arbetarna och de lägre tjänstemännen, dock något större å industriorterna än i städerna. Relativt låg var förbrukningen inom medelklassen. Nästan hela de i tabellerna redovisade kvantiteterna avse bränd vara; obränt kaffe var vanligast inom medelklassen, där det dock endast utgjorde 4 % av hela mängden. Bland de mindre bemedlade åtföljdes en stegring av inkomsten av en ökning i kaffeförbrukningen, vilket emellertid knappast kunde sägas vara fallet bland medelklassfamiljerna. Här syntes man i stället i någon mån övergå till att utbyta kaffet mot te, varav konsumtionen var nära tre gånger så stor som bland arbetarna. Både te och kakao användes i allt större utsträckning, ju mer den ekonomiska ställningen förbättrades.

De i hushållsböckerna redovisade inköpen av *dryckesvaror* torde ej alltid innefatta de utgifter, som gjorts av inackorderade personer eller av vuxna barn med egna inkomster. Härtill har hänsyn tagits i tabellernas uppgifter över konsumtionens storlek per normalhushåll. Enligt dessa uppgick förbrukningen av spritdrycker till 8·6 liter (8·5 liter per familj) bland arbetarna, 12·5 liter (12·2 liter per familj) bland tjänstemännen och 17·5 liter (14·6 liter per familj) inom medelklassen; konsumtionen steg mycket markerat, när välståndet ökades. Alla dessa uppgifter äro medeltal för samtliga i undersökningen deltagande hushåll, vare sig de använt spritdrycker eller ej. Av intresse är emellertid, att såsom i efterföljande tablå uppdelade hushållsbokförarna i absolutister och andra samt närmare undersöka förbrukningen inom den senare gruppen. Såsom absolutistiska ha räknats de familjer, som under bokföringsåret ej redovisat några utgifter för varken spritdrycker, vin eller öl. Förbrukningen för de icke-absolutistiska hushållen redovisas per familj, ej per normalhushåll, enär familjens storlek föga torde påverka konsumtionen.

G r u p p	Hela antalet familjer	Absolutistfamiljer		Icke absolutistfamiljer							
		i % av hela antalet familjer	Inkomst per familj, kr.	i % av hela antalet familjer	Inkomst per familj, kr.	Utgifter per familj för			Förbrukning av spritdrycker per familj, lit.		
						spritdrycker		vin, kr.		öl, pilsnerdricka, kr.	
					kr.	i % av inkomsten					
<i>Industriarbetare och lägre tjänstemän:</i>											
Årsinkomst per enhet	{ intill 1 100 kr. . .	533	40·2	3 273·4	59·8	3 714·5	66·1	1·8	1·7	19·2	13·7
	{ 1 100—1 650 » . .	470	28·5	3 851·4	71·5	4 078·4	74·2	1·8	2·8	20·4	14·6
	{ 1 650 kr. o. däröver	189	24·9	4 045·6	75·1	4 620·3	95·6	2·1	4·6	24·9	18·0
	Samtliga familjer	1 192	33·1	3 561·4	66·9	4 029·3	74·8	1·9	2·7	20·7	14·8
därav: arbetare		747	37·8	3 241·4	62·2	3 732·2	67·1	1·8	2·0	20·5	13·7
tjänstemän		445	25·4	4 359·8	74·6	4 445·5	85·6	1·9	3·6	21·1	16·4
hushåll i städer		962	28·0	3 790·8	72·0	4 112·8	79·3	1·9	2·9	21·3	15·6
» å industriorter . . .		230	54·8	3 071·5	45·2	3 473·2	44·2	1·3	1·3	17·1	9·5
<i>Medelklass:</i>											
Årsinkomst per enhet	{ 1 100—2 200 kr. . .	60	26·7	6 125·5	73·3	6 576·9	100·3	1·5	7·2	37·3	16·5
	{ 2 200—3 300 » . .	94	14·9	6 703·9	85·1	7 286·5	115·5	1·6	8·5	36·2	17·7
	{ 3 300 kr. o. däröver	54	7·4	10 071·0	92·6	9 672·8	123·9	1·3	20·0	45·7	17·9
	Samtliga familjer	208	16·3	6 827·8	83·7	7 792·8	114·1	1·5	11·5	39·2	17·4

Antalet absolutistiska familjer minskades procentuellt taget med stigande social standard från 37·8 % bland arbetarna till 16·3 % inom medelklassen. Inom en och samma socialklass sjönk antalet i påfallande grad vid växande välstånd. De absolutistiska familjerna voro betydligt flera å industriorterna än i städerna.

För att i någon mån karakterisera de båda grupperna, absolutistfamiljer och andra, meddelas i tabellen även genomsnittsinkomsten inom olika grupper. Det visar sig härvid, att inkomsten var lägre för de absolutistiska familjerna än för de andra; detta gällde för alla socialgrupper och inom nästan alla välståndsklasser. Skillnaden i inkomsten, som bland arbetarna uppgick till 491 kr., bland de lägre tjänstemännen till 86 kr. och inom medelklassen till 965 kr., var för arbetarna och medelklassen betydligt större än de icke absolutistiska familjernas utgifter för spritdrycker, vin, öl och pilsnerdricka, vilka utgifter sammanlagt uppgingo till resp. 90 kr. och 165 kr. inom dessa familjer. Bland de lägre tjänstemännen åter voro de icke absolutistiska familjernas utgifter för alkoholhaltiga drycker, 110 kr. per familj, något större än skillnaden i inkomsten mellan dessa familjer och de absolutistiska, 86 kr. Nämnas kan vidare, att det ej rädde någon väsentlig olikhet med avseende å hushållens storlek mellan de absolutistiska och de andra familjerna. Ej heller kan man finna någon påtaglig skillnad i själva hushållningen, sparverksamheten e. dyl. Några familjer, där alkoholutgifterna undergrävt hushållets ekonomi, ha ej deltagit i undersökningen.

Vad särskilt förbrukningen av spritdrycker beträffar, befanns denna följa

samma regel som förekomsten av icke absolutistiska familjer; konsumtionen ökades sålunda med stigande social ställning (från 13·7 liter bland arbetarna till 17·4 liter inom medelklassen) och med växande välstånd samt var mindre å industriorterna än i städerna. Jämföras slutligen de arbetar- och lägre tjänstemannahushåll med de medelklassfamiljer, som hade ungefär samma välstånd, finner man, att förbrukningen var något större för de förra (18 liter per familj) än för de senare (16·5 liter), men att utgifterna, d. v. s. de inköpta spritdrycker- nas kvalitet voro snarare något högre för de senare. Ytterligare visar tabellen, att utgifterna för spritdrycker upptogo en mindre andel av inkomsten inom medelklassen än bland arbetarna och de lägre tjänstemännen. Detsamma gällde även beträffande de sammanlagda utgifterna för alkoholhaltiga drycker. När i föregående kapitel ett motsatt förhållande konstaterades, berodde detta därpå, att beräkningen där avsåg samtliga familjer, både absolutistiska och andra, samt att antalet absolutistiska familjer var mindre inom medelklassen än bland de andra socialgrupperna.

Vin förekom endast undantagsvis bland de mindre bemedlade, och även inom medelklassen var förbrukningen ringa. De i tabellen redovisade uppgifterna över de förbrukade mängderna av öl och pilsnerdricka samt av svagdricka och läskedrycker äro mycket osäkra, särskilt för de senare varuslagen. För öl och pilsnerdricka var konsumtionen störst inom medelklassen och lägst bland arbetarna, för svagdricka och läskedrycker torde den däremot ha varit ungefär lika stor inom de olika socialgrupperna. I kvantitetstalen för dryckesvaror ingår givetvis ej den konsumtion, som ägt rum å restauranger, kaféer och konditorier.

Kostens näringsvärde. Ett sammanfattande uttryck för storleken av födo- och njutningsämneskonsumtionen erhålles genom att beräkna kostens näringsvärde. Vid efterföljande beräkningar, vilka måste betecknas såsom rätt summariska, har den inköpta (konsumerade) kvantiteten av varje särskilt varuslag multiplicerats med vissa kalorivärden, som lämnats av professor J. E. Johansson. Dessa kalorital beteckna det näringsvärde, som verkligen tillgodogöres av människokroppen (»nettokalorier»), d. v. s. hänsyn har tagits såväl till att vid livsmedlens beredning nödvändigtvis en del smältbara ämnen gå förlorade i form av avfall som till förlusten i tarmkanalen.¹ Man har av fysiologiska undersökningar funnit, att i vanlig arbetarkost kroppen kan utnyttja c:a 90—95 % av den absoluta näringsmängden i födan. Vill man erhålla detta senare värde (»bruttokalorivärdet»), måste man alltså höja nettokaloritalen med 5 å 10 %. Det har ej varit möjligt att taga hänsyn till att varornas kvalitet växlar mellan olika orter eller samhällsklasser, utan samma kalorivärden ha genomgående använts. Av större betydelse torde vara, att kvantitetsuppgifter saknas för en del varuslag (grönsaker, konserver, färdiglagad mat), för vilka näringsvärdet endast approximativt kunnat angivas. Kalorimängden hos dessa varuslag uppgår dock endast till c:a 10 % av kostens totala näringsvärde. En annan felkälla är, att

¹ De använda nettokaloritalen återfinnas i socialstyrelsens publikation i serien Sveriges officiella statistik »Livsmedelsförbrukningen inom mindre bemedlade hushåll 1914—1918», sid. 99.

man antagit, att hela den inköpta varumängden konsumerats och att intet onödigtvis kastats bort eller förfarits. Endast beträffande potatis har man räknat med en mindre lagringsförlust. De viktigaste resultaten av beräkningarna ha sammanförts i efterföljande *tab. CC*.

Tab. CC. Kostens nettokalorivärde inom olika hushållsgrupper.

Hushållsgrupp	Antal hushåll	Antal nettokalorier per dag och konsumtionsenhet			Kalorimängdens fördelning i % på		
		av animaliska livsmedel	av vegetabiliska livsmedel	summa	animaliska livsmedel	vegetabiliska livsmedel	
<i>Industriarbetar- o. lägre tjänstemannahushåll:</i>							
Årsinkomst per enhet	{ intill 1 100 kr.	533	1 250	1 940	3 190	39·2	60·8
	{ 1 100—1 650 »	470	1 510	2 060	3 570	42·3	57·7
	{ 1 650 kr. o. däröver	189	1 700	2 250	3 950	43·0	57·0
	Samtliga hushåll	1 192	1 390	2 020	3 410	40·8	59·2
därav: arbetare	747	1 370	2 020	3 390	40·4	59·6	
tjänstemän	445	1 420	2 000	3 420	41·5	58·5	
i städer	962	1 390	1 980	3 370	41·2	58·8	
å industriorter	230	1 400	2 140	3 540	39·5	60·5	
<i>Medelklasshushåll:</i>							
Årsinkomst per enhet	{ 1 100—2 200 kr.	60	1 390	1 920	3 310	42·0	58·0
	{ 2 200—3 300 »	94	1 650	2 250	3 900	42·3	57·7
	{ 3 300 kr. o. däröver	54	1 760	2 440	4 200	41·9	58·1
	Samtliga hushåll	208	1 590	2 170	3 760	42·3	57·7

Näringsmängden var störst inom medelklassen, 3 760 nettokalorier per dag och konsumtionsenhet, därefter bland de lägre tjänstemännen, 3 420 kalorier, och minst bland arbetarna, 3 390 kalorier. Vid bedömandet av dessa kalorimängder bör man beakta, att deras storlek influeras av bl. a. valet av konsumtionsenhetsskala, en fråga som utförligt behandlats i nyssnämnda publikation »Livsmedelsförbrukningen inom mindre bemedlade hushåll 1914—1918».¹ Det kan dock här meddelas, att om man hade begagnat Zuntz' eller Atwaters skalor i stället för den amerikanska, som här kommit till användning, skulle kalorimängden för samtliga arbetar- och lägre tjänstemannahushåll ha stigit från 3 410 till c:a 3 600 (Zuntz) resp. 3 725 (Atwater) och för medelklassfamiljerna från 3 760 till c:a 3 825 (Zuntz) resp. 3 900 (Atwater) nettokalorier per dag och konsumtionsenhet. Alla dessa uppgifter över näringsåtgången förefalla höga, ifall man jämför dem med resultaten av dels andra undersök-

¹ Den amerikanska skalans enhetstal för den lägsta åldersgruppen förefaller vara väl lägt. Om man i stället för enhetstalet 0·15 för nämnda åldersgrupp använder 0·20, sänkes kalorimängden något, exempelvis bland arbetar- och de lägre tjänstemannahushållen i den lägsta välståndgruppen från 3 190 till c:a 3 175 och i den högsta välståndgruppen från 3 950 till c:a 3 910 nettokalorier. Användes enhetstalet 0·25, sjunka kalorisiffrorna till resp. 3 160 och 3 870 nettokalorier.

Ett kortfattat uttryck för i huru hög grad kosten är omväxlande sammansatt erhålles genom följande beräkning. Näringsmängden av »de stora standardartiklarna» mjölk, smör och margarin, fläsk, bröd, vete- och rågmjöl, potatis och socker uppgick inom arbetarhushållen till 76.8 % av den totala näringsmängden, inom de lägre tjänstemannafamiljerna till 74.9 % (för båda dessa socialklasser tillsammans till 76.0 %), bland hushållen i städerna till likaledes 74.9 % och å industriorterna till 80.6 % samt slutligen inom medelklassen till 67.7 %. Resten av näringstillförseln härrörde från smärre varuslag, vilkas förnämsta betydelse var att göra kosten mera mångsidigt sammansatt. Dessa tal visa tydligt skillnaden mellan medelklassens relativt omväxlande kosthåll och den mera enformiga dieten bland exempelvis hushållen från industriorterna.

Bränsle och lyse. I efterföljande tablå redovisas de förbrukade kvantiteterna av viktigare slag av bränsle och lyse inom olika socialgrupper. Dessa siffror skilja sig något från de i tab. 7 i tabellbilagan och i tab. Z meddelade, enär man här nedan ej tagit med de hushåll, vilkas bostäder voro försedda med centralvärme.

Förbrukning per år och normalhushåll	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll
	arbetare	tjänstemän	tillhopa	därav i		
				städer	industriorter	
Barrved . . . . . kbm	3.3	2.6	3.3	2.6	5.6	3.6
Björkved . . . . . »	2.3	4.0	3.0	3.0	2.0	7.3
Annan lövved . . . . . »	0.7	0.7	0.7	0.7	0.6	1.0
Ribbved . . . . . »	3.0	1.7	2.3	1.7	6.3	2.0
Kol . . . . . hl	3.0	2.3	2.6	2.3	4.0	2.6
Koks . . . . . »	2.0	3.6	2.6	3.0	0.3	9.6
Gas . . . . . kbm	53.5	93.1	68.0	84.8	—	126.4
Fotogen l	17.2	15.5	16.5	19.5	5.3	12.5
Totalförbrukning av bränsle uttryckt i björkved kbm	9.9	10.6	10.2	9.4	13.2	16.7

Förbrukningen av ved var högst inom medelklassen, 13.9 kbm, och lägst bland tjänstemännen, 9.0 kbm; allra störst var förbrukningen å industriorterna 14.5 kbm. Inom medelklassen användes mest björkved, medan å industriorterna huvudparten av förbrukningen bestod av barrved och avfallsved (ribbved vid sågverken, gammal sliper bland järnvägspersonalen o. s. v.). Med stigande välstånd ökades förbrukningen av alla vedsorterna, dock mest av björkved. Kol och koks förekommo mera allmänt såsom hushållsbränsle endast i södra och västra Sverige, varför de i tabellerna redovisade förbrukningssiffrorna bli va i hög grad beroende av hushållsräkenskapernas fördelning på olika landsdelar. K o k g a s saknades helt och hållet å industriorterna. Medelklassen uppvisade betydligt större genomsnittsförbrukning än de andra socialgrupperna, även om man blott räknar med de familjer, som hade gas; för dessa uppgick konsumtionen till 274 kbm inom medelklassen, 189 kbm bland tjänstemännen och 181 kbm bland arbetarna. F o t o g e n saknades ofta helt i de

hushåll, som hade elektriskt ljus, men mycket vanligt var dock, att man hade köpt några liter.

Det har förut framhållits, att förbrukningen av bränsle- och lyseartiklar sammanhänger i hög grad med bostadens storlek. För arbetar- och de lägre tjänstemannafamiljerna lämnas i nedanstående tabell uppgifter över förbrukningen inom olika lägenhetskategorier. Till komplettering av tabellens uppgifter kan meddelas, att gasförbrukningen inom de lägenheter, som voro försedda med kokgas, uppgick till 177 kbm för 1 rum och kök, 187 kbm för två rum och kök samt 233 kbm för tre rum och kök. I de få familjer, som ej hade elektriskt ljus, utgjorde fotogenåtgången 96 liter för lägenheter om ett rum och kök och 114 liter för två rum och kök.

Förbrukning per år och lägenhet	Arbetar- och lägre tjänstemannahushåll							
	Städer				Industriorter			
	1 kök (rum)	1 rum o. kök	2 rum o. kök	3 rum o. kök	1 kök (rum)	1 rum o. kök	2 rum o. kök	3 rum o. kök
Barrved . . . . . kbm	4.1	2.7	2.6	2.4	9.6	7.0	4.6	5.5
Björkved . . . . . »	1.9	2.6	3.6	5.0	0.2	1.1	2.4	4.8
Annan lövved . . . . . »	0.4	0.8	0.8	0.6	—	0.7	1.0	0.6
Ribbved . . . . . »	1.6	1.9	1.2	1.7	8.4	6.8	6.9	3.2
Kol . . . . . hl	2.4	1.8	3.4	2.6	—	0.5	9.3	6.4
Koks . . . . . »	1.4	2.3	4.4	4.2	—	0.2	0.2	1.0
Gas . . . . . kbm	54.1	91.3	86.8	84.6	—	—	—	—
Fotogen l	27.4	18.7	20.7	29.7	0.4	4.7	6.2	8.4
Totalförbrukning av bränsle uttryckt i björkved kbm.	8.6	9.1	10.4	11.4	14.1	12.6	15.5	14.7

Det erbjuder vissa svårigheter att genom att evalvera de olika bränslematerialierna till en enda sort få fram ett sammanfattande uttryck för hela bränsleåtgången, enär bränslevärdet hos de särskilda varuslagen endast approximativt kan angivas. Med tillhjälp av vissa relationstal har en summarisk beräkning gjorts av den samlade bränsleåtgången, uttryckt i kubikmeter björkved, för hushåll utan centralvärme.¹ I dessa sammanfattningssiffror ingår dock ej torv, som använts i ett par hushåll.

Beräkningen giver till resultat, att den totala bränsleåtgången var störst inom medelklassen, 16.7 kbm björkved, och lägst bland arbetarna, 9.9 kbm. Förbrukningen var i städerna rätt väsentligt lägre än å industriorterna, en olikhet som kunde iakttagas även för varje särskild lägenhetskategori. Med stigande rumsantal ökades bränsleåtgången, dock i jämförelsevis ringa grad. Att ökningen ej var mera betydande torde bland annat få tillskrivas den stora roll, som den relativt konstanta bränsleåtgången för matlagning spelar, och att de skilda bostadstyperna ej voro lika fördelade i regionalt hänseende; Norrland var relativt talrikt företrätt i gruppen ett rum och kök, medan södra Sverige dominerade i gruppen tre rum och kök. Någon större skillnad i den samlade bränsleåtgången för lägenheter med och utan kokgas förefanns ej.

¹ Relationstalen äro uttryckta i björkved: barrved = 0.84 kbm, annan lövved = 0.90 kbm, avfallsved = 0.70 kbm, 1 hl kol = 0.37 kbm, 1 hl koks = 0.17 kbm, 1 kbm kokgas = 0.0119 kbm björkved.

Beträffande elektriskt ljus har det ej varit möjligt att utröna förbrukningens storlek inom samtliga i undersökningen deltagande familjer, enär bokförarnas upplysningar om de ibland mycket invecklade taxebestämmelserna varit alltför knapphändiga. Jämförelsevis enkel har bearbetningen av böcker-
nas kvantitetsuppgifter varit i de fall, där man betalat per kilowatt för elektrisk kraft, men när tarifferna basera sig på betalning per ljuspunkt har det mången gång varit omöjligt att fastslå antalet ljuspunkter och lampornas styrka. Vid bearbetningen ha dessutom uteslutits de hushåll, där man i större utsträckning använt fotogen.

Förbrukning per år och lägenhet	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					
	Städer			Industriorter		
	1 rum o. kök	2 rum o. kök	3 rum o. kök	1 rum o. kök	2 rum o. kök	3 rum o. kök
<i>Betalning per kilowatt</i>						
Antal familjer	291	256	41	15	32	12
Utgift för elektriskt ljus . . . . . kr.	31·4	37·6	49·8	23·9	31·7	36·3
Förbrukning av elektriskt ljus . . . kwt	75·9*	91·1	115·8	86·8	84·6	93·6
<i>Betalning per lampa</i>						
Antal familjer	103	26	2	89	34	7
Utgift för elektriskt ljus . . . . . kr.	22·9	29·4	45·6	27·7	34·8	49·5
Antal lampor per familj . . . . . st.	2·6	3·9	5·5	3·2	4·3	4·9

Självklart är, att förbrukningen skall stiga, när bostadens storlek växer. Tabellen visar dock, att i de hushåll, där systemet med betalning per kilowatt förefanns, var ökningen i förbrukningen relativt ringa vid stigande bostadsutrymme. Bland hushållen i städerna var förbrukningen blott c:a 50 % större i lägenheter om tre rum och kök än i lägenheter om ett rum och kök. Något starkare syntes ökningen i antalet lampor vara i de fall, där betalning erlades per lampa. I regel fanns endast en lampa i varje rum; å industriorterna var antalet lampor per lägenhet snarare något större än i städerna, möjligen beroende på att man ibland måste sörja även för ytterbelysning. Lampornas ljusstyrka uppgick nästan undantagslöst till 16 eller 25 normalljus.

IV. Levnadssättet inom vissa grupper av hushåll.

I de föregående kapitlen har en redogörelse lämnats för levnadskostnaderna inom de olika sociala klasser och välståndsgupper, vari hela undersökningsmaterialet uppdelats. Det har emellertid ansetts vara av intresse att ur det rikhaltiga materialet välja ut några mera homogena grupper av hushåll och närmare studera levnadssättet bland dessa familjer. Syftet med dessa specialundersökningar har varit att antingen belysa en del hittills föga utredda frågor om levnadsstandardens förändringar, eller att giva en konkret bild av konsumtionens gestaltning inom vissa skarpt avgränsade grupper av familjer.

Levnadssättet bland familjer med samma sammansättning men i olika inkomstlägen
För att möjliggöra jämförelser mellan olika familjer begränsade man vid de allra första hushållsstatistiska undersökningarna urvalet av hushåll till s. k. »normalfamiljer», d. v. s. familjer bestående av man, hustru och ett par minderåriga barn.¹ När sedermera metoden med konsumtionsenhetsskalor vann insteg i budgetstatistiken, bortföll denna begränsning i urvalet och jämförelser anställdes mellan familjer av mycket olika sammansättning. Vid flera tillfällen har förut i denna redogörelse framhållits, att metoden med att omräkna familjemedlemmarna efter en viss konsumtionsenhetsskala lider av flera bristfälligheter. Det har därför syntts önskvärt att komplettera den föregående framställningen över förhållandena inom olika välståndsgupper med några uppgifter rörande förbrukningen bland normalfamiljer i olika inkomstlägen.

I kap. I (sid. 16) har redan givits en översikt över en fördelning av samtliga i undersökningen deltagande 1 400 familjer efter deras sammansättning och budgetens storlek. Med avseende på familjernas sammansättning uppställdes vissa familjetyper allt efter antalet hemmavarande barn och äldsta barnets ålder (under 7 år, 7—14 år samt 15 år och däröver); vidare särskildes barnlösa familjer och hushåll med inneboende och inackorderade. Det gamla begreppet »normalfamilj» motsvaras av familjerna med 2 å 3 barn under 15 år, inalles 410 arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer och 63 medelklassfamiljer. Relativa tal angående inkomster, utgifter och förbrukade kvantiteter

¹ Jfr sid. 13—14. Begreppet »normalfamilj» i ovanstående bemärkelse bör ej förblandas med den förut i denna undersökning begagnade termen »normalhushåll» (= hushåll, bestående av 3:3 konsumtionsenheter).

i dessa familjer lämnas i vidstående tab. DD, där familjerna fördelats efter budgetens (inkomstens) storlek. Detta sätt att gruppera familjerna gör det möjligt att på ett mera lättfattligt vis uttrycka levnadsstandardens höjd för en viss grupp familjer; man erhåller en mera tydlig bild av levnadsstandard, om man får veta, att förbrukningssiffrorna avse exempelvis »en familj med ett par minderåriga barn och 4 000 kronor i årsinkomst», än om det meddelas, att, såsom vid välståndsgupperingen, siffrorna gälla för »en familj med 1 300 kronors inkomst per konsumtionsenhet».

När man såsom vid denna specialundersökning utgår från en viss sammanfattning av familjen, kommer detta att i någon mån avspegla sig i både inkomsternas och utgifternas fördelning på olika poster. Den viktigaste skillnaden mellan dessa utvalda normalfamiljer och hela budgetmaterialet beträffande *inkomsternas fördelning* är, att bland normalfamiljerna barnens bidrag helt naturligt faller nästan alldeles bort. Mannens inkomster komma i stället att i högre grad dominera budgeten. Hans huvudinkomst, biförtjänster och förmåner upptaga bland de utvalda arbetar- och lägre tjänstemannafamiljerna 94.3 % av totalinkomsten och bland medelklassfamiljerna 93.9 % mot resp. 89.8 och 92.3 % bland samtliga hushåll. Procenttalet är ungefär lika högt för alla inkomstgrupperna bland normalfamiljerna, vilket med andra ord innebär, att totalinkomstens höjd nästan helt beror på hur hög lön mannen har. Varje inkomstgrupp kan sägas representera ett visst löneläge, medan däremot de förut behandlade välståndsgupperna ej voro renodlade uttryck för det löneläge, som uttrycktes av genomsnittssiffran för mannens inkomster, ty här spelade även familjens storlek in.

Inkomsternas absoluta storlek var för de utvalda normalfamiljerna inom arbetar- och lägre tjänstemannaklassen ungefär lika hög som för samtliga hushåll nämligen 3 735 kr. resp. 3 811 kr.; inom medelklassen voro inkomsterna för normalfamiljerna något lägre än för samtliga medelklasshushåll, 7 434 kr. resp. 8 433 kr.

Jämför man efterföljande tabell över *utgifternas* fördelning bland normalfamiljerna med motsvarande tabell för samtliga hushåll (sid. 41), finner man, att för arbetarna och tjänstemännen fördelningen var nästan precis densamma, medan normalfamiljerna inom medelklassen representerade en något lägre levnadsstandard än samtliga medelklasshushåll, beroende på den nyssnämnda skillnaden i inkomst. Denna lägre levnadsstandard framträder förnämligast i den större livsmedelsprocenten bland normalfamiljerna.

Uppgifterna för de särskilda budgetgrupperna visa, att en ökning av inkomsten nästan genomgående medför en höjning av de olika utgiftsposterna. Höjningen är dock starkare för de poster, som i det föregående räknats till kulturbehoven, än för existensbehoven. Detta framgår av att procentalen för de förra stiga och för de senare falla vid växande inkomst. Det torde vara överflödigt att närmare ingå på de olika posterna, utan hänvisas till kapitel II. I allmänhet förete procentalen samma utvecklingsserier som där påvisades. Det viktigaste undantaget är posten barnens undervisning, som vid välståndsgupperingen företedde sjunkande procentsiffror (jfr sid. 77) men för

Tab. DD. Inkomsternas och utgifternas procentuella fördelning inom s. k. normalfamiljer.

	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll med en totalutgift av kr.						Medelklasshushåll med en totalutgift av kr.				
	intill 3 000	3 000- 3 500	3 500- 4 500	4 500- 5 500	5 500 o. där- över	samt- liga hus- håll	intill 5 500	5 500- 7 000	7 000- 10 000	10 000 o. där- över	samt- liga hus- håll
Antal hushåll	88	98	160	53	11	410	13	15	29	6	63
<i>Inkomster</i>											
Mannens huvudinkomst	89.4	89.3	89.0	87.8	82.6	88.6	88.5	87.7	88.9	75.0	86.4
biförtjänster	2.2	3.3	3.2	4.3	6.7	3.4	4.1	3.3	4.7	11.7	5.5
Hustruns inkomst	0.9	0.9	1.7	1.4	0.1	1.3	1.0	1.2	1.4	6.0	2.0
Barnens bidrag	0.0	0.3	0.1	0.2	—	0.2	0.2	—	—	—	0.0
Inackordering o. uthyrning	1.2	0.8	0.8	1.2	0.1	0.9	0.1	0.2	0.5	—	0.3
Sjukhjälp, understöd o. d.	1.3	0.9	0.5	0.3	0.2	0.6	0.1	—	0.0	—	0.0
Gåvor	0.3	0.2	0.3	0.2	0.4	0.3	1.2	0.5	0.9	—	0.7
Räntor	0.1	0.3	0.1	0.1	1.8	0.3	0.8	1.8	0.5	3.4	1.3
Övr. kontanta inkomster	0.7	0.7	1.0	1.3	1.4	0.9	0.5	0.3	0.4	0.3	0.4
Förmåner in natura	1.9	2.0	2.2	2.0	6.0	2.3	2.5	2.2	1.6	2.8	2.0
Övr. inkomster in natura	2.0	1.3	1.1	1.2	0.7	1.2	1.0	2.8	1.1	0.8	1.4
Samtliga inkomster	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
<i>Utgifter</i>											
Födo- o. njutningsämnen	49.3	44.9	42.1	38.5	34.0	42.8	34.8	32.4	29.8	23.4	30.0
Bostad	9.3	10.1	10.4	9.7	10.5	10.0	10.0	12.9	12.4	13.3	12.3
Bränsle och lyse	4.7	4.7	4.5	4.2	4.7	4.5	4.6	3.9	4.4	4.1	4.3
Kläder	8.1	9.1	10.1	11.8	12.5	10.0	12.2	8.2	9.7	9.7	9.7
Skodon	4.3	4.0	3.8	3.8	3.5	3.9	3.2	2.7	2.3	2.1	2.5
Skatter	5.6	6.9	8.0	8.7	8.0	7.6	7.1	11.0	12.4	11.7	11.2
Inventarier	3.3	3.9	4.2	5.6	7.9	4.4	5.1	6.4	4.9	10.7	6.2
Förenings- o. försäkringsavgifter	5.7	5.2	5.4	4.3	6.4	5.3	4.7	5.1	4.2	4.5	4.5
Barnens undervisning	0.2	0.3	0.5	1.0	2.9	0.6	1.0	0.3	1.1	0.6	0.8
Tidningar	1.2	1.2	1.0	0.9	0.9	1.0	1.0	1.1	0.8	0.4	0.8
Böcker	0.1	0.3	0.3	0.8	0.7	0.4	0.7	1.4	1.6	1.5	1.5
Skrivmaterial, porto, telefon	0.4	0.5	0.5	0.6	0.8	0.5	0.9	1.6	1.5	1.2	1.4
Tvätt och strykning	0.1	0.2	0.2	0.2	0.4	0.2	0.3	0.3	0.4	0.5	0.4
Rengöringsmedel m. m.	1.3	1.2	1.1	1.1	1.0	1.1	1.2	1.1	1.1	0.9	1.1
Sjukvård	1.3	1.7	1.6	1.6	1.8	1.6	2.0	2.4	1.8	1.5	1.9
Hälsovård	0.3	0.3	0.4	0.3	0.2	0.3	0.4	0.5	0.4	0.3	0.4
Arbets hjälp i hemmet	0.2	0.2	0.3	0.6	0.8	0.3	0.8	2.5	3.8	5.2	3.4
Gåvor	1.3	1.2	1.4	1.9	3.0	1.5	2.1	2.0	2.7	3.9	2.6
Nöjen och förströelser	0.4	0.6	0.7	0.7	0.8	0.6	1.0	1.1	1.2	0.9	1.1
Resor	1.3	1.8	2.0	2.3	3.2	2.0	2.1	2.6	2.0	2.3	2.2
Ränta å lån	0.1	0.1	0.2	0.4	0.2	0.2	0.1	0.8	1.0	1.7	0.9
Lottsedlar	0.4	0.4	0.5	0.4	0.4	0.4	0.7	0.4	0.3	0.2	0.4
Blommor	0.2	0.2	0.2	0.3	0.4	0.2	0.3	0.4	0.4	0.4	0.4
Semesterutgifter	—	—	—	—	—	—	0.9	1.5	2.0	1.4	1.6
Övriga utgifter	0.4	0.4	0.7	0.7	1.2	0.7	2.2	2.5	1.0	2.1	1.6
Samtliga utgifter	99.5	99.4	100.1	100.4	106.2	100.1	99.4	105.1	103.2	104.5	103.2

ifrågavarande normalfamiljer en stigande procentserie bland arbetarna och de lägre tjänstemännen.

Några upplysningar om bostadsstandarden bland de utvalda normalfamiljerna meddelas i efterföljande tablå.

	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll med en totalutgift av kr.						Medelklasshushåll med en totalutgift av kr.				
	intill 3 000	3 000-3 500	3 500-4 500	4 500-5 500	5 500 o. där-över	samtliga hushåll	intill 5 500	5 500-7 000	7 000-10 000	10 000 o. där-över	samtliga hushåll
Antal rum (kök) per lägenhet	2·15	2·21	2·55	2·70	3·64	2·43	2·77	3·47	4·17	5·67	3·86
Luftrymd per lägenhet m ³	91·0	92·5	113·0	123·3	187·9	106·7	134·3	180·8	218·1	336·5	203·2
Luftrymd per konsumtionsenhet . . . . . m ³	31·5	29·8	36·6	36·5	50·1	34·4	45·8	61·5	63·6	89·7	62·7
Antal boende per lägenhet	4·22	4·36	4·33	4·42	4·64	4·33	4·00	4·07	4·31	4·50	4·21
Antal boende per 100 rum	196	197	170	164	128	178	144	117	103	79	109
Överbefolkade lägenheter i % av samtliga	21·6	31·6	17·5	9·4	18·2	20·7	7·7	—	—	—	1·6

Vid växande inkomst ökas ej blott antalet rum per lägenhet utan även rummens storlek. Då antalet boende är ungefär detsamma, stiger luftrymden per person mycket starkt, ända till det dubbla från den lägsta till den högsta budgetgruppen.

En undersökning av *konsumerade kvantiteter* visar, att förbrukningen av de särskilda varuslagen bland normalfamiljerna mycket nära anslöt sig till medeltalen för samtliga i levnadskostnadsundersökningen deltagande hushåll.

Med en växande inkomst följde en stegrad förbrukning av nästan alla animaliska varuslag. Beträffande de vegetabiliska varuslagen var tendensen ofta odeciderad. Att konsumtionen i sin helhet ökades något framgår av efterföljande *tab. EE*.

Räknat per familj uppvisade kalorimängden någon ökning vid växande inkomst särskilt för de animaliska varuslagen. Visserligen var antalet familjemedlemmar detsamma i alla grupper, men barnen i de högre inkomstgrupperna synas i allmänhet ha varit något äldre än i de lägre, vilket tog sig uttryck i att antalet konsumtionsenheter svagt steg. Detta hade till följd, att per konsumtionsenhet räknat den totala kalorimängden höll sig nästan konstant; den varierade bland arbetarna och de lägre tjänstemännen mellan 3 450 och 3 600 samt inom medelklassen mellan 3 840 och 4 130 nettokalorier. De animaliska livsmedlens andel av näringsmängden ökades något, när den ekonomiska ställningen förbättrades.

Levnadssättet bland familjer med samma inkomst men olika sammansättning. Medan i föregående avsnitt av detta kapitel levnadssättet bland familjer med samma sammansättning men i olika inkomstlägen behandlades, är i denna avdelning

Tab. EE. Kostens näringsvärde inom olika hushållsgrupper.

Hushållsgrupp	Antal familjer	Antal nettokalorier per dag och						Kalorimängdens fördelning i % på	
		per familj			per konsumtionsenhet			anima- liska livs- medel	vegeta- biliska livs- medel
		av anima- liska livs- medel	av vegeta- biliska livs- medel	summa	av anima- liska livs- medel	av vegeta- biliska livs- medel	summa		
<i>Industriarbetar- o. lägre tjänstemannahushåll</i>									
Utgift per familj									
intill 3 000 kr.	88	4 000	6 010	10 010	1 390	2 090	3 480	39.9	60.1
3 000—3 500 »	98	4 390	6 280	10 670	1 420	2 030	3 450	41.2	58.8
3 500—4 500 »	160	4 640	6 330	10 970	1 520	2 080	3 600	42.2	57.8
4 500—5 500 »	53	5 110	6 720	11 830	1 520	2 000	3 520	43.2	56.8
5 500 kr. o. däröver	11	5 440	7 530	12 970	1 450	2 010	3 460	41.9	58.1
Samtliga familjer	410	4 530	6 340	10 870	1 470	2 060	3 530	41.6	58.4
<i>Medelklasshushåll</i>									
Utgift per familj									
intill 5 500 kr.	13	4 490	6 580	11 070	1 560	2 290	3 850	40.5	59.5
5 500—7 000 »	15	4 920	6 770	11 690	1 690	2 330	4 020	42.0	58.0
7 000—10 000 »	29	5 540	7 480	13 020	1 630	2 210	3 840	42.4	57.6
10 000 kr. o. däröver	6	6 770	9 180	15 950	1 750	2 380	4 130	42.4	57.6
Samtliga familjer	63	5 310	7 270	12 580	1 650	2 270	3 920	42.1	57.9

frågeställningen den omvända. Man har sålunda utvalt familjer med ungefär lika stor budget, nämligen 3 500—4 500 kr. bland arbetare och lägre tjänstemän samt 7 000—10 000 kr. inom medelklassen och fördelat dessa familjer efter deras sammansättning i 10 grupper. Antalet familjer inom varje grupp framgår av efterföljande tab. FF. Inalles omfattar denna undersökning 475 familjer från arbetar- och lägre tjänstemannaklassen och 85 från medelklassen; antalet medelklassfamiljer är sålunda mycket litet, och man finner ej heller för denna grupp fullt regelbundna serier beträffande inkomsternas och utgifternas fördelning på olika poster. I tabellbilagans tab. 2 och 8 redovisas utförligt för inkomster, utgifter och konsumerade kvantiteter inom olika grupper.

Beträffande *inkomsternas* fördelning bland de mindre bemedlade familjerna må här framhållas, att mannens huvudinkomst (inklusive förmåner) sjönk i betydelse, när barnens antal steg; högst var den i de barnlösa familjerna och lägst bland familjerna med minst 4 barn. Storleken av hans biförtjänster rönne mindre inverkan av barnantalet. Hustruns inkomster spelade den största rollen, när det fanns ett barn; i de barnrikaste familjerna blev hennes tid tydligen helt upptagen av hemmets skötande, och i de barnlösa familjerna var den eko-

Tab. FF. Inkomsternas och utgifternas procentuella fördelning inom familjer med samma inkomst men olika sammansättning.

	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll med en totalutgift av 3 500—4 500 kr.						Medelklasshushåll med en totalutgift av 7 000—10 000 kr.					
	Fa- miljer utan barn	Familjer med			Övri- ga famil- jer	Samt- liga famil- jer	Fa- miljer utan barn	Familjer med			Övri- ga famil- jer	Samt- liga famil- jer
		1 barn	2 el. 3 barn	4 o. fl. barn				1 barn	2 el. 3 barn	4 o. fl. barn		
Antal hushåll	16	93	217	90	59	475	6	23	35	11	10	85
<i>Inkomster</i>												
Männens huvudinkomst	91·7	86·9	86·7	82·2	80·0	85·2	81·3	85·0	89·0	87·7	77·9	85·9
» biförtjänster	0·9	3·5	2·8	3·2	2·2	2·9	0·1	6·5	4·2	3·4	3·6	4·3
Hustruns inkomst	2·0	3·2	1·7	0·8	0·6	1·7	16·8	3·8	1·2	0·9	4·8	3·5
Barnens bidrag	—	0·5	2·6	6·5	3·4	2·9	—	0·1	0·6	1·4	1·5	0·6
Inackordering o. uthyrning	1·9	1·0	1·0	1·2	7·5	1·9	0·2	0·7	0·9	—	11·0	1·9
Sjukhjälp, understöd o. d.	0·5	0·6	0·6	1·3	0·8	0·7	—	0·5	0·0	0·0	0·1	0·1
Gåvor	0·1	0·3	0·3	0·4	0·7	0·4	0·4	0·3	0·7	2·4	0·0	0·8
Räntor	0·1	0·2	0·2	0·0	0·0	0·1	0·2	0·2	0·5	0·7	0·7	0·4
Övr. kontanta inkomster	0·5	1·2	0·9	0·7	0·8	1·0	0·2	0·8	0·5	0·2	0·4	0·5
Förmåner in natura	1·5	1·9	2·1	2·2	2·5	2·1	0·3	2·5	1·6	1·8	0·4	1·6
Övr. inkomster in natura	0·8	0·7	1·1	1·5	1·5	1·1	0·5	— 0·4	0·8	1·5	— 0·4	0·4
Samtliga inkomster	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
<i>Utgifter</i>												
Födo- o. njutningsämnen	34·7	38·3	42·5	49·9	43·8	42·8	23·1	24·2	30·2	30·2	32·2	28·7
Bostad	10·0	10·9	10·2	9·4	11·7	10·3	14·8	11·3	12·5	14·3	14·1	13·5
Bränsle och lyse	4·0	4·6	4·3	4·7	4·6	4·4	3·6	3·8	4·3	4·1	4·4	4·2
Kläder	8·5	10·3	10·1	9·9	8·9	9·9	8·5	7·2	9·6	11·0	9·0	9·0
Skodon	2·7	3·3	3·7	4·7	3·6	3·8	1·2	2·1	2·4	2·7	2·6	2·2
Skatter	12·3	9·5	8·1	6·1	6·3	7·9	11·4	11·6	12·3	11·0	10·1	11·8
Inventarier	4·6	5·0	3·8	3·5	4·3	4·1	7·1	3·4	4·6	4·5	6·9	5·4
Förenings- o. försäkringsavgifter	5·0	4·8	5·0	4·5	4·0	4·8	4·6	5·1	4·5	5·0	4·6	4·6
Barnens undervisning	—	1·3	0·7	0·7	0·6	0·7	—	9·6	2·5	3·8	2·3	1·8
Tidningar	1·1	1·1	1·0	0·9	1·0	1·0	0·6	0·7	0·7	0·6	0·8	0·8
Böcker	0·5	0·6	0·2	0·2	0·3	0·3	1·9	0·8	1·3	0·7	1·1	1·4
Skrymmaterial, porto, telefon	0·7	0·8	0·5	0·5	0·5	0·6	0·9	1·3	1·4	1·1	1·1	1·3
Tvätt och strykning	0·3	0·2	0·2	0·1	0·2	0·2	0·7	0·5	0·4	0·2	0·5	0·5
Rengöringsmedel m. m.	1·0	1·1	1·0	1·2	1·1	1·1	0·8	0·8	1·1	1·0	1·0	1·0
Sjukvård	2·0	1·4	1·6	1·2	1·5	1·5	1·4	1·5	2·0	2·0	1·9	1·8
Hälsovård	0·6	0·5	0·4	0·2	0·4	0·4	0·8	0·4	0·4	0·2	0·6	0·4
Arbets hjälp i hemmet	0·2	0·3	0·3	0·2	1·2	0·4	4·1	2·1	3·4	3·7	2·4	3·6
Gåvor	3·5	1·8	1·5	1·2	1·6	1·6	2·8	2·6	2·8	1·3	2·9	2·5
Nöjen och förströelser	0·9	0·7	0·7	0·5	0·6	0·6	1·7	0·7	1·1	0·7	0·8	1·1
Resor	3·0	2·5	1·9	1·5	1·9	2·1	1·8	1·9	1·8	2·4	1·6	2·0
Ränta & lån	0·0	0·1	0·2	0·2	0·2	0·2	1·3	1·0	0·8	0·6	0·2	0·9
Lottsedlar	0·9	0·6	0·4	0·3	0·4	0·4	0·3	0·1	0·3	0·2	0·3	0·3
Blommor	0·5	0·3	0·2	0·2	0·2	0·2	0·4	0·3	0·4	0·2	0·4	0·3
Semesterutgifter	—	—	—	—	—	—	4·4	2·9	2·2	1·1	1·0	2·1
Övriga utgifter	1·5	0·8	0·8	0·4	0·6	0·8	0·8	0·8	0·9	0·8	1·6	1·1
Samtliga utgifter	98·5	100·8	99·3	102·2	99·5	100·1	99·0	96·7	103·9	103·4	104·4	102·3

nomiska ställningen så pass god, att hon tydligen ofta nog ej ansåg sig behöva söka något förvärvsarbete. Barnens bidrag steg naturligtvis med deras antal och ålder. Till en särskild grupp ha sammanförts de hushåll, där inackorderade eller inneboende personer förekommo under längre tid av bokföringsåret, och här blev helt naturligt denna inkomstkälla av ganska stor betydelse; i de andra grupperna funnos endast smärre tillfälliga inkomster från inackordering och uthyrning.

Utgifternas fördelning bland arbetarna och de lägre tjänstemännen (tab. FF) visar tydligt, hur levnadsstandarden sjönk, när barnens antal steg. Särskilt kom detta till uttryck i livsmedelsprocentens starka stegring, nämligen bland de mindre bemedlade från 34·7 % (barnlösa familjer) till 49·9 % (familjer med minst 4 barn). I stället sjönk kulturbudgeten; till och med en sådan post som barnens undervisning, vilken kunde tänkas stiga med antalet barn, gick ned. Ytterligare tvenne poster påverkas i hög grad av familjens sammansättning, nämligen utgifterna för skatter och skodon; den förra posten sjönk till följd av att de skattefria avdragen ökas med antalet barn, den senare posten steg däremot markerat.

Tab. GG. Boendetätheten inom familjer med samma inkomst men olika sammansättning.

	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll med en totalutgift av 3 500—4 500 kr.						Medelklasshushåll med en totalutgift av 7 000—10 000 kr.					
	Familjer utan barn	Familjer med			Övriga familjer	Samtliga familjer	Familjer utan barn	Familjer med			Övriga familjer	Samtliga familjer
		1 barn	2 el. 3 barn	4 o. fl. barn				1 barn	2 el. 3 barn	4 o. fl. barn		
Antal rum (kök) per lägenhet	2·88	2·54	2·56	2·49	2·83	2·57	3·83	4·61	4·14	4·64	4·60	4·86
Luftrymd per lägenhet m ³	102·2	106·2	112·4	108·9	120·9	111·2	187·0	224·3	212·5	270·1	251·3	225·9
Luftrymd per konsumtionsenhet . . . m ³	53·5	44·3	33·6	22·3	29·7	31·9	76·3	82·5	59·5	53·6	55·2	63·3
Antal boende per lägenhet	2·00	3·00	4·38	6·59	5·24	4·56	2·67	3·65	5·00	7·00	5·60	4·80
Antal boende per 100 rum	84	118	171	265	185	177	70	79	121	151	122	110
Överbefolkade lägenheter i % av samtliga	—	4·3	21·2	72·2	28·8	27·8	—	—	—	—	10·0	1·2

Bostadens storlek kunde bland arbetarna och de lägre tjänstemännen endast i ringa mån anpassas efter familjens storlek, enligt vad som framgår av ovanstående tab. GG. Måhända är detta resultat av undersökningen till en del beroende på den ringa flyttningsfrekvensen, »fastfrysningen», under åren närmast före undersökningstillfället. Antalet rum (kök) per lägenhet var minst bland de barnlösa familjerna och högst bland familjerna med inneboende och inackorderade; skillnaden var dock jämförelsevis ringa. Bland familjer med bara

Tab. HH. Kostens näringsvärde inom familjer med samma inkomst men olika sammansättning.

	Antal familjer	Antal nettokalorier per dag och						Kalorimängdens fördelning i % på	
		per familj			per konsumtionsenhet			animaliska livsmedel	vegetabiliska livsmedel
		av animaliska livsmedel	av vegetabiliska livsmedel	summa	av animaliska livsmedel	av vegetabiliska livsmedel	summa		
<i>Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll med en totalutgift av 3500—4500 kr.</i>									
Familjer utan barn	16	3 360	4 150	7 510	1 740	2 150	3 890	44·7	55·3
Familjer med									
1 barn	93	3 830	5 050	8 880	1 610	2 130	3 740	43·0	57·0
2 el. 3 barn	217	4 790	6 610	11 400	1 450	1 990	3 440	42·2	57·8
4 o. fl. barn	90	5 800	9 210	15 010	1 210	1 930	3 140	38·5	61·5
Familjer med inneboende, inackorderade etc.	59	5 050	7 160	12 210	1 390	1 990	3 380	41·1	58·9
Samtliga familjer	475	4 790	6 780	11 570	1 410	2 000	3 410	41·3	58·7
<i>Medelklasshushåll med en totalutgift av 7 000—10 000 kr.</i>									
Familjer utan barn	6	3 600	4 740	8 340	1 550	2 070	3 620	42·8	57·2
Familjer med									
1 barn	23	4 660	6 200	10 860	1 740	2 330	4 070	42·8	57·2
2 el. 3 barn	35	5 600	7 350	12 950	1 590	2 110	3 700	43·0	57·0
4 o. fl. barn	11	7 440	10 020	17 460	1 510	2 050	3 560	42·4	57·6
Familjer med inneboende, inackorderade etc.	10	6 410	8 580	14 990	1 430	1 920	3 350	42·7	57·3
Samtliga familjer	85	5 530	7 380	12 910	1 580	2 120	3 700	42·7	57·3

var lägenhetens storlek ungefär densamma oavsett barnens antal. Följaktligen blev boendefätheten mycket olika; den var omkring tre gånger så stor bland familjerna med minst 4 barn som bland de barnlösa. Inom medelklassen voro olikheterna i bostadsstandarden i de särskilda storleksgrupperna betydligt mindre.

Uppgifterna över *konsumerade kvantiteter* (tab. 8 i tabellbilagan) visa, att förbrukningen av flertalet varuslag ökades, när familjens storlek steg. Bland de mycket få undantagen från denna regel må nämnas konsumtionen av spritdrycker och pilsnerdricka.

Den större konsumtionen i de barnrikare familjerna inom arbetar- och tjänstemannaklassen motsvarade emellertid ej det högre näringsbehovet därstädes, utan näringsmängden sjönk per konsumtionsenhet räknat oavbrutet vid

ett ökat antal barn. Allra högst var kaloritillförseln bland familjerna med ett barn under 7 år (4 040 nettokalorier per dag och konsumtionsenhet) och lägst bland familjerna med minst 4 barn, därav åtminstone något över 15 år (3 010 nettokalorier). Ju mindre kalorimängden per enhet var, desto mindre var i allmänhet de animaliska livsmedlens andel av den totala näringsmängden (se *tab. HH*).

Levnadsättet bland familjer på olika utvecklingsstadier. Inledningsvis har framhållits, att man genom att gruppera familjerna efter äldsta hemmavarande barnets ålder får dem i stort sett ordnade efter äktenskapets varaktighet. En sammanställning av budgeter, som på detta sätt grupperats i kronologisk ordning, giver en bild av konsumtionens förändringar inom en familj, som befinner sig på olika stadier i sin utveckling.

Jämförelsevis föga intresse har ägnats åt detta problem vid budgetundersökningar. Teoretiskt taget skulle den bästa metoden givetvis vara att följa samma familjer från den dag de bildades till dess de upplöstes och få deras historia registrerad i en serie av hushållräkenskaper. Men det är tydligen omöjligt att verkställa en dylik undersökning för ett större antal familjer. Summariska undersökningar, omfattande några få familjer eller kanske blott en enda, ha företagits utomlands, exempelvis av L. Varlez och B. S. Rowntree. Man har härvid funnit, att i en typisk arbetarfamiljs liv växla goda och bekymmersamma tider med några års mellanrum. Såsom nybildad står sig familjen i regel ganska gott; båda makarna kunna inneha fast anställning. Några år efter giftermålet inträder emellertid det första kritiska skedet; barnens antal ökas samtidigt som familjens inkomster sjunka något, emedan hustrun måste sluta med sitt förvärvsarbete och helt ägna sig åt hemmet. I den mån barnen växa upp och kunna bidra till det gemensamma hushållet, börjar en ny period av relativt välstånd. Slutligen när barnen lämnat hemmet, följer en bekymmersam tid; mannens inkomst sjunker ju mer åldern tager ut sin rätt.

Det försök, som här gjorts att med material, som egentligen blott redovisar konsumtionsförhållandena vid ett enda tillfälle, bokföringsåret, klarlägga den dynamiska utvecklingen inom en mindre bemedlad familj, är ofullständigt så till vida, att av brist på material endast en del av denna utvecklingsprocess blir belyst. Vid utväljandet av bokförare måste andra krav i första hand tillfredsställas. Följaktligen saknas helt och hållet räknenskaper för familjer, tillhörande det senaste utvecklingsstadiet, vartill kommer att antalet nybildade familjer utan barn liksom även familjer med vuxna barn är relativt ringa.

Förutsättningen för en undersökning enligt denna metod är, att de medtagna hushållen tillhöra samma sociala lager. Med hänsyn härtill har undersökningen inskränkts till arbetar- och lägre tjänstemannaklassen. Vidare har man blott medtagit de familjer, där mannens huvudinkomst uppgick till 3 000—3 500 kr. Orsaken till att man vid urvalet av familjer utgått från mannens huvudinkomst och ej såsom i föregående avsnitt från hushållets samtliga inkomster är, att man i det förra fallet erhåller större garantier för att familjerna verkligen tillhöra samma sociala klass än i det senare. Mannens huvudinkomst brukar inom

arbetarklassen vara jämförelsevis konstant under den period av hans liv, 30—45 år, som här behandlas. Hade man däremot utvalt de familjer, vilkas samtliga inkomster uppgingo till ett visst belopp, hade man fått det tendentiösa felet, att familjerna med vuxna barn tillhört ett lägre socialt skikt än familjerna med småbarn, ty förefintligheten av bidrag från barnen bland de förra familjerna hade inneburit, att mannens lön måste ha varit jämförelsevis liten, eftersom de sammanlagda inkomsterna ej fingo överskrida ett visst belopp.

Resultaten av undersökningen framgår av tab. 3 och 9 i tabellbilagan. Några huvudsiffror meddelas i efterföljande tablå.

Familjetyp	Antal familjer	Mannens ålder	Totalinkomst per familj	Inkomst per konsumtionsenhet	Antal konsumtionsenheter
Familjer utan barn	18	36·9	3 643·0	1 907·3	1·91
Familjer med barn					
Äldsta barnet under 7 år { Familjer med 1 barn	70	31·9	3 746·2	1 818·5	2·06
{ » » 2 el. 3 barn	53	32·7	3 823·2	1 541·6	2·48
{ Summa	123	32·3	3 779·4	1 687·2	2·24
Äldsta barnet 7—14 år { Familjer med 1 barn	25	38·2	3 894·1	1 447·6	2·69
{ » » 2 el. 3 barn	107	37·4	3 796·1	1 119·8	3·39
{ » » 4 o. fl. barn	47	37·4	3 835·7	915·4	4·19
{ Summa	179	37·5	3 820·2	1 091·5	3·50
Äldsta barnet 15 år o. däröver { Familjer med 1 barn	8	45·0	4 144·5	1 507·1	2·75
{ » » 2 el. 3 barn	57	44·8	4 187·9	1 073·8	3·90
{ » » 4 o. fl. barn	38	44·0	4 340·3	814·3	5·33
{ Summa	103	44·6	4 240·8	938·2	4·52
Familjer med inneboende, inackorderade etc.	57	37·3	4 200·6	1 257·7	3·34
Samtliga familjer	480	37·6	3 938·5	1 200·8	3·28

Inalles omfattar undersökningen 480 familjer med en genomsnittsinkomst av 3 938·5 kr. och en medelstorlek av 3·28 konsumtionsenheter, d. v. s. ungefär samma inkomst och storlek som samtliga 1 192 arbetar- och lägre tjänstemannahushåll.

Uppgifterna över mannens ålder bekräfta det påståendet, att man genom en uppdelning efter äldsta barnets ålder får familjerna ordnade i kronologisk ordning. När det äldsta barnet är yngre än 7 år, är mannens medelålder omkring 32 år, är barnet 7—14 år gammalt, är mannens ålder 37 à 38 år, är barnet slutligen minst 15 år, är mannens ålder 44 à 45 år. Familjerna utan barn utgöra däremot en ej fullt homogen grupp; här förekomma både unga familjer och relativt gamla. Denna grupp kan därför ej helt inpassas i den kronologiska ordningen.

Totalinkomsten steg något, ju äldre barnen voro och i allmänhet även ju flera de voro. Det bör dock än en gång erinras om att inom familjer med barn

Tab. II. Inkomster och utgifter inom familjer på olika utvecklingsstadier.

	Familjer utan barn	Familjer med barn, av vilka det äldsta i en ålder av			Samtl. familjer	Familjer utan barn	Familjer med barn, av vilka det äldsta i en ålder av			Samtl. familjer
		under 7 år	7—14 år	över 14 år			under 7 år	7—14 år	över 14 år	
Antal hushåll	18	123	179	103	480					
Antal konsumtionsenheter per hushåll	1·91	2·24	3·50	4·52	3·28					
<i>Inkomster</i>	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	%	%	%	%	%
Mannens huvudinkomst > biförtjänster	3 373·6	3 376·8	3 416·9	3 333·4	3 387·5	92·6	89·4	89·5	78·6	86·0
Hustruns inkomst	71·9	46·9	54·8	74·3	58·6	2·0	1·2	1·4	1·7	1·5
Barnens bidrag	—	—	10·4	444·2	109·4	—	—	0·3	10·5	2·8
Inackordering o. uthyrning	89·9	24·8	26·7	19·6	61·5	2·4	0·6	0·7	0·5	1·6
Sjukhjälp, understöd o. d. Gävor	18·6	11·8	23·9	22·0	19·8	0·5	0·3	0·6	0·5	0·5
Räntor	4·2	7·7	15·5	17·8	13·3	0·1	0·2	0·4	0·4	0·3
Övr. kontanta inkomster	2·6	3·6	3·2	6·5	3·8	0·1	0·1	0·1	0·2	0·1
Förmåner in natura	38·8	60·3	30·7	41·6	38·9	1·1	1·6	0·8	1·0	1·0
Övr. inkomster in natura	55·0	84·1	89·1	121·1	96·3	1·5	2·2	2·3	2·9	2·4
Övr. inkomster in natura	— 52·0	39·9	49·7	69·1	48·2	— 1·4	1·1	1·3	1·6	1·2
Samtliga inkomster	3 643·0	3 779·4	3 820·2	4 240·8	3 938·5	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
<i>Utgifter</i>										
Födo- o. njutningsämnen	1 310·2	1 462·5	1 695·2	1 961·2	1 691·0	36·0	38·7	44·4	46·3	42·9
Bostad	381·4	407·0	379·4	391·4	405·0	10·5	10·8	9·9	9·2	10·3
Bränsle och lyse	168·4	172·0	175·4	180·6	177·3	4·6	4·5	4·6	4·3	4·5
Kläder	290·8	394·2	392·1	451·9	401·8	8·0	10·4	10·3	10·7	10·2
Skodon	97·6	122·9	161·6	180·0	150·7	2·7	3·2	4·2	4·2	3·8
Skatter	445·5	322·1	284·4	311·5	308·6	12·2	8·5	7·4	7·3	7·8
Inventarier	215·9	201·5	148·8	147·0	169·2	5·9	5·3	3·9	3·5	4·3
Förenings- o. försäkringsavgifter	205·0	198·8	178·5	172·4	183·3	5·6	5·2	4·7	4·1	4·7
Barnens undervisning	—	1·7	30·5	47·4	25·2	—	0·0	0·8	1·1	0·6
Tidningar	42·3	44·2	40·1	39·7	41·1	1·2	1·2	1·0	0·9	1·1
Böcker	13·9	17·1	12·6	9·0	13·0	0·4	0·5	0·3	0·2	0·3
Skrivmaterial, porto, telefon	21·8	25·2	18·4	20·8	21·4	0·6	0·7	0·5	0·5	0·5
Tvätt och strykning	10·4	11·6	6·5	6·4	8·5	0·3	0·3	0·2	0·2	0·2
Rengöringsmedel m. m.	36·8	44·4	43·6	44·3	44·0	1·0	1·2	1·1	1·0	1·1
Sjukvård	397·7	70·5	55·8	60·7	61·5	1·1	1·9	1·5	1·4	1·6
Hälsövård	23·2	16·0	12·2	14·7	14·3	0·6	0·4	0·3	0·3	0·4
Arbets hjälp i hemmet	4·5	14·7	9·7	6·9	16·3	0·1	0·4	0·3	0·2	0·4
Gävor	125·2	63·7	49·9	66·1	62·1	3·5	1·7	1·3	1·6	1·6
Nöjen och förströelser	30·6	21·4	22·7	28·6	24·0	0·8	0·6	0·6	0·7	0·6
Resor	98·4	91·8	75·9	77·9	82·8	2·7	2·4	2·0	1·8	2·1
Ränta å lån	0·5	10·2	7·3	4·7	7·0	0·0	0·3	0·2	0·1	0·2
Övriga utgifter	88·5	68·2	43·4	42·3	52·8	2·4	1·8	1·1	1·0	1·4
Samtliga utgifter	3 650·6	3 781·2	3 844·0	4 265·5	3 960·9	100·2	100·0	100·6	100·6	100·6

över 15 år inkomsterna ej äro fullständigt redovisade, enär en del av barnens förtjänster ej överlämnas till den gemensamma hushållskassan utan i stället användas av dem själva för inköp av kläder m. m. Vid beräkningen av antalet

konsumtionsenheter har man emellertid tagit hänsyn till att ej alla barn deltaga helt i förbrukningen. Följaktligen komma uppgifterna angående inkomsten per konsumtionsenhet ej att influeras av nyssnämnda ofullständighet; variationen i inkomsten per konsumtionsenhet blir sålunda ett ganska korrekt uttryck för växlingarna mellan goda och dåliga tider i en familjs utvecklingshistoria.

Den korta period på ej fullt 15 år — från mannens trettioandra till hans fyrtiofemte år — som här kan behandlas, kännetecknas av att familjens välstånd undergår en oavbruten försämring. Under den första tiden, när barnen ännu voro små, uppgick *inkomsten* per konsumtionsenhet till 1 687 kr.; några år senare, när barnens antal ökats och åtminstone det äldsta uppnått skolåldern, har nämnda inkomst sjunkit till 1 092 kr.; efter ytterligare några år har visserligen något av barnen nått upp i förvärvsåldern och kan med sin inkomst utöka familjens utkomstmöjligheter, men detta bidrag motsvarade ej på långt när ökningen i konsumtionsbehovet, utan inkomsten per konsumtionsenhet sjönk till 938 kr.

En översikt över hur man sökt driva upp inkomsten men hur levnadsstandarden ändock gick ned lämnar *tab. II*; mera detaljerat belyses detta av *tab. 3* i tabellbilagan.

Undersökes till en början inkomsternas sammansättning, finner man, att den bland familjer med barn undergår ganska genomgående förändringar under familjens utveckling. Mannens huvudinkomst (inklusive förmåner) var absolut taget densamma — detta var ju den princip, efter vilken urvalet av familjerna företagits — men i förhållande till familjens totala inkomster sjönk den i betydelse med åren. Hans biförtjänster syntes av *tab. AA* att döma avtaga något med stigande ålder; de voro emellertid små i de relativt unga barnlösa familjerna. Hustruns inkomst växte däremot med åren, men den syntes, såsom förut påpekats, vara än mer beroende av barnens antal; även här kunna uppgifterna för de barnlösa familjerna ej infogas i serien. Något bidrag från barnens sida fanns naturligtvis ej i de yngsta familjerna, medan i den äldsta gruppen omkring 10 % av totalinkomsten härrörde från barnens förtjänster, vartill kom, såsom ovan omnämnts, ett i hushållsböckerna ej redovisat belopp. Gåvor samt i viss mån även sjukhjälp, understöd och inkomster in natura spelade en allt större roll, ju äldre familjen var. Tydligt har man varit tvungen att med åren utnyttja alla till buds stående hjälpmedel för att få debet och kredit att gå ihop. Det kan i detta sammanhang påpekas, att balansen mellan inkomster och utgifter uppvisade ett med tiden växande deficit.

Utgiftsbudgetens sammansättning bekräftade påståendet om levnadsstandards gradvisa nedgång under den ifrågavarande perioden. Kostnaderna för existensbehoven, framför allt livsmedels- och beklädnadsposterna, togo en allt större del av inkomsten i anspråk, medan kulturbudgeten måste inskränkas. Dessa inskränkningar drabbade flertalet småposter, försäkringsavgifter, tidningar, böcker, tvätt och strykning, hälsovård, gåvor, resor, lottsedlar m. m. Inom inventariegruppen sjönko utgifterna för möbler mycket starkt under de första åren, och utgifterna för komplettering av bosättningen blevo sedan näs-

Tab. JJ. Boendetätheten inom familjer på olika utvecklingsstadier.

F a m i l j e t y p		Antal rum (kök) per lägenhet	Luftrymd per		Antal boende per		Överbefolkade lägenheter i % av samtliga
			lägenhet	konsumtionsenhet	lägenhet	100 rum	
			m ³	m ³			%
Familjer utan barn		2'44	104'2	54'6	2'00	82	—
Familjer med barn							
Äldsta barnet under 7 år	Familjer med 1 barn	2'39	95'2	45'8	3'00	126	7'1
	» » 2 el. 3 barn	2'42	103'5	41'2	4'28	177	13'2
	Summa	2'40	98'8	43'5	3'55	148	9'8
Äldsta barnet 7—14 år	Familjer med 1 barn	2'40	101'3	37'5	3'00	125	—
	» » 2 el. 3 barn	2'39	103'7	30'3	4'41	184	28'0
	» » 4 o. fl. barn	2'40	109'5	25'9	6'40	266	72'3
	Summa	2'40	104'9	29'7	4'74	198	35'8
Äldsta barnet 15 åro. däröver	Familjer med 1 barn	2'75	115'4	41'1	3'00	109	—
	» » 2 el. 3 barn	2'70	115'8	28'7	4'53	168	22'8
	» » 4 o. fl. barn	2'55	107'3	19'4	6'66	261	71'1
	Summa	2'65	112'6	25'1	5'19	196	38'8
Familjer med inneboende, inackorderade etc.		2'82	119'5	31'2	4'96	176	21'1
Samtliga familjer		2'50	106'7	31'5	4'46	178	26'7

tan konstanta; posten sportartiklar saknades nästan helt bland de barnlösa familjerna men bland familjerna med barn steg den ej, trots att barnens antal och ålder ökades. En av de få poster, tillhörande kulturbudgeten, som uppvisade stegring, var barnens skolgång. Skattetrycket slutligen lindrades något, beroende på att barnantalet och därmed det skattefria avdraget steg.

Några uppgifter rörande bostadsstandarden meddelas i ovanstående *tab. JJ*. Bostadens storlek ökades endast i ringa mån och följaktligen steg boendetätheten med åren. Ingen av de barnlösa familjerna bodde i en överbefolkad lägenhet, vilket däremot var fallet med c:a $\frac{4}{10}$ av de familjer, där det äldsta barnet uppnått 15-års åldern.

På grundval av uppgifterna angående de förbrukade kvantiteterna (*tab. 9* i tabellbilagan) ha efterföljande beräkningar över kostens näringsvärde utförts (*tab. KK*).

Livsmedelsförbrukningen företedde samma utveckling som hela budgeten. Allt större och större mängder inköptes för varje år; kalorimängden per dag och familj steg från 9 080 kalorier till 13 960 kalorier, när barnens ålder ökades från under 7 år till 15 år och däröver. Tager man dessutom hänsyn till barnens antal, kan man få fram än större olikheter mellan de särskilda familjetyperna. Den lägsta siffran iaktogs (frånsett för de barnlösa familjerna) för

Tab. KK. Kostens näringsvärde inom familjer på olika utvecklingsstadier.

F a m i l j e t y p	Antal familjer	Antal nettokalorier per dag och						Kalorimängdens fördelning i % på	
		per familj			per kons.-enhet			ani-ma-liska	vege-tabi-liska
		ani-ma-liska	vege-tabi-liska	sum-ma	ani-ma-liska	vege-tabi-liska	sum-ma		
Familjer utan barn	18	3 200	4 250	7 450	1 660	2 200	3 860	43·0	57·0
Familjer med barn									
Äldsta barnet under 7 år	{								
Familjer med 1 barn . .	70	3 560	4 760	8 320	1 730	2 310	4 040	42·8	57·2
" " 2 el. 3 barn	53	4 340	5 780	10 120	1 730	2 300	4 030	42·9	57·1
Summa	123	3 890	5 190	9 080	1 730	2 310	4 040	42·8	57·2
Äldsta barnet 7—14 år	{								
Familjer med 1 barn . .	25	4 060	5 530	9 590	1 520	2 070	3 590	42·3	57·7
" " 2 el. 3 barn	107	4 700	6 640	11 340	1 390	1 960	3 350	41·5	58·5
" " 4 o. fl. barn	47	5 410	8 560	13 970	1 300	2 060	3 360	38·7	61·3
Summa	179	4 820	6 970	11 790	1 380	2 000	3 380	40·8	59·2
Äldsta barnet 15 åro. däröver	{								
Familjer med 1 barn . .	8	4 300	5 230	9 530	1 530	1 870	3 400	45·0	55·0
" " 2 el. 3 barn	57	5 240	7 250	12 490	1 320	1 830	3 150	41·9	58·1
" " 4 o. fl. barn	38	6 560	10 620	17 180	1 200	1 940	3 140	38·2	61·8
Summa	103	5 670	8 290	13 960	1 280	1 870	3 150	40·6	59·4
Familjer med inneboende, inackorderade etc.	57	5 040	6 740	11 780	1 460	1 960	3 420	42·7	57·3
Samtliga familjer	480	4 730	6 670	11 400	1 430	2 020	3 450	41·4	58·6

familjerna med ett barn under 7 år, 8 320 kalorier, och den högsta för familjer med minst 4 barn, därav åtminstone ett över 15 år, 17 180 kalorier. Men konsumtionsbehovet växte än starkare, så att näringsmängden per konsumtionsenhet sjönk oavbrutet ju äldre familjen blev. Nästan undantagslöst gällde den regeln, att ju större den totala förbrukningen var, desto mindre var den relativa konsumtionen per enhet. Den högsta kalorisiffran, 4 040 per dag och enhet, gällde sålunda för den nyssnämnda gruppen familjer med ett barn under 7 år och den lägsta, 3 140, för familjer med minst 4 barn, därav åtminstone ett över 15 år. Jämsides med denna faktiska nedgång i näringstillförseln följde en omläggning från animaliska till vegetabiliska livsmedel.

I detta och i föregående avsnitt ha alla viktigare uppgifter redovisats både efter barnens antal och efter deras ålder. Den frågan uppstår då, huruvida man kan genom jämförelse mellan tvenne grupper med olika antal barn i samma ålder få fram förbrukningens storlek för *ett* barn i denna ålder. Exempelvis må nämnas, att totalkonsumtionen av mjölk, oskummad och skummad, uppgick i en familj med ett barn under 7 år till 703 liter, i en familj med 2 å 3 barn — i medeltal 2·28 barn — till 863 liter (tab. 9 i tabellbilagan); härav skulle framgå, att förbrukningen för ett barn i denna ålder skulle belöpa sig till 125 liter. På samma sätt finner man, att konsumtionen för ett barn i åldern

7—14 år skulle uppgå till 129 à 149 liter eller i medeltal 139 liter och i åldern över 15 år till 119 à 142 liter eller i medeltal 130 liter. Kunde man genom ett dylikt beräkningssätt utnyttja uppgifterna ej blott för de särskilda varuslagen utan även för hela kalorimängden och för inköpen av andra förnödenheter än livsmedel, skulle det bliva möjligt att fastställa konsumtionens storlek i olika åldrar och erhålla ett värdefullt kontrollmaterial för riktigheten av den använda konsumtionsenhetskalan. Beräkningarna vila på den förutsättningen, att föräldrarnas konsumtion är densamma oavsett barnens antal, liksom att även barnens konsumtion ej röner något inflytande av deras antal. Att denna förutsättning ej föreligger i verkligheten, utan att samtliga familjemedlemmars förbrukning ganska starkt inskränkes, när familjens storlek ökas, har förut visats. Huruvida denna inskränkning går likformigt ut över de särskilda familjemedlemmarna, vet man ej. Dessutom är det tydligt, att materialet i flera grupper är alltför ringa för att tillåta dylika beräkningar.

Levnadsättet bland 15 familjer, där hushållsföreståndaren hade högskolebildning. Såsom förut omnämnts ingå i levnadskostnadsundersökningen 22 familjer, där hushållsföreståndaren hade en anställning, för vilken fordras utbildning vid universitet eller högskola. Av dessa ha utvalts 15 (8 läroverksadjunkter eller extralärare, 3 lektorer, 2 civilingenjörer, 1 officer och 1 apotekare), vilka samtliga tillhörde den högsta välståndsguppen. Deras inkomster varierade mellan 7 800 kr. och 16 300 kr. eller i medeltal 11 285 kr. Alla familjer utom en voro bosatta i städer. Hushållen voro i allmänhet nybildade med 1 eller 2 minderåriga barn och en tjänarinna. Antalet familjemedlemmar uppgick till i medeltal 3·53 och antalet konsumtionsenheter till 2·55; mannens ålder var i genomsnitt 37 år.

I *tab. LL* lämnas en översikt över familjernas inkomster och utgifter. Det framgår härav i fråga om *inkomsterna*, att mannens lön utgjorde i genomsnitt 8 730 kr., lägst 5 110 kr. (en extralärare) och högst 13 530 kr. (en lektor) och hans biförtjänster i medeltal 1 194 kr., lägst 0 kr. (i 4 familjer) och högst 3 785 kr. (en lektor). Endast i två fall förekom det, att hustrun hade någon inkomst, som dock här uppgick till inemot 4 000 kr. (i båda fallen extralärarefamiljer, där hustrun hade anställning i statens tjänst; den ena familjen var barnlös, den andra hade två småbarn).

Jämföres inkomsternas fördelning på olika inkomstarter bland de högskolebildade familjerna och samtliga hushåll i den högsta välståndsguppen, vilka hushållsgrupper hade ungefär samma totalinkomst, finner man, att bland de förra betydde mannens lön mindre men däremot hans extrainkomster mera för hushållets ekonomi än bland de senare. Ränteposten var något större bland de högskolebildade, beroende på att en familj hade relativt betydande utdelningar på aktier.

Utgifterna bland de högskolebildade understego något inkomsterna, så att en kassabehållning på i medeltal 329 kr. uppstod. Bokföringsåret gick med vinst för 12 av de 15 familjerna. Beträffande utgifternas fördelning framträdde relativt få olikheter mot förhållandena inom samtliga medelklasshus-

114 Tab. LL: Inkomster och utgifter bland familjer, där hushållsföreståndaren hade högskolebildning.

	Per år och		I % av in- komsten		Per år och		I % av in- komsten
	familj	normal- hushåll			familj	normal- hushåll	
Inkomster	kr.	kr.	%		kr.	kr.	%
Mannens huvudinkomst	8 729·9	11 282·7	77·4	Bostad	1 399·3	1 452·0	10·0
biförtjänster	1 193·5	1 542·4	10·6	Bränsle och lyse	453·8	470·9	3·2
Hustruns inkomst	496·8	642·2	4·4	barrved	44·4	46·2	0·3
Barnens bidrag	—	—	—	björkved	137·6	142·9	1·0
Inackordering o. uthyrning	122·9	158·7	1·1	ribbved	13·5	14·2	0·1
Sjukhjälp, understöd o. d.	—	—	—	annan lövved (blandved)	43·7	45·5	0·3
Gåvor	57·0	73·6	0·5	kol och koks	53·4	55·1	0·4
Räntor	263·9	341·2	2·3	gas	40·1	41·6	0·3
Övriga kontanta inkomster	105·5	136·7	0·9	fotogen	3·2	3·3	0·0
Förmåner in natura	134·4	173·6	1·2	elektriskt ljus	94·1	97·7	0·7
Övriga inkomster in natura	180·7	233·6	1·6	annat bränsle och lyse	23·8	24·4	0·1
Summa inkomster	11 284·6	14 584·7	100·0	Kläder och skodon	1 162·0	1 662·5	11·4
Utgifter				gångkläder o. underkläder	620·6	887·7	6·1
Födo- och njutningsämnen	2 693·6	3 054·2	20·9	tyg, garn och sybehör	162·7	232·9	1·6
Matvaror	2 181·2	2 297·2	15·7	andra beklädnadsartiklar	180·2	257·8	1·8
animaliska matvaror	1 307·0	1 376·4	9·4	skodon och galoscher	146·5	209·5	1·4
kött	249·1	262·0	1·8	skolagning och material	52·0	74·6	0·5
fläsk	105·3	110·9	0·8	Skatter	1 493·6	2 136·8	14·7
korv och sylta	36·0	38·0	0·3	Inventarier	622·6	890·7	6·1
fisk	136·0	143·2	0·9	möbler	339·4	485·4	3·3
färsk sill o. strömming	17·5	18·5	0·1	sängkläder och linne	50·4	72·0	0·5
färsk annan fisk	86·1	90·7	0·6	köksaker, glas, järnvaror m. m.	164·6	235·6	1·6
salt sill	18·0	18·8	0·1	sportartiklar	68·2	97·7	0·7
salt annan fisk	14·4	15·2	0·1	Fören- o. försäkringsavgifter	472·4	675·8	4·6
färdiglagad mat o. konserv.	61·8	65·3	0·4	fack- o. yrkesföreningar	20·8	29·7	0·2
mjölk och grädda	315·0	332·0	2·3	övriga föreningar	34·5	49·2	0·3
oskummad mjölk	261·4	275·2	1·9	sjuk- o. begravningskassor, ...			
separerad mjölk	0·8	1·0	0·0	olycksfallsförsäkring	9·2	13·2	0·1
grädda	52·8	55·8	0·4	liv- o. kapitalförsäkring	302·3	432·6	2·9
smör	179·3	188·7	1·3	brandförsäkring	27·0	38·6	0·3
margarin	48·3	50·8	0·3	pensionsavgifter	78·6	112·5	0·8
fett och flott	10·2	10·6	0·1	Barnens undervisning	28·9	41·3	0·3
ost	46·1	48·5	0·3	Tidningar	77·1	110·2	0·7
ägg	119·9	126·4	0·9	Böcker	237·7	339·9	2·3
vegetabiliska matvaror	874·2	920·8	6·3	Skrivmaterial, porto, telefon	127·2	181·8	1·3
bröd	149·5	157·4	1·1	skrivmaterial	20·4	29·0	0·2
mjöl	87·0	91·8	0·6	porto	29·4	41·9	0·3
vetemjöl	64·5	68·0	0·5	telefonabonnemang	68·8	98·7	0·7
rågmjöl	3·0	3·3	0·0	enstaka telefonsamtal o. d.	8·6	12·2	0·1
rågsiktmjöl	12·1	12·9	0·1	Tvätt o. strykning utom hemmet	53·7	76·9	0·5
annat mjöl	7·4	7·6	0·0	Rengöringsmedel	116·3	166·3	1·1
gryn	23·5	24·4	0·2	Sjukvård	161·0	230·3	1·6
ärter o. bruna bönor	5·4	6·0	0·0	läkararvoden	91·9	131·3	0·9
potatis	47·3	49·8	0·3	medicin	29·5	42·2	0·3
rotfrukter	10·4	10·9	0·1	sjukhusvård m. m.	39·6	56·8	0·4
grönsaker, frukt o. bär	234·1	246·5	1·7	Hälsovård	37·1	53·1	0·4
socker	130·0	136·9	0·9	Arbetshjälp i hemmet	340·4	773·2	5·3
sirap	8·5	8·9	0·1	Gåvor	376·8	539·2	3·7
kaffe	65·5	69·0	0·5	Nöjen och förströelser	120·4	172·3	1·2
te och kakao	20·7	21·8	0·1	Resor	205·4	293·7	2·0
kryddor m. m.	92·3	97·4	0·7	arbets-, tog- o. skolresor	36·3	51·8	0·4
Dryckesvaror	226·2	333·9	2·3	andra resor	169·1	241·9	1·6
spritdrycker	117·8	173·9	1·2	Ränta å lån	139·3	199·3	1·4
vin	29·2	43·2	0·3	Lottsedlar	8·3	11·9	0·1
öl (pilsnerdricka)	61·0	90·1	0·6	Blommor	47·8	68·3	0·5
svagdricka o. läskedrycker	18·2	26·7	0·2	Semester	236·0	337·6	2·3
Tobak	129·5	191·1	1·3	Övriga utgifter	145·2	207·9	1·4
Förtäring utom hemmet	156·9	232·0	1·6	Summa utgifter	10 955·9	14 146·1	97·0

håll i högsta välstandsgruppen. Livsmedelsprocenten var något lägre bland de högskolebildade, vilket helt torde kunna förklaras av deras något högre välstånd. Kalorimängden uppgick till c:a 4 330 nettokalorier per dag och konsumtionsenhet, därav 42·5 % av animaliska födoämnen. Båda dessa siffror äro relativt höga. De andra större utgiftsposterna upptogo ungefär samma andel bland de högskolebildade som inom samtliga hushåll i högsta välstandsgruppen; posterna kläder och skatter voro något högre, inventarier samt försäkringsavgifter något lägre bland de förra än bland de senare. Att bland de högskolebildade utgifterna för böcker skola vara exceptionellt stora, är helt naturligt; däremot var skillnaden obetydlig för tidningar.

Levnadssättet bland familjer, där mannen var arbetslös en stor del av bokföringsåret. I instruktionen för kontrollnämnderna meddelades bl. a. den föreskriften, att man vid urvalet av familjer ej borde medtaga sådana, där hushållsföreståndaren var eller lätt kunde tänkas bli arbetslös. Det kunde dock ej undvikas, att i det inkomna hushållsboksmaterialet funnos några räkenskaper från familjer, där mannen under bokföringsåret drabbats av arbetslöshet. Har arbetslösheten varit av mera varaktig natur, ha böckerna utgallrats vid bearbetningen. Särskilt å en ort, Stora Tuna, har av denna anledning ungefär hälften av materialet fränskilts. Det har emellertid ansetts vara av intresse att underkasta böckerna från denna ort en specialbearbetning för att genom jämförelse med räkenskaperna för de ej arbetslösa familjerna söka få i någon mån belyst, hur en period av arbetslöshet och nedsatta inkomster påverkar hushållningen.

I Stora Tuna igångsattes bokföringen i allmänhet i oktober 1922. Den 21 januari 1923 utbröt en öppen konflikt vid Domnarvets järnverk, vilken konflikt den 29 i samma månad efterföljdes av den stora järnbrukslockouten, som ej bilades förrän den 30 juli. Arbetsinställelsen hade då varat i sammanlagt 27 veckor. Av de 24 familjer från Stora Tuna — flertalet voro bosatta i Borlänge-Domnarvet men några i Idkerberget — vilka inlämnat bearbetningsbara hushållsräkenskaper, ha hälften i större utsträckning drabbats av arbetslöshet. Arbetslöshetsperioden för dessa 12 familjer varierade mellan 15 och 34 veckor och utgjorde i medeltal något över 27 veckor.

I *tab. MM.* har genomsnittsbudgeten för dessa arbetslösa 12 familjer ställts bredvid budgeten för de andra 12, ej arbetslösa hushållen. Nästan alla hushållen i båda grupperna tillhörde arbetarklassen.

Totalinkomstens storlek rönt rätt starkt inflytande av arbetslösheten; inkomsten var bland de arbetslösa 22·5 % lägre än bland de ej arbetslösa. Även totalutgifterna voro lägre bland de förra, 19·0 %. För de arbetslösa familjerna gick bokföringsåret med 3·0 % förlust, vilken förlust täcktes genom upptagna lån (inköp på kredit) och uttag ur bank. Inom den andra gruppen visade balansen något överskott.

Inkomsternas fördelning på olika poster influerades i hög grad av arbetslösheten. Bland de ej arbetslösa uppgick mannens huvudinkomst till 85·5 % av totalinkomsterna, medan den bland de arbetslösa, som praktiskt taget hade

116 Tab. MM. Inkomster och utgifter bland vissa familjer, där hushållsföreståndaren någon längre tid varit arbetslös.

	Per år och normalhushåll		I % av inkomsten			Per år och normalhushåll		I % av inkomsten	
	Ej arbetslösa familjer	Arbetslösa familjer	Ej arbetslösa familjer	Arbetslösa familjer		Ej arbetslösa familjer	Arbetslösa familjer	Ej arbetslösa familjer	Arbetslösa familjer
Inkomster	kr.	kr.				kr.	kr.		
Mannens huvudinkomst	2 555·2	1 169·2	85·5	50·5	Dryckesvaror	21·8	16·6	0·7	0·7
» biförtjänster	37·3	236·6	1·2	10·2	spritdrycker	10·9	11·9	0·4	0·5
Hustruns inkomst	2·0	127·4	0·1	5·5	vin	0·3	—	0·0	—
Barnens bidrag	128·7	133·3	4·3	5·7	öl (pilsnerdricka)	0·7	1·7	0·0	0·1
Inackordering o. uthyrn.	60·7	66·0	2·0	2·8	svagr. o. läskedr.	9·9	3·0	0·3	0·1
Arbetslöshetsunderstöd	—	328·0	—	14·2	Tobak	32·4	28·0	1·1	1·2
Gåvor	8·9	42·9	0·3	1·9	Förtäring utom hemmet	13·5	12·2	0·5	0·5
Räntor	0·6	0·7	0·0	0·0	Bostad	217·8	195·4	7·3	8·4
Försålda produkter	70·3	10·9	2·4	0·5	Bränsle och lyse	108·6	78·9	3·6	3·4
Övr. kontanta inkomster	17·2	15·8	0·6	0·7	ved	78·2	56·1	2·6	2·4
Förmåner in natura	33·7	9·6	1·1	0·4	fotogen	1·7	0·0	0·0	0·0
Eget hem	20·1	66·0	0·7	2·8	elektriskt ljus	22·8	17·2	0·8	0·8
Egen produkt. (trädg. m. m.)	— 1·0	22·8	— 0·0	1·0	annat bränsle o. lyse	5·9	5·6	0·2	0·2
Gåvor in natura	3·3	11·2	0·1	0·5	Kläder och skodon	409·6	367·3	13·7	15·9
Bärplockn., fiske, vedinsaml.	13·2	22·4	0·4	1·0	gångkläder o. underkläder	141·6	141·9	4·7	6·1
Förbrukade förråd	38·9	53·8	1·3	2·3	tyg, garn o. sybehör	93·1	86·8	3·1	3·8
Summa inkomster	2 989·1	2 316·6	100·0	100·0	andra beklädnadsart.	44·5	32·0	1·5	1·4
Utgifter					skodon o. galoscher	92·1	78·8	3·1	3·4
Födo- o. njutningsämnen	1 316·4	1 178·1	44·1	50·8	skolagning o. material	38·3	27·8	1·3	1·2
Matvaror	1 248·7	1 121·5	41·8	48·4	Skatter	252·8	153·8	8·4	6·6
animaliska matvaror	681·7	613·2	22·8	26·4	Inventarier	165·6	84·5	5·5	3·6
kött	70·3	70·5	2·4	3·1	möbler	35·6	26·4	1·2	1·1
fläsk	63·0	64·1	2·1	2·8	sängkläder o. linne	40·6	8·9	1·4	0·4
korv och sylta	30·4	28·7	1·0	1·2	köksaker, glas, järnvaror	40·2	25·8	1·3	1·1
fisk	30·0	28·1	1·0	1·2	sportartiklar	49·2	23·4	1·6	1·0
färsk sill o. strömm.	9·9	7·3	0·3	0·3	Fören.- o. försäkringsavg.	124·7	135·3	4·1	5·8
färsk annan fisk	6·9	6·0	0·2	0·3	fack- o. yrkesfören.	48·2	44·6	1·6	1·9
salt sill	11·2	12·2	0·4	0·5	övriga föreningar	9·6	2·6	0·3	0·1
salt annan fisk	2·0	2·6	0·1	0·1	sjuk- o. begravningskassor,				
färdigl. mat o. konserv.	6·9	7·6	0·2	0·3	olycksfallsförsäkring	23·4	29·0	0·8	1·4
mjölk o. grädde	224·4	201·7	7·5	8·7	liv- o. kapitalförsäkring	39·9	50·2	1·3	2·2
oskummad mjölk	209·9	185·8	7·0	8·0	brandförsäkring	3·3	8·9	0·1	0·4
separerad mjölk	6·6	11·6	0·2	0·5	pensionsavgifter	0·3	—	0·0	—
grädde	7·9	4·3	0·3	0·2	Barnens undervisning	5·6	3·6	0·2	0·2
smör	112·5	68·0	3·8	2·9	Tidningar	30·4	22·8	1·0	1·0
margarin	51·5	67·6	1·7	2·9	Böcker	5·3	4·3	0·2	0·2
fett och flott	15·8	28·7	0·5	1·2	Skrivmaterial, porto, telef.	14·9	10·6	0·5	0·5
ost	23·8	20·5	0·8	0·9	skrivmaterial	4·6	4·3	0·2	0·2
ägg	53·1	27·7	1·8	1·2	porto	7·3	5·6	0·2	0·3
vegetabiliska matvaror	567·0	508·1	19·0	22·0	enstaka telefonsamtal o. d.	3·0	0·7	0·1	0·0
bröd	97·7	82·8	3·3	3·6	Tvätt o. strykn. utom hemmet	4·9	4·9	0·2	0·2
mjölk	114·9	118·8	3·8	5·1	Rengöringsmedel	43·9	36·6	1·5	1·6
vetemjöl	90·1	96·0	3·0	4·1	Sjukvård	40·6	22·1	1·4	1·0
rågmjöl	12·6	9·3	0·4	0·4	läkararvoden	25·8	11·2	0·9	0·5
rågsiktmjöl	6·6	10·6	0·2	0·5	medicin	12·2	9·2	0·4	0·4
annat mjöl	5·6	2·9	0·2	0·1	sjukhusvård m. m.	2·6	1·7	0·1	0·1
gryn	23·4	16·1	0·8	0·7	Hälsövård	10·9	7·3	0·4	0·3
ärter o. bruna bönor	4·6	5·3	0·2	0·2	Arbets hjälp i hemmet	13·2	2·6	0·4	0·1
potatis	41·3	48·5	1·4	2·1	Gåvor	82·5	34·0	2·8	1·5
rotfrukter	3·3	4·9	0·1	0·2	Nöjen o. förströelser	14·8	10·9	0·5	0·5
grönsaker, frukt, bär	54·8	53·5	1·8	2·3	Resor	52·8	17·1	1·7	0·7
socker	118·5	97·0	4·0	4·2	Ränta å lån	1·0	0·6	0·0	0·0
sirap	5·3	4·6	0·2	0·2	Lottsedlar	14·8	7·6	0·5	0·3
kaffe	66·3	50·2	2·2	2·2	Blommor	2·3	0·6	0·1	0·0
te och kakao	5·3	2·0	0·2	0·1	Övriga utgifter	13·9	8·3	0·5	0·4
kryddor m. m.	31·6	24·4	1·0	1·1	Summa utgifter	2 947·3	2 387·2	98·6	103·0

lika hög veckolön, endast utgjorde hälften av totalinkomsten. I stället voro flertalet andra inkomstposter större bland de arbetslösa. Det visade sig, att i alla arbetslösa familjer utom en hade mannen kunnat särskilt under arbetslösheten skaffa sig extrainkomster. Detsamma gäller i flertalet fall även om hustrun. De arbetslösa ha erhållit betydande hjälp utifrån i form av gåvor och framför allt i form av arbetslöshetsunderstöd. Understödet uppgick i medeltal till drygt 12 kr. i veckan, motsvarande omkring en fjärdedel av den ordinarie lönen. Även andra resurser ha måst tillgripas för att i någon mån utfylla bristen i inkomsten (bärplockning, fiske, vedinsamling och egen produktion).

Utgiftsbudgetens sammansättning visar, att de nödtvungna inskränkningarna i de arbetslösa familjernas hushållning endast i ringa mån gått ut över livsmedelsposten. Visserligen kan man finna, att konsumtionen av de dyrbarare varuslagen, exempelvis smör, ägg, kaffe, dryckesvaror, måst nedsättas ganska avsevärt, men detta har dock till större delen uppvägs av en större förbrukning av enklare kvaliteter och varuslag, margarin, fett och flott, potatis m. m. Med avseende på näringsmängden rådde ringa skillnad, 3 210 nettokalorier per dag och konsumtionsenhet bland de arbetslösa mot 3 290 kalorier bland de ej arbetslösa familjerna.

Tabellen visar vidare, att inknapplingarna i främsta rummet drabbat kulturbudgeten tillhörande poster, dock ej försäkringsavgifterna. Såsom kommentar må anföras några utdrag ur de reflexioner, som en del arbetslösa bokförare fogat till sina räkenskaper. En järnlastare skriver sålunda följande: »Genom den långvariga lockout, som vi varit indragna i, har min ekonomi råkat på obestånd. Tack vare de gåvor, som vi erhållit från en god son i Amerika, och litet tillfälligt arbete för mig och min hustru ha vi vad maten beträffar kunnat hålla den värsta nöden på avstånd; vi ha dock måst köpa den billigaste, som finnes i handeln. Med avseende på kläder och annat, som nödvändigt behöves för ens existens, ha inskränkningar gjorts. Åren 1919 och 1920, de för oss mest gynnsamma, skaffade vi det nödvändigaste i klädväg, men det är naturligt, att de nuvarande förhållandena ej kunna räcka länge, förrän man är ekonomiskt ruinerad. Nöjen och förströelser ha vi alla fått försaka. Mina skulder vid räkenskapsårets slut äro: skatter 122 kr., hyra 40 kr., ved 17 kr., kostym 23 kr. och matvaror 24 kr.» En annan järnbruksarbetare meddelar följande: »Givetvis skulle ett annat års bokföring komma att visa andra siffror, då de luckor, som i år uppstått i fråga om anskaffning och underhåll av kläder, inventarier och fastighet, måste fyllas. Genom Domnarvets intressekontör ha avdrag gjorts å min arbetsförtjänst och en del utbetalningar verkställt. På grund av lockouten har uppskov måst begäras med betalning av en del skatter, liv- och sjukförsäkring, belyningsavgifter och vedinköp. Sådana resterande utgifter belöpa sig vid årets slut till 286 kr.»

V. Levnadssättet inom olika landsdelar och särskilda av undersökningen berörda orter.

I tabellbilagans tab. 6 och 12 redovisas inkomster, utgifter och förbrukade kvantiteter per normalhushåll bland arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer å varje särskild ort, som deltagit i undersökningen; i några fall har materialet från närbelägna smärre orter hopslagits. För att erhålla en mera överskådlig bild av levnadssättet i olika trakter av vårt land har man även sammanfört orterna till större landsdelar. I nyssnämnda tabeller återfinnas genomsnittsbudgeter för samtliga städer resp. industriorter inom varje landsdel, medan i tab. 4 och 5 samt i tab. 10 och 11 städer och industriorter inom samma landsdel hopräknats. Dessa sistnämnda tabeller lämna även upplysning om levnadssättet inom medelklassen i olika landsdelar; materialet har i fråga om denna grupp varit alltför ringa för att redovisas ortsviis.

Landsdelarna äro till antalet fem, nämligen Svealand (vartill även räknats Gästrikland men frånräknats Dalarnas nordvästra del), Norra Götaland (Öster- och Västergötland, Dalsland, Bohuslän, norra delen av Småland och av Halland, Gotland), Södra Götaland (Skåne, Blekinge, södra delen av Småland och av Halland, Öland), Nedre Norrland (nordvästra Dalarna, utom fjällregionen, samt Norrland med undantag för Gästrikland, Lappland, Tornedalen m. m. av Norrbottens kustland ävensom fjällregionen i Jämtland och Härjedalen), Övre Norrland (återstående delar av Dalarna och Norrland). Vid uppdragandet av landsdelsgränserna har man i främsta rummet tagit hänsyn till olikheter i konsumtionsförhållandena.

Av nyssnämnda tab. 4 ävensom av tab. A framgår närmare för arbetar- och lägre tjänstemannaklassens vidkommande, hur de i undersökningen deltagande orterna och hushållen fördela sig på olika landsdelar; för samtliga landsdelar utom för Övre Norrland föreligger ett ganska fylligt material. Medelklasshushållens gruppering på landsdelarna återfinnes även i tab. 4.

Innan en redogörelse här lämnas för levnadssättet i olika landsdelar och orter, torde det vara nödvändigt att närmare klargöra, i vad mån de uträknade genomsnittsbudgeterna äro jämförbara med hänsyn till familjernas samhällsställning och sammansättning. I efterföljande tablå ha till belysning av denna fråga sammanförts några mera betydelsefulla uppgifter.

	Svealand (med Stock- holm)	Norra Göta- land	Södra Göta- land	Nedre Norr- land	Övre Norr- land	Hela riket
<i>Arbetar- och lägre tjänstemannahushåll.</i>						
Tjänstemannahushåll i % av hela antalet hushåll	36.1	37.4	40.6	40.8	9.1	37.3
Antal konsumtionsenheter per hushåll	3.32	3.38	3.31	3.54	3.28	3.35
Antal hushåll med en inkomst per konsumtionsenhet av						
intill 1 100 kr.	220	152	104	53	4	533
1 100—1 650 kr.	172	132	116	35	15	470
1 650 kr. o. däröver	85	45	41	15	3	189
<i>Medelklasshushåll.</i>						
Antal konsumtionsenheter per hushåll	3.00	2.88	2.97	3.26	2.60	2.99
Antal hushåll med en inkomst per konsumtionsenhet av						
1 100—2 200 kr.	33	12	8	7	—	60
2 200—3 300 „	34	33	15	10	2	94
3 300 kr. o. däröver	27	13	6	7	1	54

Antalet arbetar- resp. lägre tjänstemannahushåll inom varje särskild ort meddelas i tab. 6. Olikheterna mellan orterna voro däremot i detta avseende betydande. Å ena sidan funnos flera orter, framför allt mindre industrisamhäl- len, där samtliga bokförare tillhörde arbetarklassen, medan å andra sidan i några fall, exempelvis Karlskrona, tjänstemannafamiljerna dominerade. För de olika landsdelarna var relationen mellan de båda socialgrupperna ungefär densamma utom för Övre Norrland, där tjänstemannafamiljerna utgjorde endast en tiondel av hela antalet hushåll.

Familjernas storlek varierade bland de mindre bemedlade inom rätt snäva gränser, särskilt om man frånser ett par smärre orter med mindre än 10 deltagande familjer; antalet konsumtionsenheter per familj var lägst 2.96 (Nässjö) och högst 4.32 (Uddevalla). För de olika landsdelarna sammanfölo siffrorna nästan fullständigt. Inom medelklassen voro skiljaktigheterna rätt avsevärda.

Av större betydelse för jämförbarheten är, i vad mån välståndet bland de undersökta familjerna är detsamma på olika orter. I tabellerna uttryckes välståndet genom medelinkomsten per konsumtionsenhet. Dessa siffror varierade inom arbetar- och de lägre tjänstemannahushållen mellan 751 kr. (Slottsbron) och 1 628 kr. (Kiruna). En del av denna stora skillnad är emellertid skenbar och beroende på penningvärdets olika höjd å skilda orter. För att eliminera denna felkälla har en summarisk omräkning företagits av totalinkomsten per normalhushåll, i det att denna evalverats till att gälla normalort (ortsgrupp III). De därvid erhållna resultaten, vilka insatts i tabellhuvudet till tab. 4 och 5 resp. tab. 6, visa variationer från 2 640 kr. (Uddevalla) till 5 157 kr. (Umeå). Bland andra orter, där de deltagande familjernas välstånd var mycket lågt, må nämnas Härnösand (med en realinkomst per normalhus-

håll av 2 661 kr.), Slottsbron (2 723), Kramfors (2 920) och Bjuv (3 099) samt bland orter med mycket höga välståndssiffror för de bokförande hushållen Växjö (4 612), Kiruna (4 552), Ludvika (4 517) och Stockholm (4 404). *Vid varje jämförelse mellan tvenne orter måste ifrågavarande uppgifter över de medtagna familjernas reala välstånd beaktas.* Det hade givetvis varit önskvärt, att ej blott genomsnittsbudgeten för samtliga familjer å en ort publicerats, utan att även budgeter för olika välståndsklasser å varje ort offentliggjorts, varigenom jämförelser mellan orter, där genomsnittsbudgeterna uppvisa mycket olika välstånd, underlättats. Av utrymmesskal har emellertid en sådan utförlig publicering ej kunnat verkställas. Bearbetningen av hushållsboksmaterialet har dock företagits på sådant sätt, att budgeter för varje särskild välståndsgrupp å en ort lätt kunna framräknas.¹

Slutligen bör tilläggas, att man måste iakttaga stor försiktighet, ifall man av de uträknade genomsnittsbudgeterna för en ort söker draga slutsatser rörande den allmänna levnadsstandarden å orten, brister i tillförselförhållandena till orten o. s. v. *Ortsbudgeterna kunna ofta ej läggas till grund för dylika generaliserande omdömen*, enär det i viss mån måste bero på en tillfällighet, vilka familjer deltagit i undersökningen. Om alltså en budget för en viss ort visar låg levnadsstandard, är man därför ej utan vidare berättigad att draga den slutsatsen, att de bredare samhällslagren på ifrågavarande ort ha det fattigt ställt och vice versa.

Skillnaden i välstånd mellan landsdelsbudgeterna var naturligtvis betydligt mindre men ändock tillräckligt stor för att i en del fall göra jämförbarheten mindre god. För arbetar- och lägre tjänstemannaklassen varierade den till normaldyrhet omräknade inkomsten mellan 3 649 kr. (Nedre Norrland) och 4 309 kr. (Övre Norrland) samt inom medelklassen mellan 7 923 kr. (Svealand) och 9 413 kr. (Övre Norrland); i båda fallen låg den högsta siffran drygt 18 % över den lägsta. Olikheterna mellan landsdelarna i detta avseende bekräftas även av tablån å sid. 119, varest hushållen redovisas fördelade på de särskilda välståndsgrupperna. För att få landsdelsbudgeter med större jämförbarhet ha i tab. 5 och tab. 11 i tabellbilagan uträknats genomsnittsbudgeter för de arbetar- och lägre tjänstemannahushåll resp. de medelklasshushåll, som ha en årsinkomst per konsumtionsenhet av 1 100—1 650 kr. resp. 2 200—3 300 kr. Om de med denna metod erhållna landsdelsbudgeterna med hänsyn till familjernas välstånd äro fullt jämförbara, komma de däremot att grunda sig på ett mindre omfattande material, som dock för flertalet landsdelar torde vara tillräckligt stort.

Såsom ovan antyddes, bero inkomsternas och utgifternas absoluta storlek i någon mån på orternas olika dyrhet. Maximiskillnaden mellan å ena sidan dyraste ort (Stockholm) och å andra sidan de billigaste i undersökningen delta-

¹ Från några orter har framställning gjorts till socialstyrelsen om att erhålla budgeter för de särskilda välståndsgrupperna. I Jönköping har man sålunda företagit en revision av understödsverksamheten bland fattiga och härvid beräknat understödets storlek med utgångspunkt från levnadssättet inom de jönköpingsfamiljer, som tillhörde den lägsta välståndsgruppen. På särskild anhållan har socialstyrelsen uträknat en budget för denna välståndsgrupp. Budgeten finnes publicerad i en av fattigvårdssyssloman Tor Jacobsson utarbetad broschyr: Vägledning vid understödsberäkning (Jönköping 1925).

gande orterna (Söderfors, Munkfors, Strömsnäsbruk och Bjuv) uppgick till ej mindre än 30—50 % av stockholmsnivån. De fyra sydligare landsdelarna representerades av orter med i genomsnitt nästan samma dyrhet. Skillnaden mellan den dyraste av dessa landsdelar, Svealand, och den billigaste, Södra Götaland, var sålunda blott 8 %. De båda orterna i Övre Norrland kännetecknades däremot av höga levnadskostnader; skillnaden mellan denna landsdel och Södra Götaland uppgick till 15 % av nivån i Övre Norrland.

Bland de omständigheter, som ytterligare kunna tänkas vara av betydelse vid bedömandet av jämförbarheten mellan landsdelsbudgeterna, må här endast nämnas orternas storlek. Livet i en storstad blir vid samma välståndegrad i många hänseenden olika mot i ett litet samhälle. I efterföljande tabella ha hushållen grupperats allt efter ortens invånarantal vid slutet av år 1922.

	Arbetar- o. lägre tjänstemanna- hushåll						Medelklasshushåll					
	Svea- land	Norra Göta- land	Södra Göta- land	Nedre Norr- land	Övre Norr- land	Hela riket	Svea- land	Norra Göta- land	Södra Göta- land	Nedre Norr- land	Övre Norr- land	Hela riket
På orter med												
50 000 inv. o. däröver	140	77	51	—	—	268	27	20	10	—	—	57
20 000—50 000 inv. .	123	113	96	—	—	332	28	21	7	—	—	56
10 000—20 000 › .	57	50	39	36	13	195	8	—	1	13	1	23
5 000—10 000 › .	44	83	40	8	9	184	10	13	3	3	2	31
intill 5 000 › .	113	6	35	59	—	213	21	4	8	8	—	41
Summa	477	329	261	103	22	1 192	94	58	29	24	3	208

Materialet för arbetarna och de lägre tjänstemännen härrörde i Svealand huvudsakligen från storstäder och mycket små orter, i Norra Götaland från storstäder och små städer, i Södra Götaland från storstäder, i Nedre Norrland från mycket små orter och medelstora städer samt i Övre Norrland från medelstora stadssamhällen. Inom medelklassen var materialets gruppering på orter av olika storlek mycket likartad.

Vid efterföljande redogörelse för levnadssättet inom olika landsdelar och orter har huvudvikten lagts på utgiftsbudgeten. Inkomsternas fördelning erbjuder i allmänhet föga av intresse utöver vad redan i kap. II framhållits om skillnaden i berörda avseende mellan städer och industriorter. Såsom allmänt omdöme kan sägas, att totalinkomstens sammansättning var mycket ensartad. Orternas geografiska läge synes härvid spela en ganska underordnad roll, åtminstone torde man näppeligen ur landsdelsbudgeterna kunna utläsa några av denna faktor betingade olikheter. Även utgiftsbudgetens sammansättning kan, i fråga om de olika huvudposterna, tyckas i ringa grad vara påverkad av de lokala förhållandena, men ett närmare studium av de särskilda posterna visar dock i flera fall rätt avsevärda olikheter i levnadssättet i skilda trakter av lan-

det. Detta gäller speciellt livsmedelsposten. Dess andel av totalbudgeten varierade för landsdelarna inom trånga gränser, men en granskning av förbrukningen av de särskilda varuslagen giver vid handen, att i detta avseende rådde ofta nog mycket utpräglade skiljaktigheter i levnadsvanorna å olika orter. Den efterföljande framställningen kommer därför, under hänvisning till tab. 5 och 6 samt 11 och 12 i tabellbilagan jämte de i slutet av detta kapitel (sid. 135—138) förekommande översiktstabellerna (OO—UU), att ägna sin uppmärksamhet åt levnadssättet, i vad angår livsmedelsförbrukning och bostadsstandard, inom varje landsdel i dess helhet, med angivande därjämte av vissa mera karakteristiska avvikelser å de särskilda orterna.

Såsom en inledning till denna redogörelse må dock först lämnas en sammanfattande överblick (*tab. NN*) av utgifternas fördelning på olika huvudposter inom skilda landsdelar. Beräkningen avser dels samtliga hushåll inom resp. socialgrupper och landsdelar, dels hushållen inom de mellersta välståndsgrupperna och grundar sig i båda fallen på kostnaderna per normalhushåll.

Tabellen ger ett rätt starkt intryck av att utgiftsposternas procentuella andelar av samtliga utgifter i allmänhet förete endast smärre avvikelser de olika landsdelarna emellan. Bland arbetare och lägre tjänstemän i de mellersta välståndsgrupperna varierar sålunda huvudposten, födo- och njutningsämnen, endast från 39.1 (Nedre Norrland) till 41.4 % (Södra Götaland). Inom ännu snävare gränser röra sig talen för enbart matvaror. Trots den rätt väsentligt olika sammansättningen av kosten inom olika delar av vårt land upptaga nämligen utgifterna för densamma från 35.3 % (Svealand) till 37.1 % (Norra och Södra Götaland). Betydligt större äro skiljaktigheterna däremot i vissa enskildheter, t. ex. posten dryckesvaror, där den skiftande lokala inställningen till alkoholfrågan framkallar en variation av utgiftsbeloppet från 0.9 till 2.4 %, varvid det förra talet avspeglar förhållandena i Nedre Norrland och det senare i Södra Götaland. På tobak utgavs relativt taget ungefär lika mycket i Svealand och Götaland, men däremot betydligt mera i de norrländska landsdelarna. Utgifterna för förtäring utom hemmet stego endast i Svealand, till följd av stockholms-siffrornas påverkan, nämnvärt högre än i övriga landsdelar.

Från den under tiden för undersökningen rådande onormalt låga genomsnittskostnaden av 9 å 10 % för bostaden skilde sig Svealand med en betydligt större och Övre Norrland med en avsevärt mindre relativ kostnad. I förra fallet är det givetvis huvudstadens höga hyresnivå, som gör sig gällande; för enbart Stockholm var kostnadsprocenten nämligen 12.4. Posten bränsle och lyse uppvisar i motsats till vad man måhända kunde väntat en fallande serie från Södra Götaland upp till Nedre Norrland, varefter siffran för Övre Norrland går något i höjden. Anledningen är, att stegringen av förbrukningen utom i sistnämnda landsdel mer än uppvägdes av de lägre vedpriserna i de norra landsdelarna. Anmärkningsvärt kan likaledes synas vara, att beklädnadspostens andel av utgifterna är tämligen oberoende av klimatets olika stränghet inom skilda landsdelar. Ätminstone i viss utsträckning torde förklaringen härtill böra sökas i att prisnivån å viktiga artiklar inom beklädnadsbudgeten är jäm-

Tab. NN. Utgifternas fördelning inom olika landsdelar.

	Industriarbetar- o. lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll								
	Svealand	Götaland	Norra Götaland	Södra Götaland	Nordre Norrland	Nordre Norrland	Övre Norrland	Svealand	Götaland	Norra Götaland	Södra Götaland	Nordre Norrland	Nordre Norrland	Övre Norrland
Samtliga hushåll.														
Antal hushåll	477	329	261	103	22	94	58	29	24	3				
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%				
Födo- o. njutningsämnen	42.0	43.4	43.2	42.8	40.2	27.2	26.4	27.0	25.4	27.8				
däruv														
matvaror	37.6	39.6	39.0	39.5	36.3	22.2	21.3	22.6	20.9	22.9				
dryckesvaror	2.1	1.7	2.4	1.0	1.3	2.1	2.2	2.2	2.0	1.9				
tobak	1.1	1.1	1.1	1.3	1.3	1.1	1.3	0.9	1.1	1.3				
förtäring utom hemmet	1.2	1.0	0.7	1.0	1.3	1.8	1.6	1.3	1.4	1.7				
Bostad	10.4	9.5	9.6	9.4	6.3	11.1	11.3	10.1	11.3	7.1				
Bränsle och lyse	4.2	4.4	4.8	3.8	4.3	3.7	3.4	3.9	3.6	6.3				
Kläder och skodon	14.0	14.1	13.1	15.5	13.0	12.1	12.3	11.8	12.1	11.7				
Skatter	7.1	8.0	8.4	7.4	12.3	11.3	12.0	13.3	13.4	11.7				
Övriga utgifter	22.3	20.6	20.9	21.1	23.9	34.6	34.6	33.9	34.2	35.4				
däruv														
inventarier	4.8	4.1	4.4	4.1	4.7	6.3	6.2	6.0	5.9	6.0				
fören- o. försäkringsavg.	4.7	4.5	5.5	5.0	5.4	5.2	4.3	5.6	5.5	5.2				
barnens undervisning	0.7	0.8	1.0	1.1	0.3	1.3	1.5	1.6	2.2	0.3				
tidningar	1.1	1.1	0.9	0.9	1.0	0.9	0.9	0.7	0.7	0.7				
böcker	0.3	0.3	0.3	0.4	0.6	1.3	1.6	1.3	1.2	1.6				
skrivmaterial, porto, telefon	0.7	0.4	0.4	0.6	0.7	1.4	1.4	1.3	1.1	0.8				
tvätt o. strykning utom hemmet	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.4	0.5	0.5	0.3	0.2				
rengöringsmedel	1.2	1.1	1.1	1.2	1.3	1.1	1.0	1.1	0.9	1.2				
sjukvård	1.6	1.5	1.5	1.7	1.2	1.8	2.1	2.1	1.5	1.0				
hälsovård	0.3	0.3	0.4	0.3	0.4	0.5	0.4	0.5	0.3	0.4				
arbetshjälpen i hemmet	0.4	0.4	0.3	0.5	0.8	3.0	3.5	3.3	3.5	3.5				
gåvor	1.8	1.8	1.3	1.5	2.0	2.8	2.5	3.0	3.0	2.3				
nöjen och förströelser	0.6	0.6	0.6	0.7	0.9	1.1	1.1	1.0	1.0	1.3				
resor	2.3	1.9	1.6	1.5	2.7	2.4	2.2	1.9	1.5	1.2				
ränta å lån	0.2	0.2	0.1	0.4	0.0	0.9	1.2	0.7	2.2	—				
diverse utgifter	1.4	1.4	1.3	1.0	1.7	4.2	4.2	3.3	3.4	9.7				
Samtliga utgifter	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0				
Hushåll, tillhörande de mellersta välstandsgrupperna.¹														
Antal hushåll	172	132	116	35	15	34	33	15	10	2				
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%				
Födo- o. njutningsämnen	39.9	41.0	41.4	39.1	40.7	26.5	26.9	26.3	26.9	28.7				
däruv														
matvaror	35.3	37.1	37.1	35.7	36.5	21.2	21.4	21.9	21.7	24.1				
dryckesvaror	2.2	1.7	2.4	0.9	1.7	2.1	2.3	2.4	2.0	1.4				
tobak	1.1	1.1	1.1	1.4	1.6	1.2	1.3	0.9	1.3	1.3				
förtäring utom hemmet	1.3	1.1	0.8	1.1	0.9	2.0	1.9	1.1	1.9	1.9				
Bostad	11.1	9.9	10.0	9.9	6.1	10.9	11.1	11.1	11.1	7.4				
Bränsle och lyse	4.1	4.5	4.6	3.8	4.4	3.8	3.3	4.0	3.1	7.6				
Kläder och skodon	13.8	14.7	13.2	15.7	13.1	12.6	11.5	12.3	10.5	11.7				
Skatter	7.6	8.2	8.9	8.6	11.7	11.5	12.2	13.8	12.6	10.3				
Övriga utgifter	23.5	21.7	21.9	22.9	24.0	34.7	35.0	32.5	35.8	34.3				
Samtliga utgifter	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0				

¹ Inkomst per konsumtionsenhet 1 100—1 650 kr. resp. 2 200—3 300 kr.

förelsevis låg å ett flertal norrlandsorter, varför enahanda procentandel av budgeten motsvarar större inköpta kvantiteter. Särskilt torde denna förklaring gälla i fråga om de i allmänhet dyra orterna i de övre delarna av Norrland. Såsom en motvikt mot olikheterna i fråga om bostadskostnaderna upptager skatteposten en jämförelsevis stor anpart av utgifterna i Övre Norrland och en relativt liten andel i Svealand. För samtliga övriga utgifter återstodo i de olika landsdelarna (i de mellersta välstandsgrupperna) från 21·7 till 24·0 % av utgifterna inom resp. Norra Götaland och Övre Norrland. För de särskilda posterna äro skillnaderna landsdelarna emellan endast undantagsvis mera betydande.

Några av de poster, som kunna anses höra till kulturbudgeten (böcker, skrivmaterial, porto och telefon, arbetshjälp i hemmet, nöjen), uppvisade stigande siffror från söder mot norr; dessa poster voro alltså mycket låga i Södra Götaland och höga i Övre Norrland. Med avseende på böcker och tidningar befunnos inköpen i allmänhet vara störst i de större städerna och minst på småorterna; den andel, som dessa inköp upptogo av totalutgifterna, var dock överallt ungefär lika stor.

För barnens undervisning redovisades i Övre Norrland ett mycket lågt belopp, vilket dock icke beror på att barnen i dessa samhällen erhålla mindre skolunderbyggnad än andra. Förhållandet torde snarare vara det motsatta, men nästan all undervisning, även på högre stadier och i specialkurser, bekostades därstädes av kommunerna och industriföretagen på respektive orter. Jämförelsevis stora olikheter företedde posten resor, som varierade från 1·5 % i Nedre Norrland till 2·7 % i de nordligaste orterna (samtliga hushåll). Svealand nådde även rätt högt till följd av de många arbets- och skolresorna i Stockholm.

Södra Götaland. De deltagande familjerna från denna landsdel uppvisade ett genomsnittligt välstånd, som obetydligt översteg medeltalet för hela riket. Inkomsternas sammansättning anslöt sig nära till fördelningen å samtliga orter.

Livsmedelsförbrukningen i landsdelen, särskilt i Skåne, avvek i flera hänseenden väsentligt från den för hela riket beräknade. Samma avvikelser förekommo både inom de mindre bemedlade klasserna och inom medelklassen samt på flertalet orter inom landsdelen; många av avvikelserna ha även iakttagits vid föregående undersökningar. Man har här tydligen att göra med mycket rotfästade levnadsvanor.

I fråga om animaliska livsmedel framträdde den stora konsumtionen av »färskt annat kött» (höns), som i skånestäderna uppgick till ungefär det dubbla mot den för riket i genomsnitt beräknade; högsta siffran uppnår Ystad med 42 kg per normalhushåll.¹ Även av färskt fläsk var konsumtionen mycket stor i skånestäderna samt å industriorterna. Särskilt i de senare höll man sig ofta med egen hushållsgris. Däremot voro inköpen av kory och sylta lägre än i någon annan landsdel.

¹ Där ej annat angives, avse kvantitetsuppgifterna i detta kapitel förbrukningen per normalhushåll.

Med avseende på förbrukningen av olika sorters färsk fisk äro landsdelarna, såsom framgår av tab. 12, ofta ej enhetliga områden. På grund av transportförhållandena är konsumtionen i allmänhet mindre på orter, som ligga inne i landet, än på platser vid kusten. För Södra Götaland i sin helhet var konsumtionen av färsk fisk större än annorstädes, fränsett västkusten. I Malmö, liksom i Hälsingborg och Landskrona, var förbrukningen av färsk sill mycket stor (c:a 30 kg per normalhushåll), varvid dock troligen enligt i dessa trakter av Skåne gängse språkbruk även färsk strömming förts under nämnda rubrik. Från Ystad och uppåt ostkusten synes i fråga om färsk fisk strömmingen haft större betydelse för konsumtionen än sillen. I t. ex. Karlskrona voro siffrorna för färsk strömming och sill resp. 32 och 3 kg. Av rödspotta var konsumtionen i Malmö, Hälsingborg och Landskrona större än annorstädes (c:a 6 kg), och även förbrukningen av torsk var betydande. Av sistnämnda fisksort föredde emellertid Karlskrona den största förbrukningen inom ramen av förevarande undersökning. Salt sill användes på de flesta ställen i Sydsvrige i ringa utsträckning; särskilt var detta fallet i Hälsingborg, som för detta varuslag uppvisade minimisiffran bland de undersökta orterna. Priset var också i denna del av landet mycket högt. Delvis förekommer emellertid insaltning av sill i de enskilda hushållen.

Utmärkande för Södra Götaland är även, att förbrukningen av mjölk är låg men av grädde hög. För mjölk uppgick sålunda konsumtionen i skånestäderna till omkring 650 liter per normalhushåll, vilket var lägre än i någon annan landsdel och nära 30 % under riksmedeltalet. Något högre tal nå de flesta övriga städer inom landsdelen samt industriorterna. Lägst av alla undersökta orter kom Landskrona med 521 liter oskummad mjölk. Av smör, margarin och ost höll sig förbrukningen nära rikssiffrorna, dock med stora variationer för de olika orterna, vilka variationer ofta torde kunna förklaras av skillnaden i familjernas välstånd. Äggförbrukningen var i landsdelen kvantitativt större än i andra landsdelar, men till följd av jämförelsevis låga priser i de sydligaste orterna voro dock hushållens utgifter för ägg icke högst i Södra Götaland; i detta avseende lågo nämligen talen för Norra Götaland något över. Även i fråga om ägg gällar, att stor eller liten konsumtion på de särskilda orterna ofta sammanföll med högt eller lågt välstånd.

Totalförbrukningen av bröd och mjöl var, såsom tab. PP (sid. 135) utvisar, ungefär densamma i de olika landsdelarna, men fördelningen på olika bröd- och mjölsorter var måhända den del av livsmedelskonsumtionen, som uppvisade de mest markerade skiljaktigheterna i lokalt hänseende. Såsom de extrema motsetserna framstå här Södra Sverige och Norrland. Redan fördelningen på vetemjöl och rågmjöl föredde rätt stora avvikelser med jämförelsevis liten förbrukning av vetemjöl i Södra Götaland och stor av rågmjöl, men än mera framträdande bli skiljaktigheterna med avseende på de olika brödsorterna. Den vanligaste brödsorten i Södra Götaland var mjukt rågbröd, varav den inköpta kvantiteten var tre gånger så stor som riksmedeltalet. I Skåne syntes siktebrödet, »finbrödet» (bakat av rågsikt och vetemjöl), vara något mera använt än grovbrödet (bakat av sammalet rågmjöl). Hårt rågbröd förekom nästan

ej alls i Skåne och endast i ringa utsträckning i södra Småland (Växjö); priset på hårt rågbröd var högt, och de enklare kvaliteterna salufördes i allmänhet ej. Av mjukt vetebröd, kaffebröd och skorpor voro däremot inköpen ganska betydande, särskilt i Malmö och Hälsingborg, där hembakning i större omfattning troligen förekom i blott en tiondel av alla undersökta hushåll. Med beaktande av de låga priser, som råda på vardagsbrödet inom denna landsdel, är det obestriddligt, att kostnaderna för bröd här bli avsevärt lägre än inom andra trakter. Förbrukningen av nästan alla olika slag av mjöl och gryn var i Södra Götaland mindre än i andra landsdelar; minimisiffrorna för mjöl redovisades av Malmö och Hälsingborg, där kvantiteten uppgick till ej fullt en tredjedel av riksmedeltalet.

Av ärter, socker och sirap var förbrukningen relativt liten, av bruna bönor och potatis något större än i genomsnitt för samtliga orter. Utgifterna för grönsaker, frukt och bär voro låga, men här torde även priset på dessa varuslag vara lägre än annorstädes.

Konsumtionen av spritdrycker utvisade en något högre siffra än riksmedeltalet, resp. 13.2 och 10.3 liter per år och normalhushåll för absolutistiska och ej-absolutistiska familjer tillsammans. Även om man blott räknar med de icke-absolutistiska familjerna, vilkas antal var jämförelsevis stort, erhåller man en högre förbrukningssiffra per familj än i någon annan landsdel. Särskilt i de större städerna i Södra Götaland var antalet absolutistfamiljer litet och förbrukningen i det hela relativt stor.

Den sammanlagda kalorimängden, som ganska regelbundet ökades från söder mot norr (jfr tab. QQ å sid. 136), låg i Södra Götaland; där den var minst, omkring 3 % lägre än riksmedeltalet. Näringsmängdens sammansättning av animaliska och vegetabiliska varuslag innebar intet anmärkningsvärt.

I fråga om bostaden må nämnas, att Södra Götaland var den enda landsdel, där flertalet, 59.4 %, av arbetar- och lägre tjänstemannafamiljerna, bodde i lägenheter om 2 rum och kök. Även lägenheterna om 3 rum och kök voro mera talrikt representerade här än annorstädes. Men rummens storlek plägar minskas i samma mån som rummens antal ökas, varför golvytan per rum i de nämnda hushållens lägenheter var mindre än i de andra landsdelarna och c:a 13 % mindre än den genomsnittliga storleken för hela riket. Lägenhetens totala luftrymd var däremot inom landsdelen i genomsnitt densamma som riksmedeltalet. Likaså var boendetätheten, om därmed förstås luftrymden per konsumtionsenhet, ungefär densamma som i övriga delar av landet, medan boendetätheten, uttryckt i antalet personer per 100 rum, var avsevärt lägre än i någon annan landsdel (jfr tab. RR å sid. 137).

Med avseende på förekomsten av olika bränslematerial är landsdelen ej ett fullt enhetligt område. I sydvästra Skåne var kol det vanliga bränslet och därjämte i städerna gas; ved, särskilt barrved, förekom i mycket små mängder. Utanför Skåne användes däremot ved, t. ex. i Karlskrona nästan uteslutande björkved, längre norrut (Växjö m. fl. orter) även i någon mån barrved.

För elektriskt ljus liksom för bränsle finner man, att förbrukningens storlek i Södra Götaland nära anslöt sig till den för hela riket, fränsett Norrland, gäl-

lande. Närmare uppgifter återfinnas i tab. TT, sid. 138, där emellertid jämförbara siffror endast ha kunnat beräknas för de hushåll, där betalningen för elektrisk kraft utgått per kilowatt.

Norra Götaland. Välståndet inom de undersökta industriarbetar- och tjänstemannahushållen i Norra Götaland ställde sig jämförelsevis lågt; endast Nedre Norrland uppvisade i detta hänseende en lägre siffra. Den låga nivån synes bero på de små beloppen för resp. mannens biförtjänster, hustruns inkomst och naturaförmånernas värde men även i viss mån på familjernas storlek, som företedde en något högre genomsnittssiffra än riksmedeltalet. Till denna landsdel har räknats bl. a. Göteborg, där i fråga om inkomsterna märkes, att mannens huvudinkomst utgjorde en mycket stor andel, medan särskilt bidragen från barn och inackorderade familjemedlemmar voro små. Utgifternas fördelning får i Göteborg i någon mån sin prägel av storstadsförhållandena och avviker därigenom på åtskilliga punkter från den å de mindre orterna vanliga budgeten.

För landsdelen i dess helhet visade livsmedelsförbrukningen typiskt mellansvenska drag och företedde endast smärre avvikelser från riksmedeltalen. Lika så fanns intet anmärkningsvärt i fråga om fördelningen av den totala kalori-mängden på animaliska och vegetabiliska näringsmedel. Inom vissa trakter av landsdelen framträdde emellertid åtskilliga särdrag. Så var t. ex. fallet beträffande fiskkonsumtionen, som vid kusterna helt naturligt var avsevärt större än i de inre delarna av landet. Visby företedde sålunda rekord bland samtliga undersökta orter med en total fiskförbrukning (omfattande både färsk och salt fisk) av 100 kg per normalhushåll, i vilken kvantitet den färska strömmingen ingick med 58 kg. På västkusten nådde Göteborg och Uddevalla upp till en förbrukning av c:a 92 kg fisk; den färska sillen intog därvid ej samma dominerande plats som strömmingen på östra kusten, utan även makrill och kolja ingingo i kosten med avsevärda kvantiteter. I Trollhättan syntes tillförseln av västkustfisk vara god, men i Borås var förbrukningen av fisk mindre än den för landsdelen genomsnittliga och omfattade huvudsakligen salt sill, kolja och färsk sill. I Jönköping spelade beträffande fiskdieten salt sill den största rollen och därefter färsk strömming, medan den färska fisken från västkusten huvudsakligen utgjordes av mindre kvantiteter sill och kolja.

Av de lokala avvikelserna från landsdelsmedeltalen i fråga om köttkonsumtionen må nämnas, att i Göteborg förbrukningen av fläsk och koryvar var jämförelsevis liten och av färskt nötkött relativt stor. I Uddevalla, där de deltagande hushållens inkomstnivå var mycket låg, synas de enklare sorterna av kött ha kommit till större användning än vanligt, medan i Borås, Trollhättan och Visby köttförbrukningen var relativt starkt inriktad på kalvkött. I de två sistnämnda städerna jämte Lidköping, Åmål och Mjölby var åtgången av fårkött rätt betydlig. Utmärkande för Lidköping och Mjölby var det avsevärda tillskott av ägg och fläsk, som erhöles genom egen produktion. I Nässjö med dess höga välståndsgrad bland uppgiftslämnarna var förbrukningen av färskt nötkött, charkuterivaror och än mer av färskt fläsk ovanligt stor.

Mjölkförbrukningen i landsdelen låg något under riksmedeltalet. Mejerihanteringen står emellertid på många håll högt och därmed kan sammanställas, att ost flerstädes ingår i kosten i relativt stor mängd — i medeltal för landsdelen användes därav nära 20 kg per normalhushåll emot c:a 15 kg i angränsande landsdelar — samt att förbrukningen av margarin var avsevärt mindre än i övriga delar av riket (endast 16.5 kg eller $\frac{2}{3}$ av riksmedeltalet). I sistnämnda avseende visade Borås minimum med endast 7 kg margarin. På vissa trakter torde obenägenheten för margarinet sammanhänga med att hemkärning av smör var jämförelsevis vanlig.

Vissa särdrag kunna påvisas för landsdelen i fråga om brödkonsumtionen. Det hårda rågrödet, i det närmaste okänt i Södra Götaland, salufördes allmänt i de norra götalandskapen, om det ock även där fann en rätt begränsad användning. Åmål, Trollhättan och Göteborg uppnådde omkring 20 kg per normalhushåll, medan Mjölby låg lägst med 6 kg. Av mjukt bröd köptes ungefär lika mycket av grovbröd som av sötlimpa, dock vanligen med någon övervikt för den senare brödtypen. Ehuru det mjuka brödet endast uppgick till 49 kg eller $\frac{1}{5}$ av inköpen därav i Södra Götaland, var dock denna kvantitet större än i någon av de nordligare landsdelarna. Den totala förbrukningen av hårt och mjukt bagarbröd låg emellertid lägst i Norra Götaland och ersattes genom bakning i hemmet. Mjölköpen voro följaktligen stora (310 kg) och överträffas endast av talen för Nedre Norrland. Särskilt siffrorna för rågmjöl och rågsikt överstego avsevärt respektive riksmedeltal. Mjölby visade den mest utpräglade typen av dessa konsumtionsvanor med endast 13 kg inköpt bröd och 382 kg mjöl, därav 136 kg rågsikt och 61 kg sammalet rågmjöl.

Gryn samt ärter och bönor ingingo inom landsdelen med något mindre än genomsnittliga kvantiteter. Beträffande potatisen må erinras, att lika regelbundet som mjölkförbrukningen stiger ju längre norrut man kommer i landet, lika oavbrutet om än i långsammare tempo sjunker konsumtionen av potatis och, om man bortser från Stockholm, även av rotfrukter.

Ett varuslag däremot, varav förbrukningen liksom i fråga om mjölken synes stiga med breddgraden, är socker. I jämförelse med den sydligaste landsdelen, som dock omfattar det huvudsakliga produktionsområdet, åtgick i Norra Götaland 6 kg mera socker, och normalhushållets förbrukning nådde c:a 101 kg. Kaffekonsumtionen var den lägsta i riket, men därvid är dock att märka, att variationerna landsdelarna emellan, om Övre Norrland ej medräknas, på denna punkt äro rätt obetydliga. Av de särskilda orterna visade särskilt Visby och Åmål mycket låga tal (17.2 och 17.8 kg), vilka endast obetydligt överstego den lägsta konsumtionssiffran för kaffe på någon ort. — Spritdrycker och andra dryckesvaror inköptes i mindre omfattning än i Södra Götaland, och förbrukningen låg något under riksmedeltalet. I Göteborg var konsumtionen dock jämförelsevis stor och visade ungefär samma kvantitetstal som i Malmö.

Bostäderna inom landsdelen för arbetar- och lägre tjänstemannahushållen karakteriseras, vad rumsantalet beträffar, av ungefär genomsnittlig storlek, men med hänsyn till rumshöjd och luftrymd voro lägenheterna något knap-

pare än i andra landsdelar. Per konsumtionsenhet kom sålunda, som närmare framgår av tab. RR (sid. 137), 30.1 kbm emot från 31.9 till 33.8 kbm i övriga landsdelar. Vad särskilt Göteborg beträffar, låg även där bostädernas luftrymmd liksom jämväl antalet rum per lägenhet under respektive riksmedel-tal. Antalet fritt upplåtna lägenheter i hela landsdelen var lågt, men antalet hushåll med egen bostad däremot jämförelsevis stort, nämligen omkring 17 % av samtliga eller den högsta andel, som förekom i någon landsdel. I rätt stor utsträckning voro bostäderna försedda med trädgårdsland eller täppa, som i någon mån kunde ge ersättning för det knappa bostadsutrymmet.

Bränsleförbrukningen tedde sig rätt annorlunda än i Södra Götaland. Kol nedgick sålunda i de norra götalandskapen till $\frac{1}{10}$ och koks till knappt hälften av motsvarande poster i den sydligare landsdelen, medan vedkvantiteterna, sär-skilt barrveden, avsevärt ökades. I Göteborg och övriga städer i västra Sve-rige eldades dock rätt allmänt med koks samt även i någon mån med kol, var-jämte Göteborg och några andra städer givetvis hade tillgång till gas som bränsle, ehuru användningen därav i Göteborg var mindre än i Malmö och ännu mindre än i huvudstaden. Sammanlagt syntes bränsleförbruk-ningen i Norra Götaland, även när de olika bostadstyperna betraktas var för sig (tab. SS, sid. 137), vara den lägsta i riket, om än skillnaden mellan Norra och Södra Götaland i detta avseende var rätt obetydlig. Möjligen är omkastningen av den i detta avseende till synes mera naturliga ordningen mel-lan de nämnda landsdelarna beroende på någon tillfällighet.

Vad beträffar elektrisk belysningsström, hade denna kommit till relativt stor användning i lägenheterna om 1 rum och kök, varemot i den närmast större lägenhetstypen förbrukningen var jämförelsevis liten (jfr tab. TT å sid. 138). Fotogen användes ännu i något större utsträckning än i sydligaste Sverige och väsentligt mer än i övriga landsdelar där konsumtionen av nämnda varu-slag är obetydlig. Särskilt i de västra trakterna av landsdelen åtgingo rela-tivt stora kvantiteter fotogen i hushållen (mer än 30 liter per normalhushåll) och egendomligt nog mest i elektricitetsstaden Trollhättan (ca 40 liter). Möj-ligen användes fotogen där och på andra ställen även som bränsle.

Svealand. Det relativa välståndet bland de undersökta arbetar- och tjänste-mannahushållen i Svealand låg rätt nära riksmedel-talet, i någon mån tack vare stockholmsfamiljernas jämförelsevis höga standard, som endast överträ-fades på enstaka orter, däribland de båda gruvsambäddarna i Övre Norrland. En rätt stor del av genomsnittsinkomsten härrörde från mannens biförtjänster, vilket synes vara utmärkande för de större städerna. Medelklasshushållens genomsnittliga välstånd var det lägsta i hela riket.

Då åtskilliga förbrukningssiffror för de olika landsdelarna antingen stiga från söder mot norr eller också visa rakt motsatt tendens, kommer helt na-turligt konsumtionen i Svealand ofta att närma sig respektive riksmedel-tal. De avvikelser, som förekomma i Stockholm, skola i det följande något närmare omnämnas i ett sammanhang.

En jämförelsevis stor del av kosten i Svealand var av animaliskt ursprung. Köttkonsumtionen var emellertid icke särskilt omfattande, och äggförbrukningen var något mindre än den genomsnittliga, men däremot användes mjölk i betydligt större omfattning än i de sydligare landskapen. Av de två sistnämnda varuslagen höra äggen till de födoämnen, som bli mera sällsynta ju längre mot norr man kommer, medan mjölkdieten däremot tilltager. Förbrukningen av fläsk följer i detta avseende äggen, ehuru med avvikelser beträffande Övre Norrland, där användningen av salt (amerikanskt) fläsk är relativt stor. Utom Stockholm voro Ludvika, Uppsala samt Hagfors-Munkfors de orter, där den sammanlagda kött- och fläskkonsumtionen var störst, c:a 130—150 kg per normalhushåll, medan av städerna Eskilstuna med omkring 110 kg och av övriga orter Stora Tuna med c:a 91 kg uppvisade minimala talen inom landsdelen. I övrigt må nämnas, att förbrukningen av fläsk var jämförelsevis ringa i Karlstad och att man i Uppsala i mer än vanlig utsträckning (c:a 7 kg) använde fårkött.

Fiskdieten är i betydligt högre grad än i Götaland inriktad på sill och strömming, till ungefär hälften färsk och hälften salt. På de olika orterna varierar den totala fiskförbrukningen starkt, nämligen från 25 kg per normalhushåll i Slottsbron till 85 kg i Gävle. På förstnämnda ort synes man ha tillämpat västsvenska vanor beträffande den ringa konsumtionen av salt sill, ehuru tillgången på färsk fisk tydligen var mycket knapp. I östra delen av Svealand var givetvis strömming i olika former den förhärskande fiskrätten. Smör användes i mindre utsträckning än den för riket genomsnittliga och ersattes med margarin samt även med jämförelsevis mycket fett och flott. I Uppsala samt de uppländska industriorterna hade smöret bäst bevarat sin ställning, medan det i Hofors spelade den minsta rollen i hushållen.

Brödkonsumtionen får sin prägel av den stora roll, som spelas av det hårda rågrödet, och i detta avseende synas för övrigt vanorna i hela norra Sverige vara rätt likartade med de i Svealand rådande, i det genomsnittsförbrukningen av hårt bröd var 50—60 kg per normalhushåll. För övrigt inköptes av bröd även sötlimpa (c:a 30 kg), medan surlimpan i mellersta Sverige och än mer längre norrut var jämförelsevis litet känd. Variationerna orterna emellan voro emellertid betydliga, t. ex. i fråga om det hårda brödet, som i Gävle nådde en kvantitet av 98 kg mot i Slottsbron samt Hagfors-Munkfors c:a 13 kg. Å dessa senare orter synas sålunda konsumtionsvanorna härutinnan avgjort ansluta sig till de i Götaland rådande.

Av kaffe och te förbrukades relativt små kvantiteter, av spritdrycker däremot ungefär samma kvantiteter som den för riket genomsnittliga och av pilsnerdricka en jämförelsevis stor mängd. De båda sistnämnda posterna påverkas avsevärt av höga förbrukningssiffror i Stockholm. Kaffeförbrukningen visar rätt små variationer de olika orterna emellan, i det medeltalet för Ludvika, 20.8 kg per normalhushåll, betecknar maximum och konsumtionssiffran för Eskilstuna, 16.5 kg, minimum i fråga om landsdelens städer, medan genomsnittstalen för industriorterna svängde mellan 23.4 och 18.5 kg. Av te åtgick i Svealand mindre kvantitet än i någon annan landsdel.

Bostadsförhållandena visa i jämförelse med Götaland (tab. RR å sid. 137) en starkare övertikt för bostadstypen 1 rum och kök och ett därav följande lägre genomsnittligt antal rum per lägenhet (2.39), men till följd av rummens större mått var likväl luftrymden per lägenhet och även per konsumtionsenhet något större än riksmedelalen. Mätt med antalet boende per 100 rum, vilket ger till resultat 186, tedde sig däremot bostadsstandarden helt naturligt oförmånligare än i Sydsverige och, ehuru gynnsammare än i Norrland, även lägre än den för samtliga orter genomsnittliga (178).

I fråga om bränsleförbrukningen märkes, att veden nästan helt och hållet ersatte kolet och att även koksen endast fann en mycket begränsad användning. Av de olika slagen av vedbränsle användes i städerna mest björkved, medan den billigare barrveden föredrogs på industriorterna. I dessa spelade därjämte ribbveden en betydlig roll. I Eskilstuna, Stockholm och Västerås gjordes de största inköpen av kol och koks, under det att nämnda varuslag icke alls förekommo i hushållen på vissa mindre orter (Katrineholm, Stora Tuna, Skutskär och Söderfors). Gas fanns att tillgå i alla av undersökningen berörda städer utom Katrineholm och Ludvika men icke på någon av industriorterna. Största användningen hade detta bränsle i Stockholm (198 kbm per normalhushåll), Uppsala (105 kbm) och Eskilstuna (72 kbm). Den totala bränsleförbrukningen per lägenhet låg som sig bör mellan de för Götaland och Norrland funna konsumtionssiffrorna (jfr tab. SS, sid. 137). Fotogen förbrukades i större mängd (c:a 20—30 liter) endast i Västerås, Krylbo-Avesta och Stockholm.

Levnadsförhållandena i *Stockholm* avvika som ovan nämnts rätt betydligt från de i övrigt inom landsdelen rådande, varför olikheterna, närmast beträffande arbetar- och tjänstemannahushållen, här må i korthet beröras. I fråga om de animaliska livsmedlen märkes, att förbrukningen av mjölk och särskilt separerad sådan var avsevärt lägre i Stockholm än å övriga undersökta orter i Svealand, varvid större konsumtion av grädd och ägg samt i någon mån av smör och ost syntes få lämna stockholmsfamiljerna den behöfliga ersättningen. Kött dieten var vidare nära 40 % och fiskförbrukningen mer än 40 % större i Stockholm, varemot skillnaden var obetydlig beträffande fläsk, om färsk och salt vara sammanräknas. Av fisksorter, som särskilt angivits, voro färsk sill och abborre de enda, vilka kommo till mindre användning i stockholms-hushållen än i övriga hushåll inom landsdelen. Inköpen av vegetabiliska livsmedel voro till följd av ovan nämnda konsumtionsvanor helt naturligt relativt låga i huvudstaden. Av mjöl köptes sålunda endast $\frac{2}{3}$ av den för landsdelens övriga orter genomsnittliga kvantiteten, vilket dock motväges något av den större förbrukningen av inköpt bröd, särskilt sötlimpa och vetebröd av olika slag. De jämförelsevis låga talan för socker- och sirapsförbrukningen torde möjligen kunna sättas i samband med den ringa utsträckning, i vilken hembakning av bröd och kakor m. m. förekommer i storstaden. Spritdrycker och vin förtärde stockholms-hushållen i mer än tre gånger så stor kvantitet som andra hushåll i Svealand, och i fråga om pilsnerdricka var proportionen av förbrukningssiffrorna 4 till 1. Svagdricka konsumerades däremot i landsortssamhällena i 3 å 4

gångar så stor mängd som i huvudstaden. — I fråga om vedbränslet höll man sig i Stockholm huvudsakligen till björkveden, å övriga orter däremot till barrveden, varjämte givetvis kol, koks och gas spelade en relativt stor roll i huvudstaden.

Nedre Norrland. De i undersökningen deltagande familjerna från orter i Nedre Norrland visade i jämförelse med övriga landsdelar i genomsnitt det lägsta välståndet. Mannens huvudinkomst och hustruns inkomster voro låga, och detta uppvägdades endast i mindre grad av jämförelsevis höga bidrag av barnen samt förmåner och övriga inkomster in natura.

I stort sett överensstämmer livsmedelsförbrukningen i Nedre Norrland mycket nära med de ovan berörda konsumtionsvanorna i Svealand. I fråga om köttet må endast nämnas, att man i den nordligare landsdelen synes äta mera av nötkött, men mindre av kalvkött, malet kött och fläsk. Fiskförbrukningen var ännu mera än i Svealand inriktad på strömming samt salt sill och annan salt fisk. Kustorternas särställning beträffande fiskkonsumtionen är starkt betonad; sålunda förekom en totalkvantitet fisk av 80—85 kg per normalhushåll i Kramfors och Härnösand, emot 49—52 kg i Mora och Östersund.

Den kanske mest framträdande olikheten mot Svealand var den avsevärt större mjölkförbrukningen (1 164 liter per normalhushåll), vilken betydligt översteg riksmedeltalet (961 liter). Särskilt syntes användningen av separerad mjölk på enstaka orter (Robertsfors och Härnösand) vara mycket större än i andra trakter av landet. Ost förtärdes i större kvantitet än genomsnittligt, ehuru ej i lika stor utsträckning som i Norra Götaland, och liksom i sistnämnda landsdel torde förbrukningen stimuleras av den avsevärda ostproduktionen i hemtrakten. Störst var ostförbrukningen i Östersund (25 kg), där tillgången plägar vara mycket riklig, och minst i Härnösand och Robertsfors (11 kg), sannolikt beroende på livlig avsättning till andra orter av kringliggande bygders produktion av ost. Som förut påvisats sjönk förbrukningen av ägg ju längre mot norr man kom, och i Nedre Norrland låg konsumtionssiffran betydligt under riksmedeltalet.

Beträffande de vegetabiliska födoämnen var överensstämmelsen med Svealand likaledes påfallande, särskilt om Stockholm frånräknas. Mjölköpen voro de största (318 kg per normalhushåll), som noterats för någon av de undersökta orterna, och denna omständighet samt särskilt den avsevärda posten (70 kg) rågsiktmjöl tyder på en allmänt spridd vana att baka det mjuka brödet i hemmet. Sålunda inköptes i Nedre Norrland endast ringa kvantiteter mjukt bröd, medan däremot hårt rågbröd där liksom i övre Sverige i allmänhet utgjorde en viktig artikel. För landsdelen säreget var den betydande konsumtionen av kornmjöl. Från nu anförda, mera typiska vanor avvika sedvänjorna på enstaka orter, t. ex. i Robertsfors, där icke ens hårt bröd köptes i någon avsevärd mängd (c:a 10 kg). Praktiskt taget hela behovet av bröd ombesörjdes således å denna ort genom inköp av mjöl, ej mindre än 512 kg, och bakning i hemmet. Ännu i Härnösand syntes marknad finnas för grovbrödet, men norr därom förekom inköp av nämnda brödtype endast mycket sällan.

Att potatisförbrukningen sjunker ju längre mot norr man kommer har

tidigare påpekats, och medeltalet för Nedre Norrland ligger också något under genomsnittstalen för de sydligare landsdelarna, om än skillnaden är liten i jämförelse med förhållandet å de undersökta orterna i Övre Norrland. Konsumtionen av övriga rotfrukter visar likaledes minskning i Norrland, medan däremot gryn samt ärter och bruna bönor ingingo i kosten i ungefär samma utsträckning som i mellersta och södra Sverige.

Socker- och sirapsförbrukningen var i Nedre Norrland större än i landsdelarna söder därom. Vad kaffe beträffar, syntes konsumtionen vara jämförelsevis begränsad i bl. a. Härnösand, Mora och Umeå (17.2—17.5 kg per normalhushåll), varvid dock i sistnämnda stad i gengäld kakao och te förbrukades i relativt stora kvantiteter (4.6 kg resp. 4.3 hg). I fråga om spritdrycker kunde Nedre Norrland (med 4 liter) uppvisa minimum bland landsdelarna, och även öl samt svagdricka kommo till mycket ringa användning. Enligt vad tab. UU (sid. 138) utvisar, var jämväl det relativa antalet absolutistiska familjer störst i Nedre Norrland, och de icke absolutistiska familjernas medelförbrukning av spritdrycker var likaledes den lägsta för någon landsdel noterade.

Bostäderna å de undersökta orterna i Nedre Norrland kunna i genomsnitt betecknas såsom relativt goda. Ehuru antalet rum per lägenhet var något mindre än riksmedeltalet, utvisade luftrymden per lägenhet (122 kbm) en siffra, som var lägre än för någon av de övriga landsdelarna. Då emellertid även medeltalet i lägenheterna boende personer var högst (4.71) i Nedre Norrland, kom boendetätheten (boende per 100 rum) att där förete det rätt ogynnsamma relationstalet 190. En ovanligt stor andel (22 %) av bostadslägenheterna betecknades såsom fritt upplåtna, och relativt få familjer (10 %) ägde själva sina bostäder.

Till bränsle användes, om undantag göres för Östersund, så gott som utslutande ved, och härav inköptes björkved, barrved samt ribb- och blandved för ungefär samma belopp, vadan alltså kvantitativt den billiga ribbveden (avfallsved från sågverken) och därefter barrveden spelade den största rollen. Östersund var inom landsdelen den enda undersökningsorten, där gas fanns att tillgå.

Övre Norrland. Enär till denna landsdel räknats endast de inre och nordligaste delarna av Norrland och då av undersökningsorterna endast de lappländska gruvsamhällena falla inom den sålunda uppdragna gränsen, ha siffrorna för Övre Norrland ofta kommit att visa rätt extrema avvikelser från de i övriga delar av landet gällande. De undersökta hushållens välståndegrad var därtill bland den högsta i riket, även om reducering göres för de höga levnadskostnaderna i nämnda samhällen.

Inkomsternas fördelning efter olika ursprung visade särskilt den egendomsfördelningen, att bidrag från barnen alldeles saknades, vilket synes väl överensstämma med de kända svårigheterna att bereda den uppväxande ungdomen lämplig sysselsättning inom ifrågavarande gruvsamhällen. Vid jämförelse av livsmedelsförbrukningen inom de nordligaste samhällena och orterna i de sydligare landsdelarna bör till följd av den ojämna fördelningen på välståndsgrupper av de förenämnda samhällenas hushåll större vikt än eljest läggas vid konsumtionssiffrorna i de mellersta välståndsgrupperna (tab. 11 i tabellbila-

gan). Man finner därvid, att konsumtionen av kött är avsevärt större än å orterna i Nedre Norrland men att den endast obetydligt överskrider riksmedel-talet. Förbrukningen synes i högre grad än i någon annan landsdel vara in-riktad på nötkött och charkuterivaror, under det att kvantitetssiffran för kalv-kött var den lägsta i någon landsdel förekommande. I fråga om fläsk nådde en-dast hushållen i Södra Götaland högre förbrukning. Fisk ingick i kosten i jämförelsevis ringa grad, och utmärkande för landsdelen var, att färsk sill och strömming voro mera sällsynta rätter än annorstädes samt att fiskdieten mera var inriktad på annan färsk fisk men framför allt på salt sill och annan salt fisk.

Trots ringa lokal tillgång på mjölk var förbrukningen därav, tack vare till-försel per järnväg, mycket stor och överträffades endast av siffran för Nedre Norrland. Såsom en följd av det stora fettbehovet å dessa breddgrader torde kunna betraktas, att även förbrukningen av smör och margarin (sammanlagt över 70 kg) var större än i övriga delar av landet. Ost och isynnerhet ägg funno däremot jämförelsevis ringa användning.

Hushållens brödbehov tillfredsställdes på ungefär samma sätt som å orterna i Nedre Norrland och Svealand. Inköpen av sötlimpa voro endast något större och av vetebröd något mindre, varjämte märkes, att förbrukningen av vetemjöl i dessa trakter, där aldrig något vete mognar, är större än i någon annan landsdel och mer än dubbelt så stor som i Södra Götaland. Konsum-tionen av potatis är, som förut berörts, i regel lägre ju högre mot norr man kommer och understeg med ungefär $\frac{1}{4}$ förbrukningen i södra och mel-lersta Sverige. Ännu större var den relativa nedgången av kvantitetstalen för övriga rotfrukter. Sockerförbrukningen låg ungefär på samma nivå som i andra delar av Norrland, men i fråga om kaffekonsumtionen företedde de båda gruvsamhällena en maximisiffra, varvid Kiruna med 281 kg intog främsta platsen. I sin helhet torde kosten sålunda kunna betraktas såsom riklig men kanske enformigare än i någon annan trakt av landet. Antalet nettokalorier per konsumtionsenhet (3 680) var det högsta för någon landsdel noterade, och detsamma var fallet med de animala livsmedlens relativa andel däri. — Vad beträffar förbrukningen av alkoholhaltiga drycker kunde orterna i Övre Norr-land uppvisa jämförelsevis låga tal, om än konsumtionen var omkring dubbelt så stor som i övriga delar av Norrland.

Så gott som samtliga familjer i gruvsamhällena bebodde lägenheter om 1 rum och kök med relativt stor luftkub, även per konsumtionsenhet räk-nat, men med hög boendetäthet beräknad efter antalet boende per 100 rum (220). Alla bostäder utom 3 fritt upplåtna voro hyreslägenheter.

Bostäderna uppvärmdes uteslutande med ved och voro samtliga försedda med elektriskt ljus. Kol och koks förekommo överhuvud taget icke i räk-en-skaperna, och av fotogen syntes en högst minimal kvantitet rent tillfälligtvis ha kommit till användning. Veden utgjordes av barrved och något ribbved samt till en mycket ringa del av björkved. Den förbrukade bränslekvantiteten var helt naturligt den största i riket (se tab. SS, sid. 137), och likaså var åtgången av elektrisk belysningsström i kilowatt räknat avsevärt större än i de sydligare landsdelarna (tab. TT, sid. 138).

Tab. OO. Fiskförbrukningen inom olika landsdelar (industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll).

	Svealand	Norra Götaland	Södra Götaland	Nedre Norrland	Övre Norrland	Hela riket
Förbrukning (i kg) per normalhushåll av						
färsk sill	3·9	9·9	18·5	2·6	2·0	8·6
› strömming	18·7	9·2	13·9	21·8	5·3	15·2
abborre	1·0	0·3	0·3	1·0	0·3	0·7
gädda	2·4	1·0	1·0	1·3	2·3	1·6
kolja	1·4	8·6	0·3	0·7	0·0	3·0
makrill	0·6	6·3	0·7	0·0	—	2·3
rödspotta	0·3	1·3	3·3	0·0	—	1·3
sik	0·5	0·6	0·0	2·3	10·9	0·7
torsk	0·9	2·0	12·2	0·3	1·3	3·6
vitling	0·3	2·3	0·0	0·0	—	0·7
ål	0·1	0·3	1·6	0·0	—	0·3
andra slag av färsk fisk	3·4	5·0	5·3	3·3	3·6	4·3
ej specificerad färsk fisk	2·0	5·0	3·0	2·0	3·6	3·0
salt sill	21·8	15·2	11·5	22·4	23·8	17·8
› annan fisk	4·9	5·0	3·0	7·3	5·6	4·6
Summa	62·2	72·0	74·6	65·0	58·7	67·7

Tab. PP. Förbrukningen av mjöl inom olika landsdelar.¹

	Arbetar- och lägre tjänstemannahushåll						Medelklasshushåll					
	Svealand	Norra Götaland	Södra Götaland	Nedre Norrland	Övre Norrland	Hela riket	Svealand	Norra Götaland	Södra Götaland	Nedre Norrland	Övre Norrland	Hela riket
Förbrukningen per år och normalhushåll (i kg)												
Vetemjöl	227·7	238·2	198·9	228·8	254·6	225·3	215·8	218·3	208·9	210·8	219·4	215·0
Rågmjöl	155·7	153·8	201·9	171·7	149·6	166·3	121·7	129·5	163·2	110·8	126·9	128·5
Annat mjöl	6·5	5·9	6·3	30·1	9·2	8·2	6·8	8·0	7·9	14·4	8·7	8·3
Summa	389·9	397·9	407·1	430·6	413·4	399·8	344·3	355·8	380·0	336·0	355·0	351·8
Förbrukningens fördelning i %												
Vetemjöl	58·4	59·9	48·9	53·1	61·6	56·4	62·7	61·4	55·0	62·7	61·8	61·1
Rågmjöl	39·9	38·6	49·6	39·9	36·2	41·6	35·3	36·4	42·9	33·0	35·7	36·5
Annat mjöl	1·7	1·5	1·5	7·0	2·2	2·0	2·0	2·2	2·1	4·3	2·5	2·4
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

¹ Det konsumerade brödet har härvid omräknats till mjöl enligt å sid. 89 angivna grunder. De olika brödsorternas andel av förbrukningen framgår av tab. 10.

Tab. RR. Bostadsförhållanden inom olika landsdelar.

	Industriarbetar- o. lägre tjänstemannahushåll						Medelklasshushåll					
	Svealand	Norra Götaland	Södra Götaland	Nedre Norrland	Övre Norrland	Hela riket	Svealand	Norra Götaland	Södra Götaland	Nedre Norrland	Övre Norrland	Hela riket
Antal hushåll med												
hyrd bostad	391	265	216	69	19	960	76	51	19	20	3	169
fritt upplåten bostad	31	7	15	23	3	79	6	1	6	4	—	17
egen bostad	55	57	30	11	—	153	12	6	4	—	—	22
Tillhopa	477	329	261	103	22	1192	94	58	29	24	3	208
Därav:												
1 rum (kök)	9	3	1	7	1	21	—	—	—	—	—	—
1 rum och kök	294	184	64	50	20	612	10	—	—	2	1	13
2 » » »	152	117	155	36	—	460	31	22	4	3	1	61
3 » » »	21	21	40	10	1	93	28	21	10	9	—	68
4 o. fl. rum och kök	1	4	1	—	—	6	25	15	15	10	1	66
Antal rum (kök) per lägenhet	2·39	2·51	2·91	2·48	2·05	2·54	4·04	4·02	4·59	4·58	3·33	4·16
Luftrymd per lägenhet . kbm	110·2	104·7	109·8	122·2	114·6	109·7	200·8	203·3	232·2	273·8	166·3	213·8
» » rum . . . kbm	46·0	41·6	37·7	49·4	56·0	43·2	49·7	50·6	50·6	59·7	49·9	51·4
» » konsumtionsenhet . . . kbm	31·9	30·1	32·1	33·5	33·8	31·6	60·9	62·6	69·7	73·0	54·8	64·0
Antal boende per lägenhet . .	4·45	4·60	4·45	4·71	4·50	4·52	4·51	4·53	4·62	4·71	3·67	4·54
» » » 100 rum . .	186	183	153	190	220	178	112	113	101	103	110	109

Tab. SS. Förbrukningen av olika slag av bränsle inom olika landsdelar.¹

Varuslag	Förbrukning per år och lägenhet									
	1 rum och kök					2 rum och kök				
	Svealand	Norra Götaland	Södra Götaland	Nedre Norrland	Övre Norrland	Svealand	Norra Götaland	Södra Götaland	Nedre Norrland	Övre Norrland
Antal lägenheter	283	184	63	50	20	147	113	141	36	—
Barrved . . . . . kbm	4·0	2·6	0·6	4·2	13·1	4·5	3·0	0·7	6·3	—
Björkved . . . . . »	2·4	2·6	2·1	2·5	0·7	3·2	4·2	3·1	3·5	—
Annan lövved . . . »	0·8	0·9	0·6	0·5	—	0·7	1·1	0·9	0·4	—
Ribbved . . . . . »	3·5	1·4	0·4	6·3	5·9	3·4	1·2	0·6	7·7	—
Kol . . . . . hl	0·5	1·2	8·4	0·4	—	0·6	0·5	7·9	0·0	—
Koks . . . . . »	1·4	2·8	4·1	—	—	1·6	3·0	7·3	0·6	—
Gas . . . . . kbm	75·2	77·0	134·1	9·4	—	75·5	40·6	107·8	20·2	—
Totalförbrukning av bränsle uttryckt i björkved per lägenhet . . kbm	10·3	8·4	8·8	11·1	15·8	11·4	9·7	10·4	14·9	—
per kbm. luftrymd »	0·11	0·10	0·11	0·11	0·14	0·08	0·08	0·09	0·10	—

¹ Det må erinras om att evalveringen av de olika bränslesorterna till ett gemensamt slag (björkved) erbjuder många osäkerhetsmoment (jfr sid. 97). I tabellens uppgifter äro ej inräknade lägenheter med centralvärme eller med elektriska spisar samt ej heller kolgruvearbetarna i Bjuv, vilka från sin arbetsgivare erhöilo svenska stenkol till nedsatt pris.

Tab. TT. Förbrukningen av elektriskt ljus inom industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll (med betalning per kilowatt).

	1 rum och kök						2 rum och kök					
	Svea-land	Norra Göta-land	Södra Göta-land	Nedre Norr-land	Övre Norr-land	Hela riket	Svea-land	Norra Göta-land	Södra Göta-land	Nedre Norr-land	Övre Norr-land	Hela riket
Antal familjer	159	67	45	17	18	306	101	71	97	19	—	288
Utgift för elektriskt ljus . . . . . kr.	32·0	31·1	30·2	30·3	26·1	31·1	39·3	33·7	35·3	45·7	—	37·0
Förbrukning av elektriskt ljus . . . . . kwt	73·2	80·9	74·0	77·6	94·2	76·5	95·5	80·6	87·2	116·3	—	90·4

Tab. UU. Antal absolutistiska familjer samt konsumtion av spritdrycker inom olika landsdelar och i vissa större städer.

	Hela antalet familjer	Därav i %		Icke-absolutistfamiljer			
		absolutist-familjer	ejabsolutist-familjer	Utgifter per familj för			Förbrukning av spritdrycker per familj
				spritdrycker	vin	öl	
<i>Arbetar- o. lägre tjänstemannahushåll.</i>		%	%	kr.	kr.	kr.	lit.
Svealand	477	32·5	67·5	77·2	3·2	28·4	14·9
Norra Götaland	329	37·4	62·6	71·6	1·8	17·4	15·0
Södra Götaland	261	21·8	78·2	80·8	2·6	13·9	16·5
Nedre Norrland	103	51·5	48·5	49·5	2·2	16·6	8·5
Övre Norrland	22	31·8	68·2	69·8	3·7	10·4	9·4
Hela riket	1 192	33·1	66·9	74·8	2·7	20·7	14·8
Därav i							
Stockholm	140	7·1	92·9	105·9	5·2	39·9	20·2
Uppsala	29	34·5	65·5	90·6	2·8	21·0	16·7
Karlstad	32	31·2	68·8	45·4	0·3	12·0	9·6
Gävle	48	29·2	70·8	65·3	2·4	28·0	12·2
Jönköping	60	46·7	53·3	49·4	0·6	9·8	9·2
Göteborg	77	23·4	76·6	105·4	2·2	22·2	21·0
Uddevalla	31	22·6	77·4	72·4	2·3	15·6	17·5
Borås	36	44·4	55·6	50·5	2·6	24·9	11·5
Karlskrona	37	8·1	91·9	84·0	6·7	19·2	15·3
Malmö	51	9·8	90·2	87·6	3·0	16·0	17·1
Hälsingborg	48	16·7	83·3	85·2	1·8	12·0	19·0
Östersund	27	40·7	59·3	63·8	1·7	12·7	12·6
<i>Medelklasshushåll.</i>							
Svealand	94	18·1	81·9	109·4	12·2	40·7	17·4
Norra Götaland	58	10·3	89·7	110·3	8·9	38·8	16·9
Södra Götaland	29	6·9	93·1	107·1	12·0	29·0	15·7
Nedre Norrland	24	33·3	66·7	159·4	15·4	50·0	22·3
Övre Norrland	3	33·3	66·7	121·2	9·5	45·3	14·5
Hela riket	208	16·3	83·7	114·1	11·5	39·2	17·4

VI. Förändringar i levnadsstandarden under perioden 1914—1923.

År 1913/14 företog socialstyrelsen en allmän levnadskostnadsundersökning, vilken omfattade 1 355 hushållsräkenskaper, förda under ett år (huvudsakligen år 1914) av arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer å 36 orter, huvudsakligen större städer.¹ I denna undersökning ingick dock ej Stockholm, för vilken stad redan år 1907/08 en utredning verkställdes av stadens statistiska kontor, varvid räkenskaper från 150 hushåll bearbetades. Då konsumtionen under perioden 1907/08—1914 synes ha varit relativt stabil, torde man utan olägenhet kunna sammanföra de båda undersökningarna för att sålunda erhålla en fylligare bild av konsumtionsförhållandena före kriget.

Genom att sammanställa resultaten av å ena sidan 1914 års undersökning (kompletterad på ovan angivet sätt) och å andra sidan den nu föreliggande från år 1923 kan man erhålla en mycket god uppfattning av förändringarna i levnadsstandarden inom befolkningens bredare lager under de c:a 10 år, som förflutit mellan dessa undersökningar. Jämförbarheten blir synnerligen stor, om man, såsom skett i det följande, ur 1923 års undersökning utväljer endast arbetarhushållen (inklusive lägre tjänstemän) från städerna. I många fall ha räkenskaperna vid båda tillfällena förts av identiskt samma familjer. Att hushållen även i övrigt tillhöra samma sociala klass bestyrkes därav, att genomsnittsinkomsten år 1923 i förhållande till motsvarande siffra år 1914 utvisade en nästan precis lika stor stegring som den höjning i lönerna, vilken enligt socialstyrelsens lönestatistik ägt rum inom arbetar- och lägre tjänstemannaklassen. Även hushållens fördelning på olika orter företer stor likhet, dock att de större städerna voro relativt starkare representerade år 1914 än år 1923.

Jämförelsen omfattar 1 505 hushållsräkenskaper från tiden före kriget och 962 från år 1923. På grund av förändringarna i prisnivån ha alla inkomst- och utgiftssiffror från år 1914 omräknats till 1923 års nivå, varvid man använt de vid socialstyrelsens indexberäkningar funna prisstegringssiffrorna för olika poster. De härvid erhållna resultaten (tab. VV, kol. 1) visa, vad det skulle kosta för ett hushåll att leva på samma sätt som år 1914 men med 1923 års priser. Bredvid denna beräknade budget ha ställts de verkliga utgiftssummorna år 1923. Smärre jämkningar i begränsningen av posterna ha måst företagas för att erhålla jämförbara tal.

Inkomsterna för de undersökta familjerna uppgick år 1914 till 1 882 kr. per

¹ Resultaten av denna undersökning ha offentliggjorts i Sveriges officiella statistik: Levnads-kostnaderna i Sverige 1913—1914, del I—III.

Tab. VV. *Utgifter (kr.) i medeltal per år och normalhushåll inom arbetarhushåll i städerna.*

U t g i f t s p o s t e r	Utgifter år 1923 enligt konsumtionen år		Ökning (+) eller minskning (-) i %	Utgifterna i % av inkomsten år 1923 enligt konsumtionen år	
	1914 (beräknad budget)	1923 (verklig budget)		1914 (beräknad budget)	1923 (verklig budget)
Födo- och njutningsämnen	1 437.7	1 693.9	+ 17.8	42.9	42.6
Bostad	420.0	408.5	- 2.7	12.5	10.3
Bränsle och lyse	161.9	173.3	+ 7.0	4.8	4.4
Kläder och skodon	457.2	548.7	+ 20.0	13.6	13.8
Skatter	191.5	321.1	+ 67.7	5.7	8.1
Inventarier (utom sportartiklar)	144.0	160.4	+ 11.4	4.3	4.0
Förenings- och försäkringsavgifter	152.8	193.1	+ 26.4	4.6	4.8
Barnens undervisning	19.6	35.0	+ 78.6	0.6	0.8
Tidningar och böcker	48.7	55.1	+ 13.1	1.5	1.4
Skrivmaterial, porto, telefon	10.8	23.4	+ 116.7	0.3	0.6
Tvätt- och rengöringsmedel	45.0	53.1	+ 18.0	1.3	1.3
Sjukvård	41.4	63.0	+ 52.2	1.2	1.6
Hälsovård	14.9	14.9	± 0.0	0.4	0.4
Gåvor	38.9	67.0	+ 72.2	1.2	1.7
Nöjen, leksaker och sportartiklar	39.3	46.6	+ 18.6	1.2	1.2
Resor	67.5	81.9	+ 21.3	2.0	2.0
Ränta	7.0	8.6	+ 22.9	0.2	0.2
Övriga utgifter (inkl. arbetshjälp, men utom leksaker)	39.5	67.9	+ 71.9	1.2	1.7
Summa utgifter	3 337.7	4 015.5	+ 20.3	99.5	100.9

normalhushåll, vilket omräknat efter prisnivån 1923 motsvarade 3 354 kr. vid denna senare tid. I verkligheten hade familjerna år 1923 en inkomst av 3 981 kr. Skillnaden 627 kr. eller 18.7 % visar realinkomstens stegring eller med andra ord höjningen i levnadsstandard. Mätt efter utgifterna blir ökningen i standarden något större, 20.3 %.

Tabellen visar även, att nästan alla poster blivit delaktiga av höjningen i standarden. För födo- och njutningsämnen var denna stegring nästan lika stor som den genomsnittliga. För bostadsposten erhöles en svag nedgång, vilken dock torde få tillskrivas den omständigheten, att de båda undersökningarna på denna punkt ej äro fullt jämförbara. Såsom förut framhållits, voro i 1914 års utredning de större städerna relativt starkt företrädade, vilket medfört, att hyresposten i denna undersökning blivit jämförelsevis hög. I själva verket torde ej bostadsstandarderna inom arbetar- och den lägre tjänstemannaklassen ha varit lägre år 1923 än före kriget. Även om man i stor utsträckning bott kvar i sina gamla lägenheter, ha dessa dock moderniserats så till vida, att de mera allmänt försetts med bekvämligheter, särskilt

elektriskt ljus. Av de i jämförelsen medtagna hushållens bostäder voro år 1914 c:a 30 % försedda med elektriskt ljus mot 97·2 % år 1923. Inneboendesystemet torde också ha minskats, även om föreliggande undersökningar ej kunna tillmätas avgörande vitsord i detta hänseende. Boendetätheten var i det närmaste densamma, respektive 179 och 177 personer per 100 rum.

För bränsle och lyse överstego de verkliga utgifterna 1923 föga dem som beräknats med hänsyn till förkrigsförbrukningen, vilket till en del torde få tillskrivas nyssnämnda omständighet, att man i stor utsträckning behållit de gamla bostadslägenheterna. Med avseende på beklädnadsposten samt förnings- och försäkringsavgifterna anslöt sig standardförbättringen nära till den för budgeten i sin helhet funna höjningen. Skatteposten visade däremot en synnerligen stark stegring.¹ I vad mån denna kan hänföras till inträffade förändringar i själva skattesystemet eller i skattesatserna eller i indrivningsförfarandet är svårt att avgöra. Inventarieposten syntes i relativt ringa grad ha blivit föremål för en standardhöjning, vilket torde böra ses i samband med den ringa rörligheten på bostadsmarknaden. Beträffande de återstående småposterna äro beräkningarna i några fall rätt osäkra. De högsta stegringarna utvisade posterna skrivmaterial, porto och telefon, barnens undervisning, gåvor samt slutligen sjukvård (delvis beroende på att förmånen av fri läkare och medicin fullständigare redovisats år 1923 än förut). I relativt ringa grad har däremot förbättringen i levnadsstandard tagit sig uttryck i en ökning av utgifterna för hälsovård samt för tidningar och böcker.

De båda sista kolumnerna i tab. VV visa budgetens sammansättning år 1923, dels under förutsättning att konsumtionen var densamma som före kriget, dels såsom konsumtionen verkligen var år 1923. Såsom allmänt omdöme torde kunna sägas, att budgetens sammansättning var förvånansvärt lika vid de båda undersökningstillfällena. Efter de tvära omkastningarna i konsumtionen, vilka ägt rum under den förflutna 10-årsperioden, synes förbrukningen, när stabilaré förhållanden i pris- och lönenivån inträtt, ha i stort sett återgått till den gamla, dock med den skillnaden att levnadsstandarden på nästan samtliga punkter undergått någon höjning.²

Ett närmare studium av livsmedelsposten erbjuder åtskilligt av intresse. Tab. XX redovisar de konsumerade kvantiteterna av viktigare varuslag. För de animaliska livsmedlen kan man iakttaga en nästan genomgående ökning, speciellt av de bättre kvaliteterna. Konsumtionen har sålunda stigit mera för kalvkött än för nötkött, mera för smör än för margarin.³ Av oskummad mjölk steg förbrukningen rätt mycket, medan den gått synnerligen starkt tillbaka för separerad mjölk; likaledes har salt fläsk utbytts mot färskt. För ägg var ökningen relativt stor.

Av de vegetabiliska livsmedlen utvisade bröd sänkta konsumtionssiffror;

¹ Erinras må, att de skattentgifter, som bokförts vid 1923 års undersökning, gälla hushållens inkomster under de närmast föregående åren, då lönerna i allmänhet voro högre än under år 1923.

² På grund av de förskjutningar i prisnivån, som ägt rum sedan år 1923, ha smärre förändringar inträffat i budgetens sammansättning. Den viktigaste är, att hyrespostens andel av inkomsterna uppenbarligen ökats.

³ Under den tid, som förflutit sedan 1923 års undersökning, torde dock förbrukningen av margarin ha ökats avsevärt.

Tab. XX. Konsumerade kvantiteter i medeltal per år och normalhushåll 1914 och 1923.

	År 1914	År 1923	Ökning (+) eller minskning (-) i %		År 1914	År 1923	Ökning (+) eller minskning (-) i %
Matvaror							
Kött och fläsk ¹ . . . kg	88·7	103·0	+ 16·1	Mjukt rågbröd . . . kg	156·2	99·3	- 36·4
färskt nötkött (malet kött) . . . »	30·1	37·0	+ 22·9	Vetebröd . . . »	17·0	12·2	- 28·2
färskt kalvkött (malet kött) . . . »	11·0	16·5	+ 50·0	Skerpor . . . »	11·3	5·9	- 47·8
färskt får- och lammkött . . . »	3·8	6·3	+ 65·8	Mjöl . . . »	189·3	235·0	+ 24·1
salt nötkött . . . »	1·8	1·7	- 5·6	vetemjöl . . . »	129·3	164·7	+ 27·4
färskt fläsk . . . »	26·9	30·0	+ 11·5	råg- och rågsikt- mjöl . . . »	52·3	63·1	+ 20·7
salt » . . . »	15·1	11·5	- 23·8	annat mjöl . . . »	7·7	7·2	- 6·5
Salt sill . . . »	15·5	17·5	+ 12·9	Gryn . . . »	31·3	27·0	- 13·7
Oskummad mjölk . . l	661·9	838·9	+ 26·7	Ärter och bruna bönor . . . »	9·1	7·0	- 23·1
Separerad » . . »	213·2	59·7	- 72·0	Potatis . . . »	308·3	386·7	+ 25·4
Smör . . . . . kg	31·7	36·6	+ 15·5	Socket . . . »	84·3	100·0	+ 18·6
Margarin . . . . »	19·2	21·1	+ 9·9	Kaffe . . . . »	17·2	19·8	+ 15·1
Ost . . . . . »	13·6	16·5	+ 21·3	Dryckesvaror			
Ägg . . . . . st	455	624	+ 37·1	Spritdrycker . . . l	7·6	11·6	+ 52·6
Hårt rågbröd . . . kg	39·0	31·4	- 19·5	Vin . . . . . »	0·3	0·3	± 0·0
				Öl o. pilsnerdricka . »	22·4	25·2	+ 12·5

uppgifterna för mjukt bröd år 1914 äro dock approximativa. Däremot steg förbrukningen av mjöl, särskilt vetemjöl. Av gryn, speciellt havregryn, samt ärter och bruna bönor gick konsumtionen tillbaka. Den i tabellen redovisade stegringen för potatis torde till en del vara skenbar, beroende på att uppgiften för år 1914 ej återgiver hela förbrukningen. Socker och kaffe föredde ganska avsevärt ökade siffror. Jämväl av dryckesvaror hade konsumtionen ökats. Särskilt gällde detta spritdrycker, vilken ökning dock kan sammanhänga med olikheter i urvalet av familjer vid de båda undersökningstillfällena.

Av vad ovan anförts torde framgå, att höjningen i livsmedelsstandarden tagit sig uttryck ej blott i att förbrukningen av de bättre kvaliteterna stigit jämförelsevis mycket, utan även däri att konsumtionen, sedd ur kvantitativ synpunkt, ökats. Det senare belyses bäst därav, att kostens näringsvärde höjts från c:a 3 000 nettokalorier per dag och konsumtionsenhet till c:a 3 370 nettokalorier eller med 12 procent. Erinras må, att under år 1918, då svårigheterna på livsmedelsmarknaden voro störst, näringsstillförseln inom de samhällslager, som levnadskostnadsundersökningarna avse, ej ens gick upp till 2 600 nettokalorier per dag och konsumtionsenhet.

¹ Utom korv och sylta samt »annat kött».

Résumé.

Les budgets de ménage en Suède en 1923.¹

Le matériel primaire de la présente enquête, effectuée par l'Administration du Travail et de la Prévoyance sociale (enquête sur les budgets de ménage), est constitué par les comptes ménagers tenus, pendant une année entière, par 1 400 ménages. Le livre de comptes utilisé portait un certain nombre de rubriques imprimées concernant les articles les plus importants de recettes et de dépenses; en marge figurait toutefois une colonne destinée à une spécification plus détaillée des diverses catégories de marchandises et sur laquelle pouvaient être portées, dans certains cas, les quantités de marchandises achetées. Dans le but de faciliter le travail de comptabilité, le livre de comptes comprenait en outre un espace réservé à un bref relevé hebdomadaire; il était enfin divisé en fascicules trimestriels destinés à être successivement envoyés aux fins d'examen. Les données recueillies visent surtout l'année 1923 et concernent des familles d'ouvriers ou de fonctionnaires subalternes des villes et des petites agglomérations rurales, ainsi qu'un certain nombre de familles appartenant à la classe moyenne.

Entre autres buts, cette enquête était destinée à permettre, dans l'évaluation des fluctuations et du niveau des frais d'existence dans les différentes localités, la prise en considération des modifications considérables survenues dans la consommation depuis l'avant-guerre. En vue de l'établissement de cet index, on a avant tout compris dans l'enquête les familles peu fortunées, comprenant de préférence le mari, la femme et des enfants mineurs. Les personnes vivant seules ont été rigoureusement exclues de l'enquête. En raison de l'intérêt et de l'esprit d'ordre qu'exige la tenue d'un livre de comptes ménagers complet pendant une année entière, il y a lieu de considérer les ménages compris dans l'enquête comme appartenant à un niveau relativement élevé dans la classe ouvrière et peut-être aussi dans la classe des fonctionnaires subalternes. Les familles de la classe moyenne représentent des familles dont le chef a reçu une instruction universitaire ou supérieure, comme aussi celles dont le chef n'a bénéficié d'aucune instruction de cette nature. Dans le but de se rendre compte, au moins dans leurs grandes lignes, des conditions d'existence créées par les diverses conditions économiques, on a, dans cette enquête comme dans les enquêtes analogues précédentes, étudié le matériel en répartissant les familles d'après leur degré de « prospérité », c.-à-d. d'après le rapport existant entre le montant des revenus et le nombre des membres de la famille. Comme point de départ, on a adopté le besoin de consommation de l'homme adulte, qu'on a pris pour « unité de consommation ». Des nombreuses échelles d'unité de consommation précédemment établies, on a cru devoir choisir l'échelle dite « américaine », qui a servi de base à la plupart des enquêtes modernes. Les chiffres unitaires affectés par cette échelle américaine à l'homme et à la femme suivant l'âge sont les suivants: de 0 à 3 ans, 0.15; de 4 à 6 ans, 0.40; de 7 à 10 ans, 0.75; de 11 à 14 ans, 0.90; à 15 ans et au-dessus, 1.00 pour les hommes et 0.90 pour les femmes. Afin de pouvoir comparer entre elles des enquêtes basées sur des échelles différentes, les divers membres des familles ont été, dans le chapitre I (p. 22), répartis d'après leur âge, ce qui permet de ramener facilement les résultats de l'enquête à d'autres échelles. Toutefois, les budgets ne sont pas étudiés par unité de consommation,

¹ On trouvera un comperendu des méthodes mises en œuvre dans l'établissement de l'enquête dans un article du Dr Nils Cederblad « L'enquête suédoise de 1923 sur les budgets familiaux », Revue internationale du travail, octobre 1926, Genève. — Un compte rendu préliminaire de la présente enquête a été également publié dans la revue « Sociala Meddelanden », 1926, p. 435 (n° 6).

Les recherches précédemment effectuées en Suède sur ce sujet se retrouvent dans les publications « Levnadskostnaderna i Sverige 1913—1914 » (Les budgets de ménage en Suède en 1913—1914, 1e partie) et « Levnadskostnaderna på landsbygden i Sverige vid år 1920 » (Frais d'existence dans les campagnes en Suède en 1920), publiés dans la série de la Statistique officielle de la Suède et dans la Statistique sociale.

mais par *ménage normal*, par où on entend un ménage comportant 3·3 unités, chiffre qui correspond à la grandeur moyenne des familles étudiées.

On a en outre tenu compte de ce que la valeur réelle des revenus varie suivant le degré de cherté de vie des diverses localités. Les localités envisagées ont été, à cet égard, classées en 5 groupes de vie chère et les limites séparant les diverses classes de prospérité dans chaque localité ont été fixées en tenant compte de l'élévation des frais d'existence dans chaque groupe spécial de localités.

Des 1 400 livres de comptes ménagers sur lesquels repose l'enquête, 747 émanaient de familles d'ouvriers industriels, 445 de fonctionnaires subalternes et 208 de familles appartenant à la classe moyenne. Les revenus moyens correspondant à ces trois groupes sont respectivement de 3 547, de 4 424 et de 7 635 couronnes. La répartition par corps de métiers chez les ouvriers industriels concorde remarquablement avec les résultats du recensement de 1920. Dans le groupe des fonctionnaires subalternes, ce sont les ménages d'employés subalternes des entreprises de communications qui dominent. Parmi les familles de classe moyenne, un tiers appartient aux entreprises de transports et les autres aux bureaux, banques, compagnies d'assurances, à l'enseignement, etc. Au nombre des groupes professionnels importants qui ne sont pas représentés dans la présente enquête, il y a lieu de citer les agriculteurs, les négociants et les chefs d'entreprises privées. Les villes comptaient 76 % des ouvriers industriels, 89 % des fonctionnaires subalternes et 80 % des familles de classe moyenne, les autres ménages habitant des localités industrielles des campagnes. Le nombre des membres de la famille et des unités de consommation par ménage était respectivement de 4·44 et 3·35 parmi les ouvriers industriels et les fonctionnaires subalternes, et de 3·35 et 2·99 dans les familles de la classe moyenne. Une classification des ménages suivant le type de la famille, dans laquelle on a réuni dans un seul et même groupe les familles ayant des cohabitants ou des pensionnaires ou hébergeant des parents adultes etc., permet de constater que parmi les ouvriers industriels et les fonctionnaires, les familles sans enfants sont relativement rares (4 %); les familles ayant un enfant s'élevaient à 21 %, celles de 2 à 3 enfants, à 44 % et celles d'au moins 4 enfants, à 19 %. Dans les familles de classe moyenne, les ménages sans enfants ou n'ayant qu'un enfant étaient notablement plus nombreux, tandis que les ménages ayant plus de 4 enfants étaient rares. Cette différence peut être, dans une certaine mesure, attribuée à ce que les familles de classe moyenne représentaient en général des familles à un stade plus précoce de leur évolution que les ménages d'ouvriers industriels et de fonctionnaires subalternes.

Plus les appartements occupés par les diverses familles étaient grands, plus on trouvait chez elles des cohabitants et des pensionnaires. Il n'existe de domestiques que dans quelque rares familles d'ouvriers industriels ou de fonctionnaires subalternes, tandis que la moitié environ des familles de classe moyenne avaient des domestiques à leur service.

Bilan des comptes. Les livres de comptes ménagers ne renferment que des données concernant les recettes et dépenses courantes au cours de l'année budgétaire, mais ne donnent pas une image complète de l'importance de la fortune ou des modifications dont elle a pu être l'objet. Les variations concernant les revenus *en espèces* ressortent toutefois du bilan ci-dessous (moyenne par famille, en couronnes):

	Ouvriers indust. et fonct. subalternes.	Classe moyenne		Ouvriers indust. et fonct. subalternes.	Classe moyenne
Solde en caisse au début de l'année budg.	76·0	194·2	Solde en caisse à la fin de l'année budg.	79·2	163·6
Revenus	3 874·3	7 635·0	Dépenses	3 894·4	7 697·5
Emprunts	135·9	411·2	Remboursement d'emprunts	135·9	550·4
Prêts remboursés	22·3	91·4	Prêts	11·1	56·4
Retiré des banques	138·6	1 237·0	Achat d'oblig. de l'Etat	6·0	18·7
			Dépôt en banque	120·5	1 082·2
Total	4 247·1	9 568·8	Total	4 247·1	9 568·8

L'année budgétaire se soldait en moyenne par un déficit de 20 couronnes par famille d'ouvriers industriels ou de fonctionnaires subalternes et de 63 couronnes par famille de classe moyenne.

Revenus. Le revenu total par «ménage normal» s'élevait à 3 469 couronnes pour les ouvriers industriels, à 4 390 couronnes pour les fonctionnaires subalternes et à 8 438 couronnes pour les familles de classe moyenne. Les revenus ont été divisés en revenus en espèces et revenus en nature. En ce qui concerne les revenus *en espèces*, ce sont naturellement les produits du travail (du mari, de la femme et des enfants) qui constituent l'article le plus important. Le produit du travail s'élevait, y compris les revenus en nature, à 94.6 % (du revenu total) pour les familles d'ouvriers industriels et de fonctionnaires subalternes, et à 95.7 % pour les familles de la classe moyenne. C'est de la profession proprement dite du mari que proviennent, non seulement le revenu principal du chef de famille, mais aussi les revenus en nature, s'élevant respectivement à 86.7 % et 87.8 % pour les deux groupes sociaux ci-dessus. En règle générale, les revenus accessoires du mari sont, dans la classe ouvrière, d'ordre occasionnel (prestations, travaux de vérification dans les groupements syndicaux, etc.) et s'élevaient à 3.1 %. Ce pourcentage augmente avec le bien-être et atteint 4.5 % pour la classe moyenne. Le revenu de la femme provient le plus souvent, dans la classe ouvrière et dans celle des fonctionnaires subalternes, de divers travaux domestiques exécutés en dehors du ménage; dans la classe moyenne, ce revenu a pour principale source des travaux de bureau (2.8 % en moyenne). Ce pourcentage s'accroît avec le bien-être: aux degrés inférieurs de l'échelle de prospérité, qui comprennent les familles les plus nombreuses, la femme paraît davantage prise par les soins de son propre ménage, et son revenu est par suite faible, malgré le besoin de revenus accessoires créé par l'entretien de la famille. La contribution des enfants au budget familial est nettement plus considérable dans les familles d'ouvriers (4.3 %) que dans celles de fonctionnaires subalternes (1.9 %) et dans celles de la classe moyenne (0.6 %).

Les *revenus en nature* sont portés à la statistique après défalcation des frais qu'entraînent leur jouissance. C'est ainsi que les chiffres concernant un logement appartenant en propre à l'intéressé correspondent à la valeur locative des locaux occupés, diminuée des frais d'entretien de l'immeuble. Les revenus émanant d'une production personnelle sont le plus souvent constitués par le rendement de travaux de jardinage: une bonne moitié des familles soumises à l'enquête possédait en effet ou louait un jardin, une maisonnette de cité-jardins ou un champ de pommes de terre. Les revenus en nature les plus importants sont toutefois ceux qui consistent en certains avantages. Une des formes les plus habituelles consiste dans la gratuité des soins médicaux (étendue dans certains cas aux frais pharmaceutiques), les permis de circulation, l'équipement gratuit d'effets d'uniforme et certains avantages concernant le logement. La répartition des revenus suivant leurs diverses sources est remarquablement uniforme dans les différentes classes sociales. L'influence, que l'on peut constater, du degré de prospérité sur la répartition des revenus tient en partie au fait que les groupes les moins favorisés au point de vue du degré de prospérité comprennent en majeure partie les familles les plus nombreuses, c.-à-d. les familles dans lesquelles les revenus dus aux enfants sont les plus élevés, tandis que les revenus de la mère sont relativement faibles; c'est exactement l'inverse qui se produit dans les groupes les plus aisés.

Dépenses. La grandeur des dépenses correspondant aux divers chapitres budgétaires dépend naturellement du chiffre des revenus, l'épargne et les possibilités de crédit ne jouant qu'un rôle secondaire. Les divers chapitres de dépenses n'augmentent que dans une mesure relativement restreinte, en ce qui concerne les besoins dits «d'existence», tandis que les besoins que l'on pourrait appeler «de luxe» sont infiniment plus sensibles aux changements intervenant dans le niveau des revenus. Parmi les premiers figurent en premier lieu les besoins alimentaires. Les dépenses relatives aux *denrées alimentaires* et aux *boissons* s'élèvent, pour les ouvriers industriels, à 1 578 couronnes par ménage normal, soit 45.5 % du revenu total, pour les familles de fonctionnaires subalternes

à 1 733 couronnes, soit 39.5 %, et pour les familles de la classe moyenne à 2 272 couronnes, soit 26.9 %. Cette différence entre les divers groupes sociaux tient avant tout à la différence qui existe entre la situation économique de ces groupes. C'est ainsi que, conformément à la loi dite d'Engel, on constate au sein des divers groupes, en pourcentage des dépenses totales, une diminution des dépenses relatives aux denrées alimentaires au fur et à mesure que le bien-être augmente (tabl. M). Il existe un écart très considérable entre les ménages les plus pauvres et les ménages les plus aisés: les chiffres respectifs sont pour les ouvriers industriels 52.7 % et 35.5 %, pour les familles de fonctionnaires subalternes 50.2 et 32.6 %, et pour les familles de la classe moyenne 36.5 et 21.3 %. Dans chacune des «catégories de prospérité» communes aux trois groupes sociaux, le «pourcentage alimentaire» s'est régulièrement trouvé supérieur d'une ou deux unités à celui des familles de fonctionnaires subalternes; cette différence est encore plus marquée entre le premier groupe et celui des familles de classe moyenne. On constate que l'augmentation du pourcentage alimentaire correspond à une diminution des revenus et à une augmentation de la famille entraînant une augmentation des dépenses alimentaires (tabl. O).

La part qui revient aux diverses catégories de marchandises au sein des groupes sociaux et des «groupes de prospérité» ressort de l'annexe au tableau 1 et du tableau K. Dans les dépenses globales relatives aux denrées alimentaires et aux boissons, les produits alimentaires proprement dits entrent pour une proportion de 91.7 % dans les ménages d'ouvriers industriels, de 89.5 % dans ceux des fonctionnaires subalternes et de 81.7 % dans les familles des classes moyennes. La part revenant aux produits alimentaires proprement dits diminue dans la mesure où s'améliore la situation économique. La consommation de produits alimentaires d'origine animale augmente légèrement chez les ouvriers industriels et les fonctionnaires subalternes lorsque le bien-être s'accroît (tabl. P). Toutefois, les modifications intervenues dans le bien-être ne jouent pas à cet égard un rôle exclusif. A degrés égaux de bien-être, on constate par exemple que la part revenant dans le régime alimentaire aux produits d'origine animale est, en règle, plus faible dans les agglomérations industrielles que dans les villes. Les chiffres relatifs aux familles des classes moyennes semblent en outre prouver que la tendance à l'augmentation que présente la consommation des produits animaux ne suit pas indéfiniment une marche parallèle à l'augmentation du bien-être. Dans le groupe des produits alimentaires d'origine animale, la consommation de la viande est, dans les familles de la classe moyenne, supérieure d'une bonne moitié à ce qu'elle est dans la classe ouvrière (199 cour./126 cour.) et d'un tiers à celle des familles de fonctionnaires subalternes (149 cour.). La différence s'accroît encore si l'on envisage les qualités supérieures de viande. La consommation du poisson s'est notablement accrue avec l'élévation du niveau économique, cette augmentation étant particulièrement sensible pour les poissons autres que le hareng et le «strömming» (petit hareng de la Baltique). Au point de vue proportionnel, le hareng salé entre pour une part budgétaire égale (0.7 %) dans l'alimentation des divers groupes sociaux. L'article le plus important parmi les produits alimentaires est constitué par le lait non écrémé: 14.2 % du budget alimentaire total chez les ouvriers industriels, 13.3 % chez les fonctionnaires subalternes et 12.2 % dans les familles de classe moyenne. Ce pourcentage diminue avec l'accroissement du bien-être. La consommation des produits alimentaires végétaux suit généralement une marche plus régulière que celle des produits animaux et ne paraît pas notablement influencée par l'accroissement du bien-être. La farine et le pain figurent pour 229 couronnes au budget alimentaire des ouvriers industriels, pour 234 couronnes à celui des fonctionnaires subalternes et pour 242 couronnes à celui des familles de classe moyenne, ces chiffres s'entendant par ménage normal; évaluée cependant en pourcentage du budget alimentaire total, cette consommation atteint son maximum dans la classe ouvrière (15.9 %) et son minimum dans les familles de classe moyenne (13.0 %). La consommation du lait dépend avant tout de la mesure dans laquelle la cuisson du pain se fait à la maison, et l'on constate à cet égard des divergences notables, soit locales, soit entre les villes et les agglomérations industrielles

des campagnes (v. le tableau de la page 47). On constate également un écart considérable entre les villes et les agglomérations industrielles en ce qui concerne la consommation des pommes de terre, ces dernières localités présentant les chiffres les plus élevés, tant absolus que relatifs. La consommation du sucre a légèrement augmenté avec le niveau économique: toutefois le pourcentage le plus faible se retrouve à cet égard dans la classe moyenne. Le café figure pour la même somme (72 cour.) au budget des ouvriers industriels et à celui des fonctionnaires subalternes; dans la classe moyenne il ne figure que pour 67 couronnes. Les dépenses relatives aux boissons, alcooliques ou autres, sont notablement plus élevées dans la classe moyenne (183 cour.) que dans la classe ouvrière (65 cour.) ou dans celle des fonctionnaires subalternes (93 cour.). Envisagée cependant en proportion des dépenses globales, cette différence devient insignifiante.

En ce qui concerne le *logement*, il est à remarquer que la plupart des familles habitent des locaux loués; la proportion est, pour les classes les moins fortunées (ouvriers et fonctionnaires subalternes), de 84 % dans les villes et 66 % dans les localités industrielles; elle est de 81 % pour les ménages des classes moyennes. Le logement gratuit ou à loyer réduit, le plus souvent dans des immeubles appartenant aux patrons, est surtout le fait des localités industrielles. C'est également dans les localités industrielles que l'on trouve relativement le plus de familles habitant leur propre maison ($\frac{1}{5}$ dans les agglomérations industrielles et $\frac{1}{10}$ dans les villes). Près des $\frac{3}{5}$ des familles ouvrières occupent des logements composés d'une pièce et cuisine, tandis que les logements de 2 pièces et cuisine constituent le type le plus habituel dans les ménages de fonctionnaires subalternes. Le nombre moyen de pièces (pièces d'habitation et cuisine) par appartement est de 2.43 dans les familles d'ouvriers et de 2.73 dans celles des fonctionnaires subalternes. Les familles des classes moyennes occupent généralement des appartements de 3 pièces et cuisine et disposent en moyenne de 4.16 pièces. L'accroissement du bien-être entraîne généralement une augmentation du cube d'air total du logement, déterminé d'une façon à peu près exclusive par l'augmentation du nombre de pièces. Il existe entre les usages d'habitat des différentes classes sociales des différences manifestes: à bien-être égal, les classes moyennes ont des logements plus vastes que les familles de fonctionnaires subalternes et celles-ci, à leur tour, disposent de logements un peu plus grands que les ouvriers industriels. Cette différence s'affirme, d'une façon générale, non seulement en ce qui concerne le nombre mais aussi les dimensions des pièces (cf. tabl. p. 52). Le nombre d'habitants par pièce est de 1.87 dans la classe ouvrière, 1.64 dans celle des fonctionnaires subalternes et 1.09 dans les familles de la classe moyenne. La proportion des logements surpeuplés, c.-à-d. comptant plus de 2 habitants par pièce, était respectivement de 32.3 %, 16.9 % et 2.4 % pour les groupes sociaux précités.

En ce qui concerne les *frais de logement*, il y a lieu d'observer que, pendant la majeure partie de la période visée par la tenue des comptes, les loyers étaient soumis à une réglementation légale. Il s'ensuit que l'*article loyer* figure dans les budgets familiaux pour une somme *très faible* pour pouvoir être considérée comme une base normale. Le montant des frais de logement, tels qu'ils ressortent de l'enquête, était, par ménage normal, de 328 couronnes dans les ménages ouvriers, soit 9.4 % des revenus globaux; de 459 couronnes pour les familles de fonctionnaires subalternes, soit 10.4 % et de 935 couronnes pour les familles de classe moyenne, soit 11.1 %. La moyenne générale des villes donne 409 couronnes, soit 10.3 % et celle des localités industrielles 243 couronnes, soit 7.8 %.

Le chapitre *combustible et éclairage* s'élève, par ménage normal, à 154 couronnes (4.4 % du revenu) pour les ouvriers industriels, à 187 couronnes (4.3 %) pour les fonctionnaires et à 312 couronnes (3.7 %) pour les classes moyennes. Ces chiffres augmentent avec le bien-être dans tous les groupes, mais leur augmentation n'est pas parallèle à celle des revenus, d'où il résulte une diminution des chiffres procentuels.

Les *frais de vêtements* (vêtements et chaussures) s'élèvent, par ménage normal, à 468 couronnes (13.5 % des revenus) pour les familles d'ouvriers, à 644 couronnes (14.7 %) pour celles des fonctionnaires et à 1 030 couronnes (12.2 %) pour les ménages de la classe moyenne. Le chiffre proportionnel concernant les vêtements proprement dits ne suit pas

une marche ascendante uniformément parallèle à celle du bien-être; l'article «vêtements» peut être considéré comme constituant un intermédiaire entre les besoins d'existence et les besoins de luxe. A bien-être égal, cet article est régulièrement un peu plus élevé chez les fonctionnaires que chez les ouvriers. Envisagés en pourcentage du revenu global, les frais de chaussures atteignent leur maximum chez les ouvriers (4 %) et leur minimum chez les fonctionnaires (2.4 %). Contrairement à ce qu'on a observé pour l'article vêtement, les chiffres proportionnels concernant les chaussures s'abaissent régulièrement à mesure que s'accroît le bien-être. L'article «chaussures» peut donc être rangé dans la catégorie des besoins d'existence.

Les impositions, y compris les cotisations peu élevées des retraites pour la vieillesse, s'élevaient à 7.2 % du revenu global pour les ouvriers, à 8.6 % pour les fonctionnaires et à 12 % pour la classe moyenne. L'ensemble des dépenses afférentes aux diverses sociétés et aux primes d'assurances atteint, dans les trois groupes sociaux envisagés, le même pourcentage, soit environ 5 % du revenu global. Les cotisations de sociétés atteignent leur maximum dans la classe ouvrière et leur minimum dans la classe moyenne; c'est exactement l'inverse qui se produit en ce qui touche les assurances. Les plus importants parmi les primes d'assurances sont celles qui ont trait aux assurances sur la vie ou aux assurances à capital différé; les chiffres proportionnels de ces primes atteignaient, chez les ouvriers, 1.7 % du revenu global, 2.3 % chez les fonctionnaires et 3.0 % dans la classe moyenne. En ce qui concerne les articles secondaires de dépenses, voir les tableaux K et L.

D'une façon générale, on peut dire que la constitution du budget de dépenses dans les diverses classes sociales des villes et des campagnes présente des divergences plus accentuées que celles que l'on observe dans la répartition sur les diverses sources de revenus des diverses recettes. Ce qui caractérise avant tout un budget, c'est l'importance de l'article alimentation par rapport au revenu global, c.-à-d. le «pourcentage alimentaire». La plupart des autres chapitres, logement, chauffage et éclairage, vêtements, cotisations de sociétés et primes d'assurances, absorbent en règle générale des parts assez uniformes des revenus. Tout ce qui peut être distrait du budget alimentaire et des chapitres de dépenses à peu près constants que nous venons d'énumérer est généralement désigné sous le nom de «revenu disponible»; ce revenu est destiné à couvrir certains besoins d'importance secondaire, qui, pour la plupart, rentrent dans le cadre des besoins de culture intellectuelle. Ce budget «de culture intellectuelle» devient donc ainsi le complément du budget alimentaire, et le pourcentage alimentaire peut par suite être considéré comme l'expression la plus concise et la plus rationnelle qui existe du niveau d'existence. Le relevé synoptique ci-dessous est, à cet égard, particulièrement caractéristique des différences qui existent entre les diverses classes sociales:

	Couronnes par mén. normal.			Chiffres relatifs (ouvr.=100)		
	Ouvr. industr.	Fonct. subalt.	Classe moy ^{nne}	Ouvr. industr.	Fonct. subalt.	Classe moy ^{nne}
Revenus	3 469.3	4 390.0	8 432.5	100	127	243
Dépenses:						
Denrées alimentaires	1 435.9	1 550.7	1 856.2	100	108	129
Logement, chauffage, éclairage, vêtém. cotis. primes	1 122.0	1 499.6	2 702.8	100	134	241
Impositions	248.8	378.8	1 025.6	100	152	412
Besoins intellectuels, mobilier etc.	679.8	985.3	2 916.9	100	145	429

L'amélioration du niveau d'existence que l'on constate lorsqu'on passe du genre de vie type de l'ouvrier industriel à celui d'un fonctionnaire subalterne, ne se traduit donc pas par une augmentation marquée du budget «de culture intellectuelle». Cette augmentation n'apparaît que lorsqu'on en arrive au niveau d'existence de la classe moyenne.

Consommation quantitative. En raison des chiffres qu'ils renferment et qui totalisent les quantités consommées, les livres de comptes ménagers donnent de l'allure générale de la consommation une image plus concrète en ce qui concerne les poids et quantités des diverses marchandises (tabl. 7 et tabl. BB). Ces renseignements font défaut pour certains articles, mais les produits alimentaires dont le poids a été noté représentent, comme dépense, 84.9 % du chapitre total des denrées alimentaires et boissons dans la classe ouvrière et dans celle des fonctionnaires subalternes; cette proportion est de 75.3 % dans la classe moyenne. Les indications quantitatives concernant le chauffage et l'éclairage constituent respectivement 94.5 % et 92.9 % de ce chapitre.

On constate que, d'une façon générale, la consommation de produits alimentaires d'origine *animale* atteint son maximum dans la classe moyenne et son minimum dans la classe ouvrière; on note des chiffres particulièrement faibles dans les ménages des localités industrielles. En ce qui concerne la consommation de la viande et du porc salé (134 kg. par ménage normal chez les ouvriers et les fonctionnaires subalternes et 160 kg. dans la classe moyenne), on s'aperçoit que la différence précitée est surtout accentuée en ce qui concerne les viandes chères et, en ce qui touche le poisson, pour les poissons frais autres que le hareng et le «strömming» (petit hareng de la Baltique). La consommation de lait et de crème, exprimée en lait non écrémé, s'élevait à 961 litres dans les ménages les moins aisés et à 1 033 litres dans la classe moyenne, tandis que la consommation de beurre et de margarine était respectivement de 58 et de 69 kg. En ce qui concerne les produits alimentaires d'origine *végétale*, les divergences que l'on constate entre les divers groupes sociaux sont moins marquées en général que pour les produits animaux. La quantité totale de farine et de pain (exprimée en farine) atteignait son maximum dans les ménages ouvriers, avec 409 kg.; elle était de 384 kg. dans ceux des fonctionnaires subalternes et de 352 kg. dans la classe moyenne. L'amélioration du bien-être entraîne une augmentation (de 55 à 61 %) dans la consommation de la farine de froment. Les chiffres concernant la consommation quantitative des pommes de terre ont également leur minimum dans la classe moyenne; on constate cependant dans les classes peu fortunées une tendance à l'augmentation de la consommation lorsque les revenus augmentent. Dans les ménages des villes, un tiers de la consommation est fourni par la culture propre; cette proportion atteint près de la moitié dans les localités industrielles tandis qu'elle se réduit au quart dans la classe moyenne. — La consommation de *boissons alcooliques* s'élève, par ménage normal, à 8.6 litres (8.5 litres par famille) dans la classe ouvrière, à 12.5 litres (12.2) dans celle des fonctionnaires et à 17.5 (14.6) litres dans la classe moyenne; cette consommation s'accroît notablement quand le bien-être augmente. Le nombre de familles abstentionnistes diminue en raison inverse du niveau social: il est de 37.8 % dans la classe ouvrière et tombe à 16.3 % dans la classe moyenne. Ce nombre diminue également d'une façon manifeste dans les trois groupes sociaux lorsque le bien-être augmente.

Valeur nutritive des aliments. Cette valeur a été l'objet de certains calculs assez sommaires, basés sur les valeurs en calories communiquées par le professeur J. E. Johansson. La valeur nutritive par unité de consommation a été évaluée à 3 390 calories nettes pour l'ouvrier industriel, à 3 420 calories pour le fonctionnaire et à 3 760 calories pour la classe moyenne, ces chiffres s'entendent par jour. Si l'on compare entre eux des ménages de situation économique à peu près équivalente, on constate que le nombre de calories est plus élevé chez l'ouvrier et chez les fonctionnaires subalternes que dans la classe moyenne. Une augmentation du bien-être a entraîné en effet dans les classes les moins fortunées une augmentation de la part réservée dans le régime général à l'alimentation animale; on ne constate dans la classe moyenne aucune augmentation de cette nature. Nous signalerons, comme expression de la variété du régime, que les principaux produits alimentaires tels que le lait, le beurre et la margarine, le porc salé, le pain, la farine de froment, les pommes de terre et le sucre entrent dans la ration pour une proportion qui est de 76.8 % dans les ménages ouvriers, de 74.9 % dans ceux des fonctionnaires et de 67.7 % dans les ménages de la classe moyenne.

Genre de vie dans les divers groupes de ménages. Dans le but d'étudier de plus près le genre de vie régnant, dans des conditions différentes, au sein de ménages homogènes, on a choisi parmi les ménages soumis à l'enquête un certain nombre de «familles normales» (qu'il ne faut pas confondre avec les «ménages normaux», c.-à-d. les ménages comportant 3-3 unités de consommation), comprenant le mari, la femme et un ou deux enfants mineurs (tab. DD). On a en outre étudié le genre de vie des familles à *différents stades de leur évolution*, en limitant cette étude aux familles d'ouvriers et de fonctionnaires subalternes dans lesquelles le revenu principal du mari atteignait 3 000 à 3 500 couronnes (tabl. 3 et 9 de l'annexe). En raison de la composition du matériel, il n'est possible d'étudier qu'une courte période de la vie familiale, période embrassant environ 15 ans, de la trente-deuxième à la quarante-cinquième année du mari. On constate que, durant cette période, le bien-être de la famille décroît d'une façon continue. Au cours des premières années, lorsque les enfants sont encore en bas âge, le revenu par unité de consommation s'élève à 1 687 couronnes; lorsque les enfants ont atteint l'âge scolaire, ce revenu tombe à 1 092 couronnes, et, quelques années plus tard, lorsque les enfants ont grandi, sans pouvoir encore contribuer d'une façon appréciable à l'entretien de la famille, ce même revenu tombe à 938 couronnes. De même, la valeur nutritive par unité de consommation diminue au fur et à mesure que la famille devient plus ancienne (de 4 040 à 3 140 calories par jour). — Enfin, on a étudié les familles dont le chef avait une *instruction universitaire* et les familles dans lesquelles le mari a dû *chômer* pendant une grande partie de l'année budgétaire (27 semaines en moyenne). La composition du budget (-dépenses) de ces derniers ménages indique que les restrictions imposées par le chômage n'ont porté que dans une faible mesure sur le chapitre denrées alimentaires, mais ont été d'autant plus sensibles en ce qui touche les chapitres relatifs au budget de culture intellectuelle, sans cependant intéresser les primes d'assurances.

Genre de vie dans les différentes régions et localités. Lorsqu'on veut étudier le genre de vie dans les différentes régions et localités, il convient de s'assurer avant tout que les ménages en cause sont vraiment comparables à divers points de vue et notamment au point de vue de la position sociale.

Dans le but de réaliser, dans l'évaluation des budgets régionaux, une plus grande comparabilité, on a calculé d'une part, les budgets moyens des ménages d'ouvriers et de fonctionnaires subalternes, et, de l'autre, de ménages de la classe moyenne, jouissant respectivement, par unité de consommation, d'un revenu de 1 100 à 1 650 couronnes et de 2 200 à 3 300 couronnes (tabl. 5 et 11). La composition du revenu global ne paraît pas être influencée, dans une mesure appréciable, par la situation géographique de la localité; la même observation s'applique également aux chapitres principaux du budget-dépenses. Une étude plus serrée des diverses catégories de marchandises, etc. permet cependant de constater des différences notables dans le genre de vie, suivant les régions envisagées. Cette différence porte surtout sur le chapitre denrées alimentaires. Elle tient souvent à l'orientation différente de la vie économique dans les diverses parties du pays (augmentation de la consommation de poisson dans les régions littorales, consommation plus marquée de lait et de fromage dans les régions nord et ouest, diminution générale de la consommation de porc salé et d'œufs à mesure qu'on s'élève vers le nord, etc.); toutefois, ces divergences semblent également tenir à d'anciennes coutumes nées de conditions climatologiques ou de traditions locales: dans ce cadre rentrent notamment la consommation de pain de seigle biscuit dans la Suède septentrionale et centrale, de pain de seigle grossier dans la Suède méridionale, une consommation considérable de café dans les régions les plus septentrionales et de thé sur la côte ouest (Gothembourg), enfin, une consommation relativement élevée de boissons alcooliques dans la partie la plus méridionale de la Suède et dans les grandes villes. La consommation des diverses sortes de combustible est naturellement en relations étroites avec les conditions naturelles (existence de forêts et d'essences diverses de bois) et la nature des logements dépend de même des procédés de construction et des coutumes d'habitat dans les différentes régions.

Modifications survenues dans le niveau d'existence de 1914 à 1923. Lorsque l'on compare les résultats de l'enquête de 1913—1914 avec ceux de l'enquête de 1923 on obtient une idée très exacte des modifications subies par le niveau de vie de l'ensemble de la population pendant les dix années qui se sont écoulées entre ces deux enquêtes. Pour obtenir une plus grande comparabilité des données du point de vue local, 962 ménages seulement ont été retenus en ce qui concerne l'enquête de 1923. Sur ce total, un grand nombre ont pris part aux deux enquêtes. Pour tenir compte des fluctuations des prix, toutes les données de 1914 relatives aux recettes et aux dépenses ont été ramenées au niveau de 1923, au moyen des nombres-indices calculés pour différents articles par l'Administration du Travail et de la Prévoyance sociale.

Le revenu des familles étudiées était de 1 882 couronnes par famille normale en 1914, ce qui correspond à 3 354 couronnes aux prix de 1923. En 1923, le revenu réel a été de 3 981 couronnes en moyenne. La différence de 627 couronnes — soit 18·7 pour cent — donne l'augmentation de revenu réel, ou, en d'autres termes, l'amélioration du niveau de vie. En prenant pour base la dépense, on obtient une amélioration du niveau de vie de 20·3 pour cent, c'est-à-dire une augmentation un peu supérieure. Ce résultat concorde avec l'augmentation de salaire réel que révèle la comparaison de l'augmentation des salaires de tous les ouvriers industriels et fonctionnaires subalternes avec l'augmentation du coût de la vie pendant la période 1913—1923.

Presque tous les groupes d'articles ont subi l'influence de l'amélioration du niveau de vie. L'augmentation relative du groupe «denrées alimentaires, boissons et tabac» a presque égalé l'augmentation moyenne. D'autre part, la consommation des articles de meilleure qualité augmente dans une proportion relativement importante, de même que la valeur nutritive des aliments (3 370 calories nettes par jour et par unité de consommation, au lieu de 3 000, soit une augmentation de 12 pour cent). Rappelons en passant qu'en 1918, année où l'approvisionnement en denrées alimentaires a été le plus difficile, la valeur nutritive de la consommation alimentaire de la classe ouvrière n'a même pas atteint 2 600 calories nettes. L'importance du loyer, par contre, semble avoir légèrement diminué, mais il est probable que les enquêtes ne sont pas absolument comparables sur ce point, car, en fait, il ne paraît pas que les conditions de logement de la classe ouvrière et des fonctionnaires subalternes aient été moins satisfaisantes en 1923 qu'avant la guerre. En supposant même qu'un grand nombre des familles étudiées aient conservé leurs anciens logements, on peut admettre que ceux-ci ont été modernisés, c'est-à-dire améliorés du point de vue du confort surtout par l'installation de l'éclairage électrique.

Les différents articles des comptes de ménage.

(Voir les tableaux.)

Numeros				
Tabl. 1—3	Tabl. 4—6	Tabl. 7—12		
			Inkomster:	Revenus:
1	1		Mannens huvudinkomst	<i>Revenu principal du mari . . . . .</i>
2	2		» biförtjänster	<i>Revenus supplémentaires du mari . . . . .</i>
3	3		Hustruns inkomst	<i>Revenus de la femme . . . . .</i>
4	4		Barnens bidrag	<i>Contributions des enfants . . . . .</i>
5			Inackordering o. uthyrning	<i>Revenus provenant de location de cham- bres et de pensionnaires . . . . .</i>
6			Sjukhjälp, understöd o. d.	<i>Secours de maladie, pension etc. . . . .</i>
7			Gåvor	<i>Dons . . . . .</i>
8			Räntor	<i>Rentes . . . . .</i>
9	5		Övriga kontanta inkomster	<i>Autres revenus en espèces . . . . .</i>
10	6		Förmåner in natura	<i>Revenus en nature; logement, denrées etc. . . . .</i>
11	7		Övriga inkomster in natura	<i>Autres revenus en nature . . . . .</i>
12	8		Summa inkomster	<i>Total des revenus</i>
			Utgifter:	Dépenses:
13	9		Födo- och njutningsämnen	<i>Aliments et consommations de luxe . . . . .</i>
14	10		Matvaror	<i>Comestibles . . . . .</i>
15	11		animaliska matvaror	<i>d'origine animale . . . . .</i>
		1	kött och fläsk	<i>viandes et porc . . . . .</i>
16	12		kött	<i>viandes . . . . .</i>
		2	färskt nötkött	<i>viandes fraîches, boeuf . . . . .</i>
		3	» kalvkött	<i>» » , veau . . . . .</i>
		4	» får- o. lammkött	<i>» » , mouton et agneau . . . . .</i>
		5	» malet kött	<i>» » , hachées . . . . .</i>
		6	» annat kött	<i>» » , autres . . . . .</i>
		7	salt eller rökt kött	<i>» » salées ou fumées . . . . .</i>
17	13		fläsk	<i>porc . . . . .</i>
		8	färskt fläsk	<i>fraîs . . . . .</i>
		9	salt fläsk	<i>salé . . . . .</i>
18	14	10	korv och sylta	<i>saucisses et galantines . . . . .</i>
19	15	11	fisk	<i>poissons . . . . .</i>
20	16	12	färsk sill o. strömming	<i>harengs frais . . . . .</i>
21	17	13	färsk annan fisk	<i>autres poissons frais . . . . .</i>
22	18	14	salt sill	<i>harengs salés . . . . .</i>
23	19	15	» annan fisk	<i>autres poissons salés . . . . .</i>
24	20		färdiglagad mat o. konserver	<i>aliments tout prêts et conservés . . . . .</i>
25	21	16	mjölk och grädde	<i>lait et crème . . . . .</i>
26	22	17	oskummad mjölk	<i>lait naturel . . . . .</i>
27	23	18	separerad mjölk	<i>lait écrémé . . . . .</i>
28	24	19	grädde	<i>crème . . . . .</i>
29	25	20	smör	<i>beurre . . . . .</i>
30	26	21	margarin	<i>margarine . . . . .</i>
31	27	22	fett och flott	<i>grasses . . . . .</i>
32	28	23	ost	<i>fromage . . . . .</i>
33	29	24	ägg	<i>œufs . . . . .</i>
34	30		vegetabiliska matvaror	<i>d'origine végétale . . . . .</i>
35	31		bröd	<i>pain . . . . .</i>
		25	hårt rågbröd	<i>pain de seigle, sec . . . . .</i>
		26	surlimpa (grovbröd)	<i>» » » , frais, aigre . . . . .</i>
		27	sötlimpa (siktebröd)	<i>» » » , frais, sucré . . . . .</i>
		28	vetebröd, kaffebröd m. m.	<i>pain de froment . . . . .</i>
		29	skorpor	<i>biscottes . . . . .</i>

Numeros				
Tabl. 1—3	Tabl. 4—6	Tabl. 7—12	Utgifter (forts.).	Dépenses (suite).
36	37	30	mjöl	farine . . . . .
37	38	31	vetemjöl	de froment . . . . .
38	39	32	rågmjöl	de seigle . . . . .
39	40	33	rågsiktmjöl	de seigle tamisé . . . . .
40	41	34	annat mjöl	autres . . . . .
41	42	35	gryn	grains . . . . .
42	43	36	ärter och bruna bönor	pois et haricots bruns . . . . .
43	44	37	potatis	pommes de terre . . . . .
44	45	38	rotfrukter	racines alimentaires . . . . .
45	46		grönsaker, frukt o. bär	légumes, fruits etc. . . . .
46	47	39	socker	sucre . . . . .
47	48	40	sirap	mélasse . . . . .
48	49	41	kaffe	café . . . . .
49	50		te och kakao	thé, chocolat . . . . .
		42	kakao	chocolat . . . . .
		43	te	thé . . . . .
50	51		kryddor m. m.	épices etc. . . . .
51	52		Dryckesvaror	Boissons . . . . .
52	53	44	spritdrycker	eau-de-vie et autres boissons alcooliques . . . . .
		45	vin	vins . . . . .
53	54	46	öl (pilsnerdricka)	bières . . . . .
54	55	47	svagdricka och läskedrycker	petites bières et boissons rafraichissantes . . . . .
		48		
56	57		Tobak	Tabacs . . . . .
57	58		Förtäring utom hemmet	Consommations prises hors du foyer . . . . .
58	59		Bostad	Logis . . . . .
59	60		Bränsle och lyse	Chauffage et éclairage . . . . .
60		48	ved	bois de chauffage . . . . .
	61		barrved	sapin . . . . .
	62		björkved	bouleau . . . . .
	63		ribbved	bois à lattes . . . . .
	64		annan lövved (blandved)	autre bois . . . . .
61	65		kol och koks	charbon et coke . . . . .
		49	kol	charbon . . . . .
		50	koks	coke . . . . .
62	66	51	gas	gaz . . . . .
63	67	52	fotogen	pétrole . . . . .
64	68		elektriskt ljus	lumière électrique . . . . .
65	69		annat bränsle och lyse	autre chauffage et lumière . . . . .
66	70		Kläder och skodon	Vêtements et chaussures . . . . .
67	71		gångkläder o. underkläder	habits de tous les jours et sous-vêtements . . . . .
68	72		tyg, garn och sybehör	étoffes, fil et fournitures de mercerie . . . . .
69	73		andra beklädnadsartiklar	autres articles de confection . . . . .
70	74		skodon och galoscher	chaussures et caoutchoucs . . . . .
71	75		skolagning och material	raccommodage de chaussures et matières premières . . . . .
72	76		Skatter	Impôts . . . . .
73	77		Inventarier	Effets mobiliers . . . . .
74	78		möbler	meublier . . . . .
75	79		sängkläder och linne	literie et lingerie . . . . .
76	80		köksaker, glas, järnvaror m. m.	ustensiles, etc. . . . .
77	81		sportartiklar	articles de sport . . . . .
78	82		Förenings- o. försäkringsavgifter	Cotisations et primes d'assurances . . . . .
79	83		fack- och yrkesföreningar	syndicats, etc. . . . .
80	84		övriga föreningar	autres associations . . . . .
81	85		sjuk- o. begravningskassor, olycksfallsförsäkring	caisses mutuelles de secours, assurances contre les accidents . . . . .
82	86		liv- och kapitalförsäkring	assurances sur la vie et de capital . . . . .
83	87		brandförsäkring	assurances contre l'incendie . . . . .
84	88		pensionsavgifter	primes pour pensions . . . . .

Numeros				
Tabl. 1—3	Tabl. 4—6	Tabl. 7—12		
			Utgifter (forts.)	<i>Dépenses</i> (suite).
85	89		Barnens undervisning	<i>Instruction des enfants</i> . . . . .
86	90		Tidningar	<i>Journaux</i> . . . . .
87	91		Böcker	<i>Livres</i> . . . . .
88	92		Skrivmaterial, porto, telefon	<i>Postes, téléphones, etc.</i> . . . . .
89	93		Tvätt och strykning utom hemmet	<i>Blanchissage et repassage hors de la mai- son</i> . . . . .
90	94		Rengöringsmedel	<i>Nettoyage, astiquage, etc.</i> . . . . .
91			personlig hygien	<i>hygiène personnelle</i> . . . . .
92			putsmedel, såpa o. d.	<i>brillants, savon noir, etc.</i> . . . . .
93			färg, borstar m. m.	<i>couleurs, pinceaux, etc.</i> . . . . .
94	95		Sjukvård	<i>Soins médicaux</i> . . . . .
95	96		läkararvoden	<i>médecins</i> . . . . .
96	97		medicin	<i>médicaments</i> . . . . .
97	98		sjukhusvård m. m.	<i>frais d'hospitalisation, etc.</i> . . . . .
98	99		Hälsovård	<i>Soins hygiéniques</i> . . . . .
99	100		Arbetshjälp i hemmet	<i>Main-d'œuvre domestique</i> . . . . .
100			tjänare	<i>domestiques</i> . . . . .
101			tillfällig hjälp	<i>auxiliaires temporaires</i> . . . . .
102	101		Gåvor	<i>Cadeaux</i> . . . . .
103			till familjemedlemmar	<i>aux membres de la famille</i> . . . . .
104			» andra	<i>à des tiers</i> . . . . .
105	102		Nöjen och förströelser	<i>Plaisirs et distractions</i> . . . . .
106	103		Resor	<i>Voyages</i> . . . . .
	104		arbets-, torg- o. skolresor	<i>pour travail, marché, école etc.</i> . . . . .
	105		andra resor	<i>autres voyages</i> . . . . .
107	106		Ränta å lån	<i>Intérêts d'emprunts</i> . . . . .
108	107		Övriga utgifter	<i>Autres dépenses</i> . . . . .
109	108		Summa utgifter	<i>Total des dépenses</i>

Les mots suédois suivants, qui reviennent dans les tableaux, sont à traduire:

Antal hushåll	<i>Nombre de ménages</i>
Industriarbetarhushåll	<i>Ménages d'ouvriers industriels</i>
Lägre tjänstemannahushåll	<i>Ménages de fonctionnaires subalternes</i>
Medelklasshushåll	<i>Ménages de la classe moyenne</i>
Konsumtionsenhet	<i>Unité de consommation</i>
Normalhushåll	<i>Famille normale</i>
Städer	<i>Villes</i>
Industriorter	<i>Agglomérations industriels</i>

TABELLER

Tab. 1. Inkomster och utgifter i medeltal per normal-

1		2	3	4	5	6	7	8
Socialgrupp		Industriarbetarhushåll						
Inkomst per konsumtionsenhet, kronor		Intill 825	825— 1 100	1 100— 1 375	1 375— 1 650	1 650— 1 925	1 925 o. däröver	Samtliga hushåll
Antal hushåll		166	257	154	99	51	20	747
Antal konsumtionsenheter per hushåll		4·52	3·62	2·84	2·48	2·26	2·08	3·37
Inkomster:		Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr
1	Mannens huvudinkomst	1 809·4	2 622·5	3 528·7	4 371·8	5 100·1	6 321·1	2 883·5
2	» biförtjänster	59·7	88·1	92·4	227·4	132·0	366·0	100·6
3	Hustruns inkomst	38·9	63·0	64·7	97·7	162·7	135·3	65·3
4	Barnens bidrag	199·0	176·6	103·9	68·7	2·3	—	149·2
5	Inackordering o. uthyrning	45·2	56·1	114·8	117·5	165·6	205·2	76·6
6	Sjukhjälp, understöd o. d.	32·7	33·3	50·5	35·6	36·3	66·3	37·0
7	Gåvor	12·9	11·6	16·5	13·9	6·3	21·1	12·9
8	Räntor	3·9	6·9	3·3	8·3	5·3	6·3	5·6
9	Övriga kontanta inkomster	21·8	24·8	33·1	42·5	35·4	107·0	29·0
10	Förmåner in natura	45·8	57·7	51·2	58·4	129·0	55·1	56·4
11	Övriga inkomster in natura	57·5	53·5	42·2	65·0	35·7	71·0	53·2
12	Summa inkomster	2 326·8	3 194·1	4 101·3	5 106·8	5 810·7	7 354·4	3 469·3
Utgifter:		Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr
13	Födo- och njutningsämnen	1 226·9	1 515·4	1 800·8	2 053·2	2 134·1	2 611·6	1 578·1
14	Matvaror	1 156·6	1 389·7	1 618·3	1 817·2	1 851·6	2 186·9	1 435·9
15	animaliska matvaror	646·1	810·9	973·5	1 094·9	1 123·7	1 335·8	840·6
16	kött	92·4	117·2	148·6	176·8	186·8	229·0	126·1
17	fläsk	70·6	88·1	107·9	115·2	126·4	137·9	91·4
18	korv och sylta	30·7	36·0	43·2	45·9	49·5	43·6	37·6
19	fisk	37·3	43·9	56·4	67·3	67·0	90·4	48·2
20	färsk sill o. strömming	10·9	12·8	15·1	17·8	15·8	27·0	13·6
21	färsk annan fisk	13·9	17·2	24·7	29·0	32·7	42·3	19·7
22	salt sill	9·2	9·9	11·6	13·9	12·9	14·8	10·6
23	salt annan fisk	3·3	4·0	5·0	6·6	5·6	6·3	4·3
24	färdiglagad mat o. konserver	16·5	23·1	35·3	38·6	43·9	58·4	26·1
25	mjölk och grädde	187·7	237·0	269·7	305·7	280·8	361·4	238·6
26	oskummad mjölk	165·0	204·6	230·4	253·8	227·7	263·7	203·9
27	separerad mjölk	11·2	7·3	3·3	4·0	2·6	1·0	7·3
28	grädde	11·5	25·1	36·0	47·9	50·5	96·7	27·4
29	smör	83·5	110·2	143·2	157·1	171·6	210·2	117·2
30	margarin	45·9	45·9	39·9	41·9	42·6	35·0	44·2
31	fett och flott	10·9	11·5	12·5	13·5	9·9	8·9	11·6
32	ost	29·7	39·3	43·2	47·8	54·1	55·4	38·9
33	ägg	40·9	58·7	73·6	85·1	91·1	105·6	60·7
34	vegetabiliska matvaror	510·5	578·8	644·8	722·3	727·9	851·1	595·3
35	bröd	89·4	105·9	132·0	141·2	155·4	209·6	112·9
36	mjöl	122·1	117·2	110·3	110·9	100·0	88·1	115·6
37	vetemjöl	82·5	81·5	81·2	79·2	73·3	66·3	81·2
38	rågmjöl	7·6	6·3	4·3	4·6	3·3	3·0	5·9
39	rågsiktmjöl	26·4	23·8	19·2	19·5	15·8	9·3	22·8
40	annat mjöl	5·6	5·6	5·6	7·6	7·6	9·5	5·7
41	gryn	16·2	16·8	15·8	20·4	15·5	14·5	16·7
42	ärter och bruna bönor	3·9	4·3	3·9	5·0	3·6	4·3	4·3
43	potatis	41·3	42·5	43·9	48·2	44·5	48·2	42·9
44	rotfrukter	3·6	4·3	4·6	6·2	6·3	9·2	4·6
45	grönsaker, frukt och bär	41·6	61·4	75·6	102·6	110·9	144·2	65·7
46	socker	95·1	110·5	123·7	135·6	135·0	146·5	112·5
47	sirap	5·9	6·3	5·6	5·3	5·6	4·6	5·9
48	kaffe	60·1	69·3	80·5	88·8	89·8	106·6	71·9
49	te och kakao	5·6	8·0	8·3	10·9	10·6	11·0	7·6
50	kryddor m. m.	25·7	32·3	40·6	47·2	50·7	64·3	34·7

Lägre tjänstemannahushåll							Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll						
Intill 825	825-1 100	1 100-1 375	1 375-1 650	1 650-1 925	1 925 o. däröver	Samtliga hushåll	Intill 825	825-1 100	1 100-1 375	1 375-1 650	1 650-1 925	1 925 o. däröver	Samtliga hushåll
35	75	118	99	69	49	445	201	332	272	198	120	69	1 192
5·41	4·14	3·48	2·93	2·42	2·30	3·33	4·68	3·74	3·12	2·70	2·35	2·23	3·35
Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr
2 157·5	2 849·6	3 608·9	4 385·4	5 246·0	6 230·1	3 800·6	1 879·7	2 679·6	3 567·6	4 379·1	5 186·3	6 254·5	3 223·8
63·0	99·0	103·9	187·8	171·3	430·0	146·5	60·4	90·7	98·0	205·9	155·1	412·8	117·5
17·2	8·9	35·6	82·8	53·5	121·5	45·2	34·6	49·5	50·5	89·4	98·3	125·4	58·1
103·3	105·2	102·0	90·1	9·6	27·7	84·5	179·5	158·4	103·3	80·5	6·6	20·1	125·0
48·2	50·2	63·0	99·3	108·9	105·6	73·9	45·9	54·8	89·8	107·6	132·0	132·3	75·6
19·8	10·9	9·6	19·5	7·6	7·9	12·9	30·0	27·7	30·7	27·1	19·5	23·8	28·0
6·6	12·2	11·2	11·6	28·4	14·2	13·2	11·5	11·9	13·9	12·6	19·5	15·8	12·9
1·0	8·2	8·9	16·2	14·8	35·0	11·9	3·3	7·3	5·9	12·6	10·9	27·1	7·9
17·5	23·5	25·8	26·0	66·9	180·1	40·6	21·2	24·4	29·3	33·6	53·7	160·8	33·4
57·4	88·1	137·3	110·9	180·9	124·1	115·5	48·2	65·4	92·7	86·8	159·7	105·6	78·2
38·6	39·9	46·8	43·2	65·3	38·6	45·2	53·5	50·1	44·6	53·1	53·5	47·2	50·5
2 530·1	3 295·7	4 153·0	5 072·8	5 953·2	7 314·8	4 390·0	2 367·8	3 219·8	4 126·3	5 088·3	5 895·1	7 325·4	3 810·9
1 270·2	1 469·8	1 687·6	1 896·5	2 132·5	2 374·7	1 733·2	1 235·5	1 504·5	1 746·0	1 968·1	2 133·1	2 438·4	1 635·5
1 189·4	1 349·3	1 530·9	1 674·1	1 839·1	2 026·5	1 550·7	1 163·2	1 379·8	1 576·0	1 739·4	1 844·3	2 069·5	1 478·4
668·0	795·9	918·7	1 006·8	1 091·9	1 239·2	922·6	650·8	807·5	947·1	1 047·1	1 105·2	1 265·2	871·1
112·2	125·7	150·5	162·6	170·9	196·7	148·9	96·4	119·1	149·5	169·2	177·2	205·0	134·3
69·3	90·1	101·0	108·6	115·5	140·6	100·6	70·3	88·8	104·5	111·6	120·2	140·2	95·0
33·3	33·3	36·9	40·3	49·5	46·5	38·6	31·0	35·3	40·3	42·9	49·5	45·9	38·0
43·6	44·2	55·8	67·0	65·3	73·6	56·4	38·6	44·2	56·1	67·0	66·0	78·2	51·1
10·6	12·5	14·2	14·8	18·4	14·5	13·9	10·9	12·8	14·8	16·1	17·5	18·2	13·9
17·9	17·5	26·4	33·7	28·1	40·6	26·4	14·5	17·5	25·5	31·7	29·7	40·9	21·7
10·2	9·9	10·6	12·2	13·5	13·2	11·2	9·6	9·9	11·2	12·9	13·2	13·5	10·9
4·9	4·3	4·6	6·3	5·3	5·3	4·9	3·6	4·0	4·6	6·3	5·6	5·6	4·6
15·2	21·8	34·0	38·6	39·3	58·4	32·3	16·5	22·8	34·7	38·6	41·2	58·4	28·7
174·6	215·8	236·6	268·9	302·3	307·5	243·5	185·5	231·6	253·8	285·8	293·7	321·7	240·5
154·4	188·7	199·3	223·4	258·4	241·9	206·2	163·0	200·6	215·5	237·3	245·9	247·8	204·9
7·3	5·3	3·0	3·3	2·0	1·3	3·6	10·6	6·6	3·3	3·6	2·3	1·0	5·9
12·9	21·8	34·3	42·2	41·9	64·3	33·7	11·9	24·4	35·0	44·9	45·5	72·9	29·7
96·0	121·1	136·6	148·2	156·7	211·9	138·6	86·1	112·9	140·3	152·1	162·7	211·5	125·1
38·6	36·3	37·3	38·6	44·6	34·7	37·9	44·2	43·6	38·6	40·3	43·9	34·7	41·9
9·6	10·6	12·2	11·6	9·2	8·6	10·9	10·6	11·2	12·2	12·2	9·6	8·6	11·2
29·7	37·3	42·6	41·9	44·9	47·2	40·3	29·7	38·9	42·9	44·6	48·5	49·5	39·3
45·9	59·7	75·2	80·5	93·7	113·5	74·6	41·9	59·1	74·2	82·8	92·7	111·5	66·0
521·4	553·4	612·2	667·3	747·2	787·3	628·1	512·4	572·3	628·9	692·3	739·1	804·3	607·3
106·3	104·6	126·7	150·8	150·2	178·2	131·0	92·7	105·6	129·4	146·5	152·4	186·5	119·5
114·2	110·3	103·7	92·8	102·6	94·3	103·4	120·7	115·5	106·9	101·4	101·4	93·1	111·0
83·8	77·2	72·9	70·3	76·2	73·3	75·2	82·8	80·5	77·2	74·3	74·9	71·3	78·9
5·0	4·6	3·0	2·7	3·0	3·3	3·6	6·9	5·9	3·6	3·6	3·0	3·3	5·3
21·1	22·5	21·8	12·9	14·5	10·2	18·5	25·4	23·4	20·5	15·9	15·2	9·9	21·1
4·3	6·0	6·0	6·9	8·9	7·5	6·1	5·6	5·7	5·6	7·6	8·3	8·6	5·7
13·2	14·8	16·1	16·1	20·8	16·9	16·1	15·2	16·2	16·1	17·7	18·7	15·8	16·4
3·6	3·9	4·3	3·7	5·0	3·9	4·3	3·9	4·3	4·3	4·3	4·3	4·2	4·3
39·9	34·3	39·3	41·6	48·5	41·9	39·9	41·0	40·6	41·6	44·6	47·2	43·6	41·9
3·3	5·0	4·6	5·9	6·9	5·3	5·0	3·6	4·3	4·6	5·9	6·6	6·3	4·6
47·2	63·4	78·2	94·7	116·2	128·7	82·5	42·6	61·7	76·9	98·3	113·8	132·7	72·0
100·3	111·2	115·8	128·1	140·2	146·5	120·4	96·0	110·9	119·8	131·3	137·9	146·5	115·5
5·0	6·3	5·0	4·6	5·9	4·0	5·3	5·6	6·3	5·3	5·0	5·9	4·3	5·6
56·7	59·1	72·2	77·9	84·8	97·7	71·9	59·4	66·6	76·5	82·5	86·8	100·0	71·9
7·6	9·5	9·6	8·6	13·6	11·2	9·6	6·3	8·3	8·6	9·9	12·2	11·2	8·6
24·1	31·0	36·7	42·5	52·5	58·7	38·7	25·4	32·0	38·9	44·9	51·9	60·1	36·0

	1	2	3	4	5	6	7	8								
									Socialgrupp		Industriarbetarhushåll					
									Inkomst per konsumtionsenhet, kronor		Intill 825	825— 1 100	1 100— 1 375	1 375— 1 650	1 650— 1 925	1 925 o. däröver
		Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr								
51	Dryckesvaror	32.3	60.1	82.5	101.3	116.2	187.8	64.7								
52	spritdrycker	19.8	38.6	53.5	71.6	76.9	130.3	42.2								
53	vin	0.3	1.0	1.7	2.6	1.7	8.3	1.3								
54	öl (pilsnerdricka)	6.6	11.9	18.1	17.2	24.1	32.7	12.9								
55	svagdricka och läskedrycker	5.6	8.6	9.2	9.9	13.5	16.5	8.3								
56	Tobak	25.8	33.6	56.1	67.7	91.7	104.9	42.6								
57	Förtäring utom hemmet	12.2	32.0	43.9	67.0	74.6	132.0	34.9								
58	Bostad	219.8	285.1	381.8	526.7	578.8	786.7	327.7								
59	Bränsle och lyse	109.2	142.6	179.2	220.4	244.5	305.9	153.8								
60	ved	62.8	76.2	96.7	111.0	108.6	127.1	81.2								
61	kol och koks	8.5	14.2	16.5	22.7	32.6	48.5	15.2								
62	gas	7.6	14.9	16.5	26.1	32.7	39.6	15.2								
63	fotogen	4.3	4.3	6.3	6.9	8.2	13.9	5.3								
64	elektriskt ljus	21.1	25.4	34.0	39.3	44.2	52.1	28.4								
65	annat bränsle och lyse	4.9	7.6	9.2	14.4	18.2	24.7	8.5								
66	Kläder och skodon	312.9	449.8	547.5	660.7	770.9	836.9	467.9								
67	gångkläder och underkläder	107.6	172.0	220.1	263.1	350.1	410.2	182.1								
68	tyg, garn och sybehör	64.7	86.8	107.3	132.0	134.0	124.1	91.1								
69	andra beklädnadsartiklar	32.3	52.1	68.3	95.3	110.9	109.2	57.1								
70	skodon och galoscher	78.6	98.6	108.2	124.4	126.4	139.6	99.0								
71	skolagning och material	29.7	40.3	43.6	45.9	49.5	53.8	38.6								
72	Skatter	125.7	211.2	322.4	424.4	547.5	657.4	248.8								
73	Inventarier	71.3	123.4	182.8	262.3	342.2	491.0	147.8								
74	möbler	27.4	45.2	74.6	115.8	171.6	248.2	61.0								
75	sängkläder och linne	15.2	25.8	29.7	43.6	57.4	49.1	26.7								
76	kökssaker, glas, järnvaror m. m.	23.1	38.2	56.1	83.8	95.4	117.5	45.2								
77	sportartiklar	5.6	14.2	22.4	19.1	17.8	76.2	14.9								
78	Förenings- och försäkringsavgifter	105.9	154.1	204.9	281.8	307.9	412.9	172.6								
79	fack- och yrkesföreningar	36.3	53.5	69.3	90.7	102.3	152.8	58.7								
80	övriga föreningar	3.0	4.0	5.9	5.3	14.8	11.5	4.6								
81	sjuk- och begravningskassor, olycksfallsförsäkring	28.7	37.6	46.5	59.4	50.5	75.9	39.9								
82	liv- och kapitalförsäkring	31.0	51.5	73.6	111.9	126.1	145.9	60.1								
83	brandförsäkring	4.3	4.9	7.9	9.9	9.6	14.9	6.3								
84	pensionsavgifter	2.6	2.6	1.7	4.6	4.6	11.9	3.0								
85	Barnens undervisning	17.8	20.1	20.1	26.4	8.6	1.0	19.1								
86	Tidningar	23.1	34.6	49.8	59.1	58.7	90.8	38.3								
87	Böcker	4.0	5.9	10.6	22.8	23.8	57.7	9.6								
88	Skrivmaterial, porto, telefon	10.9	13.2	19.8	34.7	33.7	48.2	17.5								
89	Tvätt och strykning utom hemmet	3.3	5.3	6.9	12.9	16.2	27.7	6.6								
90	Rengöringsmedel m. m.	29.0	37.0	47.2	56.4	69.7	80.5	40.3								
91	personlig hygien	7.3	9.6	12.9	15.8	18.5	19.8	10.6								
92	putsmedel, såpa o. d.	18.8	23.4	28.7	33.7	40.6	48.8	25.1								
93	färg, borstar m. m.	2.9	4.0	5.6	6.9	10.6	11.9	4.6								
94	Sjukvård	29.4	45.5	67.3	89.4	89.7	108.2	51.8								
95	läkararvoden	15.8	24.4	37.3	47.2	55.1	41.6	28.0								
96	medicin	10.6	13.5	19.5	19.8	23.4	33.6	15.2								
97	sjukhusvård m. m.	3.0	7.6	10.5	22.4	11.2	33.0	8.6								
98	Hälsovård	4.6	9.6	15.5	23.8	23.8	37.6	11.5								
99	Arbetshjälp i hemmet	3.0	8.9	10.6	24.1	35.3	31.0	10.6								
100	tjänare	0.4	2.0	1.7	8.6	23.4	6.6	3.3								
101	tillfällig hjälp	2.6	6.9	8.9	15.5	11.9	24.4	7.3								
102	Gåvor	23.1	44.9	70.3	100.6	131.3	161.4	54.1								
103	till familjemedlemmar	5.6	8.3	11.6	29.0	23.4	33.0	11.2								
104	» andra	17.5	36.6	58.7	71.6	107.9	128.4	42.9								
105	Nöjen och förströelser	10.9	18.2	28.7	36.3	38.6	53.5	21.1								
106	Resor	31.0	48.8	76.3	101.9	149.1	262.3	61.7								
107	Ränta å lån	2.6	4.0	5.9	5.0	1.3	6.3	4.0								
108	Övriga utgifter	18.5	38.9	51.8	86.8	85.8	131.7	43.6								
109	Summa utgifter	2 382.9	3 216.5	4 100.2	5 109.7	5 691.5	7 200.3	3 486.5								

Lägre tjänstemannahushåll							Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll						
Intill 825	825-1 100	1 100-1 375	1 375-1 650	1 650-1 925	1 925 o. däröver	Samtliga hushåll	Intill 825	825-1 100	1 100-1 375	1 375-1 650	1 650-1 925	1 925 o. däröver	Samtliga hushåll
Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr
51.8	62.1	74.9	112.9	146.2	180.9	92.7	36.6	60.7	78.9	107.9	133.7	182.8	75.3
38.6	44.6	49.5	79.2	102.6	130.4	65.0	23.4	40.3	51.5	75.9	92.1	130.3	50.8
1.0	1.3	1.3	4.0	6.3	6.3	2.6	0.7	1.0	1.7	3.3	4.3	6.6	1.7
7.9	10.9	12.5	19.8	26.4	31.0	16.2	6.9	11.5	15.5	18.8	25.4	31.7	14.2
4.3	5.3	11.6	9.9	10.9	13.2	8.9	5.6	7.9	10.2	9.9	11.9	14.2	8.6
18.5	28.7	37.0	52.1	70.3	87.1	43.6	24.1	32.7	46.9	59.1	79.2	91.7	42.9
10.5	29.7	44.8	57.4	76.9	80.2	46.2	11.6	31.3	44.2	61.7	75.9	94.4	38.9
236.6	339.2	435.6	562.0	655.4	686.4	458.7	223.4	298.7	407.9	545.8	624.0	712.8	376.2
117.2	138.9	187.4	208.6	243.9	294.0	187.1	110.9	141.6	183.2	214.2	244.2	297.0	166.0
58.2	67.3	92.3	93.4	125.3	152.2	91.5	61.5	73.9	94.7	101.6	118.8	145.5	84.6
13.5	11.5	22.4	20.5	17.9	32.9	18.8	9.5	13.5	19.5	21.5	23.8	37.2	16.5
16.5	20.5	24.1	34.7	29.7	30.7	25.7	9.6	16.2	20.1	30.7	31.0	33.0	19.2
3.6	3.0	5.3	4.3	5.9	8.6	4.6	4.3	4.0	6.0	5.6	6.9	9.9	5.3
20.8	27.7	35.0	38.9	48.5	52.8	35.3	21.1	26.1	34.3	38.9	46.6	52.5	31.0
4.6	8.9	8.3	16.8	16.6	16.8	11.2	4.9	7.9	8.6	15.9	17.1	18.9	9.2
365.9	496.0	649.8	724.3	845.2	996.9	644.2	323.7	461.4	597.0	695.3	814.7	953.7	533.6
150.8	203.3	294.7	340.3	414.2	504.3	295.4	116.1	179.9	256.4	305.2	388.1	478.8	224.1
57.4	85.5	100.7	110.8	128.0	143.2	100.3	63.3	86.4	104.0	120.4	130.3	138.0	97.7
35.3	66.0	82.1	97.0	112.9	142.5	83.8	33.1	55.8	74.9	96.1	112.2	133.6	67.0
81.8	97.7	121.5	123.8	134.4	147.5	115.5	79.5	98.4	114.5	124.1	131.0	145.5	104.9
40.6	43.5	50.8	52.4	55.7	59.4	49.2	31.7	40.9	47.2	49.5	53.1	57.8	42.9
186.5	251.8	351.5	446.8	542.5	738.5	378.8	138.0	221.4	336.6	436.6	544.5	716.4	297.0
70.6	125.1	174.6	261.4	346.2	449.8	207.9	71.3	123.7	178.9	261.7	344.5	461.0	170.3
29.3	45.9	77.9	124.1	157.1	264.3	97.0	27.7	45.5	76.2	120.5	163.0	260.0	74.6
13.5	24.1	31.0	36.3	47.9	46.2	31.4	14.9	25.1	30.4	39.6	51.5	46.8	28.4
24.5	39.9	50.2	74.6	109.8	115.5	61.0	23.7	38.6	53.2	78.5	103.9	116.2	51.1
3.3	15.2	15.5	26.4	31.4	23.8	18.5	5.0	14.5	19.1	23.1	26.1	38.0	16.2
102.0	146.5	189.8	261.7	327.0	330.4	209.6	105.3	152.1	197.7	270.9	319.1	352.8	186.1
21.4	24.7	30.7	32.3	37.6	16.8	28.4	33.3	46.2	50.5	59.4	64.0	53.5	47.5
4.0	8.9	10.9	19.5	23.8	34.0	14.5	3.3	5.2	8.2	13.2	20.1	28.0	8.3
14.6	21.4	30.7	36.3	42.6	44.6	30.0	25.7	33.7	38.9	46.8	45.5	53.1	36.3
49.2	64.7	100.0	120.1	138.9	162.4	99.0	34.7	54.8	86.5	116.2	133.7	158.1	74.6
3.6	5.0	8.9	9.6	12.2	13.9	8.3	4.3	4.9	8.6	9.6	11.2	14.2	6.9
9.2	21.8	8.6	43.9	71.9	58.7	29.4	4.0	7.3	5.0	25.7	44.6	45.9	12.5
30.3	38.0	63.0	78.9	29.0	29.4	50.5	20.1	24.8	40.9	55.1	20.8	21.8	30.7
22.8	28.1	37.3	47.5	63.7	71.6	41.2	23.1	33.0	43.6	52.8	61.7	76.9	39.3
3.0	9.9	15.2	26.7	28.4	46.5	18.5	3.6	6.9	12.5	25.1	26.4	49.5	12.9
5.9	18.8	25.1	37.3	52.1	59.7	29.4	9.9	14.9	22.4	36.3	44.6	56.8	21.8
3.3	5.3	11.2	12.9	15.8	24.8	10.9	3.3	5.3	8.9	12.9	16.2	25.4	8.2
29.3	36.9	44.9	51.5	67.0	77.6	47.5	29.0	37.0	46.2	53.8	68.3	78.5	43.2
7.9	10.2	11.9	14.5	17.8	24.4	13.2	7.6	9.6	12.2	14.9	18.1	23.1	11.6
19.1	22.4	28.1	30.7	39.6	42.9	28.7	18.8	23.1	28.4	32.0	39.9	44.2	26.7
2.3	4.3	4.9	6.3	9.6	10.3	5.6	2.6	4.3	5.6	6.9	10.3	11.2	4.9
34.0	46.5	71.9	83.2	109.6	134.3	72.9	30.4	45.5	69.6	85.8	101.7	127.1	59.7
21.8	32.3	46.8	57.1	72.6	85.5	48.5	16.9	26.4	41.9	52.5	65.7	73.6	35.6
7.9	8.3	13.9	18.5	27.7	32.0	15.8	10.2	12.2	16.8	19.1	26.1	32.4	15.5
4.3	5.9	11.2	7.6	9.3	16.8	8.6	3.3	6.9	10.9	14.2	9.9	21.1	8.6
7.9	10.2	13.5	19.1	24.1	35.0	15.8	5.3	9.9	14.5	21.1	24.1	35.6	13.2
4.0	8.3	18.5	27.7	45.5	70.6	23.1	3.3	8.9	14.2	26.1	41.3	60.1	15.2
1.0	0.4	7.9	13.2	19.8	39.6	10.2	0.7	1.6	4.6	10.9	21.1	30.7	5.6
3.0	7.9	10.6	14.5	25.7	31.0	12.9	2.6	7.3	9.6	15.2	20.2	29.4	9.6
16.5	49.2	68.6	90.1	124.4	216.8	79.5	21.8	45.9	69.6	95.0	127.0	201.6	63.7
4.0	12.9	15.8	17.8	32.7	27.1	16.8	5.3	9.6	13.5	23.1	28.7	28.7	13.2
12.5	36.3	52.8	72.3	91.7	189.7	62.7	16.5	36.3	56.1	71.9	98.3	172.9	50.5
8.6	19.1	28.4	33.7	46.5	51.8	28.7	10.2	18.4	28.7	34.7	43.2	52.1	23.8
42.9	60.4	90.4	121.1	152.8	187.8	98.7	33.3	51.4	82.8	112.2	151.4	207.9	75.6
4.6	11.2	10.6	14.8	24.7	37.3	14.5	3.0	5.9	8.3	10.2	15.2	28.7	7.9
19.5	33.0	52.1	75.2	107.6	168.6	63.7	18.8	37.3	52.1	80.5	98.7	158.7	50.8
2 581.6	3 342.2	4 227.0	5 081.0	5 983.9	7 082.5	4 414.4	2 423.2	3 248.5	4 161.6	5 094.2	5 864.7	7 112.8	3 830.7

1		23	24	25	26	27	28	29
Socialgrupp		Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll i städer						
Inkomst per konsumtionsenhet, kronor		Intill 825	825— 1 100	1 100— 1 375	1 375— 1 650	1 650— 1 925	1 925 o. däröver	Samtliga hushåll
Antal hushåll		144	250	226	178	101	63	962
Antal konsumtionsenheter per hushåll		4.72	3.84	3.13	2.72	2.36	2.23	3.33
Inkomster:		Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr
1	Mannens huvudinkomst	1 963.8	2 754.8	3 680.1	4 454.0	5 289.2	6 330.4	3 393.7
2	» biförtjänster	66.7	95.7	101.3	211.2	161.1	410.5	127.0
3	Hustruns inkomst	39.9	57.7	51.5	83.8	111.5	137.3	64.0
4	Barnens bidrag	192.7	170.6	86.8	77.2	7.6	22.1	124.4
5	Inackordering o. uthyrning	49.2	49.8	95.0	112.5	151.8	110.9	79.2
6	Sjukhjälp, understöd o. d.	31.3	23.8	29.7	25.1	14.5	26.1	26.1
7	Gåvor	12.9	11.9	13.9	13.9	22.1	15.2	13.9
8	Räntor	4.6	8.9	6.9	13.5	13.2	29.7	9.6
9	Övriga kontanta inkomster	18.2	24.5	25.8	33.1	53.5	127.0	31.4
10	Förmåner	35.3	55.1	83.5	76.5	136.9	107.2	69.0
11	Övriga inkomster in natura	44.9	39.3	36.0	50.5	43.6	62.4	42.5
12	Summa inkomster	2 459.5	3 292.1	4 210.5	5 151.3	6 005.0	7 378.8	3 980.8
Utgifter:								
13	Födo- och njutningsämnen	1 279.7	1 540.1	1 783.0	1 988.6	2 178.6	2 450.6	1 693.9
14	Matvaror	1 198.2	1 398.9	1 600.8	1 750.0	1 871.7	2 077.0	1 518.7
15	animaliska matvaror	677.8	827.0	965.2	1 055.4	1 125.2	1 269.8	901.9
16	kött	107.5	128.4	156.4	173.6	188.1	208.8	144.9
17	fläsk	72.3	90.1	106.9	113.9	122.4	143.2	98.3
18	korv och sylta	32.7	35.6	39.9	42.9	49.8	46.9	38.6
19	fisk	42.2	47.2	59.4	69.3	69.6	77.9	55.1
20	färsk sill o. strömming	11.8	13.6	15.5	16.8	18.2	18.2	14.5
21	färsk annan fisk	17.2	19.7	28.1	33.3	32.0	41.2	25.1
22	salt sill	8.9	9.6	10.9	12.6	13.5	12.9	10.6
23	salt annan fisk	4.3	4.3	4.9	6.6	5.9	5.6	4.9
24	färdiglagad mat o. konserver	19.2	25.1	37.3	39.6	42.9	60.1	31.7
25	mjölk och grädde	181.5	230.0	253.8	284.1	292.7	322.1	242.0
26	oskummad mjölk	153.5	194.7	210.9	231.7	239.2	244.2	200.7
27	separerad mjölk	12.2	6.3	3.3	3.6	2.3	1.0	6.0
28	grädde	15.8	29.0	39.6	48.8	51.2	76.9	35.3
29	smör	93.1	115.2	139.2	151.5	162.4	209.5	129.0
30	margarin	40.6	40.9	37.6	40.3	42.2	35.6	39.9
31	fett och flott	10.2	10.9	11.9	11.9	9.2	8.3	10.9
32	ost	32.3	39.9	43.9	44.5	50.2	49.5	40.9
33	ägg	46.2	63.7	78.9	83.8	95.7	107.9	70.6
34	vegetabiliska matvaror	520.4	571.9	635.6	694.6	746.5	807.2	616.8
35	bröd	106.3	116.8	137.9	154.1	164.0	190.7	131.7
36	mjöl	111.8	107.0	103.3	96.5	93.5	90.8	103.6
37	vetemjöl	79.2	75.6	74.6	71.7	70.6	69.3	74.9
38	rågmjöl	6.9	5.6	3.3	3.3	2.6	3.3	4.6
39	rågsikt mjöl	20.8	20.5	19.5	13.9	12.9	10.2	18.5
40	annat mjöl	4.9	5.3	5.9	7.6	7.4	8.0	5.6
41	gryn	14.2	15.4	15.5	17.7	18.4	15.5	16.1
42	ärter och bruna bönor	3.6	4.3	4.3	4.3	4.3	4.3	3.9
43	potatis	39.6	36.6	39.3	42.9	44.9	42.6	39.6
44	rotfrukter	4.0	4.6	4.6	5.9	6.9	6.3	5.0
45	grönsaker, frukt och bär	46.9	64.4	80.2	101.3	116.5	137.9	76.9
46	socker	96.7	110.2	120.4	129.7	139.2	144.2	116.2
47	sirap	5.0	6.0	5.0	4.6	5.6	4.3	5.0
48	kaffe	58.7	65.7	76.9	82.1	87.8	99.0	72.2
49	te och kakao	6.9	8.6	9.2	10.2	12.9	11.2	9.2
50	kryddor m. m.	26.7	32.3	39.0	45.3	52.5	60.4	37.4

30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll å industriorter							Medelklasshushåll					
Intill 825	825— 1 100	1 100— 1 375	1 375— 1 650	1 650— 1 925	1 925 o. däröver	Samtliga hushåll	1 100— 1 650	1 650— 2 200	2 200— 2 750	2 750— 3 300	3 300 o. däröver	Samtliga hushåll
57	82	46	20	19	6	230	26	34	57	37	54	2 08
4·57	3·42	3·07	2·59	2·33	2·28	3·44	4·32	3·38	2·85	2·64	2·46	2·99
Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr
1 660·9	2 421·9	3 002·7	3 669·0	4 622·0	5 477·4	2 532·4	4 149·4	5 668·7	7 238·6	8 413·4	10 495·3	7 252·4
43·9	73·6	81·5	155·8	122·8	435·9	79·8	203·3	173·6	269·9	309·9	877·5	375·6
20·8	20·1	45·9	141·2	26·4	—	32·7	29·0	33·3	45·9	214·8	834·6	235·3
145·2	117·1	185·4	107·9	—	—	129·4	153·1	116·5	7·3	6·3	0·3	52·4
37·3	71·3	63·0	61·1	26·7	353·4	60·4	45·2	93·4	63·0	236·0	75·9	95·0
27·4	42·2	37·0	45·5	44·6	—	36·0	39·3	8·3	6·6	33·0	5·3	16·5
7·9	11·2	13·2	1·0	3·3	25·4	9·6	9·6	47·5	79·5	58·7	69·6	55·4
0·3	2·0	2·0	4·6	—	—	1·6	5·0	89·8	36·3	114·8	155·7	78·2
27·7	25·1	47·2	39·9	57·4	505·2	40·9	16·1	45·2	35·9	42·9	80·9	45·0
82·2	99·3	140·3	182·1	282·5	86·8	116·5	51·5	133·0	125·1	169·3	276·9	152·5
75·6	88·5	86·4	78·6	104·9	— 108·6	80·5	46·2	70·6	85·8	— 19·2	157·1	74·2
2 129·2	2 972·3	3 704·6	4 486·7	5 290·6	6 775·5	3 119·8	4 747·7	6 479·9	7 993·9	9 579·9	13 029·1	8 432·5
1 119·7	1 382·7	1 562·5	1 777·4	1 889·9	2 313·6	1 399·5	1 731·5	1 926·2	2 302·1	2 502·7	2 776·0	2 271·7
1 070·9	1 315·4	1 453·3	1 643·4	1 696·8	1 990·9	1 315·0	1 496·6	1 651·3	1 863·2	2 004·1	2 161·5	1 856·2
578·9	741·2	855·3	967·9	998·2	1 215·7	746·1	898·6	967·2	1 109·1	1 212·8	1 288·6	1 107·5
67·0	87·8	115·1	125·7	120·8	165·0	91·4	152·1	162·7	198·3	219·2	246·5	198·8
65·3	84·2	95·1	91·7	106·9	106·6	82·2	83·9	86·1	108·2	121·1	115·5	103·9
27·1	34·3	41·2	42·6	48·2	35·6	34·6	41·9	33·7	39·3	36·9	38·3	38·3
28·4	33·3	39·6	47·2	48·5	79·9	35·3	51·1	63·3	76·6	88·8	111·2	80·2
8·2	10·2	11·9	9·6	13·5	17·8	10·2	10·9	13·5	13·8	14·5	16·5	14·2
6·7	9·2	11·5	16·2	20·8	39·0	10·6	24·1	33·0	42·3	54·2	67·0	45·3
10·9	10·9	11·9	16·8	11·2	19·1	11·5	10·5	10·9	12·2	11·9	15·8	12·5
2·6	3·0	4·3	4·6	3·0	4·0	3·0	5·6	5·9	8·3	8·2	11·9	8·2
8·6	15·2	19·5	30·1	31·3	44·2	16·2	33·3	40·9	50·5	59·1	68·9	51·7
195·7	236·6	253·8	300·3	297·6	316·8	235·3	246·6	252·1	278·2	282·5	292·7	272·2
188·1	219·8	238·3	290·1	281·1	283·2	221·8	204·3	215·2	227·7	238·2	244·5	227·0
6·3	8·2	2·6	3·3	2·3	0·3	5·9	3·0	0·3	2·6	0·7	0·3	1·6
1·3	8·6	12·9	6·9	14·2	33·3	7·6	39·3	36·6	47·9	43·6	47·9	43·6
68·0	105·3	145·2	159·4	164·7	232·3	109·6	127·7	148·2	162·0	180·2	185·1	162·0
53·8	52·8	42·9	39·3	52·5	25·7	49·8	38·6	46·2	41·2	41·6	44·2	42·6
11·9	12·5	14·2	14·8	11·2	13·2	12·5	5·9	8·2	11·9	11·2	13·6	10·6
22·4	35·3	36·6	45·5	39·3	49·2	32·7	41·3	48·2	46·9	53·1	49·5	47·9
30·7	43·9	52·1	71·3	77·2	147·2	46·5	76·2	77·6	96·0	119·1	123·1	99·3
492·0	574·2	598·0	675·5	698·6	775·2	568·9	598·0	684·1	754·1	791·3	872·9	748·7
57·4	67·0	87·5	77·2	89·8	144·5	70·9	140·6	155·8	161·0	155·8	165·0	156·7
143·5	144·9	126·0	146·9	144·9	111·2	140·6	83·6	81·5	85·2	89·1	86·8	85·1
92·7	96·7	89·4	97·4	98·7	94·4	94·1	66·7	62·0	63·4	63·0	65·0	64·0
7·6	7·3	6·0	5·3	5·9	0·3	6·9	3·0	3·0	3·0	4·6	2·6	3·3
37·3	33·3	25·7	35·6	27·1	7·2	32·7	9·6	8·9	10·2	12·5	11·6	10·6
5·9	7·6	4·9	8·6	13·2	9·3	6·9	4·3	7·6	8·6	9·0	7·6	7·2
18·2	18·1	19·2	18·4	20·1	23·8	18·5	15·4	19·4	21·1	21·4	24·4	20·8
5·3	5·0	4·6	4·6	4·3	2·7	5·0	4·3	4·0	4·6	4·9	6·3	4·9
44·5	53·4	53·1	59·1	58·7	51·8	51·1	30·7	38·9	42·3	44·6	49·2	41·6
2·6	4·0	4·6	5·9	5·0	6·9	3·9	4·3	5·3	7·6	5·9	9·2	6·6
31·4	53·1	60·1	72·3	99·3	80·2	51·5	97·7	127·7	154·1	164·7	205·6	153·8
94·4	112·9	117·5	147·5	132·3	169·3	111·9	110·9	114·5	122·1	133·3	139·9	124·7
7·3	7·6	7·2	8·3	7·3	4·9	7·3	4·0	4·3	5·6	5·6	7·3	5·3
61·0	70·3	74·3	88·4	81·5	108·9	70·6	56·4	66·0	63·7	78·2	69·3	66·7
3·3	6·3	7·3	7·6	7·9	10·9	6·0	10·5	12·6	12·9	13·9	18·8	13·9
23·1	31·6	36·6	39·3	47·5	60·1	31·6	39·6	54·1	73·9	73·9	91·1	68·6

1	Socialgrupp	23	24	25	26	27	28	29
		Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll i städer						
		Inkomst per konsumtionsenhet, kronor	Intill 825	825- 1 100	1 100- 1 375	1 375- 1 650	1 650- 1 925	1 925 o. däröver
	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr
51	Dryckesvaror	43.5	70.2	83.9	114.5	145.8	184.1	85.1
52	spritdrycker	29.0	47.5	55.8	80.9	101.0	133.3	58.4
53	vin	0.7	1.3	2.0	3.6	4.6	6.9	2.0
54	öl (pilsnerdricka)	8.2	13.5	15.5	20.1	28.0	29.0	15.8
55	svagdricka och läskedrycker	5.6	7.9	10.6	9.9	12.2	14.9	8.9
56	Tobak	23.8	33.0	49.2	59.4	79.2	90.1	44.6
57	Förtäring utom hemmet	14.2	38.0	49.1	64.7	81.9	99.4	45.5
58	Bostad	243.2	323.7	428.0	563.3	661.3	729.6	408.5
59	Bränsle och lyse	113.2	144.2	187.8	220.1	248.5	302.0	173.3
60	ved	58.0	71.0	93.5	100.9	115.9	144.5	84.2
61	kol och koks	10.6	13.5	20.8	23.8	22.8	39.0	17.8
62	gas	12.9	21.1	24.1	34.0	36.6	36.3	23.8
63	fotogen	5.3	4.6	6.6	5.6	7.6	10.6	5.9
64	elektriskt ljus	21.1	25.8	34.3	39.3	47.5	52.1	31.4
65	annat bränsle och lyse	5.3	8.2	8.5	16.5	18.1	19.5	10.2
66	Kläder och skodon	330.1	461.0	603.3	700.3	805.5	965.3	548.7
67	gångkläder och underkläder	119.5	181.5	257.1	307.3	381.1	480.8	232.3
68	tyg, garn och sybehör	61.1	81.9	101.3	120.8	128.0	138.9	93.7
69	andra beklädnadsartiklar	35.6	58.4	78.2	97.3	114.6	139.3	71.3
70	skodon och galoscher	79.2	95.0	117.1	124.1	126.1	146.9	105.6
71	skolagning och material	34.7	44.2	49.6	50.8	55.7	59.4	45.8
72	Skatter	154.1	231.7	353.4	449.1	562.3	722.7	321.1
73	Inventarier	73.9	120.5	172.6	266.0	345.8	479.2	176.6
74	möbler	31.3	45.5	73.9	125.7	167.0	272.2	79.9
75	sängkläder och linne	14.5	23.5	28.4	38.0	47.8	48.2	27.7
76	köksaker, glas, järnvaror m. m.	24.1	38.6	52.1	77.9	103.9	119.5	52.8
77	sportartiklar	4.0	12.9	18.2	24.4	27.1	39.3	16.2
78	Förenings- och försäkringsavgifter	105.6	151.1	200.6	273.3	323.4	361.4	193.1
79	fack- och yrkesföreningar	32.0	43.6	49.5	59.1	65.7	56.4	46.9
80	övriga föreningar	3.6	4.9	8.9	13.9	23.1	29.7	9.2
81	sjuk- och begravningskassor, olycksfallsförsäkring	25.7	31.6	39.2	46.2	43.9	54.5	36.3
82	liv- och kapitalförsäkring	37.0	56.8	89.8	118.1	134.3	164.0	79.9
83	brandförsäkring	3.6	5.3	8.6	9.9	10.9	13.9	7.3
84	pensionsavgifter	3.7	8.9	4.6	26.1	45.5	42.9	13.5
85	Barnens undervisning	24.1	29.0	42.9	60.4	24.1	21.1	35.0
86	Tidningar	24.7	34.3	44.2	53.8	61.4	76.9	41.3
87	Böcker	3.9	6.9	12.2	25.7	26.1	51.2	13.8
88	Skrivmaterial, porto, telefon	9.9	14.9	22.4	37.6	48.5	55.1	23.4
89	Tvätt och strykning utom hemmet	4.0	5.9	9.9	13.2	17.2	26.4	9.2
90	Rengöringsmedel m. m.	29.4	36.3	46.5	53.8	68.3	78.5	43.9
91	personlig hygien	7.6	9.6	11.9	14.9	17.5	23.7	11.9
92	putsmedel, såpa o. d.	19.2	23.1	29.0	32.3	40.2	43.9	27.1
93	färg, borstar m. m.	2.6	3.6	5.6	6.6	10.6	10.9	4.9
94	Sjukvård	30.0	45.9	73.9	87.1	102.9	133.3	63.0
95	läkararvoden	16.5	25.1	44.6	54.8	65.3	77.5	37.3
96	medicin	9.6	12.2	16.8	18.8	26.4	32.7	15.8
97	sjukhusvård m. m.	3.9	8.6	12.5	13.5	11.2	23.1	9.9
98	Hälsovård	5.9	10.6	15.5	22.1	25.4	37.9	14.9
99	Arbetshjälp i hemmet	3.0	8.9	14.2	23.8	42.9	61.0	15.8
100	tjänare	0.4	2.0	4.3	9.3	22.4	32.3	5.9
101	tillfällig hjälp	2.6	6.9	9.9	14.5	20.5	28.7	9.9
102	Gåvor	21.5	46.2	69.6	97.0	133.0	205.9	67.0
103	till familjemedlemmar	5.3	8.9	14.5	24.4	31.3	29.4	14.2
104	» andra	16.2	37.3	55.1	72.6	101.7	176.5	52.8
105	Nöjen och förströelser	10.9	18.8	29.1	35.3	41.6	53.8	25.1
106	Resor	37.3	56.1	85.2	116.5	159.1	203.6	81.9
107	Ränta å lån	3.0	7.3	9.6	10.2	10.6	30.7	8.6
108	Övriga utgifter	22.4	40.6	56.4	83.8	106.6	166.3	57.4
109	Summa utgifter	2 529.8	3 334.0	4 260.3	5 181.0	5 993.1	7 212.5	4 015.1

Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll å industriorter							Medelklasshushåll						
Intill 825	825— 1 100	1 100— 1 375	1 375— 1 650	1 650— 1 925	1 925 o. däröver	Samtliga hushåll	1 100— 1 650	1 650— 2 200	2 200— 2 750	2 750— 3 300	3 300 o. däröver	Samtliga hushåll	
Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	
18.5	27.7	53.7	44.0	70.6	170.9	35.3	111.1	106.9	187.5	206.5	292.0	182.6	51
9.6	14.9	29.7	27.1	45.2	102.0	19.8	71.9	63.4	121.5	138.6	172.9	114.5	52
0.0	0.3	0.6	0.7	2.6	4.3	0.6	4.6	4.9	9.6	8.9	27.7	11.6	53
3.6	4.6	15.2	6.3	11.6	56.4	7.6	24.4	26.1	38.9	42.2	63.7	39.3	54
5.3	7.9	8.2	9.9	11.2	8.2	7.3	10.2	12.5	17.5	16.8	27.7	17.2	55
25.7	30.7	35.0	55.4	77.9	109.9	35.3	44.2	69.6	99.0	115.5	142.6	94.7	56
4.6	8.9	20.5	34.6	44.6	41.9	13.9	79.6	98.4	152.4	176.6	179.9	138.2	57
169.6	211.2	306.2	381.2	418.1	539.9	242.9	528.7	744.8	924.7	1 052.0	1 305.5	934.6	58
104.0	133.0	160.4	156.7	220.4	245.5	136.6	192.7	260.7	307.9	347.5	419.1	312.2	59
70.7	84.1	100.3	105.7	135.6	156.4	88.1	100.7	115.2	128.1	155.8	206.6	143.8	60
6.9	13.9	13.2	0.3	29.7	18.2	11.6	26.4	39.6	41.6	71.6	47.5	40.6	61
—	—	—	—	—	—	—	26.4	39.6	40.9	28.7	40.2	36.0	62
1.7	1.3	2.0	3.6	2.6	4.9	1.7	0.7	5.0	4.3	4.6	6.3	4.3	63
21.1	26.7	36.0	37.6	41.9	55.8	28.7	40.9	54.5	65.3	68.3	89.8	65.3	64
3.6	7.0	8.9	9.5	10.6	10.2	6.5	11.5	18.1	27.7	18.5	28.7	22.2	65
307.6	462.6	564.6	649.1	865.6	835.3	471.0	762.6	854.3	1 000.2	1 156.0	1 374.8	1 029.6	66
107.6	174.2	252.7	284.8	424.7	458.7	192.4	349.2	419.4	460.3	557.4	724.6	501.3	67
70.0	102.0	116.9	117.5	144.9	127.8	98.0	123.0	122.1	182.5	179.8	201.3	163.7	68
25.7	46.8	58.4	86.1	98.0	75.2	47.9	115.5	126.7	162.7	199.0	208.3	162.0	69
79.9	109.9	100.9	124.8	158.1	132.3	102.6	121.4	130.4	146.2	165.0	180.9	148.8	70
24.4	29.7	35.7	35.9	39.9	41.3	30.1	53.5	55.7	48.5	54.8	59.7	53.8	71
96.7	185.8	251.1	318.1	449.1	655.0	199.3	410.8	614.5	988.7	1 250.7	1 837.8	1 025.6	72
64.0	135.9	209.6	221.7	337.9	275.9	144.5	252.8	360.7	423.1	727.3	900.2	525.0	73
18.8	45.2	86.8	69.3	142.6	134.7	52.5	123.7	192.1	198.0	476.5	491.4	286.8	74
14.9	31.3	39.6	58.4	72.3	32.0	31.4	42.2	36.0	59.4	59.7	70.3	54.1	75
23.1	39.3	59.4	85.4	103.9	83.5	44.8	61.8	105.5	134.3	167.0	251.4	144.5	76
7.2	20.1	23.8	8.6	19.1	25.7	15.8	25.1	27.1	31.4	24.1	87.1	39.6	77
104.3	155.8	182.2	248.2	296.0	265.3	159.1	200.3	300.9	456.7	494.0	655.7	426.4	78
37.0	55.8	55.1	61.1	54.1	23.4	49.2	11.5	21.1	19.5	15.5	22.8	18.5	79
2.3	6.3	4.3	5.3	4.6	10.9	4.3	6.3	24.4	26.4	30.3	38.9	25.4	80
26.1	40.2	37.6	50.8	54.8	38.2	36.6	45.2	35.3	42.5	48.2	32.4	40.6	81
28.7	47.2	69.3	99.3	131.0	96.7	53.8	109.6	169.3	244.9	272.0	432.6	248.2	82
5.6	4.0	8.3	7.6	11.2	18.5	6.3	7.9	13.2	21.1	30.0	40.6	22.4	83
4.6	2.3	7.6	24.1	40.3	77.6	8.9	19.8	37.6	102.3	98.0	88.4	71.3	84
10.2	9.2	32.3	5.0	2.3	27.1	13.2	196.7	160.1	95.7	203.0	32.0	130.4	85
19.1	28.7	40.6	42.9	64.0	76.2	31.3	45.9	57.1	73.6	84.2	93.4	71.0	86
3.3	6.3	14.9	16.5	28.0	34.0	9.2	31.7	73.2	108.2	137.9	231.3	117.5	87
9.9	14.9	21.1	22.8	23.8	72.9	16.2	50.8	72.6	117.1	144.2	173.9	112.2	88
1.6	3.6	3.6	9.2	10.6	17.1	4.0	15.2	27.4	32.3	52.5	60.7	37.3	89
27.7	38.9	44.9	54.5	67.0	76.9	39.6	50.5	68.0	88.8	105.9	138.2	90.4	90
7.3	10.6	13.9	15.5	21.1	18.5	10.9	14.2	19.1	25.1	35.0	39.6	26.4	91
18.1	23.4	25.8	30.7	37.6	47.2	23.8	28.4	38.0	50.5	54.4	79.5	50.5	92
2.3	4.9	5.2	8.3	8.3	11.2	4.9	7.9	10.9	13.2	16.5	19.1	13.5	93
31.4	44.2	47.2	76.2	93.7	66.0	45.9	75.2	124.7	177.9	207.6	199.0	157.7	94
17.8	30.0	28.7	32.6	66.7	35.0	28.1	52.1	67.6	119.5	117.8	128.0	98.7	95
11.6	11.9	16.2	21.8	23.4	29.4	14.2	14.2	29.4	44.9	40.9	43.6	35.3	96
2.0	2.3	2.3	21.8	3.6	1.6	3.6	8.9	27.7	13.5	48.9	27.4	23.7	97
3.9	7.3	9.6	11.9	16.5	11.9	7.6	23.4	22.4	38.0	50.5	52.8	37.3	98
4.0	8.3	15.5	46.5	34.0	47.9	12.9	57.7	132.7	231.3	301.6	642.5	275.5	99
1.0	1.0	5.9	27.7	15.8	10.9	4.6	32.0	101.3	176.2	223.7	540.9	217.1	100
3.0	7.3	9.6	18.8	18.2	37.0	8.3	25.7	31.4	55.1	77.9	101.6	58.4	101
22.8	44.9	70.0	75.9	95.4	158.7	48.8	93.4	166.0	194.0	275.6	450.8	235.3	102
5.6	10.6	8.9	10.6	15.2	20.8	9.2	11.5	39.9	26.4	9.9	38.3	26.1	103
17.2	34.3	61.1	65.3	80.2	137.9	39.6	81.9	126.1	167.6	265.7	412.5	209.2	104
8.6	17.5	27.0	30.0	53.5	35.0	19.5	50.5	60.7	89.4	93.4	166.7	93.1	105
24.1	36.3	72.3	71.3	110.6	249.8	48.8	94.4	148.2	185.2	203.9	265.7	180.5	106
3.0	1.3	1.0	10.6	38.9	9.6	4.6	20.5	64.4	94.7	109.2	175.2	94.0	107
9.2	26.4	30.0	48.8	57.1	78.2	25.4	155.1	189.8	349.5	431.6	584.1	344.2	108
2144.7	2 954.8	3 666.6	4 274.5	5 172.4	6 091.8	3 079.9	5 040.4	6 429.4	8 279.1	9 931.3	12 535.4	8 501.5	109

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Socialgrupp	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll med en totalutgift									
Familjetyp	Familjer utan barn	Familjer med barn, av vilka det äldsta i en ålder av								
		under 7 år		7—14 år			över 14 år			
		1 barn	2 el. 3 barn	1 barn	2 el. 3 barn	4 o. fl. barn	1 barn	2 el. 3 barn	4 o. fl. barn	
Antal hushåll	16	52	56	28	104	51	13	57	39	
Antal konsumtionsenheter per hushåll	1·91	2·09	2·46	2·70	3·37	4·36	2·79	3·92	5·26	
Inkomster:										
	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr
1 Mannens huvudinkomst	3 607·7	3 446·9	3 619·5	3 536·9	3 618·0	3 454·4	3 260·1	3 331·9	2 908·9	
2 » biförtjänster	34·7	174·2	122·3	77·6	134·0	100·9	141·3	66·3	159·3	
3 Hustruns inkomst	80·1	79·0	34·7	212·7	84·8	24·4	123·2	84·5	38·9	
4 Barnens bidrag	—	—	—	22·5	9·1	41·3	79·9	385·5	533·3	
5 Inackordering o. uthyrning	73·0	40·5	35·4	23·2	29·5	36·2	72·9	65·2	65·5	
6 Sjukhjälp, understöd o. d.	19·4	15·6	17·4	30·2	19·4	75·2	54·5	38·0	14·9	
7 Gåvor	4·4	9·7	6·9	18·2	14·1	20·9	5·1	12·5	11·9	
8 Räntor	3·8	6·2	4·7	4·7	6·7	2·5	16·5	10·0	0·9	
9 Övriga kontanta inkomster	20·3	63·4	34·5	31·7	41·2	34·4	46·5	39·4	20·0	
10 Förmåner in natura	58·4	79·8	112·5	79·2	79·0	93·4	54·2	72·3	73·3	
11 Övriga inkomster in natura	33·5	42·1	31·7	—10·3	52·0	67·1	40·0	39·5	44·9	
12 Summa inkomster	3 935·3	3 957·4	4 019·6	4 026·6	4 087·8	3 950·7	3 894·2	4 145·1	3 871·8	
Utgifter:										
13 Födo- och njutningsämnen	1 364·7	1 455·0	1 616·3	1 537·5	1 761·3	1 868·1	1 554·1	1 834·5	2 033·3	
14 Matvaror	1 136·2	1 237·8	1 424·4	1 343·8	1 584·5	1 727·9	1 401·7	1 685·6	1 920·0	
15 animaliska matvaror	712·1	741·9	869·3	812·9	946·6	988·7	865·1	1 009·6	1 082·5	
16 kött	122·1	119·1	143·8	135·4	144·9	140·5	143·0	161·9	159·5	
17 fläsk	79·2	74·8	99·1	89·7	105·8	107·7	99·5	105·0	120·8	
18 korv och sylta	22·2	32·1	40·8	27·2	41·7	46·6	37·8	41·6	53·1	
19 fisk	41·4	48·7	54·8	48·2	58·0	57·6	60·9	56·3	63·0	
20 färsk sill o. strömming	9·1	11·9	14·5	12·6	15·9	14·6	16·3	15·3	18·3	
21 färsk annan fisk	21·2	25·2	25·2	21·9	24·9	22·7	27·8	24·3	23·0	
22 salt sill	7·8	8·1	10·5	10·3	12·4	13·6	10·4	10·7	16·3	
23 salt annan fisk	3·3	3·5	4·6	3·4	4·8	6·7	6·4	6·0	5·4	
24 färdiglagad mat o. konserver	34·3	32·8	28·9	26·0	30·0	23·6	35·0	38·4	30·1	
25 mjölk och grädde	179·9	200·2	234·5	231·5	258·7	306·9	221·5	263·5	315·9	
26 oskummad mjölk	135·9	166·5	201·4	179·9	219·9	265·6	175·1	221·7	276·1	
27 separerad mjölk	0·9	1·4	1·0	3·0	2·3	14·5	0·9	9·0	15·8	
28 grädde	43·1	32·3	32·1	48·6	36·5	26·8	45·5	32·8	24·0	
29 smör	123·3	104·0	121·4	120·2	135·5	121·5	117·0	167·8	136·7	
30 margarin	15·1	29·1	35·5	26·6	41·1	62·1	33·3	38·2	77·5	
31 fett och flott	2·2	7·7	8·5	9·5	10·7	10·4	9·6	12·1	18·8	
32 ost	32·3	28·7	32·4	34·7	43·1	41·1	42·1	49·5	45·6	
33 ägg	60·1	64·7	69·6	63·9	77·1	70·7	65·4	75·3	61·5	
34 vegetabiliska matvaror	424·1	495·9	555·1	530·9	637·9	739·2	536·6	676·0	837·5	
35 bröd	85·2	108·9	123·2	100·3	130·4	123·7	109·3	133·7	168·1	
36 mjöl	56·0	60·7	78·4	87·3	108·8	164·0	81·2	124·7	191·1	
37 vetemjöl	43·3	42·3	58·9	62·2	78·8	117·6	61·4	93·1	133·5	
38 rågmjöl	5·1	2·6	1·6	4·0	4·7	9·0	3·2	6·6	10·3	
39 rågsiktmjöl	3·9	8·3	9·9	17·7	19·1	27·7	11·4	18·9	38·0	
40 annat mjöl	3·7	7·5	8·0	3·4	6·2	9·7	5·2	6·1	9·3	
41 gryn	7·7	10·5	16·2	10·7	16·5	22·0	14·0	19·0	24·0	
42 ärter och bruna bönor	1·8	2·9	3·3	2·2	4·5	4·9	3·1	4·7	6·1	
43 potatis	22·9	29·6	36·7	32·6	40·6	52·3	32·6	44·7	63·6	
44 rotfrukter	3·5	5·2	4·6	4·6	4·8	6·1	4·7	5·2	7·6	
45 grönsaker, frukt och bär	67·4	82·5	78·3	67·2	80·1	86·6	69·9	71·6	76·3	
46 socker	85·4	90·3	105·5	103·1	121·3	141·2	107·2	136·5	155·2	
47 sirap	3·2	3·6	3·1	4·7	5·1	8·4	3·8	6·3	7·5	
48 kaffe	58·3	55·3	63·4	75·8	77·3	75·1	71·3	82·1	91·0	
49 te och kakao	3·6	9·5	7·4	6·5	8·6	13·2	6·0	9·9	9·6	
50 kryddor m. m.	29·1	36·9	35·0	35·9	39·9	41·7	33·5	37·6	37·4	

av 3 500—4 500 kr			Medelklasshushåll med en totalutgift av 7 000—10 000 kr												
Familjer med inneboende, inackorderade	Övriga familjer	Samtl. familjer	Familjer utan barn	Familjer med barn, av vilka det äldsta i en ålder av						Familjer med inneboende, inackorderade	Övriga familjer	Samtl. familjer			
				under 7 år		7—14 år			över 14 år						
				1 barn	2 el. 3 barn	1 barn	2 el. 3 barn	4 o. fl. barn	1 barn				2 el. 3 barn	4 o. fl. barn	
31	28	475	6	19	15	3	14	7	1	6	4	6	4	85	
3'35	3'74	3'36	2'05	2'27	2'67	2'67	3'41	4'09	2'80	3'92	5'45	4'47	2'80	3'13	
Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	
3 239.5	3 193.3	3 424.7	7 105.8	6 832.8	6 943.2	7 631.7	7 465.6	8 137.5	5 700.0	7 139.7	6 518.1	6 671.0	6 280.2	7 067.5	
78.2	100.5	115.3	11.7	595.3	318.8	268.4	438.1	68.5	48.9	155.1	676.8	66.3	649.8	356.0	
18.0	29.5	68.8	1 471.6	374.7	217.0	—	0.9	99.0	—	—	41.6	82.7	887.7	283.8	
107.4	168.4	116.9	—	—	—	—	—	14.3	183.0	307.0	300.0	8.8	300.0	53.9	
491.2	86.0	75.1	16.9	42.7	74.2	166.7	2.5	—	—	215.0	—	1 431.3	142.4	153.0	
32.5	29.1	29.6	—	33.6	4.2	65.5	—	5.7	—	—	—	10.0	—	11.7	
25.5	32.5	14.6	37.0	30.0	77.4	16.7	66.3	329.5	—	—	—	—	7.5	62.0	
3.2	—	5.3	19.5	12.0	60.1	—	25.3	95.9	152.8	3.3	—	37.2	95.1	35.9	
44.5	22.0	38.2	18.1	62.7	24.8	12.7	33.4	20.0	310.8	72.6	31.7	26.6	38.1	41.2	
81.3	121.1	84.5	23.3	195.8	94.7	21.7	163.9	69.3	880.0	134.1	295.0	45.8	25.0	133.7	
56.7	65.1	44.6	43.5	69.2	109.7	61.1	72.6	64.8	234.0	44.8	239.6	223.1	253.8	33.5	
4 178.0	3 847.5	4 017.6	8 747.4	8 110.4	7 924.1	8 244.5	8 268.6	8 904.5	7 509.5	7 982.0	8 102.8	8 156.6	8 679.6	8 232.2	
1 744.6	1 782.7	1 721.2	2 024.7	2 118.8	2 339.8	2 336.0	2 494.5	2 548.5	1 308.0	2 466.5	2 585.1	3 021.6	2 194.9	2 360.3	
1 543.6	1 638.2	1 548.9	1 524.8	1 789.3	2 016.6	1 571.2	2 001.3	2 236.0	1 207.6	2 170.0	2 485.1	2 583.0	1 838.7	1 985.8	
937.5	970.1	921.1	900.9	1 063.0	1 207.4	959.5	1 198.7	1 326.3	660.3	1 377.4	1 479.1	1 560.3	1 069.2	1 189.8	
152.8	144.4	143.8	181.5	208.9	207.6	202.0	207.7	209.2	98.0	274.1	255.3	239.8	218.8	214.3	
90.1	98.9	99.6	89.3	89.4	104.7	98.8	116.8	130.9	91.7	107.3	122.4	167.9	102.3	109.4	
45.8	45.6	40.9	20.9	40.7	42.4	10.4	56.2	41.0	5.7	47.1	63.4	61.7	23.4	42.9	
56.8	51.6	55.2	89.9	84.9	84.8	74.4	76.1	71.1	27.4	142.0	80.6	123.7	72.6	87.6	
14.8	14.2	14.7	12.3	12.3	10.9	16.7	14.7	13.6	4.9	24.1	17.2	23.4	10.4	14.4	
26.4	20.2	24.0	58.7	52.3	49.7	40.6	38.9	37.7	11.7	87.1	38.9	73.4	47.4	51.1	
9.8	11.6	11.4	9.7	11.2	12.8	7.4	14.2	11.0	7.0	17.1	17.0	16.4	8.2	12.6	
5.8	5.6	5.1	9.2	9.1	11.4	9.7	8.3	8.8	3.8	13.7	7.5	10.5	6.6	9.5	
31.4	31.6	30.7	47.7	63.0	68.7	58.5	59.5	45.3	10.5	82.3	39.8	64.8	59.1	60.4	
258.8	283.0	256.0	159.9	241.0	287.3	207.6	281.3	398.1	132.2	285.5	412.0	370.8	243.5	281.0	
218.2	246.1	216.6	117.9	198.7	246.9	131.0	232.4	369.8	131.2	229.1	384.0	297.4	214.6	236.6	
6.0	10.1	5.9	0.0	0.4	0.5	0.0	2.8	0.3	—	—	2.0	5.1	0.5	1.1	
34.6	26.8	33.5	42.0	41.9	39.9	76.6	46.1	28.0	1.0	56.4	26.0	68.3	28.4	43.3	
137.0	126.1	130.6	170.5	134.5	179.1	158.0	183.4	176.8	13.6	181.1	192.6	270.9	159.0	172.9	
39.2	53.7	42.7	11.7	44.8	45.5	29.4	44.0	55.8	72.8	61.2	118.8	40.8	43.0	47.4	
11.2	15.6	10.8	4.6	10.3	6.4	2.3	9.3	21.7	24.0	9.4	4.5	12.3	11.0	9.7	
42.2	37.8	39.8	38.9	44.4	54.3	52.4	55.1	56.6	23.7	74.9	77.8	95.5	38.2	55.6	
72.2	81.8	71.0	86.0	101.1	126.6	65.7	109.3	119.8	160.7	112.5	111.9	112.1	98.3	108.8	
606.1	668.1	627.8	623.9	726.3	809.2	611.7	802.6	909.7	547.3	792.6	1 006.0	1 022.7	769.5	796.0	
119.2	106.8	124.0	120.3	149.9	174.9	168.0	185.5	184.7	24.7	193.9	172.7	251.4	149.6	171.4	
106.6	145.2	112.7	44.9	65.5	88.9	21.3	87.3	125.5	76.7	68.5	196.8	102.1	78.0	84.9	
78.3	106.5	81.8	36.4	49.5	61.7	19.3	65.4	95.2	60.1	58.5	173.4	70.1	65.6	64.8	
5.1	5.4	5.3	0.7	1.8	3.2	0.1	3.1	10.1	1.0	1.4	0.5	10.9	1.0	3.3	
19.5	26.1	18.9	5.8	7.4	15.4	0.1	10.2	9.9	13.1	2.9	15.1	14.1	5.5	9.6	
3.7	7.2	6.7	2.0	6.8	8.6	1.8	8.6	10.3	2.5	5.7	7.8	7.0	5.9	7.2	
17.1	20.5	16.9	11.8	19.2	18.9	18.3	17.7	31.4	23.4	19.6	40.7	33.5	17.1	21.3	
5.8	4.2	4.2	4.2	4.8	5.1	5.0	4.0	4.7	13.7	4.3	9.3	9.0	1.3	5.1	
43.4	54.3	42.2	29.1	40.9	39.9	31.4	41.5	39.7	135.0	39.5	56.6	43.4	43.1	41.6	
4.8	3.6	5.1	6.0	8.6	7.0	7.2	5.7	6.6	8.0	7.7	9.9	5.7	4.6	7.0	
65.3	63.1	76.1	187.4	162.9	167.5	119.7	153.7	185.3	69.9	161.7	139.6	165.2	224.1	165.0	
112.9	138.0	120.6	83.3	118.1	139.6	87.1	136.1	165.1	101.8	137.9	208.0	173.6	114.3	134.4	
5.6	6.7	5.4	4.6	4.2	5.8	2.7	4.4	10.2	8.6	3.7	9.0	5.5	5.2	5.4	
80.9	78.5	74.1	55.4	58.1	63.7	79.7	69.1	62.1	40.4	68.1	88.2	127.5	49.7	68.2	
8.4	9.0	8.9	12.2	18.5	14.2	11.3	13.1	13.9	9.5	17.3	21.7	14.9	11.7	15.2	
36.1	38.2	37.6	64.7	75.6	83.7	60.0	84.5	80.5	35.6	70.4	53.5	90.9	70.8	76.5	

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10
Socialgrupp		Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll med en totalutgift								
Familjetyp	Familjer utan barn	Familjer med barn, av vilka det äldsta i en ålder av								
		under 7 år			7—14 år			över 14 år		
		1 barn	2 el. 3 barn	3 o. 4 barn	1 barn	2 el. 3 barn	4 o. 5 barn	1 barn	2 el. 3 barn	4 o. 5 barn
		Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr
51	Dryckesvaror	123.4	94.4	90.1	78.8	96.5	68.7	97.9	81.4	60.5
52	spritdrycker	99.8	63.1	65.8	58.7	72.7	50.8	61.4	49.9	36.2
53	vin	3.1	2.0	2.1	1.7	1.3	1.1	2.0	1.7	1.0
54	öl (pilsnerdricka)	13.4	20.9	15.4	12.9	15.3	8.9	26.8	20.0	13.1
55	svagdricka och läskedrycker	7.1	8.4	6.8	5.5	7.2	7.9	7.7	9.8	10.2
56	Tobak	45.4	62.8	51.6	55.5	42.6	37.7	28.4	31.1	36.1
57	Förtäring utom hemmet	59.7	60.0	50.2	59.4	37.7	33.8	26.1	36.4	16.7
58	Bostad	393.7	448.1	461.8	397.4	399.5	392.0	451.0	387.0	341.9
59	Bränsle och lyse	156.6	179.0	188.6	160.1	177.1	186.8	207.2	167.2	178.6
60	ved	76.5	75.6	95.1	80.4	85.6	103.4	87.7	83.6	102.1
61	kol och koks	20.5	26.2	21.5	9.7	19.9	15.8	26.8	20.7	10.0
62	gas	19.2	22.9	27.9	27.1	21.5	25.2	25.9	15.5	18.0
63	fotogen	3.5	6.9	2.9	5.1	4.8	5.1	14.1	6.5	3.5
64	elektriskt ljus	31.0	34.6	31.0	28.1	31.3	30.1	42.7	33.1	37.4
65	annat bränsle och lyse	5.9	12.8	10.2	9.7	14.0	7.2	10.0	7.8	7.6
66	Kläder och skodon	441.5	530.6	528.3	571.0	587.4	591.0	517.4	575.5	552.4
67	gångkläder och underkläder	196.7	260.2	222.5	266.2	237.7	217.4	217.8	245.7	214.9
68	tyg, garn och sybehör	70.2	86.7	100.3	87.2	111.3	119.3	91.4	93.9	102.2
69	andra beklädnadsartiklar	68.4	66.6	70.8	70.6	71.2	67.2	78.0	79.6	51.1
70	skodon och galoscher	77.6	83.8	95.9	102.0	119.9	136.8	88.0	109.1	129.3
71	skolagning och material	28.6	33.3	38.8	45.0	47.3	50.3	42.2	47.2	54.9
72	Skatter	484.3	362.0	338.6	368.1	321.1	272.9	396.6	333.3	201.6
73	Inventarier	179.4	217.2	181.0	207.6	162.6	164.7	167.2	124.1	105.9
74	möbler	98.1	101.0	83.1	96.4	61.6	78.6	75.0	47.3	34.6
75	sängkläder och linne	21.4	23.5	25.0	29.0	27.9	26.2	32.0	24.7	26.9
76	köksaker, glas, järnvaror m. m.	53.4	74.0	58.8	57.7	56.7	50.4	50.3	41.8	34.0
77	sportartiklar	6.5	18.7	14.1	24.5	16.4	9.5	9.9	10.3	10.4
78	Förenings- och försäkringsavgifter	197.2	198.0	245.2	213.8	203.9	205.6	155.8	160.4	150.7
79	fack- och yrkesföreningar	30.5	37.8	54.6	67.4	53.9	46.1	40.2	47.7	54.0
80	övriga föreningar	24.3	15.0	10.2	7.4	7.0	6.3	8.2	5.7	4.8
81	sjuk- och begravningskassor, olycksfallsförsäkring	24.6	32.1	36.7	43.7	37.6	36.3	44.6	38.9	39.4
82	liv- och kapitalförsäkring	96.0	85.7	107.2	69.8	93.4	91.2	53.1	49.4	41.0
83	brandförsäkring	6.0	7.5	7.3	4.9	5.8	6.7	9.7	8.1	9.6
84	pensionsavgifter	15.8	19.9	29.2	20.6	6.2	19.0	—	10.6	1.9
85	Barnens undervisning	—	2.3	1.6	40.2	32.8	32.4	107.8	49.2	24.4
86	Tidningar	43.4	45.2	42.7	45.4	39.9	36.5	41.6	38.4	33.8
87	Böcker	18.8	28.9	11.9	21.2	13.2	9.4	18.2	5.5	5.7
88	Skrivmaterial, porto, telefon	28.0	34.6	23.7	23.3	19.5	15.8	33.0	15.8	22.2
89	Tvätt och strykning utom hemmet	11.5	14.5	9.9	6.6	7.8	5.2	7.4	6.9	5.2
90	Rengöringsmedel m. m.	40.0	46.8	45.1	40.0	43.7	48.1	39.7	40.7	43.9
91	personlig hygien	12.2	12.7	11.0	10.4	11.4	12.5	13.0	10.2	10.8
92	putsmedel, såpa o. d.	22.9	28.1	29.0	25.2	26.8	30.3	22.3	25.2	29.4
93	färg, borstar m. m.	4.9	6.0	5.1	4.4	5.5	5.3	4.4	5.3	3.7
94	Sjukvård	79.8	80.1	69.8	44.9	62.4	50.0	37.1	59.5	41.2
95	läkararvoden	56.6	46.2	41.9	28.8	35.8	28.8	23.0	34.7	22.1
96	medicin	17.5	17.5	18.0	12.5	15.0	14.9	11.8	14.3	15.4
97	sjukhusvård m. m.	5.7	16.4	9.9	3.6	11.6	6.3	2.3	10.5	3.7
98	Hälsövård	22.0	17.1	16.9	17.9	14.2	9.4	19.0	13.0	6.1
99	Arbetshjälpen i hemmet	8.5	14.4	15.7	5.2	9.7	12.8	11.0	5.8	4.7
100	tjänare	—	3.3	4.3	2.8	1.1	0.9	—	—	—
101	tillfällig hjälp	8.5	11.1	11.4	2.4	8.6	11.9	11.0	5.8	4.7
102	Gävor	137.0	81.6	55.3	71.4	58.4	51.0	67.8	69.2	43.9
103	till familjemedlemmar	45.5	15.7	14.0	10.8	10.8	8.6	6.8	19.7	10.6
104	» andra	91.5	65.9	41.3	60.6	47.6	42.4	61.0	49.5	33.3
105	Nöjen och förströelser	35.9	24.5	24.8	32.8	27.9	19.5	32.3	28.9	17.1
106	Resor	120.2	112.4	76.4	97.5	83.9	59.1	86.5	75.5	60.5
107	Ränta å lån	0.8	9.1	9.3	5.3	8.5	14.8	2.7	2.8	4.5
108	Övriga utgifter	112.2	79.5	66.7	56.9	52.1	44.4	69.5	60.4	27.7
109	Summa utgifter	3 875.5	3 950.9	4 029.6	3 964.1	4 086.9	4 089.5	4 022.9	4 053.6	3 905.3

av 3 500—4 500 kr			Medelklasshushåll med en totalutgift av 7 000—10 000 kr												
Familjer med inboende, inackorderade	Övriga familjer	Samtl. familjer	Familjer utan barn	Familjer med barn, av vilka det äldsta i en ålder av									Familjer med inboende, inackorderade	Övriga familjer	Samtl. familjer
				under 7 år			7—14 år			över 14 år					
				1 barn	2 el. 3 barn	Kr	1 barn	2 el. 3 barn	4 o. fl. barn	Kr	Kr	Kr			
97.4	66.7	86.0	216.2	154.0	147.3	298.4	229.1	115.7	77.4	177.8	20.7	189.3	141.0	168.0	51
71.1	41.4	60.6	122.6	99.8	89.8	193.2	148.2	78.9	50.9	108.7	5.1	113.1	90.1	105.3	52
2.9	1.3	1.7	31.9	11.2	5.6	13.7	10.2	7.8	—	2.4	0.5	7.2	5.5	9.5	53
18.1	17.3	16.0	41.1	28.8	34.4	69.1	50.8	17.7	9.5	45.8	—	46.5	33.3	35.9	54
5.3	6.7	7.7	20.6	14.2	17.5	22.4	19.9	11.3	17.0	20.9	15.1	22.5	12.1	17.3	55
56.7	45.5	45.0	65.3	69.6	81.8	207.2	90.4	72.5	19.7	90.3	26.3	120.0	54.1	81.6	56
46.9	32.3	41.3	218.4	105.9	94.1	259.2	173.7	124.3	3.3	28.4	53.0	129.3	161.1	124.9	57
552.9	381.1	415.2	1 293.9	1 180.7	985.4	925.3	1 024.0	1 303.2	600.0	1 012.1	1 121.9	1 071.9	1 349.5	1 108.2	58
190.4	177.9	178.7	312.6	352.0	331.3	278.8	381.9	396.8	284.7	324.7	294.3	392.3	325.6	347.8	59
87.0	95.8	88.9	108.7	173.8	155.7	75.3	133.1	185.6	180.0	195.2	155.8	170.0	100.9	153.9	60
18.6	13.3	18.7	46.9	39.3	45.4	50.1	80.0	50.6	—	23.0	18.7	21.9	50.6	45.6	61
30.7	19.1	22.6	57.3	41.5	45.5	70.7	56.1	37.0	—	28.3	20.7	55.4	53.4	45.5	62
5.9	5.7	5.3	—	4.2	2.9	0.3	2.4	8.8	0.4	0.9	1.1	6.6	—	3.2	63
38.8	35.5	33.0	70.9	71.7	64.9	71.5	72.0	68.0	100.0	70.5	87.3	96.2	82.2	73.4	64
9.4	8.5	10.2	28.8	21.5	16.9	10.9	38.3	46.8	4.3	6.8	10.7	42.2	38.5	26.2	65
487.6	515.5	551.7	855.1	731.4	889.4	1 053.1	1 055.8	978.8	431.8	944.8	1 352.9	1 053.0	838.2	921.7	66
189.4	234.6	231.7	516.8	373.7	376.4	441.0	456.4	447.9	152.8	467.5	693.2	497.1	464.7	438.4	67
90.8	85.6	99.1	99.0	116.3	184.9	210.3	200.3	154.5	67.3	148.3	267.6	119.3	120.4	156.6	68
67.6	49.1	68.1	131.0	115.0	159.4	220.9	191.1	174.3	21.1	125.2	130.1	168.6	120.9	149.6	69
94.8	108.5	108.7	78.3	101.0	128.3	136.0	142.3	142.1	164.2	142.2	168.9	193.5	83.8	128.2	70
45.0	37.7	44.1	30.0	25.4	40.4	44.9	65.7	60.0	26.4	61.6	93.1	74.5	48.4	48.9	71
279.7	224.8	316.1	994.8	981.9	1 028.0	946.1	975.0	1 079.3	831.8	971.4	786.3	786.2	937.7	969.0	72
184.0	160.6	166.3	618.3	517.0	475.7	262.8	307.8	513.4	25.6	318.1	248.1	406.9	830.0	447.6	73
81.5	59.0	71.1	368.4	285.5	250.4	135.9	83.6	339.1	5.0	127.4	94.3	202.2	680.7	240.3	74
46.1	33.7	27.9	21.3	41.9	67.4	22.8	56.9	47.4	—	65.5	58.2	59.1	32.7	49.9	75
42.7	53.5	53.2	197.4	158.9	131.1	88.2	133.6	116.5	20.6	117.4	71.1	139.8	115.4	134.5	76
13.7	14.4	14.1	31.2	30.7	26.8	15.9	33.7	10.4	—	7.8	24.5	5.8	1.2	22.9	77
163.6	154.7	192.2	398.7	380.1	362.3	351.9	322.6	468.5	476.2	393.4	388.2	361.2	424.7	378.3	78
46.7	38.3	48.9	20.5	9.3	16.2	22.3	15.5	13.5	—	57.5	8.2	5.8	8.5	16.1	79
14.0	10.2	9.1	61.8	14.0	22.5	74.7	29.0	11.6	5.0	27.1	5.8	18.7	12.4	24.0	80
34.2	33.8	36.7	20.5	30.8	14.8	36.5	42.3	51.9	—	65.3	10.7	109.2	61.3	39.2	81
63.2	53.9	77.7	253.8	221.2	185.4	208.6	144.9	320.8	423.2	214.7	265.3	189.1	307.9	218.2	82
5.3	7.8	7.0	40.3	25.4	15.2	9.8	13.1	19.6	36.0	15.5	15.4	31.8	34.6	21.4	83
0.2	10.7	12.8	1.8	79.4	108.2	—	77.8	51.1	12.0	13.3	82.8	6.6	—	59.4	84
23.7	27.8	27.5	—	0.2	—	212.3	180.9	166.7	2 086.6	421.6	476.7	273.5	78.1	150.8	85
42.0	38.7	40.3	55.5	66.6	70.3	48.1	61.1	59.2	40.5	48.3	46.4	66.4	72.9	62.0	86
15.3	5.7	13.3	166.5	138.7	154.0	58.8	110.7	98.2	1.5	55.9	16.9	44.7	151.7	113.4	87
27.5	17.0	22.3	81.6	114.4	125.3	104.1	109.0	106.6	103.6	92.3	83.2	84.0	97.0	106.8	88
8.2	9.3	8.4	58.5	42.4	28.9	68.8	41.2	21.0	10.0	31.6	11.1	26.0	66.2	37.5	89
42.8	42.0	43.7	67.9	86.3	88.1	77.1	92.0	91.1	28.4	78.4	86.4	81.9	88.3	84.9	90
11.2	10.1	11.3	22.3	24.4	24.5	25.2	27.9	21.7	10.4	25.7	24.1	18.0	37.2	24.7	91
26.3	26.3	27.2	37.7	49.3	51.8	41.1	50.6	54.4	16.0	40.3	50.8	53.7	41.6	48.3	92
5.3	5.6	5.2	7.9	12.6	11.8	10.5	13.5	15.0	2.0	12.4	11.5	10.2	9.5	11.9	93
65.0	57.8	60.5	119.7	138.1	143.9	209.8	154.3	130.9	16.2	184.6	208.8	137.2	197.9	150.3	94
37.8	34.1	35.6	97.0	88.5	62.7	154.1	105.7	81.9	15.0	125.1	63.5	90.4	113.8	91.0	95
12.1	14.5	15.2	14.6	35.2	35.0	31.9	37.6	43.6	1.2	21.5	39.3	33.5	32.5	33.3	96
15.1	9.2	9.7	8.1	14.4	46.2	23.8	11.0	5.4	—	38.0	106.0	13.3	51.6	26.0	97
17.2	16.2	14.4	71.2	37.0	27.0	45.7	31.6	24.7	4.8	49.4	14.4	32.6	69.8	36.7	98
15.3	82.3	14.7	355.7	350.6	360.2	65.7	252.0	449.6	81.0	200.3	181.5	219.3	170.8	295.1	99
3.8	74.3	6.0	247.1	285.7	308.7	—	189.4	410.5	—	137.1	137.1	170.2	115.4	234.4	100
11.5	8.0	8.7	108.6	64.9	51.5	65.7	62.6	39.1	81.0	63.2	44.4	49.1	55.4	60.7	101
67.7	58.4	64.2	245.3	181.3	239.8	289.5	191.4	135.0	138.8	246.0	91.1	229.8	265.9	205.0	102
13.4	13.2	13.9	26.5	25.1	18.2	2.7	13.6	16.2	10.0	139.9	25.9	57.0	28.1	30.9	103
54.3	45.2	50.3	218.8	156.2	221.6	286.8	177.8	118.8	128.8	106.1	65.2	172.8	237.8	174.1	104
29.3	19.7	25.8	148.6	94.0	68.1	63.9	120.7	77.6	19.0	89.0	48.8	88.6	42.8	89.1	105
91.6	59.0	81.6	162.7	194.2	135.3	176.9	185.0	205.8	72.0	122.3	203.1	131.2	139.7	167.3	106
10.3	4.1	7.6	117.9	90.7	103.9	51.7	55.7	72.7	97.1	43.9	26.0	21.1	7.1	71.2	107
57.6	40.3	57.5	513.3	321.5	259.1	638.5	345.0	261.2	29.6	311.5	118.3	261.6	306.5	315.5	108
4 116.3	3 875.6	4 023.2	8 662.5	8 117.9	8 215.8	8 264.9	8 492.9	9 188.8	6 687.2	8 406.1	8 389.5	8 791.0	8 655.3	8 417.7	109

Tab. 3. Inkomster och utgifter inom industriarbetar- och lägre tjänstemannafamiljer, där mannens huvudinkomst uppgick till 3 000—3 500 kr, med fördelning på olika familjetyper

Familjetyp	Familjer utan barn	Familjer med barn, av vilka det äldsta i en ålder av									Familjer med inneboende o. övriga familjer	Samtliga familjer		
		under 7 år			7—14 år			över 14 år						
		1 barn	2 el. 3 barn		1 barn	2 el. 3 barn		4 o. fl. barn	1 barn	2 el. 3 barn			4 o. fl. barn	
			2 el. 3 barn	4 o. fl. barn		2 el. 3 barn	4 o. fl. barn							
Antal hushåll	18	70	53	25	107	47	8	57	38	57	480			
Antal konsumtionsenheter per hushåll	1·91	2·06	2·48	2·69	3·39	4·19	2·75	3·90	5·33	3·34	3·28			
Inkomster:	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr			
Mannens huvudinkomst	3 373·6	3 348·4	3 414·2	3 540·5	3 411·3	3 363·9	3 492·2	3 375·3	3 237·2	3 420·0	3 387·5			
» biförtjänster	40·4	112·8	137·7	96·6	99·7	99·9	159·6	72·4	105·0	96·3	101·2			
Hustruns inkomst	71·9	64·6	23·5	55·5	59·4	44·0	158·1	77·0	52·7	62·8	58·6			
Barnens bidrag	—	—	—	—	8·0	21·3	129·7	393·7	586·1	84·0	109·4			
Inackordering o. uthyrn.	89·9	14·0	38·9	40·8	30·3	11·0	42·0	22·3	11·0	318·9	61·5			
Sjukhjälp, understöd o. d.	18·6	12·7	10·6	17·4	18·8	38·8	—	17·3	33·5	20·9	19·8			
Gåvor	4·2	9·2	5·6	10·4	11·2	27·9	6·9	12·7	27·7	13·5	13·3			
Räntor	2·6	3·8	3·4	5·3	3·6	1·1	26·9	7·8	0·3	1·3	3·8			
Övr. kontanta inkomster	38·8	55·6	66·7	50·7	23·1	37·8	51·4	50·6	25·9	13·8	38·9			
Förmåner in natura	55·0	73·5	98·2	48·6	89·6	109·7	70·6	104·5	156·4	113·7	96·3			
Övr. inkomster in natura	—52·0	51·6	24·4	28·3	41·1	80·3	7·1	54·3	104·5	55·4	48·2			
Summa inkomster	3 643·0	3 746·2	3 823·2	3 894·1	3 796·1	3 835·7	4 144·5	4 187·9	4 340·3	4 200·6	3 938·5			
Utgifter:														
Födo- o. njutningsämnen	1 310·2	1 382·8	1 567·9	1 588·2	1 663·2	1 824·7	1 602·8	1 846·4	2 209·1	1 803·2	1 691·0			
Matvaror	1 122·3	1 202·2	1 400·1	1 398·7	1 505·3	1 706·0	1 434·1	1 680·8	2 044·5	1 625·8	1 525·8			
animaliska matvaror	686·1	717·7	839·0	845·9	888·3	970·4	891·8	1 011·9	1 176·3	983·7	905·0			
kött	111·6	111·3	131·5	139·1	137·0	140·6	158·3	165·9	172·9	155·6	141·0			
fläsk	80·1	73·9	94·1	90·4	97·7	95·9	100·7	109·1	138·8	101·3	97·7			
korv och sylta	24·2	33·2	39·3	29·8	40·4	39·6	34·7	43·8	52·1	43·5	39·6			
fisk	42·3	46·2	58·3	55·0	52·5	53·6	67·8	56·6	72·2	54·9	54·6			
f. sill o. strömming	10·7	10·8	16·3	15·1	15·0	13·3	17·4	15·9	19·6	14·5	14·6			
färsk annan fisk	22·4	23·3	26·0	23·6	21·4	20·4	29·9	23·6	31·5	23·6	23·8			
salt sill	5·9	8·6	11·5	12·3	11·7	13·6	13·2	11·3	15·2	11·5	11·4			
salt annan fisk	3·3	3·5	4·5	4·0	4·4	6·3	7·3	5·8	5·9	5·3	4·8			
färdiglag. mat o. konserv.	33·1	27·1	28·0	32·3	26·9	21·1	39·2	41·3	28·2	37·0	30·2			
mjölk o. grädde	165·2	197·0	232·0	230·3	246·2	313·5	234·1	255·2	316·8	273·0	249·9			
oskummad mjölk	129·2	165·8	199·5	179·0	208·2	272·9	178·3	213·6	279·0	226·9	210·9			
separerad mjölk	1·0	1·2	2·0	1·6	4·2	12·5	1·5	7·0	8·8	6·1	5·0			
grädde	35·0	30·0	30·5	49·7	33·8	28·1	54·3	34·6	29·0	40·0	34·0			
smör	112·4	105·3	116·6	122·2	118·1	128·5	93·7	166·9	167·4	141·8	129·2			
margarin	18·1	27·9	38·8	26·5	48·5	54·3	45·2	40·3	77·7	44·5	43·5			
fett och flott	2·4	8·3	9·2	10·6	10·7	10·4	11·2	12·4	17·7	12·5	10·8			
ost	35·5	28·9	31·0	39·7	40·4	44·1	42·9	45·9	53·9	38·6	39·3			
ägg	61·2	58·6	60·2	70·0	69·9	68·8	64·0	74·5	78·6	81·0	69·2			
vegetabiliska matvaror	436·2	484·5	561·1	552·8	617·0	735·6	542·3	668·9	868·2	642·1	620·8			
bröd	88·9	97·9	122·5	100·1	123·4	121·2	110·1	138·8	147·4	132·9	121·5			
mjöl	57·2	68·4	84·9	87·1	110·7	169·2	83·5	119·9	213·9	108·4	112·7			
vetemjöl	45·6	47·8	62·2	62·2	79·0	118·3	62·7	91·7	136·8	81·0	80·4			
rågmjöl	5·0	2·4	2·1	4·0	4·2	8·1	1·0	6·6	13·9	5·2	5·2			
rågsiktmjöl	3·3	10·4	12·0	16·2	20·9	33·7	14·0	16·6	54·6	16·8	20·3			
annat mjöl	3·3	7·8	8·6	4·7	6·6	9·1	5·8	5·0	8·6	5·4	6·8			
gryn	10·6	10·6	17·1	12·8	15·8	24·6	11·9	16·4	23·8	16·4	16·4			
ärter o. bruna bönor	2·4	2·8	4·3	2·5	4·4	5·1	2·6	4·1	6·1	4·4	4·1			
potatis	22·7	29·2	37·6	34·8	40·2	50·7	32·1	45·9	65·7	47·3	41·8			
rotfrukter	2·3	4·6	4·3	4·9	4·9	5·1	5·9	5·7	7·0	5·0	5·0			
grönsak., frukt o. bär	68·9	78·5	74·1	79·5	78·9	82·2	78·3	74·6	81·3	75·6	77·6			
socker	85·7	90·4	107·2	108·3	115·1	139·6	107·9	131·8	159·7	120·2	117·6			
sirap	3·1	3·9	3·5	4·8	5·0	8·8	2·4	5·0	9·8	5·2	5·3			
kaffe	59·0	53·8	63·3	71·5	72·9	78·2	64·2	79·2	97·7	80·0	72·4			
te och kakao	5·1	9·2	7·5	8·3	9·0	11·0	5·2	9·1	10·5	8·1	8·9			
kryddor m. m.	30·3	35·2	34·8	38·2	36·7	39·9	38·2	38·4	45·3	38·6	37·5			

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Familjetyp	Familjer utan barn	Familjer med barn, av vilka det äldsta i en ålder av									Familjer med inneboende o. övriga familjer	Samtliga familjer
		under 7 år			7—14 år			över 14 år				
		1 barn	2 el. 3 barn	3 barn	1 barn	2 el. 3 barn	4 o. fl. barn	1 barn	2 el. 3 barn	4 o. fl. barn		
Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	
Dryckesvaror	93.6	78.8	79.3	84.1	80.5	50.7	99.1	88.3	93.4	87.8	81.0	
spridrycker	73.0	54.4	58.1	59.8	58.3	34.6	66.8	54.7	57.9	56.7	55.5	
vin	2.6	2.3	1.3	1.6	1.8	1.2	3.2	2.2	1.1	3.3	2.0	
öl (pilsnerdricka)	8.5	15.4	12.5	17.1	14.1	5.2	23.7	22.4	19.6	18.7	15.3	
svagdricka o. läskedrycker	9.5	6.7	7.4	5.6	6.3	9.7	5.4	9.0	14.8	9.1	8.2	
Tobak	61.1	54.3	50.0	54.9	41.7	31.6	35.6	37.0	36.1	44.8	44.1	
Förtäring utom hemmet	33.2	47.5	38.5	50.5	35.7	36.4	34.0	40.3	35.1	44.8	40.1	
Bostad	381.4	406.2	408.1	428.8	371.2	371.9	504.5	396.7	359.7	513.0	405.0	
Bränsle och lyse	168.4	165.8	180.1	169.3	170.6	189.4	205.3	171.1	189.6	191.4	177.3	
ved	80.5	75.6	84.3	81.6	81.4	115.3	87.4	83.2	111.3	96.2	88.7	
kol och koks	24.1	19.3	24.5	6.4	22.7	12.5	21.3	18.6	12.8	17.9	18.7	
gas	19.4	21.6	24.4	30.8	20.8	22.7	35.6	17.7	19.0	25.0	22.2	
fotogen	5.3	7.0	5.3	4.5	4.2	3.4	13.3	8.0	3.1	7.4	5.6	
elektriskt ljus	27.9	29.9	31.0	29.2	28.7	28.5	38.3	34.2	35.2	36.2	31.3	
annat bränsle o. lyse	11.2	12.4	10.6	16.8	12.8	7.0	9.4	9.4	8.2	8.7	10.8	
Kläder och skodon	388.4	514.6	520.6	543.0	543.4	582.8	502.6	633.8	656.4	533.7	552.5	
gångkläder o. underkläder	189.1	239.3	220.4	251.0	214.1	210.6	222.4	291.1	271.3	244.3	236.5	
tyg, garn o. sybehör	47.2	87.8	101.6	87.0	105.3	127.5	69.4	98.5	106.4	86.7	97.8	
andra beklädnadsartiklar	54.5	71.1	67.0	61.4	64.9	67.8	58.5	79.7	69.6	62.4	67.5	
skodon och galoscher	68.1	84.1	96.7	98.6	113.7	129.6	103.5	114.0	139.5	97.9	106.6	
skolagning o. material	29.5	32.3	34.9	45.0	45.4	47.3	48.8	50.5	69.6	42.4	44.1	
Skatter	445.5	323.7	320.2	322.3	279.7	275.0	456.8	318.7	270.1	306.8	308.6	
Inventarier	215.9	223.2	173.0	155.7	143.9	156.6	163.7	148.4	141.4	188.6	169.2	
möbler	131.3	107.4	76.1	70.4	49.2	59.9	96.2	62.7	53.0	83.0	72.6	
sängkläder och linne	27.8	25.3	23.2	21.8	28.5	31.6	23.9	26.6	36.5	38.5	28.9	
kökssaker, glas m. m.	53.4	74.4	55.6	51.2	51.1	49.9	36.3	45.3	41.1	53.7	53.5	
sportartiklar	3.4	16.1	18.1	12.3	15.1	15.2	7.3	13.8	10.8	13.4	14.2	
Fören.- o. försäkringsavg.	205.0	182.7	218.8	190.6	176.7	176.0	169.3	177.0	166.2	178.6	183.3	
fack- o. yrkesfören.	50.9	45.7	53.6	55.8	55.1	40.1	41.4	53.7	55.8	46.4	50.6	
övriga föreningar	24.8	11.7	9.4	8.2	7.1	6.2	11.5	8.0	9.5	8.8	9.2	
sjuk- o. begravningskassor	35.1	33.1	33.7	41.1	37.6	34.5	44.7	35.9	40.2	32.5	35.8	
olycksfallsförsäkring	71.0	76.0	93.6	65.4	66.8	82.9	63.2	58.1	51.7	77.7	71.8	
liv- o. kapitalförsäkring	8.7	6.4	6.4	5.9	5.6	5.8	8.5	6.0	7.1	5.9	6.2	
brandförsäkring	14.5	9.8	22.1	14.2	4.5	6.5	—	15.3	1.9	7.3	9.7	
pensionsavgifter	—	1.7	1.6	40.3	29.0	28.7	120.0	50.2	27.9	27.2	25.2	
Barnens undervisning	42.3	43.1	45.7	51.6	39.5	35.3	45.7	40.5	37.2	40.0	41.1	
Tidningar	13.9	21.5	11.2	16.9	14.0	7.3	22.5	6.6	9.8	12.3	13.0	
Böcker	21.8	26.0	24.3	21.7	18.4	16.6	31.5	22.3	16.2	23.6	21.4	
Skrivmaterial, porto, telef.	10.4	13.7	8.8	8.7	6.1	6.0	9.8	6.5	5.6	11.0	8.5	
Tvätt o. strykning	36.8	43.8	45.0	39.4	42.3	48.9	39.4	43.0	47.2	46.2	44.0	
Rengöringsmedel m. m.	10.9	12.1	10.9	10.7	11.5	13.0	12.7	10.6	12.4	11.9	11.6	
personlig hygien	20.3	25.2	28.0	24.6	26.1	31.0	23.0	27.3	30.5	28.7	27.1	
putsmedel, såpa o. d.	5.6	6.5	6.1	4.1	4.7	4.9	3.7	5.1	4.3	5.6	5.3	
färg, borstar m. m.	39.7	70.9	69.9	42.4	61.8	49.2	45.6	55.8	71.3	68.6	61.5	
Sjukvård	23.3	47.1	42.2	27.9	36.1	32.0	30.6	33.8	26.7	39.8	36.4	
läkararvoden	11.8	16.9	17.1	10.3	14.8	14.0	11.5	14.5	16.5	14.7	14.9	
medicin	4.6	6.9	10.6	4.2	10.9	3.2	3.5	7.5	28.1	14.1	10.2	
sjukhusvård m. m.	23.2	16.9	14.7	18.5	12.3	8.6	26.6	15.2	11.4	14.1	14.3	
Hälsövård	4.5	13.5	16.4	2.6	8.1	17.3	4.6	7.8	5.9	61.1	16.3	
Arbetshjälp i hemmet	—	2.4	2.6	—	0.9	4.4	—	0.1	0.5	46.7	6.9	
tjänare	4.5	11.1	13.8	2.6	7.2	12.9	4.6	7.7	5.4	14.4	9.4	
tillfällig hjälp	125.2	66.9	59.6	72.8	48.9	40.0	63.5	72.9	56.4	69.9	62.1	
Gävor	47.8	9.0	11.2	16.1	7.2	5.9	5.1	18.3	10.6	16.5	12.4	
till familjemedlemmar	77.4	57.9	48.4	56.7	41.7	34.1	58.4	54.6	45.8	53.4	49.7	
» andra	30.6	23.0	19.2	28.0	23.9	17.3	37.2	32.1	21.5	23.3	24.0	
Nöjen o. förströelser	98.4	100.1	80.8	104.1	78.8	54.0	94.2	77.2	75.5	88.7	82.8	
Resor	0.5	9.8	10.6	2.0	7.2	10.6	0.4	3.3	7.7	5.5	7.0	
Ränta å lån	88.5	70.7	64.9	52.9	44.3	36.3	87.4	44.9	28.9	57.0	52.8	
Övriga utgifter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa utgifter	3 650.6	3 720.6	3 861.4	3 899.8	3 788.3	3 952.5	4 233.4	4 170.4	4 415.0	4 263.8	3 960.9	

Tab. 4. Inkomster och utgifter i medeltal per normalhushåll inom olika socialgrupper och landsdelar.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Socialgrupp	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll				
Landsdel	Svealand	Götaland Norra	Götaland Södra	Norrland Nedre	Norrland Övre	Svealand	Götaland Norra	Götaland Södra	Norrland Nedre	Norrland Övre
Antal hushåll	477	329	261	103	22	94	58	29	24	3
Inkomst (kr) per normalhushåll, reducerad till normalort	3 834	3 731	3 859	3 649	4 309	7 923	8 588	8 357	8 811	9 413
Inkomster:	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr
Mannens huvudinkomst	3 303.0	3 136.6	3 137.6	3 077.9	4 597.2	7 079.4	7 483.3	7 169.5	7 313.9	8 945.6
» biförtjänster	127.6	101.3	126.4	111.5	75.9	351.7	430.7	152.8	611.6	137.5
Hustruns inkomst	57.2	55.4	74.9	30.7	44.6	231.6	130.9	291.8	321.8	1 117.3
Barnens bidrag	147.9	107.6	115.2	128.7	0.3	51.5	24.1	78.7	91.1	—
Övriga kontanta inkomster	174.6	158.5	135.3	122.1	239.0	320.4	302.0	239.6	215.3	267.3
Förmåner in natura	85.4	57.1	75.2	115.2	100.3	110.7	93.3	206.8	334.6	492.5
Övriga inkomster in natura	53.3	39.6	39.7	99.0	27.7	94.1	38.3	51.1	98.7	147.2
Summa inkomster	3 949.0	3 656.1	3 704.3	3 685.1	5 085.0	8 239.4	8 502.6	8 190.3	8 987.0	11 107.4
Utgifter:	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr
Födo- och njutningsämnen	1 645.7	1 605.1	1 637.5	1 601.8	2 032.2	2 236.0	2 329.6	2 233.9	2 255.2	2 887.9
Matvaror	1 472.8	1 462.9	1 479.1	1 477.1	1 834.5	1 823.9	1 879.0	1 868.6	1 856.1	2 381.4
animaliska matvaror	870.1	857.4	875.5	858.0	1 114.3	1 083.5	1 104.6	1 152.9	1 112.2	1 445.3
kött	130.4	136.0	148.6	111.2	146.6	187.9	194.7	213.4	218.7	327.4
fläsk	86.7	96.0	117.8	75.2	87.7	95.2	111.3	125.5	92.8	120.7
korv och sylta	43.5	37.3	29.0	31.7	58.4	41.8	38.1	31.9	32.0	41.9
fisk	48.6	51.2	56.4	48.5	63.3	75.0	78.2	84.6	92.6	121.1
färsk sill o. strömming	13.1	10.5	20.5	11.8	4.6	14.7	10.5	18.8	14.6	8.0
färsk annan fisk	18.7	26.8	23.7	16.9	35.3	39.0	48.4	48.5	52.7	89.9
salt sill	11.5	9.6	8.9	15.2	16.8	12.8	11.2	9.5	17.6	12.9
salt annan fisk	5.3	4.3	3.3	4.6	6.6	8.5	8.1	7.8	7.7	10.3
färdiglag. mat o. konserver	25.3	29.0	34.6	24.8	39.9	46.7	56.8	57.6	48.9	69.6
mjölk och grädde	256.8	217.5	204.0	295.7	393.7	284.0	259.2	252.0	279.0	298.1
oskummad mjölk	217.8	193.7	152.5	273.6	370.6	233.5	217.7	196.9	255.4	258.9
separerad mjölk	6.5	5.6	2.3	11.9	8.9	2.1	1.4	0.1	1.1	3.1
grädde	32.5	18.2	49.2	10.2	14.2	48.4	40.1	55.0	22.5	36.1
smör	119.6	132.0	122.4	122.7	179.9	154.4	165.6	185.2	147.4	247.2
margarin	48.3	30.7	43.2	43.9	47.2	45.6	37.6	35.0	49.7	43.2
fett och flott	13.6	9.9	10.9	7.9	4.3	12.5	9.2	8.2	9.6	1.9
ost	35.2	45.2	39.6	40.3	35.6	45.7	51.1	51.7	43.0	54.0
ägg	62.1	72.6	69.0	56.1	57.7	94.7	102.8	107.8	98.5	120.2
vegetabiliska matvaror	602.7	605.5	603.6	619.1	720.2	740.4	774.4	715.7	743.9	936.1
bröd	111.5	94.0	175.2	99.0	129.4	145.2	175.0	192.6	118.5	162.2
hårt rågbröd	44.3	15.2	4.3	47.5	56.1	40.9	29.5	8.8	42.6	42.7
surlimpa (grovbröd)	3.7	11.9	41.2	3.3	3.0	5.0	13.0	31.3	1.9	—
sötlimpa (siktebröd)	22.5	18.8	68.6	17.8	28.4	29.3	36.8	52.2	14.9	72.6
vetebröd, kaffebröd m. m. skorpor	33.9	37.9	51.2	24.8	30.4	60.6	84.9	90.1	53.2	46.0
mjöl	7.1	10.2	9.9	5.6	11.5	9.4	10.8	10.2	5.9	0.9
vetemjöl	113.8	130.0	66.8	139.9	134.7	88.0	84.9	60.3	102.5	88.2
rågmjöl	85.9	86.1	46.9	94.1	106.9	70.0	59.3	41.6	77.1	72.9
rågsiktmjöl	3.9	9.2	2.3	5.3	1.0	2.0	4.9	3.4	2.9	2.1
annat mjöl	18.6	29.4	12.6	27.7	21.1	9.6	12.3	8.0	13.3	6.0
gryn	5.4	5.3	5.0	12.8	5.7	6.4	8.4	7.3	9.2	7.2
ärter och bruna bönor	18.1	16.2	12.1	19.8	23.4	21.2	21.2	16.9	22.2	25.2
potatis	4.1	3.6	4.6	5.0	3.9	5.3	4.5	5.6	4.1	1.4
rotfrukter	45.6	39.6	36.3	45.2	51.2	48.9	35.5	30.0	42.2	44.0
grönsaker, frukt o. bär	5.3	4.6	4.0	4.6	4.3	7.4	5.6	5.9	8.0	5.7
socker	73.4	72.6	68.0	69.0	87.5	148.6	166.5	129.0	165.8	210.1
sirap	114.1	119.5	108.3	121.1	134.6	127.5	122.2	115.8	126.9	166.8
kaffe	5.7	6.6	3.0	8.2	7.6	4.9	5.8	4.1	7.9	6.4
te och kakao	66.6	71.6	82.8	67.0	92.1	63.3	65.2	83.6	57.7	104.3
kryddor m. m.	7.4	8.9	9.5	8.3	10.6	13.9	13.2	12.1	16.9	23.7
	37.1	38.3	33.0	32.0	40.9	66.2	74.8	59.8	71.2	98.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Socialgrupp	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll					
	Sealand	Götaland	Norra Götaland	Södra Götaland	Nedre Norrland	Övre Norrland	Sealand	Götaland	Norra Götaland	Södra Götaland	Nedre Norrland
Landsdel	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr
Dryckesvaror	83·7	66·0	87·8	38·6	66·7	173·3	196·2	185·2	183·7	197·4	
spritdrycker	53·6	44·9	64·7	23·1	49·5	106·0	124·4	120·6	117·9	121·2	
vin	2·2	1·3	2·0	1·0	2·6	11·9	10·1	13·5	11·4	9·5	
öl (pilsnerdricka)	19·7	10·9	11·2	7·6	7·3	39·4	43·8	32·6	37·0	45·3	
svagdricka o. läskedrycker	8·2	8·9	9·9	6·9	7·3	16·0	17·9	18·5	17·4	21·4	
Tobak	42·8	39·9	41·6	49·8	65·0	87·5	117·0	72·8	94·2	132·2	
Förtäring utom hemmet	46·4	36·3	29·0	36·3	66·0	151·3	137·4	107·3	121·2	176·9	
Bostad	407·9	351·8	364·3	351·8	318·4	915·1	996·5	833·0	1 001·4	732·7	
Bränsle och lyse	164·3	163·0	179·9	141·6	216·8	306·4	297·3	325·5	315·9	650·0	
barrved	31·3	28·7	6·6	34·3	137·6	38·7	23·2	10·3	38·8	76·0	
björkved	37·4	45·9	37·0	32·7	8·6	87·7	90·1	71·3	114·1	238·1	
ribbved	15·9	8·2	3·3	26·1	33·0	9·4	7·7	1·6	38·3	4·9	
annan lövved (blandved)	5·7	8·9	7·9	2·3	—	10·1	13·7	10·1	1·7	—	
kol och koks	7·4	11·9	47·2	1·4	—	38·9	30·5	75·9	9·9	234·2	
gas	21·0	15·8	27·4	4·3	—	36·6	44·9	46·7	8·1	—	
fotogen	3·8	7·3	6·9	1·0	0·0	3·0	4·4	12·2	0·1	0·4	
elektriskt ljus	31·7	28·0	33·0	32·0	25·1	65·4	61·4	60·0	78·0	85·8	
annat bränsle och lyse	10·1	8·3	10·6	7·5	12·5	16·6	21·4	37·4	26·9	10·6	
Kläder och skodon	545·0	521·1	498·3	578·1	655·4	994·4	1 088·6	967·9	1 081·1	1 222·1	
gångkläder o. underkläder	229·3	220·4	207·6	245·1	264·0	489·3	517·3	440·9	562·8	647·8	
tyg, garn och sybehör	97·0	86·1	90·4	109·2	144·6	155·7	174·0	159·4	170·6	207·3	
andra beklädnadsartiklar	67·6	65·4	67·0	67·1	71·9	153·6	184·2	173·6	133·5	153·7	
skodon och galoscher	109·0	103·0	90·7	121·1	136·0	142·7	153·7	137·2	169·6	175·6	
skolagning och material	42·1	46·2	42·6	35·6	38·9	53·1	59·4	56·8	44·6	37·7	
Skatter	278·5	294·0	316·1	277·9	620·7	929·0	1 066·1	1 099·4	1 190·9	1 214·6	
Inventarier	187·4	151·2	165·0	153·1	237·3	516·2	551·2	497·9	521·3	620·6	
möbler	81·4	68·0	74·2	61·0	93·1	281·4	323·2	269·9	262·3	140·4	
sängkläder och linne	27·9	27·7	28·1	32·0	42·2	49·2	53·7	58·2	63·6	91·6	
köksaker, glas, järnvaror m. m.	55·4	45·9	49·5	47·9	74·6	142·4	144·5	145·4	135·0	299·5	
sportartiklar	22·7	9·6	13·2	12·2	27·4	43·2	29·8	24·4	60·4	89·1	
Fören.- o. försäkringsavgifter	182·6	167·3	209·6	189·1	270·9	424·4	379·4	458·4	485·9	543·4	
fack- o. yrkesföreningar	53·3	37·6	52·5	32·0	88·8	19·1	14·7	26·2	16·0	16·2	
övriga föreningar	7·5	9·2	9·6	6·6	8·6	22·7	27·5	27·9	25·8	50·8	
sjuk- o. begravningskassor, olycksfallsförsäkring	36·2	34·7	39·3	31·0	54·1	40·7	42·3	42·1	26·5	111·7	
liv- o. kapitalförsäkring	66·0	67·6	86·1	99·0	112·2	250·7	218·3	264·1	275·8	337·3	
brandförsäkring	6·7	7·3	5·6	9·9	7·2	20·1	22·2	18·7	35·5	27·4	
pensionsavgifter	12·9	10·9	16·5	10·6	—	71·1	54·4	79·4	106·3	—	
Barnens undervisning	26·6	30·7	36·3	39·9	13·2	110·4	136·3	133·8	197·7	33·8	
Tidningar	42·0	40·3	35·6	32·0	50·5	73·8	75·5	60·6	62·8	71·7	
Böcker	13·4	11·6	11·6	13·5	30·7	107·9	139·5	108·2	109·6	163·2	
Skrivmaterial, porto, telefon	28·7	16·5	14·5	23·1	35·0	112·7	122·5	107·3	97·9	78·4	
Tvätt och strykning utom hemmet	9·1	6·6	8·6	8·3	7·3	36·5	43·3	41·3	24·3	20·0	
Rengöringsmedel	44·9	39·3	42·9	43·2	66·7	91·1	92·0	88·6	83·4	129·2	
Sjukvård	63·0	55·1	57·4	64·0	63·0	144·2	185·4	171·6	137·7	105·1	
läkararvoden	38·9	33·0	34·7	32·3	31·7	96·8	107·1	100·9	89·2	52·5	
medicin	16·1	14·2	13·5	18·2	24·7	30·7	41·7	32·7	41·0	40·7	
sjukhusvård m. m.	8·0	7·9	9·2	13·5	6·6	16·7	36·6	38·0	7·5	11·9	
Hälsovård	13·1	12·5	14·2	12·2	22·1	38·6	36·7	41·0	28·9	44·6	
Arbets hjälp i hemmet	16·4	13·5	11·6	20·1	40·3	242·8	310·0	272·7	316·1	365·3	
Gåvor	68·7	67·3	49·8	55·1	99·0	227·9	225·5	250·5	265·9	241·5	
Nöjen och förströelser	25·1	20·8	22·4	27·1	46·2	93·1	99·8	81·7	88·2	132·7	
Resor	90·3	68·3	59·0	59·1	135·6	195·6	193·5	154·6	133·0	122·6	
arbets-, torg- o. skolresor	23·1	15·5	10·2	5·0	15·5	46·3	40·5	38·4	11·6	43·8	
andra resor	67·2	52·8	48·8	54·1	120·1	149·3	153·0	116·2	121·4	78·8	
Ränta å lån	8·0	7·6	5·6	14·2	1·6	72·9	105·7	58·3	194·4	—	
Övriga utgifter	53·1	52·1	47·9	37·0	87·8	346·7	367·2	270·6	300·1	1 008·4	
Summa utgifter	3 913·8	3 695·7	3 788·1	3 742·2	5 050·7	8 215·7	8 841·6	8 256·8	8 891·7	10 387·8	

Tab. 5. Inkomster och utgifter i medeltal per normalhushåll i de mellersta välstandsgrupperna inom olika socialgrupper och landsdelar.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
Socialgrupp	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll						
	Svealand	Götaland	Norra Götaland	Södra Götaland	Nedre Norrland	Övre Norrland	Svealand	Götaland	Norra Götaland	Södra Götaland	Nedre Norrland	Övre Norrland
Landsdel	Svealand	Götaland	Norra Götaland	Södra Götaland	Nedre Norrland	Övre Norrland	Svealand	Götaland	Norra Götaland	Södra Götaland	Nedre Norrland	Övre Norrland
Antal hushåll	172	132	116	35	15	34	33	15	10	2		
Inkomst (kr) per normalhushåll, reducerad till normalort	4 428	4 440	4 456	4 574	4 517	8 289	8 518	8 709	8 233	8 464		
Inkomster:	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr		
Mannens huvudinkomst	3 931·7	3 802·7	3 755·1	3 937·8	4 750·3	7 451·5	7 769·5	7 956·2	7 487·5	8 756·9		
» biförtjänster	176·2	113·3	112·9	156·9	105·5	302·3	256·0	246·3	400·4	71·1		
Hustruns inkomst	62·6	71·9	71·3	42·6	61·3	204·6	56·6	33·7	101·1	—		
Barnens bidrag	144·6	57·6	61·6	123·4	0·7	12·9	—	15·4	—	—		
Övriga kontanta inkomster	207·0	188·4	132·5	120·1	265·4	328·0	323·8	337·8	259·5	359·4		
Förmåner in natura	85·7	85·6	93·6	124·0	85·7	154·2	121·8	60·8	171·0	662·3		
Övriga inkomster in natura	42·1	31·9	50·6	115·2	61·6	84·4	—10·1	58·3	60·4	137·3		
Summa inkomster	4 649·9	4 351·4	4 277·6	4 620·5	5 330·5	8 537·9	8 517·6	8 708·5	8 479·9	9 987·0		
Utgifter:												
Födo- och njutningsämnen	1 831·1	1 806·9	1 815·4	1 841·7	2 141·6	2 288·9	2 464·5	2 320·5	2 366·5	2 952·8		
Matvaror	1 619·3	1 633·0	1 623·3	1 681·1	1 923·9	1 831·7	1 964·9	1 931·8	1 909·0	2 472·9		
animaliska matvaror	977·0	979·3	978·4	987·3	1 175·2	1 080·2	1 177·5	1 193·8	1 145·5	1 487·0		
kött	154·5	157·6	168·5	133·3	152·3	183·6	210·9	224·1	214·9	318·8		
fläsk	93·5	114·2	128·7	87·1	100·7	104·6	114·6	131·7	106·7	135·3		
korv och sylta	47·4	37·4	35·3	36·6	57·6	42·4	44·0	21·6	33·1	40·6		
fisk	58·5	58·8	62·9	60·5	73·3	67·8	83·0	88·0	102·6	94·9		
färsk sill o. strömming	15·7	12·0	21·7	9·8	4·0	14·1	11·3	20·4	15·2	7·7		
färsk annan fisk	23·6	31·6	27·2	28·9	43·6	33·9	53·1	49·0	60·7	63·4		
salt sill	12·5	10·4	9·8	16·9	19·1	12·1	11·5	9·7	16·5	10·1		
salt annan fisk	6·7	4·8	4·2	4·9	6·6	7·7	7·1	8·9	10·2	13·7		
färdiglag. mat o. konserver	29·6	38·1	42·3	35·4	47·4	43·8	60·3	62·0	48·0	78·3		
mjölk och grädde	286·8	243·9	224·8	313·7	404·1	280·7	272·0	290·4	278·4	322·7		
oskummad mjölk	242·0	217·6	160·7	291·1	372·4	225·7	228·2	228·0	256·1	269·9		
separerad mjölk	3·6	2·2	2·0	5·7	13·4	3·9	0·8	0·2	1·3	4·3		
grädde	41·2	24·1	62·1	16·9	18·3	51·1	43·0	62·2	21·0	48·5		
smör	138·3	148·3	139·9	160·6	185·3	149·6	182·7	174·2	164·9	251·1		
margarin	44·2	30·8	39·5	37·9	51·8	54·2	35·0	28·6	36·8	48·1		
fett och flott	15·1	11·2	11·2	8·9	5·5	15·7	8·8	9·0	12·4	2·3		
ost	38·0	49·3	44·7	49·5	36·7	45·6	54·6	49·1	43·6	59·0		
ägg	71·1	89·7	80·6	63·8	60·5	92·2	111·6	115·1	104·1	135·9		
vegetabiliska matvaror	642·3	653·7	644·9	693·8	748·7	751·5	787·4	738·0	763·5	985·9		
bröd	129·3	111·1	181·8	112·4	138·8	133·1	184·4	193·1	123·1	144·7		
hårt rågbröd	47·1	15·3	3·7	49·3	53·6	43·7	29·2	10·2	37·8	37·6		
surlimpa (grovbröd)	4·6	12·5	43·3	2·8	3·4	1·9	15·1	32·7	2·7	—		
sötlimpa (siktebröd)	26·5	24·4	66·7	22·9	33·9	27·2	45·2	52·2	18·9	77·1		
vetebröd, kaffebröd m. m.	42·8	48·1	58·1	32·4	34·4	51·1	82·7	86·6	57·0	30·0		
skorpor	8·3	10·8	10·0	5·0	13·5	9·2	12·2	11·4	6·7	—		
mjöl	105·1	124·7	64·9	142·8	136·0	92·4	83·5	64·6	103·9	98·1		
vetemjöl	82·0	81·7	48·4	98·8	111·3	72·9	57·7	38·2	79·2	80·1		
rågmjöl	2·7	7·0	1·7	3·6	0·9	1·8	3·9	6·3	4·5	2·9		
rågsiktmjöl	13·8	29·9	9·9	30·2	18·1	10·2	11·8	11·0	12·1	8·3		
annat mjöl	6·6	6·1	4·9	10·2	5·7	7·5	10·1	9·1	8·1	6·8		
gryn	18·3	16·7	12·9	20·2	23·4	22·0	22·5	16·5	21·2	31·1		
ärter och bruna bönor	4·1	3·4	5·0	4·6	4·4	4·7	5·3	5·9	3·9	1·9		
potatis	47·1	39·8	36·8	45·1	56·7	56·6	37·5	28·5	40·3	34·5		
rotfrukter	5·5	4·8	4·7	7·3	4·9	8·6	6·8	4·3	6·5	4·4		
grönsaker, frukt o. bär	85·9	86·5	76·7	98·8	95·2	154·2	159·8	133·4	181·3	232·4		
socker	121·4	129·4	118·2	136·0	133·3	128·1	125·9	118·3	122·2	190·7		
sirap	5·1	6·9	2·6	7·5	6·0	5·0	5·4	4·7	8·9	8·2		
kaffe	69·2	77·0	95·2	73·4	100·5	67·8	64·7	89·9	55·2	95·2		
te och kakao	8·3	10·0	8·9	11·0	10·0	11·1	13·8	13·9	14·0	27·7		
kryddor m. m.	43·0	43·4	37·2	34·7	39·5	67·9	77·8	64·9	83·0	117·0		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Socialgrupp	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll					
	Svealand	Götaland	Norra Götaland	Södra Götaland	Nedre Norrland	Övre Norrland	Svealand	Götaland	Norra Götaland	Södra Götaland	Nedre Norrland
Landsdel	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr
Dryckesvaror	101.5	74.4	106.0	43.8	87.4	178.9	213.2	209.0	178.4	144.5	
spritdrycker	67.1	47.9	77.3	25.1	65.9	113.5	146.2	134.6	120.7	67.9	
vin	3.0	1.2	2.6	1.5	2.3	8.4	8.0	17.2	6.5	7.8	
öl (pilsnerdricka)	22.5	13.2	15.4	8.5	11.5	42.7	41.9	34.3	34.5	41.1	
svagdricka o. läskedrycker	8.9	12.1	10.7	8.7	7.7	14.3	17.1	22.9	16.7	27.7	
Tobak	48.7	49.4	49.9	65.5	82.8	102.3	114.8	77.0	116.8	139.7	
Förtäring utom hemmet	61.6	50.1	36.2	51.3	47.5	176.0	171.6	102.7	162.3	195.7	
Bostad	507.9	435.3	436.9	465.8	322.8	942.5	1 017.7	973.9	977.6	763.3	
Bränsle och lyse	188.3	197.7	203.5	178.4	232.1	328.5	297.7	349.4	270.4	780.7	
barrved	29.1	28.3	7.5	42.0	147.9	56.2	27.9	16.6	30.2	—	
björkved	47.2	62.5	43.0	45.9	13.1	73.8	93.1	63.1	92.1	330.9	
ribbved	14.5	9.7	2.8	27.4	27.2	11.9	7.2	3.4	16.2	7.0	
annan lövved (blandved)	7.1	10.4	8.6	0.6	—	7.8	11.5	3.3	—	—	
kol och koks	10.0	14.4	51.7	2.3	—	42.7	33.2	108.2	22.2	328.3	
gas	27.3	18.8	34.2	9.0	—	33.4	42.5	60.5	5.1	—	
fotogen	4.9	9.0	5.6	1.4	0.0	6.0	4.2	5.1	0.2	0.5	
elektriskt ljus	36.4	34.3	39.0	37.3	27.5	70.4	61.0	66.3	64.3	102.3	
annat bränsle och lyse	11.8	10.3	11.1	12.5	16.4	26.3	17.1	22.9	40.1	11.7	
Kläder och skodon	636.4	647.4	576.8	739.7	686.5	1 084.6	1 057.4	1 084.6	924.7	1 203.8	
gångkläder o. underkläder	278.2	283.1	239.8	340.6	273.4	558.7	465.8	497.3	384.0	601.4	
tyg, garn och sybehör	110.1	108.7	99.4	126.3	167.3	170.0	188.8	165.0	201.3	265.9	
andra beklädnadsartiklar	83.6	82.1	82.6	93.5	70.4	154.2	189.1	230.6	139.5	130.1	
skodon och galoscher	118.1	120.4	107.2	138.2	133.7	155.2	157.7	133.4	159.9	163.4	
skolagning och material	46.4	53.1	47.8	41.1	41.7	46.5	56.0	58.3	40.0	43.0	
Skatter	349.4	360.6	388.7	403.7	615.0	989.0	1 121.3	1 217.7	1 104.6	1 057.2	
Inventarier	231.3	206.8	194.0	164.8	251.0	562.3	529.0	518.4	484.9	664.5	
möbler	97.2	103.9	85.9	58.3	98.8	321.3	310.2	262.0	316.0	84.3	
sängkläder och linne	33.0	34.7	32.2	33.9	49.5	59.1	58.0	56.4	56.6	123.2	
köksaker, glas, järnvaror m. m.	68.3	55.9	61.3	59.8	87.7	143.5	143.2	168.5	99.0	343.7	
sportartiklar	32.8	12.3	14.6	12.8	15.0	38.4	17.6	31.5	13.3	113.3	
Fören.- o. försäkringsavgifter	204.7	205.2	255.8	276.0	296.0	486.4	456.8	457.3	468.9	538.2	
fack- o. yrkesföreningar	57.1	42.3	60.3	38.7	100.7	17.5	16.6	18.2	24.4	14.4	
övriga föreningar	8.6	9.9	12.0	12.7	9.3	20.3	27.1	39.8	29.2	68.4	
sjuk- o. begravningskassor, olycksfallsförsäkring	39.9	37.8	48.2	39.0	60.6	49.8	45.9	54.2	7.7	74.8	
liv- o. kapitalförsäkring	77.0	94.7	108.5	166.5	119.5	251.4	261.9	259.5	221.2	356.4	
brandförsäkring	9.0	9.1	8.3	11.7	5.9	18.1	25.4	21.2	44.5	24.2	
pensionsavgifter	13.1	11.4	18.5	7.4	—	129.3	79.9	64.4	141.9	—	
Barnens undervisning	40.7	40.6	52.4	90.5	10.7	126.9	167.8	85.7	154.2	45.4	
Tidningar	52.6	48.2	39.6	40.1	53.5	80.6	78.9	69.0	76.9	80.0	
Böcker	17.6	14.4	13.4	28.2	44.2	106.7	125.9	139.8	115.5	97.1	
Skrivmaterial, porto, telefon	37.6	20.6	16.5	35.9	38.8	114.3	141.0	150.2	105.3	82.3	
Tvätt och strykning utom hemmet	10.8	8.9	11.0	13.4	9.1	38.3	39.9	60.4	19.9	26.6	
Rengöringsmedel	51.5	45.6	47.2	48.2	66.5	102.0	92.2	87.6	83.6	153.5	
Sjukvård	85.6	70.7	68.2	72.7	74.7	187.6	203.8	215.6	125.8	136.2	
läkararvoden	53.0	44.6	39.7	39.4	40.0	128.6	118.4	141.7	70.8	67.7	
medicin	19.0	16.2	15.2	21.0	25.5	39.8	45.9	39.0	50.8	54.2	
sjukhusvård m. m.	13.6	9.9	13.3	12.3	9.2	19.2	39.5	34.9	4.2	14.3	
Hälsovård	17.0	16.5	17.2	17.0	25.7	43.5	43.0	50.3	26.4	52.0	
Arbets hjälp i hemmet	18.7	20.4	11.3	26.8	43.6	212.6	276.2	274.3	296.5	351.4	
Gävor	91.8	76.5	64.3	76.6	79.4	236.7	216.4	172.3	275.6	245.7	
Nöjen och förströelser	31.1	27.7	28.8	36.8	57.4	100.0	98.8	70.2	65.4	113.0	
Resor	112.2	84.7	76.9	88.1	115.6	240.1	206.1	141.3	97.6	105.7	
arbets-, torg- o. skolresor	27.8	20.6	14.9	2.1	11.2	64.9	48.5	34.3	4.2	8.6	
andra resor	84.4	64.1	62.0	86.0	104.4	175.2	157.6	107.0	93.4	97.1	
Ränta å lån	7.8	8.7	7.7	21.8	2.4	42.3	105.4	54.8	330.1	—	
Övriga utgifter	70.5	61.0	55.3	45.6	95.0	317.8	430.0	315.6	425.6	827.9	
Summa utgifter	4 594.6	4 404.4	4 380.9	4 711.8	5 261.6	8 631.6	9 169.8	8 808.9	8 796.0	10 277.3	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Landsdel	S v e a									
Ort	Stockholm	Uppsala	Eskilstuna	Karlskrona	Karlstad	Västernorrland	Falun	Lundvika	Gävle	Samtliga städer
Antal hushåll (siffrorna inom parentes angiva lägre tjänstemannahushåll)	140 (55)	29 (16)	21 (11)	22 (8)	32 (13)	25 (12)	25 (13)	5 (2)	48 (17)	347 (147)
Inkomst (kr) per normalhushåll, reducerad till normalort	4 404	4 131	3 720	3 399	3 530	3 832	3 938	4 517	3 783	4 024
Inkomster:	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr
1 Mannens huvudinkomst	4 313·8	3 520·4	3 350·1	3 031·4	2 928·4	3 507·2	3 446·2	3 539·3	2 882·9	3 609·9
2 » biförtjänster	224·7	141·6	59·7	59·1	60·1	48·8	162·4	107·3	161·4	150·8
3 Hustruns inkomst	122·1	63·7	118·5	38·6	22·4	22·8	19·8	34·3	42·9	73·2
4 Barnens bidrag	194·4	100·0	58·1	91·7	80·2	115·2	23·8	127·4	337·5	161·4
5 Övriga kontanta inkomster	210·2	171·9	103·7	55·1	286·4	27·8	150·4	431·9	210·9	181·2
6 Förmåner in natura	86·1	85·5	25·4	77·9	111·5	48·8	43·5	33·3	107·6	80·9
7 Övriga inkomster in natura	45·2	47·8	4·0	45·2	41·3	61·4	92·1	243·6	39·6	48·5
8 Summa inkomster	5 196·5	4 130·9	3 719·5	3 399·0	3 530·3	3 832·0	3 938·2	4 517·1	3 782·8	4 305·9
Utgifter:										
9 Födo- och njutningsämnen	2 130·4	1 648·7	1 515·0	1 426·6	1 508·1	1 497·9	1 623·9	1 609·4	1 578·0	1 762·9
10 Matvaror	1 798·1	1 477·4	1 393·6	1 287·0	1 417·7	1 368·5	1 468·8	1 483·3	1 412·7	1 551·7
11 animaliska matvaror	1 106·5	892·9	812·4	743·1	864·6	796·3	859·3	856·3	843·2	934·9
12 kött	197·7	133·6	116·1	107·2	138·0	115·1	124·7	133·3	109·6	148·9
13 fläsk	107·2	95·7	84·8	96·4	68·9	83·5	73·9	74·9	76·6	90·7
14 korv och sylta	62·4	37·0	32·7	33·7	35·0	38·0	45·9	44·2	41·2	46·8
15 fisk	72·6	55·1	44·2	35·6	49·2	41·6	39·3	43·9	50·5	55·8
16 färsk sill o. strömming	20·1	14·9	9·5	10·3	9·3	11·2	10·9	8·3	14·8	15·2
17 färsk annan fisk	31·0	22·1	23·8	13·8	25·7	16·5	9·2	15·2	14·5	22·4
18 salt sill	13·9	11·2	8·6	10·2	10·6	10·6	12·9	16·8	10·6	11·9
19 salt annan fisk	7·6	6·9	2·3	1·3	3·6	3·3	6·3	3·6	10·6	6·3
20 färdiglagad mat o. konserv.	39·6	27·4	18·5	15·8	27·7	19·5	24·4	14·5	26·7	29·7
21 mjölk och grädde	307·2	249·7	245·1	212·9	274·9	218·8	270·0	289·4	243·8	269·3
22 oskummad mjölk	232·0	227·7	180·8	183·5	242·9	175·5	228·7	268·3	219·4	220·1
23 separerad mjölk	1·0	0·6	15·8	13·2	8·6	10·6	17·2	—	12·5	7·3
24 grädde	74·2	21·4	48·5	16·2	23·4	32·7	24·1	21·1	11·9	41·9
25 smör	136·9	144·9	102·6	99·0	102·3	130·3	121·4	85·8	139·3	127·7
26 margarin	39·3	35·0	60·1	44·2	49·1	55·4	45·9	56·1	53·8	45·5
27 fett och flott	13·2	10·5	10·9	10·9	17·5	10·6	13·9	25·8	11·9	12·9
28 ost	41·6	35·0	32·7	33·0	34·0	24·1	40·2	24·4	40·6	37·3
29 ägg	88·8	69·0	64·7	54·4	68·0	59·4	59·7	64·0	49·2	70·3
30 vegetabiliska matvaror	691·6	584·5	581·2	543·9	553·1	572·2	609·5	627·0	569·5	616·8
31 bröd	171·9	124·1	121·8	47·2	74·6	122·1	109·6	64·3	124·4	129·7
32 hårt rågröd	42·9	45·5	49·5	29·0	33·0	53·8	52·5	38·9	69·6	47·2
33 surlimpa (grovbröd)	6·9	5·3	15·9	0·7	3·3	4·6	0·7	0·3	1·0	5·0
34 sötlimpa (siktebröd)	39·9	21·1	19·8	4·3	5·6	26·7	23·1	15·5	21·5	25·7
35 vetebröd, kaffebröd m. m.	69·6	44·6	29·7	12·5	26·4	31·4	25·7	8·6	25·4	43·2
36 skorpor	12·6	7·6	6·9	0·7	6·3	5·6	7·6	1·0	6·9	8·6
37 mjöl	91·8	87·4	97·8	143·8	133·6	106·6	106·6	119·8	92·6	102·3
38 vetemjöl	71·3	76·6	80·9	90·7	95·7	86·8	89·8	96·4	77·2	79·9
39 rågmjöl	1·3	2·0	1·3	4·9	4·6	1·3	6·9	7·6	3·6	2·6
40 rågsiktmjöl	12·6	4·6	11·9	43·2	28·4	14·5	4·0	7·9	6·9	14·2
41 annat mjöl	6·6	4·2	3·7	5·0	4·9	4·0	5·9	7·9	4·9	5·6
42 gryn	16·4	18·2	15·1	16·9	18·5	15·2	17·8	29·4	18·9	17·2
43 ärtor och bruna bönor	3·6	2·9	3·0	3·6	5·6	3·0	4·3	9·9	3·9	3·9
44 potatis	46·2	32·7	40·9	42·6	50·2	38·3	42·9	63·0	36·3	42·6
45 rotfrukter	7·3	4·0	5·3	6·3	4·3	2·9	6·2	10·6	5·3	5·6
46 grönsaker, frukt o. bär	104·6	82·2	76·2	58·1	55·1	67·3	81·2	93·1	68·3	82·5
47 socker	119·1	113·9	108·6	113·8	104·9	116·2	130·4	124·7	109·9	115·5
48 sirap	3·3	3·3	5·3	7·2	8·9	5·3	4·6	5·9	5·3	4·9
49 kaffe	69·0	69·3	56·1	64·7	60·1	57·7	67·3	66·7	64·4	65·0
50 te och kakao	10·6	8·9	7·6	5·0	6·6	6·0	6·6	6·9	7·2	8·3
51 kryddor m. m.	47·8	37·6	43·5	34·7	30·7	31·6	32·0	32·7	33·0	39·3

l a n d										Norra Götaland					
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
Skutskar-Söderfors	Hagfors-Munnfors	Slottsbron	Bofors	Fagersta	Krylbo-Avesta	Stora Tuna	Hofors	Övriga industrorter	Samtliga industrorter	Linköping	Mjölby	Jönköping	Nassjö	Visby	
11 (1)	25 (3)	12 (—)	13 (—)	14 (3)	10 (7)	12 (1)	16 (—)	17 (10)	130 (25)	17 (10)	10 (3)	60 (21)	14 (7)	27 (12)	
3 472	3 533	2 723	3 371	3 130	3 884	3 285	3 233	3 910	3 395	3 850	3 440	4 028	4 305	4 245	
Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	
2 594.5	2 290.9	1 961.5	2 606.7	2 529.8	3 053.5	2 555.2	2 483.6	3 016.2	2 534.4	3 223.8	2 556.5	3 155.5	3 698.0	3 211.2	1
26.7	52.5	37.0	76.2	24.7	101.0	37.3	117.8	139.6	69.3	131.7	111.5	143.5	12.5	159.7	2
21.5	16.5	2.0	30.4	1.7	0.0	2.0	10.6	58.7	17.5	16.5	32.0	38.6	25.4	64.7	3
222.4	82.1	146.5	181.2	—	37.6	128.7	136.3	106.9	114.2	167.6	134.7	108.5	59.1	112.5	4
131.3	192.1	190.1	57.7	97.3	96.0	157.7	99.0	327.1	158.0	200.6	197.7	160.1	39.6	181.9	5
126.4	136.3	97.0	59.1	108.9	157.4	33.7	70.6	82.5	96.7	50.5	30.0	47.5	39.6	86.1	6
37.0	126.4	43.6	56.4	85.8	88.8	74.5	24.1	22.4	65.7	59.1	67.7	11.6	42.9	46.6	7
3 159.8	2 896.8	2 477.7	3 067.7	2 848.2	3 534.3	2 989.1	2 942.0	3 753.4	3 055.8	3 849.8	3 130.1	3 665.3	3 917.1	3 862.7	8
1 423.6	1 299.9	1 243.4	1 414.1	1 251.0	1 454.3	1 316.4	1 291.3	1 555.6	1 354.0	1 613.7	1 326.0	1 571.1	1 531.2	1 571.1	9
1 360.3	1 236.2	1 184.3	1 290.0	1 186.6	1 364.9	1 248.7	1 247.4	1 420.0	1 275.8	1 456.3	1 279.1	1 453.0	1 433.5	1 432.5	10
799.3	684.5	654.0	714.4	642.8	747.8	681.7	638.2	844.8	707.9	880.5	757.9	842.5	870.5	851.1	11
91.5	85.5	81.9	87.4	71.3	114.8	70.3	61.3	109.6	84.8	133.7	102.9	123.7	143.3	155.4	12
68.6	93.4	85.1	79.2	51.8	68.3	63.0	55.8	99.7	76.2	103.7	108.5	100.0	128.3	122.7	13
23.1	39.6	23.4	33.3	32.3	43.9	30.4	42.9	36.9	34.6	37.6	32.4	46.5	45.2	40.3	14
35.0	27.1	17.5	36.9	24.4	43.9	30.0	24.4	41.5	30.4	50.8	29.7	43.9	44.2	55.8	15
11.9	3.3	4.3	7.6	9.3	13.9	9.9	9.9	12.0	8.3	11.2	10.2	12.2	11.9	21.8	16
3.9	12.5	5.3	14.1	3.9	12.8	6.9	2.6	12.6	8.6	24.8	4.6	18.1	19.1	18.2	17
14.2	9.6	5.3	13.5	8.9	11.6	11.2	9.3	12.9	10.5	11.5	13.6	10.9	10.9	12.5	18
5.0	1.7	2.6	1.7	2.3	5.6	2.0	2.6	4.0	3.0	3.3	1.3	2.7	2.3	3.3	19
14.5	8.9	13.5	18.9	16.5	19.8	6.9	18.9	18.5	14.6	25.0	16.5	37.0	24.7	27.4	20
272.9	208.5	221.7	214.5	203.9	221.8	224.4	237.6	241.6	225.4	248.8	194.0	200.6	218.5	207.9	21
268.9	204.9	214.8	197.7	193.0	205.3	209.9	229.7	197.0	211.9	216.5	174.9	182.8	200.0	186.8	22
0.0	0.3	4.3	9.2	5.9	7.3	6.6	2.6	8.6	4.6	3.6	6.6	3.3	2.0	1.3	23
4.0	3.3	2.6	7.6	5.0	9.2	7.9	5.3	36.0	8.9	28.7	12.5	14.5	16.5	19.8	24
170.3	82.8	101.3	97.4	79.9	100.0	112.5	37.3	146.5	99.7	120.1	108.2	138.6	128.0	86.5	25
45.5	47.2	32.7	60.4	83.8	57.4	51.5	83.1	35.3	54.8	34.7	35.0	19.8	21.8	45.9	26
8.3	20.5	14.9	18.5	17.2	11.9	15.8	17.2	9.6	15.5	13.2	15.2	12.6	11.9	12.5	27
28.0	32.0	24.1	32.3	28.0	22.1	23.8	30.3	41.6	30.0	44.6	44.9	48.2	44.5	20.8	28
41.6	39.0	37.9	35.6	33.7	43.9	53.1	29.4	64.0	41.9	68.3	70.6	71.6	60.1	75.9	29
561.0	551.7	530.3	575.6	543.8	617.1	567.0	609.2	575.2	567.9	575.8	521.2	610.5	563.0	581.4	30
71.6	21.1	29.4	52.2	63.7	97.3	97.7	109.9	94.1	66.7	51.8	23.1	105.6	44.6	94.7	31
51.1	12.2	11.9	36.3	36.0	65.3	37.0	58.7	52.5	37.3	10.2	6.2	11.9	7.9	12.9	32
0.7	—	0.0	—	0.0	0.3	0.3	—	3.0	0.3	3.6	0.7	13.2	3.0	22.8	33
14.2	1.3	2.6	5.0	13.8	13.2	38.9	32.7	16.2	14.5	7.3	0.7	31.0	9.6	33.6	34
4.3	6.6	9.3	8.9	10.3	13.9	11.6	15.2	17.5	10.9	30.0	15.5	40.6	22.4	22.4	35
1.3	1.0	5.6	2.0	3.6	4.6	9.9	3.3	4.9	3.7	0.7	0.0	8.9	1.7	3.0	36
118.8	181.6	179.9	141.5	132.0	126.1	114.9	136.7	118.2	143.2	136.3	147.2	124.8	151.5	111.9	37
101.6	99.3	119.1	87.4	100.6	103.3	90.1	115.2	94.7	101.3	74.2	77.5	71.6	81.5	89.8	38
6.6	6.3	4.0	2.0	17.8	7.6	12.6	2.7	4.3	6.9	19.8	17.1	6.9	21.8	6.9	39
5.3	70.0	53.5	46.5	9.6	11.2	6.6	13.2	13.9	30.0	34.3	49.2	41.3	42.2	10.2	40
5.3	6.0	3.3	5.6	4.0	4.0	5.6	5.6	5.3	5.0	8.0	3.4	5.0	6.0	5.0	41
26.1	18.1	17.8	20.2	17.5	18.8	23.4	21.4	20.1	19.8	16.5	16.2	16.4	16.1	15.5	42
1.3	4.9	4.9	5.6	4.3	6.0	4.6	5.9	3.3	4.6	2.0	3.3	3.3	4.0	4.3	43
40.9	58.7	73.9	59.8	52.5	47.5	41.3	47.5	47.8	53.1	28.7	28.4	32.3	35.6	28.0	44
4.0	5.0	1.7	7.9	2.6	5.9	3.3	3.3	4.0	4.3	4.3	4.0	4.0	4.6	4.6	45
49.2	46.5	17.5	65.0	48.8	69.3	54.8	58.1	56.1	50.8	87.4	60.7	69.3	75.6	67.7	46
116.8	96.0	91.7	109.6	118.1	132.0	118.5	118.5	111.2	110.2	125.7	128.7	128.0	119.1	128.0	47
4.6	14.8	8.9	5.0	6.3	9.3	5.3	5.6	5.3	7.9	7.3	6.6	8.3	8.6	5.0	48
89.4	70.0	76.3	69.3	63.4	65.3	66.3	65.7	67.6	70.0	67.3	64.0	75.6	65.7	60.4	49
7.3	5.9	3.3	6.9	3.9	4.3	5.3	3.9	6.6	5.3	6.3	6.3	8.3	4.6	8.9	50
31.0	29.1	25.0	32.6	30.7	35.3	31.6	32.7	40.9	32.0	42.2	32.7	34.6	33.0	52.4	51

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Landsdel	S v e a									
	Ort	Stockholm	Uppsala	Besiktstuna	Karlnoholm	Karlstad	Västerås	Falun	Ludvika	Gävle	Samtliga städer
		Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr
52	Dryckesvaror	168.6	80.9	63.6	53.8	46.9	62.8	66.0	40.6	86.2	104.6
53	spriddrycker	113.8	58.1	43.2	35.0	31.7	43.6	45.9	29.7	44.9	69.0
54	vin	5.6	1.7	0.3	0.3	0.3	3.0	2.6	—	1.7	3.0
55	öl (pilsnerdricka)	42.9	13.5	13.2	17.2	8.6	11.2	10.9	5.0	19.1	24.4
56	svagdricka o. läskedrycker	6.3	7.6	6.9	1.3	6.3	5.0	6.6	5.9	20.5	8.2
57	Tobak	58.7	58.7	39.3	34.0	21.8	35.0	46.2	68.6	38.9	46.5
58	Förtäring utom hemmet	105.0	31.7	18.5	51.8	21.7	31.6	42.9	16.9	40.2	60.1
59	Bostad	642.8	450.1	318.8	401.9	384.1	383.8	345.2	757.0	316.1	475.2
60	Bränsle och lyse	206.6	171.3	164.0	119.5	142.2	185.8	173.9	222.4	148.2	175.9
61	barrved	10.9	32.7	20.1	18.1	23.4	42.2	73.9	30.0	28.4	24.8
62	björkved	61.7	51.5	48.2	32.7	19.5	36.6	36.7	60.1	27.7	44.9
63	ribbved	3.6	2.0	6.6	21.8	31.3	5.3	4.0	13.5	32.3	12.2
64	annan lövved (blandved)	7.6	6.6	8.6	10.2	2.3	3.0	6.9	21.5	2.3	6.3
65	kol och koks	14.8	8.9	15.5	0.0	5.3	12.6	4.6	2.3	0.3	9.2
66	gas	49.5	31.3	24.7	—	15.5	22.4	6.6	—	16.8	29.1
67	fotogen	7.3	1.0	3.0	0.3	2.6	8.9	4.3	0.0	1.7	4.6
68	elektriskt ljus	35.7	27.7	30.4	28.4	32.0	35.0	30.0	89.7	32.4	33.3
69	annat bränsle och lyse	15.5	9.6	6.9	8.0	10.3	19.8	6.9	5.3	6.3	11.5
70	Kläder och skodon	665.7	554.4	535.0	467.3	439.2	498.6	574.6	445.2	583.1	578.2
71	gångkläder o. underkläder	309.9	225.1	216.2	177.5	154.1	185.1	233.7	165.7	266.0	249.2
72	tyg, garn och sybehör	95.7	87.1	110.2	93.7	91.1	104.9	90.8	108.6	95.7	96.0
73	andra beklädnadsartiklar	89.8	73.6	60.4	57.8	64.3	68.0	79.8	51.8	70.9	75.9
74	skodon och galoscher	122.4	112.2	100.4	93.1	92.4	101.3	124.7	94.7	101.6	110.6
75	skolagning och material	47.9	56.4	47.8	45.2	37.3	39.3	45.6	24.4	48.9	46.5
76	Skatter	333.6	250.1	363.0	346.2	265.0	423.7	279.5	382.2	299.3	320.4
77	Inventarier	210.9	242.9	110.5	120.5	170.6	173.9	395.3	261.0	173.6	203.3
78	möbler	88.1	134.3	37.0	51.5	77.2	74.2	228.7	179.2	71.0	93.4
79	sängkläder och linne	30.7	21.2	13.9	14.2	29.0	33.3	28.0	28.4	27.0	26.8
80	kökssaker, glas, järnvaror m. m.	69.7	56.0	43.8	46.5	47.9	46.9	76.9	49.8	47.5	58.4
81	sportartiklar	22.4	31.4	15.8	8.3	16.5	19.5	61.7	3.6	28.1	24.7
82	Fören.- o. försäkringsavgifter	207.9	206.2	181.2	177.9	140.6	213.2	208.9	233.3	168.0	192.4
83	fack- o. yrkesföreningar	58.4	71.6	45.2	53.5	33.3	46.2	46.2	63.7	36.3	50.8
84	övriga föreningar	9.6	12.5	6.3	9.9	7.6	9.2	7.9	1.0	6.3	8.9
85	sjuk- och begravningskassor, olycksfallsförsäkring	40.9	40.9	61.7	25.7	22.8	29.4	24.1	37.3	38.9	37.0
86	liv- och kapitalförsäkring	82.5	66.0	59.4	81.2	62.7	70.3	86.8	25.7	68.7	74.2
87	brandförsäkring	4.6	7.6	8.6	6.3	8.9	8.6	7.6	31.3	11.2	7.6
88	pensionsavgifter	11.9	7.6	0.0	1.3	5.3	49.5	36.3	74.3	6.6	13.9
89	Barnens undervisning	34.3	58.1	26.4	16.2	40.6	27.1	40.9	—	30.4	34.3
90	Tidningar	64.4	40.3	33.7	27.7	25.4	37.9	32.7	69.3	39.9	45.9
91	Böcker	19.2	16.5	9.6	6.3	10.6	20.1	17.8	11.2	11.5	15.5
92	Skrivmaterial, porto, telefon	56.4	26.7	13.2	14.5	25.7	21.1	26.1	54.1	17.5	34.3
93	Tvätt o. strykning utom hemmet	17.8	10.6	5.9	3.6	5.6	10.9	6.3	2.0	8.9	11.5
94	Rengöringsmedel	54.1	49.8	39.6	41.9	39.3	45.9	46.5	44.2	39.9	47.2
95	Sjukvård	93.0	71.9	54.1	48.2	41.2	67.0	62.4	52.1	63.4	71.6
96	läkararvoden	58.7	45.9	29.4	33.7	23.1	38.9	39.9	21.1	33.3	43.5
97	medicin	19.8	18.8	18.1	9.2	15.5	18.8	17.2	19.1	14.9	17.5
98	sjukhusvård m. m.	14.5	7.2	6.6	5.3	2.6	9.3	5.3	11.9	15.2	10.6
99	Hälsövård	22.1	15.8	11.2	7.9	8.6	15.5	12.5	7.9	11.6	15.5
100	Arbetshjälp i hemmet	17.8	15.2	5.3	17.2	35.3	11.5	17.5	4.0	23.4	18.5
101	Gåvor	88.4	81.2	71.0	46.8	56.8	88.1	73.3	65.0	69.3	76.6
102	Nöjen och förströelser	35.3	18.5	21.4	27.9	14.8	26.7	24.7	61.1	25.7	27.7
103	Resor	178.6	82.2	63.0	56.8	53.5	49.9	81.5	41.6	63.4	106.6
104	arbets-, torg- o. skolresor	75.3	9.9	0.3	0.7	4.3	0.7	2.0	—	13.9	31.7
105	andra resor	103.3	72.3	62.7	56.1	49.2	49.2	79.5	41.6	49.5	74.9
106	Ränta å lån	12.9	31.0	5.6	5.0	2.0	6.9	3.3	25.1	6.3	10.2
107	Övriga utgifter	94.7	61.1	42.6	35.3	33.0	45.9	50.2	39.6	47.5	63.7
108	Summa utgifter	5 186.9	4 102.6	3 590.1	3 415.2	3 442.2	3 851.4	4 097.0	4 387.7	3 725.0	4 287.4

l a n d											Norra Götaland				
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
Skutskär-Södertors	Hagfors-Munkfors	Slottsbron	Bofors	Fagersta	Krylbo-Avesta	Stora Tuna	Hofors	Övriga industrorter	Samtliga industrorter	Linköping	Mjölby	Jönköping	Nässjö	Visby	
Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	
25.4	30.1	19.7	56.1	18.2	17.8	21.8	12.6	77.5	32.4	82.5	8.6	44.2	42.6	55.8	52
8.9	17.5	7.9	24.8	9.9	7.9	10.9	0.3	41.6	15.2	67.6	0.7	28.7	22.5	38.6	53
0.3	—	0.3	0.3	0.7	—	0.3	—	2.3	0.7	1.0	—	0.3	0.6	1.7	54
8.6	3.0	5.6	18.8	1.3	2.0	0.7	2.0	29.0	8.2	8.6	0.0	5.6	11.2	2.6	55
7.6	9.6	5.9	12.2	6.3	7.9	9.9	10.3	4.6	8.3	5.3	7.9	9.6	8.3	12.9	56
34.0	25.7	29.1	45.6	37.0	45.5	32.4	27.7	35.3	33.3	34.6	19.8	42.2	35.0	64.3	57
3.9	7.9	10.3	22.4	9.2	26.1	13.5	3.6	22.8	12.5	40.3	18.5	31.7	20.1	18.5	58
207.6	189.7	192.1	211.9	263.7	331.3	217.8	199.3	344.5	234.6	366.3	348.5	330.3	478.5	359.7	59
121.8	136.6	136.0	144.6	102.6	170.0	108.6	127.7	157.1	134.0	171.6	137.6	176.9	151.1	232.3	60
33.3	68.3	60.7	27.4	28.0	66.0	49.2	30.7	53.5	47.5	16.2	36.6	19.8	19.5	73.6	61
—	—	9.6	83.2	12.9	28.7	3.0	0.7	34.3	18.2	68.3	31.7	76.2	72.2	59.4	62
38.6	24.4	31.4	4.9	30.0	8.3	21.4	47.8	18.1	25.4	5.0	13.9	6.9	16.8	4.3	63
19.5	7.6	7.9	1.3	—	1.0	4.6	0.3	0.7	4.6	11.5	6.9	7.2	7.6	15.5	64
—	0.3	2.0	5.3	1.6	4.6	—	0.7	8.9	2.6	4.0	2.3	4.0	0.0	10.2	65
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26.1	—	20.5	—	13.5	66
0.7	0.0	2.0	0.0	1.0	9.6	1.7	1.0	4.3	2.0	1.3	2.6	4.6	4.3	8.6	67
24.7	33.3	18.8	15.2	24.1	33.3	22.8	42.6	26.4	27.4	24.7	30.4	33.7	24.8	38.6	68
5.0	2.7	3.6	7.3	5.0	18.5	5.9	3.9	10.9	6.3	14.5	13.2	4.0	5.9	8.6	69
529.0	440.9	386.1	438.2	459.4	533.6	409.6	487.0	520.1	463.6	611.5	445.2	519.1	584.4	561.7	70
191.1	165.6	135.3	210.6	166.9	163.4	141.6	193.4	241.9	180.5	303.3	162.0	222.2	257.4	266.6	71
134.9	99.0	78.2	76.6	107.0	149.5	93.1	101.3	88.4	100.3	73.2	107.6	84.1	103.7	74.6	72
57.1	42.6	26.1	34.2	50.8	75.5	44.5	53.4	46.9	46.2	75.9	62.7	64.0	59.3	63.4	73
95.7	108.6	125.4	92.4	104.0	103.0	92.1	113.5	107.3	105.3	97.4	64.4	101.6	119.5	106.6	74
50.2	25.1	21.1	24.4	30.7	42.2	38.3	25.4	35.6	31.3	61.7	48.5	47.2	44.5	50.5	75
183.5	115.2	107.6	234.0	134.0	330.3	252.8	105.6	210.5	174.6	339.9	287.8	350.1	408.9	321.7	76
208.6	148.5	97.7	101.0	114.8	176.9	165.6	158.4	171.3	147.5	179.2	214.5	155.1	129.0	189.8	77
75.9	56.8	31.7	35.3	39.6	70.0	35.6	59.1	62.7	51.5	73.3	104.3	73.6	41.3	99.7	78
32.7	30.4	24.1	28.7	33.6	33.0	40.6	29.3	26.3	30.6	32.3	60.3	27.7	22.1	28.1	79
78.2	41.5	40.2	32.7	32.0	61.4	40.2	52.5	62.8	47.9	61.4	45.3	46.6	51.1	47.5	80
21.8	19.8	1.7	4.3	9.6	12.5	49.2	17.5	19.5	17.5	12.2	4.6	7.2	14.5	14.5	81
158.7	148.5	118.5	163.0	203.9	190.1	124.7	166.3	164.0	158.1	203.0	138.9	165.0	267.3	212.9	82
39.3	63.3	50.2	80.8	88.1	50.8	48.2	74.9	28.7	59.1	30.3	25.8	42.6	65.0	18.1	83
4.0	4.3	1.0	1.3	2.3	7.6	9.6	2.6	8.9	4.6	25.4	10.8	5.0	9.2	16.2	84
42.9	34.7	31.3	30.0	42.9	27.4	23.4	46.9	27.7	34.3	37.7	38.3	40.9	22.5	32.7	85
50.5	36.6	33.0	46.9	56.8	79.5	39.9	38.6	45.2	45.2	94.7	56.1	62.0	100.3	109.6	86
3.9	5.6	3.0	4.0	3.6	4.3	3.3	3.3	9.9	4.6	4.0	7.9	5.9	7.9	13.9	87
18.1	4.0	—	—	10.2	20.5	0.3	—	43.6	10.3	10.9	—	8.6	62.4	22.4	88
4.6	3.6	9.9	6.3	2.0	13.5	5.6	4.6	20.8	7.6	40.6	33.7	24.8	10.6	19.8	89
40.3	24.1	17.1	27.4	38.6	46.5	30.4	38.6	37.0	32.3	34.3	25.7	34.0	31.7	38.6	90
16.2	8.9	4.6	3.6	7.6	19.8	5.3	8.6	8.6	8.6	8.3	10.2	12.5	6.6	17.1	91
11.2	12.9	10.2	12.2	10.2	22.5	14.9	13.6	25.7	14.5	29.0	16.8	17.2	13.9	16.5	92
5.3	1.3	2.6	2.0	2.6	4.6	4.9	3.0	4.6	3.3	6.9	5.3	7.3	7.6	8.9	93
38.6	35.3	28.4	33.3	39.6	57.4	43.9	38.6	40.9	39.3	44.2	35.3	39.9	43.6	44.6	94
57.8	37.6	35.3	52.8	37.6	48.8	40.6	32.4	43.6	41.9	68.3	59.1	53.1	75.5	47.5	95
32.7	25.1	23.8	32.7	26.4	35.3	25.8	19.5	32.4	27.4	40.9	48.8	31.7	49.5	24.7	96
23.4	10.5	9.2	20.1	9.2	12.5	12.2	11.2	10.9	12.9	12.2	8.6	15.8	24.8	14.9	97
1.7	2.0	2.3	0.0	2.0	1.0	2.6	1.7	0.3	1.6	15.2	1.7	5.6	1.2	7.9	98
7.9	9.5	3.0	4.3	6.3	10.9	10.9	2.3	6.9	6.9	10.2	9.9	10.6	16.5	22.4	99
9.9	13.9	0.3	4.9	18.2	9.9	13.2	5.9	19.5	11.2	15.2	6.6	15.5	6.9	43.2	100
42.6	33.0	29.4	53.4	35.0	67.7	82.5	47.5	67.3	49.5	66.0	47.2	82.5	47.2	82.8	101
24.4	19.5	7.9	18.8	22.4	17.5	14.8	18.8	17.8	18.2	18.5	14.5	14.5	24.1	18.8	102
28.3	27.8	29.1	46.9	30.7	105.6	52.8	37.9	111.5	49.9	62.4	53.1	62.0	49.8	44.6	103
1.6	0.7	0.7	1.0	1.3	1.0	9.9	2.6	1.6	2.0	6.3	4.6	16.5	2.0	5.0	104
26.7	27.1	28.4	45.9	29.4	104.6	42.9	35.3	109.9	47.9	56.1	48.5	45.5	47.8	39.6	105
0.3	3.0	1.6	0.6	2.0	3.6	1.0	1.7	4.3	2.0	6.9	6.3	14.9	4.6	7.9	106
29.7	26.7	10.2	16.5	18.5	45.6	31.0	43.6	26.1	27.0	90.1	161.0	45.2	38.0	52.5	107

3 149.9 2 736.4 2 471.0 2 994.8 2 800.7 3 660.4 2 947.3 2 832.7 3 557.7 2 978.6 3 986.1 3 383.2 3 701.6 3 927.0 3 914.4 108

1		27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	
Landsdel		Norra Götaland (forts.)										
Ort		Göteborg	Uddevalla	Boras	Trollhättan	Amal	Lidköping	Samtliga städer	Samtliga industrier ¹⁾	Vaxjö	Oskarshamn	
Antal hushåll (siffrorna inom parentes angiva lägre tjänstemanna-hushåll)		77 (38)	31 (11)	36 (11)	19 (6)	17 (4)	15 (—)	323 (123)	6 (—)	28 (13)	12 (1)	
Inkomst (kr) per normalhushåll, reducerad till normalort		3 752	2 640	3 819	4 219	3 266	3 533	3 703	3 387	4 612	3 244	
Inkomster:		Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	
1	Mannens huvudinkomst	3 608·9	2 131·1	3 180·9	3 946·8	2 509·3	2 916·6	3 148·9	2 413·3	3 260·1	2 568·1	
2	» biförtjänster	117·1	88·4	61·7	53·8	46·2	43·2	101·6	85·8	83·8	80·5	
3	Hustruns inkomst	54·8	47·5	189·1	6·6	6·3	39·6	56·4	3·6	91·4	1·3	
4	Barnens bidrag	56·8	173·6	91·8	35·3	230·0	33·0	104·2	307·3	105·0	128·7	
5	Övriga kontanta inkomster	137·6	135·4	227·6	95·4	254·8	107·6	158·8	140·9	141·9	107·6	
6	Förmåner in natura	74·6	34·0	75·6	39·9	66·0	7·6	56·8	74·6	78·9	39·3	
7	Övriga inkomster in natura	39·6	30·0	— 7·6	41·3	153·4	67·6	38·9	56·7	20·4	26·4	
8	Summa inkomster	4 089·4	2 640·0	3 819·1	4 219·1	3 266·0	3 215·2	3 665·6	3 082·2	3 781·5	2 951·9	
Utgifter:												
9	Födo- och njutningsämnen	1 804·1	1 344·7	1 693·9	1 860·9	1 427·3	1 443·1	1 607·8	1 446·4	1 670·1	1 255·3	
10	Matvaror	1 592·9	1 232·2	1 540·1	1 714·0	1 360·3	1 342·4	1 465·2	1 335·2	1 527·2	1 202·2	
11	animaliska matvaror	919·4	667·3	935·9	1 031·2	821·1	809·5	858·1	825·0	920·0	687·4	
12	kött	151·4	117·5	134·6	159·4	139·0	123·4	137·0	89·8	145·6	112·9	
13	fläsk	89·4	58·1	107·0	98·9	83·8	110·2	95·7	113·8	121·1	73·2	
14	korv och sylta	33·7	33·3	36·0	32·0	33·0	28·1	37·0	59·4	37·6	19·8	
15	fisk	63·4	52·9	41·3	66·0	36·3	54·5	51·5	35·0	52·4	44·5	
16	färsk sill o. strömming	7·9	9·9	8·0	13·5	6·6	10·9	10·5	7·6	18·8	13·9	
17	färsk annan fisk	41·6	27·8	20·2	35·4	21·1	29·1	27·1	15·2	19·1	19·8	
18	salt sill	8·6	8·6	8·2	9·9	6·9	9·6	9·6	10·2	10·2	8·2	
19	salt annan fisk	5·3	6·6	4·9	7·2	1·7	4·9	4·3	2·0	4·3	2·6	
20	färdiglagad mat o. konserv.	33·7	17·8	37·2	32·1	18·8	18·8	29·0	23·1	42·9	10·3	
21	mjölk och grädde	238·3	155·1	244·5	256·4	243·9	189·4	217·1	227·7	206·6	168·7	
22	oskummad mjölk	202·3	135·3	220·8	232·3	229·7	173·6	193·0	221·4	186·8	155·1	
23	separerad mjölk	5·0	17·2	3·6	2·0	8·6	4·9	5·6	1·0	1·0	4·0	
24	grädde	31·0	2·6	20·1	22·1	5·6	10·9	18·5	5·3	18·8	9·6	
25	smör	132·3	109·9	180·5	177·2	140·9	98·0	132·0	133·0	143·5	94·7	
26	margarin	39·3	26·7	14·8	28·4	25·4	48·8	30·4	46·8	29·0	47·2	
27	fett och flott	6·9	5·9	8·6	11·5	10·2	11·9	9·9	4·0	6·3	14·5	
28	ost	50·5	38·9	54·8	56·1	30·4	51·8	45·2	43·9	42·9	29·7	
29	ägg	80·5	51·2	76·6	113·2	59·4	74·6	73·3	48·5	92·1	71·9	
30	vegetabiliska matvaror	673·5	564·9	604·2	682·8	539·2	532·9	607·1	510·2	607·2	514·8	
31	bröd	139·3	100·3	73·3	85·5	59·1	58·7	95·0	33·3	128·4	102·9	
32	hårt rågbröd	20·5	13·9	12·5	23·8	20·2	12·9	15·2	11·9	10·5	2·3	
33	surlimpa (grovbröd)	18·2	14·8	6·9	7·9	2·0	5·6	11·9	0·3	37·0	57·4	
34	sötlimpa (siktebröd)	23·8	15·2	15·2	5·9	9·9	4·6	19·1	7·2	43·9	24·1	
35	vetebröd, kaffebröd m. m.	55·7	38·6	34·7	38·3	23·4	31·3	38·2	12·9	35·0	16·1	
36	skorpor	21·1	17·8	4·0	9·6	3·6	4·3	10·6	1·0	2·0	3·0	
37	mjölk	123·7	133·4	137·0	135·0	149·5	119·4	130·1	143·2	99·0	101·9	
38	vetemjöl	94·4	89·8	89·8	86·5	101·6	78·2	86·5	83·2	65·7	78·9	
39	rågmjöl	4·9	10·6	5·6	10·9	5·6	27·0	9·6	2·3	1·6	3·3	
40	rågsiktmjöl	18·5	28·7	35·6	32·0	38·3	4·3	28·7	52·5	27·4	14·9	
41	annat mjöl	5·9	4·3	6·0	5·6	4·0	9·9	5·3	5·2	4·3	4·8	
42	gryn	17·5	15·4	12·8	17·5	15·8	17·9	16·1	13·2	19·8	12·3	
43	ärter och bruna bönor	3·6	3·9	3·3	3·6	4·0	3·2	3·3	3·0	4·3	2·0	
44	potatis	41·6	54·1	39·9	47·2	48·8	37·0	39·6	47·5	32·7	25·1	
45	rotfrukter	5·6	3·0	5·3	5·6	2·6	5·0	4·6	2·0	4·9	3·3	
46	grönsaker, frukt o. bär	84·5	44·9	89·1	85·8	47·9	75·6	72·9	59·1	72·3	50·5	
47	socker	123·1	97·7	115·5	154·4	102·3	102·0	120·1	91·1	118·1	114·5	
48	sirap	5·9	5·0	5·2	7·9	10·2	8·6	6·6	5·6	3·3	2·0	
49	kaffe	75·9	66·3	70·3	92·4	62·4	63·6	71·2	74·0	75·3	62·4	
50	te och kakao	11·6	9·2	9·5	10·2	6·3	5·9	8·9	2·9	10·5	6·9	
51	kryddor m. m.	41·2	31·7	43·0	37·7	30·3	36·0	38·7	35·3	38·6	31·0	

¹ Finspång och Kinna.

37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51
S ö d r a G ö t a l a n d											N e d r e N o r r l a n d			
Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Hälsingborg	Landskrona	Ystad	Samtliga städer	Bjurr	Oskarström	Strömsnäs bruk	Samtliga industriorter	Härnösand	Östersund	Umeå	Samtliga städer
37 (23)	15 (7)	51 (27)	48 (12)	11 (3)	24 (15)	226 (101)	13 (—)	16 (5)	6 (—)	35 (5)	9 (3)	27 (12)	8 (7)	44 (22)
3 850	3 901	3 683	4 264	3 148	4 241	3 933	3 099	3 240	3 597	3 249	2 661	3 823	5 157	3 708
Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr
3 413·5	3 127·4	3 510·2	3 508·5	2 614·9	3 289·1	3 314·2	1 699·8	2 200·8	2 631·7	2 070·4	2 063·8	3 686·8	4 338·8	3 369·3
129·0	77·9	121·8	168·9	165·0	136·6	126·1	106·3	168·0	43·6	127·4	89·4	150·1	300·0	157·1
12·9	18·1	98·7	125·4	29·0	52·1	69·0	17·8	185·1	104·3	110·2	52·5	18·5	102·3	39·9
107·2	71·6	96·3	162·0	91·4	110·6	113·5	137·0	154·4	—	126·4	256·4	64·3	—	104·3
120·2	147·2	80·9	242·0	134·7	64·7	135·2	209·5	85·8	106·6	135·6	33·7	117·2	198·0	107·6
55·5	59·8	66·3	49·8	79·2	125·7	67·3	231·3	68·6	13·9	122·8	64·7	59·8	58·1	61·0
11·5	47·5	40·6	7·3	34·0	80·2	29·4	139·3	85·5	49·5	101·0	100·6	69·9	159·4	91·1
3 849·8	3 549·5	4 014·8	4 263·9	3 148·2	3 859·0	3 854·7	2 541·0	2 948·2	2 949·6	2 793·8	2 661·1	4 166·6	5 156·6	3 930·3
1 611·7	1 614·7	1 770·8	1 880·3	1 384·7	1 651·7	1 682·3	1 223·7	1 459·6	1 452·4	1 367·5	1 370·8	1 817·6	1 791·9	1 697·8
1 432·5	1 434·2	1 574·8	1 686·2	1 267·5	1 461·9	1 510·0	1 148·8	1 370·5	1 427·6	1 292·9	1 300·5	1 638·7	1 621·3	1 547·7
842·1	852·1	958·0	990·2	702·6	875·2	896·6	647·1	814·5	814·4	750·1	717·8	973·4	913·1	897·6
162·4	147·2	161·4	171·0	113·4	159·7	154·8	82·9	128·7	102·7	107·6	97·7	141·3	123·4	127·0
102·3	103·0	125·8	120·7	121·5	139·6	117·1	126·4	115·5	143·6	123·4	67·6	100·3	58·4	85·8
36·6	29·7	30·7	21·5	17·5	17·5	28·4	18·1	48·5	31·3	34·6	21·1	35·6	31·0	31·0
50·1	64·7	67·3	73·2	42·9	48·2	59·1	43·5	35·6	53·4	40·9	36·0	60·0	65·0	54·5
12·6	17·8	23·1	33·6	20·1	14·5	21·2	21·8	10·9	24·2	16·9	19·8	11·2	8·9	13·2
27·6	34·4	27·0	30·4	14·2	17·9	25·4	14·5	13·8	7·8	13·2	3·0	29·3	35·6	23·2
6·3	7·9	13·2	5·9	6·9	12·2	8·9	5·9	7·9	16·8	8·2	9·9	14·9	14·2	13·5
3·6	4·6	4·0	3·3	1·7	3·6	3·6	1·3	3·0	4·6	2·6	3·3	4·6	6·3	4·6
34·0	37·9	47·8	44·5	31·1	24·4	38·3	12·2	14·9	10·2	13·3	22·8	30·0	39·3	29·4
190·0	173·8	224·1	244·5	162·3	195·1	207·5	156·5	192·1	218·7	182·1	253·4	322·1	295·0	300·3
161·7	123·7	149·8	146·2	104·9	116·2	148·8	143·9	186·5	208·2	173·2	219·1	296·3	264·3	271·6
1·3	3·6	1·7	1·0	9·6	5·3	2·3	7·3	0·0	0·0	2·6	29·7	7·6	5·6	13·2
27·0	46·5	72·6	97·3	47·8	73·6	56·4	5·3	5·6	10·5	6·3	4·6	18·2	25·1	15·5
81·5	144·9	138·3	150·5	80·2	135·6	126·4	61·0	135·6	78·9	99·3	71·0	118·1	132·3	107·9
53·5	40·6	44·2	35·6	57·4	37·3	41·9	75·9	28·7	61·4	51·2	64·0	41·6	62·0	50·5
13·5	7·3	11·2	7·6	11·6	21·1	11·2	6·9	11·6	6·3	8·9	4·0	6·9	7·3	6·3
43·6	38·3	42·9	44·5	23·4	34·0	40·6	27·1	39·9	35·3	34·3	27·1	54·5	38·3	44·9
74·6	64·7	64·3	76·6	41·3	62·7	71·3	36·6	63·4	72·6	54·5	53·1	63·0	61·1	60·0
590·4	582·1	616·8	696·0	564·9	586·7	613·4	501·7	556·0	613·2	542·8	582·7	665·3	708·2	650·1
184·5	136·0	221·4	246·2	203·9	164·0	189·4	69·0	108·9	83·5	90·1	122·4	126·4	159·1	130·0
4·3	11·2	3·0	4·0	0·0	4·0	4·9	—	2·6	2·0	1·7	46·5	63·0	60·1	58·4
51·5	27·1	33·0	45·5	60·7	49·2	43·2	27·7	28·7	42·9	30·4	14·2	3·6	2·0	5·9
60·1	55·8	92·7	113·2	91·4	63·3	75·6	16·2	34·7	18·8	25·4	25·7	17·2	35·7	22·1
50·8	37·6	77·9	71·3	43·6	41·9	55·1	19·8	36·3	15·5	26·7	27·4	38·3	50·1	37·0
17·8	4·3	14·8	12·2	8·2	5·6	10·6	5·3	6·6	4·3	5·9	8·6	4·3	11·2	6·6
65·3	83·8	36·4	38·9	45·9	52·2	58·8	121·2	101·0	148·2	115·2	129·9	130·8	112·1	128·1
43·5	52·1	30·7	32·0	37·6	45·5	43·6	78·5	59·7	70·0	68·3	90·7	94·4	90·1	92·7
2·0	1·7	0·7	0·7	0·0	0·3	1·0	4·3	11·2	14·2	8·9	10·2	2·0	2·6	4·3
14·2	24·4	0·7	0·3	0·7	3·0	8·9	32·7	27·4	57·7	33·7	13·5	21·8	8·9	17·8
5·6	5·6	4·3	5·9	7·6	3·4	5·3	5·7	2·7	6·3	4·3	15·5	12·6	10·5	13·3
14·2	12·5	8·2	11·2	11·2	9·5	12·1	10·5	13·5	15·2	12·5	17·6	22·6	14·9	19·7
4·0	3·7	4·6	5·3	4·6	5·3	4·6	5·0	4·6	6·6	4·9	6·3	5·0	3·0	5·0
33·3	31·0	36·3	39·3	48·2	30·0	35·0	34·6	47·5	52·8	43·2	46·8	34·3	33·3	37·3
5·9	3·6	4·0	3·6	4·6	4·0	4·3	1·7	2·3	4·0	2·3	2·6	5·6	6·9	5·3
61·1	59·4	75·9	88·8	60·4	61·7	70·6	52·8	51·5	45·5	51·2	45·9	97·7	119·5	87·4
109·9	120·8	94·4	111·9	79·9	119·8	108·2	94·4	113·2	128·7	108·2	100·7	125·1	146·5	122·1
1·7	3·0	2·0	4·6	2·6	2·0	2·7	4·9	2·6	4·3	4·0	6·6	8·3	5·9	7·6
63·7	84·8	91·8	103·0	70·3	97·3	84·1	67·7	76·3	90·4	74·9	53·5	71·6	56·8	64·6
13·5	6·3	11·8	8·0	10·0	9·6	10·3	6·6	5·6	7·3	6·3	8·2	8·9	18·5	10·3
33·3	37·2	30·0	35·2	23·3	31·3	33·3	33·3	29·0	26·7	30·0	42·2	29·0	31·7	32·7

1	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	
Landsdel	Norra Götaland (forts.)										
Ort	Göteborg	Uddevalla	Borås	Trollhättan	Ämål	Lidköping	Samtliga städer	Samtliga orter	Samtliga Växjö	Oskarshamn	
	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	
52	Dryckesvaror	107.6	62.4	51.5	75.2	37.3	49.5	66.0	46.2	84.8	14.8
53	spritdrycker	78.2	44.2	29.4	39.3	20.8	36.0	44.9	33.7	55.1	10.2
54	vin	1.7	1.3	1.7	2.3	0.3	0.3	1.3	1.3	1.0	0.3
55	öl (pilsnerdricka)	16.5	9.6	14.5	21.4	10.6	7.9	10.9	8.9	15.8	2.6
56	svagdricka o. läskedrycker	11.2	7.3	5.9	12.2	5.6	5.3	8.9	2.3	12.9	1.7
57	Tobak	46.2	25.7	40.9	40.3	20.8	38.0	39.9	55.1	37.0	36.0
58	Förtäring utom hemmet	57.4	24.4	61.4	31.4	8.9	13.2	36.7	9.9	21.1	2.3
59	Bostad	436.3	208.2	342.9	361.0	294.0	356.1	353.8	235.0	360.4	351.1
60	Bränsle och lyse	153.8	127.7	182.8	199.7	124.4	163.7	123.1	170.6	124.4	124.4
61	barrved	9.6	33.7	24.4	58.7	51.1	30.7	28.4	39.6	20.1	22.4
62	björkved	23.1	17.5	86.8	44.5	19.5	15.8	46.5	29.0	89.4	23.4
63	ribbved	6.3	5.0	9.3	5.3	10.5	26.4	7.9	17.5	7.6	6.6
64	annan lövved (blandved)	7.2	13.5	7.6	6.3	6.6	6.0	8.9	7.9	1.7	32.0
65	kol och koks	24.7	12.8	9.2	20.8	8.6	2.0	12.2	—	3.6	2.3
66	gas	35.0	8.3	—	—	—	16.5	16.2	—	—	—
67	fotogen	10.6	10.2	9.2	12.2	2.0	1.3	7.3	0.7	2.0	4.0
68	elektriskt ljus	26.7	20.8	27.7	33.0	22.1	21.1	28.0	23.4	37.3	27.1
69	annat bränsle och lyse	10.6	5.9	8.6	18.9	4.0	4.3	8.3	5.0	8.9	6.6
70	Kläder och skodon	556.0	381.2	520.7	605.2	514.1	483.1	523.0	420.7	581.5	426.7
71	gångkläder o. underkläder	248.2	138.3	166.6	256.0	220.4	211.5	221.1	177.5	211.2	162.7
72	tyg, garn och sybehör	94.4	71.0	85.4	111.9	85.2	71.6	86.4	56.4	117.5	87.1
73	andra beklädnadsartiklar	66.6	47.8	95.1	71.3	62.3	50.5	66.0	45.9	90.1	56.1
74	skodon och galoscher	98.3	83.5	124.4	120.8	119.5	104.9	103.0	102.3	106.6	85.1
75	skolagning och material	48.5	40.6	49.2	45.2	26.7	44.6	46.5	38.6	56.1	35.7
76	Skatter	309.2	173.6	250.8	400.3	250.5	200.3	296.0	178.2	305.9	209.2
77	Inventarier	142.6	92.7	185.4	187.4	134.0	126.1	151.8	118.1	246.2	118.8
78	möbler	65.7	38.9	78.2	83.1	68.6	46.9	68.6	24.7	125.1	60.7
79	sängkläder och linne	22.4	16.2	36.6	38.3	18.5	35.3	27.4	35.6	38.3	22.8
80	kökssaker, glas, järnvaror m. m.	44.3	35.3	53.1	53.8	42.9	37.0	46.2	57.1	68.9	26.4
81	sportartiklar	10.2	2.3	17.5	12.2	4.0	6.9	9.6	0.7	13.9	8.9
82	Fören.- o. försäkringsavgifter	166.7	117.8	154.4	186.4	114.2	169.9	166.0	252.4	257.7	206.6
83	fack- o. yrkesföreningar	39.6	36.6	37.6	36.0	27.1	35.3	37.0	80.9	28.4	60.7
84	övriga föreningar	10.6	5.0	8.5	9.2	0.7	11.2	9.2	3.6	10.2	9.9
85	sjuk- och begravningskassor, olycksfallsförsäkring	42.9	27.7	33.0	19.5	11.2	34.6	34.3	61.3	22.4	39.0
86	liv- och kapitalförsäkring	60.4	42.2	59.1	98.0	37.6	80.9	67.0	101.3	133.0	87.1
87	brandförsäkring	4.3	6.0	10.6	7.6	16.5	7.6	7.6	5.3	7.6	9.9
88	pensionsavgifter	8.9	0.3	5.6	16.1	21.1	0.3	10.9	—	56.1	—
89	Barnens undervisning	39.9	26.1	20.5	76.2	11.2	37.0	31.0	7.3	64.4	37.0
90	Tidningar	52.1	32.3	45.9	53.1	31.7	35.0	40.6	31.4	30.0	27.1
91	Böcker	17.2	3.6	8.6	11.6	5.3	13.2	11.6	8.2	14.5	3.3
92	Skrivmaterial, porto, telefon	18.8	11.6	14.2	23.8	10.6	11.5	16.8	7.9	19.8	9.9
93	Tvätt o. strykning utom hemmet	8.6	4.3	6.6	4.3	4.3	4.3	6.6	2.0	6.9	3.0
94	Rengöringsmedel	41.2	30.7	37.3	43.9	32.3	38.9	39.3	41.6	43.2	32.0
95	Sjukvård	73.3	38.0	46.9	60.4	39.3	21.1	55.1	51.2	59.1	29.0
96	läkararvoden	44.2	20.8	26.1	35.0	26.1	8.6	33.0	34.3	44.6	15.5
97	medicin	13.9	11.9	14.9	17.8	11.6	10.5	14.2	15.2	12.2	11.2
98	sjukhusvård m. m.	15.2	5.3	5.9	7.6	1.6	2.0	7.9	1.7	2.3	2.3
99	Hälsovård	16.8	4.6	12.5	20.1	5.6	6.3	12.9	6.3	10.6	4.9
100	Arbetshjälp i hemmet	10.2	6.9	5.6	20.5	5.0	1.0	12.5	64.0	39.9	5.0
101	Gåvor	70.3	31.7	91.4	71.3	61.0	42.6	67.3	58.4	48.8	20.1
102	Nöjen och förströelser	27.1	7.9	35.0	23.1	15.2	24.1	20.8	18.5	26.4	8.6
103	Resor	112.2	32.3	59.7	75.9	59.0	47.8	68.3	45.2	46.9	17.1
104	arbets-, torg- o. skolorsresor	41.6	3.6	4.9	3.3	6.9	1.6	15.5	0.7	4.3	0.3
105	andra resor	70.6	28.7	54.8	72.6	52.1	46.2	52.8	44.5	42.6	16.8
106	Ränta å lån	4.3	5.0	4.6	2.3	25.4	1.0	7.6	4.0	5.6	8.3
107	Övriga utgifter	63.0	25.7	52.5	36.6	37.6	27.7	52.8	25.7	48.2	29.4
108	Summa utgifter	4 123.7	2 706.6	3 772.2	4 324.0	3 202.0	3 214.2	3 705.3	3 145.6	4 056.7	2 926.8

Södra Götaland											Nedre Norrland				
Karlskrona	Kristianstad	Malmo	Helsingborg	Landskrona	Ystad	Samtliga städer	Bjuv	Oskarström	Strömsnäs bruk	Samtliga industriorter	Härnösand	Östersund	Umeå	Samtliga städer	
Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	
106.9	70.9	109.9	105.9	40.3	124.1	95.1	38.3	56.8	4.3	42.2	14.5	49.8	49.8	40.9	52
75.6	42.9	81.8	78.9	31.4	103.6	69.6	32.0	47.9	—	35.0	8.6	34.3	33.0	27.7	53
5.9	—	3.0	1.6	0.3	2.0	2.3	—	1.0	—	0.3	0.7	1.0	3.9	1.3	54
17.2	9.9	14.9	11.2	6.6	8.3	12.6	0.7	4.3	—	2.3	1.6	6.9	5.3	5.3	55
8.2	18.1	10.2	14.2	2.0	10.2	10.6	5.6	3.6	4.3	4.6	3.6	7.6	7.6	6.6	56
37.9	66.7	38.6	51.2	38.9	54.8	44.2	32.7	25.7	19.5	27.4	48.5	55.8	76.9	57.1	57
34.4	42.9	47.5	37.0	38.0	10.9	33.0	3.9	6.6	1.0	5.0	7.3	73.3	43.9	52.1	58
383.8	349.1	419.8	414.8	374.6	354.1	387.4	186.1	230.0	292.4	222.1	281.2	488.4	520.1	439.9	59
169.6	159.7	177.2	200.3	157.7	231.3	179.8	227.4	156.1	135.3	180.2	115.2	183.2	208.6	169.6	60
2.3	1.3	1.6	6.3	2.6	0.3	5.9	11.2	7.6	13.5	9.9	23.1	47.8	51.2	41.9	61
85.1	36.0	10.6	7.6	1.6	19.5	36.3	1.7	62.4	70.3	40.6	12.9	61.4	97.7	54.5	62
0.7	2.0	0.7	1.3	2.0	0.7	2.3	4.6	12.9	8.3	8.9	28.7	6.3	13.2	12.9	63
2.0	30.3	1.9	7.9	2.3	6.9	7.2	6.9	21.1	5.6	13.9	2.0	4.6	—	3.3	64
0.7	12.2	61.4	80.5	82.2	94.3	44.6	160.4	6.3	—	63.7	5.3	2.0	—	2.6	65
20.1	20.1	50.5	39.3	31.0	63.7	32.0	—	—	—	—	—	15.2	—	9.2	66
9.9	11.9	5.0	12.5	3.3	5.6	7.3	4.0	4.3	1.7	3.6	0.6	3.0	0.0	2.0	67
38.6	28.7	34.6	31.0	27.1	33.7	33.7	24.7	34.6	25.7	29.7	36.3	30.0	38.6	33.0	68
10.2	17.2	10.9	13.9	5.6	6.6	10.5	13.9	6.9	10.2	9.9	6.3	12.9	7.9	10.2	69
622.0	470.6	469.9	545.7	411.9	498.3	522.7	245.2	444.5	321.7	352.5	395.3	644.8	723.7	593.0	70
267.0	209.9	182.1	247.2	149.2	239.5	218.1	74.9	208.5	117.8	145.5	134.0	270.9	289.8	239.2	71
102.0	57.7	89.8	91.1	87.4	80.9	92.4	73.3	85.2	71.3	78.9	89.4	123.1	98.7	110.5	72
84.4	69.7	67.0	68.2	51.5	59.1	71.0	34.0	47.2	34.3	40.6	43.2	85.8	116.1	79.6	73
109.2	84.8	93.7	93.7	89.1	81.9	95.7	48.8	68.9	77.2	62.4	95.7	124.8	153.8	121.8	74
59.4	48.5	37.3	45.5	34.7	36.9	45.5	14.2	34.7	21.1	25.1	33.0	40.2	65.3	41.9	75
360.3	285.5	321.7	369.6	192.4	433.0	331.0	203.9	220.4	300.0	225.4	123.8	347.2	535.6	318.8	76
203.9	101.7	144.2	159.1	281.5	158.7	174.9	66.0	138.3	101.6	105.9	95.7	119.8	299.3	140.6	77
90.4	38.0	62.7	70.0	137.6	74.2	80.2	15.5	53.5	46.5	38.3	40.9	43.2	131.7	55.8	78
39.6	19.5	22.4	28.0	16.6	22.1	28.1	12.9	43.6	11.6	27.3	17.5	27.7	45.2	27.7	79
67.6	37.6	40.9	50.9	98.6	42.6	53.1	21.8	31.0	31.6	27.8	34.7	43.3	90.4	48.2	80
6.3	6.6	18.2	10.2	28.7	19.8	13.5	15.8	10.2	11.9	12.5	2.6	5.6	32.0	8.9	81
202.9	227.0	223.1	218.8	175.6	228.7	220.4	199.3	95.0	154.8	142.6	126.4	247.2	261.7	218.8	82
29.0	44.5	58.4	84.5	54.8	75.3	55.4	48.2	18.2	57.7	35.0	18.1	35.7	36.6	31.3	83
19.1	22.8	6.3	5.3	9.6	7.9	10.6	9.9	0.3	3.3	4.3	5.6	5.0	33.7	9.2	84
24.8	41.9	44.9	47.5	34.3	41.9	37.9	67.0	30.3	41.3	45.5	14.9	36.6	14.5	28.1	85
103.9	76.9	88.5	73.3	74.3	98.7	93.1	47.5	37.6	48.5	42.9	68.6	142.2	150.8	124.7	86
8.9	3.0	2.6	5.6	2.6	4.6	5.3	10.2	8.6	4.0	8.6	7.6	9.9	25.4	11.6	87
17.2	37.9	22.4	2.6	—	0.3	18.1	16.5	—	—	6.3	11.6	17.8	0.7	13.9	88
54.8	38.9	36.0	22.8	28.0	25.7	39.0	1.3	36.6	8.2	19.5	8.6	63.7	130.7	59.7	89
36.0	35.6	36.3	43.6	39.6	33.7	36.3	29.4	29.0	41.2	31.0	30.4	35.0	42.2	35.0	90
9.6	9.2	14.5	16.8	6.6	8.2	12.2	6.6	12.2	6.3	9.3	3.3	11.2	61.7	16.8	91
17.2	18.2	14.2	13.9	9.2	15.2	15.2	11.6	9.2	8.6	9.9	13.2	18.2	44.9	20.8	92
12.2	12.2	8.9	11.2	7.3	8.2	9.2	4.3	1.7	3.0	2.6	4.3	10.9	15.8	9.9	93
38.6	31.0	46.5	55.8	42.6	42.9	44.2	37.6	35.3	29.4	35.3	37.6	44.2	51.5	43.5	94
77.9	31.7	67.7	60.0	46.8	60.7	60.4	38.9	39.3	36.3	38.9	31.0	86.1	74.9	70.6	95
43.6	15.2	42.6	31.0	21.4	39.6	36.0	26.7	27.7	18.8	26.1	17.2	36.9	58.7	35.3	96
16.2	15.8	10.9	16.8	7.9	14.8	13.9	10.2	9.6	17.2	10.9	13.5	20.8	13.2	17.8	97
18.1	0.7	14.2	12.2	17.5	6.3	10.5	2.0	2.0	0.3	1.9	0.3	28.4	3.0	17.5	98
13.9	18.2	18.5	19.1	18.5	14.2	15.5	5.6	4.6	6.6	5.3	4.6	17.8	14.5	13.9	99
17.5	15.2	6.6	8.6	4.6	2.3	12.9	3.3	1.0	4.6	2.3	1.6	22.4	52.8	21.8	100
63.7	65.7	52.1	65.7	37.3	33.7	52.8	22.8	33.7	51.2	32.0	29.0	49.2	106.2	52.8	101
20.8	27.4	28.1	25.4	19.5	22.8	24.1	19.5	14.2	3.6	14.5	20.8	31.7	33.7	29.4	102
69.7	47.8	91.1	63.7	44.8	55.8	63.4	27.0	34.4	47.5	33.6	27.4	68.9	100.7	63.4	103
17.2	2.6	21.5	12.9	5.9	1.0	11.6	2.6	3.0	1.3	2.6	0.3	2.6	10.6	3.3	104
52.5	45.2	69.6	50.8	38.9	54.8	51.8	24.4	31.4	46.2	31.0	27.1	66.3	90.1	60.1	105
4.0	7.9	8.9	3.3	0.7	6.9	5.6	8.6	3.0	3.3	5.3	5.3	25.1	13.5	18.5	106
45.5	56.4	54.1	77.6	34.6	45.2	53.5	21.1	12.2	6.9	14.8	25.4	48.8	78.9	47.5	107
4 035.6	3 623.7	4 010.2	4 276.1	3 318.5	3 931.3	3 942.8	2 589.2	3 010.3	3 014.9	2 850.5	2 750.9	4 381.4	5 162.9	4 082.1	108

1	52	53	54	55	56	57	58	59	60
Landsdel	Nedre Norrland (forts.)						Övre Norrland		
Ort	Mora	Kramfors	Bräcke	Robertfors	Övriga industrier ¹	Samtliga industrier	Malmberget	Kiruna	Samtliga städer ²
Antal hushåll (siffrorna inom parentes angiva lägre tjänstemannahushåll)	8 (3)	14 (1)	10 (7)	13 (4)	14 (5)	59 (20)	13 (1)	9 (1)	22 (2)
Inkomst (kr) per normalhushåll, reducerad till normalort	3 246	2 920	3 756	4 079	4 268	3 582	4 135	4 552	4 309
Inkomster:	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr
Mannens huvudinkomst	2 606.3	2 374.0	3 481.2	2 910.3	2 864.7	2 827.8	4 503.5	4 727.6	4 597.2
» biförtjänster	60.7	84.8	9.6	84.1	106.2	72.9	60.7	97.0	75.9
Hustruns inkomst	4.0	11.9	2.0	11.6	73.3	22.8	12.5	88.8	44.6
Barnens bidrag	168.3	134.3	15.8	165.3	239.6	149.8	0.7	—	0.3
Övriga kontanta inkomster	166.4	169.0	41.9	115.2	164.7	134.0	192.4	303.9	239.0
Förmåner in natura	191.4	22.1	103.0	309.2	189.8	161.7	96.7	105.3	100.3
Övriga inkomster in natura	48.5	123.4	102.6	116.5	117.8	105.6	12.6	48.8	27.7
Summa inkomster	3 245.6	2 919.5	3 756.1	3 712.2	3 756.1	3 474.6	4 879.1	5 371.4	5 085.0
Utgifter:									
Födo- och njutningsämnen	1 514.7	1 415.7	1 656.6	1 513.7	1 533.8	1 520.0	1 946.7	2 151.6	2 032.2
Matvaror	1 417.3	1 311.1	1 490.9	1 421.6	1 466.2	1 416.7	1 764.2	1 932.1	1 834.5
animaliska matvaror	845.7	776.5	865.5	810.1	841.8	824.3	1 059.6	1 190.0	1 114.3
kött	123.1	88.4	107.2	87.8	91.1	97.6	143.9	148.8	146.6
fläsk	67.3	65.0	61.7	61.7	74.9	66.4	79.8	98.7	87.7
korv och sylta	30.7	25.1	30.7	26.7	46.5	32.0	57.1	60.7	58.4
fisk	40.9	41.9	67.6	25.7	45.5	43.5	59.4	69.3	63.3
färsk sill o. strömming	6.6	13.8	12.5	6.9	11.6	10.6	5.6	3.7	4.6
färsk annan fisk	17.8	5.3	31.6	5.6	5.9	12.1	30.4	42.2	35.3
salt sill	13.5	15.9	20.5	7.3	25.7	16.5	17.5	15.5	16.8
salt annan fisk	3.0	6.9	3.0	5.9	2.3	4.3	5.9	7.9	6.6
färdiglagad mat o. konserver	29.0	11.6	29.7	20.8	18.8	20.8	27.4	57.8	39.9
mjölk och gräddor	269.0	305.6	283.5	291.7	301.7	292.1	366.7	431.0	393.7
oskummad mjölk	254.8	297.3	269.9	251.8	294.4	275.6	352.8	395.3	370.6
separerad mjölk	—	6.6	8.6	37.6	0.0	10.9	5.3	14.2	8.9
gräddor	14.2	1.7	5.0	2.3	7.3	5.6	8.6	21.5	14.2
smör	142.5	117.8	134.0	190.7	98.3	135.6	187.1	170.3	179.9
margarin	17.2	42.2	36.3	25.4	63.7	38.6	35.9	62.0	47.2
fett och flott	18.8	3.6	9.2	3.3	13.2	9.2	3.3	5.9	4.3
ost	47.8	31.7	35.3	30.7	37.9	36.0	40.6	28.7	35.6
ägg	59.4	43.6	70.3	45.6	50.2	52.5	58.4	56.8	57.7
vegetabiliska matvaror	571.6	534.6	625.4	611.5	624.4	592.4	704.6	742.1	720.2
bröd	96.7	73.6	74.6	49.2	73.3	72.3	106.3	161.7	129.4
hårt rågbröd	52.2	37.6	43.2	8.6	53.5	38.3	53.5	59.7	56.1
surlimpa (grovbröd)	0.3	0.0	3.3	—	0.7	0.7	4.3	1.3	3.0
sötlimpa (siktebröd)	28.7	15.9	5.3	15.2	7.6	13.8	18.8	41.6	28.4
vetebröd, kaffebröd m. m.	11.9	14.2	16.2	19.8	7.9	14.2	22.4	41.6	30.4
skorpor	3.6	5.9	6.6	5.6	3.6	5.3	7.3	17.5	11.5
mjöl	112.8	128.7	149.9	207.9	147.5	150.8	141.6	125.1	134.7
vetemjöl	89.1	74.3	90.1	124.1	98.7	95.4	105.3	108.9	106.9
rågmjöl	5.6	5.9	2.0	7.9	7.9	5.9	1.3	0.7	1.0
rågsiktmjöl	13.9	24.4	45.9	61.4	33.4	36.3	28.4	11.5	21.1
annat mjöl	4.2	24.1	11.9	14.5	7.5	13.2	6.6	4.0	5.7
gryn	22.8	15.2	21.4	18.1	20.1	19.2	22.4	24.7	23.4
ärter och bruna bönor	6.3	4.6	5.6	3.6	6.6	5.3	3.0	5.3	3.9
potatis	47.5	47.2	44.9	56.5	60.7	51.8	46.8	57.1	51.2
rotfrukter	1.3	4.6	9.2	3.3	4.3	4.6	4.3	4.6	4.3
grönsaker, frukt o. bär	48.9	48.2	69.0	46.5	53.8	52.8	93.1	79.5	87.5
socker	123.7	107.9	129.7	116.2	127.1	120.1	137.0	131.7	134.6
sirap	9.2	7.9	12.2	6.6	10.2	8.9	10.2	4.3	7.6
kaffe	58.7	65.0	70.6	67.3	79.9	69.0	84.5	103.0	92.1
te och kakao	6.3	3.4	8.9	8.6	7.2	6.6	12.2	8.2	10.6
kryddor m. m.	37.4	28.3	29.4	27.7	33.7	31.0	43.2	36.9	40.9

¹ Vansbro, Ljusne, Forssa, Bollnäs, Östavall och Vänafjärden. ² Se not å sid. 11.

1	52	53	54	55	56	57	58	59	60	
Landsdel	Nedre Norrland (forts.)						Övre Norrland			
Ort	Mora	Kramfors	Bräcke	Robertfors	Övriga industrorter	Samtliga industrorter	Gällivare-Malmberget	Kiruna	Samtliga städer	
	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	
Dryckesvaror	61.4	51.1	36.3	31.6	10.8	37.0	45.5	97.7	66.7	
spritdrycker	26.7	32.0	12.2	23.1	1.3	19.1	30.0	77.6	49.5	
vin	—	0.7	—	2.6	—	0.7	2.6	2.6	2.6	
öl (pilsnerdricka)	29.7	10.2	15.5	0.3	0.3	9.6	2.0	14.9	7.3	
svagdricka o. läskedrycker	5.0	8.2	8.6	5.6	9.2	7.6	10.9	2.6	7.3	
Tobak	27.7	40.9	53.5	49.5	42.9	43.6	50.8	84.8	65.0	
Förtäring utom hemmet	8.3	12.6	75.9	11.0	13.9	22.7	86.2	37.0	66.0	
Bostad	256.7	198.0	350.1	269.9	317.8	275.2	328.4	304.9	318.4	
Bränsle och lyse	110.2	105.6	152.1	115.8	109.2	117.1	213.8	220.8	216.8	
barrved	48.2	10.6	51.5	6.9	33.0	27.7	131.0	147.2	137.6	
björkved	7.3	15.5	36.9	1.0	11.2	13.5	4.6	13.9	8.6	
ribbved	11.5	36.9	22.8	78.6	26.1	37.3	48.5	11.5	33.0	
annan lövved (blandved)	3.3	0.7	—	—	3.0	1.3	—	—	—	
kol och koks	1.3	—	—	—	1.3	0.3	—	—	—	
gas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
fotogen	0.3	0.3	1.0	0.3	0.6	0.3	0.0	—	0.0	
elektriskt ljus	35.0	33.3	34.0	25.4	29.7	31.4	23.8	27.1	25.1	
annat bränsle och lyse	3.3	8.3	5.9	3.6	4.3	5.3	5.9	21.1	12.5	
Kläder och skodon	508.9	452.4	563.0	681.4	611.8	565.3	590.0	746.4	655.4	
gångkläder o. underkläder	198.6	195.7	240.9	294.4	308.6	250.8	227.0	315.8	264.0	
tyg, garn och sybehör	126.1	78.9	95.4	138.2	107.5	108.2	121.4	176.6	144.6	
andra beklädnadsartiklar	35.7	66.3	67.0	58.4	48.2	55.8	66.4	79.8	71.9	
skodon och galoscher	115.2	85.8	124.8	157.4	121.8	120.4	137.6	133.3	136.0	
skolagning och material	33.3	25.7	34.9	33.0	25.7	30.1	37.6	40.9	38.9	
Skatter	191.7	201.0	336.9	228.4	262.0	242.9	644.2	587.7	620.7	
Inventarier	195.4	100.0	124.1	209.9	196.7	163.7	196.0	295.0	237.3	
möbler	99.6	34.0	52.1	86.8	66.3	65.6	68.3	127.7	93.1	
sängkläder och linne	41.3	23.7	13.9	54.8	40.6	35.0	37.0	49.9	42.2	
kökssaker, glas, järnvaror m. m.	44.6	26.1	51.5	53.1	65.0	47.9	51.8	106.2	74.6	
sportartiklar	9.9	16.2	6.6	15.2	24.8	15.2	38.9	11.2	27.4	
Fören.- o. försäkringsavgifter	97.0	127.4	152.1	207.6	212.2	163.7	285.1	250.5	270.9	
fack- o. yrkesföreningar	35.3	26.4	24.4	39.3	35.6	32.3	79.2	102.3	88.8	
övriga föreningar	3.6	4.6	4.3	2.0	7.3	4.3	10.2	5.9	8.6	
sjuk- o. begravningskassor, olycksfallsförsäkring	12.9	35.7	14.5	59.7	36.0	34.0	66.0	38.0	54.1	
liv- o. kapitalförsäkring	41.9	44.2	102.6	102.3	90.7	76.9	122.4	97.4	112.2	
brandförsäkring	3.3	16.5	6.3	4.0	7.6	8.3	7.3	6.9	7.2	
pensionsavgifter	—	—	—	0.3	35.0	7.9	—	—	—	
Barnens undervisning	30.7	9.9	9.2	62.7	5.0	23.4	15.2	10.6	13.2	
Tidning	35.9	21.4	28.7	28.7	37.0	29.7	51.2	49.5	50.5	
Böcker	6.6	7.3	15.8	11.5	11.6	10.6	25.7	37.9	30.7	
Skrivmaterial, porto, telefon	10.2	40.3	15.2	18.2	32.0	24.8	30.7	40.9	35.0	
Tvätt o. strykning utom hemmet	6.9	7.2	6.0	8.3	4.0	6.6	7.9	6.9	7.3	
Rengöringsmedel	45.2	31.7	47.5	41.2	50.5	42.6	74.2	55.8	66.7	
Sjukvård	36.0	55.1	73.3	76.2	48.8	58.7	56.1	73.3	63.0	
läkararvoden	20.5	33.0	42.9	29.7	22.8	30.0	24.7	41.6	31.7	
medicin	11.2	14.8	26.8	19.5	21.1	18.8	29.4	18.2	24.7	
sjukhusvård m. m.	4.3	7.3	3.6	27.0	4.9	9.9	2.0	13.5	6.6	
Hälsövård	16.2	9.2	10.9	11.9	7.9	10.9	21.8	23.1	22.1	
Arbets hjälp i hemmet	3.0	14.2	20.5	28.4	23.1	18.8	40.6	39.9	40.3	
Gåvor	54.8	59.1	70.6	62.0	42.2	57.4	113.2	79.2	99.0	
Nöjen och förströelser	25.1	12.9	26.4	38.0	26.4	25.4	35.3	61.4	46.2	
Resor	37.6	54.8	111.2	35.0	43.9	55.1	130.4	142.9	135.6	
arbets-, torg- o. skolresor	2.3	22.1	1.0	2.3	0.3	6.3	17.2	12.9	15.5	
andra resor	35.3	32.7	110.2	32.7	43.6	48.8	113.2	130.0	120.1	
Ränta å lån	0.0	0.3	1.3	44.9	1.3	10.5	2.6	—	1.6	
Övriga utgifter	23.8	33.0	26.8	29.0	25.4	28.1	96.7	75.3	87.8	
Summa utgifter	3 206.6	2 956.5	3 798.3	3 722.7	3 602.6	3 450.5	4 905.8	5 253.6	5 050.7	

1		2	3	4	5	6	7	8
Socialgrupp		Industriarbetarhushåll						
Inkomst per konsumtionsenhet, kr		Intill 825	825- 1 100	1 100- 1 375	1 375- 1 650	1 650- 1 925	1 925 o. däröver	Samtliga hushåll
Matvaror:								
1	Kött och fläsk . . . . . kg	103·3	123·4	152·1	166·3	177·2	183·8	130·0
2	färskt nötkött . . . . . »	19·8	24·8	32·0	33·7	31·0	38·3	26·1
3	» kalvkött . . . . . »	6·9	9·2	13·2	15·8	17·5	25·1	10·5
4	» får- o. lammkött . . . . . »	2·6	5·0	6·9	7·3	8·9	11·2	5·0
5	» malet kött . . . . . »	10·9	12·2	12·9	14·8	16·2	13·5	12·5
6	» annat kött . . . . . »	10·9	11·2	14·5	18·8	21·1	17·1	12·9
7	salt eller rökt kött . . . . . »	1·0	1·0	1·7	2·3	2·6	2·3	1·3
8	färskt fläsk . . . . . »	24·1	29·0	33·6	36·6	41·9	42·6	30·0
9	salt fläsk . . . . . »	8·9	10·2	14·2	13·2	12·9	13·9	10·9
10	korv och sylta . . . . . »	18·2	20·8	23·1	23·8	25·1	19·8	20·8
11	Fisk . . . . . »	57·4	60·7	71·9	81·5	79·9	95·7	65·4
12	färsk sill o. strömming . . . . . »	20·8	21·8	26·1	27·4	26·7	36·6	23·4
13	» annan fisk . . . . . »	16·2	17·8	22·1	25·0	26·7	28·7	19·6
14	salt sill . . . . . »	15·8	16·5	19·1	22·8	21·5	26·4	17·8
15	» annan fisk . . . . . »	4·6	4·6	4·6	6·3	5·0	4·0	4·6
16	Mjöl och grädde ¹ l	804·8	965·7	1 047·5	1 143·7	1 102·8	1 221·8	959·9
17	oskummad mjölk . . . . . »	716·1	873·5	970·8	1 042·8	992·0	1 050·7	868·2
18	separerad mjölk . . . . . »	114·8	79·2	27·4	37·6	29·7	9·6	73·3
19	grädde . . . . . »	6·6	14·9	20·1	26·1	31·0	55·1	15·9
20	Smör . . . . . kg	24·1	31·3	40·9	44·2	49·2	59·1	33·3
21	Margarin . . . . . »	24·8	24·4	21·1	21·8	22·1	17·8	23·4
22	Fett och flott . . . . . »	5·9	5·9	6·3	6·9	5·3	4·3	6·0
23	Ost . . . . . »	12·2	16·2	17·2	18·5	21·1	21·1	15·8
24	Ägg . . . . . st	375	520	638	737	818	885	538
25	Hårt rågbröd . . . . . kg	34·0	34·0	35·3	33·0	35·3	38·9	34·3
26	Surlimpa (grovbröd) . . . . . »	29·0	30·4	35·6	42·6	38·6	52·1	32·7
27	Sötlimpa (siktebröd) . . . . . »	42·9	46·9	58·8	60·7	69·9	65·7	50·5
28	Vetebröd . . . . . »	6·3	8·9	13·2	13·2	13·9	28·1	9·9
29	Skorpor . . . . . »	5·0	4·9	5·9	5·9	5·0	7·9	5·3
30	Mjöl . . . . . »	296·6	274·9	249·8	247·9	227·1	184·5	270·3
31	vetemjöl . . . . . »	188·4	180·9	178·2	172·2	164·0	141·3	180·2
32	rågmjöl . . . . . »	28·4	22·4	15·8	16·2	10·9	10·2	21·8
33	rågsiktmjöl . . . . . »	70·6	62·7	49·5	49·2	42·3	24·8	59·8
34	annat mjöl . . . . . »	9·2	8·9	6·3	10·3	9·9	8·2	8·5
35	Gryn . . . . . »	28·8	28·0	27·1	32·3	25·0	24·4	28·7
36	Ärtor och bruna böror . . . . . »	7·3	7·6	7·3	8·2	6·6	7·6	7·6
37	Potatis . . . . . »	378·8	395·7	402·9	426·7	435·9	411·5	397·0
38	Rotfrukter . . . . . »	11·9	15·8	16·2	20·8	20·1	27·4	15·5
39	Socket . . . . . »	86·1	98·4	109·5	117·1	120·5	125·4	100·0
40	Sirap . . . . . »	7·3	7·6	7·3	6·3	6·6	5·3	7·2
41	Kaffe . . . . . »	17·5	19·4	22·5	23·8	24·4	26·7	20·2
42	Kakao . . . . . »	1·3	1·7	1·3	2·0	2·0	2·0	1·3
43	Te . . . . . hg	1·3	2·0	2·3	3·3	2·6	3·6	2·0
Dryckesvaror:								
44	Spritdrycker l	4·3	7·6	10·9	14·5	15·2	26·1	8·6
45	Vin . . . . . »	0·0	0·3	0·3	0·3	0·3	1·3	0·3
46	Öl (pilsnerdricka) . . . . . »	10·7	18·8	28·9	27·8	41·6	51·8	20·7
47	Svagdricka o. läskedrycker . . . . . »	33·7	45·5	48·0	54·0	78·5	74·4	45·3
Bränsle och lyse:								
48	Ved . . . . . kbm	7·3	9·3	10·2	11·2	10·9	11·6	9·2
49	Kol . . . . . hl	2·0	3·0	3·3	3·3	5·9	5·3	3·0
50	Koks . . . . . »	1·0	1·7	2·0	3·0	5·6	8·6	2·0
51	Gas . . . . . kbm	29·4	55·1	61·7	98·0	122·8	146·8	57·4
52	Fotogen l	14·5	13·5	20·5	22·1	26·7	44·6	16·8

¹ En liter separerad mjölk har ansetts motsvara 0·6 liter oskummad och en liter grädde 3 liter oskummad mjölk.

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
Lägre tjänstemannahushåll							Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll							
Intill 825	825-1 100	1 100-1 375	1 375-1 650	1 650-1 925	1 925 o. däröver	Samtliga hushåll	Intill 825	825-1 100	1 100-1 375	1 375-1 650	1 650-1 925	1 925 o. däröver	Samtliga hushåll	
111.2	124.7	142.5	151.5	165.3	176.9	141.9	104.9	123.8	147.5	158.4	170.3	178.9	134.3	1
25.1	26.7	30.0	30.7	34.3	34.6	29.7	21.1	25.1	31.0	32.0	33.0	35.6	27.4	2
7.3	11.5	13.5	15.2	15.5	20.8	13.5	6.9	9.9	13.2	15.5	16.2	21.8	11.6	3
3.3	5.0	6.9	7.6	7.9	10.9	6.6	2.6	5.0	6.9	7.6	8.2	11.2	5.6	4
11.2	10.9	13.2	14.5	14.2	14.2	12.9	10.9	11.9	13.2	14.5	14.9	13.9	12.5	5
11.9	11.5	14.9	14.2	17.5	13.9	13.9	11.2	11.2	14.5	16.2	19.1	14.9	13.2	6
1.3	1.0	1.3	2.0	1.7	1.7	1.3	1.0	1.0	1.7	2.0	2.0	2.0	1.3	7
23.4	30.0	33.0	35.6	35.6	42.9	32.7	24.1	29.4	33.3	36.3	38.3	42.9	31.0	8
7.3	9.9	10.6	10.6	12.5	16.5	10.9	8.6	10.2	12.6	11.9	12.9	15.8	10.9	9
20.4	18.2	19.1	21.1	26.1	21.4	20.4	18.5	20.1	21.1	22.4	25.7	20.8	20.8	10
62.7	61.4	72.0	79.9	82.5	83.5	72.3	58.7	60.7	72.0	80.9	81.5	86.8	67.7	11
18.4	21.8	24.4	24.4	32.7	24.4	24.4	20.4	21.8	25.4	25.7	29.9	27.7	23.8	12
22.5	19.5	26.2	30.8	22.4	32.7	25.4	17.9	18.1	23.9	28.5	24.5	31.4	21.5	13
16.5	16.8	16.8	19.1	22.4	21.8	18.2	15.8	16.5	18.1	20.8	22.1	23.1	17.8	14
5.3	3.3	4.6	5.6	5.0	4.6	4.6	4.6	4.3	4.6	5.9	5.0	4.6	4.6	15
743.8	890.7	942.0	1 030.3	1 150.6	1 139.1	962.4	792.6	947.6	996.4	1 081.9	1 131.0	1 161.3	960.8	16
672.2	817.1	861.3	940.5	1 068.5	1 028.6	879.8	707.2	859.3	917.7	987.0	1 037.2	1 034.6	872.5	17
79.9	60.1	34.0	29.1	17.8	5.6	40.2	107.9	74.6	30.7	32.7	22.8	6.6	61.1	18
7.9	12.5	20.1	24.1	23.8	35.7	19.5	6.9	14.5	20.1	25.1	26.7	40.9	17.2	19
27.7	34.6	38.9	41.9	44.2	59.4	39.3	24.8	32.3	39.9	42.9	46.2	59.4	35.6	20
20.8	19.5	19.5	20.1	23.1	17.8	20.1	24.1	23.1	20.5	20.8	22.8	17.8	22.4	21
5.3	5.6	6.6	5.9	5.0	4.6	5.6	5.6	5.9	6.6	6.6	5.0	4.6	6.0	22
13.5	15.5	16.8	16.5	17.8	17.8	16.2	12.5	15.9	16.8	17.5	19.1	18.8	15.8	23
430	526	669	700	792	973	652	386	521	653	717	803	949	580	24
29.4	33.0	31.0	29.7	40.3	36.3	32.3	33.3	33.7	33.3	31.3	38.3	37.0	33.7	25
51.2	29.7	40.6	39.6	27.1	32.7	37.3	33.3	30.0	37.9	40.9	32.0	37.9	34.3	26
63.0	50.5	54.8	68.3	47.8	67.6	57.8	46.9	47.8	56.8	64.7	56.7	67.0	53.1	27
4.6	10.2	12.2	12.9	17.8	15.2	11.9	5.9	9.2	12.9	13.2	16.2	18.8	10.6	28
5.9	5.0	5.3	6.9	5.6	4.6	5.6	5.0	5.0	5.6	6.3	5.3	5.3	5.3	29
265.4	249.8	231.0	202.3	223.1	201.9	230.4	290.4	268.6	240.6	223.5	224.8	197.0	255.8	30
186.4	167.6	158.7	152.1	163.7	156.4	163.4	188.1	177.5	168.6	161.4	164.0	152.1	174.3	31
16.2	15.5	10.2	9.2	10.6	11.5	11.9	26.1	20.8	13.2	12.2	10.6	11.2	18.2	32
54.8	58.1	55.5	33.3	37.6	26.1	47.2	67.3	61.7	52.5	40.6	39.6	25.7	55.1	33
8.0	8.6	6.6	7.7	11.2	7.9	7.9	8.9	8.6	6.3	9.3	10.6	8.0	8.2	34
22.0	26.4	28.0	26.7	35.6	28.1	27.3	27.4	27.7	27.7	29.0	31.3	27.4	28.0	35
6.6	7.0	7.3	6.6	8.6	7.6	7.3	7.0	7.6	7.3	7.3	7.9	7.6	7.3	36
390.0	347.8	398.0	406.5	464.0	397.0	395.7	381.1	383.8	400.6	415.8	452.5	400.9	396.6	37
9.6	19.1	17.8	19.5	23.4	16.5	17.8	11.5	16.5	16.8	20.1	22.1	19.5	16.5	38
87.8	97.3	100.3	109.9	121.4	129.0	104.6	86.5	98.0	104.9	113.2	121.1	128.0	101.7	39
6.3	7.6	6.3	5.3	6.9	5.0	6.3	7.3	7.6	6.6	6.0	6.6	5.3	6.9	40
15.5	16.5	19.4	21.4	23.8	26.7	19.8	16.8	18.8	21.2	22.4	24.1	26.8	19.8	41
1.6	1.7	1.7	1.7	2.3	2.0	1.7	1.3	1.7	1.7	1.7	2.3	2.0	1.7	42
2.0	2.6	2.6	3.0	4.6	4.3	3.0	1.3	2.3	2.6	3.3	4.0	4.0	2.3	43
8.3	8.9	9.6	14.8	19.1	23.4	12.5	5.3	7.9	10.2	14.8	17.5	24.1	10.3	44
0.3	0.3	0.3	0.7	1.3	1.0	0.3	0.0	0.3	0.3	0.7	1.0	1.0	0.3	45
13.0	17.6	19.9	31.2	42.4	48.8	25.5	11.1	18.5	24.5	29.6	42.0	49.6	22.4	46
28.7	26.2	49.5	42.6	46.2	59.3	41.0	32.7	40.7	48.7	47.8	59.5	63.5	43.7	47
5.6	6.6	8.2	8.9	13.2	13.5	8.9	7.0	8.6	9.3	9.9	12.5	12.9	8.9	48
2.3	1.3	3.0	2.3	2.3	1.7	2.3	2.0	2.6	3.0	2.6	4.0	2.6	2.6	49
2.3	2.3	4.0	3.6	2.3	7.3	3.3	1.3	2.0	3.0	3.3	3.6	7.6	2.6	50
61.7	76.6	88.8	128.4	110.2	111.2	94.7	35.6	60.4	74.9	114.2	115.5	120.8	71.0	51
12.2	9.9	17.1	14.2	17.8	28.0	15.2	14.2	12.6	18.8	17.8	21.5	32.3	16.5	52

1		23	24	25	26	27	28	29
Socialgrupp		Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll i städer						
Inkomst per konsumtionsenhet, kr		Intill 825	825-1 100	1 100-1 375	1 375-1 650	1 650-1 925	1 925 o. däröver	Samtliga hushåll
Matvaror:								
1	Kött och fläsk . . . . . kg	109.6	125.4	148.2	159.4	172.9	179.9	137.9
2	färskt nötkött . . . . . »	22.8	25.8	31.7	31.7	33.3	35.6	28.4
3	» kalvkött . . . . . »	7.6	10.2	13.2	16.2	17.2	21.5	12.2
4	» får- o. lammkött . . . . . »	3.3	5.6	7.2	7.6	9.2	11.6	6.3
5	» malet kött . . . . . »	11.2	12.2	13.5	14.8	14.9	14.2	12.9
6	» annat kött . . . . . »	12.9	12.5	15.2	17.2	21.1	14.5	14.5
7	salt eller rökt kött . . . . . »	1.0	1.3	1.7	2.0	2.0	2.0	1.7
8	färskt fläsk . . . . . »	23.1	27.1	31.7	35.6	37.0	42.9	30.0
9	salt fläsk . . . . . »	8.6	10.9	13.5	12.2	13.5	16.5	11.5
10	korv och sylta . . . . . »	19.1	19.8	20.5	22.1	24.7	21.1	20.4
11	Fisk . . . . . »	64.0	64.0	74.6	82.8	84.5	86.8	71.9
12	färsk sill o. strömming . . . . . »	22.4	22.8	25.4	26.4	30.7	27.1	24.7
13	» annan fisk . . . . . »	21.5	21.0	27.1	30.0	25.7	32.7	24.8
14	salt sill . . . . . »	14.8	16.2	17.5	20.5	22.8	22.4	17.5
15	» annan fisk . . . . . »	5.3	4.0	4.6	5.9	5.3	4.6	4.9
16	Mjöl och gräde l	751.8	914.2	965.8	1 053.4	1 094.7	1 153.6	936.2
17	oskummad mjölk . . . . . »	650.5	821.4	878.5	952.4	990.7	1 018.7	838.9
18	separerad mjölk . . . . . »	122.4	68.6	30.0	31.3	21.4	6.9	59.7
19	gräde . . . . . »	9.3	17.2	23.1	27.4	30.4	43.6	20.5
20	Smör . . . . . kg	26.7	32.7	39.6	42.6	45.9	58.7	36.6
21	Margarin . . . . . »	21.8	21.8	20.1	21.1	22.1	18.1	21.1
22	Fett och flott . . . . . »	5.6	5.6	6.3	6.3	4.9	4.3	5.6
23	Ost . . . . . »	13.5	16.5	17.5	17.5	19.5	18.8	16.5
24	Ägg . . . . . st	427	561	692	733	837	932	624
25	Hårt rågbröd . . . . . kg	28.4	33.3	30.0	31.0	35.6	32.0	31.4
26	Surlimpa (grovbröd) . . . . . »	39.9	35.0	42.9	43.9	36.0	41.3	39.3
27	Sötlimpa (siktebröd) . . . . . »	58.1	54.1	60.7	69.0	62.7	70.0	60.0
28	Vetebröd . . . . . »	7.6	10.2	14.5	13.5	18.8	19.8	12.2
29	Skorpor . . . . . »	6.3	5.3	6.0	6.9	5.6	5.9	5.9
30	Mjöl . . . . . »	266.3	243.9	228.4	210.3	203.6	193.7	235.0
31	vetemjöl . . . . . »	179.5	166.0	162.4	155.4	153.1	147.5	164.7
32	rågmjöl . . . . . »	24.1	18.8	10.9	11.5	8.9	12.2	15.9
33	rågsiktmjöl . . . . . »	54.8	53.1	48.8	35.0	33.0	26.1	47.2
34	annat mjöl . . . . . »	7.9	6.0	6.3	8.4	8.6	7.9	7.2
35	Gryn . . . . . »	25.1	26.7	26.7	29.3	30.7	25.8	27.0
36	Ärter och bruna bönor . . . . . »	6.2	7.0	6.9	7.3	7.6	7.9	7.0
37	Potatis . . . . . »	383.5	364.6	387.8	405.9	437.2	399.0	386.7
38	Rotfrukter . . . . . »	11.9	16.5	16.8	19.8	22.8	18.5	16.5
39	Socker . . . . . »	84.5	94.7	103.3	110.6	120.1	125.1	100.0
40	Sirap . . . . . »	6.3	6.9	6.3	5.3	6.3	4.9	6.3
41	Kaffe . . . . . »	16.5	18.1	21.2	21.7	24.4	26.1	19.8
42	Kakao . . . . . »	1.6	1.7	1.7	2.0	2.3	2.0	1.7
43	Te . . . . . hg	1.7	2.3	2.6	3.3	4.0	4.0	2.6
Dryckesvaror:								
44	Spritdrycker l	6.6	9.6	10.9	15.5	19.1	24.4	11.6
45	Vin . . . . . »	0.0	0.3	0.3	0.7	1.0	1.0	0.3
46	Öl (pilsnerdricka) . . . . . »	13.3	21.8	25.1	31.8	46.8	46.2	25.2
47	Svagricka o. läskedrycker . . . . . »	31.8	37.3	49.0	48.0	59.1	66.8	43.3
Bränsle och lyse:								
48	Ved . . . . . kbm	5.6	6.9	8.3	8.9	10.6	12.5	7.6
49	Kol . . . . . hl	1.7	1.6	3.0	3.0	2.6	2.6	2.3
50	Koks . . . . . »	1.6	2.3	3.6	3.6	4.3	8.3	3.0
51	Gas . . . . . kbm	49.2	77.9	89.4	126.4	136.3	132.3	88.5
52	Fotogen l	17.5	15.2	21.4	18.5	24.1	34.0	19.1

30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	
Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll å industri- orter							Medelklasshushåll						
Intill 825	825- 1 100	1 100- 1 375	1 375- 1 650	1 650- 1 925	1 925 o. däröver	Samtliga hushåll	1 100- 1 650	1 650- 2 200	2 200- 2 750	2 750- 3 300	3 300 o. däröver	Samtliga hushåll	
92.4	118.1	144.5	146.5	154.8	165.7	119.5	130.4	132.0	164.3	178.9	185.1	160.1	1
16.5	23.7	28.7	35.6	31.3	34.0	23.8	31.4	25.4	32.7	33.7	32.3	31.4	2
5.6	7.6	13.5	10.2	11.9	24.4	8.6	13.2	15.8	20.5	27.1	26.4	20.8	3
1.0	2.6	5.0	6.6	3.0	5.6	3.0	6.6	8.3	10.2	11.2	14.5	10.2	4
10.2	10.9	10.6	11.9	14.9	11.6	10.9	10.2	12.5	13.5	12.2	14.2	12.9	5
5.9	7.3	11.5	7.6	7.6	17.5	7.9	12.5	15.5	20.5	24.1	28.7	20.8	6
0.7	0.7	1.3	0.7	1.3	0.7	0.7	1.3	1.0	1.0	0.7	1.6	1.3	7
26.1	36.6	40.9	40.3	46.2	43.2	35.0	25.1	28.4	34.6	39.9	37.3	33.8	8
8.9	7.6	7.9	8.9	7.9	9.6	8.2	8.6	9.6	11.5	13.2	11.6	10.9	9
17.5	21.1	25.1	24.7	30.7	19.1	21.4	21.5	15.5	19.8	16.8	18.5	18.5	10
44.6	49.5	58.1	60.7	64.7	85.5	51.8	60.4	73.9	80.2	90.4	112.2	84.8	11
15.9	18.8	23.4	17.5	27.7	31.4	19.4	19.6	21.4	22.5	24.1	28.7	23.4	12
6.6	8.6	10.0	13.5	16.2	21.8	9.6	14.4	28.8	31.3	41.6	49.2	33.7	13
19.1	17.5	19.8	23.8	17.8	29.0	18.8	20.1	18.1	20.1	19.8	26.4	21.4	14
3.0	4.6	4.9	5.9	3.0	3.3	4.0	6.3	5.6	6.3	4.9	7.9	6.3	15
900.6	1 059.6	1 151.1	1 345.0	1 326.3	1 241.8	1 061.0	920.8	1 001.2	1 053.1	1 069.9	1 091.2	1 032.6	16
856.7	988.3	1 112.8	1 307.1	1 285.7	1 196.9	1 008.8	837.6	938.5	960.6	1 003.2	1 018.4	956.0	17
69.6	94.4	34.3	45.2	29.7	2.3	67.0	29.7	4.0	28.7	5.6	4.3	15.2	18
0.7	4.9	5.9	3.6	7.6	14.5	4.0	21.8	20.1	25.1	21.1	23.4	22.5	19
19.8	30.4	41.6	45.2	48.5	65.7	31.7	35.6	41.9	46.5	51.8	52.1	46.2	20
29.7	28.4	21.8	20.5	26.7	14.2	26.7	20.1	25.4	21.5	21.5	24.1	22.4	21
5.9	6.6	7.3	7.6	5.9	6.6	6.6	3.0	4.3	6.3	6.6	7.3	5.6	22
9.3	14.5	14.5	17.2	16.2	18.5	13.2	16.8	18.2	17.8	19.8	17.2	17.8	23
279	386	456	565	619	1 126	401	635	678	860	1 073	1 064	871	24
45.5	35.3	48.8	33.7	51.8	86.8	42.9	47.5	36.6	41.6	29.4	35.0	38.3	25
16.2	13.9	14.2	11.5	10.5	1.3	14.2	4.6	40.9	29.7	17.8	19.8	23.1	26
17.8	26.7	37.6	26.1	25.1	36.6	25.7	44.6	52.5	53.5	61.7	44.6	50.8	27
2.0	5.3	4.3	7.9	2.3	7.3	4.0	14.2	20.5	19.1	13.5	18.8	17.5	28
1.7	3.6	3.3	3.0	4.0	2.3	3.0	7.2	4.9	7.6	4.3	4.6	5.9	29
353.8	352.2	299.3	344.5	337.9	233.6	340.0	188.1	180.8	183.1	199.3	192.7	188.5	30
210.6	216.8	200.3	215.2	221.1	201.6	211.9	146.8	137.0	138.6	139.9	142.9	140.9	31
31.0	27.4	23.4	21.4	20.8	2.0	26.7	9.9	9.9	10.6	16.8	10.2	11.2	32
100.3	90.8	68.6	91.4	74.2	20.8	87.8	25.7	24.1	26.4	33.3	30.7	28.1	33
11.9	17.2	7.0	16.5	21.8	9.2	13.6	5.7	9.8	7.5	9.3	8.9	8.3	34
33.3	31.0	33.3	28.1	34.7	42.3	32.2	26.7	35.0	36.3	35.6	41.2	35.6	35
8.9	8.2	8.6	7.6	7.9	4.9	8.6	8.0	7.6	8.6	9.2	11.2	9.3	36
374.9	448.5	464.0	508.9	533.9	420.8	435.6	277.2	353.4	365.6	426.7	416.8	369.9	37
10.9	17.5	17.8	22.4	19.5	27.4	15.8	13.5	19.8	21.5	19.5	26.7	20.8	38
91.7	109.6	113.9	138.3	126.4	159.1	108.3	99.3	105.6	114.5	122.8	132.3	115.8	39
9.3	9.6	9.2	9.9	8.6	6.3	9.3	4.6	5.0	6.9	7.2	8.6	6.6	40
18.1	20.8	20.8	26.0	23.8	32.0	20.4	15.6	18.1	17.5	21.4	19.4	18.5	41
1.0	1.3	1.3	1.7	1.6	1.6	1.3	2.0	2.3	2.0	2.0	2.7	2.3	42
0.7	1.3	1.3	1.7	1.7	4.6	1.3	3.0	3.3	5.3	6.9	8.9	5.6	43
2.0	3.0	6.3	6.0	8.9	22.1	4.3	12.2	9.9	19.1	20.1	25.1	17.5	44
0.0	0.0	0.0	0.3	0.3	1.0	0.0	1.0	0.7	1.3	1.3	3.6	1.6	45
5.4	7.3	22.3	8.9	17.4	83.9	11.3	38.1	40.3	61.1	61.1	101.6	61.2	46
34.9	52.1	47.3	46.9	61.6	29.4	45.4	32.3	35.7	41.4	48.0	63.9	44.3	47
10.6	14.5	15.5	21.1	23.8	17.8	14.5	9.6	9.9	12.2	14.2	18.8	13.2	48
2.0	5.6	4.0	0.0	11.6	1.3	4.0	0.7	2.7	2.3	3.3	2.6	2.3	49
0.3	0.0	0.3	—	0.3	2.3	0.3	2.6	5.9	9.2	14.2	11.5	8.9	50
—	—	—	—	—	—	—	91.1	146.5	166.7	122.4	161.7	141.9	51
5.3	3.6	6.6	10.9	7.6	15.2	5.6	2.0	16.8	13.9	15.9	20.5	14.2	52

188 Tab. 8. Konsumerade kvantiteter av viktigare varuslag i medeltal per

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Socialgrupp		Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll med en totalut-									
Familjetyp		Familjer med barn, av vilka det äldsta i en ålder av									
		under 7 år		7—14 år			över 14 år				
		1 barn	2 el. 3 barn	1 barn	2 el. 3 barn	4. o. fl. barn	1 barn	2 el. 3 barn	4 o. fl. barn		
Matvaror:											
1	Kött och fläsk	kg	105·7	109·4	139·5	121·4	144·1	154·0	136·6	153·0	172·2
2	färskt nötkött	»	23·0	20·8	25·9	25·8	29·7	32·3	24·7	33·9	34·7
3	» kalvkött	»	13·6	11·5	13·3	10·0	11·5	10·1	13·2	15·7	12·9
4	» får- o. lammkött	»	8·8	6·3	7·0	6·6	5·9	4·8	6·6	7·4	4·0
5	» malet kött	»	5·4	10·2	13·5	12·2	13·4	14·9	10·6	14·3	18·3
6	» annat kött	»	9·6	11·0	13·1	13·1	14·3	13·8	18·6	12·1	15·8
7	salt eller rökt kött	»	1·0	1·2	1·7	1·7	1·4	0·9	1·1	1·1	1·9
8	färskt fläsk	»	22·3	23·1	34·5	29·9	33·2	36·9	34·1	33·8	43·8
9	salt fläsk	»	10·2	8·2	8·9	8·6	12·4	12·4	9·9	12·0	10·0
10	korv och sylta	»	11·8	16·5	21·6	13·5	22·3	27·9	17·8	22·7	30·8
11	Fisk	»	47·1	57·4	67·8	59·2	72·1	77·2	70·6	79·7	99·8
12	färsk sill o. strömming	»	15·7	19·3	23·3	21·4	24·4	24·5	27·0	28·1	39·8
13	» annan fisk	»	15·4	21·5	22·2	19·0	23·8	23·6	21·1	27·0	25·1
14	salt sill	»	13·7	13·2	18·0	15·9	19·0	22·1	16·8	18·2	27·5
15	» annan fisk	»	2·3	3·4	4·3	2·9	4·0	7·0	5·7	6·4	7·4
16	Mjöl och gräde	l	680·8	760·4	901·5	858·0	990·8	1 245·7	857·2	1 068·2	1 275·5
17	oskummad mjölk	»	609·1	694·0	843·0	776·3	914·2	1 104·5	774·2	951·4	1 134·6
18	separatorad mjölk	»	7·0	15·2	7·5	24·7	23·2	155·8	9·4	102·7	158·3
19	gräde	»	22·5	19·1	18·0	22·3	20·9	15·9	25·8	18·4	15·3
20	Smör	kg	35·9	29·4	34·3	34·4	38·2	34·5	33·5	47·5	38·5
21	Margarin	»	7·8	15·0	18·4	13·9	21·7	33·9	16·5	20·7	41·5
22	Fett och flott	»	1·1	4·0	4·4	4·7	5·6	5·5	4·9	6·5	10·0
23	Ost	»	13·0	11·0	12·7	13·8	17·4	18·3	16·3	19·6	18·0
24	Ägg	st	526	566	590	563	676	628	602	668	547
25	Hårt rågröd	kg	27·1	23·6	24·1	19·9	31·3	43·8	22·5	44·9	64·8
26	Surlimpa (grovbröd)	»	16·5	27·9	27·5	29·4	39·8	32·2	35·4	33·1	47·5
27	Sötlimpa (siktebröd)	»	28·0	34·2	62·2	40·1	62·3	64·6	48·4	58·5	81·6
28	Vetebröd	»	9·7	12·2	11·4	10·7	13·4	6·9	7·8	11·9	12·4
29	Skorpor	»	2·9	4·0	5·7	3·2	4·9	5·9	5·0	6·2	12·1
30	Mjöl	»	123·8	131·9	165·0	199·2	245·4	382·5	181·5	280·8	453·4
31	vetemjöl	»	90·0	92·3	125·4	135·2	172·0	264·2	138·6	202·4	292·5
32	rågmjöl	»	19·1	8·6	5·3	13·0	16·5	31·8	10·6	22·4	38·1
33	rågsiktmjöl	»	10·5	21·5	26·4	46·5	49·7	71·7	27·6	48·2	103·8
34	annat mjöl	»	4·2	9·5	7·0	4·5	7·2	14·8	4·7	7·8	19·0
35	Gryn	»	12·8	18·9	27·6	17·4	26·1	38·4	24·7	33·3	43·4
36	Ärtor och bruna bönor	»	3·2	4·9	6·0	4·1	8·1	9·0	5·3	8·4	11·0
37	Potatis	»	235·9	277·4	364·0	296·3	392·2	489·8	285·0	440·4	597·5
38	Rotfrukter	»	10·7	17·0	15·3	15·6	17·3	21·0	14·9	17·6	27·7
39	Socket	»	71·1	78·7	91·5	89·6	105·5	124·4	88·7	119·6	139·7
40	Sirap	»	4·1	4·2	3·7	5·9	6·2	10·5	4·6	7·9	9·3
41	Kaffe	»	16·6	15·0	17·5	20·4	20·4	21·0	19·0	22·9	26·7
42	Kakao	»	0·5	1·9	1·4	1·3	1·8	2·5	1·0	1·7	2·0
43	Te	hg	1·6	2·6	2·0	2·0	2·0	3·7	1·7	3·8	2·5
Drykesvaror:											
44	Spritdrycker	l	18·1	12·5	13·2	11·8	13·8	10·4	12·0	9·7	7·9
45	Vin	»	0·6	0·4	0·4	0·3	0·2	0·2	0·4	0·3	0·2
46	Öl (pilsnerdricka)	»	21·3	34·0	24·4	20·4	24·6	13·7	42·5	32·3	21·3
47	Svagdricka o. läskedrycker	»	38·4	35·9	26·5	26·0	35·3	47·8	37·9	47·3	68·8
Bränsle och lyse:											
48	Ved	kbm	6·5	7·1	9·9	8·7	8·6	10·1	7·0	9·0	11·0
49	Kol	hl	2·4	4·4	1·9	1·6	3·6	2·5	2·4	3·7	1·1
50	Koks	»	2·0	3·6	4·3	1·3	2·8	3·0	5·3	2·7	2·4
51	Gas	kbm	63·2	85·2	100·3	105·1	80·3	95·1	90·6	56·9	66·0
52	Fotogen	l	11·6	22·4	9·2	15·8	14·8	16·9	43·5	21·6	11·2

familj med viss totalutgift inom olika socialgrupper och familjetyper. 189

gift av 3 500—4 500 kr			Medelklasshushåll med en totalutgift av 7 000—10 000 kr													
Familjer med inboende, inackorderade	Övriga familjer	Samtliga familjer	Familjer utan barn	Familjer med barn, av vilka det äldsta i en ålder av									Familjer med inboende, inackorderade	Övriga familjer	Samtliga familjer	
				under 7 år			7—14 år			över 14 år						
				1 barn	2 el. 3 barn		1 barn	2 el. 3 barn	3 o. fl. barn	1 barn	2 el. 3 barn	3 o. fl. barn				
145.9	151.4	141.9	122.3	158.9	166.6	131.3	176.2	184.2	115.8	191.7	239.7	214.0	149.8	170.7	1	
32.6	27.4	28.9	21.9	31.1	31.7	32.7	34.3	35.8	11.5	52.8	49.0	41.4	24.1	34.1	2	
13.3	14.6	12.5	17.0	21.7	24.0	10.7	16.2	20.5	3.0	22.4	24.2	30.1	26.4	21.1	3	
5.9	6.2	6.2	12.2	12.6	11.6	6.3	8.3	11.8	10.8	13.5	15.9	11.1	7.9	11.3	4	
12.5	16.2	13.4	4.9	12.9	12.7	13.6	16.2	14.0	—	11.3	13.1	14.3	20.7	13.2	5	
16.1	13.7	13.7	23.0	21.5	19.3	25.6	24.0	24.0	37.7	28.1	42.3	15.4	14.0	22.8	6	
2.7	1.4	1.5	0.8	1.4	1.4	0.5	0.8	0.6	3.2	0.8	0.9	2.8	2.4	1.3	7	
30.8	35.4	33.0	23.2	28.9	32.4	25.1	35.6	33.2	44.7	35.7	53.7	53.7	33.2	34.2	8	
7.3	11.9	10.5	10.5	10.2	12.6	11.6	13.8	23.6	1.9	8.7	5.0	16.8	9.7	12.4	9	
24.7	24.6	22.2	8.8	18.6	20.9	5.2	27.0	20.7	3.0	18.4	35.6	28.4	11.4	20.3	10	
69.0	75.7	72.1	82.0	90.6	91.8	61.3	80.1	83.6	42.9	133.3	104.4	126.1	67.3	91.4	11	
23.6	28.7	25.2	20.6	21.3	18.4	22.9	23.1	24.7	10.0	36.8	27.4	39.9	17.2	23.7	12	
23.1	21.1	23.0	43.7	44.6	44.4	21.3	28.6	32.7	15.1	53.4	38.9	42.8	32.1	39.4	13	
16.4	20.8	18.9	14.5	18.6	21.2	11.7	22.8	18.7	14.0	30.7	27.5	34.3	13.4	21.3	14	
5.9	5.1	5.0	3.2	6.1	7.8	5.4	5.6	7.5	3.8	12.4	10.6	9.1	4.6	7.0	15	
1 009.7	1 228.6	1 008.3	531.3	890.9	1 082.1	628.9	1 060.8	1 544.2	658.1	976.6	1 864.6	1 365.9	1 027.6	1 060.9	16	
910.1	1 106.3	913.5	462.1	825.4	1 027.9	491.0	974.7	1 509.8	656.0	905.2	1 819.1	1 209.8	979.1	989.4	17	
71.5	122.9	63.5	0.3	2.7	3.4	0.3	28.5	2.4	—	—	15.8	70.7	5.9	12.1	18	
18.9	16.2	18.9	23.0	21.3	17.4	45.9	23.0	11.0	0.7	23.8	12.0	37.9	15.0	21.4	19	
38.5	35.7	37.0	48.2	37.8	51.1	43.2	52.4	50.2	3.6	51.7	55.5	76.4	44.5	49.0	20	
20.4	28.2	22.6	5.9	24.1	23.4	12.9	22.6	30.6	44.0	33.8	61.7	23.0	23.2	25.2	21	
5.7	8.0	5.7	2.1	5.7	3.4	1.4	5.1	13.0	14.0	4.7	2.2	6.6	5.8	5.3	22	
16.7	15.1	16.0	14.1	16.2	19.9	17.5	20.7	23.2	9.7	29.3	35.0	35.1	15.1	21.1	23	
631	696	622	669	875	1 141	579	941	1 099	1 431	916	961	1 019	866	950	24	
28.2	40.4	34.6	29.5	23.0	25.1	24.4	44.3	60.0	33.0	58.7	77.6	72.8	28.6	39.4	25	
23.1	19.3	32.2	3.3	20.9	24.4	24.2	17.4	81.1	—	45.6	26.4	25.3	19.0	26.7	26	
54.2	36.6	55.7	23.0	48.6	64.1	104.5	78.4	43.9	—	71.9	19.4	106.4	32.7	59.0	27	
8.9	10.2	11.2	13.1	17.6	13.4	15.4	24.8	18.2	—	7.3	8.2	25.0	33.0	17.6	28	
5.5	5.0	5.6	1.3	7.4	6.6	1.3	7.9	12.7	—	11.2	10.9	8.0	1.6	7.3	29	
246.1	341.2	256.6	96.6	143.2	196.3	43.9	188.5	282.7	179.8	136.8	451.7	244.1	198.6	188.9	30	
173.1	240.7	179.5	76.4	108.2	135.3	42.0	142.8	213.1	136.0	119.2	394.2	165.2	170.5	144.2	31	
17.0	18.6	18.3	3.1	6.0	12.4	0.3	10.9	34.9	4.0	4.7	1.7	34.2	4.0	11.3	32	
50.1	68.1	49.5	14.6	21.8	41.2	0.3	27.1	25.8	36.0	7.5	45.5	36.8	15.3	26.2	33	
5.9	13.8	9.3	2.5	7.2	7.4	1.3	7.7	8.9	3.8	5.4	10.3	7.9	8.8	7.0	34	
29.6	35.4	28.9	20.5	29.5	33.0	36.1	31.0	55.0	43.0	30.3	74.8	64.0	30.2	36.9	35	
8.6	7.2	7.4	6.2	8.0	8.9	8.2	7.1	8.6	36.5	7.7	17.0	15.3	2.7	8.9	36	
402.0	485.4	401.7	199.3	341.3	397.3	236.7	363.7	394.8	975.0	336.4	582.4	413.8	342.5	369.2	37	
16.3	17.4	17.9	13.3	26.9	20.8	18.4	12.5	17.3	20.0	22.2	31.3	16.4	10.9	19.7	38	
100.3	127.0	105.8	79.9	110.1	126.5	84.5	123.1	156.2	103.2	124.1	195.3	153.7	111.9	124.0	39	
6.5	8.6	6.6	5.6	5.3	7.1	2.9	5.3	12.9	11.7	4.3	11.4	6.2	7.1	6.6	40	
22.3	22.8	20.5	15.9	15.8	18.2	18.0	19.8	19.0	18.0	17.7	22.3	37.0	14.9	19.1	41	
1.6	1.7	1.7	1.1	2.5	2.3	1.3	2.4	2.8	0.5	2.8	4.1	2.3	1.7	2.4	42	
2.4	3.4	2.6	7.6	8.6	6.7	4.9	3.8	4.7	13.5	7.1	5.0	6.0	3.4	6.3	43	
14.2	8.9	12.0	18.1	14.3	12.8	28.8	22.3	13.1	10.0	17.5	0.8	16.8	14.3	15.7	44	
0.6	0.3	0.3	4.1	1.6	0.9	2.5	1.3	0.9	—	0.3	2.5	1.3	1.1	1.5	45	
27.9	25.9	25.5	64.1	48.0	50.9	107.6	78.4	26.9	15.3	70.8	—	72.1	56.9	56.1	46	
26.2	42.0	39.3	38.4	41.2	49.1	62.6	39.8	27.3	33.3	87.1	27.7	48.6	21.6	43.9	47	
8.4	11.7	9.1	9.1	15.3	13.8	5.0	10.4	15.3	30.0	19.9	14.2	13.4	8.6	13.4	48	
2.1	1.6	2.8	1.9	2.2	1.9	1.3	2.1	—	—	4.2	0.3	1.5	—	1.8	49	
3.1	1.8	2.9	12.5	7.4	11.3	14.3	13.5	17.8	—	2.0	5.5	3.7	19.7	10.0	50	
118.5	73.1	84.0	259.2	164.4	177.4	315.7	236.8	127.6	—	96.0	64.7	187.1	210.5	179.9	51	
18.4	18.0	16.9	—	14.9	9.3	1.2	7.9	29.3	1.0	2.8	3.6	21.7	—	10.6	52	

Tab. 9. Konsumerade kvantiteter inom industriarbetar- och lägre tjänstemannafamiljer, där mannens huvudinkomst uppgick till 3 000—3 500 kr, med fördelning på olika familjetyper.

Familjetyp	Familjer utan barn	Familjer med barn, av vilka det äldsta i en ålder av									Familjer med inneboende o. övr. familjer	Samtliga familjer
		under 7 år			7—14 år			över 14 år				
		1 barn	2 el. 3 barn		1 barn	2 el. 3 barn	4 o. fl. barn	1 barn	2 el. 3 barn	4 o. fl. barn		
		1	2	3	4	5	6	7	8	9		
Matvaror:												
Kött och fläsk . . . . . kg	100·8	105·2	132·9	121·6	137·3	144·8	139·3	160·9	190·2	149·0	139·1	
färskt nötkött . . . . . »	18·0	20·4	26·4	25·0	28·5	33·1	24·7	34·1	40·8	29·6	28·6	
» kalvkött . . . . . »	13·8	9·4	9·7	11·4	10·8	9·5	14·8	16·9	14·8	14·1	12·0	
» färskött . . . . . »	5·8	5·7	5·7	5·6	4·9	4·4	7·2	7·2	5·3	6·0	5·6	
» malet kött . . . . . »	7·6	9·8	13·2	11·6	12·9	15·4	10·7	14·1	16·6	14·8	13·1	
» annat kött . . . . . »	9·9	12·1	12·6	13·4	14·0	12·6	21·2	15·5	16·1	15·5	13·9	
salt el. rökt kött . . . . . »	1·1	0·9	1·8	2·7	1·5	1·1	1·5	1·4	1·8	2·3	1·5	
färskt fläsk . . . . . »	22·5	22·1	31·2	26·6	31·3	34·3	31·2	35·3	54·0	33·2	32·2	
salt fläsk . . . . . »	10·2	8·3	11·0	10·2	11·5	10·3	12·0	12·4	10·4	9·9	10·6	
korv och sylta . . . . . »	11·9	16·5	21·3	15·1	21·9	24·1	16·0	24·0	30·4	23·6	21·6	
Fisk . . . . . »	46·6	56·5	73·8	69·6	68·8	71·9	79·5	80·8	104·1	70·9	71·7	
färsk sill o. strömming . . . »	16·4	18·5	25·9	26·6	24·5	22·8	29·9	29·2	38·2	24·6	25·2	
» annan fisk . . . . . »	17·2	20·9	23·8	19·4	21·7	20·9	21·0	26·6	32·4	22·1	22·9	
salt sill . . . . . »	10·1	13·9	19·4	20·7	18·8	21·6	21·8	19·4	25·8	19·0	18·9	
» annan fisk . . . . . »	2·9	3·2	4·7	2·9	3·8	6·6	6·8	5·6	7·7	5·2	4·7	
Mjöl och grädde l	643·5	761·1	913·1	850·4	983·1	1 265·4	859·3	1 040·8	1 289·4	1 076·8	991·2	
oskummad mjölk . . . . . »	576·2	695·6	851·2	760·2	894·8	1 136·5	755·4	932·3	1 181·6	961·8	898·4	
separerad mjölk . . . . . »	8·2	12·7	19·2	18·8	47·2	140·4	15·1	82·9	89·6	70·1	55·1	
grädde . . . . . »	20·8	19·3	16·8	26·3	20·0	14·9	31·6	19·6	18·0	24·3	19·9	
Smör . . . . . kg	31·9	29·7	32·7	34·4	33·5	36·1	26·9	47·5	48·7	40·0	36·6	
Margarin . . . . . »	9·3	14·4	20·2	13·5	25·9	29·3	22·5	21·7	41·6	23·0	23·0	
Fett och flott . . . . . »	1·2	4·3	4·9	5·4	5·6	5·8	5·7	6·7	9·4	6·6	5·7	
Ost . . . . . »	14·2	11·0	11·9	15·4	16·0	18·8	16·8	18·4	21·7	15·2	15·7	
Ägg . . . . . st	544	518	520	587	624	591	579	674	720	678	608	
Hårt rågröd . . . . . kg	21·8	20·8	27·0	27·4	34·5	45·9	26·1	45·8	45·9	36·0	34·2	
Surlimpa (grovbröd) . . . . . »	20·5	23·6	28·4	19·6	43·2	23·5	31·0	32·6	50·7	18·9	31·0	
Sötlimpa (siktebröd) . . . . . »	26·8	30·9	59·9	37·6	57·7	56·5	38·8	71·5	61·5	50·6	52·5	
Vetebröd . . . . . »	12·4	9·7	12·1	10·0	11·1	10·0	6·7	11·5	8·2	13·6	10·9	
Skorpor . . . . . »	2·6	4·1	5·2	2·8	4·2	5·6	3·6	5·5	10·2	6·8	5·2	
Mjöl . . . . . »	129·6	149·7	179·2	196·5	251·3	394·5	180·9	267·4	514·3	246·3	256·1	
vetemjöl . . . . . »	98·6	104·5	133·0	136·4	173·1	265·3	140·7	197·3	302·0	177·6	176·1	
rågmjöl . . . . . »	18·3	8·0	7·3	13·2	15·0	27·8	3·4	22·5	53·3	18·0	18·5	
rågsikt mjöl . . . . . »	9·0	26·6	31·1	42·2	54·5	88·2	32·4	41·5	144·3	43·5	52·7	
annat mjöl . . . . . »	3·7	10·6	7·8	4·7	8·7	13·2	4·4	6·1	14·7	7·2	8·8	
Gryn . . . . . »	15·8	18·8	28·3	20·0	24·8	41·9	21·4	28·2	42·3	27·3	27·4	
Ärtor och bruna bönor . . . . »	4·3	4·7	7·4	4·7	7·8	9·3	4·4	7·3	10·7	7·7	7·3	
Potatis . . . . . »	235·1	272·6	368·3	314·0	382·8	456·2	280·1	427·6	626·7	434·3	392·2	
Rotfrukter . . . . . »	6·8	14·3	14·6	16·2	17·6	18·0	15·8	19·7	23·5	17·8	17·0	
Socker . . . . . »	71·6	78·5	93·5	93·7	101·9	124·1	88·3	116·1	142·6	106·2	103·3	
Sirap . . . . . »	3·8	4·5	4·2	6·1	6·2	11·0	2·9	6·2	12·0	6·1	6·5	
Kaffe . . . . . »	16·1	15·1	17·5	19·0	19·8	21·6	18·6	22·0	27·6	22·2	20·0	
Kakao . . . . . »	0·9	1·7	1·4	1·5	1·7	2·3	0·9	1·5	2·0	1·6	1·7	
Te . . . . . hg	3·3	4·6	2·3	3·6	2·3	2·3	2·0	3·0	2·0	2·1	2·3	
Dryckesvaror:												
Spritdrycker l	13·9	10·3	12·0	11·7	11·5	6·8	12·4	11·2	12·3	11·5	11·0	
Vin . . . . . »	0·4	0·4	0·3	0·3	0·3	0·2	0·6	0·4	0·2	0·6	0·4	
Öl (pilsnerdricka) . . . . . »	13·6	24·8	18·7	27·9	22·5	7·8	39·1	36·1	30·2	29·4	24·2	
Svagdricka o. läskedrycker . . »	57·4	33·7	36·0	24·6	35·3	61·0	11·9	40·0	79·2	53·4	43·7	
Bränsle och lyse:												
Ved . . . . . kbm	6·9	7·4	8·9	7·4	8·7	12·5	5·9	9·0	11·1	9·7	9·1	
Kol . . . . . hl	1·7	3·2	2·3	1·1	3·8	1·4	—	2·4	1·9	2·0	2·5	
Koks . . . . . »	4·8	2·8	4·8	0·4	3·8	2·3	8·0	3·7	2·2	2·8	3·3	
Gas . . . . . kbm	63·7	82·0	91·0	121·3	76·2	89·1	124·1	64·6	67·2	96·5	82·9	
Fotogen l	16·4	22·6	17·4	14·0	13·1	11·2	41·2	26·7	10·2	23·4	18·0	

Tab. 10. Konsumerade kvantiteter i medeltal per normalhushåll inom olika socialgrupper och landsdelar.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
Socialgrupp	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll						
	Svealand	Götaland	Norra Götaland	Södra Götaland	Nedre Norrland	Övre Norrland	Svealand	Götaland	Norra Götaland	Södra Götaland	Nedre Norrland	Övre Norrland
Landsdel	Svealand	Götaland	Norra Götaland	Södra Götaland	Nedre Norrland	Övre Norrland	Svealand	Götaland	Norra Götaland	Södra Götaland	Nedre Norrland	Övre Norrland
Antal hushåll	477	329	261	103	22	94	58	29	24	3		
Matvaror:												
Kött och fläsk . . . . . kg	129.7	134.6	148.8	116.2	151.8	150.0	162.7	170.7	170.8	241.6		
färskt nötkött . . . . . »	24.5	29.0	27.4	31.3	40.6	28.1	29.0	32.6	44.1	53.4		
» kalvkött . . . . . »	12.3	11.6	11.5	8.9	8.6	20.7	22.1	20.3	19.6	14.4		
» får- o. lammkött . . . . . »	4.4	5.9	7.6	4.9	7.9	8.1	10.3	12.0	16.5	16.7		
» malet kött . . . . . »	13.1	12.2	13.2	9.6	12.6	13.4	14.1	11.2	9.8	8.4		
» annat kött . . . . . »	11.4	12.2	20.8	7.3	9.9	18.1	19.0	24.1	23.8	83.4		
salt eller rökt kött . . . . . »	1.9	1.0	1.0	1.0	2.6	1.6	0.8	0.8	1.1	2.7		
färskt fläsk . . . . . »	27.6	29.4	42.2	26.1	24.1	29.1	34.6	46.3	31.3	36.5		
salt fläsk . . . . . »	9.6	13.5	11.2	7.6	14.5	9.8	13.8	12.0	7.9	12.8		
korv och sylta . . . . . »	24.9	19.8	13.9	19.5	31.0	21.1	19.0	11.4	16.7	13.3		
Fisk . . . . . »	62.2	72.0	74.6	65.0	58.7	80.4	85.4	92.5	91.1	91.9		
färsk sill o. strömming . . . . . »	22.6	19.1	32.4	24.4	7.3	25.6	17.9	26.7	25.5	12.4		
» annan fisk . . . . . »	12.9	32.7	27.7	10.9	22.0	24.0	43.9	47.4	30.5	56.3		
salt sill . . . . . »	21.8	15.2	11.5	22.4	23.8	23.8	18.0	14.2	27.4	19.3		
» annan fisk . . . . . »	4.9	5.0	3.0	7.3	5.6	7.0	5.6	4.2	7.7	3.9		
Mjöl och grädda l	1 027.9	922.9	783.8	1 163.9	1 154.6	1 059.3	990.4	1 012.4	1 068.4	876.6		
oskummad mjölk . . . . . »	921.1	860.7	639.7	1 082.1	1 119.0	964.3	925.2	930.8	1 034.0	823.4		
separerad mjölk . . . . . »	72.0	54.1	31.4	111.9	29.4	20.8	15.6	1.0	9.3	13.7		
grädda . . . . . »	21.2	9.9	25.1	4.9	6.0	27.5	18.6	27.0	9.6	15.0		
Smör . . . . . kg	33.9	37.6	36.0	34.0	47.5	43.3	47.1	54.9	41.6	65.8		
Margarin . . . . . »	25.2	16.5	23.4	23.4	25.8	24.4	19.7	18.8	26.6	20.8		
Fett och flott . . . . . »	7.2	5.0	5.9	4.0	2.6	6.8	4.7	4.8	5.2	1.3		
Ost . . . . . »	14.2	19.1	14.5	17.1	13.5	17.2	19.6	17.9	17.1	15.8		
Ägg . . . . . st	521	659	675	413	395	797	938	1 041	795	949		
Hårt rågbröd . . . . . kg	57.9	14.2	3.6	53.5	57.1	50.8	29.9	7.6	44.9	44.4		
Surlimpa (grovbröd) . . . . . »	6.0	22.4	116.5	5.6	4.6	8.4	25.9	85.2	2.9	—		
Sötlimpa (siktebröd) . . . . . »	30.2	26.4	143.2	24.7	36.9	39.8	50.9	110.8	18.7	105.2		
Vetebröd . . . . . »	11.4	6.3	16.5	7.3	4.0	15.2	19.9	26.8	11.9	3.7		
Skorpor . . . . . »	4.3	6.3	7.0	3.3	7.3	5.6	6.8	7.4	3.5	0.5		
Mjöl . . . . . »	259.2	309.5	153.1	318.2	282.1	192.8	191.4	138.0	222.8	187.8		
vetemjöl . . . . . »	188.0	197.0	105.3	199.0	215.2	152.7	134.7	93.2	164.5	156.3		
rågmjöl . . . . . »	14.9	31.4	8.2	18.8	3.6	7.2	16.9	14.1	10.7	7.9		
rågsikt mjöl . . . . . »	49.8	75.2	33.3	70.3	54.1	26.1	31.8	22.8	33.2	14.9		
annat mjöl . . . . . »	6.5	5.9	6.3	30.1	9.2	6.8	8.0	7.9	14.4	8.7		
Gryn . . . . . »	32.4	26.1	19.8	31.9	34.0	38.0	34.9	28.3	35.5	36.2		
Ärtor och bruna bönor . . . . . »	7.9	5.9	7.6	8.9	6.9	10.6	7.5	8.9	7.2	2.5		
Potatis . . . . . »	390.6	404.9	410.9	382.5	297.7	397.1	336.8	360.3	358.8	354.3		
Rotfrukter . . . . . »	18.5	15.2	15.5	14.2	11.2	24.2	15.9	16.5	24.1	24.0		
Socker . . . . . »	104.6	100.7	94.7	105.9	120.1	120.0	110.6	110.2	115.4	149.5		
Sirap . . . . . »	7.0	8.6	3.0	9.9	8.9	6.1	7.1	4.8	9.5	6.7		
Kaffe . . . . . »	19.6	19.1	20.8	20.4	26.1	18.4	18.2	19.6	16.7	28.5		
Kakao . . . . . »	1.5	1.7	1.7	1.7	2.0	2.4	2.0	1.7	2.8	3.5		
Te . . . . . hg	1.8	2.6	3.0	2.0	3.6	5.4	6.0	5.3	5.7	11.7		
Dryckesvaror:												
Spritdrycker l	10.3	9.3	13.2	4.0	6.6	16.9	19.1	17.7	16.5	14.5		
Vin . . . . . »	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	1.7	1.4	2.0	1.8	1.3		
Öl (pilsnerdricka) . . . . . »	32.8	15.8	17.8	11.8	8.5	62.9	66.7	49.2	57.6	51.0		
Svagdricka o. läskedrycker . . . . . »	36.5	45.1	63.5	27.3	26.4	39.2	43.4	70.2	35.7	47.3		
Bränsle och lyse:												
Ved . . . . . kbm	10.3	7.9	5.0	14.2	19.5	13.7	10.9	7.8	21.5	22.9		
Kol . . . . . hl	0.5	1.0	10.2	0.3	—	1.9	1.9	6.3	0.5	1.0		
Koks . . . . . »	1.3	2.6	5.6	0.3	—	9.5	6.2	16.2	1.3	37.1		
Gas . . . . . kbm	77.3	60.4	104.3	12.2	—	135.8	186.7	195.0	26.7	—		
Fotogen l	12.1	23.8	22.1	2.3	0.0	9.9	14.8	41.6	0.4	0.7		

Tab. 11. Konsumerade kvantiteter i medeltal per normalhushåll i de mellersta välstandsgrupperna inom olika socialgrupper och landsdelar.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Socialgrupp	Industriarbetar- och lägre tjänstemannahushåll					Medelklasshushåll				
Landsdel	Svealand	Götaland Norra	Götaland Södra	Norland Nedre	Norland Övre	Svealand	Götaland Norra	Götaland Södra	Norland Nedre	Norland Övre
Antal hushåll	172	132	116	35	15	34	33	15	10	2
Matvaror:										
Kött och fläsk . . . . . kg	144.4	152.8	167.0	133.1	155.0	157.5	173.1	176.0	176.2	240.2
färskt nötkött . . . . . »	28.2	33.2	31.8	36.4	38.4	28.1	34.4	36.1	34.7	65.0
» kalvkött . . . . . »	15.3	14.5	13.6	11.6	8.4	21.5	25.3	22.8	21.1	19.3
» får- o. lammkött . . . . . »	5.6	7.0	9.4	6.9	8.8	7.3	10.4	11.2	19.9	12.1
» malet kött . . . . . »	14.4	14.0	13.6	9.5	13.7	14.8	13.9	10.0	10.9	0.6
» annat kött . . . . . »	13.2	13.3	23.1	8.9	11.5	17.8	19.0	25.0	27.5	74.6
salt eller rökt kött . . . . . »	2.4	1.4	1.0	1.5	3.2	1.4	0.8	0.4	0.7	0.2
färskt fläsk . . . . . »	28.1	34.7	46.0	29.6	28.7	34.1	33.6	48.4	37.0	38.0
salt fläsk . . . . . »	10.7	15.6	12.0	7.6	14.2	10.5	14.7	13.7	7.4	17.6
korv och sylta . . . . . »	26.5	19.1	16.5	21.1	28.1	22.0	21.0	8.4	17.0	12.8
Fisk . . . . . »	71.7	79.4	80.5	65.7	66.0	74.1	91.0	88.0	91.3	68.8
färsk sill o. strömming . . . . . »	26.2	21.4	34.0	18.2	6.3	23.9	19.6	29.6	23.3	11.3
» annan fisk . . . . . »	15.8	37.2	30.4	16.8	26.9	21.6	48.0	39.9	33.1	35.3
salt sill . . . . . »	23.7	16.0	12.7	23.8	27.3	22.9	18.3	13.8	25.7	16.9
» annan fisk . . . . . »	6.0	4.8	3.4	6.9	5.5	5.7	5.1	4.7	9.2	5.3
Mjök och grädde l	1 1107.4	1 019.6	834.0	1 252.4	1 145.8	1 067.5	1 021.9	1 086.4	1 120.6	960.4
oskummad mjölk . . . . . »	1 005.9	968.4	722.8	1 191.7	1 096.7	952.5	957.9	996.5	1 084.8	888.8
separerad mjölk . . . . . »	38.2	20.4	22.9	60.1	42.3	41.2	9.2	1.3	13.2	18.9
grädde . . . . . »	26.2	13.0	32.5	8.2	7.9	30.1	19.5	29.7	9.3	20.1
Smör . . . . . kg	39.0	41.8	40.9	44.5	49.2	42.1	52.1	52.9	47.7	68.4
Margarin . . . . . »	22.5	16.5	21.4	19.6	28.0	28.2	17.7	15.8	20.6	23.0
Fett och flott . . . . . »	7.9	5.6	6.1	4.7	3.3	8.9	4.5	5.6	6.8	1.6
Ost . . . . . »	15.3	20.5	16.0	20.6	13.9	17.2	21.1	17.8	16.8	17.2
Ägg . . . . . st	590	795	780	479	415	818	984	1 141	889	1 104
Hårt rågröd . . . . . kg	58.9	13.9	3.4	52.4	54.2	55.7	29.1	9.4	39.9	39.5
Surlimpa (grovbröd) . . . . . »	7.2	23.1	122.1	4.5	5.1	3.5	29.6	85.1	4.1	—
Sötlimpa (siktebröd) . . . . . »	35.1	33.9	139.0	30.4	43.4	38.5	60.8	105.9	23.9	114.7
Vetebröd . . . . . »	14.7	7.9	18.2	8.2	4.6	12.1	18.5	26.5	16.6	3.3
Skorpor . . . . . »	5.1	6.5	7.2	2.8	8.7	5.3	7.7	8.4	4.3	—
Mjöl . . . . . »	230.0	288.5	143.7	321.8	281.9	203.4	181.1	149.5	218.7	213.2
vetemjöl . . . . . »	177.1	182.9	106.8	211.8	222.0	162.1	128.4	84.4	166.8	173.1
rågmjöl . . . . . »	9.8	24.0	6.2	12.9	3.5	6.5	12.8	24.9	16.8	10.8
rågsiktmjöl . . . . . »	36.5	75.6	25.1	75.4	46.0	27.9	31.1	29.7	26.7	20.6
annat mjöl . . . . . »	6.6	6.0	5.6	21.7	10.4	6.9	8.8	10.5	8.4	8.7
Gryn . . . . . »	32.9	26.5	21.4	30.5	31.3	38.9	35.8	30.1	33.7	44.9
Ärtor och bruna bönor . . . . . »	7.9	5.6	8.1	8.0	7.5	9.5	9.0	8.8	7.4	3.3
Potatis . . . . . »	407.5	411.7	420.4	378.0	318.4	434.6	365.8	354.9	374.4	337.1
Rotfrukter . . . . . »	19.3	17.0	17.7	20.5	12.3	25.1	19.9	14.4	19.6	23.1
Socker . . . . . »	109.8	107.2	102.7	117.4	117.1	122.8	112.7	114.6	111.7	170.7
Sirap . . . . . »	6.2	8.8	2.7	8.8	7.4	6.3	6.9	5.7	10.6	8.7
Kaffe . . . . . »	20.2	20.6	23.8	21.4	28.3	19.9	17.9	20.6	16.8	27.8
Kakao . . . . . »	1.7	1.6	1.6	2.4	1.6	1.9	1.9	1.9	2.5	4.8
Te . . . . . hg	2.0	3.8	2.6	2.6	4.4	4.5	7.1	6.3	5.1	8.5
Dryckesvaror:										
Spritdrycker l	13.0	9.8	15.9	4.0	8.9	18.8	21.7	19.1	18.6	8.4
Vin . . . . . »	0.6	0.2	0.4	0.2	0.3	1.2	1.1	2.5	1.1	0.8
Öl (pilsnerdricka) . . . . . »	37.5	19.3	24.3	12.8	13.1	66.3	63.2	50.9	55.9	45.9
Svagdricka o. läskedrycker . . . . . »	36.5	57.1	66.6	27.1	26.7	32.5	34.2	92.4	36.0	61.3
Bränsle och lyse:										
Ved . . . . . kbm	10.1	9.3	5.7	17.0	19.3	15.2	11.6	7.9	16.1	20.4
Kol . . . . . hl	0.5	1.2	10.0	0.0	—	1.9	2.2	7.1	1.1	1.4
Koks . . . . . »	2.0	3.0	6.1	0.7	—	11.3	6.2	23.3	2.8	51.7
Gas . . . . . kbm	101.8	71.3	126.7	27.3	—	135.7	178.1	253.3	16.6	—
Fotogen l	15.8	29.2	18.2	3.0	0.1	20.2	14.4	17.1	0.5	1.0

Tab. 12. Konsumerade kvantiteter i medeltal per normalhushåll bland industriarbetare och lägre tjänstemän på olika orter.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Landsdel	S v e a l a n d									
Ort	Stockholm	Uppsala	Eskilstuna	Katrineholm	Karlstad	Västerås	Falun	Ludvika	Gävle	Samtliga städer
Antal hushåll	140	29	21	22	32	25	25	5	48	347
Matvaror:										
Kött och fläsk . . . . . kg	163.7	134.3	109.9	113.5	122.4	114.5	119.5	148.5	119.5	136.3
färskt nötkött . . . . . »	31.0	23.8	15.5	20.5	30.7	19.1	20.8	30.7	25.7	26.1
» kalvkött . . . . . »	16.8	13.5	11.6	11.9	10.6	11.9	14.5	14.5	10.6	13.5
» får- o. lammkött . . . . . »	7.6	6.9	1.3	2.3	4.9	4.6	3.0	1.0	5.9	5.6
» malet kött . . . . . »	16.8	15.5	12.5	10.2	14.5	9.9	12.9	10.6	9.6	13.9
» annat kött . . . . . »	17.8	8.6	13.9	8.9	10.9	12.2	8.9	21.4	9.2	13.2
salt eller rökt kött . . . . . »	4.3	1.3	1.3	1.0	1.0	1.0	1.0	1.3	1.0	2.3
färskt fläsk . . . . . »	24.8	27.4	18.1	32.0	22.1	20.8	24.8	30.7	28.7	25.4
salt fläsk . . . . . »	13.2	15.5	15.2	9.9	6.6	12.9	5.6	7.9	4.0	10.6
korv och sylta . . . . . »	31.4	21.8	20.5	16.8	21.1	22.1	28.0	30.4	24.8	25.7
Fisk . . . . . »	80.2	63.4	53.8	52.5	57.1	56.4	46.5	57.1	85.1	69.0
färsk sill o. strömming . . . . . »	28.0	22.1	17.2	18.8	14.5	19.1	16.2	14.5	39.6	24.8
» annan fisk . . . . . »	19.2	13.5	16.5	10.3	21.8	11.2	5.9	12.5	10.1	15.5
salt sill . . . . . »	27.1	22.8	17.8	22.1	17.2	22.5	19.5	27.1	22.8	23.1
» annan fisk . . . . . »	5.9	5.0	2.3	1.3	3.6	3.6	4.9	3.0	12.6	5.6
Mjölk och grädde l	1 023.2	1 020.5	1 037.5	1 042.3	1 094.6	980.1	1 086.7	1 208.0	930.2	1 021.5
oskummad mjölk . . . . . »	867.6	973.2	815.4	888.7	993.3	835.6	944.1	1 180.4	846.1	890.7
separerad mjölk . . . . . »	8.3	7.9	225.1	198.0	107.9	130.4	145.2	—	107.2	79.5
grädde . . . . . »	50.2	14.2	29.0	11.6	12.2	22.1	18.5	9.2	6.6	27.7
Smör . . . . . kg	37.6	42.6	29.7	30.4	29.7	35.6	33.6	24.7	38.3	35.7
Margarin . . . . . »	19.8	17.1	29.7	24.1	26.4	28.4	24.4	32.7	27.4	23.4
Fett och flott . . . . . »	6.9	5.3	6.3	5.6	8.9	5.6	7.6	12.9	6.3	6.6
Ost . . . . . »	15.8	14.5	14.2	13.5	14.8	11.2	17.2	9.6	16.2	15.2
Ägg . . . . . st	690	644	613	536	608	506	439	552	392	582
Hårt rågbröd . . . . . kg	42.9	73.9	75.2	37.0	36.0	73.3	68.0	49.2	98.0	59.4
Surlimpa (grovbröd) . . . . . »	10.2	8.6	32.0	1.0	5.6	8.6	0.7	0.3	1.7	7.9
Sötlimpa (siktebröd) . . . . . »	48.5	28.7	29.4	6.6	7.9	34.6	30.4	21.8	31.0	33.3
Vetebröd . . . . . »	27.4	12.2	5.3	2.6	5.6	7.3	9.2	3.3	9.6	14.9
Skorpor . . . . . »	6.9	4.6	4.6	0.7	4.0	3.3	4.9	0.6	4.6	5.0
Mjöl . . . . . »	192.4	199.3	219.1	336.6	313.8	234.9	232.7	265.4	206.8	225.4
vetemjöl . . . . . »	148.8	172.9	178.9	195.7	214.5	186.4	188.4	204.3	170.6	172.3
rågmjöl . . . . . »	4.0	7.3	4.6	15.2	17.2	4.3	26.1	31.4	12.5	9.6
rågsiktmjöl . . . . . »	33.3	13.5	31.3	118.8	76.2	39.6	10.6	21.8	17.8	37.6
annat mjöl . . . . . »	6.3	5.6	4.3	6.9	5.9	4.6	7.6	7.9	5.9	5.9
Gryn . . . . . »	28.4	34.3	27.1	30.0	30.4	28.4	31.0	48.1	36.4	31.0
Ärtor och bruna bönor . . . . . »	7.3	6.0	6.3	7.6	9.6	5.9	8.6	19.3	8.3	7.6
Potatis . . . . . »	365.3	315.1	353.1	388.7	464.3	379.2	354.1	513.8	382.1	375.9
Rotfrukter . . . . . »	19.5	16.8	20.1	19.5	15.8	10.6	17.5	54.8	18.5	18.5
Socker . . . . . »	102.9	105.3	94.7	103.6	98.3	95.7	109.6	121.4	97.0	101.3
Sirap . . . . . »	4.0	4.3	6.6	8.6	10.9	7.6	5.3	7.3	5.9	5.6
Kaffe . . . . . »	19.8	20.4	16.5	19.8	18.9	17.8	20.5	20.8	18.2	19.1
Kakao . . . . . »	2.0	2.0	1.3	1.0	1.3	1.3	1.6	0.7	1.7	1.7
Te . . . . . hg	3.3	2.0	2.3	1.0	2.3	0.7	0.3	3.6	1.7	2.3
Dryckesvaror:										
Spritdrycker l	21.8	10.6	9.2	7.6	6.9	7.3	6.9	6.3	8.6	13.2
Vin . . . . . »	1.0	0.3	0.0	0.0	0.0	0.3	0.3	—	0.3	0.7
Öl (pilsnerdricka) . . . . . »	74.1	22.0	22.6	29.7	15.0	18.2	17.1	7.1	29.3	41.2
Svagdricka o. läskedrycker . . . . . »	12.1	27.9	22.7	2.4	30.0	21.7	33.8	34.4	88.0	29.2
Bränsle och lyse:										
Ved . . . . . kbm	5.3	8.2	7.3	10.9	9.2	7.3	13.9	17.8	10.9	8.3
Kol . . . . . hl	1.0	0.3	1.0	—	1.3	0.0	0.0	—	0.0	0.7
Koks . . . . . »	2.3	2.0	3.6	0.0	0.0	3.3	1.3	0.7	—	1.7
Gas . . . . . kbm	198.3	104.6	71.6	—	52.2	62.0	21.8	—	50.8	107.2
Fotogen l	23.1	3.0	9.6	1.0	9.2	31.3	10.9	0.3	5.6	14.5

1		12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Landsdel		S v e a l a n d (forts.)									
Ort		Skutskar-Söderfors	Hagfors-Munkfors	Slottsbron	Bofors	Fagersta	Krylbo-Avesta	Stora Tuna	Hofors	Övriga industrorter	Samtliga industrorter
Antal hushåll		11	25	12	13	14	10	12	16	17	130
Matvaror:											
1	Kött och fläsk . . . . . kg	110.9	131.0	116.2	122.4	87.5	122.1	91.4	95.1	131.7	113.5
2	färskt nötkött . . . . . »	27.4	25.8	27.1	22.4	11.6	15.8	14.2	14.2	22.1	20.4
3	» kalvkött . . . . . »	12.5	5.9	6.6	8.9	11.9	13.2	6.9	4.3	13.9	8.9
4	» får- o. lammkött . . . »	3.3	0.3	2.0	1.0	1.7	3.0	1.3	0.7	1.7	1.3
5	» malet kött . . . . . »	5.9	14.5	8.9	12.2	10.2	17.5	7.9	10.2	11.6	11.2
6	» annat kött . . . . . »	6.9	6.3	3.6	6.9	3.0	14.2	8.9	5.6	11.5	7.3
7	salt eller rökt kött . . . »	0.7	1.3	0.3	1.7	0.3	0.3	1.0	1.0	1.0	1.0
8	färskt fläsk . . . . . »	35.7	42.6	50.5	39.9	12.5	23.8	21.5	22.8	40.9	33.3
9	salt fläsk . . . . . »	3.6	8.6	3.6	5.6	13.2	5.6	8.9	5.9	8.9	7.3
10	korv och sylta . . . . . »	14.9	25.7	13.6	23.8	23.1	28.7	20.8	30.4	20.1	22.8
11	Fisk . . . . . »	73.6	32.7	25.1	48.2	38.0	63.0	46.2	41.6	56.7	44.9
12	färsk sill o. strömming . . »	36.6	6.3	7.2	12.2	15.6	26.4	18.8	21.5	20.8	16.5
13	» annan fisk . . . . . »	4.0	9.9	6.7	12.3	2.6	10.2	4.6	1.9	9.2	7.3
14	salt sill . . . . . »	26.7	15.2	8.6	22.4	17.8	21.5	20.8	15.2	23.4	18.5
15	» annan fisk . . . . . »	6.3	1.3	2.6	1.3	2.0	4.9	2.0	3.0	3.3	2.6
16	Mjöl och grädda l	1 253.6	937.0	1 063.3	973.7	1 009.6	1 201.8	1 043.1	1 018.0	1 079.0	1 044.0
17	oskummad mjölk . . . . . »	1 246.1	931.3	1 036.5	912.8	963.9	1 122.0	982.7	992.3	941.8	996.9
18	separerad mjölk . . . . . »	1.0	3.0	39.6	81.5	59.7	100.0	75.6	31.4	126.1	53.5
19	grädda . . . . . »	2.3	1.3	1.0	4.0	3.3	6.6	5.0	2.3	20.5	5.0
20	Smör . . . . . kg	49.2	25.4	31.0	28.7	23.1	30.0	31.0	9.6	42.9	29.0
21	Margarin . . . . . »	21.8	25.1	15.8	30.0	46.9	32.0	28.7	50.2	18.1	29.7
22	Fett och flott . . . . . »	4.3	10.6	7.6	10.5	8.6	5.6	8.3	9.2	4.9	8.3
23	Ost . . . . . »	10.5	12.2	9.6	12.9	11.9	9.3	11.9	13.5	16.2	12.2
24	Ägg . . . . . st	337	339	366	325	285	345	446	243	609	368
25	Hårt rågbröd . . . . . kg	74.9	13.5	12.9	54.1	56.4	83.2	54.8	91.1	79.5	53.8
26	Surlimpa (grovbröd) . . . »	1.3	—	0.0	—	0.0	0.7	0.3	—	5.9	1.0
27	Sötlimpa (siktebröd) . . . »	23.1	1.6	4.3	7.3	22.5	19.8	58.1	52.5	23.1	22.1
28	Vetebröd . . . . . »	1.3	0.0	0.7	0.7	5.3	3.3	4.0	9.2	3.0	3.0
29	Skorpor . . . . . »	1.0	0.7	3.6	1.3	2.3	2.6	7.6	2.0	3.0	2.6
30	Mjöl . . . . . »	271.9	456.7	440.5	357.4	332.0	277.2	278.2	293.8	266.4	342.9
31	vetemjöl . . . . . »	225.4	235.0	277.5	212.5	221.1	211.5	196.7	243.9	206.9	227.0
32	rågmjöl . . . . . »	26.7	23.1	17.5	7.0	77.2	32.4	52.1	9.3	18.2	27.7
33	rågsiktmjöl . . . . . »	14.2	187.4	136.6	132.0	28.4	28.1	17.8	34.0	35.3	80.2
34	annat mjöl . . . . . »	5.6	11.2	8.9	5.9	5.3	5.2	11.6	6.6	6.0	8.0
35	Gryn . . . . . »	52.5	33.0	32.7	36.3	32.3	28.7	37.6	40.2	36.9	36.3
36	Ärtor och bruna bönor . . »	3.3	8.5	8.6	11.0	7.6	11.2	8.9	11.3	6.9	8.6
37	Potatis . . . . . »	392.4	538.6	483.1	396.3	401.3	441.2	317.1	365.6	424.4	427.7
38	Rotfrukter . . . . . »	19.8	25.1	8.3	33.3	9.2	24.4	11.9	15.8	18.8	18.8
39	Socket . . . . . »	118.8	104.3	96.0	115.5	120.8	119.8	110.9	122.1	113.5	112.6
40	Sirap . . . . . »	5.9	19.1	14.2	6.3	7.9	11.6	6.3	7.6	6.0	10.2
41	Kaffe . . . . . »	23.4	19.5	23.4	18.8	18.5	20.1	21.1	18.5	20.5	20.1
42	Kakao . . . . . »	1.7	1.3	0.7	2.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.3	1.3
43	Te . . . . . hg	0.7	1.3	1.0	0.3	0.3	1.0	1.0	0.7	2.6	1.0
Dryckesvaror:											
44	Spritdrycker l	2.0	3.6	2.0	5.6	2.0	1.3	2.0	0.0	10.9	3.6
45	Vin . . . . . »	0.0	—	0.0	0.0	0.0	—	0.0	—	0.7	0.0
46	Öl (pilsnerdricka) . . . . »	11.3	4.1	8.7	28.6	2.1	3.1	1.3	2.3	43.4	11.9
47	Svagdricka o. läskedrycker . »	54.7	62.9	39.7	85.0	48.2	50.7	51.4	73.0	19.5	54.5
Bränsle och lyse:											
48	Ved . . . . . kbm	14.8	21.8	13.5	10.2	16.2	13.5	12.9	17.8	12.9	15.5
49	Kol . . . . . hl	—	—	—	0.3	0.3	—	—	0.0	1.0	0.3
50	Koks . . . . . »	—	0.3	0.7	1.0	0.0	1.3	—	—	0.3	0.3
51	Gas . . . . . kbm	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Fotogen l	1.7	0.3	7.6	1.0	3.3	28.4	4.6	2.3	14.5	6.0

22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	
N o r r a G ö t a l a n d													Södra Götaland		
Linköping	Mjölby	Jönköping	Nässjö	Visby	Göteborg	Uddevalla	Borås	Trollhättan	Ämål	Lidköping	Samtliga städer	Samtliga industriförter	Vaxjö	Oskarshamn	
17	10	60	14	27	77	31	36	19	17	15	323	6	28	12	
134.6	127.7	136.0	169.3	177.9	123.1	116.1	131.7	135.3	133.0	148.5	134.6	139.9	159.8	106.6	1
21.1	14.8	29.1	36.9	38.3	33.0	25.4	22.1	32.0	40.9	17.2	29.4	16.2	29.0	28.0	2
12.5	8.6	9.9	13.9	16.2	10.6	7.9	15.9	15.2	8.6	17.8	11.9	10.6	14.7	7.6	3
5.3	8.6	5.6	6.3	12.5	4.0	3.6	4.6	8.6	7.0	8.6	5.9	2.3	12.9	5.3	4
15.2	8.6	10.9	9.2	14.5	13.5	11.9	12.5	15.5	11.2	6.9	12.2	10.6	9.2	7.3	5
11.9	16.8	10.2	15.8	12.9	12.2	17.5	9.2	6.9	6.9	21.8	12.2	6.9	14.0	15.8	6
1.7	1.0	1.3	1.0	3.0	0.7	0.7	1.3	0.7	0.3	1.0	1.0	0.3	0.8	0.7	7
37.9	42.9	23.8	53.8	33.3	20.4	17.8	31.4	33.6	37.6	53.1	29.0	46.5	37.4	20.8	8
10.2	11.6	20.1	6.3	27.4	12.9	7.9	15.9	8.9	1.7	4.6	13.2	18.5	18.8	10.2	9
18.8	14.8	25.1	26.1	19.8	15.8	23.4	18.8	13.9	18.8	17.5	19.8	28.0	23.0	10.9	10
65.7	48.8	50.2	54.5	100.0	91.8	91.7	50.2	77.9	41.6	76.2	72.3	45.5	69.7	75.2	11
21.4	18.5	17.5	20.8	58.4	13.5	18.8	10.6	19.8	8.9	19.8	19.1	14.2	35.3	32.7	12
17.6	4.9	14.6	14.8	17.6	61.1	47.2	21.1	36.6	20.5	31.0	33.1	11.8	15.9	26.7	13
22.8	24.1	15.8	17.2	20.4	11.9	14.8	13.9	13.9	10.2	19.1	15.2	17.5	14.5	13.2	14
3.9	1.3	2.3	1.7	3.6	5.3	10.9	4.6	7.6	2.0	6.3	4.9	2.0	4.0	2.6	15
1038.7	907.9	890.2	983.2	982.9	862.2	752.1	955.8	1157.0	1065.8	978.2	921.4	1048.1	888.6	716.1	16
953.0	839.2	845.5	950.7	930.6	787.1	645.2	913.1	1112.4	1013.1	921.0	857.7	1029.6	850.3	672.5	17
43.9	86.5	35.0	21.1	21.1	37.6	169.6	31.7	14.9	74.9	67.3	55.1	15.8	10.8	41.2	18
19.8	5.6	7.9	6.6	13.2	17.5	1.7	7.9	11.9	2.6	5.6	10.2	3.0	10.6	6.3	19
34.6	31.0	39.9	38.6	25.1	34.6	33.0	51.8	49.8	42.6	29.7	37.3	40.3	44.0	28.4	20
18.8	16.5	10.6	11.9	24.7	21.4	15.2	7.0	14.9	13.2	27.1	16.5	25.7	15.7	24.8	21
7.6	7.6	5.6	6.0	7.3	4.0	3.6	4.0	5.6	5.3	6.3	5.0	2.0	3.3	7.6	22
18.2	18.8	20.8	19.1	7.6	19.8	17.8	23.4	22.8	14.2	23.8	19.1	15.8	16.5	10.9	23
651	717	634	553	748	679	505	681	960	577	745	662	444	913	695	24
11.6	6.0	9.9	8.3	10.6	19.8	14.9	11.2	20.1	20.5	13.9	14.2	13.2	9.1	2.3	25
7.6	1.3	25.1	6.6	49.5	30.0	32.0	12.5	13.9	4.0	13.2	22.8	1.0	93.3	144.5	26
10.2	1.0	48.2	14.8	53.1	27.1	23.4	19.2	8.2	14.2	6.9	26.7	11.9	84.1	44.5	27
4.3	4.6	7.6	1.3	9.9	8.9	4.6	4.6	6.3	2.6	5.6	6.6	1.3	13.4	4.0	28
0.3	0.0	5.6	1.0	1.6	12.9	9.3	2.3	5.3	2.6	3.6	6.3	0.7	1.4	2.0	29
360.6	381.8	294.3	366.2	265.4	269.8	330.0	315.2	330.0	349.8	333.0	308.8	355.0	219.6	240.3	30
181.5	181.2	160.0	180.8	209.9	205.3	213.5	200.7	202.3	231.3	207.6	197.0	192.1	141.2	183.8	31
69.3	60.7	23.4	68.6	24.4	16.2	32.7	19.8	36.6	18.8	103.6	32.0	10.2	6.3	11.6	32
99.3	136.3	105.9	110.2	24.8	41.6	79.2	88.1	85.2	95.1	13.2	73.9	148.8	66.5	40.3	33
10.5	3.6	5.0	6.6	6.3	6.7	4.6	6.6	5.9	4.6	8.6	5.9	3.9	5.6	4.6	34
30.1	29.7	26.8	27.8	23.4	25.6	27.7	20.4	26.4	26.7	29.0	26.1	20.5	34.2	19.4	35
4.3	5.6	5.3	6.3	7.3	5.6	6.6	5.3	5.9	6.9	6.3	6.0	3.3	6.8	3.3	36
326.7	379.5	416.8	376.2	429.3	373.6	477.2	399.6	385.1	469.3	407.9	405.9	342.6	341.4	364.3	37
17.2	16.2	16.8	12.2	27.7	16.8	9.9	12.9	15.5	7.9	12.2	15.5	10.2	15.9	13.2	38
104.6	102.0	100.7	98.0	102.3	106.3	85.5	97.7	125.1	85.1	102.3	100.7	97.3	102.8	97.7	39
9.2	7.9	10.6	10.9	5.9	6.9	7.3	6.9	9.9	14.9	10.5	8.6	6.9	3.6	2.3	40
19.5	18.5	21.4	19.2	17.2	19.8	18.1	18.1	21.1	17.8	18.5	19.1	19.8	22.1	19.8	41
1.7	1.3	1.3	1.0	2.0	2.0	2.0	2.0	1.7	1.3	1.0	1.7	0.7	2.1	2.0	42
1.3	1.0	2.6	1.0	3.3	5.0	2.3	1.7	3.0	0.7	1.3	2.6	0.3	3.3	0.3	43
13.5	0.0	5.3	4.3	8.6	15.5	10.6	6.6	7.9	4.3	8.9	9.2	10.2	11.4	2.0	44
0.0	—	0.0	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.0	0.0	0.3	0.3	0.2	0.0	45
12.2	0.1	7.6	15.8	4.0	23.5	14.9	20.5	32.3	18.3	11.3	16.0	13.0	25.4	4.5	46
31.2	60.8	53.6	49.4	95.8	42.8	47.7	15.8	54.0	27.3	26.4	45.5	10.0	69.2	2.8	47
8.9	10.5	9.6	12.9	12.5	3.3	6.0	9.3	8.9	9.2	9.9	7.9	11.6	11.4	11.6	48
—	—	0.0	—	0.0	2.3	1.0	0.3	1.7	0.7	0.0	1.0	—	0.1	0.0	49
1.3	0.7	1.7	0.0	3.0	5.0	3.3	3.0	3.0	1.3	0.7	2.6	—	0.7	0.7	50
82.2	—	67.3	—	46.2	148.8	24.7	—	—	—	51.2	61.4	—	—	—	51
4.3	7.9	12.9	12.2	27.1	35.6	35.3	30.4	39.6	5.9	4.6	24.1	1.7	5.1	12.2	52

1		37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47
Landsdel		S ö d r a G ö t a l a n d (forts.)										
Ort		Karlskrona	Kristianstad	Malmö	Hälsingborg	Landskrona	Ystad	Samtliga städer	Bjäv	Oskarström	Strömnäs bruk	Samtliga industrorter
Antal hushåll		37	15	51	48	11	24	226	13	16	6	35
Matvaror:												
1	Kött och fläsk . . . . . kg	146.5	140.9	145.9	153.1	137.0	168.6	148.5	138.6	159.1	144.2	149.2
2	färskt nötkött . . . . . »	34.3	33.0	24.4	29.4	17.8	23.1	28.0	18.1	29.0	18.8	23.8
3	» kalvkött . . . . . »	13.2	12.6	8.6	14.8	5.3	11.9	11.9	2.3	15.2	7.6	9.2
4	» får- o. lammkött . . . »	11.9	5.3	4.3	6.9	2.0	9.6	7.9	1.0	10.6	10.6	6.6
5	» malet kött . . . . . »	11.5	13.5	18.8	16.2	10.2	8.2	13.2	15.2	11.2	14.5	13.2
6	» annat kött . . . . . »	12.9	19.1	22.1	22.8	35.3	41.9	21.8	20.1	13.5	5.9	14.9
7	salt eller rökt kött . . . . »	1.3	0.3	2.0	0.6	0.7	1.0	1.0	1.0	0.7	0.7	0.7
8	färskt fläsk . . . . . »	35.0	38.6	39.3	42.6	43.6	57.4	39.9	63.7	49.8	51.5	55.4
9	salt fläsk . . . . . »	9.6	6.3	12.2	12.2	11.9	7.9	11.6	7.3	6.3	20.1	8.6
10	korv och sylta . . . . . »	16.8	12.2	14.2	7.6	10.2	7.6	13.2	9.9	22.8	14.5	16.8
11	Fisk . . . . . »	93.7	83.2	76.9	76.2	64.0	70.3	77.9	60.1	46.9	73.3	55.4
12	färsk sill o. strömming . . »	35.3	41.2	29.7	33.9	31.0	30.7	33.4	32.0	15.2	44.2	25.7
13	» annan fisk . . . . . »	45.1	29.4	28.7	32.1	19.5	23.8	29.6	18.9	17.2	8.6	16.5
14	salt sill . . . . . »	9.6	8.6	15.2	7.9	11.5	12.8	11.9	8.2	12.2	16.9	11.2
15	» annan fisk . . . . . »	3.7	4.0	3.3	2.3	2.0	3.0	3.0	1.0	2.3	3.6	2.0
16	Mjölk och grädde l	690.7	745.5	773.0	791.8	675.8	792.5	769.4	836.3	874.8	972.8	873.7
17	oskummad mjölk . . . . . »	647.4	627.3	637.9	673.5	521.1	581.5	664.0	773.5	867.9	960.6	844.5
18	separerad mjölk . . . . . »	7.6	53.5	17.2	10.6	153.8	84.1	30.7	93.1	0.0	0.3	35.6
19	grädde . . . . . »	12.9	28.7	41.6	37.3	20.8	53.5	29.0	2.3	2.3	4.0	2.6
20	Smör . . . . . kg	24.4	42.2	40.6	42.9	23.7	39.6	37.3	18.8	37.0	24.1	28.0
21	Margarin . . . . . »	30.0	22.1	23.4	18.8	33.0	20.5	22.8	43.2	13.9	29.0	27.1
22	Fett och flott . . . . . »	7.3	4.0	5.9	4.3	6.3	11.9	5.9	5.0	4.9	3.0	4.6
23	Ost . . . . . »	16.8	13.2	15.2	15.5	8.6	12.5	14.8	10.6	14.2	13.9	12.9
24	Ägg . . . . . st	717	679	616	739	374	652	696	421	591	740	547
25	Hårt rågröd . . . . . kg	4.6	7.2	2.3	3.3	0.0	3.0	4.0	—	2.6	1.6	1.3
26	Surlimpa (grovbröd) . . . . »	134.0	81.2	99.3	119.4	202.3	165.0	121.8	96.4	72.3	100.3	85.5
27	Sötlimpa (siktebröd) . . . . »	115.8	132.0	201.6	223.7	217.8	148.5	158.7	37.9	65.4	34.0	50.5
28	Vetebröd . . . . . »	9.3	11.9	26.1	30.4	8.9	9.2	17.8	3.0	15.2	1.7	8.9
29	Skorpor . . . . . »	11.9	3.3	9.9	9.6	6.9	4.3	7.2	4.3	4.6	3.0	4.3
30	Mjöl . . . . . »	139.2	205.0	78.6	76.6	94.1	114.5	128.0	333.3	257.5	362.4	300.6
31	vetemjöl . . . . . »	89.4	123.1	69.3	68.3	85.8	100.3	95.4	198.0	139.6	155.8	164.3
32	rågmjöl . . . . . »	6.9	6.6	2.3	1.7	0.3	1.3	3.9	17.8	39.6	47.9	32.3
33	rågsiktmjöl . . . . . »	36.3	65.7	2.0	1.0	1.7	7.3	23.1	100.3	75.3	148.2	94.7
34	annat mjöl . . . . . »	6.6	9.6	5.0	5.6	6.3	5.6	5.6	17.2	3.0	10.5	9.3
35	Gryn . . . . . »	23.8	20.4	12.5	16.8	18.7	13.8	19.8	17.5	20.7	26.7	20.5
36	Ärter och bruna bönor . . . . »	7.3	6.3	7.9	8.6	7.9	8.3	7.6	9.6	6.9	10.6	8.6
37	Potatis . . . . . »	356.4	447.5	378.2	422.4	514.5	474.5	399.0	513.8	434.3	552.7	480.8
38	Rotfrukter . . . . . »	20.8	15.5	14.5	15.2	22.4	16.2	16.5	7.9	7.6	13.9	8.6
39	Socker . . . . . »	93.1	101.3	91.4	94.7	82.2	99.6	95.0	85.5	92.1	106.3	91.4
40	Sirap . . . . . »	2.0	3.3	2.0	4.6	3.0	2.0	3.0	5.6	2.6	4.6	4.3
41	Kaffe . . . . . »	18.8	21.5	21.2	21.5	14.8	23.5	20.8	17.5	20.8	25.4	20.1
42	Kakao . . . . . »	1.6	1.3	2.3	1.6	2.3	1.3	2.0	1.3	1.0	1.3	1.0
43	Te . . . . . hg	7.3	1.3	3.0	1.0	2.3	5.0	3.3	1.0	1.3	2.3	1.3
Dryckesvaror:												
44	Spritdrycker l	13.5	8.3	16.2	17.5	7.3	21.1	14.2	7.3	10.9	—	7.9
45	Vin . . . . . »	1.3	—	0.3	0.3	0.0	0.3	0.3	—	0.0	—	—
46	Öl (pilsnerdricka) . . . . . »	29.4	16.3	23.4	17.6	10.8	12.1	20.2	0.9	5.9	—	3.3
47	Svagdrika o. läskedrycker . . »	30.0	114.3	61.7	110.2	14.5	98.6	68.2	43.2	28.9	32.8	34.8
Bränsle och lyse:												
48	Ved . . . . . kbm	7.6	5.0	1.0	1.6	0.9	1.6	4.6	2.3	10.9	11.6	7.6
49	Kol . . . . . hl	—	0.0	10.6	16.8	14.5	12.5	7.6	64.0	1.0	—	24.7
50	Koks . . . . . »	0.3	3.6	8.6	7.3	11.2	20.5	6.3	—	0.7	—	0.3
51	Gas . . . . . kbm	68.6	63.0	228.7	139.9	124.4	202.0	121.8	—	—	—	—
52	Fotogen l	32.7	38.3	17.1	39.3	11.2	18.5	23.7	12.2	13.8	4.0	11.9

48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	
N e d r e N o r r l a n d										Övre Norrland			
Härnösand	Östersund	Umeå	Samtliga städer	Mora	Kramfors	Bräcke	Robertfors	Övriga industrorter	Samtliga industrorter	Gällivare-Malmberget	Kiruna	Samtliga städer	
9	27	8	44	8	14	10	13	14	59	13	9	22	
102.3	131.3	115.5	121.5	115.8	100.3	107.3	110.6	125.4	111.6	155.8	146.9	151.8	1
22.8	35.6	28.4	31.0	42.6	26.7	27.0	33.7	31.3	31.7	44.6	35.3	40.6	2
9.2	8.9	11.5	9.6	5.0	10.5	9.6	9.6	6.3	8.2	7.3	10.2	8.6	3
6.3	6.3	6.3	6.3	1.3	4.0	3.0	6.9	2.0	3.6	5.9	10.6	7.9	4
10.5	10.2	10.9	10.6	10.2	5.9	13.5	7.9	8.2	8.9	13.2	12.2	12.6	5
7.9	9.6	16.2	10.2	6.9	5.3	5.6	3.0	5.0	5.0	9.9	10.2	9.9	6
0.7	1.6	0.3	1.0	0.3	1.3	0.7	0.3	1.0	0.7	3.6	1.0	2.6	7
26.1	30.7	22.4	28.4	30.0	24.1	20.5	22.8	24.4	24.4	23.4	25.1	24.1	8
5.3	7.9	2.0	6.3	1.7	7.3	6.6	10.9	14.5	8.6	14.9	13.9	14.5	9
13.5	20.5	17.5	18.1	17.8	15.2	20.8	15.5	32.7	20.5	33.0	28.4	31.0	10
85.1	52.5	75.6	64.7	49.2	80.5	73.9	48.5	70.3	65.4	57.4	60.7	58.7	11
59.1	14.9	21.4	27.0	11.9	31.3	21.5	19.1	22.4	21.8	8.3	5.9	7.3	12
1.6	14.2	25.8	12.9	13.6	3.0	22.7	6.0	5.9	9.6	20.1	24.8	22.0	13
17.5	19.1	22.1	19.5	21.4	26.1	27.4	10.2	39.0	25.1	24.1	23.4	23.8	14
6.9	4.3	6.3	5.3	2.3	20.1	2.3	13.2	3.0	8.9	4.9	6.6	5.6	15
908.3	1175.2	1120.8	1097.7	1222.9	1104.5	1023.0	1550.8	1177.8	1220.7	1109.7	1216.4	1154.6	16
764.6	1118.0	1060.0	1017.0	1199.2	1071.8	977.8	1259.6	1167.9	1137.5	1089.0	1160.6	1119.0	17
228.0	53.8	46.8	98.0	—	49.5	62.4	476.8	0.0	123.7	16.5	46.5	29.4	18
2.3	8.3	10.9	7.3	7.9	1.0	2.6	1.7	3.3	3.0	3.6	9.3	6.0	19
19.5	32.0	36.3	29.4	38.3	32.7	37.3	56.4	27.7	38.3	49.5	44.9	47.5	20
34.0	23.8	30.7	27.4	8.6	22.1	20.1	10.2	34.0	19.8	19.8	33.7	25.8	21
2.0	3.3	4.3	3.3	9.6	2.0	4.6	2.0	6.9	4.6	2.0	3.6	2.6	22
10.9	25.1	15.8	20.1	19.5	14.5	15.2	10.9	16.5	15.2	15.5	10.9	13.5	23
387	465	482	447	455	293	510	302	407	383	394	396	395	24
59.7	60.1	68.3	61.0	67.6	42.3	48.2	9.6	71.6	46.8	54.1	61.7	57.1	25
27.7	4.9	3.0	10.6	0.7	0.3	4.9	—	1.6	1.3	6.6	1.6	4.6	26
41.6	22.4	43.5	30.7	45.9	19.1	6.3	21.1	10.6	19.8	25.1	53.5	36.9	27
18.5	7.6	10.9	10.9	1.0	2.0	5.3	7.3	4.0	4.0	2.3	5.9	4.0	28
5.6	2.0	6.3	3.6	2.0	3.6	4.0	3.3	2.3	3.0	4.3	11.6	7.3	29
293.0	269.9	250.5	273.3	248.8	310.3	338.6	511.6	347.1	356.5	297.4	261.1	282.1	30
181.2	188.4	198.3	188.1	188.7	160.1	189.4	277.2	222.4	208.6	209.9	222.4	215.2	31
39.6	5.9	9.2	15.2	19.8	19.8	7.6	27.4	30.4	21.8	4.6	2.0	3.6	32
34.6	49.2	22.8	41.6	34.0	65.0	121.1	162.7	86.4	95.4	72.3	29.1	54.1	33
37.6	26.4	20.2	28.4	6.3	65.4	20.5	44.3	7.9	30.7	10.6	7.6	9.2	34
31.7	35.7	24.7	32.6	34.0	28.0	36.6	28.0	33.4	31.6	34.9	32.6	34.0	35
10.6	8.9	5.6	8.9	10.9	7.9	9.6	5.3	11.3	8.9	5.3	8.9	6.9	36
366.9	307.2	294.0	320.7	484.5	410.2	397.3	398.6	489.4	435.0	293.0	304.3	297.7	37
5.6	15.9	21.1	13.9	4.6	13.2	32.0	8.9	14.8	14.5	10.6	12.2	11.2	38
93.7	99.0	121.8	101.0	110.9	97.3	111.5	108.2	124.1	110.2	125.4	112.9	120.1	39
8.3	9.6	6.9	8.6	11.2	9.6	15.5	6.9	12.9	10.9	12.2	4.9	8.9	40
17.2	20.1	17.5	19.1	17.2	22.4	21.8	20.8	24.8	21.8	24.8	28.1	26.1	41
1.3	1.7	4.6	2.0	1.3	0.7	1.7	1.7	1.6	1.3	2.3	1.0	2.0	42
3.3	2.0	4.3	2.6	0.7	1.0	2.3	2.0	2.3	1.7	3.0	4.3	3.6	43
1.3	6.9	4.6	5.0	3.6	5.6	2.3	2.6	0.3	3.0	4.6	9.9	6.6	44
0.0	0.0	0.7	0.3	—	0.0	—	0.7	—	0.0	0.3	0.3	0.3	45
2.6	10.3	6.5	7.8	44.9	16.8	24.5	0.2	0.3	15.2	2.4	16.9	8.5	46
9.8	21.1	28.8	19.4	23.2	38.8	36.1	11.2	56.5	34.0	41.6	4.8	26.4	47
8.9	11.6	18.5	11.9	11.6	11.9	16.5	26.7	13.9	16.1	23.1	14.8	19.5	48
1.3	—	—	0.3	0.3	—	—	—	0.0	0.0	—	—	—	49
—	0.7	—	0.3	—	—	—	—	0.3	0.0	—	—	—	50
—	44.6	—	26.4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
2.3	5.9	0.0	4.3	0.7	0.3	2.3	0.3	1.7	1.0	0.0	—	0.0	52

Veckan / - / 19 . . .

Veckan nr 50.

Utgifter för matvaror m. m.	Plats för närmare angivande (där så erfordras) av varuslagets art	Sön-dag	Mån-dag	Tis-dag	Ons-dag	Tors-dag	Fre-dag	Lör-dag	Summa för veckan		
		Kr. öre	Kr. öre	Kr. öre	Kr. öre	Kr. öre	Kr. öre	Kr. öre	Kr. öre	Mängd	
<i>Mjök</i> : oskummad											liter
skummad, separerad											liter
grädd											liter
<i>Smör</i>											kg
<i>Margarin</i>											kg
<i>Fett och flott</i>											kg
<i>Ost</i>											kg
<i>Ägg</i>											styck.
<i>Ärter</i> (torkade), <i>bruna bönor</i>											kg
<i>Potatis</i>											kg
<i>Andra rotfrukter</i>											kg
<i>Grönsaker, frukt och bär</i> . . . . . (färska, torkade, konserverade)											
<i>Mjöl</i> : vete-											kg
råg- och rågsikt-											kg
annat (angives närmare)											kg
<i>Gryn</i> : havre-											kg
andra (angives närmare)											kg
<i>Bröd</i> : (hårt rågbröd											kg
mat- { surlimpa, grovbröd											kg
bröd { sötlimpa, siktebröd											kg
{ vetebröd											kg
skorpor											kg
kaffe-o-småbröd, bakelser, kex											
<i>Kött</i> : färskt nötkött											kg
färskt kalvkött											kg
färskt annat kött (färkött, ma- let kött, lever o.s.v. angives)											kg
salt eller rökt kött											kg
<i>Fläsk</i> : färskt											kg
salt eller rökt											kg
<i>Charkuterivaror</i> : korv, sylta											kg
färdiglagad mat, uppskuret											
<i>Konserver</i> (i lådor och burkar)											
<i>Fisk</i> : färsk sill											kg
färsk strömming											kg
färsk annan fisk											kg
salt sill											kg
salt o. torkad annan fisk											kg
<i>Kaffe</i> (bränt eller obränt angives)											kg
<i>Te, choklad</i> (kakao)											kg
<i>Socker</i>											kg
<i>Sirap</i>											kg
<i>Karameller och konfekt</i>											
<i>Kryddor m. m.</i> (salt, ättika, jäst o.d.)											
<i>Andra matvaror</i> (angiv varuslag)											
<i>Dryckesvaror</i> : spritdrycker											liter
vin											liter
öl, porter, pilsnerdr. svagdricka, läskedr.											flask.
<i>Tobak</i> (snus, cigarrer, cigarretter)											flask.
<i>Förtäring utom hemmet</i> : måltider											
annan förtäring (kaffe, öl o.s.v.)											
Summa utgifter för matvaror m. m.											

Obs.! Här antecknas, om några särskilda förhållanden påverkat veckans inkomster och utgifter (t. ex. bortresa gäster, sjukdom, arbetslöshet, utbekommande av ackordsöverskott o. s. v.)

Övriga utgifter	Plats för närmare angivande (där så erfordras) av varuslagets eller utgiftens art	Sön-dag		Mån-dag		Tis-dag		Ons-dag		Tors-dag		Fre-dag		Lör-dag		Summa för veckan	
		Kr.	öre	Kr.	öre	Kr.	öre	Kr.	öre	Kr.	öre	Kr.	öre	Kr.	öre	Kr.	öre
<i>Bränsle</i> ved . . . . . famn*																	
<i>och</i> kol . . . . . hl																	
<i>lyse:</i> koks . . . . . hl																	
gas . . . . . kbm																	
foto-gen . . . . . liter																	
elektr. ljus . . . . . kwt																	
annat bränsle och lyse .																	
<i>Hyra</i> för månad — för kvartal .																	
(icke tillämpligt överstrykes)																	
<i>Kläder:</i>																	
anskaffning { för**																	
o. lagning; { för**																	
sybehör																	
<i>Skodon:</i>																	
anskaffning { för**																	
o. lagning { för**																	
<i>Skatter</i>																	
<i>Inventarier</i> (anskaffn. o. underhåll) {																	
möbler, sängkläder, servis																	
kökssaker, verktyg o. dyl.																	
<i>Förenings- och försäkringsavgifter</i> {																	
(angives närmare)																	
<i>Barnens underv.</i> (skolböcker o. d.)																	
<i>Tidningar</i>																	
<i>Böcker</i>																	
<i>Skrivmaterial, porto, telefon</i>																	
<i>Tvätt och strykning</i> (utom hemmet)																	
<i>Träl, såpa, putsmedel, borstar</i>																	
<i>Läkare och medicin</i>																	
<i>Rakning, klippning, bad</i>																	
<i>Tjänare o. arbetshjälp</i> (i hemmet)																	
<i>Gåvor, understöd t. anhöriga o. d.</i>																	
<i>Nöjen och förströelser</i>																	
<i>Resor:</i> arbets-, torg-, skolresor																	
andra resor																	
<i>Ränta å lån</i>																	
<i>Diverse utgifter</i> (angives närmare)																	
Summa övriga utgifter																	
Utgifter för matvaror m. m.																	
Samtliga utgifter																	

* Det använda famnmåttets storlek: . . . . . × . . . . . × . . . . . = ... kbm.

** Angiv vid större inköp den person (helst hans nummer enligt tabellen över hushållets sammansättning i fjärde kvartalshäftet sid. 88—89), för vilken inköpet gjorts.

Inkomster under veckan:

	Kr.	öre
Mannens inkomst av yrke eller tjänst		
Mannens biinkomster		
Hustruens inkomster		
Barnens bidrag till hushållet		
Inkomst av inackordering och uthyrning		
Uppburen sjukhjälp, understöd, pension e. d.		
Emottagna gåvor i kontanter		
Influtna räntor		
Inkomst av försälda produkter (angives närmare)		
Övriga inkomster (angives närmare)		
Summa inkomster		

Veckosammandrag:

	Kr.	öre
Kontant i kassan vid veckans början		
Kontanta inkomster under veckan (se vidstående summa)		
Upptaget lån		
Uttaget ur bank		
Återbekomna utlånta medel		
Summa		
Kontanta utgifter under veckan (se ovan)		
Återbetalning av lån (räntor ej inberäknade)		
Insättning på bank		
Utlånat		
Kontant i kassan vid veckans slut		
Summa		

1. The first part of the document is a list of names and addresses, which is followed by a list of names and addresses. The names are listed in two columns, with the first column containing the names and the second column containing the addresses. The names are listed in alphabetical order, and the addresses are listed in the order in which they appear in the document.

2. The second part of the document is a list of names and addresses, which is followed by a list of names and addresses. The names are listed in two columns, with the first column containing the names and the second column containing the addresses. The names are listed in alphabetical order, and the addresses are listed in the order in which they appear in the document.

3. The third part of the document is a list of names and addresses, which is followed by a list of names and addresses. The names are listed in two columns, with the first column containing the names and the second column containing the addresses. The names are listed in alphabetical order, and the addresses are listed in the order in which they appear in the document.

4. The fourth part of the document is a list of names and addresses, which is followed by a list of names and addresses. The names are listed in two columns, with the first column containing the names and the second column containing the addresses. The names are listed in alphabetical order, and the addresses are listed in the order in which they appear in the document.

